2009

31 Ocak

Şunun-bunun firması? Zaman Gazetesi

28 Ocak

Novaya Zemlya nire, Türkiye nire? Zaman Gazetesi

26 Ocak

Bize göre hain, ama sonradan Irak Başvekili olacak bir Osmanlı zabitinin hatıralarına dair Aksiyon Dergisi

26 Ocak

Artist! Zaman Gazetesi

25 Ocak

Encümen-i Dâniş! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

24 Ocak

Saf çocuğu mâsum Anadolu'nun Zaman Gazetesi

21 Ocak

Hislene hislene bu hale geldik Zaman Gazetesi

19 Ocak

Düşündürdükleri ve anlamıyla 'o fotoğraf' Aksiyon Dergisi

19 Ocak

Böyle "dost"unuz oldukça... Zaman Gazetesi

18 Ocak

Kimler Ergenekon sanığı olabilir? Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

17 Ocak

'Temiz bir dövüş olsun' Zaman Gazetesi
14 Ocak

Ergenekonculuğun tarihî izdüşümü Zaman Gazetesi
12 Ocak

Herkesin nefretini kazanan ütopya: İsrail Aksiyon Dergisi
12 Ocak

Tâciz Zaman Gazetesi
11 Ocak

Çerkez televizyonu hayırlı olsun! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi
04 Ocak

Suriye Notları: "Suriye'den din ve devlet beraberdir fakat biz laik (i'lmânî) bir ülkeyiz" Müstakil
03 Ocak

Dergâha gel! Zaman Gazetesi

Dergâha gel!

- Oo, yazar bey, iki seksen uzanmışsınız bakıyorum; geçmiş olsun; n'ooldi?
- Ah sorma, geçenlerde okuma-yazma kursuna giderken başımı Anadolu'nun sert gerçeklerine vurup bayılmışım; uyandığımda bu haldeydim işte. Doktor, iğne, ilâç, yatak istirahati... Anlayacağın fena çarpıldık!
- Vahh üzüldüm; meheldir diyeceğim de dilim varmıyor; sezâdır desem?
- Çekinme, de; bana sezâdır. Çektim fişi prizden zâten. Doktor hanım bacağımdaki yaraya baktı, baktı..."mental yorgunluk" dedi, sonra "ruhsal da olabilir" dedi, daha sonra, "sen iyisi biraz dinlen, iyi gelir" dedi.
- Başınızı çarptığınızı söylemiştiniz ama, kafa nire, bacak nire?
- Akıl epriyince aşağılara iniyormuş, ondan işte!

- Ha! Anladım, peki n'aapacaksınız, vitamin filan?
- Dinleneceğim biraz, tabii becerebilirsem; bir hafta, on gün...
- Geçmiş olsun; yattığınız yerden dünya nasıl görünüyor bakalım?
- Uh! Hem tatsız, hem eğlenceli!
- Ne gibi meselâ?
- Meselâ al şu Eurovision rezilliğini, birkaç gündür yarım kulak, çeyrek göz televizyonla aşna-fişneyim. Bir şey çalıyor bir ara.. yarı şuur halinde dedim ki, "Bak sen, Helena Paparizou'nun 'My number one' adlı şarkısı değil mi bu?" Aa, değilmiş, meğer yılbaşı gecesi, bizim arslan muhafazakâr TRT'miz final parçasını ekrana çıkarmış. Bir daha baktım, tamam, kaç mezür ilham alınmış anlamam fakat Yunanlı kızın şarkısını restore ederek yeni bir millî zafer kazanmayı kafaya koymuş bizimkiler. Sözler İngilizce, danslar oryantal, dansçılar muhtelit. Ölüyorlar, ölüyorlar bu yarışmada birinci olmak için. Öteden beri söylerim, kardeşim komplekse kapılma, dansöz oynatacaksan gönder en iyi oryantalini, ağzını açıp kapatsın yeter. Bu demden sonra gazinoculuk yapmayı için kaldırmıyorsa yollarsın Cengiz Özkan'ı, Melihat Gülses'i, ne bileyim Göksel Baktagir gitsin, okusun şarkısını gelsin eğer çok lâzımsa...
- Siz aldırış etmezdiniz böyle şeylere; alıngan olmuşsunuz...
- Yoo umurumda değil, yalnız Türkiye adı altında kalça göbek bilmem ne sunarken bile samimi ve orijinal olamamaları kızdırıyor insanı; bir de "bak biz muhafazakâr değiliz ha, çağdaşız" çabalarının ter kokusu çekilmiyor...
- Yeni partiye ne diyeceksiniz, Hak ve Hakikat Partisi hani?
- Adına kurban olsunlar o iki kelimenin; okudum gazeteden, "sarhoş yatarken başında yedi pir belirmiş de, bir ses buna "dergâha gel" diyormuş da; ayrıca evinin etrafında Veysel Karani ile Hazreti Ali dolanıyormuş. Yahu bu nasıl bir fabrikasyondur, bunlar nasıl zekâlardır arkadaş? Ekşisözlükçü delikanlılar el ele verseler, böyle insanın ayaklarını yerden kesen bir senaryo çatamazlar. Bir yandan güldüm, bir yandan hay sizin...
- Altı aylık çocuğu da zikrediyormuş ayrıca...
- Ee, babasını atıyla Fatih Sultan Mehmet gelip kırbaçlarsa oğlunu sen hesab et artık...
- Bir iki cümle de siyasî gelişmelerden alsak?
- Bundan âlâ siyasî gelişme mi olur yahu? Yok, şu reis adayları tantanasını soruyorsan gülüp geçiyorum böyle şeylere. Demokrasimiz 100 yaşına bastı, belediye başkan adaylarını hâlâ iki genel başkan tayin ediyor. Bence herkes gülse iyi olur bu duruma...
- Müsaade istesem artık, yoruldunuz!

- İyi olur, kapıyı çekmeyi de unutma, biraz dinleneyim belki toparlanırım azıcık.

Suriye Notları: "Suriye'den din ve devlet beraberdir fakat biz laik (i'lmânî) bir ülkeyiz"

Çocukluğumda ve gençliğimde Suriye kelimesi, zihnimde iki şeyi çağrıştırırdı; bunlardan ilki "kaçak ve kaçakçı" kelimeleridir. "Suriye'den kaçakçılar getirmiş" diye sözü edilen çay, porselen, çay, tütün, tekstil mâmulü gibi malların bizde ne gibi bir câzibesi olabilirdi ki? Bu sorunun cevabı, o yıllarda kendine yeterlilik siyaseti izlemeye çalışan Türkiye'nin üretim ve yönetim yetersizliğinde aranmalıdır.

İkinci kelime, ilkiyle bağlantılı: "Kaçakçı". Gazetelerde ara sıra, hudutda mayınlı bölgeden kaçak mal geçirmeye çalışan insanların jandarma çatışmasında veya mayına basarak ölüp sakat kaldığına dair haberler görürdük. Daha sonradan Türkiye Suriye sınırının dünyanın en uzun mayın tarlası olduğunu öğrendiğimizde şaşırmıştık; bu şaşkınlık, yakın yıllarda başka bir sûretle devam etti. Yüzlerce metre enindeki verimli tarım arazilerini mayınlarken, günün birinde bölgenin mayınlardan temizlenebileceği ihtimalini hesaba katmamıştık galiba, çünkü elimizde bir mayın haritası yoktu ve arazinin mayından temizlenmesi için ayrıca bütçeye para koymak gerekecekti.

Sahi niçin mayınlanmıştı o milyonlarca dönüm arazi? Suriye bu kadar tehlikeli ve saldırgan bir düşman mıydı; eğer öyleyse 50'li yıllarda niçin sıkça sınırda askeri manevra düzenleyip asker yığarak Suriye'deki iktidar denklemine müdahele etmiştik?

Yıllar sonra Lazkiye şehri civarında yaşayan Bayırbucak Türkleri'nden genç bir delikanlı ile sıkı arkadaş olunca Suriye hakkında daha sahici ve içerden bilgiler edinme fırsatım olmuştu. Yetmişli yıllardı ve Hafız Esad Baas rejimini oturtmak için elindeki tek enstrümanı, yani çıplak gücü kullanıyordu. Sıkı bir kontrol ve nefes aldırmaz bir baskı yüzünden standart veya sıradan bir Suriyelinin neler düşündüğünü, nasıl yaşadığını öğrenmek mümkün olmuyordu. 1982 Yılındaki fecî Hama katliamının yakıcı izlerinin ardından Suriye'nin, birinci karın ağrımız bölücü terörüne "yardım ve yataklık" yapıcı yaklaşımı, zihnimizdeki Suriye ve Suriyeli imajını gri katmanlar arasında görünmez hale getirdi.

Sözü uzatmayalım: Suriye'nin önemi ticari kuruluşlarından Mas Grub'un Türk gazetecileri ve işadamlarına yönelik davetine icabetim, zihnimdeki gri intibaları açıp içine bakmak fırsatı doğurdu. Üç günlük ziyaret esnasında görüp yaşadıklarımla sahih bir Suriye resmi çizemeyeceğimi peşinen belirterek gördüklerimi sizlerle paylaşmak istedim.

GAZETECİLER PEYGAMBERLERİN VÂRİSLERİ OLABİLİR Mİ?

"Suriye'de din ve devlet beraberdir, fakat biz "İ'lmânî (laik) bir ülkeyiz."

Geniş ve aydınlık salonun odak merkezinde oturan beyaz sarıklı, şık siyah latalı ve gülümser ve genç yüzlü adam, kendisine yöneltilen, "Suriye'de din adamlarının devletle ilişkisi nedir ve nasıldır?" sorusuna böyle cevap veriyordu. Arapça'nın yeni kelime türetme kabiliyetiyle türetilen İ'lmânî kavramı "İlm" kökünden geliyor ve "meselelere bilimin aydınlattığı bakış açısı" ile bakmak anlamında kullanılıyor. Bir mânâda bizdeki Pozitivizm kavramına benzeyen bu kavram, Arap dünyasında batılı laikliğin ve Sosyalizm'in nasıl anlaşıldığı göstermesi bakımından anahtar görevi üstlenebilir. Suriye Müftüsü Dr. Ahmed Bedreddin Hassun, bir kamu görevlisi olarak rejimin İslâm ve Sosyalizm'le ilişkini ilginç bir yaklaşımla izah ediyor; "Dünyevi işlerde Sosyalizm'in kıymetini takdir ediyoruz fakat ruhumuzun ihtiyaçlarına İslâm cevap veriyor."

[caption id="attachment_3545" align="alignright" width="300" caption="Suriye Müftüsü sempatik tavırları, fasih konuşması ve dostça davranışları ile gezi toplululuğunun en çok dikkatini çeken kişiydi. Basın toplanıtsınının sonunda herkese birer tesbih hediye ederek güzel bir jestte bulundu."][/caption]

Kitâbî ve fasih Arapçanın etkileyici retoriği ile konuşan Suriye Müftüsü, sempatik görünüşü ve daima gülümseyen çehresi ile bize çelişki gibi görünen durumu izah ederken, değişim için büyük azim gösteren yeni Suriye'nin güçlü ve zayıf yönlerine de dikkat çekmiş oluyordu. Gecenin ilerleyen saatlerinde Halep ticaret Odası'nın Miraç Oteli'nde verdiği yemeğe de katılarak bir konuşma yapan Suriye Müftüsü ilginç mesajlar vermeye devam etti ve salondaki gazetecilere şöyle bir soru yöneltti,

-Gazetecilerin piri kimdir?

Herkes birbirine bakarak cevabı düşünmeye çalışırken Müftü Dr. Hassun sözlerine yöyle devam etti, "Gazetecilerin piri, elbette Allah'ın elçileridir; çünkü onlar beşeriyeti Allah'ın emirlerini öğretmek için bilgilendiren ilk aracılardır. Böylece gazeteciler doğruyu ve Hakkı yansıtırlarsa Peygamberlerin vârisleri olurlar; güçlerini halkı yanıltmaya yönlendirenler ile ancak İblis'in vârisidir."

Bu cümleden sonra lokantadaki Türk basın mensupları, birbirlerine muzip ve mânidar bir tebessümle bakarak basınımızda kimlerin İblis sayılabileceğine dair kaş-göz spekülasyonları yapmaya başlayınca, Dr. Hassun'un etkili bir değerlendirme yaptığı belli oldu. Suriye Müftüsü'nün haberleşme ahlâkı üzerinde bu derece etkili teşbihlerle durmasının sebebi, Suriye'nin geçirmekte olduğu güçlü değişim sürecinin ve irâdesinin (Rahmetli Özal'ın bunu

"transformasyon" diye nitelediğini hatırlayacaksınız), Türkiye'de ve dünyada iyi ve doğru anlaşılması ve bu suretle Suriye'nin destek kazanmasının ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktı. Suriye bu noktada haklı olarak iki şeyi taleb ediyor: İlki, Suriye hakkında dış basında yeterli bilgi ve haber yer alması, ikincisi ise bu bilgi-haberin aslına sâdık, yani doğru olması.

Türkiye'nin dışardaki imajından yakınan biz Türkler, Suriye'nin şikâyetini en iyi anlayacak toplumların başında geliyoruz.

"BİZİM OTUZ YIL ÖNCEKİ HALİMİZ..."

Suriye 19 milyon nüfusa sahip; halkının % 15'i Hristiyan. 65 yaş üstündekilerin genel nüfusa oranı % 4 civarında; nüfusu genç. Yaklaşık 5 milyonluk sâkini ile Dımışk, (Batı dillerinde "Damascus", Türkçe'de ise sadece şehri değil bölgeyi de kapsayan bir kelime olarak "Şam" tercih ediliyor), "misk gibi kokan" anlamına geliyormuş. Şehir içinde kısacık bir gezinti bile Şam'ın aslında hayli çetin altyapı problemleriyle yüzyüze olduğunu anlatıyor. Bana öğrencilik yıllarımdaki Ankara'nın kıyı semtlerini hatırlatan bu kanaatimin, daha sonra bir Türk işadamının tasvirinde şöyle doğrulandığını duydum: "Sana durumu şöyle özetleyim" diyordu, "Burası bizim otuz yıl önceki halimiz!"

Aynı toplantıda konuşan Halep Başkonsolosumuz Ali Kemal Aydın da aynı konuya işaret etmek ihtiyacını hissediyordu: Suriye ile Türkiye arasındaki ilişkiler olumlu yönde gelişmektedir; sıkça tekrarlanan bu vurgu, ilişilerin yakın zamana kadar nasıl "nâhoş" seviyede yürüdüğünü imâ ediyor ve kötü gidişatın düzelmeye başlaması her iki tarafta iyimserlik uyandırıyor. Ali Kemal Aydın, sadece geçen yıl Türkiye'nin Halep Başkonsolosluğundan 100 bin civarında Türkiye vizesi verildiğini, geçtiğimiz Kurban bayramında ise her iki taraftan toplam 68 bin kişinin sınırda vizesiz karşılıklı giriş-çıkış yaptığını belirtti. Suriye'nin ikinci büyük şehri Halep'e THY, Aralık ayı başından beri hergün muntazam sefer koymuş bulunuyor; bir ölçü olması için belirteyim ki, sabaha karşı 4.30'da hareket eden 200 küsür kişilik uçakta boş yer bulunmuyordu.

VİP SALONUNU TAVSİYE ETMEM; ALIŞKANLIK YAPABİLİR!

Üç gün üç gece süren Suriye seyahatimiz, muhtelif sektörlerde faaliyet gösteren "Mas Group" isimli şirketler topluluğunun başkanı Firas Tlas'ın daveti üzerine gerçekleşti. Ziyaret süresince Şam Üniversitesi'nin Tarih Doçentlerinden Dr. Mehmet Yuva, 50 kişiyi aşkın Türk gazeteci ve işadamı topluluğuna rehberlik ve tercümanlık yapmak nezaketini gösterdi. "Böyle geniş kapsamlı bir davetin sebebi nedir?" sorusuna ise hep aynı cevabı aldık: "Türkiye ile Suriye arasındaki güzel ilişkileri geliştirmek, Türk kamuoyunu Suriye hakkında doğru ve etraflı bir surette bilgilendirmek."

Doğruyu teslim etmek gerekirse Suriye'ye ayak bastığımız dakikadan itibaren, ancak diplomatlara veya önemli ziyaretçilere gösterilen ilgi ve itibarla karşılaşınca nâm-ı hesabıma şaşırdığımı ifade etmeliyim; meselâ uçağın VİP salonu kapısına kadar yanaşmasından sonra Türkiye'den gelen misafirlerin doğrudan salona alınması, 15 dakikalık hoşgeldiniz sohbeti ve çay ikramının ardından sıkıcı işlem basamaklarından geçmek yerine doğrudan otobüslere bindirilerek Şam'ın en güzel otellerinden birine intikal ettirilmesi, şahsen benim alışık olmadığım bir protokolu aksettiriyordu.

TÜRK TOPLULUĞUNUN "AŞÛREVÎ" KOMPOZİSYONU

Şam'a akşamın ilk saatlerinde indikten sonra muhtelif gruplar halinde çeşitli lokantalara intikal ettirildik. Otel odalarına bırakılan ziyaret programında 6 farklı lokantadan birini seçebileceğimiz belirtilmişti. Bu tercih bolluğunun sebebini daha sonra öğrendik; meğer Türk heyetinin farklı meşrepte insanlardan müteşekkil olduğunu düşünen ev sahiplerimiz böyle bir düzenlemeye gitmişler ve yemekte içki içmek isteyenlerle içkisiz bir lokantada karnını doyurmak isteyenleri böylelikle daha rahat ettirebileceklerini düşünmüşler.

Yeri gelmişken aralarında bulunduğum Türk heyetinin yapısından da bahsetmem gerekiyor; topluluğumuz genel hatlarıyla ve kısaca iki gruba ayrılıyordu: Akşam yemeğinde içki içenler ve içmeyenler. Akşam yemeğinde içkiyi tercih edenler, Türk Basını'nda genellikle "Ulusalcı, Kemalist, Aydınlanmacı" diye bilinen insanlardan müteşekkildi; ötekiler ise benim de aralarında bulunduğum topluluktu. Türk heyetinin teşkil ettiği ilginç kompozisyon, üç gün boyunca pek az kaynaşmaya ve karşılıklı sohbete sebep olabildi. Ev sahiplerine hissettirmemeye çalıştığımız bu garipliğin, gezinin yegâne tuhaf unsuru olduğunu belirtmeliyim.

SURİYE'DE KONYALI BİR AZİZE: SAİNT TAKLA

[caption id="attachment_3547" align="alignright" width="225" caption="Saint Takla manastırının bulunduğu bölge ilginç bir yerleşim anlayışına sahip; küçük taşlarla yapılmış asma ev fantastik mimarlığı ile dikkat çekiyor."][/caption]

18 Aralık Perşembe günümüz, kâmilen Suriye'deki çok önemli ve ilginç iki antik Hristiyan Kilisesi'nin ziyaretine tahsis edilmişti. Önce Şam'a 30 km mesafedeki Maa'lula mevkiindeki Saint Serge-Bacchus Kilisesini, akabinde hemen o civardaki Azize Takla adına yapılmış bir IV. Yüzyıl Hristiyan Manastırını ziyaret ettik. Maa'lula'daki Kilise, Hazreti İsa (A.S)'nın ana

dili Aramice'nin konuşulduğu 4 beldeden biri olmak özelliğine sahipti ve kilisenin rahibi, topluluğumuza hitaben Arami dilinde kısa bir dua okuyarak nazik bir cemîlede bulundu. Bu kilise, vaktiyle Hazreti Peygamber'in hayatını anlatan Siyer kitaplarından hatırladığımız Benî Gassan Kabilesi'ne mensup insanlar tarafından kurulmuş ve ilk dini ritüelleri arasında –aynen müslümanların yaptığı gibi- kurban kesmek de bulunmakta imiş fakat daha sonradan İznik Konsili'nde alınan kararla Kurban ritüelinden vazgeçilerek bugün hâlâ devam ede gelen "Şarap-Ekmek", yani Komünyon uygulamasına geçilmiş.

Azize Takla Manastırı'nın ise efsâne de olsa Türkiye, daha doğrusu Konya ile bir bağlantısı var: Söylenen göre Azize Takla, IV. Yüzyılda Konya'da yaşayan bir Hristiyan mü'mine iken Romalılar zulmünden kaçarak Bilad'üş-Şam'a gelmiş. Doğu Hristiyanlığının görülmesi ve hissedilmesi gereken izlerini hatırlatan bu kilise ve manastırları görmek, bir tevhidi gelenek olarak İslâm'ın, Hz. Muhammed (SAV)'den önceki serüvenini hatırlattığı için benim açımdan çok değerliydi. Nitekim ertesi gün, gezi programının boşluğundan istifade etmek arkadaşlardan bir grup, Hakan Albayrak'ın rehberliğinde meşhur Rahip Bahira'nın yaşadığı Busra mıntıkasına giderek, Efendimiz'in risâlet ve nübüvvet görevi üstlenmeden önce ticari bir maksatla Suriye topraklarına yaptığı seyahatın hatırasını tâziz ettiler.

[caption id="attachment_3550" align="alignright" width="300" caption="Sanit Takla Manastırı kayalık bir araziye yapılanmış. Kayalığın üstündeki heykel Azize Takla'yı temsil ediyor ve uzaktan Rio'daki ünlü Hz. İsa heykelini hatırlatıyor."][/caption]

Bu ziyaretten sonra Saydyana yöresinde güzel bir lokantada verilen yemek, lokantanın ismine telmihen yapılan, "Cennete geldik" latifeleriyle renklendi. Lokantanın adı "Mut'am'ül Cenne" yani Cennet Lokantası idi.

TAAM LATÎF VELÂKİN İLLE ÇORBA, İLLE ÇORBA!

Yeri gelmişken Suriye mutfağından bahsedebiliriz: Türk ziyaretçiler, lokantalarda çorba bulmakta zorluk çekeceklerdir. Lokantalardaki genel âdet, yemeğe evvela abartılı bir salata ve meze şöleniyle başlanması şeklinde. Asıl öğünler, genellikle Türkiye'de "Şallama" diye bilinen salata ve tadımlıkları yeyip doyduktan sonra getirildi. Şam'ın Hristiyan bölgesinde bir lokantada Temrihindî, yani bizim bildiğimiz Demirhindi şerbetiyle karşılaşmak ise çok güzel bir sürprizdi. Kola ve gazozdan başka içecek bulundurmayan bütün Türk lokantalarına ibret olsun diye bu ayrıntıyı zevkle kaydetmek istedim.

ŞEYH'ÜL EKBER'İN KABRİNİ ZİYARET

Takriben beş asır boyunca bir Osmanlı vilayeti olan Şam'daki ecdâd hatıralarından pek azıyla yüz yüze gelebilmemiz, gezi programının bir zarureti olarak gerçek bir talihsizlikti; bunun nadir istisnâlarından birini ikinci günün akşam saatlerinde İslâm dünyasında "Şeyh'ül Ekber" diye yâdedilen Muhyiddin Arabî'nin kabrinin de yer aldığı camiye yaptığımız ziyaret teşkil etti. Türbenin girişindeki duvarda yer alan Hicrî 1294 tarihli Türkçe (eski yazı) tamirat kitâbesi bunlardan ilkiydi.

"VATAN" TOPRAKLARINDAKİ RESEPSİYON

[caption id="attachment_3548" align="alignright" width="300" caption="Bu fotoğraf, gezi sonrasında Türkiye'de minik bir depreme yol açtı. Suriye Büyükelçiliğinin yazlık konutununun kabul salonunda bir sehpanın üzerinde bulunan bu iki küçük fotoğraf, bir gazeteci tarafından (Rıza Zelyut) Türkiye'ye dönüşünde, "koca büyükelçilikte bir Atatürk resmi yoktu ama Cumhurbaşkanı ile Başbakanın resmi vardı" şeklinde garip ve anlaşılmaz bir tarzda yorumlandı."][/caption]

Şam'daki ikinci günümüzün en protokoler faaliyeti Şam Büyükelçimiz Halit Çevik'in Şam civarındaki yazlık meskeninde verdiği resepsiyona katılmak oldu. Resepsiyonları sevdiğimi söyleyemem çünkü insanların birbiriyle tanışıp kaynaşmasına hizmet ettiğini söylenen bu toplantı geleneğinden bir türlü hazedemedim; nitekim yolu kaybettiğimiz için sonradan vâsıl olduğumuz yazlığa ulaştığımızda resepsiyon çoktan başlamıştı ve Büyükelçimize doğru dürüst merhaba bile diyebilmek fırsatı olmadı; buna mukabil topluluğumuzdaki hanım üyeler bu toplantıda çok memnun kaldılar zira Elçilik personelinden bir hanımın, resepsiyon içecekleri yerine davetli hanımlara Türk usulü demlikle ve üstelik ince belli "Ajda" bardaklarıyla çay demletmesi, ama bundan daha ziyade misafirlerine sıcak ve samimi bir ilgi göstermesi çok makbule geçmiş olmalıydı ki, bu ikram sıcaklığı gezi boyunca konuşuldu.

Bu ziyaretin en güzel hâtırası ise Gazeteci Hakan Albayrak'ın Boşnak asıllı eşi Emira Hanım'ın çocuklarına, elçiliğe girerken, "Dikkat edin çocuklar az sonra Türk topraklarına giriyoruz; çünkü elçiliğimiz vatan toprağı demektir" diye güzel bir hatırlatmada bulunması oldu.

"TANBURİ CEMİL BEY ÇALIYOR ŞİMDİ BİR ŞAM GECESİNDE"

Aynı günün geç saatlerinde Art House adında bir sanat galerisinde, gezinin asıl sahibi, Mas Group Başkanı Firas Tlas'ın verdiği akşam yemeğine katıldık. Zannımca Hicaz Demiryolu vesilesiyle Şam'da bulunan Alman mimarlarının elinden çıktığı kanaatine vardığım ilginç bir tarihi binada (Arap-Alman mimarlığının karışımı) verilen yemeğin en dikkat çekici yanı, yemek boyunca kanun, ud ve ney sanatçılarının çoğunlukla Türk musikisinden seçtikleri saz eserleri icrasıyla sundukları yemek müziği oldu. Birileri yemek yerken onlara müzik icra eden sanatçıların durumu bana hep hüzün vermiştir; naçiz kanaatime göre müzik dinlemek, herhangi bir işe refakat edecek türden bir faaliyet değildir ve müzik icra edilirken onu sadece dinlemek (veya orada bulunmamak) gerekiyor. Biraz da bu hislerle müzisyenlere can kulağı ile dinleyip her parça sonunda hararete alkışmamızı, Suriyeli müzik sanatçılarının şükranla karşıladığı görmek, bizi bir nebze olsun teselli etti. Hele son eser olarak Tanburi Cemil Bey'in Şadaraban Peşrevini çalmaları unutulacak bir jest değildi doğrusu.

Yeri gelmişken belirteyim; müzisyenler Arap musikisi icra ederken farkettim ki, bize mesafeli gibi görünen bir kültürün ruhuna kestirmeden temas edebilmenin en doğru yolu, musikisine kulak vermektir. Türk musikisinin genel çerçevesi içinde tarif olunan Arap Musikisinin melodik yapısı, modernite alâmetlerinin görünmez hale getirdiği Arap ruhuna dokunmak imkânı verdi ve bu benim için anlamlı bir husus teşkil ediyor.

Yemekte kısa bir hoşgeldiniz konuşması yapan Firas Tlas kısaca şöyle konuştu: "Suriye bana çok şey verdi; ben de şimdi Suriye için bir şeyler yapmak istiyorum ve sizler aracılığı ile Suriye'yi Türkiye'de tanıtmayı manidar bir hizmet sayıyorum. Sizlerden ricam, burada gördüklerinizi objektif bir tarzda Türk okuyucularına anlatmanızdır."

Mas Group'un devlet destekli, örtülü bir kamu teşebbüsü olup olmadığı yolundaki sorularımıza ilgiler daima, "hayır, biz özel bir ticari kuruluşuz" cevabını verdiler. Bu cevap doğru ise, kapitalist mantığa çok daha önceden âşinâ olmuş bir toplumun fertleri olarak artniyetliliğimizden ötürü biraz mahcup olmamız gerekiyor diye düşündüm.

ŞAM'IN VE ARAP DÜNYASININ KALBİ: MUHTEŞEM EMEVİYYE CAMİİ'NDE...

Ertesi sabah heyecanlıydık çünkü doğrudan Şam'ın, Suriye'nin, hatta neredeyse bütün Arap âleminin rûhu sayılabilecek muhteşem bir mekânı ziyaret edecektik. Emeviyye Camii.

Cuma günün kuşluk saatlerinde genel temizlik için kapıları kapatılan camiye ancak özel izinle girebilmemiz mümkün oldu. Kapıların açılmasını beklerken camiin çevresinde gezindik. Tarihi Şam kalesinin içindeki camii ve müştemilatındaki diğer yapılar, hiçbir ekstra zahmet sarfedilmeden tarihi film mekanı olarak kullanılacak derecede fantastik bir dekor teşkil ediyor. Hayranlık verici bir havası, müthiş bir iklimi var bu çevrenin. Hararetli

konuşmalarndan sonra nihayet giriş izni alınca bizi, bir nevi özel misafir olarak camiin batı kapısının yan tarafındaki şeref salonuna aldılar. Dört duvar boyunca sedef kakmalı Şam işi nefis iskemlelerle çevrilmiş salonun bana göre en dikkat çekici ziyneti, duvarları çepeçevre kuşatan ve Rahman Suresi'nin mozayik usulüyle nakşedildiği yazı panosu oldu. Hat sanatına meraklıyımdır fakat o güne kadar mozayik tekniği ile hat sanatının imtizaç edebileceğini hayalimden geçiremezdim. Buraya yolu düşenlerin mutlaka görmelerini özellikle tavsiye ederim. Bu arada salonun duvarında yer alan Hafız Esad'ın isminin yazılı olduğu levha dikkat çekiciydi; aynı türden saygı ifade panolara camiinin içinde de tesadüf ettik; daha sonra bunların Hafız Esad'ın cami onarımı için gösterdiği gayretleri tebcil eden yazılar olduğunu, böylece dindar ahaliye karşı doğrudan bir mesaj vermek istediğini öğrendim.

HUTBE-İ ŞÂMİYE'NİN VERİLDİĞİ AVLUDA OLMAK...

Emeviyye camiinin kelimelerle tasvir belki mümkün fakat bunu yapmayacağım; sadece şunu söyleyebilirim; tek kelimeyle muhteşem ve fantastik bir bina. Putperestlik devirlerinden başlayarak Helenistik döneme, oradan Roma ve Bizans idaresine ve en nihayet Emevi halifeleri döneminde İslâm'a, XVI. Asırda ise Osmanlı idaresine şahitlik eden bu muazzam eseri, talandan mal kaçırırcasına alelacele gezinmek durumunda kalmayı bir nasip meselesi olarak telakki etmek zorundaydım.

Cami avlusu ise bir başka tarihi hâtıraya işaret ediyor ve hatırlıyoruz ki Said-i Nursi, vaktiyle avluyu dolduran onbini aşkın Müslümana işte bu mekânda hitab etmiş ve "Hutbe-i Şâmiye" adı verilen o meşhur konuşmasını yapmıştı.

İSLAM KARDEŞLİĞİNİN TECESSÜM ETTİĞİ SELAHADDİN'İN KABRİ

[caption id="attachment_3549" align="alignright" width="300" caption="İslâm'ın kılıcı Selahaddin Eyyubi'nin kabrinin hemen böğründe yatan üç Türk şehidinin kabri."][/caption]

Camii müştemilâtında yer alan ve Yezid'in, Kerbelâ'da katledilen Hazreti Hüseyin'in kesik başıyla alay ettiği mevkie yapılan makamı ziyaret ederken duygulanmamak elde değildi. O ânın zafer hissiyle kendisine gösterilen kesik başın dudaklarına elindeki değnekle dokunan Yezid'in küstahlığına, o esnada orada bulunan bir sahâbenin verdiği cevap, belki İslâm tarihinin en dramatik sözlerinden biridir. Şöyle demiş sahâbe,

-Senin âsânla dürtüklediğin o yanağı, vaktiyle Efendimiz hazretlerinin defalarca muhabbetle öptüğünü gördüm!

Bu müthiş ikaz üzerine Yezid'in yaptığı densizliği farkedip teessüre kapılarak, "alın götürün, nasıl isterseniz öyle yapın" dediği rivayet olunuyor. İşte tam da o yerde bulunmak, insana İslâm tarihinin en uğursuz günlerinden birine şahâdet ediyormuş hissi veriyor ki, anlatmak çok zor.

Emeviyye Camiinin çevresi bir tarih müzesi gibi. Nitekim elli adım yürüdükten sonra İslâm'ın büyük devlet adamı ve kumandanlarından Selahaddin Eyyubi'nin kabrine ulaşıyorsunuz. Hükümetin restorasyon çalışmaları yürüttüğü bu tarihi mekânda Fatiha okuduktan sonra, Selahaddin'in kolu altına defnedilmiş üç Türk hava şehidinin ayyıldızlı kabristanıyla yüzyüze geliyoruz. 1914'de Suriye cephesinde İngilizlere çarpışırken şehid olan Üsteğmen Nuri ve Sadık Beylerle Yüzbaşı Fethi Bey, belki de Osmanlı ordusunun Suriye'den çekilirken geride bıraktığı en anlamlı emânet gibi göründü gözüme. Selahaddin Eyyubi'nin Kürt asıllı olmasından hareketle diyebiliriz ki bu küçücük kabristan, İslâm kardeşlik ve dayanışmasının Şam'a akseden timsâli gibidir.

Türk'ün Arab'ın ve Kürd'ün kaderi, bu coğrafyada kardeşlik hukuku içinde yaşamak; aksi hâl muhâl ihtimâl! İşte o küçücük mekân bize bu hikmeti bir kere daha hatırlattı.

SURİYE'NİN HATAY TAKINTISINA DAİR...

O gün Cuma olduğu için Emeviyye Camii etrafında yer alan ve hareketliliği ile meşhur Mithat Paşa Çarşısı, kepenklerini kapatıp istirahate çekilmiş gibiydi. Çarşıyı bu yüzden hızla geçip Suriye Milli Arkeoloji Müzesi'ne ulaştık. Suriye'nin şaşırtıcı derecede zengin tarihi mirasından kalan eserlerin sergilendiği müze, Halife Hişam'a ait saray kalıntılarının titizlikle taşınarak müze binasına rekonstrüktif teknikle yerleştirilmesiyle inşa edilmiş ilginç bir yapı. Müzenin girişinde ziyaretçilere Suriye'nin arkelolojik zenginliklerine dair bir fikir vermesi maksadıyla konulan haritada Hatay bölgesinin Suriye hudutları içinde gösterilmesi hepimizin dikkatini çektiyse de, fazlaca ciddiye almamayı daha uygun gördük. Daha sonradan bu mesele konuşulduğunda bir Suriyeli dostumuz bize Hatay'la ilgili haritaların, biraz da kamuoyu baskısıyla böyle gösterildiğini anlatmaya çalışırken tutarsızlığının farkında mıydı bilemiyorum, hoşnutsuzluğumuzu hissedince, "biz iki ülkenin bir ülke gibi olmasından bahsediyoruz; böyle ayrıntılar üzerinde durmanın anlamı yok" mânâsına gelen şeyler söyledi.

Söz Hatay'dan açılmışken bir olguya daha işaret etmeden geçmeyeceğim; daha Hafız Esad'ın sağlığında başlatılan bir uygulama hâlâ devam ediyor ve bu uygulamaya göre Hatay doğumlu her Türk genci, şartları haiz ise Şam Üniversitesi'ne kolaylıkla kayıt yaptırıp okumak imkânı bulabiliyor. Gezimiz boyunca bize yeğenlerimiz derecesinde samimi ve sevgi dolu bir

yaklaşımla yardımcı olmayan çalışan bu gençlerin başlıca endişesi, aldıkları diplomanın YÖK tarafından denk sayılmaması.

İlişkilerin hızla samimileştiği bu süreçte bu mevzu üzerinde söz söylemeyi siyaset erbâbına bırakmak daha doğru olacak galiba.

DUVARDELEN FATİHALAR

Müzenin hemen bitişiğinde yer alan Süleymaniye Külliyesi, Mimar Sinan'ın Şam'da bıraktığı en manidar Türk eseri. Bu külliye Suriye ve Türk hükümetlerinin işbirliği ile restore ediliyor ve bunu öğrenmek hepimizi çok sevindirdi.

Son Osmanlı Halifesi VI. Mehmet Vahideddin Han'ın, iki adım ötedeki kabrini ise, aradaki duvar kapısının kilitli olması sebebiyle görüp ziyaret etmek mümkün olmadı fakat yoladığımız Fatihalar, duvar dinleyecek cinsinden değildi; en azından kendimizi böyle teselli ettik.

Kısa bir Şam Kalesi turundan sonra gece saat 21 sularında Suriye Enformasyon Bakanı'nın tarihi Şam Kalesi'nin (tahminen) zindan kısmındaki muazzam galeride verdiği yemeğe katıldık. Bakan iki millet olarak paylaştığımız şeylerin ne kadar çok olduğuna dikkat çektikten sonra Türkiye'nin barış sürecine yaptığı aracılık katkısının kıymetini ve İsrail işgali sona ermeden bölgenin huzura kavuşmayacağını vurguladı.

BAASÇI SURİYE'YE "AYDINLANMA" TAVSİYE EDEN GAZETECİ!

Suriye'deki son günümüzün bütün gündüz faslını Halep'e ulaşmak için otobüs seyahatiyle geçirmek zorunda kalışımız üzücüydü çünkü yolda geçen her dakika, bize Halep'e ayıracağımız zamanı kısaltıyordu. İki otobüs halinde yola çıktıktan yaklaşık bir saat sonra El Atiye bölgesinde kurulan Suriye'nin ilk özel üniversitesi El Kalamun üniversitesine ulaştık. Çevredeki arsa sahiplerinin de hissedar olarak katkıda bulunduğu Kalamun Üniversitesi'nde bir Türk öğretim üyesi görev yapıyor fakat 5 bin öğrenci arasında Türk öğrenci yok. Rektör Esad Lütfi'nin hoş geldiniz konuşmasından sonra öğrencilerle Türkiye'den gelen misafirler arasında düzenlenen sorulu cevaplı sohbet faslının hayli eğlenceli geçtiğini söyleyebilirim: Heyetimizde yer alan bir gazeteci şair, kendisine henüz bir şey sorulmadığı halde, "sorulması muhtemel ve sorulmuş bütün sorulara bir altyapı teşkil etmesi için bir şeyler söylemek istiyorum" diye başladığı "kısa" konuşması esnasında biz Türklerin, devrimler sayesinde 15-20 senede uygarlaşmayı başardığını belirttikten sonra Batılılara unuttukları "Aydınlanma bağlamı"nı yine bizim hatırlatmamız gerektiği üzerinde durdu ve Suriye ile Türkiye kardeşliğinin yine Aydınlanma çerçevesi içinde olması gerektiğinden bahsetti!

Arap öğretim üyelerinin ve öğrencilerin böyle bir "bağlam"ı anlayabildiklerini zannetmiyorum; biz ise gülüp geçtik sadece!

HALEB'E GELDİK AMA EVDE BULAMADIK!

Akşam ezanları ulaştığımızda vâsıl olabildiğimiz Halep, ne yazık ki evde yoktu. Suriye Müftüsü Dr. Hassun'un kabulü ile başlayan Halep programı, Ticaret Odası'nın verdiği akşam yemeği ile devam etti ve gecenin tam yarısında Halep havaalanında tamamlandı.

Şu kadarını rahatlıkla söylemek mümkün; Bir Suriyeli ile Türk'ü birbirinden farklı kılan şeylerden bahsedilebilir fakat bu iki unsur arasındaki beraberlik farklara galiptir. Günün birinde Yeni Şafak yazarı Hakan Albayrak'ın söylediği gibi iki ülkenin birleşip tek toplum olması o kadar uzak bir ihtimal değil gibi görünüyor; en azından kendi içimizdeki "ötekiler"i anlayıp kaynaşmaktan daha zor değil.

Not: Bu yazı Zaman Gazetesi'nde bir yazı dizisi olarak yayınlanması niyetiyle hazırlanmış ancak yayınlanması gecikince Ahmet Turan Alkan tarafından sitemizde yayınlanması için verilmiştir.

Çerkez televizyonu hayırlı olsun!

TRT Şeş yayına başladı; hayırlı olsun diyeceğim ama arşivime bakıyorum, bundan nerdeyse üç yıl evvel Kürtçe televizyon için ben tebrikatta bulunmuşum bile; yazının başlığı "Ser Xerebe!"Çok ileri görüşlü olduğumdan değil; o günlerde TRT 3, zannediyorum sabaha karşı saatlerde Kürtçe, Boşnakça, Çerkezce, Arapça gibi TC vatandaşlarının konuştuğu dillerde yayın yapmaya başlamıştı.

Yetersizdi, temsilî nitelikliydi, ottan çiçekten bahsediyordu ama aşılması gereken bir psikolojik eşikti. İşte o günlerde Kürtçe'de hayırlı olsun mânâsına gelen bir başlıkla Kürtçe'nin televizyon dili haline gelmesi hakkında bazı tahminlerde bulunmuş ve özetle, "Şimdi Kürtçe'nin sırtına 'dünyanın gailesi' biniyor. İşiniz zor; dileriz ki 'millî kimlik' sıkıntıları, bugünkünden daha fazla olmaz." demiştim.

Bu tahminin doğru çıkıp çıkmayacağını zaman gösterecek fakat basınımızda "Hayırlı olsun öyle yazılmaz, böyle yazılır!" diye editörlerin Kürt dili imlâsı hakkında kavgaya tutuşmalarının üstünden birkaç gün geçmeden Çerkez kardeşlerimiz alelacele sıraya girerek taleplerini hükümete ilettiler. Kafkas Dernekleri Federasyonu Genel Koordinatörü Cumhur Bal, bakınız ne söylemiş: "Kürtçe yayına başlayan TRT 6'nın adı aslında çok dilli kanal. Bu kanalın çok dilli hale gelmesi için Kürtçe dışında da yayınlar yapılması gerekir. Türkiye'de 6 milyon Çerkez var ve Çerkezler de kendi ana dillerinden yayın izlemenin zevkini alabilecekleri doyurucu, tatminkar yayınlar izlemek istiyor."

Yoo, katiyyen karşı değilim; bu gidişle TRT'nin televizyon yayınları, 18-20'ye kadar numaralandırılsa da bunda mahzur görmem. Neticede uydu kanal alıcı cihazlarının (receiver) yayın listesinde sayısı belki de bini geçen miktarda kanal yer alıyor. TRT'nin numaralı yayınları da bu sayıyı biraz daha artırır o kadar.

Benim bu alıntı cümlesinde en çok hoşuma giden şey, Türkiye'de 6 milyon Çerkez'in bulunduğu iddiası oldu sadece. Sayıları abartmayı çok seviyoruz fakat abartılı rakamları üst üste koyunca Türkiye'nin nüfusu resmi rakamların çok üstüne çıkıp 100 milyonu filan buluyor. O zaman da Nasreddin Hoca'nın ciğer yiyen kediyi tartması fıkrasında olduğu gibi böyle rakamlar ileri sürmenin ciddiyeti kalmıyor.

Belki de vaziyet, fıkralarda olduğu gibidir; ne dersiniz?

Ama kızmaca yok; sadece latifedir ve aşağıda okuyacağınız fıkralar Çerkez, Çeçen, Adige, Abzıh fıkraları, internetteki Çerkez sitelerinden derlenmiştir; ben onların yalancısı oluyorum yani.

Yaşlı bir Çerkez, çiftliğinin kümesindeki tavuk yumurtlamaz olunca endişelenip bir tedbir almak lüzumu hissetmiş. Birkaç gün süreyle tavuğu göz hapsine alıp takip ettikten sonra bakmış olacak gibi değil. Tavuğu yakalayıp demiş ki, "Bana bak; bugün de yumurtlamazsan seni keserim wolehil azim; anladın mı?" Birkaç saat sonra tavuğu çaktırmadan takibe başlamış, tavuk kümese girince bizimki yavaşça kafasını uzatıp bakmış ki tavuk orada oturmakta. Fakat tavuk sahibini görünce ürküp ayağa sıçrayınca bizimki, tavuğunun saygı gösterisini takdir etmiş,

-Otur otur, demiş, şimdi hörmetin zamanı değil, işine bak kerata!

Bu hadiseyi nakleden gerçek olduğunu ileri sürüyor. Rivayete göre Uzunyayla civarında Kayseri-Malatya yolu yakınlarında bir köyde geçiyor hadise.

Köyde, uykusu ağır bir gence arkadaşları oyun oynamak isterler. Mevsim yaz, harman zamanı; bu delikanlı somyasını dama çıkarıp yatıyor. Arkadaşları da kendi aralarında plan yapıp uykusu ağır delikanlıyı gece yarısı somyasıyla beraber ana yola taşıyor ve yolun ortasında bırakıp gidiyorlar. Derken bir süre sonra bir TIR kamyonu geliyor ama yol ortasındaki koca yatağı görünce can havliyle klakson çalmaya başlıyor.

Bizimki önceleri aldırmıyor ama yanıbaşına kadar gelip duran kamyon ısrarla klakson çalınca yatağından doğrulup haykırıyor:

-Yuh yahu, bu kadar da olmaz; gel dama çık bari!

Camiyle arası pek hoş olmayan bir Çerkez büyüğü, "Bunlar burada ikide bir toplanıp ne yapıyorlar acep?" diye merak ederek ömründe ilk defa camiye gidiyor. Adamcağızın tam içeri gireceği esnada cemaat, farz namazı için hep birlikte ayağa kalkınca bizimki büyüklük gösteriyor:

-Allah aşkına rahatsız olmayın; hörmet göstereniniz bol olsun!

Bir Çerkez köyünde çok güzel bir kız yaşıyormuş ve bu kızın şehirden bir "kaşen"i varmış (kaşen; kısaca arkadaş veya sözlü, sevgili demek). Bu iki arkadaş buluştuktan sonra "kaşen" durumundaki delikanlı kızı, (törelere aykırı ama) evine kadar getirmiş. Bunu gören köy delikanlıları çok kızmışlar ve kendilerine saygısızlık addederek köy çıkışında çocuğun yolunu kesmişler.

-Sen edep nedir bilmiyorsun, töreyi çiğnedin; seni döveceğiz arkadaş, demişler. Delikanlı demiş ki, "Yahu ben tek başımayım siz beş kişisiniz, bu töreye sığıyor mu?"

Çerkez delikanlıları bir duraklayıp bir köşeye çekilerek aralarında meşveret edip delikanlıya dönmüşler,

-Tamam, seni yine döveceğiz fakat bizim Hasan'la Murat senin tarafından olacak!

Yiğit geçinen Çerkez'in biri berbere gitmiş. Durumu gören berber, müşterisini koltuğa oturturken başlamış yiğitlikten dem vurmaya:

-Geçen gün bir filanca kabileden bir müşterim geldi; şöyle babayiğit, böyle cengâver... Üstelik beni susuz traş et diye yiğitlenmez mi? Vallahi adamı susuz sakal tıraş ettim gıkı bile çıkmadı..

Bizimki durur mu, "Vallahi ben de Çerkez'im; beni de susuz tıraş etsene!"

Berber başlamış susuz tıraşa fakat daha yarıya kalmadan adamcağızın yüzü kan revan içinde kalmış. Bizimki bakmış ki pabuç pahalı, "eh" demiş, "Benim ana tarafım da Türk'tür, yüzümün diğer yarısını sabunlayabilirsin!"

Tâciz

Deniliyor ki, "Ergenekon topluma mal edilemedi, çünkü sağ görünüyor; solcular, polisi destekler imajı vermekten çekindikleri için Ergenekon'a gönülsüz bakıyorlar."

Durumu bu mudur; tam öyle değilse bile böyle göründüğü muhakkak.

Bu akıl yürütme biçimi mantığa uygun değildir de Türkiye'nin pratiğine münasiptir. Paradoks yapıyoruz çünkü paradoks, yaşadığımız tuhaflığın anlaşılması için en uygun izahtır. Solcuların polise serin durması, yakın tarihte sol-polis ilişkilerinin, şekerrenk kıvamda tecelli etmesinden. Paradoksa devam edelim; polise serin duran zamâne solcularının askerle münasebeti hangi kıvamda? Polis out, asker in! Doğru mu?<!--more-->

En insaflı cevap: "Soluna göre değişir". Nasıl yani? Otuz sene öncesinin Maocuları, hatta Arnavutlukçuları bugünlerde kuvayı milliye kalpağı ile sıkı ulusalcı pozlar kesmekteler. Ulusalcı diyebiliyoruz ama milliyetçi diyemiyoruz, çünkü aynı şeyler değildir efendim. Ulusalcı, milliyetçinin "dini durumlardan pek hazzetmeyen takımı" gibi bir şey oluyor. Irkçılığa icabında eyvallah fakat İslâm'ın renklerine alerji. Milliyetçiler -hâlâ öyle midir bilmem- biraz milli hakimiyetçi, milletçidir; milli irâdenin sair kuvvelere faikiyetini savunurlar; Ulusalcılar kestirmeci, "yahu vatan elden giderken seçimin, hukukun, şunun bunun hesabı yapılır mı?" fikriyatında adamlar. "Az soluklan yeğenim, hele bir cigara sar" molasının zamanı değil; muhteviyatında solculuk da var ulusalcılığın. "Nasıl oluyor o öyle bakiim" diye afallamıyoruz. Dilde vaktiyle çook esaslı inkılâp yaptığımız için kavramlar demir tarıyor. Demir taramak şu: Gemi sabit kalsın diye denize çapa atıyorsunuz ama akıntı, rüzgâr vesaire güçlü olduğu için dipteki demiri kımıldatıyor; hoop bir başka adrese sürükleniyorsunuz. Yıllarca yapmayın dedik ne oldi? Ulusalcılar solci, eski "demokrat"lar darbeci oldi! Solcular faşizme doğru demir taradı. Milletin milliyetçiliğin içi boşaldı.

Palavra atmıyoruz burada; CHP nasıl bir parti meselâ; sol bir parti? Gerisini buradan hesap edebilirsiniz; Bekri Mustafa'nın Ayasofya'ya imam olma vaziyetleridir. Bekri Mustafa Ayasofya'ya imam olmuşsa, bütün kavramların adres bilgilerini silbaştan kontrol etmek şarttır. Anlam kayması berbat bir şey: Vatansever dersiniz, işbirlikçi, dinci dersiniz, mülhid, solcu dersiniz cuntacı, bürokrat dersiniz darbeci çıkar.

Alın cumhuriyet lâfzını, tarayın gazeteleri; bakalım kimler hangi manada kullanıyor? Buna bakarak aklı başında bir Cumhuriyet tarifi kotarabilene yüz Cumhuriyet altını taksanız yeridir. Laikliğin târifi var mı; solun, sosyalizmin, milliyetçiliğin, idealizmin, sadakatin, hatta aşkın?

Birtakım saf arkadaşlar, bizim Arapça Farsça lafızlara bayıldığımızı zannediyorlardı herhal; bu adamlara lugât kavramını anlatamamışız; kabahat bizde midir bilmiyorum. Lugât denilen şey, Ulus'taki Atatürk heykeli gibi bir şeydir. Sabit noktadır. Kime söylesen anlar ve başka bir

şeyle karıştırmaz. Uydurukçular Türkçe'yi otobüse bindirilmiş seyyar kütüphaneye çevirdiler; iki gün üst üste aynı yerde bulmak ne saadet?

Adam diyor ki, "böyle aklı başında, muteber, güvenilir, devlette mühim vazifeler görmüş adamlar içeri alınır mı?" Pardon! Hani biz imtiyazsız, sınıfsız, kaynaşmış felân bir kitleydik? Yoksa bazılarımız daha mı eşit? Adamın aklı yok değil var, mantığı da var kendince ama lugati yok. Psikoloji testlerinde resimler vardır hani; kimisi genç bir kız görür, kimi yaşlıca bir hanım. O yüzden kendilerine isnad edilen cürmü, daha doğrusu "kendilerine cürm isnad edilmesini" an-la-ya-mı-yor-lar! İnsan hiç evladını sevip öperken tâcizcilikle suçlanabilir mi yahu? Adam da vatanını seviyor, öpüyor, mıncıklıyor; savcı da diyor ki, "bu muhabbet tabii görünmüyor, tâcize benziyor." Bizimki şaşırıyor, "Ne, nesi suç bunun?" Çünkü bilumum memleket bunun evlâdı veyahut yeğeni filan gibi bir şey. Vatan, devlet, hattâ millet bu adamların evi, şahsi mülkü, "Kapıdan da girerim, pencereden de sana ne" diyor bize... Efendimiz ise der ki, "kendi evinize bile kapıyı vurmadan girmeyin!"

Haa, demek ki lugât neymiş?

Herkesin nefretini kazanan ütopya: İsrail

İsrail'in bir devlet olarak II. Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkmasında, bilimkurgu romanlarını veya çok eski zamanlardan kalma efsâneleri hatırlatan bir taraf var.

İsrail bir fantezinin ürünü; üstelik olmayacak bir fantezi, aklı yokuşa vuran, mantığa takla attıran bir fantezi; bir hayal mâmulâtı.

XX. yüzyılın en fantastik hadisesi, belki de Filistin'de bir İsrail Devleti'nin kurulmasıdır; bir nevi Disneyland'ı andırıyor İsrail. Siyonist Yahudiler'in hâfızalarında yaşattıkları bir hayâl ülkesinin, Filistin topraklarında canlandırılması; bir animasyon kurgusu...

Bir maket ülke; bir film stüdyosu...

Modern Türklerin gidip Orta Asya'nın Altay Dağları'nda, Ötüken ormanlarında eski Türk Kağanlığını yeniden ihyâ etmesi gibi bir şey.

Ne kadar gayret edilirse edilsin, bu devletin duvarları kartondan; binaların arkasında iki kalas ve üç-beş boyalı kontrplaktan başka bir şey yok. Orada yaşayanlar sahici insanlara benzemiyorlar; filmin yönetmeni elindeki megafonuyla "paydooos" diye seslendiğinde kostümlerini çıkarıp depoya teslim edecek, yüzlerindeki makyajı silip gerçek kimliklerine bürünecekler sanki.

Çünkü İsrail, iddia ettikleri gibi vadedilmiş bir hakkın teslim edilmesi, ketmedilmiş bir şerefin iadesi, bir mazlum milletin neticede binlerce yıldan sonra hak ettiği onur ve saadete erişmesi neviinden bir "Adl-i İlâhî" tecellisine benzemiyor. Kâğıt üstünde belki öyle takdim ediliyor

fakat İsrail'in Filistin'deki varlığı, hastalıklı bir intikam şuurunun aynı derecede hastalıklı bir ifâdesini andırıyor.

Mevcudiyetini fitneye, şiddete, entrikaya ve mazlumların âhına medyun bir ülke İsrail. Onu ayakta tutan şey korkudur; korkunun kamçıladığı galîz bir insan tipinin şiddete ve katle dayalı enerjisini emerek ayakta durmaya çabalıyor.

Zorla oturtulduğu, tahakkümle oturup işgal ettiği topraklarda, bütün komşularına silah çekerek, bütün komşularından ölürcesine korkarak yaşıyor; buna yaşamak denirse! Komşuları dediğimiz, "amca çocuğu" mesâbesinde etnik hısımlarıdır. Etnolojik verilere göre İsrailoğulları ile Arap kavmi, "Sâmî" dil ailesinin farklı ağızlarını konuşmaktadır.

Peki, niçin XX. yüzyıl ortalarında Filistin üzerine bir İsrail devleti oturtan İngiltere ve ABD, sahi bile bile Ortadoğu'nun tam göbeğine hastalıklı, iltihaplı bir çentik açmışlardır? Maksat iki bin seneden beri yeryüzünün muhtelif bölgelerine savrulup duran Yahudi topluluklarına artık bir melce, bir yurt, hatta bir devlet temin etmek idiyse ABD ve Kanada'nın uçsuz bucaksız coğrafyasında daha emin, daha güvenlikli ve iklimi daha tabii bir yer bulmak işten sayılmazdı.

Hayır, Siyonistler herhangi bir yer değil, kendilerine "vadedilmiş" saydıkları Filistin'i özellikle talep ediyorlardı ve Batılı hükûmet ve finans çevrelerinde sağladıkları o müthiş lobi gücüyle bu isteklerinde direttiler. II. Dünya Savaşı'nda Nazi Almanyası'nın insanlık dışı katliamı da bu talebin psikolojik yatıştırıcısı olarak ustalıkla kullanıldı ve propaganda edildi.

Batı dünyası, Yahudilerin şahsında Siyonistlere karşı yüz kızartıcı sahnelerle dolu Yahudi aleyhtarı sicilini, Filistin'de bir İsrail devleti kurdurarak beceriksizce temizlemeye kalkıştı.

İsrail bugün İslam dünyasının ta ortasında, bütün Müslüman komşularını yerleştiği ilk günden beri tâciz ederek, düşmanca davranarak ayakta tutuluyor ama Müslümanların, tarih boyunca Yahudi topluluklarına en mâkul davranan bir inancın takipçileri olduğunu hatırlamıyorlar.

Bugün eğer bir İsrail- (Arap) İslâm çatışmasından söz edilebilirse, -ki açıktır-, bunu İsrail'in yöneticileri kendi elleriyle inşâ ettiler. 1948'de kendilerine hiç hak etmedikleri hâlde bahşiş verilen toprakları, komşuları aleyhine genişleterek gerçekleştirdiler. Komşuları aleyhine silahlanmayı ve güç kullanmayı siyasi aklın ilk lâzımesi saydılar. Komşularıyla (akrabalarıyla) iyi geçinmek yerine, onları insanlık tarihinin ikinci-üçüncü sınıf bir topluluğu yerine koyarak ürkütme, yıldırma, canından bezdirme ve ana yurtlarından kovma siyasetini üstün tuttular.

Dünyanın en garip, en çelişkili, en otoriter, en çok güvenlik paranoyası geçiren ve en vehham kamu otoritesini kurdular. Komşularının zaaf ve güçsüzlüğünü ustalıkla kullanarak ayakta durmaya çalışıyorlar fakat Batı dünyasının siyasi, psikolojik, mâli ve askerî desteği olmaksızın orada duramayacaklarını biliyorlar.

Berbat bir hayat yaşıyorlar; yoksul mahallesinin ortasına kurulmuş turistik bir tesisin yalıtılmış sahte güvenliği ve refahı içinde tatsız, gergin ve tek kelimeyle berbat bir hayat.

Komşuları İsrail'den nefret ediyor. Müslümanlar, -tarihlerinde Yahudi aleyhtarı bir gelenek bulunmamasına rağmen- İsrail'den nefret ediyor. Dünya kamuoyu İsrail'den nefret ediyor.

Ve en önemlisi artık çocuklar bile İsrail'den nefret ediyor.

Siyasetle, diplomasiyle, dünyada olup bitenlerle hiç ilgisi olmayan çocuklar bile artık tabii bir eğilimle, top oynamayı, çizgi film seyretmeyi, kızartılmış patates cipsi yemeyi sevdikleri gibi İsrail'den de nefret ediyorlar.

Milyonlarca Müslüman, daha önce yapmadıkları hâlde günde beş vakit çocuk katili İsrail askerlerine ve politikacılarına lânet ediyor.

Aslına bakılırsa İsrail'i kimse sevmiyor; tarihin mağduru iken bugünün zâlimi hâline gelişini muharref Tevrat'ın satırlarına bakarak doğru bulan bu sakat mantığı kimse alkışlamıyor.

İsrail, işte böyle umumi bir nefret'in muhatabıdır bugün.

İsrail, kendi akıllarına göre son derece güçlü teolojik varsayımlarla bir ölüm çarkıfeleği gibi etrafına ateş ve ölüm saçarak yolunu arıyor. Siyaseti "aklî siyaset" değildir, Yahudileri diğer milletlerden üstün ve efendi sayan, tahrife uğramış bir dinî edebiyattan beslenen bir siyasettir; bu siyaset insani ve vicdani boyutlardan mahrum olduğu için "ebter"dir; kendini devam ettirecek hayatiyeti yoktur; onun için yarını da yoktur.

İsrail'in profesyonel katilleri gibi düşünen ve davranan savaş lordları, işte bu yüzden birer ölüsevici, birer nekrofil kadar başarılı olmak şansına sahipler.

İlkokul çocukları, okul bahçesinin duvarlarına tebeşirle "Kahrolsun İsrail" yazıyorlar...

Ve bu, onlara öğretilmiş, tembih edilmiş bir şey değildir.

Ergenekonculuğun tarihî izdüşümü

Çanakkale Boğazı açıklarında dünyanın en azametli donanmalarıyla kapışmadan önce İttihatçılar'ın bir de "B Planı" hazırladığı sır değildir; bu plan Çanakkale cephesinin çökmesi ve müttefik donanmasının İstanbul'u işgali ihtimâli üzerine hazırlanmıştı.

Plana göre Padişah ve Osmanlı hanedanı saray ağırlıklarıyla beraber Eskişehir'e nakledilecek, İstanbul'da stratejik önem taşıyan bazı binalar tahrip edilip yakılacak, Anadolu'da yeni bir cephe hattı oluşturulmaya çalışılacak ve bu amaçla Anadolu'daki İttihat ve Terakki Fırkası'nı tutan eşraf, "Müdafaayı Hukuk" nâmı altında örgütlenerek işgale karşı sivil direnişi derleyip toparlayacaktı; bu amacı takviye etmek için başta İstanbul civarı olmak üzere kritik yerlerde silah, dinamit, gazyağı ve mühimmat depolanması fikri de yapılan hazırlıklar arasındaydı.

Müttefikler Çanakkale'yi 1915 ortalarında geçemeyip dönmek zorunda kaldılarsa da 1918'in Kasımı'nda gemileri, 3,5 yıl önce topla tüfekle geçemedikleri Çanakkale'yi rahatça geçip Haliç'e demir attılar. Mustafa Kemal Paşa'nın bu gemilere bakıp, "geldikleri gibi giderler" cümlesi, işte bu olguyu işaretler.

İttihatçılar'ın 3,5 sene önce yaptıkları plan, Mondros Mütârekesi'nin ağır ve zelîl şartları çerçevesinde yeniden işlerlik kazandı. İttihatçı önderler 1918 Ekimi'nde Türkiye'yi terk ederken ardlarında Anadolu'da yeni bir cephe örgütleyebilecek fikir, örgüt ve insan unsuru bıraktılar. İzmir'in Yunanlılar tarafından işgali üzerine şaşırtıcı bir sivil inisiyatif gösterisiyle Anadolu'nun her tarafında âniden teşkilatlanan ve Milli Mücadeleyi destekleyen Müdafaayı Hukuk cemiyetleri böyle bir hazırlığın ürünü idi. Kezâ, tam mânâsıyle bir İttihatçı tasarısı olan Karakol Cemiyeti, Müdafaayı Hukuk cemiyetlerinin sivil görüntüsüne mukabil, direnişi silah nakilleri ve gerilla tipi faaliyetlerle aktif eyleme dönüştüren bir görev üstlenmişti.

İlmî ciddiyetle kaleme alınmış her tarih kitabında bulunabilecek bu mâlumatı hatırlatmaktaki maksadım, Ergenekoncu yapılanmanın tarihî izdüşümlerine dikkat çekerek Ergenekon ideolojisinin tahlili konusunda okuyucuyu zihin idmanına davet etmektir: böylelikle "vatanın işgale uğradığı, dahili bedhahların düşmanla işbirliğine girdiği, meşruluğunu kaybetmiş işbirlikçi bir hükümete karşı direnmenin millî bir hak sayıldığı, sorumluluk sahibi her memleket evladının silaha sarılması gerektiği" tarzındaki akıl yürütmelerin, aradan geçen 90 yıldan sonra elifi elifine tekrarlanması dikkat çekicidir. Toprağa gömülü ufak-tefek cephanelikleri, resmî kayıtlarda tahrifat yaparak saklayan zihniyetin, yaptığı işe bir nevi "Akbaş Cephaneliği" onuru lâyık gördüğü tahmin edilebilir. Hareketin uluslararası kamuoyu ve halk nezdinde meşrulaştırılması görevini üstlenen eşraf, gazeteci, aydın, bürokrat dayanışmasının aktüel izdüşümü Ergenekon iddianamesinin satır aralarında açıkça görünüyor ve nihai plânda hareketin silahlı mukavemet ve eylem ayağını teşkil ettiği düşünülen Kuvayı Milliye birliklerini hatırlıyoruz. BMM ordularının zafiyet dönemlerinde Milli Mücadele'yi düşmanla cephede temas noktasında omuzlayıp tarihî bir şeref kazanan ama bir süre sonra kendi halkına cebir ve tasallut gösterip Ankara'daki Meclis'e ve Meclis'in ordusuna dayılanmaya kalkışan Kuvayı Milliye türü sergerdeliğin, 90 sene sonra hâlâ bazı maceraperestlerin damağını kamaştırması hayret vericidir. Denk düştükçe Atatürk'ün izinde olduğunu savunan Ergenekon taifesinin, Kuvayı Milliye tipi çeteciliğin, yine bizzat M.Kemal Paşa tarafından BMM'nin düzenli orduları lehine tasfiyesini hatırlayamaması da câlib-i dikkattir. M. Kemal Paşa'nın siyasî çizgisinde en istikrarlı damar, meşruiyet fikrinden kesinlikle ayrılmaması idi. Ergenekoncuların meşruiyet arayışı son derece zayıf bir edebiyata dayanıyor; hareketin bina edildiği "millî mücadele şartları" analojisi, Atatürkçü meşruiyet yaklaşımına tamamen terstir. Bu kadarını eline silah ve adres tutuşturulup "vatan haini" öldürmeye teşvik edilen çocuklar bilmez elbette; fakat yazar-çizer takımından abilerinin bir şekilde muttali olması beklenirdi; bu durumda ciddiye alınmaları lütuf mesâbesindedir ve tasfiye edilmeyi hak etmişlerdir.

'Temiz bir dövüş olsun'

"Yoktur öyle bir şey; hayâl görüyorlar, fasa-fisodur" safhasından geçtik, "var gibi görünüyor ama bu avam heriflerle saygıdeğer insanlar arasında ne gibi bir ilişki olabilir ki, anlamıyorum şahsen" safhasını tamamladık, sıra geldi usûl tartışmasına...

Güzeel! Bir yerde insanlar usûlden bahsetmeye başlamışlarsa hayır ve normallik alâmetidir; nitekim dün Genelkurmay adına açıklama yapan sözcü, "Bu gelişmelerin ceza hukukunun en temel ilkelerinden biri olan masumiyet karinesini ihlal anlamına" geldiğini, "yani suçu tespit edilene kadar herkesin masum olduğu ilkesinin çiğnendiğini" ileri sürerek kitabın orta yerinden konuştu. Eski genelkurmay başkanlarından Büyükanıt ve Karadayı Paşa da usûl eksikliğinden dem vuruyor.

Usûl dediğimiz şey, hukukta zanlının menfaatlerini korur; usûlden bu derece bahsolunduğuna göre zanlıların, "bize kimse dokunamaz" hâletinden, "ya haklılığımı isbat edemezsem" tavrına rücû ettikleri anlaşılıyor. Daha düne kadar en mûteber, en güçlü kişi ve çevrelerin usûl hukukunun varlığını hatırlıyor olması güzeldir ve Türk hukuk sisteminde usûl kavramının âbideleşmesine hizmet edecektir. Televizyon programlarında bile artık soruşturma ile kovuşturma arasındaki farklar, susma hakkının avantajları, usûle uygun olmayan tarzda toplanmış deliller gibi hukuk incelikleri tartışılıyorsa, hukuk devletine bir adım daha yaklaşıyoruz demektir ki bu vesile ile hukuktan hiç anlamayanlarımızın bile usûl hukuku ve hukuk usûlü hakkında bilgi sahibi olmasını da güzel buluyorum.

Usûl önemli, hatta "esas"tan bile önemli; bu nükteyi "büyük gazeteci abi" kasılmalarıyla emekliliğinin temdid yıllarını yaşayan bazı gazetecilerin farketmiş olmasını da ayrıca "güzel" bulduğumu ifade etmeliyim. İki gündür koro halinde TRT'nin yaptığı naklen röportajı lime lime ediyor bu abiler. Nasıl güzel bulmam; bunlar, TRT'yi eleştirirken daha düne kadar kanun, hukuk tanımadan çiğneyegeldikleri usûl ve habercilik hukukunu yeni keşfetmiş gibi heyecan gösteriyorlar ya, bayılıyorum.

-Ben yaparım icabında ama TRT yapamaz demeye getirdikleri ciddi ve heyecanlı cümleleri zevkle dinliyor, içimden "usûl herkese lâzım; hele hele size" diye geçiriyorum.

İddianın ucu "mûteber zevât"a, asker kişilere, sol politikacılara dokununca, "ama usûl" diye ayağa kalkan bu abiler, yıllarca manşetleriyle nice ocaklar târümâr ettiler, insanların hayatını kararttılar, omuzlarında kamera ile polis baskınına uğrayan "zanlı"ları âleme rüsvây ettiler de bir dövmedikleri, tükürmedikleri eksik kalmıştı. Mahkemelerin yolladığı tekzip metinlerini bile takmıyorlardı bir ara; adamı birinci sayfada infaz edip, üç ay sonra 22. sayfada kibrit kutusu kadar yalanlama metni basıyorlardı. Bakıyorum şimdi sıkı usûlcü olmuşlar!

Ben de "güzeel" diyorum, "bu da bir nevi terakkîdir" diyorum. Genelkurmay sözcüsünün "masumiyet karînesi ihlâl" kavramını telaffuz etmesini alkışlıyor ve şu mâhut YAŞ

Kararlarını hatırlatmak istiyorum: Kuruların yanında yaşların da çatır çatır götürüldüğü o YAŞ kararlarını yargı denetimi dışında tutan antidemokratik anayasa maddesini de "Mâsumiyet karinesi" kavramıyla birlikte mütalaa etmesini bekliyorum.

Ezcümle bu dâvânın Türk hukuk tarihine köşe taşı teşkil edecek derecede temiz, dürüst, usûle riayetkâr bir yargı sürecine sahne olmasını diliyorum; bu dâvânın, siyasi motiflerle kirletilmiş İstiklâl Mahkemeleri, Yassıada duruşmaları, DGM'ler veya sıkıyönetim mahkemeleri gibi şaibelenmesini istemiyorum. Güzeel! Temiz bir dövüş olsun, mâsumlar evine dönsün, suçlular gününü görsün ve "usûl"ün gerekliliğini herkes farketsin...

Kimler Ergenekon sanığı olabilir?

Yazılı basınımızın, televizyonlarımızın, yazarlarımızın, spikerlerimizin, sunucularımızın ve özellikle her hadisede televizyon stüdyolarına seğirterek özellikle tam bilmedikleri konularda en az yarım saat teklemeden konuşmakla ün yapmış yorumcularımızın aylardan beri izhar ettikleri kanaatleri üst üste koyup benzerlikleri sınıflandırınca, kimlerin Ergenekon sanığı olamayacağı hususunda net bir tablo ortaya çıkıyor.

Araştırmacı yazarlığın bir nişânesi ve vecibesi zümresinden olarak, bu mühim adalet ve memleket meselesi hakkında yaptığım araştırmanın sonuçlarını açıklıyorum; hemen belirteyim ki, bu araştırma hiçbir surette AB'ci, Sorosçu, Amerikancı, şucu-bucu vakıf ve think-tank kuruluşları tarafından desteklenmemiş olup, tamamen millî, yerli ve şah-sî gayretlerimle ortaya konulmuştur.

Buna göre, buyrunuz:

-Bir defa belirli bir yaşın altındaki erkeklerin Ergenekoncu olmasına imkân ve ihtimâl yoktur; yaptığım araştırmalara göre bu yaş sınırı 90 civarındadır. Ergenekon sanıkları arasında 90 yaşın üstünde kimse var mıdır bilmiyorum?

Kaldı ki, Ergenekon sanığı adaylarının ayrıca,

a- Şeker

b- Tansiyon

c- Romatizma

d- Kalp ve buna ilaveten nefes darlığı, bronşit, fıtık, astım gibi hastalıklardan muzdarip olmamaları gerekir. Bir sanığın bu gibi dertlerden biri hakkında göstereceği doktor raporu sadece hemen tahliyesini değil, ayrıca şimşek hızıyla beraatini de gerektirir.

Kezâ toplumda itibar gören, sevilen, sayılan, iyi bilinen, kız babalarının ilk isteyişte hemen rıza gösterecekleri cinsten bir mesleğe sahip, sözgelişi hukukçu, asker, yazar, politikacı, akademisyen, doktor, mühendis, kimyager, teknisyen gibi kişilerin de Ergenekon sanığı

olması mümkün ve muhtemel olamaz. Bu gibi sanıklardan herhangi birisi, isterse cürm-ü meşhut yani suçüstü durumunda yakayı ele vermiş olsa bile muhtarlıktan alacağı basit bir hüsnühâl kağıdı ile tahliye olur ve beraat eder. Çete kurmak ipsiz-sapsız kişilerin kârıdır. İyi ve muteber bir iş sahibi olanların çeteyle uğraşmak için sebepleri yoktur. Bunlar iyi, makbul insanlardır; söz gelişi, -velev ki- Ergenekoncu demeyelim de meselâ içlerinden vatanı şööle iyicene bir kurtarmak gelmiş olsa ne icab eder ki yani? Ederler, edebilirler; bu durumda avamdan insanlara düşen şey, paylarına düşen gurur ve iftihardan bütün tüyleri diken gibi olarak zevk ile kendilerinden geçmek ve "ne mutlu bize ki, bu asil insanlar bizi kurtarmaya tenezzül ederek ellerini taşın altına koymuşlardır" diye mest olmaktır.

Sanık olmak, tutuklanmak ne kelime ayol!

Bakınız meselâ ülkesini bir miktar olsun seven bir insanın Ergenekoncu olması mümkün müdür? Değildir! Peki, solcu, yurtsever, demokrat, ilerici bir insanın Ergenekon sanığı olması düşünülebilir mi? Hâşâ ve kellâ! Böyle bir fikri değil iddianameye yazmak, değil alenen şurda burda telâffuz etmek, hattâ zihinden geçirmek bile bir nevi insanlık suçudur.

Olmaz, olabilemez, mümkün değildir!

Şimdi diyeceksiniz ki, "Peki sayın araştırmacı yazar; şu olmaz bu olmaz, peki bu memlekette hiç Ergenekoncu yok mudur yani?"

Efendim olabilir, elbette olabilir. Türkiye yetmiş milyonluk koca bir ülke. Arayıp tarasanız, tavuğu pişirmek yerine çiğ çiğ yemeyi tercih eden insanları bile bir araya getirerek bir örgüt şeması kurup doldurmak imkân dahilindedir; dolayısıyla biz burada, "Hayır efendim Ergenekon filan yoktur; bu dava fasa fiso birşeydir. Üç beş çakaralmaz tüfek ve antika kılıçla, beş-altı tane öksürüklü, yaşlı, yürümek için bastona ihtiyaç duyan, ununu elemiş eleğini duvara asmış, onca torun-torba sahibi adam darbeyi nasıl yaparmış?" diyecek değiliz. Mümkündür fakat, kimlerin Ergenekoncu olabilemeyeceği hakkındaki kriterleri az önce yukarda zikretmiş bulunuyoruz. Mefhumun muhalifinden hareketle şimdi kimlerin Ergenekoncu olabilecekleri meselesini incelemeye sıra gelmiş bulunuyor.

Efendim, aslına bakılırsa tinerci, hâne-berdûş, serseri, şarapçı, hapçı, alkolik veya biracı gibi insanların bunalıma kapılıp, "N'oolacak bu memleketin hâli; kurtaranın elinde kalıyor; biraz da biz kurtarsak gerektir!" fikriyle bir örgüt kurup sağa sola üç beş kestane fişeği, çakaralmaz cinsinden tüfek ve naylon tabanca gömüp saklayarak çocuk romanlarındaki define plânları gibi krokiler çizip kendi kendilerine örgütçülük oynamaya, darbe fişeklemeye kalkışmaları ihtimâl dahilindedir.

Olamaz demiyoruz fakat olur da diyemiyoruz!

İşin aslına bakılırsa "ben insanım" diyen birinin böyle bâtıl fikirler peşinde koşması mümkün değildir ve bu noktadan hareketle yürürsek, neticede Ergenekoncu denilmeye lâyık bir ferd-i vâhit bile bulamayız.

Mantık bunu söylüyor, tarih bunu söylüyor, bilim bunu söylüyor, istatistik bunu söylüyor, edebiyat, sosyoloji, fenomenoloji, biyoloji, hatta jeoloji bile bunu söylüyor.

Söylesinler bakalım, nerdeymiş bu Ergenekon?

Ergenekon diye bir yer mevcut mudur efendiler dünya coğrafyası üzerinde? Yoktur! Ergenekon ütopik, mitolojik, fantastik ve efsânevi bir yer adıdır. Nasıl Atlantiscilik diye bir örgüt olamaz ise Ergenekonculuk diye bir şey de olamaz. Bakınız size taş gibi delil sunuyorum; eğer yetmez ise yine taş gibi olmak üzere bir başka delil daha sunacağım!

Şudur! Bu ülkede bugüne kadar hiç darbe yapılmamıştır; darbe diye iftira edilen iktidar değişiklikleri, saygıdeğer halkımız ısrarı, zorlaması, hatta yalvarıp yakarması neticesinde lütfen ve bilmecburiye tevessül olunan halk hareketleridir.

Vesselaaam...

Böyle "dost"unuz oldukça...

Bak bak bak, ne diyor, "Ey Atatürkçüler, laikler; eğer bugün susup sinerseniz biteriz. Atatürk biter. Atatürk Cumhuriyeti biter (...) Ilımlı İslam devletine döneriz."

Adama göre Ergenekon operasyonunu yaptıran ve yönlendiren Amerika'dır. "Amerika'nın sıkıntısı ordudur" diyor, "Ordu orada dimdik durdukça, laik Cumhuriyet'ten kimse taviz veremez, ılımlı İslam devleti de kurulamaz; öyleyse asıl hedef ordudur."

Sonra hayret verici şeyler söylüyor: "Bu ülkede her iktidar eğer isterse polisi ele geçirebilir fakat Menderes bile orduyu ele geçiremedi. Harp Okulu durdukça kimse bunu başaramaz."

Şöyle bir mantık: Polis, yargının, savcının emrinde değil iktidarın emrinde çalışır. Orduyu eleştiren kalemler, bu kadar yanlış yapan polisi niçin eleştirmiyorlar; tesadüf olabilir mi? Ve ardından daha önce yazdığı bir yazıyı işaretliyor; bu yazıya göre işgal altındaki ülkelerde işgalcilerle gerilla savaşı yapmak için önceden bazı silahlar gömülüp saklanırmış. Bir emekli general da bunları okuyunca demiş ki, "Vallahi yazdıkların doğru. Bugün bulunan tüm silah ve cephanenin devlete kayıtlı olduğunu asker de, polis de biliyor. Asker görev bilinci içinde sırlarını açıklamaz. Susuyor. Polis bunu biliyor ve kullanıyor. Asker hızla yıpranıyor."

Emekli generalin yalan söyleyecek hali yok; adam da diyor ki, "Ergenekon adı altında kopan tüm gürültünün hedefi, Atatürkçüler ve de özellikle Atatürk'ün ordusu."

İşte bunun için susulmamalı, sinilmemeli, bilgisayarla karşı taarruza geçilmeliymiş. Bakınız Atatürk'e söven yazılar nasıl artmış; "Atatürk'ün kurumları, onlara sahiplendiğinizi görsün,

hissetsin, yaşasınlar. Bu ülke bizim... Bu cumhuriyet bizim. Atatürk bizim. Biz yaşadıkça.. Korkmadıkça, sinmedikçe, palavraya pabuç bırakmadıkça." diye olup bitenin içyüzünü bir güzel anlatıyor.

Bu memlekette fikir hürriyeti denilen şeyin varlığına delildir bu satırlar; ayrıca fikir hürriyetinin, saçmalama hakkını kapsadığını da mükemmelen izah eder.

Son zamanlarda bırakınız fikir serdedebilmeyi, eğlendiriciliğini bile kaybettiğinin farkında olmayan ve "yandaş medya" tesmiye olunan bir gazetede yazmaya devam eden bu yazarın söylediklerini, bir belgesel tadı sunduğu ve bir zihniyet MR'ı teşkil ettiği için kısmen iktibas etmeyi faydalı buldum. Ergenekon zanlılarını Atatürk'ün, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin arkasına süpürmeye çalışarak temize çıkarmaya çalışan bu mantık, bütün garâbetine rağmen ciddiye alınmalıdır çünkü bu ülkede hayli "muteber, toplumda iyi tanınmış, hukukçu, üniversite hocası, bürokrat, emekli asker ve polis şefi" dahi -ister inanın, ister inanmayın- üç aşağı beş yukarı böyle düşünmektedir.

Ergenekon zanlıları açısından bu tür mütalaaların ne derece fayda veya zarar tevlid edeceğini bilemem; şair bu gibi haller için, "bilemem eyleyecek hande midir, girye midir?" deyip geçiyorsa da ben "Senin gibi dostum olduktan sonra düşmana ne hâcet?" deyişinin bu duruma daha muvafık olduğunu düşünürüm.

Doğrularla yanlışları birbirinden ayırmak için doğrusu parmağımı kımıldatacak değilim; hem üstüme vazife saymıyorum, hem de yerim dar. Üstelik fikir hürriyeti kavramı sâyesinde söylenenler, her zaman "fikir" ihtivâ etmese de lâzım ve faydalıdır. "Belgesel"in iyisi kötüsü olmaz.

Eskiden kitapların sonunda "doğru-yanlış" cedveli bulunurdu, şimdi pek rastlanmıyor; bazı kitapların son sayfasında ise yanlışların düzeltilmesi için daha zekîce bir formül (bir beyit) yer alırdı: "Hata vü savab cedveline lüzum göstermedik/ Zirâ farkeyler ânı şehrimizin nüktedanları"

Fark edersiniz eminim!

Düşündürdükleri ve anlamıyla 'o fotoğraf'

O fotoğraf çekileli yaklaşık 6 sene olmuş. Hatırlayacaksınız: Yer, Ankara'nın Tandoğan Meydanı. "Cumhuriyet'e saygı" mitingine katılan ve çoğu özel otobüslerle taşra üniversitelerinden getirilen öğretim görevlisi topluluğu arasından o kırmızı pankartlar yükseliyor: "Ordu Göreve!"

Hayır, "birkaç kendini bilmez"in kıyıda köşede iki metre bez, yarım kilo kırmızı plastik boya ile gizlice hazırladığı korsan pankartlardan değil bu. Matbaaya sipariş verilip özene bezene

bastırılmış, altında ise siyah zemin üzerine beyaz harflerle “Atatürk Gençliği” ibaresi okunuyor.

Peki, pankartlar kaldırılınca mitingin düzenleyicileri, “indirin şunu, toplantıyı amacından saptırıyorsunuz” diye itiraz etmişler mi? Bilakis, o unutulmaz fotoğrafa dikkatle bakınca sol tarafta devrin İstanbul Üniversitesi Rektörü Kemal Alemdaroğlu’nu, onun bir metre karşısında, hemen yanıbaşında ise yine aynı dönemin YÖK Başkanı Kemal Gürüz’ü fark ediyoruz; öyle rahatsız olmuşa benzer bir hâlleri yok. Belli ki meseleden haberleri vardı ve belli ki pankarttaki temenniyi paylaşmaktaydılar.

Ertesi gün bu fotoğrafı gazetede görünce, “Bu fotoğraf gerçek olamaz; acaba photoshop yardımıyla kes-yapıştır mı yapılmıştır?” diye enikonu şüphelendiğimi, resmi büyüteçle incelediğimi hatırlıyorum. Beni, seyrederken bile şaşkınlığa uğratan şey, o fotoğraf karesinde biraraya gelenleri hiç de rahatsız etmemişti...

Açıkça belliydi ki büyük bir özgüven hissi içindelerdi. Bir yerlerden, “iş tamam; siz şartları olgunlaştırmaya bakın; düğmeye basmak üzereyiz” mesajı almışlardı. Nitekim daha sonraki zamanlarda, Ankara’nın göbeğinde, yerli ve yabancı basın mensuplarının gözü önünde, hatta televizyon naklen yayını esnasında “Ordu Göreve” pankartını açan ve açtıranların o yüksek özgüven hissini daima koruduklarına şahit olduk. Böyle bir yüksek dereceli özgüven hissi besleyebilmek, ancak, “devlet benim” diye konuşabilenlerin verdiği sağlam bir teminatla mümkün olabilirdi.

Ergenekon meselesinin bu derece serpilip gelişmesinde ve ortaya dökülmesinde, işte bu gibi, “iş tamam” beklentisinin yüksek payı olduğu muhakkaktır. Ergenekoncular, yaptıkları şeyi bir çete, bir örgüt faaliyeti gibi görmüyorlardı, onlara göre bu bir devlet faaliyetiydi ve son derece meşru idi.

Ne var ki Ergenekoncuların zihnindeki meşruiyet, hukuka ve yürürlükteki kanunlara uygun hareket ediyor olmaktan değil, resmî ideolojinin edebiyatını tekrarlamaktan ileri gelen bir rahatlama duygusu idi.

Şöyle düşünüyorlardı: “Cumhuriyet’in kendini koruma ve kollama içgüdüsü, yürürlükteki birtakım kanunlarla sınırlı ve bağımlı kalamaz. İş başındaki hükûmet Cumhuriyet’i tehlikeye düşürmekte, kadrolaşmaya gitmekte, vatan topraklarını satmakta (buna inanan binlerce insan vardı, hâlâ vardır) ve devleti gizlice ele geçirmeye çalışmaktadır. Bunlar seçim kazanmış bile olsalar meşruluk kazanamazlar; çünkü sağ partilerin kazandığı her seçim, Cumhuriyet prensiplerine karşı kazanılmış bir karşı devrim hükmündedir ve en azından sonuçları bakımından seçimler anlamsızdır. Gerçek meşruluk Cumhuriyet prensiplerine bağlılıkla kazanılır ve bu nitelikleri sadece biz taşımaktayız!”

Bu noktada Ergenekoncu meşruiyet kurgusuna geniş bir zemin kazandırabilmek için Kuvayı Milliyecilik'ten ilham alan laik bir milliyetçilik fikriyatının "Ulusalcılık" adı altında yaygınlaştırıldığına şahit olduk. Kuvayı Milliyecilik, hesaplanan amaca uygun bir edebiyat teşkil ediyordu ve işitenlerde, Millî Mücadele'nin zor zamanlarındaki Mustafa Kemal Paşa'nın işgalci düşmana ve İstanbul hükûmetine karşı haklılığını hatırlatıyordu. Darbecilerin bu süreçte bol miktarda Atatürkçülük vurgusu yaptığını biliyoruz. Onlara göre Atatürk'ün yaptığını yapmak, kesinlikle gayrimeşru bir eylem biçimi olamazdı. Bu yoruma göre, Mustafa Kemal Paşa, Millî Mücadele esnasında İstanbul hükûmetine karşı gayrimeşru duruma düşmüş olsa bile, eylemlerinin haklılığı ve doğru amaca yönelmiş olması bakımından kendi meşruluğunu isbat etmişti. Ergenekoncular da kendi haklılıklarını, kendi eylemlerinin başarılı olmasıyla kazanacaklardı.

Bu düşünce biçiminin tarih ve hukuk bilimi nazarında doğru ve haklı olup olmamasının pratikte büyük bir önemi bulunmuyor; çünkü askerî darbelerin hemen tamamı aynı mantıktan yola çıkmış ve neticede başarıya ulaştıkları için ülkenin en muteber hukukçuları tarafından ânında kutsanarak tasvib görmüştü.

Bu defa da öyle olmaması için sebep yoktu.

Kâğıt üstünde plan iyi ve işe yarar görünüyordu.

Nitekim, üst üste konulduğunda pekâlâ, "işte devlet" diyebileceğimiz kurumların bazı temsilcileri bu kurguya destek çıkıyor, açıkça sempatilerini izhar ediyorlardı; başta hukuk kurumu vardı, sonra YÖK ve onun ardında sayısı yüze yaklaşan üniversite rektörü, ardından basın, bürokrasi ve elbette ordu.

Fakat bir gariplik vardı; eski darbelerde pekâlâ işe yarayan taktiklerin ayağı havada kalıyor, geceyarısı bildirileri istenen tesiri uyandırmıyor, bazı yargı mensuplarının toplumu azarlama edasıyla verdikleri beyanatlar, bazı gazete ve televizyonların, yazarların açık desteği umulan tesiri uyandırmıyordu.

Türkiye'de bir şeyler değişmişti ve darbeciler bu değişimi doğru okuyamamışlardı. Her şeyden önemlisi Türkiye'de toplumun yüzde 70'ten fazlası artık şehirlerde yaşıyor ve demokrasiyi istikrar için en elverişli araç olarak görüyor ve ona sahip çıkıyordu. Refah, önceki darbe yıllarıyla kıyas edilmeyecek derecede yükselmiş ve yaygınlaşmıştı. Türk toplumu, Batılı standartlarla henüz karşılaştırılmayacak seviyede olsa da daha eğitimli hâle gelmişti ve Türk ekonomisi dünya ile eklemlenmeyi başarmıştı. Darbecilerin "değişmedi" zannettikleri sektörler ise bu değişime ayak uyduramadıkları için tesirlerini kaybetmiş görünüyorlardı. En başta ordu, içindeki darbeci kliklere artık hoşgörü göstermiyordu. Bürokraside taşlar yerinden oynamış, darbeye karşı demokratik nizamı savunan bürokratlar da yavaş yavaş üst mevkilerde yer edinmeye başlamıştı. Basında işler artık eskisi gibi değildi; her darbeyi alkışlamayı görev bilen gazetecilik anlayışı, tarih öncesi fosilleri gibi şurada

burada varlığını devam ettirse bile artık hayli güçlü bir demokratik muhalefet yaklaşımı Türk basınında yer tutmaya başlamıştı. Bütün değişim, neticede devlet anlayışına da aksetmiş, Türkiye gün be gün daha çok “hukuk devleti” anlayışına yaklaşan ve onu benimseyen bir çizgiye doğru gelmişti.

Darbecilerin özgüvenini boşa çıkaran değişimi en evvel fark etmesi gereken akademik çevrelerin ve üniversitelerin, sırf itâ amirlerine yaranmak maksadıyla “Ordu Göreve” pankartı altında fotoğraf vermesi, bu çerçevede çok mânidar görünüyor. Türkiye’de değişime en çok direnç gösteren kesimin üniversite ve öğretim üyeleri olabileceğini kimse düşünemezdi.

O fotoğrafın anlamı, altı yıl sonra daha da belirginleşmiştir; tabii okumasını bilenler için!

Hislene hislene bu hale geldik

Milliyet yazarı Güngör Uras, ABD Başkanı Obama için düzenlenen törende yaşanan hamâsî anların, Türkiye'de tekrarlanması halinde büyük tartışmalar yaşanacağını imâ eden dünkü yazısında şu fikri öne sürdü: "Ne yazık ki, biz milli birliği koruma becerisini kaybediyoruz.

Politikacılar iktidar mücadelesi uğruna, bu ülkede milli birliğin ve toprak bütünlüğünün sembolü olan askeri sindirmeye, bu ülkenin kurucularının rüyalarını ve hedeflerini unutturmaya, dil-din ayrımına yol açan politikalar uygulamaya başladı. Ülkenin kurucusu Mustafa Kemal'den söz etmek, üniformalı askerlerin ortalıkta dolaşması, Türk bayrağının dalgalandırılması, toprak bütünlüğünün savunulması suç sayılır oldu. Ve bu iktidar mücadelesi içinde krizin ülke ekonomisi ve halk üzerindeki ezici baskısına çare aramaya iktidardakiler vakit bulamıyor. Ve de ne yazık ki, işte bu "ahval ve şerait" karşısında, Türkiye'yi yönetme sorumluluğunu taşıyanlara Obama'yı örnek almalarını tavsiye etmek mecburiyetinde kalıyoruz."

Sayın Uras bu yakınmasında yalnız değildi; Hürriyet'ten Ertuğrul Özkök de, "Maazallah bir kurt çıksaydı" başlıklı yazısında milli sembol ve değerlerin artık tartışma konusu haline geldiğini savundu.

Evvelâ bayrak, asker, vatan, milli birlik gibi değer ve kavramların artık kimsede heyecan uyandırmadığı iddiasını doğru bulmuyorum. Yakınmacılar, sebepleri ıskalayıp tezahürler üzerine odaklanırken asıl yazılması gerekeni, yani bu değerlerin ne kadar istismara uğratıldığını, vaktiyle arkasına ne kadar süprüntü gizlendiği gerçeğini ihmal ediyorlar.

"Vatan tehlikede!" lâfı, Fransız İhtilâli'nin yerleşme döneminde pek sık tekrarlanan bir slogan olarak "Jakobin" edebiyatın en parlak ürününü teşkil eder. Despot Aydınlanmacılar, kendilerini sıkıntıda hissettikleri her olayda, "vatan tehlikede" bayrağını kaldırarak sorumluluklarını başka yere yansıtmayı becermişlerdir. Vatan tehlikede ise, sıradan vatandaşa düşen şey, ayrıntıları boş vererek tehlikeye göğsünü siper etmek ve yöneticilerin yanında yer

almaktır. Elbette ki "vatan tehlikede" çığlığı, kalabalıklar kolay anlaşılsın diye görünür hale getirilir; milli değerler, marşlar, semboller, efsâneler ve zaferlerle süslenip "anlam ve önem" kazanması sağlanır. Vatanın tehlikede olması, kamuoyunun mantığını değil, heyecan ve tepkisini kamçılamaya yarar daha çok.

Bu taktiğin çok zekice ve yarayışlı olduğu muhakkak. Bizdeki bazı uygulamalarını şöyle bir hatırlayalım isterseniz: Tan Gazetesi baskını, 6-7 Eylül olayları, 28 Nisan mitingi ve ardından 27 Mayıs Darbesi'nin hep de vatanın tehlikede olduğu bir demde kotarılmış olması sizce tesâdüf müdür? Ardından Kıbrıs mitingleri, hemen ardından 6. Filo'nun, kızıl Rus birliklerinin topraklarımızı işgal için tetikte bekledikleri vehmiyle sokaklara dökülürüz; bu arada 9 ve 12 Martlar, 12 Eylüller yaşarız fakat vatan bir türlü tehlikeden kurtulmaz: "Milli birlik ve beraberliğe en muhtaç olduğumuz şu günlerde..." edebiyatı daima prim yapar. Vatan parsel parsel satılmakta, işbirlikçi iktidar ülkenin altına tekerlek takmaya uğraşmakta, milli kaynaklarımız hainler tarafından yağmalanmaktadır. Bu türden propagandaların ortak özelliği, ille de üniformalı birilerinin işe gelip el koyması dileğidir; ya "genç subaylar" kıyâma kalkışmalı veya "zinde kuvvetler", daha açık söyleyişle ordu göreve gelmelidir.

Milli hisleniş mevzuunda bizlere Obama'yı örnek gösteren bu gibi yaklaşımların anlamı nedir? Bu satırların yazarı, bu gibi değerlere duyduğu saygıyı isbat etmek lüzumu duymuyor fakat milli hassasiyet konusunda, "yazıklar olsundur; bari Obama'yı ve Amerikalıları örnek alalım" diye yol gösterenleri ciddiye almak lüzumu da hissetmiyor. Vaktiyle, "yapmayın; bir gün bu değerler hakikaten lâzım olduğunda yerinde bulamayabilirsiniz!" diye defalarca ikazda bulunmuş birinin, Bozkurt sembolünü yeni keşfedenlerle istihzâya hakkı vardır.

Sakın bu milli duygulanmalar, bu hamasî sitemler, Türkiye'de an'anevi iktidar şemasının, Batılı demokrasiler paralelinde yeniden biçimlenmesinden doğan bir tehevvür olmasın?

Bana biraz öyle geliyor da!..

Saf çocuğu mâsum Anadolu'nun

Encümen-i Dâniş âzâsından Prof. Dr. Safa Reisoğlu, SBF'de hocamdı. Merak edip baktım, 1929 doğumlu, yani 80 yaşında. Bu arada Senatörlük, Milli Eğitim Bakanlığı kariyeri de var. Allah ömrünü müzdâd etsin. Talebeleri emekli oldu o hâlâ faal maaşallah.

Ankara'daki öğrencilik günlerinin bir başka hâtırası Derviş Günday'dır; o zaman galiba Şoförler Derneği'nin başkanlığına adaydı, Kızılay'daki direklerde posterlerini görürdük. Araştırdım; Ankara esnafı'na yöneticilik yapmak aşkı, ancak geçen sene yapılan genel kurulda sona ermiş; 30 senelik bir sivil toplum kariyeri, arada CHP milletvekilliği...

Türk Metal Sendikası Başkanı Mustafa Özbek, yöneticiliğe 1975'te seçilmiş; o günden beri genel başkan; 34 senedir! Metal işçilerindeki o müthiş istikrar duygusunu tebrik etmek lâzım. Türkiye'de 33 senelik şirket bile azdır yahu!

Kendini sivil toplum hizmetine vakfeden yönetici takımı, taşrada daha görünür haldedir ve bu yüzden bazı meslekî kuruluş seçimleri, belediye reisliğinden daha çekişmeli geçer; her ne hikmetse bu seçimlerde yeni ve genç adaylar değil, tecrübeli ve yaşlı kurtlar galip gelir. Para veya maddî menfaat için midir? Hâşâ! Hep o sivil toplum bilincine duyulan doyumsuz (dikkat; burada "doyumsuz" kelimesi gerçek mânâsında kullanılmıştır!) hizmet aşkından...

A, B, C ve özellikle D tipi medya yapılanmasına göz aydınlığı! Kemal Kılıçdaroğlu, CHP'nin İstanbul Belediyesi'ne aday gösterildi. "İstanbul'da CHP'nin oyu şu kadar küsur fakat Kemal Bey aday olursa 10 puan birden artacak" yollu ara gaz anketleri işe yaramışa benziyor. Hayırlı olsun.

Bu işe en çok Deniz Bey'in memnun olduğunu hisseder gibiyim; bugüne kadar İstanbul'dan kimi Belediye'ye aday gösterdiyse, adamların siyasî kariyeri bir daha belini doğrultamadı. Kemal Bey'in bu medyatik pohpohlama desteğiyle günün birinde Deniz Bey'in koltuğuna aday gösterilmesini bekliyorduk ama ne olduysa oldu ve Kemal Bey, "Partiden görev veriyorlar" diyerek kıyma makinesine girmeye razı edildi.

Bakalım "Saf çocuğu mâsum Anadolu'nun" Kemâl Bey seçimi kazanacak mı bilemem, fakat Deniz Bey şimdiden galiptir.

Gözaltılara itiraz edenleri anlamıyorum; sanki palabıyıklı, deligöz bir komiser, canının istediğini tutup içeri atıyormuş gibi vâveylâ koparıyorlar. En güçlü delilleri şu: "Canım bunlar muteber, aklı başında adamlar!" Diyor ki Baykal, "Bir sendikacının bir sendika yönetim kadrosunun çetelerle ilişkili olduğu ileri sürülen bazı resmî üniformalılarla ne alakası var? Sendika yöneticilerinin suçu varsa normal mahkemelerde yargılansın."

"İyi insanların kötü insanlarla ne ilişkisi olabilir?" tarzında işleyen bir mantığın, anamuhalefetin başındaki kişi tarafından seslendirilmesi Türkiye için bir kayıptır, çünkü bu sözün aklıselim eseri olduğunu zanneden hayli taraftarı var.

Sayın Baykal, bana göre oturduğu yerden hukuk sürecine müdahale edeceğine, 30 Nisan 2007 tarihinde söylediği o meşhur cümleyi tekrar be tekrar okuyup, iyi hukuk bilen birine danışarak suç işleyip işlemediğini düşünse daha iyi olacaktır. O sözü hatırlayalım; diyordu ki, "Anayasa

Mahkemesi 367 milletvekili bulunmadan cumhurbaşkanı seçilebileceği yönünde karar verirse Türkiye tehlikeli bir çatışmaya sürüklenecektir."

Baykal, henüz o sözün hesabını vermediği, daha doğrusu o hesap kendinden sorulmadığı için, kendini anayasa üstü bir uzay varlığı gibi görerek hakimleri, yargıçları, mahkemeleri suçlamak cesaretini bulabiliyor.

Yüksek yargı temsilcileri o gün, "Siz nasıl olur da AYM'yi tehdit edersiniz; bu cür'eti nereden alıyorsunuz?" diyebilseydi keşke. O gün maydanoz yemiş kanaryaya dönenler, bugün Ergenekon gözaltılarındaki usul kusurlarını paragraf paragraf sayıp dökerek "âkıl adam" rolü oynuyorlar.

Mantık şu mudur yani: Yargı, benim yanımda olursa iyi, değilse fenâdır!

Encümen-i Dâniş!

-Kânun-ı sâni ayının ilk Encümen-i Dâniş içtimâını küşâd edeyorum efendiler. İmdi lutfen ayağa kalkub, hepinizi gelmiş geçmiş bilcümle Encümen-i Dâniş azâsının rûh-ı pâkleri huzûrunda yarım saatlik ta'zim vaziyetinde durmaklığa davet ederim, buyrunuz netekim!..

-Ooo, Cenabettin Bey, yarım saatlik saygı duruşu mu olur birader? Sen hangi devirden kaldın Allahaşkına! Geçti bunların devri geçti...

-Efendiiim, anlamayorum, ne deyersonuz Şükrettin Beyefendiciğim?

-Geçti o devirler geçti diyorum, geçti, geçti... Yahu arkadaş bu böyle olmayacak, şöyle daha genç, en azından kulakları daha iyi işiten bir reis bulmamız lâzım kendimize. Yarım saat saygı duruşu olur mu beyler. Yüzde seksenimiz yarım saat ayakta dursa maazallah inme geçirir, tansiyonu fırlar vesaire...

-Kendi meyânınızda fısıldaşıp durmayınız efendiler. Osmanlı'da fiskos olmaz, Osmanlı'da fiskos olmaaz...

-Yahu ne Osmanlısı Cenabettin Beyciğim, Cumhuriyet ilân edildi Cumhuriyet! Haberin yok mu? 86 sene oldu..

-Sizin ruhâniyete hörmetiniz yok mu arkadaşlar, istirham edeyorum, lutfen kıpraşıp durmayınız! Ta'zim gösteriniz!

-Pofff, ayaklarıma kara sular indi arkadaş; memleket meselelerine geçmeden evvel yeni bir başkan seçmeyi teklif ediyorum.

-Yahu Cenabettin Bey üzülür durumu farkederse; idare etsek!

-Yok yok, böyle gitmez; yenisini seçelim; şöyle genç biri olsun; genç dediğim yani 75-80 arası olsa kâfidir!

-Eh, pekâlâ, seçelim bari!

-Yahu ayıp ettik, adamcağız işitince fenalık geçirdi işte gördünüz mü yaptığınızı?

-İyi ama biz de ambülans çağırdık kardeşim; o haliyle bırakmadık, sahip çıktık. Vicdan azabına kapılmak için sebep görmüyorum şahsen ortada. Şimdi işimize devam edelim, zaten bir saati bu ayrıntılarla geçirdik. Toplantıya başlayalım. Nedir ilk gündem maddemiz arkadaşlar?

-Eveet Encümen-i Danişimiz'in ilk gündem konusu, eveeet, hah buldum: Ne diyor bakayım, hmm, oniki yumurta, beş kilo un, bir paket kabartma tozu.. Yahu nedir bu? Haa, kusura bakmayın yahu, hanımın sipariş listesini karıştırmışım. Eveet, arkadaşlar bugün iç ve dış güvenlik meselelerini görüşeceğiz...

-Hem iç hem dış olmaz Hüseyin Hüsnü Bey; biraz daha spesifikleştirelim mevzuyu, ya iç ya dış olsun.

-E, pekâlâ dış güvenlik olsun. Bu konuda kim rapor hazırlayacaktı, ilgili arkadaş raporu takdim etsin!

-...!

-Yav pardon ben hazırlayacaktım ama bizim Paris'teki torunun çocuğu olmuş, maaile Türkiye'ye geldiler. Bir görseniz nasıl şirin bir şey kerata. Anası Hollandalı fakat hiç çekmemiş, tıpkı büyük dedesi, yani ben. O kaş, o göz...

-Ahmet Miktat Bey, Allah bağışlasın fakat raporu şeydeceksiniz?

-Ben de onu söylüyorum zaten; kerata geldiğinin ikinci günü ishale yakalanmaz mı? Tabii bizim sular yaramadı çocuğa. Aldık götürdük hastaneye; ev altüst oldu. Ben de mecburen...

-Hazırlayamadınız raporu...

-Vallahi yazacaktım fakat arzu buyrulursa şifahen bizzat takdim edebilirim yani...

-E, n'aapalım başka çare yok, buyrun Miktat Bey!

-Efendim mâlumunuz Türkiye dört taraftan düşmanlarla çevrilmiş haldedir. Evvelemirde kuzeydoğu komşumuz kominist Rusya, taa Katerina ile baltacı Mehmet Paşa'dan beridir ki...

-Miktat Bey, Rusya'da rejim değişeli yirmi sene oldu ama, şimdi orda Gürcistan var!

-Ben de onu diyecektim zaten; sene 936; orta okula gidiyorum o zaman. Benim bir Gürcü kız arkadaşım vardı; Sâniye...

-Efendim ayıp oluyor, Miktat Bey az sonra askerlik hâtıralarına başlayacaktır eminim. Her defasında böyle yapıyor. Konuyu değiştirelim efendim. Kimin raporu hazırsa o okusun da müzakere edelim bari.

-Sayın başkan, benim raporum hazır efendim; yıkıcı cereyanlar!

-Oo Tonguç bey, yine istim üzerindesiniz maaşallah; yalnız siz bu raporu bir ay önce sundunuz diye hatırlıyorum, yanlış mıyım arkadaşlar?

-Teessüf ederim sayın başkan; bu konu o kadar önemli ve âcil ki, her gün konuşsak bile az gelir. Nitekim bakınız yıkıcı cereyanların şeklini. Sivil toplum şeysileri diye milli mücadeleye muarız bir sürü teşkilat kurdular, şucular, bucular. Haa, bir de tarikatlar var, çatır çatır okul açıyor bunlar, arzetmiştim, hatırlarsınız!

-Unutmamıza fırsat veriyor musunuz Tonguç Bey, elbette hatırlıyoruz. Okul açmadıkları zaman eğitim düşmanı oluyorlar, açtıkları zaman devleti ele geçiriyorlar diyordunuz...

-Tastamam öyle vallahi; uyanık olmak lâzım efendim. Ordu'yu ikaz edelim, müteyakkız bulunsun!

-Olur, kaydederiz. Başka rapor var mı beyler; yoksa dilek ve temennilere geçiyorum; söz isteyen?

-Ben istiyorum başkanım; puaçalar hakkında lüzumu müzakere kararı alınmasını istiyorum, hem de ivedilikle?

-Hangi puaça, ne puaçası?

-Çayla birlikte verilen puaçalar sayın başkan; Encümenimizin mübayaa memuru bu puaçaları nereden buluyor bilmiyorum, kaya gibi sert efendim. Az önce affedersiniz dişim kırılayazdı. Mübayaadan mes'ul görevliler hakkında tahkikat yapılsın.

-Mübayaa dediniz de Şemsi bey, geçen perşembe günü bizim sitenin ordaki alışveriş merkezine gittim. Azizim mutlaka uğramalısınız, şarap reyonunun yöneticisini değiştirdi bunlar; aman efendim yok yok, mutlaka uğrayınız, tavsiye ederim.

-Arkadaşlar, dilek ve temenni dedikse başbaşa verip hususi sohbet yapın demedik. Lütfen!

-Bu da benim temennim efendim; biz de devlet umûru gördük; biz de usûl, yol yordam biliriz. Ben oradan ithalat malları meyanındaki lüzumsuz kalemler meselesine gelecektim fakat görüyorum ki mevzuyu pek daracık bir nokta-i nazardan mütalaa etmektesiniz; çok müteessirim şahsen!

-Ooo akşam olmuş, benim daha bir sürü yolum var beyler, kifayet-i müzakere talep ediyor ve kaçıyorum. Dağılalım mı?

-Eh pekâlâ, bugün pek yorucu fakat verimli geçti zaten. Tutanakları ben derler toparlar, sayın devlet ricaline gönderirim artık!

Artist!

Ne diyor, ne diyor, "Silahımı ona doğrulttuğumda yüzüme tükürdü. Alnından vurdum", sonra ilâve ediyor, "On kişi daha öldürdüm." Bayram değil seyran değil; nedir bu "samimi" itirafların esbâb-ı mûcibesi? Reklâm olabilir mi? Bir haftadır herkes bu "artist"in yeni kampanyasını konuşuyor.

Başarılı bir strateji. Aferin!

Rumlar fırsatı kaçırmadı tabii; lâfın üstüne gittiler. Artist abimiz hemen, "Senaryo yazıyordum bir ara aklım karıştı, senaryo ile gerçeği karıştırdım" deyiverdi. Derken harekât günlerinin Kıbrıs Devlet Tiyatroları Müdürü Hilmi Özen, konuya daha mâkul bir açıklama getirdi; meğer sayın "artist"imiz Kıbrıs Türk Alayı'nda askerlik yaparken çok korkmuş, ailesine mektup yazmış. Ailesi de Hilmi Özen'i aramış, "çocuğumuz çok korkuyor amcası" demişler, "bi yardım ediversen" demişler; halbuki komutanları bizim artist'e, değil eline silah verip çatışmaya sokmak, nöbet bile tutturmuyorlarmış. Özen'in ricası üzerine artisti mutfağa nakledip 20 gün sonra da Türkiye'ye postalamışlar!

"Yapmış bir artistlik, gülüp geçelim" diyecek olsak, işini adam gibi yapan yüzlerce artist haklı olarak kırılacak fakat bazı artistlerde böyle bir itiyadın varlığını da kabul etmeliyiz; özellikle basın karşısında dramatik davranmaktan, halk tâbiriyle "klark çekmek"ten, iri ve iddialı lâflar yuvarlamaktan, derinmiş gibi görünmekten pek haz ediyorlar. Aynı tabiatın izlerini bir kısım şair ve müzisyen karakterlerinde görmek de mümkün; çıkıntılık yapmayı, ters köşede durmayı, kozmik vicdânın sözcüsüymüş gibi zaman zaman ekşi lâflar etmeyi pek severler.

Nitekim bir başka artistimizin (ki Türkçesi sanatçı demek oluyor) Ergenekon mevzuunda yoluyla söylediklerini hatırlayınca, "yahu bunlar artisttir; söylediklerini fazlaca didiklemek gerekmez, tuluât yapıyor olabilirler" şeklinde özetlenecek teorimin ciddiye alınması gerektiğini hissedeceksiniz. Uzatmayalım, Müjdat Gezen, ART televizyonuna canlı yayında bakalım neler söylemiş:

"Şu ana kadar telefonla katılanların hukuka saygı, hukuka saygı diye hukuka saygıdan bahsettiler. Benim böyle bir hukuka hiç saygım olmadığını belirtmek isterim; çünkü bu siyasi hukuk... Bunların Türk halkını aptal yerine koymasına asla tahammülüm yok. Ben bir mizahçıyım, ben dilime geleni değil aklıma geleni söylüyorum. Aklıma gelen de şudur. Bu bir hukuk değildir... Oranın aranması, ötekinin tutuklanması Hitler devrinde, Mussolini

döneminde olan şeylerdir ama bunun bir siyasi hukuk olduğunu görmezden gelmek de doğrusu etik ve mantıklı değil... Ben korkunun ecele faydası olduğunu sanmıyorum. Hiçbir yerle bağım olmadığı için rahat konuşuyorum... Türkiye tam bir kara mizahın içinde. Kimse sormuyor, Başbakan'ın oğlu 2 gemiciği nasıl aldı? Burası küçük Amerika diye geçiştiriveriyorlar."

Bu da bir nevi, "silahı doğrultunca yüzüme tükürdü; alnından vurdum şerefsizi" tiradı oluyor. Epik bir çıkış; fevkalâde theatral. Perde inerken salon alkıştan yıkılır fakat perdenin arkasında makyajını silerken gözyaşları pudraya karışan artistin geçirdiği duygusal infilâkleri seyirci bilemez. O repliğini söylemiş, toplumsal sorumluluklarının vecîbesini yerine getirmiş ve illâ ki devrana muhalif, yiğit bir duruş sergilemiştir. İcabında, "beni de alın ulan; içeriye attığınız saygıdeğer insanlarla dayanışmak, dışarda kalıp erdemsizliklere katlanmaktan daha güç değildir" yollu fiyakalı cümleler de söyleyebilirdi, gaalib ihtimâlde aklına gelmemiştir; bunun yerine, içine mebzûl miktarda siyasi hınç doldurulmuş bir zihin gurultusunu andıran o cümleyi kırbaç gibi şaklatmıştır sadece: "Allah sonlarını 1960'a benzetmesin. Benim dileğim o..." Oh my God; ne buluş!

...

Mide gurultusu zaptedilmez hale gelip feverân edince etraftakilerden özür dilemek âdettir; bu, bazen, "ben aslında kimseyi vurmadım; kışla mutfağında patates soydum" şeklinde ifâde olunabilir. Bakalım Yassıada güzellemecisinin özrü nasıl olacak?

Ben şahsen, "A be kafam kıyaktı; etmişim bir susak aazlılık" özrünü geçerli mazeret sayarım.

Bize göre hain, ama sonradan Irak Başvekili olacak bir Osmanlı zabitinin hatıralarına dair

Klasik Yayınları, bir süreden beri dikkate değer bir dizi hatıra kitabını okuyucularıyla buluşturuyor; “Arap Gözüyle Osmanlı” başlığı altında yayımlanan dizinin bazı kitapları şunlar: İzzet Derveze’nin “Osmanlı Filistini’nde bir Posta Memuru”, Muhammed Mahzumî Paşa’nın kaleminden “Cemaleddin Efgani’nin Hatıraları”, Kral Abdullah’ın “Biz Osmanlı’ya Neden İsyan Ettik?” isimli önemli eseri, Muhammed Kürd Ali’den “Bir Osmanlı-Arap Gazetecinin Anıları”, Emir Şekib Arslan’dan “İttihatçı Bir Arap Aydınının Anıları”, Selim Ali Selâm’dan “Beyrut Şehremini’nin Anıları” ve Cafer El-Askerî’nin “İsyancı Arap Ordusu’nda Bir Harbiyeli”...

Osmanlı Devleti’nden ayrılan Arap devletleri hakkındaki bildiklerimiz genellikle Türk ve Batılı yazarların penceresinden görünen olgu ve kanaatler. Klasik Yayınları’nın Arap Gözüyle Osmanlı dizisi, Irak, Suriye, Ürdün, Filistin, Suudi Arabistan, Yemen ve Körfez Emirliklerinin teşekkülü hakkındaki bilgi ve kanaatlerimizi bu defa “içeriden”, yani Arap

aydınları ve devlet adamlarının bakışıyla karşılaştırmaya imkân vermesi bakımından doyurucu ve tamamlayıcı bir anlama faaliyetine zemin hazırlıyor.

DEDİKODU TADINDA TARİHÇİLİK OLMAZ

İsrail'in Gazze şeridinde yaşayan Filistinli Müslümanlara revâ gördüğü şiddet ve zulüm politikası sebebiyle basınımızda yer yer, 1. Dünya Harbi esnasında Arapların Osmanlı'ya ihanet edip etmedikleri, Osmanlı ordusunu arkadan ve içeriden vurup vurmadıkları meselesi tartışılmaya başlandı. Hemen belirtelim ki televizyon ekranlarında ve gazete köşelerinde bugünlerde sıkça görmeye başladığımız uluorta tarih tartışmaları, tatminkâr bir seviye göstermiyor. Tarih hakkında yapılan dedikodular seviyesinden ileriye gidemeyen bu türlü programlar, gerçeği netleştirmekten çok bulanıklaştırmaya yarıyor; bu bakımdan Arap Gözüyle Osmanlı dizisinin kitapları, tarihî gerçeğin eksik kısımlarını tamamlayıcı nitelikte çok değerli bakış açıları sunmaktadır.

KAHRAMAN BİR OSMANLI ZABİTİ'NİN "İHANET"E UZANAN HİKÂYESİ

Cafer El-Askerî'nin, "İsyancı Arap Ordusu'nda Bir Harbiyeli" isimli hâtıratında (Çev: Halit Özkan, İst. 2008, 272 s.) çok dikkat çekici unsurlara tesadüf ediyoruz. Cafer El-Askerî aslen Kerkük civarındaki Asker isimli köye mensup olduğu için bu ismi almıştır. Hatıraları, geçen yüzyılın ilk yıllarında kendinden birkaç yaş küçük kardeşiyle birlikte Musul'dan Bağdat'a, oradan yatay geçiş yoluyla İstanbul'daki Harbiye Mektebi'ne girmesiyle başlıyor. Harbiye yıllarına dair anlattıkları, İTC sempatizanı diğer genç subayların duygularından farklı değildir: Aldığı eğitimi yetersiz bulur, Sultan Abdülhamid'i eleştirir, maaş ödemelerindeki düzensizlik yüzünden orduda rüşvetin nasıl yaygınlaştığını anlatır. El Askerî, teğmen çıktıktan sonra Arap vilayetlerinde görevlendirilmiştir. Meşrutiyet'in ilanını her çağdaşı gibi ümitvar sözlerle karşılayan Askerî, 1910 yılında dikkat çeken genç subaylar arasında sayılarak Almanya'ya gönderilir ve Almanya'da Enver Paşa ile tanışır. Üç yıl süreyle Alman ordusunda eğitim gördükten sonra dönüşünde ayağının tozuyla Balkan Harbi'ne iştirak eder ve harbin en tartışmalı harekâtlarından biri olan Şarköy çarpışmalarına katıldıktan sonra Halep'teki Zabitan talimgâhına tayin olunur; bu esnada erkânıharp imtihanlarını kazanan Askerî, harbin başlaması üzerine Trablusgarb'a Sünusî hareketini destekleyen gönüllü subaylar arasına katılır. Mısır'ı işgal eden İngiliz kuvvetlerini yıpratmak amacıyla gerilla harbi yapan Sünusî kuvvetleri safında çarpışırken esir düşer, birkaç defa kaçma teşebbüsünde bulunsa da yakalanır. Esareti esnasında İngilizlerden anlayış ve kolaylık gören El Askerî bu günlerde bacanağı ve eniştesi Nuri es-Said'le bir araya gelir. Hatıralarında bu dönemi "Yeni Bir Şafak" başlığıyla anlatan El Askerî, kendini Mısır'da Arap bağımsızlık ve milliyetçilik hareketine katılması için elverişli bir atmosfer içinde bulmuştur. İlerde Irak başbakanı olacak akrabası Nuri es-Said, Hicaz'da Osmanlı ordusuna karşı çarpışan Şerif'in emrine girmiştir. El Askerî de aynı şeyi yapmak için İngilizlere müracaat eder. Kendi ifadesine göre İngiliz Generali Clayton'la yaptığı görüşmede Arap ordusuna katıldığı andan itibaren savaş bitene kadar

Büyük Britanya'nın düşmanlarına katılmayacağına, Büyük Britanya'ya silah atmayacağına dair bir taahhüdname imzalaması istenir:

"Belgeyi hiç tereddüdsüz imzaladım" diyen El Askerî için yeni bir şafak başlamıştır. Hâtıratının sonraki bölümlerinde Hicaz'da Osmanlı ordusuna karşı katıldığı çarpışmaların ayrıntılarına yer veren El Askerî'nin yazdıkları 1919 yılı hadiselerinde sona eriyor.

TALAT PAŞA DELİ MİYDİ?

Detaylar görmezden gelinerek özetlediğimiz bu kısa hikâye, 1. Dünya Harbi'nin mağlubu Osmanlı Devleti'nin zihni mirasçısı olarak bizlere, tipik bir "hain"le karşı karşıya olduğumuz intibaını veriyor. Osmanlı ordusuna ve milletine silahı ve hayatıyla hizmet etme sözü veren bir Osmanlı zabitinin, nasıl olup da böyle sert ve dramatik bir kırılma ânı yaşadığının ipuçlarını, yazarın hâtıratında olmamakla birlikte yayıncı tarafından kitaba eklenen "Modern Arap Uyanışı ve Sebepleri" adlı makalesinde bulabiliyoruz; bu makalesinde El Askerî, Osmanlı parlamentosunda Arap kökenli mebusların barışçı siyasi taleplerde bulunmalarına rağmen bu taleplerin kaba kuvvetle susturulduğunu ileri sürüyor ve bir şahsi hâtırasını naklediyor. Buna göre devrin Dahiliye Nazırı Talât Paşa, ıslahat talebinde bulunan bazı Arap kanaat önderlerini yemeğe davet etmiş ve sonra "böbürlenerek" şöyle konuşmuş: "Konuşmalar ve toplantılar hiçbir fayda sağlamaz. Bomba nasıl atılır, hak nasıl zorla alınır öğrenmeden Arapların isteklerini elde etmelerine imkân yoktur."

El Askerî bu sözlerin Araplar arasında şaşkınlık yarattığını ve istihzaya uğradıkları hissini verdiğini belirterek Osmanlı ordusundaki Türk subayların Araplara yaptığı baskıdan söz açıyor; buna göre Harbiye Nezareti, herhangi bir milliyetçi fikir taşıdığından şüphe ettiği subayları Anadolu ve Rumeli'nin en ücra köşelerine göndermektedir. Buna rağmen El Askerî, daha 1910 senesinde bile Arap asıllı zabit arkadaşlarıyla birlikte "gizli bir ulusal hareket" planladıklarını söylemektedir (s. 174-175).

Arkadaşlarının bu yüzden Anadolu'ya sürüldüğünü söyleyen El Askerî hemen sonraki paragrafta "tam o sırada hükümetin askerî eğitimini tamamla"ması için Almanya'ya gönderdiğini, Nuri es-Said'in ise İstanbul'da Erkân-ı Harbiye (kurmaylık) Mektebi'ne alındığını belirtiyor; "Buna rağmen girişimlerimize ara vermedik ve Arap subaylar arasında bu fikirlerin yayılması için çalışmaya devam ettik." diyen Askerî'nin bu satırları, o dönemi yaşayan Arap kanaat önderlerinin derin çelişkisini bir nebze olsun ortaya koymaktadır.

HAİNLE KAHRAMAN ARASINDAKİ O İNCE ÇİZGİ!

Bize göre "ihânet" görünen bu tavır değişikliğini izah etmek için Askerî, İTC yönetiminin Türkçü politikalar izlediklerini, özellikle Suriye Valiliği esnasında Arap önderlerine idam, sürgün, hapis, işkence ile zulmeden Cemal Paşa'nın davranışlarını örnek göstermekte,

Türklerin “Arapları Araplara kırdırmak için buldukları hiçbir fırsatı kaçırma”dıklarını ileri sürmektedir.

Cafer El Askerî, bacanağı ve eniştesi Nuri es-Said gibi iki defa Irak Başbakanlığında bulunmuş, Millî Savunma ve Dışişleri Bakanlığı yapmış önemli bir isimdir. Harp’ten sonra Ortadoğu’da yeni Arap devletlerinin teşekkülü ve daha sonraları uğradıkları muhtelif siyasi çalkantıları bizzat yaşayan El Askerî, 1936’da vefat ettiğinde Londra Barosu’na kaydını yaptırıp Anglo-Saxon tarzı hukukçu perukasıyla fotoğraf çektirecek derecede İngiliz hayat tarzını benimsemiş bir insandı dersek, herhâlde iftira etmiş olmayız.

Kıssadan hisse şudur: Tarihin zor ve bunalımlı dönemeçlerinde ihanetle kahramanlık, bir bıçağın iki yanağı gibi birbirine yakın vaziyet alışları andırıyor. El Askerî şüphesiz Arap uyanışı tarihinin kayda değer bir ismidir fakat kendini Osmanlı hâtıralarının vârisi sayan bizler için o, Osmanlı Ordusuna ettiği sadâkat yeminini, İngiliz Ordusu lehine bozan ve vaktiyle aynı sıralarda okuyup aynı saflarda çarpıştığı zabit arkadaşlarına silah çeken bir isyancı gibi duruyor.

Bu devri yargılamadan önce, XX. Yüzyıl başlarında özellikle İngiltere’nin Ortadoğu coğrafyasında Osmanlı nüfuzunu kırmak maksadıyla “Osmanlı Milleti”ne mensup topluluklar arasında ayrılıkçı milliyetçiliği nasıl körüklediği, teşvik ettiği ve yeri geldiğinde silahla desteklediğini unutmamak gerekir. “Araplar 1. Harpte bizi arkamızdan vurdu” hükmünün altına tasdik mührü basmadan önce bilinmesi, okunması ve anlaşılması gereken daha binlerce ayrıntının mevcudiyetini unutmayalım.

Novaya Zemlya nire, Türkiye nire?

Filmin orijinal adı "Novaya Zemlya"; bizimkiler "Yeni Dünya" diye çevirmişler. Geçen sene çevrilen film, bir Rus yapımı. Son zamanlarda seyrettiğim en sert, en sersemletici sinema eseri.

Hadise 2013 yılında geçiyor: İdam cezası bütün dünya çapında yasaklanınca çığ gibi çoğalan müebbet hapis cezalılarını barındıracak hapishane sıkıntısı çekiliyor; bunun üzerine "uluslararası toplum" harekete geçiyor. Sibirya'nın kuzeyinde, Kutup Denizi içinde kalan Novaya Zemlya adasını açık hapishane yapmaya karar veriyorlar. Hapishanenin ilk sâkinleri Rus mahkûmlarından gönüllülük esasıyla seçiliyor. Gemiyle adaya çıkarılan 200 küsur mahkûma 3 ay yetecek miktarda yiyecek ve barınma imkânı veren koruyucular, mahkûmların uyduyla izleneceğini söyleyerek adayı terk ediyorlar.

Film böyle başlıyor; 200 küsur ağır suç mahkûmu bir adada tek başına!

Aşırı derecede şiddet ve müstehcen replikleri olmasa bu filmi, siyaset bilimi dersi okutan bütün öğretim üyelerine ve öğrencilerine görmeleri için tavsiye edebilirdim. 200 mahkûmun

karşılaştıkları ilk problemi tahmin edebilirsiniz: Yönetim ve organizasyon. Topluluğu kim yönetecek, kısıtlı miktarda yiyecek ve erzak hangi esasa göre kimler tarafından dağıtılacak? Mahkûmlar birkaç hafta sonra problemi kendi usûllerine göre çözüyorlar; tabii buna çözüm denebilirse!

Evvelâ hınçla birbirlerine saldırıp yorulana kadar birbirlerini öldürüyorlar (Tabii seleksiyon!). Hayatta kalanlar, daha sonra kendi aralarında yönetenler, koruyucular ve yönetilenler diye kabaca üç gruba ayrılıyorlar; bir süre sonra yiyecekleri azaldığı için yönetici sınıf, yönetilen sınıftan her gün bir kişiyi, "demokratik" bir müsabakanın sonucuna göre temel protein ihtiyacını karşılayacak gıda maddesi ilan ediyor. Yarışma şöyle: Düdük çaldıktan sonra herkes hızla barakalara girecektir. Sona kalan...

Bu bir fantezi kurgusu elbette, fakat Thomas Hobbes'un Leviathan'da anlattığı "toplum öncesi" tabiat durumuna fena halde benzerlik gösteriyor. İnsan insanın kurdu. İnsanlar, yönetim ve organizasyon ihtiyaçlarını tek fertler halinde çözemeyeceklerini görünce en güçlünün otoritesine sığınarak izâfî bir güvenlik şemsiyesinin altında öbekleşiyorlar. Adını "medeniyet" koyduğumuz dev organizasyon, aslında ilk vahşi hâlinin onarım geçirmiş ve düzeltilmiş şekli. Güçlülerin irâdesi hukuk haline geliyor; hukuk giderek inceliyor, "insan hayatına ve onuruna saygı" kavramını geliştiriyor, günün birinde idam cezası bile yeryüzünde yasaklanıyor ama insanın genlerine gömülü vahşi tabiat kımıldanmaya başlıyor. Film, bu haliyle "medenî toplum" anlayışımızı da açıktan açığa eleştirip hırpalamaktadır.

Yönetilenler günün birinde kendilerinin de pekâlâ yönetebileceğini fark ettiklerinde kandaki adrenalin miktarı yükseliyor. Yönetici sınıf direniyor ve üstün pozisyonunu kaybetmemek için aklına gelen her çareye abanmaktan çekinmiyor: Darbe, desise, kurnazlık veya kaba güç; bu süreçte araçlar artık ahlâkî önemini kaybediyor, mücadele sonucu kazanılan iktidar, kendi ahlâkîliğini inşâ edecektir nasıl olsa... Hani şu meşruiyet dediğimiz şey!

Türkiye'de olup bitenler, yönetmen Aleksandr Melnik'in vahşi fantazyasında hikâye edilenden pek farklı sayılmaz; biraz arka plan bilgisi ve soyutlama kabiliyeti ile filmde geçen hadiselere yerli dekor ve mekânlar adapte etmek hiç de zor değil. Hayâl hânenizi sınırlandırmak istemem: Yargılananlara, yargılayanlara ve yargılama usûlüne şöyle gözlerinizi kısarak kuşbakışı bakabilirseniz, muktedirken hukuku kaale almayanların, maznun durumuna düşünce nasıl sendelediklerini göreceksiniz. Seyretmekte olduğumuz, biraz daha yumuşak üsluplu da olsa bir Novaya Zemlya filmidir. Türkiye'de yönetici sınıf demokratik yoldan tasfiyeye uğruyor ve galiba demokrasiden sadece bu yüzden nefret ediyorlar.

Şunun-bunun firması?

Halkın pek sevdiği ve tuttuğu o kinayeli tabirle söyleyelim, "bir kısım medya" denilen yayın organları, Davos meselesine çok fena bozuldular.

Dün üstünkörü bir bakışla birkaç gazeteye göz atıp, derin bir hazımsızlık eseri olduğu aşikar bazı başlıkları not ettim: "Bu ülkeye yakışan bu mu?"; ardından Türk Silahlı Kuvvetleri'nin tutumunu irdeleyen bir başka başlık: "TSK temkinli yaklaştı". Derken, adamın dimağındaki mide ekşimesini şâheser derecesinde özetleyen bir ibâre: "Huysuzluk nöbetleri geçiren Türk". Sonra bir başkası, "TSK'dan Davos krizi açıklaması", okuyan zanneder ki, Ordu çok rahatsız olmuş da, muhtıra benzeri bir çıkışla hükümeti hizaya getiriyor; ilgisi yok tabii. Beylik editör numaraları. Okuyucu heyecanlanacak vesaire, vesaire...

Devamı var, "oh olsun; mahallenin en kabadayı abisine omuz vurmak neymiş görün gününüzü" meâlinde bir hıçkırış: "ABD'nin önde gelen Yahudi Lobilerinden Erdoğan'a büyük tepki: Kepazelik!" Gazetenin başyazar muavini pozisyonundaki birisi ise, "Neyinize güvenip de dayılık ediyorsunuz; bunlar bizi havada, karada, suda, üstelik tek parmaklarıyla döverler ayol" dercesine "Bir kısım medyadan sesler" korosuna katılarak buyurmuş ki, "Tribünlere oynamanın bedelini Türkiye ödeyecek!"

İlk ürperişler böyle; hadise, gazetelerin baskı zamanı itibariyle çok ters bir saate denk düştüğü için bir kısım medya korosundan sair âzâların ne kadar ürperdiklerini tam kaydedemiyoruz; zannımca bugünün gazetelerinde mebzûl miktarda "biz kim oluyoruz ki Peres gibi saygıdeğer ve makbûl bir diplomasi pîrine dahleyliyoruz?" meâlinde köşe yazısı okuyabilirsiniz.

Dün öğle saatlerinden sonra bizim bu bir kısım medyanın tutumunda bâriz değişiklik sezilmeye başlandı; esasen biraz kafası çalışanlar, Peres'in hadiseden sonra Başbakan'ı arayıp özür dilemesinden işkillenmişlerdi; dün öğleden sonra Gazze'de insanların sokaklara dökülüp Türkiye lehinde sevgi tezahüründe bulunması üzerine "yahu bir yerde hata mı yaptık" tedirginliğine yol açmış olmalı ki, az evvel rezâlet, kepazelik kelimeleriyle Başbakan'a çakanların ağırdan almaya başladıklarına şahit olduk. Ve bunlar bir kere daha suçüstü hâlinde yakalandılar. Durum kısaca şudur: Ne ki, milletin hoşuna gidiyor, o nedir ki millet onu seviyor ve destekliyor, benimsiyor; işte o şeye, kavrama, kişiye karşı bu bir kısım medya dediğimiz talihsizler güruhu sirke gibi ekşiyiveriyor. Pusula iğnesinin kuzeyi göstermesi derecesinde basit ve öngörülebilir bir refleksle milletin sevdiklerine karşı güvensizlik, hatta yer yer nefret duyuyorlar.

"Sen kiim, Peres'e yan gözle bakmak kim behey Kasımpaşa külhanisi?" yollu tepkiler, derin diplomatik tecrübelerin muhassalası filan değil, basit ve biyolojik içgüdülerin eseridir. Bunlar sadece Başbakan'dan değil, onu destekleyenlerden de nefret ediyorlar, çok açık. "Bunlar seçmendir, günün birinde kanaatlerini değiştirebilirler, onları şimdilik karşıma almayım" diye bir endişeleri yok, bilakis "bidon kafalı" sıfatını lâyık görüyorlar, "İnsana benziyorsun ama insanla hayvan arasında yeni bir canlı türü olmalısın" yaklaşımıdır bu. Daha sonra bu insanlara gazete satamayınca, oy alamayınca, darbeci amcalarından, suikastçi yeğenlerinden, boşboğaz emekli bürokrat dayılarından bir Çâre-i necât bekleyişine giriyorlar. (Bkz. Ergenekon tefrikası vb.)

Defalarca söyledik ve yazdık: AK Parti'yi bir demokrasi efsânesi haline getiren, işte bu gibilerin acullüğu, densizliği ve cahilliğidir. Başbakan'a ve partisine öyle bir yer ve zamanda saldırıyorlar ki ahali, mefhumun muhalifinden hareketle gidip inadına, zevkle hatta ibadet vecdiyle destekliyor hükümeti; biz, "bu partinin istikrarlı seçmen tabanı yok" dedikçe bunlar en olmadık vesilelerle hükümeti tahkir ederek, gitgide kemikleşen bir seçmen tabanı inşâ ettiler.

Bazen düşünüyorum, "yahu bir kısım medya, sakın ABD'nin, Yahudi lobisinin, şunun, bunun firması olmasın?"

2009

29 Nisan

Çoğulcu siyasetin en kırmızı gülü Zaman Gazetesi

27 Nisan

CHP, yargıdan yana tavır koymak zorundadır Aksiyon Dergisi

27 Nisan

Âdile Teyze'nin şehlâ gözleri Zaman Gazetesi

26 Nisan

Devrim marşı Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

25 Nisan

Sağolasın Mecelle! Zaman Gazetesi

22 Nisan

Bir gerilim tahlili Zaman Gazetesi

20 Nisan

Dostluk kültürü ve 'dar kapı' meselesi Aksiyon Dergisi

20 Nisan

'Karmaşa'yı arz ediyorum komutanım! Zaman Gazetesi

19 Nisan

Vaizliğin tadı damağımda kaldı... Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

18 Nisan

Yeni bir cemaat ve azizesi Zaman Gazetesi

15 Nisan

Montesquieu'nun ruhu sızladı Zaman Gazetesi

13 Nisan

Türk toplumu, 'öncü'lerinden daha demokrat Aksiyon Dergisi

13 Nisan

31 Mart isyanı Türkiye'yi hala etkiliyor Zaman Gazetesi

12 Nisan

Bir kötü yazarlık örneği sunuyorum Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

11 Nisan

Okumayanı döven kitap! Zaman Gazetesi

08 Nisan

Obama'sız yazı burada! Zaman Gazetesi

06 Nisan

Paşalar Bürokrasisi'nin tarihî kökleri Aksiyon Dergisi

06 Nisan

Gerginlikten erginliğe doğru CHP Zaman Gazetesi

05 Nisan

Bir medya maydanozunun hazin itirafları Zaman Gazetesi

04 Nisan

Canavar Burhan Afrika yollarında Zaman Gazetesi

01 Nisan

İstikamet ve vakar sahibiydi Zaman Gazetesi

01 Nisan

Millî irade ile çayocağı sohbeti Zaman Gazetesi

Millî irade ile çayocağı sohbeti

Hava güneşli gibi duruyor ama güven olmaz. Evden çıkıp fırına doğru giderken park civarında birisi omuzuma dokundu. Baktım, a, "Seçmen!"

- Oo, dedim, "merhaba sayın seçmen, pazar günü neydin öyle; döktürdün vallahi resmen!"
- Şurdan iki simit alsan da şöyle çıtır çıtır, çayla iyi gider. Haa, elini daraltma, çaylar benden; iki satır lâf edelim vaktin varsa!

Çayocağının önüne iki tabure çekip sırtımızı güneşe verdik. Simitler müthiş, akıllara ziyan bir lezzet!

- Ne dediğimi merak etmiyor musun, diye girdi lâfa "Seçmen". "Yoo" dedim, "gazetelerin köşe kadıları iki gündür seçimde ne söylediğini, neyi nasıl imâ ettiğini yazıp çiziyorlar zaten; sen ne söylesen boş bir bakıma!"
- Ha, ben de okuyorum onları, diye simidinden okkalıca bir lokma dişleyip çıtırdattı; lokmasını bitirmesi için biraz beklemem gerekti. "Yahu ben bu lâfları ne zaman dedim diye düşünüp duruyorum" diye devam etti. "Hani bir lâf vardır, derler ki, atının kuyruğunu ortalık yerde bağlama, eloğlu kırk türlü mânâ verir, aynen öyle."
- Hadi hadi, diye takıldım, "ne yere bakıp yürek yakansın sen; sendeki ferâseti kırk profesör, seksen sosyal bilimci, yüzaltmış medrese ulemâsı bir araya gelse yine akledemez; senin o tevâzu gösterip okumuşları ters köşelere yatırman meşhur, bilmez miyiz?"

Çayından derin bir yudum aldı, "Yok birader, nerde" dedi, "Adımız çıkmış doksana, inmiş seksene; gittik verdik oyumuzu neyse, elâlem de kırk türlü mânâ çıkarıyor!"

- Ama hükümete hayli tatlısert bir parmak salladığın da âşikâr üstad" dedim, "Garibanlar seçim gecesi sabaha kadar ölüp ölüp dirildiler."
- Ee, olacak o kadar, diye keyiflendi; "hükümet kısmı ahalinin babası hükmünde; uçan kuşun hesabı ondan sorulur, fakat bu 2007 seçimlerinden sonra biraz kendilerine çekidüzen vermeleri de lâzımdı hani. Muhtıracılara, hukuk allâmesi geçinenlere kızıp döşendik reyleri. O zaman öyle iktizâ etti; şimdinin hesabı başkadır..."
- Nedir o hesap?

- Bir kere aday tercihlerinde isabetsizlikler vardı, onu düzelttik kısmen; kabinede yenilenmesi lâzım gelenler vardı, ona işaret ettik. Bu arada muhalefet de lâzım bu memlekete. Dedik ki, arkadaş ne oluyor, siz de toparlanın biraz, ye'se kapılmayın, siz de lâzımsınız bu memlekete; yarın-bir gün sıra size de gelebilir; gevşemeyin, çalışın, yapıcı olun, lüzumsuz avukatlık heveslerini bırakıp milletin hukukuna sahip çıkın... Değil mi ama?
- Vaay, bu akıllar nasıl bir akıllar üstâd, vallahi aşkolsun!
- Dalga geçme de bir çay daha söyle bakiim... Dahası var; hükümeti fiskeledik ama gördün, tokat atmadık. Niçin diye sorsana...
- Niçin?
- İstikamet yanlışları yok çünkü; detaylarda bunalıyorlar. Dış siyasetteki karneleri ortanın üstündedir, diplomasiyi kıpırdatmayı başardılar. Global krizin tesirlerini de kötü yönetmediler Allah için; o yüzden bir ceza kesmeye lüzum görmedik ama gözümüz üzerindedir, bilsinler yani!
- Genel manzara böyle diyorsun?
- Eh; açık zaten. İki parti var esasta. Üçüncü ile dördüncü bir nevi yedek lastik hükmündedir ama neticede merkeze gelmeleri lâzım, göz doldurmaları lâzım, geleceğe dair güzel bir görüntü vermeleri lâzım. Bağırıp çağırarak, bölge oylarına dayanarak büyüyemezler; biz bunlara birkaç seçim daha şans veririz; olmazsa...
- Ne olur olmazsa sayın Seçmen?
- Nasreddin Hoca'nın yaptığını yaparız; eski ayları kırkıp yıldız yaparmış ya rahmetli, işte öyle...
- Büyüksün üstad diye mırıldandım, "seni sevmeyen ölsün".

Espri hoşuna gitmiş olmalı, gülümsedi, "Yoo" dedi, "onlar da yaşasınlar, fakat buna yaşamak denirse!"

İstikamet ve vakar sahibiydi

Sabahın erken saatlerinde İstanbul-Ankara otoyolunda seyreden araçlardan çoğunun asgari müştereği, çok ama çok sevilen bir dosta karşı son vazifeyi ifa etmenin kararlılığı idi. Camlarına "Muhsin Başkan" posterleri yapıştırılmış gayri resmi, tesadüfi ve alabildiğine "sivil" araçlar, Türkiye'nin her şehrinden, her beldesinden, en uzak sınır uçlarından Ankara'ya, Kocatepe'ye doğru sessizce akarak tepeyi kuşattılar.

Ne var ki Kocatepe Camii'ne ulaşmak hiç de kolay olmadı: Zaman'ın Ankara temsilcisi, gazeteci arkadaşımız Mustafa Ünal'ın Hızır gibi imdada yetişen rehberliği ve en kararlı polis barikatlarını bile açan ricaları olmasa, belki son vazifesini ifa etmek için o civara kadar ulaştığı halde "tepe"nin çevresinde yığılıp kalan binlerce kişiden biri de ben olacaktım.

Bu bir devlet töreni değildi, fakat "devlet" oradaydı. Bu bir devlet töreni değildi fakat bağrındaki acının ateşiyle bir araya gelen hasbi insanların samimiyeti ve şüphesiz duaları, hiçbir protokolün ziynetlendiremeyeceği derecede kıymetli ve anlamlıydı. Bu cenazede devlet ve millet, bulunmaları gereken yerde yan yana yer aldı ve görevini yerine getirdi; ki Muhsin Yazıcıoğlu eğer görebilseydi buna çok sevinirdi, çünkü Yazıcıoğlu'nun siyasi mücadelesi, esasta devletin ve milletin hukuku arasındaki dengenin hakça tanzimi etrafında yoğunlaşmıştı.

Ardından söylenebilecek en güzel anlamlı sözü, Diyanet İşleri Başkanı Ali Bardakoğlu, kıldırdığı namazdan sonra söyledi: "O, istikamet ve vakar sahibiydi". Bu sözü işiten herkesin samimiyetle tasdik ve şehadet etmesi, her kula nasip olur rahmet işaretlerinden değildir. Cenaze organizasyonunda yaşanan küçük tatsızlık ve aksaklıklardan bahsetmeye değmez. Böyle acıyla ağırlaşmış bir günde BBP teşkilatını bir kısım düzenleme hatalarından ötürü suçlamak hakşinaslık değildir.

Son söz: Mukayese yapmak için değil fakat, "Muhsin Başkan"ın cenazesindeki samimiyet ve ivazsızlık, Ankara'nın nadir gördüğü güzelliklerden olmalıdır. Yattığı yer nur olsun.

Canavar Burhan Afrika yollarında

-Şşşt, dur bakayım; biz kimiz, kimiz biz söyle bakayım! Hoop, sakın yanlış yapayım deme ha, akıllı ol ve adam gibi söyle; biz kimiz?-Valla ne bileyim abi, ne desek boş!.. Daha doğrusu duruma göre değişir! Şimdi sen birden böyle pat diye önümüze atlayıp, kimlik sorunca şeyettik biraz...

Sen ne dersen biz oyuz abi, yeter ki kızma!

-Yazıklar olsun be; daha kim olduğunuzu bile bilmiyorsunuz. Bari ben söyleyim: Biz Ahmet'iz arkadaşlar, biz Ayşe'yiz!

-Ayşe misiniz? Tamam abi, sen yeter ki sinirlenme...

-Sinirlenmiyorum, delikanlı olun biraz; biz biriz, biz binleriz. Yüzlerde gurur, yüreklerde zafer, gazozlarda sıkıştırılmış karbon dioksitiz. Benzinliklerde hava pompası, taş ocaklarında kompresör, sıcak mekânlarda vantilatörüz. Klimayız biz sıcaktan baygınlık geçiren yüreklere, nâneli limonatayız. Demirhindi şerbetiyiz, buzlu ayranız!.. Biiz...

-Tabii abi, anlıyorum; isterseniz şuraya biraz oturup sakinleşseniz, İspanya maçları da bitti zaten...

-Bitsin, biz de önümüzdeki maçlara bakarız. Biz takımız, takım. Biz hepimiz birer Canavar Burhan'ız, Berlin panteriyiz, 956'da Macarlara üç çeken ruhuz, Varna'da akıncıyız, Mohaç'ta Yeniçeri, Çaldıran'da Sipahileriz. Tarafız biz taraf!..

-Taraf gazetesinden misiniz; abi baştan söylesene, ödümüzü kopardın!

-Soğuk esprinin zamanı mı üleen, almayım şimdi ayağımın altına; burda önemli bir şeyden söz ediyoruz, ne diyoruz; hep yan yana, omuz omuzayız diyoruz.

-Oh oh; iyi olur abi, öyleyiz tabii, çok güzel bir şey yaa...

-Biz görev yeriyiz, biz alın teriyiz; 70 milyonun bayramı, bayrağıyız. Çorak bozkıra esende bahar yeliyiz ılgıt ılgıt. Hieeyyt biz milletiz be, biz memleketiz anladın mı?

-Tamam abi kurbanın olayım, ne dersen oyuz tamam, maçı alamadınız diye bizi dövmeyeceksin değil mi?

-Döverim ülen canım isterse; çünkü bize ne derler?

-Aman abi, ne demek; emret!

-Bize amansızlar derler. Amansız ne demek; inatçı demek, gururlu demek, rakibine diz çökmeyen demek, kendi feda eden ama asla pes etmeyen demek. Kanının son damlasına kadar savaşırız biz, amansızız çünkü...

-İyi ama abi, şey yani, yenilmemiş miydik?

-Ne yenilmesi be, ne mağlubiyeti? Almanya mağlup olduğu için biz de mağlup sayıldık? Kim yenebilir ki bizi; amansızız biz, bugün olmadı yüz sene sonra yeneriz. Bizi yenebilirler fakat diz çöktüremezler; gururluyuz biz. Penaltı da bir halta benzemiyordu zaten, nedir öyle... Sonra hakem, ben bişey anlamadım şahsen, yürüyüşü- el-kol hareketleri filan? Yenildik mi, yenilmedik; skorda önde olabilirler fakat gururumuzu, havamızı, fiyakamızı, cart-curtumuzu engelleyemezler. Nitekim, "Dünya büyükse biz de büyüğüz".

-Eyvallah abi; aynen katılıyorum; peki, dünya büyük değilse? Yani biliyorsun bunlar izâfi şeyler, neye göre büyük demek yani?

-Komünist misin ülen sen, hain misin, İrlandalı mısın; istifa etmiyorum işte, etmem; amansız pes etmez, amansız kendini feda eder yine istifa edip görevden kaçmaz. Kanımızın son damlasına kadar iş başındayız; görev aşkıyla doluyuz. Hamit sakata gelmeseydi, sen konuşamazdın böyle. Hele o Volkan... Madem çıktın be mübârek, yumruklasana topu tâ Şişli'ye kadar...

-Yine reklâm sektöründe olacak mısınız bu şeyden sonra?

-Amansız, inatçı demek, sürekli demek, tırsmayan demek. Bizim her bir şeyimiz tamam; gazımız eksik, o da bende var şu koca milletin içinde. Bu millet için icabında yüz reklamda

yine görev alırım; bendeki şu dehâ, milletime helâl olsun. Bekle bizi Afrika, Canavar Burhanlar geliyor!

Bir medya maydanozunun hazin itirafları

Lâfı döndürüp dolaştırmadan peşinen söyleyim: Bu satırların yazarı, bir sene öncesine kadar, Allah'ın her yevmiye günü -siz bilemediniz gün aşırı!- ekranlara çıkıp, kendisinden sual olunan bilumum mevzûlar hakkında derâkab fikir beyan ederek kurulmuş makine gibi konuşan "yorumcu, uzman, hoca, araştırmacı gazeteci, filan fakültede profesör, filan müessesede mütehassıs" gibi zevatla tatlı tatlı dalgasını geçen bir adamdı.

Yine kestirmeden ifade ediyorum: artık öyle değil!

Anlayacağınız şu ki, bu satırların yazarı da, kendi tâbiriyle "kötü yollara" düşmüş ve hiç hazzetmediği halde televizyonlarda arz-ı endam etmeğe başlamış bulunuyor. Ara sıra silkinip, "nedir yahu, bir daha gitmeyeceğim işte; ben istemezsem, kim beni zorla televizyona çıkmaya zorlayabilirmiş ki" diye esip gürlemekte, kendince kasemler etmekte ise de, bir de bakıyor ki, "aa, bir televizon stüdyosunda parlak ışıklar altında öteki tartışmacı arkadaşlarla birlikte yağıp gürlemekte...

Atalarımız boşuna "büyük lokma ye, büyük lâf söyleme" dememişler.

Nitekim bakınız, bundan oniki sene evvel Aksiyon dergisindeki (Sayı: 356, 29 Eylül 2001, yazının başlığı "Medya Maydanozları Sendikası Başkanıyla Sohbet") köşesinde bu satırların yazarı, şu günlerde cayır cayır yapmakta olduğu işi o günlerde yapanlarla nasıl inceden inceye dalgasını geçmekte idi.

Temel'in dediği hesap, "Haçan pu bağa bir ters olsun!" İbretle okuyalım!

-Hoşgeldiniz beyefendi; bana röportaj vermeyi kabul ettiğiniz için teşekkür etmek istiyorum; onca iş arasında...

-Aman efendim ne demek, görevimiz. Bizler sizler sayesinde varız; teşekküre ne hâcet, işimiz bu!.

-Bir sendika kurmak üzere olduğunuzu duyduk; ismini pek şey etmek istemiyorum; tam olarak neydi acaba?

-Mahcub olmanıza gerek yok efendim. Duyduklarınız doğrudur. Kurmayı düşündüğümüz sendikanın adı "Tüm Medya Maydanozları Sendikası"dır. Kısaca biz ona "Tümemay" demeyi düşünüyoruz.

-Bilmeyenler olur diye soruyorum; medya maydanozu nedir ve ne iş yapar?

-Tabii, izah edeyim; medya maydanozu tam olarak televizyonların haber ve tartışma programlarında uzman olarak görüşüne başvurulan kişidir; yazılı basında da görev yapan maydanoz arkadaşlarımız vardır; bizim temel niteliğimiz her şeyi bilmek ve akla gelen her konuda topluma görüş sunmaktır.

-Çok güzel, peki niçin örgütlenmeye lüzum hissettiniz; bu çok farklı bir topluluk çünkü?

-Arz edeyim efendim; biz medya maydanozları, bugüne kadar genellikle bağımsız çalışmayı tercih ettik. Gerçi bazı basın gruplarının bünyesinde kadrolu çalışan maydanoz arkadaşlarımız vardı fakat çoğunluğumuz bağımsızdık. Haliyle tek tek çalışınca çoğu zaman sömürüldüğümüzü fark ettik. Özellikle bazı televizyon sunucularının aşağılamaları filan o noktaya itti bizi.

-Anlıyorum, Tümemay'ın temel maksadı nedir peki?

-Evvela örgütlenmek tabii. Bir genel merkezimiz olacak; orada daima bir nöbetçi maydanoz arkadaş bulunduracağız. Medya kuruluşları maydanoza ihtiyaç duyduğunda sendikayla muhatap olacak.

-Yani şöyle olacak değil mi; diyelim ben bir program yapımcısıyım veya haber editörüyüm. Sendikaya telefon açacağım; diyelim ki, "sosyal patlama olur mu olmaz mı?" konulu bir program yapıyorum, adama, yani maydanoza ihtiyacım var diyeceğim...

-Aynen öyle; nöbetçi sekreter arkadaş da o anda boş olan arkadaşların listesine bakacak ve size bazı maydanoz arkadaşlar gönderecek..

-Peki ismen tercih yapamaz mıyım?

-Elbette yapabilirsiniz ama bu özel tarifeye giriyor yönetmeliğimize göre!

-Yani ücret talep edeceksiniz?

-Elbette, bugüne kadar çok bedava çalıştık beyefendi; hem de gece sabahlara kadar. Cepten verdik çoğu kere, ün olsun, piyasayı tutalım diye. Reklam aralarında bir çay, biraz bisküvi verip bir de taksi tuttularsa ne âlâ..

-İnanmıyorum; seyirciler sizin hep para karşılığı maydanozluk yaptığınızı sanıyor çünkü?

-Nerde birader; parayla çıkan arkadaşlar var tabii ama çoğumuz işin zevkindeyiz itiraf etmek lazımsa. Teve'ye çıkmak, ekran önünde kavga etmek, meşhur olmak filan yetiyordu çoğumuza...

-Peki para talep edince eskisi gibi televizyonlardan davet alacağınızı düşünüyor musunuz?

-Valla o konuda epey tereddüd ettik tabii... Neticede artık bir piyasa oluşturduğumuza karar verdik. Şöyle ki: Artık biz olmaksızın hiçbir televizyon doğru dürüst reyting alamaz; çünkü

biz toplumun bilgi ve projeksiyon ufkunu genişletiyoruz, üstüne üstlük canlı yayında kavga filan da çıkarıyoruz. Çok yönlü fonksiyonumuz var yani, bir kamu hizmeti bu canım...

-Sahi yahu, bu kadar çok şeyi nereden biliyorsunuz?

-Laf aramızda -burayı yazmamanızı rica edebilir miyim- idare edip gidiyoruz işte; işin incelikleri var, püf noktaları...

-Ne gibi mesela?

-Meselâ bilmediğin bir şey çıkarsa karşındakine saldırırsın, konuyu saptırırsın. Daha da olmazsa sen 28 Şubatçısın veya 28 Şubat'ın kılıç artığısın deyince mutlaka maraza çıkar, asıl konu unutulur, anlıyorsun?

-Ekrana çıkmadan o konuda hazırlık yapıyor musunuz?

-Eh tabii; günlük gazeteleri okuruz meslek icabı; internette üfürük dedikodu siteleri var bi sürü, onlara bakarız, dergi filan.. ama başladıktan sonra arkası gelir zaten...

-Gerçekten öyle, saatler su gibi akıp gidiyor!

-Elbette, gerginliği hiç düşürmeyeceksin tartışmada; ipler hep gergin kalacak; öyle üniversite hocası gibi mıy mıya başlarsan bir daha ekran yüzü göremezsin!

-Sahi içinizde hocalar da var?

-Hocalar da var ama çoğu amatör; kabiliyetli olanları kısa zamanda işi şıp diye kavrıyor; zaten ekranda tutuk adam bu işten ekmek yiyemez, yırtıcı olacaksın.

-Bazen ciddi kavgalar çıkıyor; birbirinize darılıyor musunuz?

-Aman efendim güldürmeyin beni; hep arkadaşız biz..

-Ama kiminiz sağcı kiminiz solcu; ciddi görüş ayrılıkları var aranızda?

-Bakkalın sağcısı solcusu olur mu efendim; biz de bu işin esnafıyız; iş icabı takışırız, hatta birkaç kere sille tokat yapalım dedik ama tekrarına yönetmenler izin vermedi, "bağırın çağırın kâfi" diyorlar..

-Zor olmalı?

-Alıştık artık; bir hayat tarzı bile diyebiliriz medya maydanozluğuna. Neyse ki bu sendika işini akletti arkadaşlar; iyi oldu.

-Peki bu "maydanoz" tabiri size itici gelmedi mi; bugüne kadar sizin hakkınızda olumsuz şeyler söyleyenlerin taktığı bir lakaptı galiba; niçin "Medya maydanozluğu" ismini seçtiniz sendikaya?

-Maydanoz? Harikulade bir isim bu; bir kere medyanın dikkatini çekmek için olağanüstü bir pazar açılımı yapıyor. İkincisi maydanoz niçin kötü bir şey olsun ki?

-Yani her salataya maydanoz anlamında?

-Amaaan... devir imaj devri; örgütlenmek devri. Mesela "Televizyon Tartışması Uzmanları Sendikası" ismini seçmiş olsaydık, siz bu röportajı yapar mıydınız?

-Bilmem, düşünmedim...

-Yapmazdınız; demek ki başarılı bir adım atmışız. A, unutmuşum onbeş dakika sonra canlı yayınım var bana müsaade!

-Müsaade sizin; konu ne, ne programı bu?

-Vallahi bilmiyorum ama fark etmez; idare ederim nasılsa, alıştık artık.

-Ağzınıza sağlık; güzel bir sohbet oldu.

-Ben teşekkür ederim; haftaya genel kurulumuz var; beklerim sendikaya, bir çayımızı içersiniz!.

Gerginlikten erginliğe doğru CHP

2007 yılının ilk aylarında giderek yoğunlaşan Cumhuriyet Mitingleri vardı; o mitingleri düzenleyenlerin daha sonra Ergenekon'la ilişkileri olduğu öne sürüldü; iddianamelere geçti; ardındaki düzenleyici güç neyi murad ederse etsin, bayraklarla, Atatürk posterleriyle meydanları dolduranların temel endişesi, "hayat tarzları"na yönelik bir tehdit algısı içinde olduklarıydı; o günlerin patırtısı içinde bu hususa dikkat çekmiştik.

22 Temmuz seçimlerinin akşamı Başbakan'ın yaptığı o tarihî (ve çok güzel) konuşmanın ana fikri de buydu; Başbakan, kazandıkları başarının, farklı hayat tarzı içinde bulunan insanlara yönelik bir tehdit teşkil etmeyeceğini itina ile vurgulamış ve her cenahtan takdir toplamıştı.

29 Mart seçimlerinde CHP, ciddi araştırma şirketlerini bile yer yer yanıltan bir büyüme istikâmeti sergileyerek seçmen tabanını tuttuğunu gösterdi. Daha öncesinde CHP veya sol partilerin yönetimindeki belediyelerin yeni bir seçim zaferini hak eder seviyede parlak hizmet vermemedikleri hatırlanınca, oy artışının gerçek sebebi muallâkta kalıyor.

CHP niçin oylarını artırdı? Bana göre CHP'li seçmenin "hayat tarzım tehdit altında" duygusu hâlâ devam ediyor; bu duygu sahihtir-değildir tartışması ayrı mesele. Siyâsi davranışlara "olgu"lardan ziyade "algı"lar yön veriyor çünkü.

Hükümetin bu algıyı ciddiye alması isabetli olur.

Devam etmekte olan Ergenekon Davası'nın da seçim sonuçları üzerinde dolaylı bir etki uyandırdığını hesaba katmalıyız; özellikle bazı yayın organlarının ve yazar-çizer takımının, "Ergenekon bahane edilerek aydın ve dürüst insanlar sustulurup baskı altına alınıyor; itibarlı paşalar bile töhmet altında bırakılıyor" doğrultusunda sızlanan yayınları, CHP'li seçmende parti etrafında dayanışma duygusunu kuvvetlendirmiş olabilir. Deniz Baykal'ın Ergenekon sanıklarını açıkça himâye edici beyanlarının, partiyi derleyip toparlamakta etkili olduğu âşikâr.

Eğer demokrasiden umduğumuz en yakın ve hayâtî erdem, farklı hayat tarzlarına saygı ise, söz konusu gerginliğin -veya algının- mutlaka bir şekilde giderilmesi gerekir. Ergenekon zanlılarının, iddianamede ileri sürüldüğü şekliyle başka başka insanların hayat tarzını değiştirmek üzere gizli-kapaklı, hoyrat eylemler planlamış olması ise kafa karışıklığına yol açmamalı. Hukuk devleti, böyle elmalarla armutları aynı kefeye koymamak için ihtiyaç duyduğumuz en ideal kavram ve kurumdur. Hukuk devleti, bizatihi hukuk devletine saygı göstermeyenlerin, hatta onu cunta yönetimi ile becâyiş etmeye kalkışanların bile hukukunu garanti ettiği için vazgeçilemez bir öneme sahiptir.

CHP, gerginlik siyasetinin kısa dönemde işe yaradığını görerek yine aynı tarz üzre gider mi bilinmez; sol seçmeni kümeleşmeye iten gerginlikler, 22 Temmuz'da görüldüğü üzere sağ seçmeni de öbeklendiriyor; nihai planda CHP'nin bu tarz-ı siyasetten büyük yarar elde edemeyeceği açık. Türk siyasi hayatının en eski örgütüne yaraşan, gerginlik yerine "erginlik" siyâsetinde karar kılmaktır. Erginlik siyâsetinde ısrar, CHP'ye günün birinde, çok partili hayatta asla göremediği tek başına iktidar zaferini kazandıracak yegâne tarzdır.

"CHP nasıl seçim kazanır" meselesi, doğrusu beni pek alâkadar etmiyor fakat siyasi hayatın ve parametrelerin normalleşmesi hepimizi ilgilendirmelidir. İşini iyi yapamayan politikacıların, gerginlik siyasetinin tozu dumanı arasından sıyrılarak yeniden seçilip ödüllendirilmesine de kimse sıhhat alâmeti diye bakmamalı. Görülüyor ki genç demokrasimizin temel kurumları ve altyapısı hâlâ inşaat safhasındadır ve bir süre daha bu inşaatın tamamlanmasını beklerken "verdiğimiz geçici rahatsızlıktan ötürü özür dileriz" tabelalarını görmek zorunda kalacağız.

Rahatsızlığa razıyız; yeter ki, oyun kurallarına göre devam etsin. 29 Mart seçimleri bu bakımdan demokratik centilmenliğin fazlaca zedelenmediği, güzel bir seçim oldu. Darbecilerin ve darbe şakşakçılarının 29 Mart'tan öğreneceği çok şey var.

Paşalar Bürokrasisi'nin tarihî kökleri

İstanbul’daki Osmanlı Saraylarına, zihniyet dünyamızdaki değişim ve dönüşümün hâlâ yaşayan eserleri gözüyle baktığımızda âşikâr ama pek fark edilmeyen bir gerçekle yüz yüze

geliriz: Osmanlı Sarayı ve içinde yaşayan Osmanlı Hânedanı, Osmanlı toplumunun en alafranga, en Batıcı kesimini teşkil etmektedir.

Misâllerle izah etmeye çalışalım:

İnşâ edildiği XV. Yüzyıldan bu yana, küçük değişiklikler geçirmesine rağmen aslî kimliğini ve beden dilini koruyan Topkapı Sarayı, klasik Osmanlı saray geleneklerinin ve hayat tarzının bütün çizgilerini taşımaktadır. Topkapı Sarayı, Batı ülkelerinde saray görmüş olanlarımızın kolayca fark edeceği üzere "saray" denilmek için hayli zorlandığımız mütevazı yapılar topluluğudur; binalar küçük tutulmuş, yükseklik itibariyle iki katı geçmemiş ve sadece ihtiyacı karşılama özelliklerine dikkat edilmiştir. Pahalı tekniklerle gerçekleştirilen abartılı süs unsurlarına hemen hiç rastlanmaz. Topkapı yapılarının âbidevî (monumental) tesiri neredeyse yok gibidir; âbidevîlik, Topkapı Sarayında iki unsurda tecellî eder: Sarayın emsâlsiz topografyası ve tevâzua gizlenmiş insâni boyutlardaki estetik endişeler.

Topkapı'nın fiziki bir varlık olarak ifâdesi, devrin devlet felsefesine, sınıf yapısına, devlet ve ahali münasebetlerine ve ortalama Osmanlı Müslümanının dünya görüşüyle âhenktardır. Buna mukabil XIX. Yüzyıl'da yapılmaya başlanan başta Dolmabahçe, yani "Beşiktaş sahilsarayı" olmak üzere Çırağan, Beylerbeyi gibi devlet saraylarının ifâdesi, Topkapı'nın klasik çizgisiyle neredeyse tamamen zıtlık gösterir; bu sarayların mimarlık dili bir mağlubiyetin ifâdesidir; neredeyse tamamı Batı mimarlığına ve Batılı mekân anlayışına mağlup düşmüş binalardır bunlar. Dış ve iç mimarlık unsurlarında abartı, debdebe ve lüzumundan fazla büyütülmüş "güçlü görünmek arzusu" sezilir. Esâsen mekânı biçimlendirmekte kendi irâde ve taleplerinden vazgeçmiş olmak, sair fikrî ve felsefî unsurlardaki özgüven kaybını açıkça hissettirmektedir.

Osmanlı hânedanının mimari tercihlerindeki dramatik ve radikal kırılma, hayat tarzına da aksetmiştir: XIX. Yüzyılda Osmanlı toplumunun en Batıcı ve alafranga kesimi saraylarda yaşamaktadır. Hânedan mensupları, çok sonraları Cumhuriyet döneminde telaffuz edilince halka pek yadırgatıcı görünen asrîlik alâmetlerine ve kurumlarına yönelir ve benimserler. Hânedan mensuplarının eğitiminde, giyim kuşam tarzında, sofralarında, birbirleriyle ilişkilerinde ve nihâyet fikriyatlarında Batılı müfredât ağırlık kazanır. II. Mahmud zamanında mutaassıp unsurlarca dillendirilen "gâvur padişah" nitelemesi, her ne kadar zâlim ve haksız bir teşbih sayılmak gerekse de, Hanedan'ın hayat tarzını niteleyici bir yoğunluk kazanır. Bu hayat tarzına "paşalar" düzleminde bir iştirak gözlenmektedir. Tanzimat Fermanı'yla beraber bürokratik muhtariyet kazanan "paşalar" sınıfı, aslında bir sosyal sınıf teşkil edecek derecede kalabalık değildir. Paşalar sınıfı veya daha isabetli bir söyleyişle "yüksek bürokrasi", Osmanlı toplumu ile Osmanlı sarayı arasındaki hemen hemen yegâne kesişme noktasını teşkil ediyor. Klasik dönemde kendi mal varlığına sahip olmakta zorlanan yüksek bürokratlar, Tanzimat'ın müsâdere usûlünü kaldırması, burjuva mülkiyeti anlayışını benimsemesi ve bürokratları "kul takımı" zümresinin dışına çıkarması gibi "yenilikler", bürokrasinin -daha doğrusu o

günlerdeki ismiyle "Bâbıâli bürokrasisi"nin, saraya karşı nisbeten güçlendirilmiş bir mevkie gelmesine yol açtıysa da sivil ve asker paşaların önderliğinde yüksek bürokratların bağımsız bir sosyal sınıf teşkil etmesine yetmedi. Dolayısıyla daha XIX. Yüzyıldan itibaren "saray"la toplumun fikriyatı arasındaki fikrî ve felsefî makas açılmaya başladı.

Burada ilginç husus şudur: Osmanlı sarayı ve sarayın emrinde olduğu zannedilen paşalar bürokrasisi arasında Batıcılık noktasında bir ideolojik çatışma yoktu ama bir ihtilâf ortaya çıktı; bu ihtilâf, iktidarı kullanmak meselesinde görünür hâle geldi. Klasik dönemin paşaları, siyasi iktidarı ancak sultanın müsaade ettiği ölçüde ve hiçbir teminata sahip olmaksızın kullanabiliyorlardı. Tanzimat reformu, paşalar bürokrasisini saraya ve sultana karşı hayli özerk ve güçlü duruma getirdi ve Tanzimat Paşaları, daha önceleri sultanın irâdesiyle kullanabildikleri iktidar araçlarına artık, sultandan bağımsız olarak sahip olmak istediler. Osmanlılarda ilk anayasacılık hareketinin ardında böyle bir talep bulunuyordu. Meşruti idare veya anayasa (Kanun-i Esasi), toplumsal ihtiyacın değil, paşalar bürokrasisinin baskıve talebiyle gündeme gelmişti. Kâğıt üstünde iktidar hâlâ Osmanlı Hânedanına ait görünüyordu ama onu fiilen kullanan paşalar bürokrasisi artık sultana karşı daha güçlü ve şüphesiz daha meşrû bir zemine dayanabileceklerdi.

Elbette ki bu tezatlı ve çatışmacı bir süreçti; bu çelişkiyi en derin ve net çizgileriyle II. Abdülhamid'in saltanat yıllarında görürüz. Abdülhamid, Tanzimat fermanını imzalayan Abdülmecid'in oğullarından biri olarak, alafranga hayat tarzına uygun bir şehzadelik döneminden geçmişti. Amcası Abdülaziz'in, paşalar bürokrasisi tarafından bir hükûmet darbesiyle nasıl alaşağı edildiğini yaşadıktan sonra, kendinden daha fazla alafranga (hatta Mason olduğu rivayet edilir) ağabeyi V. Murad'ın kısa saltanatından sonra tahta geçebilmiş ve hemen akabinde paşalar bürokrasisinin hayallerini taçlandıran Kanun-i Esasi'yi kabul ve ilan ederek ilk Meşrutiyet dönemini başlatmıştı. Ne var ki Abdülhamid, Bâbıâli bürokrasisinin paşaları aracılığı ile kullanılan iktidarı kontrol ve temellük hakkından vazgeçmedi. İlk iş olarak Kanun-i Esasi'yi askıya alıp darbeci paşaları Yıldız Mahkemesi'nde yargı önüne çıkardıktan sonra, Bâbıâli bürokratlarını semt değişikliğine uğratarak iktidarın kilit taşlarını teşkil eden bütün önemli nezaretleri oturduğu Yıldız Sarayı binalar topluluğunun bahçesi içindeki ofislere nakletti. Böylece iktidarın dizginleri, uzun Tanzimat yıllarından sonra paşaların elinden kayarak yeniden Abdülhamid'in eline geçmişti.

Abdülhamid'in çelişkisi, iktidarı ellerinden aldığı paşalarla aynı ideolojik çizgide bulunması idi. Bâbıâli bürokratları gibi Abdülhamid de nihai planda Batıcıydı; saltanatı zamanında Batıcı reformları fasıla vermeksizin destekledi; eğitim ve haberleşme gibi önemli sektörlerde Batılı tarzda altyapı çalışmalarını başlattı ve kurdu. İrâdesiyle açılan ve artık taşralara kadar yayılan askerî okullar, idadiler, rüşdiyelerde Batılı tâbiye ve taktik anlayışına göre eğitilen genç subaylar neslini, ancak polisiye disiplin tedbirleriyle kontrol altına almaya çalışması Abdülhamid'in kaçınılmaz çelişkisi ve zaafı olmuştur. 1908 İnkılâbını yapan subaylar,

Abdülhamid'in açtığı askerî okullarda Batılı eğitim görmüş subaylardı (Hatta Cumhuriyet'i kuran M. Kemal Atatürk de sırasıyla Selanik, Manastır ve İstanbul'daki Batılı askerî okullarda yetişmiş bir Meşrutiyet zâbitidir). Abdülhamid, ordusunun yüksek rütbeli generallerini Yıldız etrafında, kendine sadık insanlardan seçerek, ihtilâlci ve hürriyetçi fikirlere karşı bir nevi baraj kurmayı tasavvur etmiş; askerî okulları, basın-yayın kurumlarını ise sıkı disiplin altına alarak, -kendi açısından- yıkıcı cereyanları önlemeye çalışmıştı fakat başarılı olamadı, yenildi ve saltanatını kaybetti.

II. Meşrutiyet ile birlikte Bâbıâli Paşaları, Midhat Paşa'nın sadâretinden sonra ilk defa yeniden iktidara geldiler ve sonraki yıllarda hep iktidarda kaldılar. Türkiye'de saltanat'ın sona erdiği asıl ve fiilî tarih, Abdülhamid'in Osmanlı Meclisi Mebusanı tarafından görevden alındığı 31 Mart Vakası'dır. O tarihten sonra tahta çıkan padişahlar bir nevi korkuluk hükmündeydiler ve Osmanlı tarihinin en krizli günlerinde yaşamak gibi talihsizliği paylaştılar.

(Konu uzun, yer dar; sabrınız olursa haftaya devam ederiz.)

Obama'sız yazı burada!

Her zaman olduğu gibi cami çıkışında kapı önüne ayakkabısını bırakarak, ayakkabısını ayakkabı dolabına koyan insanları enayi yerine koyan adamlara homurdanarak kapıdan çıkınca, olağanüstü bir şeyin cereyan etmekte olduğunu hemen fark ettim.

Sıra dışı bir şey vardı ve bu beni tedirgin etmişti. Bahçedeki banka oturarak durumu anlamaya çalıştım. Neydi o neydi? Yanımda oturan yaşlıca kişi, "Sen de fark ettin değil mi?" diye seslendi. Ona doğru döndüm, "Evet" dedim, "nedir bu, ne oluyor?"

-Bir şey olduğu yok aslında, dedi; "Bugün sadece yardım toplanmıyor avluda; seni rahatsız eden de bu; fakat haftaya yine başlarlar; ha, unutuyordum, Obama'nın gelişine ne dedinizdi?"

Cevap vermem gerekiyor muydu? "Sizi daha önceden tanıyor muydum?" mânâsına gelen bakışımı çabuk çözdü, "Hayır" dedi, "daha önce tanışmıyoruz; sizi de tanıyor değilim, maksadım iki çift lâf etmek."

-Valla beyefendi, dedim; "Dış politikadan anlamam pek. Misafir geldi hoş geldi. Sempatik bir adam; inşallah selefi gibi ortalığı berbad edip gitmez görev süresinin sonunda... Peki siz ne düşünüyorsunuz?"

-A, dedi, "Hemen hemen aynı şeyler; insanların çoğu Obama'nın gizli veya âşikâre Müslüman olduğunu düşünüyorlar. Okumuşsunuzdur, bizim ahali ne zaman nevmîdiye kapılsa, bu gibi güçlü devlet başkanlarının Müslümanlığı hakkında dedikodu yapmışlardır. Bizde böyle bir içtimai psikoloji damarı var, enteresandır...

-Hmm, diye mırıldandım, "Tesbitleriniz dikkate değer, çok teşekkür ederim; şimdi müsaadenizle..."

-Uğurlar olsun, dedi. "Dikkat ettiniz mi, askerler de Meclis'teydi."

-Bunda ne fevkaladelik olabilir ki diye döndüm, "Asker bizim askerimiz; Meclis bizim Meclis'imiz; pek tabii bir şey değil mi bu!"

-Tabii olmasına tabii elbette, dedi. Cebinden neredeyse kolalı diyebileceğim kadar sert ütülü bir mendil çıkarıp göz pınarlarına bastırdı, "Fakat gayrıtabii olan, iki senedir cihet-i askerîden kimselerin Meclis'e uğramadığıdır!"

-Yani?

-Siz benden daha iyi bilmek mevkiindesiniz, derken mendilini katlayıp itina ile cebine yerleştirdi. Beni meraklandırmak istiyordu resmen, "Takdir edersiniz bu bir normalleşme işaretidir; iç siyasetimiz bakımından hayırhah gelişmelerdir. Bir mânâda seçim sonuçlarının altının çizilmesi neviinden bir şeydir." Kısaca öksürdü, "Fakat kusuruma bakmayınız, tereciye tere satmak mevkiine düşmek istemem; sonraa..." İnadım tuttu, içimden, "Hiç ses çıkarmayım; bakalım yine de konuşacak mı?" diye kararlaştırmıştım. Ayağa kalktı, bastonuna tutunarak merdivenlere doğru yürüdü. Bir an dönüp veda mânâsına gelen bir el işareti yapınca dayanamadım sabırsızca atıldım,

-Sonra ne?

Gülümsedi, durdu ve geriye döndü,

-Muhsin Bey'in cenazesi, dedi. "Cenazeye Genelkurmay Başkanı da katıldı. O günün acısı ve hay-huyu içinde pek fark edilmedi ve üzerinde durulmadı ama bu da çok önemli bir gelişmeydi..."

-Niçin peki?

-Çünkü evlat, dedi; "bizim ordumuz, devlet-millet beraberliğinin en kritik halkasıdır; Ergenekoncu takımı boyundan büyük işlere kalkıştı; sanıkların içinde emekli paşaların da bulunması, orduyu sarstı, kimyasını etkiledi. Bu esnada Ergenekoncuları zemmedeyim derken bile bile ordu aleyhtarlığı yapanlar da çıktı fakat bizim milletin sütü temizdir. Elmayla armudu karıştırmadı; ordusunu rencide etmedi. Çok iyi yaptı; askerlerin son iki jesti de fevkalade müsbettir. Devletimiz büyük mukavemet kazanmıştır; bunlar iyi işaretlerdir. Yaz bunları bir kenara!"

Ve sonra merdivenlerden inip gözden kayboldu.

Ben de yazıyorum işte.

Okumayanı döven kitap!

Son cümleyi peşinen yazıyorum, evvelki gece neredeyse sabah saatlerine kadar elimden bırakamadığım bu kitap, mübalağasız, geçen senenin en önemli siyaset kültürü eseridir. Türkiye'de Milliyetçiliğin yakın tarihine bir cümle kuracak kişilerin bu kitaptan habersiz kalması tasavvur edilemez; o derece önemli ve değerli.Kitabın uzun bir adı var:

"Nevzat Kösoğlu ile Söyleşiler, Hatıralar yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi". Birkaç yıldan beri "nehir söyleşi" adı altında yayınlanan kitapların bence en iyisi. Yayına hazırlayan Osman Çakır. Kitap geçen sene Ötüken tarafından yayınlanmış; daha dün haberdar olmak benim ayıbım ve noksanım.

Nevzat Kösoğlu, âşinâlarına mâlum olduğu üzere bir kültür adamı; tek kelimelik sıfat kifâyetsiz: Kültür, fikir, dâvâ, aksiyon, gönül ve siyâset adamı. Siyâset kelimesini mahsûsen sona bıraktım. Nevzat Ağabey, siyasetle ilgilenmeseydi yine kadr ü kıymetinden bir şey eksilmiş olmayacaktı; ne var ki, "Bir vatan kurtarma hikâyesi" başlığındaki gizli ironi ile acı acı gülümseyerek anlattığı siyasi sergüzeşti, son elli yılın en sarih siyasi röntgen raporudur. Öyle ki, okurken, kendi hayatımın benden çok uzaklarda olup-bitmiş âmillerini merak, tebessüm ve ibretle takib edebildim.

Nevzat Ağabey kendinden bahsediyor gibi görünse de aslında 27 Mayıs darbesi'nden bu yana içinde yaşadığımız siyasi akvaryumun bütün aktörlerini tanıtıp çeşm-i insâf ile tarihin terâzisine bırakırken son derece canlı, sürükleyici, öğretici bir hikâye anlatıyor. Sadece Milliyetçilerin hikâyesi de değil, İslâmcıların, Milli Görüşçülerin, Halk Partililerin, Solcuların, Marksist-Leninist eylemcilerin, Ülkücülerin, Fethullah Gülen gönüllülerinin hikâyesi; daha doğrusu bu hikâyelerin arka planında, mutfağında olup bitenlerin tasviri. Bana, "bütün hayatımı paralel ama farklı bir yerden seyrettirdi" dedirtecek bir oto-biyografi çalışması.

Bu uzun nehir-sohbeti yayına hazırlayan Osman Çakır'a imrendim; çok başarılı bir çalışma yapmış. Kitabın iki küçük kusuru var: İlki, indeksi yok; ikinci baskıya mutlaka ilâve edilmeli. İkincisi Ötüken Yayınları'nın an'ane haline getirdiği bir istiğnâ tavrı; "ben bastığım kitabı tanıtmaya hâcet görmem, okuyucu bir yerden bulur ve okur" yaklaşımı, en azından bu eser için terkedilmeliydi diye düşündüm.

Nevzat Kösoğlu, benim için Milliyetçi camianın sâkin aklı, yaşayan vicdânı gibidir. Daha önce, "Geçmiş Zaman Peşinde yahut Vaizin Söyledikleri" adıyla yayınlanan eserinde İspir (Erzurum) ekseninde geçen çocukluk ve ilk gençlik günlerini anlatan Nevzat Ağabey, kitabın 38. bölümünde, tam onbeş sayfa uzunluğunda (s. 395-410) nefis bir Said-i Nursi ve Fethullah Gülen tahlili yapıyor. Okuyanlar, Nevzat Ağabey hakkında niçin "sâkin akıl ve yaşayan vicdân" teşbihinde bulunduğumu anlayacak ve teslim edeceklerdir ki bu fasıl, Türkiye'de

Nurculuk ve Fethullah Gülen Hareketi hakkında şimdiye kadar yazıya dökülmüş en dikkatli, nâfiz ve hakşinas kritiktir.

İmkânım olsa bu faslı bütünüyle iktibas ederdim, bir yerde diyor ki, "Fethullah Hoca; bizim ÜKD'de ve Aykut Edibali'nin kendi hareketinde başaramadığını gerçekleştirdi (...) Bir başına geliyor. Biz yirmi kişi, yirmi yaşından sonra bir kaba dökülmeye çalıştık. Dökülemedik. O bir kişi olarak yürüdü (...) Kendisi, biz Erzurumluyuz biraz milliyetçiyizdir diyor. Öz olarak söylersem Hoca Efendi'de çok köklü bir millet ve devlet şuuru var. Bediüzzaman'ın Osmanlı Delisi olması gibi, Fethullah Hoca da bir Türkiye sevdalısıdır (...) Bir şey yapmak isteyen insanların yönelişi ancak bu kadar sağlıklı olabilir. İnsana yöneliyorsun, eğitime yöneliyorsun... Bundan daha sağlıklısı yoktur (...) Anadolu'yu bize vatan yapan ve oralardan gelen atalarıma borcunuzu ödeyin diyor. İnsanlar da gidiyorlar. Fethullah Hoca'nın söylediği sözlerin öyle çok fazla çarpıcı, öyle insanı kaldırıp fırlatan bir yanı yok ama bu sözleri o söylediği vakit insanlar fişek gibi harekete geçiyorlar. Sen ve ben söylediğimiz zaman bir tesiri olmuyor. O söylediği zaman millet alıp çantasını yola koyuluyor. Açıkla bakalım!"

Nevzat Ağabey, Cenab-ı Hak ömrünü bereketlendirsin; kalem tutan elin dert görmesin (ve ben o eli öperim); bize bizim sergüzeştimizi ibret nazarıyla yeniden hatırlatıp zihnimizi tazeleyip zenginleştirdiğin için.

Bir kötü yazarlık örneği sunuyorum

Yazarın kötüsü kendinden bahsedermiş; aslına bakarsanız sadece kötü yazarlar değil, hemen herkes kendinden bahsetmeyi sever fakat aynı şeyi yazarlar yapmaya kalkışınca hoş olmuyor demek ki.Fakültede ceza hukuku ve kriminoloji dersine giren bir hocamız vardı; ismini ancak internet âleminde yaptığım uzun aramalardan sonra hatırlayabildim: Prof. Dr. Yılmaz Günal.

Genç denilebilecek bir yaşta (1932-1980) aramızdan ayrılan rahmetli hocamızın dersleri, bugünün gençleri tarafından "stand up" gösterisi diye adlandırılan bir neş'e ikliminde geçer ve fakültede küçük amfi diye bilinen salondan dışarıya, Yılmaz hoca'nın dersleri esnasında sık sık patlayan kahkahaların gürültüsü aksederdi. Bu dersleri çok sever ve dikkatle dinler, başarılı da olurduk, çünkü Yılmaz Hoca ceza hukuku veya kriminoloji (suç ve suçluların incelendiği bilim dalı) konularında bir örnek göstermek gerektiği vakit, ya kayınvalidesini ya kayınbiraderini veya eniştesini örnek olayın baş kahramanı yaparak meseleye şahsî, hatta ailevi bir görüntü kazandırmayı bilirdi. Hocanın kayınvalidesi mevkiindeki hanımın, sade ev hanımlığı ile geçen hayatı esnasında bu kadar fazla kriminolojik hadiseye karışmış olması elbette imkânsızdı ve belki hanımefendinin, dâmâdı tarafından nasıl da latifeye getirilerek harcandığından haberi bile yoktu ama biz pekâlâ bilirdik ki Yılmaz Hoca'nın yaptığı sadece dersin iyi anlaşılması ve dikkatin yoğunlaşması için yapılmış küçük şakalardan ibarettir.

Meselâ şöyle bir şey:

-Otomobili ile Bakanlıklar'dan Ulus'a doğru seyir halinde iken sekiz otomobile çarpıp, dört yayayı da hastanelik ederek ne kadar kabiliyetli bir şoför olduğunu gösteren kayınbiraderim, olaydan sonra numaralı gözlüklerini evde unuttuğunu ileri sürerek hakimden beraatini ister; bu durumda kayınbiraderimin eylemlerinden zarar gören diğer kişiler...

Yılmaz Hoca kendinden mi bahsediyordu, yoksa başka bir şey mi yapıyordu, su götürür meseledir fakat bu vesile ile Hocamızı anmış ve rahmet dilemiş olalım.

Efendim, kendimden bahsetmek zorundayım çünkü anlatacağım her iki olay benim başımdan geçti.

İlki bundan 15-20 sene kadar öncesine dair. O günlerde çalıştığım üniversitede henüz eli yüzü düzgün bir câmi bulunmuyor; bizler de kampüsün güneyinde tepelerin yamacındaki eski şantiye binalarında cuma namazlarımızı kılıyoruz, Şantiye binası dediğim, dörde sekiz-on metre ölçülerinde derme çatma bir kulübecik. Sağdan soldan toparlanan kilimler, muşambalar... Kontrplaktan çatılıvermiş bir mihrap nişi, bir limon sandığı yüksekliğinde minber çıkıntısı, çatı, pencere, kapı... Mescid mi; al sana mescid!

Cumadan cumaya ziyaret ettiğimiz bu şirin fakat döküntü mü döküntü mescidin imamı müezzini de yok tabii. Şöyle bir düşünüyorum da, galiba o günlerde bu mescitte imamlık görevini, idari personelden bazı arkadaşlar yerine getiriyordu; müezzinlik ise rekabete açık bir görevdi; sesi yanık memur ve hizmetli arkadaşlar -Allah razı olsun- bu görevi şevkle ve zevkle yerine getiriyorlardı.

Uzatmayalım, mevsimlerden yaz; elâlem tatilde. Akademik kadro tatil diye çekip gitmiş haklı olarak, memur takımı da öyle.

Cuma için mescide geldik. Bir tuhaflık var. Ortalıkta kimseler yok. Daha önceleri, meselâ kışın en sert veya çamurlu günlerinde bile barakanın dışında karın, yağmurun, çamurun üstüne gıcır gıcır ceketini pardesüsünü serip namaza duranlar olurdu. Bugün kimseler, cemaatten kimseler görünmüyor.

İçimden dedim ki ayakkabımı çıkarırken; cemaat yoksa imam ve müezzin de yok değildir ya. Nasıl olsa koca üniversitede bu işi yapacak arkadaş eksik olmaz. Mutlaka içerdedirler...

Yanılmışım; içeri girdiğimde gördüğüm manzara, benim gibi düşündükleri apaçık belli birkaç memurdan ibaret; onlar da benim gibi merakla "Hoca yok, müezzin yok; ee, Cuma namazı kılmayacak mıyız yani?" diye merakla bekliyorlar.

Yine içimden dedim ki, "Gelirler gelirler; son dakikada olsun birisi gelir ve bizi böyle boynu bükük bir cemaat olmaktan kurtarır mutlaka!"

Beş dakika kaldı, gelen yok; üç dakika kaldı, gelen yok; bir dakika kala bir kişi daha geldi ama halinden hiç de imamlık yapacak birine benzemiyordu; o da gelip yanımıza diz çöktü, başladı beklemeye.

Beş kilometre ötedeki şehirden cuma ezanları yükselmeye başladığında biz hâlâ bekliyorduk. Ezanlar bitti, cemaat birbirine bakmaya başladı.

Nihayet birisi cesaretini toplayıp dedi ki, "Hocam, siz imam olsanız; ben de iç ezanı okurum, ne dersiniz?"

Hoppala! Yahu tamam; vakit namazı olsa vaziyeti idare edebiliriz, sağda-solda, evde-barkta biraz bu hususta temrin yapmışlığımız, hatta Ramazan gecelerinde evde teravih bile kıldırmışlığımız var ama cuma namazı kıldırmak buna benzemez ki! Evvelemirde hutbe hazırlayacaksın; sonra hutbeden önce ve sonra okunan Arapça dualar var; bu dualara çoğumuzun kulağı âşinâdır, hatta hatırlatan olsa gerisini bile getirenimiz çıkar ama lâzım olduğunda hatırlayıp okumak mümkün değil benim için.

-Yahu olur mu öyle şey, yapamam, bilemem, diyecek oldum, baktım arkadaşlar mahzunlaştı, "Yaparsın be hocam; ne var ki zaten iki rekâtçık." dediler.

Hani uçakta pilot baygınlık geçiriyormuş da uçağı kullanmak vazifesi bana kalmış gibi bir durum! "Eh" dedim, "Artık ufak-tefek kusuruma bakmayacaksınız!"

-Eyvallah hocam, ne demek, dediler. Birisi gidip mihrabın kenarındaki onluk inşaat çivisine asılmış bir cübbe getirdi. O tutacak, ben giyeceğim; o sevap kazanacak; ben?

-Kalsın, dedim. "O zaman sarığı taksanız" diye rica eder yollu imamın sarığını uzattı. Kararlıydım, "Olmaz!" dedim; "Şu yerdeki yeşil takke yetişir!"

Bir yandan zihnî mânâda panik halindeyim: Hangi zamm-ı sûreleri okuyacağım, hutbede ne söyleyeceğim?

Yine uzattım gitti; neticede o cuma günü, Kardaşlar tepesinin eteğindeki o derme-çatma mescid barakasında biz beş altı kişi cuma namazımızı eda ettik; Cenab-ı Hak ibâdetlerimizi eksiğiyle-kusuruyla kabul eder inşallah!

Fakat ben kariyerime önemli bir madde daha ilave etmiş oldum bu vesileyle!

İmamlık; hatta cuma namazı imamlığı!

O günden sonra bir daha tekerrür etmedi ama bana yetti.

İmdi gelelim kariyerimdeki bir başka dinî hizmet başarısına:

Vaizlik!

Koca camiin kürsüsüne çıkıp yüzlerce kişiye hitaben nasıl bir saate yakın vaaz verdiğimin tafsilatından haberdar olmak isteyenler, nasipse gelecek haftayı beklemek zorunda kalacaklar efendim.

31 Mart isyanı Türkiye'yi hala etkiliyor

Bundan tam da 100 sene önce (31 Mart 1325-13 Nisan 1909) bugün, Osmanlı Devleti'nin başkenti İstanbul'un göbeğinde, Osmanlı Ordusu'nun bazı birliklerine mensup küçük rütbeli astsubay, çavuş ve erlerden müteşekkil bir topluluk, âmirlerine ve beğenmedikleri birtakım siyasi teşekküllere karşı isyân ederek sokak hâkimiyetini ele geçirdiler.

Sultanahmet Meydanı'ndaki Meclis-i Mebusan'ı basarak bir mebusu, devrin Adliye Vekili'ni öldürdüler. Beğenmedikleri yolda yayın yaptığına inandıkları iki gazeteyi basıp, makinelerini tahrip ettiler.

Osmanlı Ordusu'nun, payitahtta çıkardığı son karışıklığın (biz buna "kardeş kavgası" da diyebiliriz!) üstünden 90 seneye yakın zaman geçmişti. 1826'da Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması esnasında da, İstanbul'da sur içi bölgesi bir savaş meydanına dönmüş ve kargaşa, ancak orduya bağlı başka birlikler tarafından yer yer katliâma dönüşen kanlı sokak çatışmaları ile bastırılabilmişti. Her iki hadisenin ortak tarafı, ordu içinde çatışan askerî birliklerin toplumsal bir tabana sahip olmayışıdır; isyan edenler ve karşı çıkanlar herhangi bir sosyal sınıfın talebini temsil etmiyorlardı; sadece iktidar denkleminde yer alan bazı güç odaklarının "silahlı manivela" gibi kullandığı birliklerden ibarettiler; bu yüzden 1826'daki Vak'a-i Hayriye ve 1909'daki 31 Mart isyanı bir "iç harp" sayılmazlar. Halkın iktidar denklemine fiilen girmesi için Türkiye, 1946 seçimlerine kadar beklemek zorunda kalmıştır.

GERİCİ İSYAN MI, ORDU İÇİ HESAPLAŞMA MI?

31 Mart Vak'ası bir iç harp çatışması değildi fakat bütün göstergeleriyle bir ordu içindeki güçler çatışmasıydı. Biz bugün 31 Mart İsyanı'nı, ordu içindeki politizasyonun ve dolayısıyla disiplinsizliğin had safhaya çıktığı trajik bir hâtıra olarak değerlendirmeliyiz. 31 Mart hadisesi, ordunun ikiye bölünerek birbiriyle kapıştığı, muharebe sahası olarak İstanbul sokaklarının seçildiği talihsiz ve çirkin bir tecrübe olmuştur. İsyan bastırıldıktan sonra, iktidarı yeniden kontrolüne alan basın kuruluşları buna "İrticâi ayaklanma" adı verdiler ve Osmanlı toplumu içindeki iki gücün, yani gelenek direncine mukabil ilerici ve Avrupai güçlerin çatışması olarak adlandırdılar; hemen belirtmeliyiz ki bu, çok kaba-saba, genellemeci ve şematik kolaycılığın mahsulü bir hükümdür. 31 Mart'tan günümüze ve modern zamanlara intikal etmesi gereken anlam, Ordu'nun siyasete müdahale etmesinin ve kendi içinde siyasi kamplara ayrışmasının ne derece tehlikeli ve kural dışı bir eğilim olduğunun vurgusudur. Her kamu düzeninin meşrû temsil gücüne sahip tek ordusu olmalı ve bu ordu, günün siyaset

yelpazesinde taraf olmak yerine, devletin ve toplumun güvenliğini sağlamak görevini titizlikle yerine getirmelidir.

31 Mart İsyanı, evveliyatı bilinmeden anlaşılamaz: II. Meşrutiyet İnkılabı, Rumeli'deki bazı askerî birliklerin İstanbul Hükûmeti'ne isyanı ile başlayarak başarıya ulaştı. 1908 Ağustos'u ile 1909 Nisan'ı arasındaki sekiz aylık zamanda olup bitenler bilinmeden 31 Mart'ı değerlendiremeyiz. Meşrutiyet İnkılabını küçük çaplı bir askerî isyanla yaparak, hiç ümid etmedikleri kadar kolayca iktidara geçen, ilk seçimlerde Meclis çoğunluğunu kazanarak ülkede en büyük siyasi güç haline gelen İttihat ve Terakki Cemiyeti mensupları, bu süre zarfında şaşkınlık ve güvensizlik içine düşerek bizzat İTC üyeleri ile hükümeti kurmak yerine, güvenilir buldukları tecrübeli eski siyasi aktörlere devretmeyi tercih ettiler. İttihatçılar Meclis'te çoğunluğu sağlamış ve dolaylı yoldan hükümeti kurmuşlardı; basının büyük bir kısmı da Meşrutiyet'i, dolayısıyla İTC'yi desteklemekteydi; buna rağmen İttihatçılar kendilerini İstanbul'da emniyette hissedemedikleri için güvendikleri Rumeli bölgesinden aktardıkları ve Meşrutiyet taraftarı olduğunu hesap ettikleri Avcı Birlikleri'ni İstanbul Garnizonu içinde görevlendirdiler ve başlarına İTC'ya bağlı zabitler tayin ettiler. Hesab edemedikleri bir başka gelişme ise, İttihatçı propagandanın temel hedefi durumundaki II. Abdülhamid'in yerini, mevkiini ve itibarını koruyabilmesi olmuştu. Hele hele İTC'nin Meclis grubunu teşkil eden mebusların, II. Abdühamid'e saygı ve bağlılık gösterisinde bulunmaları İttihatçıları şaşkına çevirmişti.

İttihatçıların Rumeli'de organize ettiği Meşrutiyetçi isyan, Osmanlı ordusunun tamamı tarafından desteklenmese de anayasal düzene dönüş mânâsında anlaşılan Meşrutiyet İnkılâbı genel bir tasvib görmüştü. Osmanlı Ordusu'nun temel yapısı hâlâ geleneksel padişah otoritesine bağlı idi; yüksek rütbeli paşalar ve subayların durumunda Meşrutiyet'le birlikte devrim çapında bir değişiklik olmamıştı ve Osmanlı ordusunun ananevi statükosu pek sarsılmamıştı; buna mukabil iktidarın merkezi İstanbul Garnizonu'nda askerî güçler, iki farklı manzara sergiliyordu: Genç subayların sempati ve desteğiyle iktidarı kontrol eden İTC yanlısı birlikler ve geleneksel padişah otoritesine sadakat yemini etmiş eski yapıdaki birlikler.

ORDU GÜNLÜK POLİTİKAYA BULAŞINCA...

Subaylar, Meşrutiyet'le birlikte kendilerini günlü politikanın ta içinde buldular ve Meşrutiyet coşkunluğunun ilk günleri geçtikten sonra ordu içinde huzursuzluk kıpırtıları hissedilmeye başlandı. İnkılabın ilk günlerinde Edirne'de görülen ayaklanma, 1908 Ekim'inde Maçka sırtlarındaki Taşkışla birliklerinin ayaklanması önemli sinyallerdi; buna ilaveten alelacele Rumeli'den İstanbul garnizonuna getirtilen Avcı birlikleri, kâğıt üstünde İttihatçı sayılmalarına, "sizler Meşrutiyet'in nigehbânısınız" diye taltif edilmelerine rağmen Taşkışla'da başlarına verilen genç İTC taraftarı subayların telkin ettiği ideolojik eğitimin huşûnetinden şikâyetçi idiler. Huzursuzluk işaretlerini farkeden devrin Sadrazamı Kamil Paşa

bu taburları geri göndermek isteyince Cemiyet'in şiddetli muhalefetiyle karşılaşmıştı; halbuki Kâmil Paşa İTC'nin başta güvenerek hükümeti emanet ettiği tecrübeli bir devlet adamıydı.

Öte yandan İTC yöneticileri, acemilikleri ve siyasi tecrübesizlikleri yüzünden ortamın gerginleşmesine zemin hazırlıyorlardı: Tarihimizde "Harbiye-Bahriye Krizi" diye bilinen hadisenin ana hatları şöyledir. 1909 Şubat'ı ortalarında, Sadrazam Kâmil Paşa, Harbiye ve Bahriye nâzırlarını değiştirmek isteyince İTC bu karara, "Bir tarafta istibdad ve izmihlâl, diğer tarafta hürriyet ve necât. Meclis bu yoldan hangisine sapacak?" mantığıyla karşı çıkmıştı. Sonuçta Osmanlı Donanması'nın İstanbul'da zırhlıları, Meclis binasını ve Yıldız Sarayı'nı tehdit eden bir gövde gösterisiyle Boğaz'a çıkarılıp topları hedefe tevcih edilerek Hükümet'in kararı Meclis'te tartışılmış ve Kamil Paşa Hükümeti, güvenoyu alamayarak düşürülmüştü. Meclis çoğunluğunu elde bulundurmasına rağmen İTC'nin meşru siyasi kurumlarına gemiler ve ordu birlikleriyle gözdağı vermesi, o tarihten sonra sıkça tekrarlanan sevimsiz ve talihsiz bir gelenek teşkil etmiştir. Güvensizlik kararıyla hükümeti düşüren İTC'li mebuslar, ordu ve donanmanın Meclis koridorlarına kadar uzanan tehdidini hiç yadırgamaksızın adeta pek tabii bir şeymiş gibi, "Orduya medyunu şükranız", "Ordu zaten milletin vatanın evladıdır. Onlar her vakit vatanı tehlikeden kurtarabilir. Her yerde bulunan asker ve zabitan, bu hürriyetin, bu meşrutiyetin hâdimidir" gibi ifadelerle durumu kabullenmişler ve ordunun tehdit ve desteğiyle siyaset yapmaktan ötürü memnunluk duymuşlardır. İşte bu nokta dahi Türkiye'nin modern zamanlardaki siyasi geleneğine kötü bir sayfa olarak eklenmişti; nitekim, bir bakıma hâlâ içinde yaşamakta olduğumuz darbeler döneminde bazı siyasi çevrelerin ordunun desteğinde iktidar yarışına çıkmak heveslerinin devam ettiğini görüyoruz.

100'üncü yılında 31 Mart İsyanı'nı tahlil ederken, bu hadisede pek belirgin şekilde çehresini gösteren taassup unsurlarını ibrâya kalkışmanın yersizliği ve lüzumsuzluğu âşikârdır. Herhangi bir toplumsal zemine yaslanmadan, sadece küçük zümre çıkarları ile sokağa dökülen isyankâr askerler, başta Derviş Vahdeti'nin Volkan Gazetesi olmak üzere, Meşrutiyet öncesinin geleneksel kalıplarına dönüş arzusu sergileyen bir kısım "başıbozuk"larla işbirliği içinde görünmüşler fakat devrin ulemâsını bünyesinde toplayan Cemiyet-i İlmiye-i Osmaniye'den en küçük bir destek bile bulamamışlardı. İsyancılar arasına karışarak "Şeriat isteriz" haykırışlarıyla sağa sola saldıranlara ulemâ, "Şeriat istemenin de yolu vardır. Şeriat isteriz diye memleketi ihtilâle mi verirler?" diye çıkışmıştı. Adı geçen cemiyet, yayınladığı bildiride, açık dille Meclis-i Mebusân'ı savunmakla yetinmemiş, "meşveret ve Meşrutiyet'in, Şer'i-Şerif ahkâmına kesinlikle muvafık olduğu" yolunda görüş belirtmeye dikkat göstermişti.

DÜNDEN BUGÜNE "MERKEZ MEDYA"

O günlerin "merkez medya"sı içinde kabul edilebilecek bazı yayın organlarının isyana karşı ikiyüzlü yaklaşımı, daha sonra yaşayacağımız askerî darbe günlerinde birtakım medyanın

riyâkar tutumuna da örnek teşkil etmiş olmalıdır. Meselâ Mizan Gazetesi isyanın ilk günlerinde isyancıların, "Şecaatleri dâsıtan-ı âlem olan Osmanlı askerini, tarih-i âlemde görülmemiş bir fazilet gösterdiği" için açıkça kutluyor, bununla da yetinmeyip "okuyucularımız adına vekaleten, kendimiz adına asâleten tek tek cümlesinin pâk alınlarından öperek ordumuza saygılar sunarız" diyerek isyana açık destek veriyordu. Ertesi günün Mizan'ı, Avcı Taburları'nda vaktiyle çok güvendiği için İTC ile alay ediyor, "İşte güvendiğiniz taburlar, milli gayret ve heyecan göstermekte geride kalmak yerine öncü oldular." diye isyancıları alkışlıyordu. İlk günlerin heyecanı yatışıp, isyanın eninde sonunda bastırılacağı anlaşılınca Mizan'ın tutumu da değişecekti; isyancılara hitaben artık şöyle diyordu Mizan Gazetesi: "Biliyoruz, sizin babanız hükmündeki subay ve komutanlarınızı sorumluluk altına sokmamak için onları başta işe karıştırmadınız ama artık iş bitti, onların emirlerini dinleyiniz." "Bir kısım medya"cılık geleneğinin, en azından bir asırlık geçmişe dayandığını görmek, insanı acı acı gülümsetiyor. Neticede doğru dürüst lideri bulunmayan, teşkilatsız, tabansız ve fikirsiz isyancıların İstanbul'daki geçici sokak üstünlüğü zayıflamaya başlarken Selanik'te tertib edilen Hareket Ordusu, trenlerle başkente sevkolunarak isyan bastırıldı. Garnizon içinde sözü geçen birliklere, Hareket Ordusu'na karşı direnç gösterilmemesini öğütleyen II. Abdülhamid'in davranışı dikkat çekicidir ve nitekim Yıldız Sarayı'nı koruyan muhafız taburları, tek kurşun atmadan sarayı Hareket Ordusu'na teslim etmişlerdi; buna rağmen isyancı askerlerin tutunduğu Taşkışla civarında sokak çatışmaları görüldü. Aynı orduya mensup farklı birlikler, Nişantaşı sokaklarında birbirlerini boğazladılar, Taşkışla'daki küçük direniş Hareket Ordusu'nun binaya yönelttiği top atışlarıyla dağıtıldı ve böylece İTC, İstanbul'da ikinci kere ordunun himayesinde yeniden otorite sağlayabildi.

FANTASTİK BİR MUKAYESE ÖNERİSİ

31 Mart'ın, "Medrese ruhunun mahsulü", "din ve şeriat namına" yapılmış çılgınca bir hareket olduğu fikri, sonraları artık doğruluğundan şüphe edilmeyen bir efsane hüküm haline gelmiştir. Bu kaba saba hüküm, bazıları için ne kadar rahatlatıcı olsa da, gerçeğin büyük bir kısmına yüz çevirmek anlamına gelir. Ayaklanma, dinî heyecanla genişlemiş olsa bile, ana sebepleri itibariyle sosyal ve siyasî rahatsızlıklara dayanıyordu.

31 Mart'ı değerlendirirken, isyanın getirdiği sonuçlar mutlaka hesaba katılmalıdır. İsyanın en önemli sonucu, isyanda payı ve parmağı bulunmayan II. Abdülhamid'in "Meclis kararıyla" tahtından indirilmesi ve Selanik'e sürgüne gönderilmesiydi. Abdülhamid'in hal'i, Osmanlı siyasî hayatından "geleneksel" olanın çekilmesi anlamını da taşımaktadır ve bu bakımdan temsili bir değeri vardır.

İsyanın bir başka önemli sonucu, siyasi edebiyatımıza "irticâ" kavramını getirmesiydi; bu uğursuz kelimenin 100 seneden beri evrile-çevrile tedavülde tutulması, ne kadar verimli ve doğurgan bir suçlama âleti olduğunu gösteriyor. İsyan bastırıldıktan sonra ordu içindeki çift

başlı yapının tasfiyesi gerektiğini hisseden İTC, orduda büyük tensikata giderek adeta yeniden yapılanmaya girişti. Yüksek rütbeli paşalar ve subaylar tek yanlı kararla tasfiye edildi ve ordunun eğitiminde ideolojik tek tiplilik gözetilmesinin önemi farkedildi.

İsyan, İTC'yi bir anda devletin, saray da dahil olmak üzere en etkili gücü haline getirmişti; tensikat sadece orduda yapılmadı, bürokratik kadrolara da yaygınlaştırıldı ve Osmanlı bürokrasi tarihinin en geniş çaplı "kadrolaşma" hareketi başlatıldı. Ordunun ve bürokrasinin İttihatçı rengine büründürülmesi, elbette kolay olmadı, dirençlerle karşılaştı. Ordu içinde İttihatçı olmayanların hoşnutsuzluğu ve aksi istikamette örgütlenme teşebbüsleri ise, Balkan Bozgunu'nun başlıca sebeplerinden birini teşkil etmiştir. Balkan Harbi'ne komuta heyetindeki çift başlılık ve yüksek politizasyonun sarstığı subaylarla giren Osmanlı Ordusu, tarihinin en yüz kızartıcı mağlubiyetlerinden biriyle yüz yüze kalmıştı. 31 Mart İsyanı bundan 100 sene önce başladı ve sona erdi fakat sonuçları Türkiye'yi hâlâ etkiliyor. O devrin ve isyanın belli başlı figürlerini, bugünün Ergenekon Davası ve sanıklarıyla eşleştirmek, herhalde çok fantastik ve öğretici bir mukayese olurdu!

Montesquieu'nun ruhu sızladı

Dünün öğle saatlerinde, İstanbul'un tarihî ve turistik yerlerini gezmek yerine otelde pineklemeyi ve yatağa serilip uzaktan kumanda cihazıyla, "Türk televizyonlarında ne var ne yok bakalım" diyerek daldan dala konmayı tercih eden bir turist, zapladığı her kanalda hâki renk üniformalı bir generalin, neredeyse iki saat boyunca, neredeyse bütün kanallarda ve canlı yayında uzun uzadıya konuştuğunu görünce, "hayrola, n'ooluyor?" demekten kendini alamamış olsa gerektir.

Gariban turist nereden bilsin; bu konuşma bir defa "mûtad" bir mahiyet taşımaktadır; her sene tekrarlanır ve bu konuşmalar Harp Akademileri Komutanlığı'nda yapılır, televizyonlar, basın ve bilcümle ahali tarafından âdeta nefesler tutularak izlenir. Dinleyenler ellerinde defter kalem, "bak bak, şunu da dedi, şu konuya değinmedi, şu vurgusu çok mânidardı, laikliğin altını önemle çizmesi dinci çevrelere tokat gibiydi" şeklinde notlar tutarlar. Ertesi günü bütün gazetelerin neredeyse bütün köşelerinde bu konuşmayı irdeleyen, ilmeklerini büyüteç altına alan, verilen mesajları yorumlayarak alınacak dersleri çıkaran, hattâ konuşma metninin referanslarını değerlendiren yazılar yayınlanır (Bkz; meselâ bu yazı!). Ben de öyle yapmaya karar verdim ve her şeyden önce araştırmacı yazarlığın verdiği bir alışkanlıkla (tsk.mil.tr) adresine girerek konuşmanın yazılı metnini kopyalayıp word metni haline getirdim.

İlk dikkatimi çeken şey, bazı bilim insanı (Feministler yüzünden artık "bilim adamı" diyebilmek saadetini kaybetmiş bulunuyoruz; meğerse "adam" kavramı "eril" yani "masculin" bir muhtevâya sahipmiş!) ve düşünür isimlerinin majiskül harflerle yazıldığını gördüm. İtiraf etmeliyim ki isim veya soyadlarını büyük harflerle yazmak, kötü bir akademik gelenektir; bir başka kötü akademik gelenek ise "ben" zamiri kullanmamak için olur-olmaz yerde "biz"

zamirinin tercih edilmesidir, öyle ki okuyan, metnin Yurttan Sesler Korosu tarafından kaleme alındığını zanneder!

Tam işte bu esnada Sayın Başbuğ'un yazılı metninde, şu hepimizin bildiği Montesquieu özel isminin, aynen MONTESQUEI şeklinde yazıldığını fark ettim. "Herhalde ben yanılıyorum, herhalde Harp Akademileri bünyesinde, tam teşekküllü nâmıyla meşhur ve müsellem, Charles-Louis de Secondat, Baron de La Brède et de Montesquieu'nun ismini zikrederken hata yapılıp yapılmadığını kontrol eden pek çok akademik görevli mevcuttur" diye düşünüp araştırmalarımı yoğunlaştırdım...

O da ne? Metin boyunca Montesquieu'nun ismi tam dört yerde geçiyor ve dördünde de bu yanlış yazılış ısrarla tekrar ediliyordu. Erinmeyip Google'a girdim; Montesquei yazınca google bana "Şunu mu demek istemiştiniz?" şeklinde kibarca bir ibâre ile birkaç web sayfası gösterdi. Azimliydim, bu defa Montesquieu yazınca google beni tam tamına 2 milyon 620 bin web sayfasına yönlendirmeye kalkışmaz mı? Ee, bu galâta, "Kanunların Rûhu" yazarının rûhu sızlamaz mı beyler?

İşte o zaman bir hayli "sivil" ve şu günlerde başından hiç de hoş olmayan işler geçtiği için ismini nezâketen zikretmeyeceğim bir derneğin niçin google arama motorunu mahkemeye verip, "kapatın bu müzevir siteyi" diye celâllendiklerini anlar gibi oldum! Hak etmişti alçaklar!

Doğrusunu isterseniz, ben de diğer köşe yazarları gibi Orgeneral İlker Başbuğ'un önemli konuşmasından tuttuğum sayfalarca notu değerlendirip irdelemek, yorumlamak, gizli ve açık mânâlar keşfetmek isterdim fakat görüyorsunuz, yerim kalmadı; bunun için fazla üzülmüyorum, diğer meslektaşlarım bu işi benden iyi yapacaklardır da, içlerinden hangisi Hazreti Monteskiyö'nun yazılışındaki mükerrer zuhûlü fark etmiştir onu bilemiyorum işte!

Yeni bir cemaat ve azizesi

Ergenekon sanıklarını savunmakla görevli medyada bâriz bir sevinç havası gözleniyor, "Oh oldu; bu defa baltayı taşa vurdu savcılar" diye neredeyse oynamadıkları kaldı.

Bayan Saylan'ın evinin aranması, aylardan beri ilk defa darbesever gazeteci takımına minik de olsa bir nefeslenme imkânı verdi; bugünlerde alayı birden o gediğe hücum ediyorlar. İlk defa psikolojik üstünlük kurmanın hazzını yaşıyor, fırsattan istifade müthiş bir güç gösterisi yapıyorlar. Sovyetler Birliği yıkılmadan önce her sene Sovyet Ordusu'nun Kızıl Meydan'da düzenlediği askeri resm-i geçite benzer bir güç gösterisi... "Bakın, yalnız değiliz, şunumuz da var, bunumuz da var, vb..."

Ne kadar daralıp bunaldıklarını çıkarabiliyoruz bu cephe dayanışması gösterisinden; ne var ki, büyük risk alıyorlar. Bayan Saylan'ın evinin niçin arandığını, hangi suçla itham edildiğini,

hatta itham edilip edilmediğini bile bilmiyoruz; belki sadece soruşturma genişletmek için bilgi edinmeye ihtiyaç duyuldu, bunu bilecek durumda değiliz ama Bayan Saylan etrafında bambaşka bir "Rahibe Teresa" imajı oluşturmaya gayret edenlerin biraz fazlaca risk üstlendikleri de ortada. Yeni bir "bizburadakaçkişiyiz" atılımı bu; bilemiyoruz, tahmin ediyoruz.

Bayan Saylan'ın başkanı olduğu vakıf, daha çok öğrenci bursu faaliyeti ile öne çıkıyor. Geçenlerde DMG'nun bir kanalındaki haber bülteninde Mehmet Ali Birand, seyircilere hitaben ağlamaklı bir dille, "70 milyon liraya ihtiyacımız var; mühim bir meblağ değil, isteseniz hemen toparlayabiliriz" gibi hissi cümleler kurarak yeni bir yardım kampanyası başlattı; devamı da gelecekmiş. Allah hayır sahiplerinden razı olsun. Eğitim meselesinin desteklenmesi hayırhah bir iştir. Nitekim Milliyet gazetesi gazete görüşünü bildiren dünkü imzasız başyazıda özetle diyor ki: "Son gözaltı dalgası ağırlıklı olarak eğitimcileri ve gönüllü faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları ile bağışta bulunan hayırsever vatandaşlarımızı hedef aldı. Eğitim, dünyanın her yerinde kutsaldır; eğitimi sekteye uğratan her faaliyet tepki çekmeye mahkumdur.? Son dalganın yarattığı en büyük rahatsızlık, hayatını yalnızca başka insanların iyiliğine vakfetmiş Prof. Türkan Saylan gibi gerçek bir kahramana yapılanlardır."

Aynen katılıyorum; acaba Milliyet gazetesi, şu ibarede kasdettikleri kurum ve şahısların ad değişikliğine uğraması halinde aynı vâveylâyı koparır mıydı şüpheliyim ama!

Mesela şöyle bir cümle: "hayatını yalnızca başka insanların iyiliğine vakfetmiş Fethullah Gülen gibi gerçek bir kahraman..."

Buyrunuz size samimiyet testi. Eğitimse eğitim, gönüllülük ise gönüllülük; fark var mı arada?

"Aa, onlar F Tipi cemaat ama" itirazlarını duyar gibi oluyorum. Bayan Saylan'ın hayır teşkilâtı da Üstad Weber'in Cemiyet tipolojisine tastamam uyan bir "community"dir neticede. "Ama bu dinî bir cemaat değil ki, laikiz biz ayol" itirazlarını ciddiye almamak zorundayım, zira Bayan Saylan'ın kerrât ve iftihâr ile "Şeriata karşı" olduklarını beyan etmesi, o vakfı, Hilmi Yavuz'un tâbiriyle "tastamam" bir dinî cemaat yapar. Niçin diyeceksiniz, çünkü "Şeriat", teknik itibarla İslâm Fıkhı'nın özel ismidir. Bayan Saylan, şeriat hususundaki münâferetini, diğer dinlere teşmil etmek gibi bir gayret göstermiyor; o, hassaten İslâm şeriatına karşıdır ve bu tutumuyla o pekâlâ "dinsel", hatta bana göre "tinsel" bir tutum sergileyerek kendini angaje etmiştir. Bir dinin hukukuna karşı olmak, tersinden bir dinî vaziyet alıştır. Yanlış düşünüyorsam, kendisi düzeltsin.

Kaldı ki Bayan Saylan'ın -kendisi farkında olmasa da- "dinsel bir cemaatin tinsel bir lideri" olmak hakkı vardır; hattâ ve hattâ başörtüsüyle okumak isteyen kızları bilinçli bir ısrar ve nefretle, "Teyze bizi okula gönder" kampanyası dışında tutup, onları okullarda görmek istemeyecek derecede negatif ayrımcılık yapıyor olsa bile.

Zira bu bayan, kendisini mistik bir dille savunmaya kalkışan belkemiksiz köşeci esnafının çoğundan çok daha mert görünüyor bana.

Vaizliğin tadı damağımda kaldı...

Cemaat dediğiniz, dağ başında bir manada mahsur kalmış birkaç memurdan, câmi ise şantiyeden müdevver çürük-çarık bir binadan ibaret olsa da vaktiyle "imâmet" mevkiinde vazife yaptığım için olsa gerek, içimde o defteri huzur-ı kalb ile kapatmıştım. Netice itibariyle günün birinde Kâbe'de hüccâc'a bayram namazı kıldırmak gibi bir emelim yoktu. İmamlıkta unumu elemiş, eleğimi duvara asmış biriydim ama şairin,

"Bûseden sonra visâl ister, kenâr ister gönül;

Sevdiğim hoş gör; dünya tamah dünyasıdır" dediği hesap, benim de gözüm ve gönlüm "vaizlik" dâvâsında asılı kalmış gibiydi âdeta. <!--more-->

Meselâ mübarek Ramazan günleri, kuşlukla öğle, öğleyle ikindi arasındaki sâkin saatlerde sırtında azametli bir lata ile kürsüye geçerek cemaati dinî, tarihî, ahlakî ve fıkhî mevzularda aydınlatırken sözün münasip gelen yerlerine Mesnevi'den, Bostan ve Gülistan'dan mev'ızeler menkıbeler yerleştirmeyi ihmâl etmeyerek âlemi kendine hayran eden cerbezeli vaizlerin yerinde olmayı sadece ben değil, kim istemez ki?

Siz, "İstemem, eksik olsun; dinleyici olmayı yeterli bulurum." diyebilirsiniz; ben demem arkadaş! Kendimi daima iyi bir dinleyici saymışımdır fakat, vaiz efendi vaazını irad ederken içimden yükseliveren, "İyi ama hocam, bu meseleye bir de şu açıdan baksak olmaz mı?" itirazını dillendirmek yerine yutkunmakla iktifa etmeyi öteden beri içime sindirememişimdir.

Derken efendim, işte bakınız yeri geldi; şu aracığa küçük bir hâtıra parçası eklemekliğimi hoş görünüz:

Belki yirmi sene var. Memleketin birinde Hakkı Hoca nâm, pek sevdiğim, hürmet ettiğim bir hoca var. O gün "tatlı tatlı" değil, bilakis "acı acı" vaazediyor. "İskambil yasak, kahveye gitmek fena, tavla mekruh, okeyden uzak durun, hatta satranç dahi aynı cümledendir." deyince gayrı yerimde duramadım. 'Niçin?' diyeceksiniz. Çünkü efendim o günlerde yazarınız fena halde satranca sardırmış durumdadır; uykularında bile satranç tahtası görmekte, yolda yürürken gelip geçen veya duran insanları at, fil, piyade, kale gibi algılamaktadır. İmdi, satranç aşkı bu derece ayyûka çıkmış bir adama, "Zinhar satrançtan uzak durunuz aziz cemaat!" zılgıtı çekilir mi? Hakkı Hoca -Allah selâmet versin- yasak listesini alabildiğine uzatırken ben satranç maddesinde mıhlanıp kalmış durumdayım. Söz isteyip itiraz etsem "Cemaat ne der?" diye çekiniyorum; söylemesem dilim şişecek, kalbim infilâk edecek...

Olanca cesaretimi toplayıp, bir ara göz göze gelmemizden de cesaret alarak o değilden lâfa karıştım, "Hocam" dedim, "İmam Şafii Hazretlerinin, satranca cevaz verdiğini söylüyorlar; bu durumda siz ne buyurursunuz?"

Hakkı Hoca bana şöyle bir baktı, bir daha baktı, sonra "Yahu bu entelektüel geçinen cami cemaatinden illallah birader." mânâsına gelen bezgin ve kırgın bir bakış attıktan sonra boğazını temizledi, "Eh evet, o böyle buyurmuş, büyük âlimdir fakat biz takvâyı elden bırakmayalım; boş zamanlarımızı daha faideli işlerle geçirsek güzel olmaz mı aziz cemaat?" diyerek işin içinden sıyrılıverdi.

Ben mahcub kalakaldım öylece; cemaatin tamamı ayıplar nazarlarla bana dönüp, "Kim yahu bu edepsiz, yediği nâneye bak herifin!" dercesine bakışlarıyla bir güzel ezip ufalttılar bu fakiri. Küçüldükçe küçüldüm. Boş zamanlarında faideli işler yerine satranç oynayan, hatta oynamaya can atan bir adam olmak ne kötü bir şeydi...

Satrancı sonraları bıraktım ama sevgili Hakkı Hocamın bunda bir dahli yok; bir müddet sonra anladım ki, ben satrançta, rakiplerime sanki güçlü bir rakibi evire çevire yendikleri intibaı verecek derecede durumu idare etmekten başka bir işe yaramamaktayım; o gün bugündür satranç tahtasına elimi sürmedim.

Lâkin Hakkı Hocamı hâlâ çok severim, Allah'ın selâmeti üzerine olsun.

Ne diyorduk?

Cemaatin vaiz efendiye itiraz hakkı var mıdır yok mudur meselesinden bahsediyorduk. Esasen böyle bir hak elbette mevcuttur fakat büyüklerimiz böyle bir hâli câmi edebine mugayir ve muhalif saydıkları için mescidlerimizde sadece dört grup insanın yüksek sesle bir şey söylemelerine müsaade edilmiştir ki bunlar: İmam, müezzin, vaiz ve hîn-i hâcette kalabalık günlerde kapı civarında kalakalıp secde edecek yer bulamadığı için, "Aziz cemaat, Allah rızası için biraz safları sıklaştırın, dışarda kalan cemaat mağdur olmasın." diye sızlanan şahıslardan ibarettir. Bunların hâricinde hiç kimse ol görüp sesini yükseltemez, istisnai hallerde benim gibi densizlik eden kimseler, "yerleşik" cami cemaati tarafından bir güzel küçümseyici nazarlarla dövülür.

Peki, diyelim hakikaten ehline danışılması icab eden mühim bir fıkhî mesele var; ne olacak? Bu ihtiyacın giderilmesi için ya vaazın tamamlanıp, namazdan sonra hocanın tehî kalacağı saat beklenerek usulden yanına yaklaşılıp "fısır fısır" modunda meselenin arzı veya bir kâğıt parçasına yazılan hâcetin "elden ele" usûlüyle vaize ulaştırılması âdettendir.

İşte bu yüzdendir ki, "Yahu günün birinde şu vaaz kürsüsüne ben geçsem; bir güzel esip gürlesem, ilm ü irfanımı şu aziz cemaate selsebîl etsem." diye geçirip dururdum.

Böyle kaç zaman geçti bilmiyorum.

Bir ay kadar önce telefonum "tatlı tatlı" çaldı. Telefondaki ses Topkapı'daki Çinili Camii'nin meşhur imamı Ahmet Yüter Hoca'ydı ve artık bildiğiniz üzre Ahmet Hoca, benim iki hafta sonra camide cemaate hitaben vaaz verip vermeyeceğimi soruyordu.

Başkaca ne cevap verdiğimi hatırlamıyorum fakat cevabımın ana fikri şu merkezdeydi: "Hastaya kar sorulur mu hocam; şimdiye kadar neredeydiniz?"

...

Hadisenin gerisini Zaman okuyucuları zaten biliyor. Hafta sonu eklerinin yöneticisi sevgili gazeteci dostum Abdullah Kılıç, vaazımın akisleri henüz camiin tavanında çınlıyorken beni aradı ve "Ahmet Abi, kürsüde vaaz ederken çekilmiş fotoğrafın şu anda masamın üstünde duruyor; yandın abi!" şeklinde tatlı sert bir şantaj teşebbüsünde bulunmakla kalmayıp haftasına "Ünlü yazarların vaaz verdiği cami, cuma günleri dolup taşıyor!" başlıklı haberiyle herkese bir güzel duyurdu.

Yazıyı bağlıyorum fakat bir çift sözüm kaldı; ilki şudur: Yıllarca konferanslarda, sohbetlerde, derslerde hitap ettiğim kişilerin eleştirici ve sorgulayıcı tavrına muhatap birisi olarak vaazım esnasında cemaatin gösterdiği uysal ve tasvipkâr edâya bayıldığımı söylemeliyim.

İkinci: Tadı damağımda kaldı. Şimdi Ahmet Hoca, nasib olursa seneye yine çağırır diye ümitle beklemekteyim.

'Karmaşa'yı arz ediyorum komutanım!

Genelkurmay Başkanı Org. İlker Başbuğ'un, Harp Akademileri'nde verdiği entelektüel tebliğde, kavram karmaşasından yakınması dikkatten kaçtı. Günün birinde askerlerin bile kavram anarşisinden sızlanacağını hiç hesab etmiş miydik? Org. Başbuğ şöyle diyor: "Bir yandan, sorunun karmaşıklığı ve kavramların henüz yeterince oturmamış olması, öte yandan da konunun kasıtlı olarak saptırılması, kavram karmaşasına neden olmaktadır. Bunu önlemek için (...) kavramlarına açıklık getirmeye çalışacağım."

Peki, uzun konuşmasında bahsedilen "karmaşa"ya bir düzen getirilmiş midir? Yoo! Nitekim birkaç gün önce Genelkurmay sitesinde, Atatürk'ün "Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Türkiye halkına, Türk milleti denir" cümlesinin, bazı çevreler tarafından saptırıldığını belirtilen kısa bir açıklama notu yayınlandı. Bu açıklamayla birlikte kavram karmaşasının nihayete erdiğini söyleyemiyoruz; söyleyemiyoruz çünkü kavram karmaşası, sadece bazı çevrelerin artniyetli yorumlarından kaynaklanmakla kalmıyor, aslında lugâtsizliğimizden neş'et ediyor.

Unutulanlara yeniden ve esefle hatırlatırız ki Türkler 30'lu yıllarda çılgınca bir kültür devrimine kalkışarak mevcut Türk lugâtini işe yaramaz ve fesûde saymış, yeni bir dil icat etmeye kalkışmışlardı. O günden beridir, bir topluluğa hitaben bir şeyler anlatmaya kalkışan herkes, Org. Başbuğ'un yapmak zorunda kaldığı gibi evvela "kavramlara açıklık getirmeye"

çalışıyor ve başaramıyor. Nedense hep yanlış anlaşılıyor veya mevzu saptırılıp anafikrinden uzaklaştırılıyor. Genelkurmay, Atatürk'ün el yazısı ile kaleme alınmış bir metnin klişesini yayınlayarak "işte belgesi" demeye getiriyor. O kadarına bile hâcet yoktu, çünkü o cümle, 1924 Tarihli Esas Teşkilat Kanunu'nun 88. maddesinde "Türkiye ahalisine din ve ırk farkı olmaksızın vatandaşlık itibariyle (Türk) ıtlak olunur" vardı zaten. Anayasa maddesidir, kapı gibi belgedir. Biz bu belgenin evvela 1945'te dilini değiştirdik, "1960 askerî darbesi"nde ise tamamını mülga sayıp yenisini yaptık. Bu arada "Nutuk"u da öztürkçeleştirdik meselâ; Atatürk okusa vallahi anlayamazdı. Uzun hikâyedir bunlar, geçiyoruz. Kavram anarşisinin dahi evveliyatı vardır ve entelektüel çözümlemeler yapmakla kendilerini muvazzaf sayanların ol nükteleri dahi bilmeleri gerekirdi. Ben meselenin rûhuna geçmek istiyorum: Niyetiniz bozuksa, Atatürk'ün "Türkiye halkı" sözünden yola çıkarak lâfı vaadedilmiş Kürt muhtariyetine getirip bağlayabilirsiniz; üstelik tarihi belgeleri de vardır ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Arşivleri'nde kuzu gibi yatmaktadır (Gazi'nin 1923 başlarında Adapazarı'nda İstanbul matbuatının önde gelen isimlerine verdiği mülakat). Çıkın bakalım işin içinden nasıl çıkabiliyorsanız; lâkin niyetiniz hâlis ise tâbirdeki hüsnüniyetin mânâsına dokunur ve farklı bir yol takib edersiniz. Meselâ şöyle: Bu anayasa hükmünde (1924; 88 m.) murad edilen, "birlik" değildir, bil'akis beraberliktir. Birlik ve beraberlik lâfları daima yanyana kullanılmaktan ötürü anlam kaybına uğramıştır: Birlik, ulus devlet inşâsına mâtuftur, beraberlik ise birliğe göre daha kolay erişilen, mutabakata açık ve çok daha sürdürülebilir bir mânâ taşır. Akrabalık ve hısımlık arasında buna benzer bir ilişki var; akrabalık kan bağıyla, hısımlık ise medenî münâsebetle tesis olunur. Tarihin kaydettiği en uzun ömürlü siyâsî organizasyonlar, birlikten ziyade "beraberlik" fikrini esas almıştır. İşte kendi kavramlarımı izah ettim; cihet-i askeriye ile kendimi bu noktada mutabık sayabilir miyim şimdi?

Zannetmiyorum; ben, dağ başında tipiye tutulup da askerî helikoptere alınmayan gürûhun mensubuyum. Fikirlerim, literal mânâda isabetli olsa bile kesinlikle mahzurludur.

"Kavram karmaşası" böyle çıkıyor işte; kısaca arzettim efendim!

Dostluk kültürü ve 'dar kapı' meselesi

Hâlimize şöyle bir bakan, aramızda düşmanlık kültürünün esas olduğunu zanneder. Hâlbuki gerek dinimiz, gerek örfümüz ve gerekse medeni değerler, düşmanlığın değil, dostluğun geliştirilmesi ve pekiştirilmesi yolundadır. Komşuluk, akrabalık, tanımadığımız insanlardan bile esirgememek gereken nezaket, yardımlaşma, kadirşinaslık gibi güzel hasletlerin dillendirildiği bir kültür çevresine mensubuz.

Geçen hafta bir futbol maçı oynandı; bu maçın son dört dakikasını hiçbir ebeveyn evladına seyrettirmek istemez; esasen aklı başında hiçbir baba, evladını kolundan tutup maça da götürmez. Aksi istikamette gösterilen bütün gayretlere rağmen spor karşılaşmalarının çoğu,

düşmanlık kültürünün zenginleştirildiği, toplu küfür hakkında yeni tezlerin geliştirildiği çirkinlik faaliyetleridir.

Bu yıl, Galatasaray-Fenerbahçe rekabetinin 100. yılıydı; iki takım arasındaki ilişki, İstanbul Ligi'nin kurulmasından ve sonraki yıllarda futbolun endüstriyel çehre kazanmasından sonra düşmanlığa dönüştü. Rekabet kavramının içinde düşmanlığa yer yoktur; 'rakib'ler yarışır, rekabet ederler; birbirlerinden nefret etmelerini gerektiren bir şey yoktur. Bu iki 'güzide' olduğu ileri sürülen -ki bana göre bu yakıştırma 'güzide' kavramına hakaret gibi bir şeydir- kulüp, geçen yüz sene zarfında spor kültürümüze o herkesin bildiği centilmenlik (fair play=adil oyun) kavramını bile getirmeyi başaramadılar. Taraftarlar birbirine koro hâlinde sövüyor, topluluk hâlinde karşılaşınca kavga ediyor, internet sitelerinde en ağır hakaretleri teati ediyorlar. Üstelik sadece GS, FB değil, BJK camiası da benzer davranışlar içinde ve rekabetin seviye itibariyle yere düşürülmesi sadece taraftarları değil yöneticileri de kapsıyor.

Oysaki yaşı bir asrı devirmiş koca kulüplerin, bu yüz yıl içinde rekabeti dostlukla birlikte harmanlayacak çok farklı bir uzlaşma ve dostluk kültürü de geliştirmeleri beklenirdi. Spor karşılaşmalarının aynen Bizans'ta (Maviler-Yeşiller kavgası) olduğu gibi düşmanlığa, bölünmeye ve kavgaya vesile edilmesi ciddi bir medeni başarısızlıktır.

Peki, başarısızlık sadece kulüp yöneticilerine ve taraftarlara mı ihale edilmeli? Elbette hayır. Rekabetle düşmanlığın birbirine karıştırıldığı yerleri sıralamak maalesef hiç de zor değil: Türkiye 50'li yıllardan başlamak üzere çok partili hayatla birlikte sağ-sol kutuplaşmasını keşfetti; bu yeni gelişme sağla sol arasında gerginlik ve düşmanlık biçiminde algılandı; her iki taraf arasında sağlıklı ve iyi niyete dayanan bir diyalogun gerekliliği hiç gündeme gelmedi. 70'li yıllarda sağ-sol polaritesi, basın yoluyla yapılan polemik ve atışmaları mumla aratacak tarzda silahlı mücadeleye dönüştü. On yıl içinde beş bin civarında genç birbirini öldürdü veya bu düşmanlıktan yararlanan derin cinayet çeteleri tarafından öldürüldü.

Sağ ve sol, elbette birbirine zıt, birbirlerine ciddi eleştiri getiren politik duruş biçimleridir fakat bu gerçek, insanların birbiriyle dost, komşu, arkadaş, hatta akraba kalmasını engelleyecek boyutlara taşınmamalıydı. Biz bu farklılığı zenginliğe çevirecek duygusal zekâyı gösteremedik. Bugün sağ görüşe sahip insanlarla solcular arasındaki seyrek ve nadir dostlukların tesisini ise, ne yazık ki 12 Eylül darbesinin ertesinde uygulanan 'karıştır-barıştır' uygulamasına borçluyuz. Ne kadar utanç verici bir fukaralıktır bu.

Siyasi partilerimizin yöneticileri ve mensupları, varlık sebeplerini diğer siyasi kuruluşlara karşı hasmâne tavır takınmakta buluyorlarsa, sıkıntı hayli derinlerde demektir. Menfaat çatışmalarına, görüş farklarına, başka türlü ayrılıklara rağmen dostluk etmemiz gerektiğini düşünmüyoruz. Oysaki dostluk, farklılıkların, ihtilaf ve çatışmaların görmezden gelinmesini gerektirmiyor.

Farklı, ama yine de dost olabiliriz pekâlâ; bu tamamen bakış açımızı düzeltmekle ilgili bir zihnî durum; biraz da toplum hâlinde yaşama zaruretinin getirdiği medenilik hassasına ihtiyacımız var.

Farklılıklar, temelindeki dostluklar devam ettirildiği sürece bir anlam ve değer ifade edebilirler; hem farklı hem dost kalabilmeyi galiba pek denemiş değiliz, oysaki insanı ve toplumu zenginleştiren bu yüksek insanlık değerini kendi aramızda yaymış ve kökleştirmiş olmalıydık şimdiye kadar.

Farklı dünya görüşlerine sahip bulunduğumuz hâlde, kökü sağlam esaslara dayanan kalıcı dostluklar geliştirmekte muvaffak olamayışımız da bana göre medeni bir zaaftır.

Dostluk kurmak ve bu güzel ilişkiyi sürdürmek emek, karşılıklı anlayış ve saygı, asgariden hüsnüniyet gerektirir; yani zahmetli ve meşakkatli bir süreç! Oysaki düşmanlık etmek için sadece önyargı ve anlayışsızlık yetiyor!

Hazreti İsa (A.S), takipçilerine "Dar kapıyı tercih ediniz" diyordu; dar kapı, zoru seçmektir; zor olanı, emek ve enerji gerektireni tercih etmek, kolaya tevessülden daha değerli ve erdemli bir davranış olsa gerektir.

Sebeb bu mudur acaba?

Bugünlerde Ergenekon yapılanmasını savunanlarla eleştirenlerin birbirine karşı takındığı tutum da bundan farklı değil; arada nefret ve güvensizlik var. Ergenekon meselesi olmasa bile, biz çoğu zaman, yekdiğerimize şüpheli nazarla bakmak ve düşmanlık icat etmek için sebep bulmakta sıkıntıya düşmüyoruz.

Diyalog arayışlarını şüpheyle, art niyetle karşılıyor, her nezaket gösterisini zayıflık alameti sayıyoruz.

Vaktiyle yeni bir arkadaşla tanışmıştım; fıtraten halîm ve nazik bir insandı. Karşısındaki insan olduğu için değer veriyor, ciddiye alıyor ve önemsiyordu. O güne kadar, tanımadıkları birinden sebepsiz nezaket görmeye alışkın olmayanlarımız bu durumu yadırgadılar, hatta şüpheye düştüler, kendi aralarında,

-Bu adamın bizden ne türlü bir menfaati olabilir ki, bize böyle güzel davranıyor; acaba bizi kandırmaya mı çalışıyor? Aman dikkatli davranalım, fazla açık vermeyelim, diye konuştuklarına bile şahit oldum. Onları, sebepsiz nezaket karşısında kaskatı kesilmeye zorlayan şey şüphe idi; aldatılmak şüphesi, belki de böylelikle dalga geçilmek şüphesi... Bilmiyorlardı ki, asıl güçlülük, insanın kendisiyle bile dalga geçebilmesidir; öyle yapabiliyorsak, başka insanların "sebepsiz" yere nezaket göstermelerini bir tehlike işareti gibi algılamak densizliğine düşmekten kurtuluruz.

Nezaketi zayıflık işareti saymak için kendimizden başka neredeyse herkese tevcih edilmiş derin bir güvensizlik duygusunun esiri olmak gerekiyor. Düşmanlığın en temelinde güvensizlik, daha doğru özgüven eksikliğine bağlı kompleksler var.

Öyleyse meseleyi pratik bir teklife bağlayalım: Başta futbol kulüpleri olmak üzere siyasi parti yöneticileri, fikir önderleri, toplumda farklılıkları temsil eden sözcü durumundaki kişiler, benlik ve gururlarını hiçe saymak pahasına toplumumuzda yeni bir dostluk rüzgârı estirmek üzere harekete geçmelilerdir; karşılık beklemeden, sırf dostluk kültürünü ihya maksadıyla!

Bir gerilim tahlili

Bir yerlerden duymuşuzdur; Amerikan hayat tarzı diye bir şey var; İngilizcesi "American Lifestyle". Ortalama bir ABD vatandaşı için bu "hayat tarzı"nın sürdürülmesi, dünyadaki en önemli şeylerin başında geliyor olsa gerektir.

Örnek verelim: Meselâ Amerikalılar binek araba ihtiyacını arazi veya kamyonet tipi araçlarla karşılamayı seviyorlarmış. Yanıbaşında kocaman bir garajı olan bahçeli bir evde yaşamak, kocaman tekerlekli sepetlerin tepeleme doldurulduğu alışveriş âyinlerine katılmak, bahçede mangal yakıp kalın pirzolalar kızartmak, hiç değilse haftada bir akşamları ailece lokantaya gitmek, vesaire vesaire...

İşte bu ve buna benzer geleneklerden oluşan Amerikan hayat tarzını tehdid eden şeyler, bir şekilde (mesela kriz yüzünden) tehlikeye girince vasati Amerikalı huzursuzlanmaya başlıyor ki pek tabiidir; geleneksel düzenin sarsılması, en ilerici, en avantgarde geçinenleri bile gizliden gizliye tedirgin eder, huysuzlaştırır.

Amerikan hayat tarzı, genellikle Avrupalı göçmenlerin yeni kıtaya taşıdığı göreneklerin etrafına biriktirilmiş alışkanlıklardan oluşuyor ve dünya ortalamasının hayli üstünde bir refah seviyesiyle korunup destekleniyor; yani Amerikan hayat tarzının tarihi, kültürel, ekonomik ve elbette psikolojik boyutları var.

Bu açıdan bakıldığında Türkiye'de hepimizi huzursuz eden en büyük gerilim kaynağı, henüz müşterek bir "Türk tipi hayat tarzı"nın olmayışıdır; böyle kolay tarif edilir, unsurları tek tek gösterilebilir ve üzerinde tartışılmaz bir hayat tarzımız yok ama bu birikim yavaş yavaş oluşmaya başlamıştır. Türkiye'de Osmanlı zamanlarından müdevver eski hayat tarzı yıkıldı, ki bu hayat tarzının köşe taşlarını biliyor, tarif edebiliyoruz. Taşra şehirlerinin de köy hayatının da kendine mahsus bir "tarz"ı vardı; bunlar da mâlum ve tarif edilebilir unsurlardan müteşekkildir ancak "millet"in tamamını tarif eden ve üzerinde mutabakat kurulmuş yeni hayat tarzını tarif edemiyoruz; bu hayat tarzı, henüz varlığını idrak etmeye başlayan yeni Türk Burjuvazisinin, sâkin zamanlar içinde biriktirip katmanlaştıracağı ve üzerinde mutabık kalacağı değerlerden oluşacak ve oluşuyor.

Biz Türkiye'de yaşayan okur-yazar takımı, toplumdaki ihtilafların "siyâsî" şeylerden hâsıl olduğunu zannettik ve o dikkat üzerinden kendi aramızda tartıştık; bu, tamamen yanlış bir nokta-i nazar sayılmaz fakat "hayat tarzı" meselesini fena halde ıskaladığı için vahim derecede eksik bir değerlendirmedir. Biz, siyasi şeyler adı altında henüz olgunlaşmamış, doğru dürüst tecrübe edilmemiş fakat bize munis ve geçerli görünen hayat tarzlarımızı savunduk ve kavga konusu yaptık. Kendi tercihimizin herkes için en isabetli "tarz" olduğunu düşündük. Meselâ Atatürk İnkılapları denilen manzûme, baştan sona yeni bir "hayat tarzı" düzenlemesidir ve kültürel arkaplan tahlilinden mahrum bir deneme olsa da neticede burjuva hayat tarzına yakınlaşma gayretini ifade eder. Bugün İnkılâp rüzgarı, Anayasa'daki korumacı kanunların himâyesinde değil fakat fiilen Modernizm'in dümen suyunda aynı istikamete doğru yürüyor.

Şunu söylemeye çalışıyorum; Türkiye, kendi köylülüğünü tasfiye edebildiğinde, şehirleşme ve istihdam problemlerini göğüsleyecek güce eriştiğinde iki şeyi göreceğiz: İlki, "hayat tarzım tehlikede" diye kimse darbe yapmaya veya darbeseverliğe tevessül etmeyecek, ikincisi hayat tarzı savunması ile siyasi bir fikri savunmanın çook farklı şeyler olduğunu göreceğiz ve merkez siyasetin sağla sol arasındaki aralık mesafesi kısalacak.

Zaman meselesidir; sâkin zamanlar meselesi. Kavgaya gerek yok; Türkiye'yi modernlik dönüştürüyor zaten; biraz dikkat etsek görebileceğiz bunu.

Sağolasın Mecelle!

Bunlar Çeşmebaşı dedikodusudur beyler, mahalle çeşmelerinin başında su keşiği beklerken şunu bunu çekiştiren kadınların gıybet ve iftirasından farklı değildir netice bakımından. Fasa fisodur, gayrı ciddidir.

Adam gitmiş dağın başına kazıyor; bir defa kazı iznin var mı kardeşim; bu memlekette tarihî eser aramak, Kültür Bakanlığı'nın özel iznine bağlı. Sen alıyorsun eline kazmayı dere tepe cephanelik arıyorsun. Bulduğun da bir şeye benzese? Beşinci sınıf tarihî eser, kıytırık şeyler. İşte bu yüzdendir ki, usule uygun kazı yapılmadığı gerekçesiyle bulunan lav silahlarının hukukî bir mesned taşıması imkânsızdır. Belki de soba borusu, ne bileyim tarımda kullanılan geniş plastik su borusunun ucuna bir şeyler takar lav diye yutturursunuz ahaliye. Neticede cahil milletimiz; inanır.

O tabancalar, tüfekler var ya; kesinlikle tarihî eserdir, kaçaktır. Patlamaz onlar, zaten mermileri yeşil küf tutmuş. Taşla ezsen yine infilak etmez. Öyle çakar almaz şeylerle darbe yapılır mı ayol? Hem kimmiş bu darbeciler, çeteciler? Akıl var, yakîn var! Darbeci diye tutup cezaevine konulan adamları toplayıp günübirliğine pikniğe götürseniz, ikindiye kalmaz yorulur, acıkır, hastalanır, perme-perişan olur bunlar. Kısm-ı âzâmı yaşlı, asır-dîde insanlar. Zaten görüyorsunuz, kime tutuklama kararı çıktıysa ertesi güne kalmadan vahim derecede

sağlık problemleri nüksetti, apar-topar hastaneye kaldırıldılar, müşahede altında tutuluyorlar. Bu kadarı da bir tesadüf olabilir mi; olamaz elbette!

Efendim patlayıcı maddelermiş, plastik bombalarmış; ne malum plastik oldukları, belki cam macunudur bunlar; bilirsiniz hani eskiden camcılar çerçeveyle cam arasına macun çekerlerdi, ondan işte. Belki oyun hamurudur, hatta pekmez bile olabilir. Siz tutuyorsunuz bu muhterem insanları bombacılıkla itham ediyorsunuz, yakışıyor mu?

Üstelik bir de şöyle bir durum var; ne zaman sanıklar lehinde bir hava oluşsa, ne zaman basındaki arkadaşlar -eksik olmasınlar- dört bir koldan çalışıp çabalayıp güzel bir rüzgâr estirseler, patt diye bir cephanelik bulunuveriyor. Hay cephanelik kadar sizin başınıza... desem, buyrunuz bizi de darbecilikten alıverirler içeriye. Senin gömmediğin ne malum kardeşim o tarihî eserleri oraya. Hem sen nereden buluyorsun bakalım o silahları, şeyleri? Nereden bulup da gömüyorsun dağ başlarına, sonra gidip elinle koymuş gibi buluyorsun?

El bombaları! Nedir el bombası? Demode bir silah. Gerçek olduğu nereden belli? Gidersin bir dökümcüye, verirsin resmini, iki gün sonra sana istediğin kadar sahte el bombası... Götür göm dilediğin yere, sonra kazmacıları, gazetecileri getir... Ooh!

Bunları moral bozmak için yapıyorlar, tam, "bu kadar hasta, yaşlı ve muhterem bir insana bu reva görülür mü?" diye yekinecek oluyoruz, haydii bir cephanelik; tam psikolojik üstünlüğü ele geçiriyoruz, al sana bir dinleme kaydı. Onca emek, kampanya foss diye boşa gidiyor.

Bilgisayardan anlayan arkadaşlar söylüyor; birader herkesin sesi taklid edilebiliyormuş; korkunç bir şey yahu. Sadece ses taklidi değil, görüntüler de böyle yapılabiliyormuş. Hatta bizim arkadaşın yeğeni var, o demiş ki, "İsterseniz Oktay Amca'yı Hitler'le tavla oynarken, şakalaşırken gösteren bir video yaparım ama biraz tuzluya patlar!" Bak bak bak... Teknolojideki ilerlemeler müthiş azizim...

Ha, ne diyordum? Kardeşim adamı oraya silah gömerken gördün mü; suç üstü yakaladın mı? Yok! Belki de çobanlar gömdü oraya, ne mâlum. Çobandır bu, lav silahı da lazım olur, roketatar da... Geçiniz efendim geçiniz. Delil dediğin şudur, "kılıç kında iken", dört erişkinin şahâdetini isterim ben azizim, anlıyor musun? Şekk ile yakîn hâsıl olmaz vesselâm; sağolasın Mecelle!

Devrim marşı

Bu bir hikâye ama yaşanmış bir hikâye; bundan sekiz-on sene kadar önce, o geniş Ülkücüler ailesinin eski bir "Reis"inden dinlemiştim. Sonra da oturup yazdım bir güzel, sonra yayınladım. Adı "Marş" idi. Yer darlığı sebebiyle bir kısmını özetleyeceğim:

İsmini açıklamayacağım o Ülkücü lider, 12 Eylül öncesinde bir suç töhmetiyle polis tarafından aranmaktadır. Önceleri kaçak gezmeyi tercih eder. Sonra durumu tanıdığı bir

avukat aracılığı ile soruşturur. Hapiste kötü muamele görmeyeceği, esasen isnadın pek ciddi bir şey olmadığını anlayınca teslim olmaya karar verir. Suçu soruşturan mahkeme Diyarbakır'dadır ve oraya gidip teslim olması gerekmektedir; üstelik aynı davadan tutuklu Ülkücü arkadaşları da aynı hapishanededir. Kötü muamele görmeyeceği vaadedilmesine rağmen cezaevine girişinde, diğer sanıklarla birlikte sıra dayağından geçen kahramanımızı bir güzel benzeten gardiyanlar, üç günlük hücre hapsini müteakip idareye çıkarırlar.

....

Odada biri rütbeli asker, iki de sivil adam var; sivillerden biri ayağa kalktı: "Yav kusura bakma, seni bizim çocuklar hoşgeldin partisinde biraz hırpalamışlar, bir yanlışlık işte, aldırış etme."

Ne demeli; bu durumda ne söylenebileceğine dair hiçbir hazırlığım yok; çare susmak. Oturanlar kendi âlemlerinde imiş gibi görünmekle beraber ilgileri bana mıhlanmış görünüyor. Ayaktaki devam ediyor: "Senin bayağı şöhretin varmış, soyadını da açıklamadık görüyorsun. Dosyana baktım; hakkındaki ithamlar önemsiz. Tez vakitte çıkarsın, gençlikte olur böyle şeyler, iyisin değil mi, bir şikâyetin filan?"

Oo, muamele iyi; demek bizim torpillerin kolu kanadı buralara kadar uzanabilmiş. Dört günden beri gördüğüm ilk adam gibi tavır,

"Şu koğuş meselesi" diyorum; esas duruştayım. "Bizim arkadaşların koğuşuna geçsem?.."

Oturanların biri ayak değiştiriyor. Ayaktaki sırtını bana dönüp oturanlarla göz temasına geçiyor. Kaç saniye?

-Yav koğuş önemli değil aslında diyor; "Zaten az kalacaksın; ikinci duruşmada garanti tahliyen gelir. Biz de yardımcı oluruz. Bu arada seni bir başka koğuşa koyalım; ismin soyadın yine bizde mahfuz kalır. Ara sıra gelirsin, çayımızı içersin, koğuşta neler olup bitiyor sohbet ederiz filan, ne dersin, ha?"

Kaderde ispiyoncu defterine yazılmak da mı var? Reddet oğlum. Netice? Netice görünmüyor; Hayır reddetme, sus. Tanımıyorsun bu adamları; güvenme. Sus.

"Bu da bir nevi vatani hizmet değil mi arkadaşlar?" Tabii canım, ne demek, en iyi hizmet filan mırıltıları. "Sana yatak yollamışlar; idaredeki parandan da alabilirsin; çok kalmazsın zaten, bir ihtiyacın olursa haber yollarsın, oldu?.."

Olmadı tabii; olacağı da yok. Derken kendi sesimi duyuverdim;

-İspiyonculuk ettiğimi nerden duydunuz? Anlamam bu işlerden, yapamam!

Şaşkınlığın sırıtkanlıkta donmuş hali; muktedirlerin taşkın güçlerini kontrol etmek için sığındıkları o kırgın iyiliksever pozları...

-Sen bilirsin arslanım; öksüzün eteğine kavurga koymuşlar da.. Bu kafayla çook yatarsın.. Götürün lan şunu!

Götürdüler. Nereye götürdüklerini anlatmaya hâcet var mı? Koğuşta düşmanca bir muamele yok ama ondan daha kötüsü var: İtilmişlik hissi. Kuşatma, ambargo, göz hapsi... Yirmi küsur "devrimci"nin içinde bir "faşo". Bakışlar irin gibi; neden sonra hissediyorum ki onlar da tedirgin. Yarım yamalak 'hoşgeldin'ler. Kapıağzında şiltesiz bir ranza somyası.

İlk gece koğuşun "nöbetçileri" ile sabaha kadar bakış müsademesi yaptık durduk. Onlar değişiyor, benim nöbetimi yine ben tutuyorum. Uyku tutmamış da ondan uyuyamıyormuşum numaraları; beş-on saniyede bir yarı aralık bakışlarla asayiş vaziyetlerini kontrol etmeler...

Gündüz olunca bir ara başım düşüyor, başıma gelenleri düşünüyormuş gibi yapıp ellerimi şakaklarıma koyup birkaç saniye dalıp gidiyorum. Ey güvenli uykular; ne nimetsiniz!

Ara sıra yoklama fişekleri atılıyor, kimsin, nerelisin filan... Konuşmuyorum pek, geçiştiriyorum. İkinci gün, gardiyan en yüksek perdeden adımı soyadımı vererek koğuşa kimliğimi açıklıyor. İdareden istiyorlarmış da.. Bir hayret mırıltısı yayılıyor koğuşa. "Bak sen; demek oymuş ha?.." Çağıran filan yok aslında; yarım cezaevi turu atıp yeniden koğuşun yolunu tutuyoruz. Dönüşte koğuştaki havayı değişmiş buluyorum daha bir gergin, bakışlarda gizlenemez bir iltihap akıntısı, katı, elle tutulur bir mesafe koyuluğu. Gardiyan yarıyolda kulağıma fısıldamıştı zaten, "Tetik dur hemşerim, şişleyiverirler ha!"

Tam yirmi iki gün sinir harbi. İnadına hergün idareden çağırıyorlar da idareye filan gittiğim yok tabii; on-onbeş dakika koğuştan uzaklaştırıp getiriyorlar geri. Hani gündelik jurnalı yerine teslim ediyormuşum gibi. Başta düşmanlıkla dolu bakışlar, zamanla iğrentiye dönüşüyor; pis bir şeye bakar gibi. Bana gelince gözlerim zaten kan çanağı; bir insanî ifade çıkarabilene aşkolsun! Uykusuzluktan insanlığımı kaybetmişim neredeyse. Bıraksalar en vahşi arslanların kafesinde beş gün horul horul uyuyacağım lakin nerde?

İlk duruşmada bizim arkadaşlarla yan yana gelince cennette hurilerle berabermişim gibi oldum; vaziyeti duymuşlar tabii. "Aman sağlam dur, idare sana kancayı taktı bir kere!" filan diyorlar. Serde reislik var ya, "Önemli değil, farkındayım." deyip geçiştiriyorum fakat bu moral takviyesi olmasa çöker kalırdım bir yerlerde mutlaka. İyi oldu.

Gece nöbetleri de biraz eğlenceli bir hal almaya başladı. Yarı oturur yarı yatar vaziyetteyim ranzada; bir ara uyumuşum, kaç dakika, kaç saat, silkinerek uyanıyorum. Derken bir baktım, yanıbaşımda bir bardak çay. Saat sabaha karşı dört suları. Nöbetçiler yerli yerinde. Çaya bakıyorum, buğusu üstünde. Ötelerden çay kaşığı sesleri geliyor.

Zehirleme numarası ha; yemezler! İçer miyim hiç?

Bal gibi içerim hem de, iki dakika sonra çayımı ağır ağır yudumlamaktayım. Bitirince, ses çıkarmadan bardağı aldığım yere bırakıyorum; yanına da yarım paket cigara. Anadolu töresi; ikrama karşılık verilir.

Ardından bir saat deliksiz uyku; siz o uykuyu bilir misiniz?

Uzatmayalım; Yirmiüçüncü gün sabah on suları; başefendi koğuşa gelip "Yatağını topla, gidiyorsun." haberini getirdi. Toplayacak neyim var ki? On dakikada dengimi bağlayıp kapının dibine koydum. Koğuşa döndüm. Hepsi bana bakıyor. Ne demeli? "Allah kurtarsın..., darısı size..., eyvallah arkadaşlar..., hakkınızı helâl edin..." Olmaz; bakışıyoruz öyle. Koridorda başefendi'nin ayak sesleri. Kapı açılıyor; Dengi sırtıma vuruyorum.

"Hazrool!"

Bir elveda bakışı; koğuş ahalisinin bilumum devrimci efrâdı ayakta. Karşılıklı son bir bakış!

-Devrim marşı!.. Başla!

Bir uğultu; demir mazgalları aşıp beton duvarlarda yankılanarak koridorlarda yuvarlanan o uğultu.

Rezillikleri, utancı, pişmanlığı ve binbir sıkıntıyı pejmürdelikten kurtarıp insânileştiren, ezayı çekilir, mihneti dayanılır kılan o üç beş saniye...

Tüh yüzüne be rezil gözlerim; yaşaracak zaman mı?

Âdile Teyze'nin şehlâ gözleri

Necib matbuatımız, iki günden beri Anayasa Mahkemesi'nin yeni binasına konulan "Adalet Hanım" heykelinin gözlerini tartışıyor ki, ben bunu, umumî irfânımız nâmına kazanç olarak kaydediyorum. Adalet Hanım'ın gözlerini münakaşa etmek, vücudunun tenâsübü veya sair hatları üzerine yaka-paça olmaktan yeğdir.

Yeni bina dedik fakat bu haberlerde binanın kendisi hakkında bir bilgiye rastlamadım; merak edip Google dede'nin fotoğraf arşivini karıştırınca pul büyüklüğünde bir fotoğrafa ulaşabildim; eli yüzü düzgün bir binaya benziyor fakat o kadarcık resimden bir mimari kritik çıkarmak mümkün olmuyor. Zaten kamu binalarının mimari dili hakkında haber yapmak bizim matbuatın gelenekleri arasında değildir. Mimari tenkitler, ancak erbâbının abone olduğu meslek dergilerinde yapılır; velev ki binanın mimari unsurları arasında laikliğe veya inkılaplara mugayir bir hususa tesadüf edilmiş olsun, o zaman iş değişir işte!

Bu bahsin kıssadan hissesi, mimarlık ürünlerinin tüketicisi haline gelemediğimizin resmidir; irice kamu binaları yaptırmak iktiza ettiğinde proje yarışması açılır, projelerden biri kabul edilir ve inşaata geçilir. O dakikadan itibaren binanın içinde veya dışında yaşayanların "mimarî unsur"la ilişiği kesilir ve bu çok garip bir durumdur. Biz Türkler (daha doğrusu

Türkiye halkından olanlar demeliyiz; biraz uzun kaçıyor ama alışacağız!), evet, biz Türkler, yani hepimiz, hayatımıza bir şekilde müdâhil olan mimarlık ürünlerini "veri" kabul ediyoruz, nasıl veri? Yani akarsular, tepeler, vadiler gibi tabii bir veri; üzerinde söz söyleme ve müdahale hakkımız bulunmayan bir nevi "de facto" şeyler...

Farkında değildim; siyasi muhalefetimizin iki büyük partisi MHP ve CHP'nin, büyük kısmı hazine yardımıyla özene-bezene yaptırdığı genel merkez binalarını uzaktan görünce, o hakikate sert duvara çarpar gibi tosladım ve anladım ki mimarlık bizde sosyal talep ve mutabakatın izlerini taşımaktan ziyade, mimarlar loncasına mensup zanaat erbabının fantezisine ve entelektüel arayışlarına cevap veren, hârici bir süreçten ibarettir, verilendirilmiş bir şeydir; biz onu biçimlendirmeyiz, ona râzı oluruz.

Neyse, biz yine konuya dönelim: Binanın girişindeki Adalet Hanım heykelinin (neyse ki "Adalet Anne" veya düpedüz "Âdile Teyze" demek kimsenin aklına gelmemiştir!) gözleri açık imiş. Sadece baktığını gören basın mensupları, bu görüntüyü "vay gözü açık vaay; anlaşılan AYM bundan sonra davacı ve davalıların kimliğini dikkate alarak karar verecek" şeklinde tefsir buyurdular; halbuki, mezkur âlî mahkemenin vaktiyle verdiği birtakım kararlara âgâh olanlar, Âdile Teyze'nin gözleri bir bezle (Eşarp! Hatta başörtüsü?) kapatılmış olsa da körebe oyunundaki ebelerin yaptığı gibi çaktırmadan etrafı bir hayli kolaçan ettiğini de hatırlayacaklardır. Heykellere şöyle bir baktım ve dedim ki: "Zengin olsan ve şu heykelleri bedava verseler, iki dönümlük villanın bahçesine koyar mısın Ahmet?" İçimdeki ses "Cık, ne münasebet!" diye cevap verdi ve ilâve etti: "Heykel olmasa olmaz mı?" Sahi yahu dedim kendi kendime; heykel şart mı? Değil, fakat âdet olmuş konuluyor. Nitekim Adalet Bakanlığı'nın Antalya'daki Eğitim ve Dinlenme Tesisleri'nin girişine konulan Âdile Teyze heykelinin elindeki terazinin kefeleri rüzgarda sallanıp durduğu için görevliler tarafından koli bandıyla gövdeye bir güzel bantlanmış durumda. E, bir dinlenme tesisinin önüne Âdile Teyze heykeli konulmazsa, orada iki gün kafa dinlemenin ne tadı kalır ki? Ben alelacele böyle düşündüm ama yanlış düşündüğüme eminim.

Yahu, heykeller kötü, köö-tü! Lâf açılmışken söyleyim, AYM'nin resmî amblemi de berbat. Grafik sanatlar fakültesinin 1. sınıf talebesi böyle bir ödev yapsa, vizede çakar da finali göremez. Siyasi bakış kesafetinden şaşılaşan gözlerimize biraz da estetik vizyon kazandırsak belki zamanla bir yerlere gelmek ihtimalimiz var ama...

CHP, yargıdan yana tavır koymak zorundadır

Ergenekon Davası Türkiye'nin sadece bugününü değil, geleceğini de etkileyen bir seyir gösteriyor.

Eski Yargıtay başkanlarından Sami Selçuk, "Bu dava devletle ilgili olduğu için suç açısından siyasi bir davadır. Ama suç siyasidir diye, dava siyasallaştırılamaz. Ergenekon davası A'dan

Z'ye siyasallaşmıştır" görüşünü savunurken zihinlerde soru işareti bırakan bir müphemliğe yol açıyor. Bu sözü düpedüz, "Hükûmet, yargıya müdahale ediyor" şeklinde anlayanlar, hakikatte neyin murad edildiğini anlayanlardan galiba biraz daha fazla olacaktır. Davanın siyasileşmesi kavramından benim anladığım şudur: "Dava, daha şimdiden adli ve cezai sonuçlarından ziyade siyasi bir depreme sebep olmuştur ve işlerin bu noktaya gelmesi, yargı sürecini usule uygun sürdürmeye çalışanlar için menfi, hatta yıpratıcı bir tesir yapacaktır."

Öyle görünüyor, çünkü CHP, çok şaşırtıcı bir şekilde Ergenekon Davası'nın hükûmet tarafından yargıyı aracı ederek beğenmediği siyasi teşekkülleri ortadan kaldırmak maksadıyla kullandığını ileri sürdü ve bu iddiasını tekrarladı. Bir hükûmetin yargıyı kötüye kullanarak siyasi muhaliflerini tasfiye etmesi fikri, başlı başına muazzam bir fantezidir ve Türk Yargı sistemine ve kurumuna karşı açıkça güvensizlik izharı anlamına geliyor.

CHP'nin Ergerekon Davası karşısındaki tutumu şaşırtıcıdır ve büyük risk ihtiva etmektedir. Ne var ki CHP'nin bu tezini ciddiye alanların sayısı hiç de küçümsenemez; özellikle bu fikri destekleyenlerin önemlice bir kısmı, basın kuruluşlarının önemli yerlerinde kanaat önderi sıfatıyla bu teze destek verince, neticede bu tez ciddi imiş gibi bir intibâ ortaya çıkıyor. Çok tekrarlanan ve geniş bir topluluk tarafından dillendirilen kanaatlerin yanlışlığını isbat etmek zordur; hele meselenin ucu siyasi bir gerginliğe yaslanıyorsa…

Tam da böyle oluyor; başta CHP ve Genel Başkanı olmak üzere basında Ergenekon aleyhtarı diye bilinen kanaat önderleri, Ergenekon Davası'nın, iki farklı hayat görüşü, iki farklı ideoloji, hatta iki farklı Türkiye tablosu arasında bir tercihten ibaret olduğu izlenimini yaymaya çalışıyorlar; tehlike buradadır. Onlara göre Ergenekon Davası asılsızdır; hükûmet tarafından birkaç savcı ayartılıp şerefli, itibarlı (hatta çok yaşlı ve hasta) insanlara iftira atılmak suretiyle İslami bir hayat tarzı egemen kılınacaktır.

Oysaki aralarında benim de bulunduğum bir başka fikri temsil edenlere göre bu davada, vaktiyle çeşitli gruplardan etkili insanları bir araya getirerek hükûmet darbesi yapmak suretiyle iktidarı ele geçirmek isteyen bir örgütün, hukuk yoluyla hesaba çekilmesi söz konusudur ve biz, bu davanın yargılama usûlünün bütün kaidelerine itaat edilerek tamamlanmasını, suçluların cezalandırılıp masumların bir an evvel salıverilmesini diliyoruz. İstiyoruz ki Türkiye'de artık darbeler dönemi kapansın ve artık kimse hukuk dışı yollardan iktidarı ele geçirmeyi aklından geçirmesin; Türkiye, gerçek mânâda hukukun üstün olduğu, derinliklerinde hiçbir gizli örgütün barınamadığı, yargının her türlü baskıdan âzâde itibarlı bir mevkie geldiği güvenilir bir devlet hâline gelsin. Kâğıt üstünde bu iki temel görüşün nasıl olup da yan yana durabildiği pek mantıklı görünmüyor; çünkü, Ergenekon Davası'nın aleyhinde bulunan topluluk, zanlıların keyfî bir usulle, uygun olmayan zamanlarda, usule aykırı olarak gözaltına alındığını, uydurma delillerle haksız yere tutuklandıklarını, esasen içlerinde birkaçının ufak-tefek suçlara bulaşmış olsalar bile çoğunun aklı başında, güvenilir, sayılır, sevilir kişilerden mürekkep olduğunu, hükûmetin ve savcıların böylelikle muhalefeti

sindirmeye çalıştıklarını ileri sürüyorlar. Temel tezleri kısaca bundan ibarettir. Bu itirazlar o kadar çok yerde ve çok kere tekrarlanıyor ki, maalesef kamuoyumuzun bir kısmı Ergenekon Davası'nın bir hükûmet projesi olduğuna, "içerdekilerin" ise haksız yere oraya konulduklarına yönelik bu haberlere inanmaya başlamış bulunuyor.

Söylenenlerin doğru olup olmaması değil, tekrarlanma sayısı önemlidir ve bu haberler Türk "medya"sında olağanüstü bir hızla dönüp durmaktadır.

Bir yanda duruşmalar devam ediyor, yeni araştırma ve soruşturmalar yapılıyor, hatta yeni bir iddianamenin varlığından bile söz ediliyor fakat öte yanda CHP ve yandaş medyası, devam etmekte olan bir dava hakkında durmaksızın sızlanıcı ve şikâyetçi sesler çıkararak yargıya güvenilmemesi gerektiğini ileri sürüyorlar.

Sokaktaki adam, bu yoğunluktan etkileniyor ve sanki kendi hayat tarzına yönelik ciddi bir tehdit, bir kısıtlama söz konusu imiş gibi müdafaa pozisyonuna geçiyor. Hatırlanacak olursa, "hayat tarzımız elden gidiyor; bunlar bizi sokakta gezemez hâle getirecekler, içkiyi yasaklayacaklar, kadınlar ve erkeklere ayrı otobüsler tahsis edilecek" türü panikletici haberleri daha önce de duymuştuk. R. T. Erdoğan'ın İstanbul B.B. Başkanlığını kazandığı günlerin ertesinde de buna benzer kışkırtıcı haber ve yorumlar hızla artmış, kendini laik diye tarif eden insanların yüreğine korku salınmaya çalışılmıştı; bunların doğru olmadığı daha sonra görüldü ama taktik ne yazık ki aynıdır. Şu anda Ergenekon sanıklarının, neredeyse yargılanmadan tahliye edilmelerini sağlamak için müthiş bir kampanya yürütülüyor; iddianameler ve bunların ekindeki deliller yokmuş gibi şiddetli bir aklayıcı propaganda yapılıyor; her tutuklama dalgasında birkaç sanık öne çıkarılarak, "şöyle masum ve güzel insana bu yapılır mı, bu defa gerçekten ileri gittiniz, çarpılacaksınız!" yollu yorumlarla kamuoyu ve yargı, kanaat baskısı altına alınıyor.

Kısaca belirtelim; hayat tarzı farklılıkları üzerinden siyaset yapmak hem çok çirkin, hem de tehlikeli. Ne derece işe yarayacağını kimse bilemez; yakın geçmişte yaramamıştı ama meselâ sağ-sol bölünmesinin beş bin gencin hayatına mal olduğunu ve toplumu ikiye böldüğünü unutmayalım. İnsanları korkutarak, birbirine düşmanmış gibi göstererek siyaset yapmaya çalışanların çatışmadan başka çözümleri yok demektir. Bunlar mesela mahkeme önünde herkesin aklanabileceği gibi bir ihtimali akıllarına getirmiyorlar, var güçleriyle hükûmetin yargıyı kötüye kullandığı propagandasını alevlendirerek her nevi izin birbirine karışacağı bir çatışma ortamında aradan sıyrılmayı hesab ediyor olmalılar.

Hukuka güvenmiyorlar, emniyet teşkilatını zan ve töhmet altında bırakan bulanık imâlar yayıyorlar, sadece yüksek sesle bağırarak etraflarında çok sayıda meraklı ve yönlendirmeye hazır insan toplanmasını sağlamak istiyorlar.

Ergenekon sanıklarının tamamı sütten çıkmış ak kaşık bile olsa, yargı aleyhinde bu derece yaygara koparanların ayrıca -ve yine yargı aracılığı ile- yargıya saygı duymaya zorlanmaları

kaçınılmaz hâle gelmiş bulunuyor. Sami Selçuk'un "yargı siyasallaşıyor" tesbitini, bu boyutuyla da kavramak gerek; CHP ve paralelindekilerin hükûmet üzerinden yargıya yöneltti̇ği yıkıcı tenkidler, davanın mahiyetini ister istemez bulanıklaştırdı.

CHP'nin, yargıya saygılı bir tavırla davayı gözlemek yerine niçin isyankâr ve kışkırtıcı bir dille yargı sürecini sabote etmeye kalkıştığını anlamak hakikaten zor. Çünkü bu yol, -maazallah!- Türkiye'yi çatışmadan başka hiçbir yere götürmez.

Çoğulcu siyasetin en kırmızı gülü

DTP'nin üst yönetimi, partilerinin siyasi hayatımızda nasıl bir yeri doldurduğundan habersiz gibi davranıyor, öyle konuşuyorlar.

Gitgide öyle bir zanna kapılmaya başladım ki, günün birinde Türkiye Kürt meselesini çözüp huzura erdiğinde bazı DTP'liler boşluğa düşecek ve kapıldıkları hayal kırıklığını onarmak için psikolojik desteğe ihtiyaç duyacaklar...

DTP'yi önemsiyoruz, önemsemeliyiz; beğensek de beğenmesek de serbest seçimlerde halkın vekâletiyle Meclis'e gelmiş, temsil imkânı bulmuş bir siyasi partidir. Muhaliftir, dili acıdır, öfkelidir, söylediklerinin bir kısmı, vicdan sahibi herkesin anlayacağı, iştirak edeceği şeylerdir. DTP, çoğulcu siyasetin en kırmızı gülüdür ve varlığı elzemdir.

Bu gerçeği ve gerekliliği sezmiş gibi DTP sözcüleri, partilerini kapattırıp yeniden mazlum ve mağdur durumuna erişmek için akla ziyan sözler söylüyorlar; bunlar öfke eseri, o ânın heyecanıyla ağızdan kaçmış acı sözler değil, âdeta Yargıtay Başsavcılığı'na hitaben kaleme alınmış gerekçeli kapanma dilekçeleri!

Iğdır Milletvekili Pervin Buldan'ın, 23 Nisan'da Hakkari'de bir çocuğun (Seyfi Turan) güvenlik güçlerince acımasızca dövülmesini eleştirirken seçtiği kelimelerin anlamı üzerinde düşünelim: "Bu şiddetin ne anlama geldiğini çok iyi biliyoruz. Bunların zemini, 29 Mart yerel seçimlerinden hemen sonra hazırlandı. 29 Mart seçimlerinde Kürdistan sınırlarını belirledik. Yani, Van'ı aldık, Siirt'i aldık, 86 yıllık geleneği bozarak Iğdır'ı aldık. Hakkari'de yüzde 90'lara varan oy oranına ulaştık. Ama bunu hazmedemediler."

Ardından devam ediyor: "1 Haziran'a kadar PKK'nın ilan etmiş olduğu silahları susturma, çatışmasız ortamı var. Bu [hükümet] fırsatı kaçırmasınlar, uzatılan bu barış elini havada bırakmasınlar. İsteseler de, istemeseler de bugün bu coğrafyada Kürt halkı vardır. Bu coğrafya, Kürdistan coğrafyasıdır. Bugün bu ülkede sayın Abdullah Öcalan, bu halkın iradesidir. İsteseniz de, kabul etseniz de etmeseniz de 'biz varız' diyoruz."

Bu sözlerin altına internet sitelerinde ne türlü yorumlar yapıldığını öğrenmek isteyenler açıp bakabilirler, ben çok üzüldüm. Son derece kışkırtıcı, yıkıcı, talihsiz sözler bunlar ve ne kadar

üzücüdür ki bir TBMM üyesinin ağzından çıkıyor ve DTP'nin yöneticileri tarafından "yanlış anlaşıldı; öyle demek istememişti" cinsinden bir düzeltme çabası da görülmüyor.

Yorumlamaya gerek yok. "Gelin bizi kapatın" davetiyesidir bu; meselenin konuşarak, siyaset yoluyla, demokratik bir iklim içinde hallini düşünenlerin ağzının kapatılmasıdır. Siyasetin değil, şiddetin dilidir; militanca bir retoriktir. Meselenin çözümü için siyasi istikrar ve huzur iklimini zedelemeden demokratik ve meşru adımlar geliştirerek bir yere varmak isteyen yapıcı ve ılımlı insanların suskunlaştırılmasıdır.

Kürtlerin hakikaten böyle sivri dilli, kışkırtıcı sözcülere ihtiyacı var mı bilmiyorum. DTP'de -eğer hâlâ varsa, ki olması gerekir- sâlim aklı temsil eden insanların "biz nasıl bir siyaset yapıyoruz, bu yaptığımız doğru mudur?" diye kendi içindeki aşırılara bir çekidüzen vermesi beklenir. Kendi nâmıma ben, DTP'nin şu kışkırtıcı sözleri sarf eden vekillerine rağmen siyasi hayatımızda temsil edici bir aktör olarak kalmasından, Türkiye siyasetindeki ağırlığını korumasından, sistem içi bir unsur olarak devamından yanayım ve zannederim ki her insâf sahibi de aynı fikirdedir; bu imkân zayi edilmemelidir. DTP'liler siyasi kalitelerini meşru zemin içinde ispat etmeliler. Bayan Buldan'ın sözlerinde zihnî, siyâsî bir derinlik ve hakikat yok; bu sözleri söylemenin yiğitlikle, efelikle de bir ilgisi yok. Bir kavgayı başlatan küfrün ağırlığı neyse o kadar işte. DTP ehliyetini, kalitesini göstersin; bu ülkenin aklı başında Kürtleri, daha iyi temsil edilmeyi hak ediyorlar, buna bütün kalbimle inanıyorum.

2009

31 Mayıs

Bir vali "ne idüğü" hakkında konuşursa... Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

30 Mayıs

Çocukça Düşünceler Zaman Gazetesi

27 Mayıs

Özetli-yorum! Zaman Gazetesi

25 Mayıs

Kafa karışıklığına gerek yok: Hukuk devletini desteklemeliyiz Aksiyon Dergisi

25 Mayıs

Trabzon notları Zaman Gazetesi

24 Mayıs

Pulların dilinden 27 Mayıs darbesi Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

24 Mayıs

Fatma Ragıbe Kanıkuru Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

23 Mayıs

Laik eskatoloji! Zaman Gazetesi

20 Mayıs

Panik? Zaman Gazetesi

18 Mayıs

Parayla güzellik olmaz: Şakirin Camii'ne tenkidçi bakış Aksiyon Dergisi

18 Mayıs

Tehlikeli toplar bunlar!.. Zaman Gazetesi

17 Mayıs

"Aa, bu muymuş?" dedirtmemek Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

16 Mayıs

Kaz yolma âdâbına dair Zaman Gazetesi

13 Mayıs

Gittiğimiz Antep, içtiğimiz.. Zaman Gazetesi

11 Mayıs

İdeolojik şiddet: Hortlayan kâbusumuz Aksiyon Dergisi

11 Mayıs

Mühimmat ama mühim değil: Çatapat! Zaman Gazetesi

10 Mayıs

Masum okumalar Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

09 Mayıs

Fonksiyonun batsın! Zaman Gazetesi

06 Mayıs

Kemal Sunal sağ olacaktı ki... Zaman Gazetesi

04 Mayıs

Üç mesele: Rumlar, Ermeniler ve Kürtler veya Osmanlı Devleti'nin hâlâ tamamlanmayan tasfiyesi Aksiyon Dergisi

04 Mayıs

Kirli editörlük numaraları bunlar! Zaman Gazetesi

03 Mayıs

Elimde gördüğünüz şu kitap... Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

02 Mayıs

Fırça! Zaman Gazetesi

Fırça!

Sahneyi hatırlıyorsunuz: Genelkurmay Başkanı Org. Başbuğ'un basın toplantısında M. Ali Birand, lâf arasında "nereyi kazsanız silah fışkırıyor" deyince Başbuğ eni konu kızmıştı. Ertesi gün bu durum bazı gazetelerde "Fırça yedi" şeklinde aksedince Birand şaşırmış; diyor ki:

"Doğrusu o konuşmayı ben hiç fırçalama diye üzerime alınmadım. Ayrıca şimdiye kadar hiç fırçalanmamış, kim tarafından olursa olsun fırçalanmaktan hoşlanmayan ve fırçalandığı yerde de kalmayan bir insanımdır."

Sayın Birand kesinlikle emin olmalıdır ki, "ayrıca" diye başlayan son cümlesi, onur sahibi herkesin paylaşacağı duyguları seslendiriyor; hiç kimse nâ hak yere fırça yemekten, azarlanırken tavana bakmaktan, cevap yerine "hık mık" diye gevelenmekten hoşlanmaz.

Açık konuşacağız; biz yıllardan beri TSK üst yöneticilerinin hemen hemen her konuşmasında, doğrudan veya dolaylı olarak muntazaman fırçalanan bir topluluğun mensuplarıyız. "Kaç kişisiniz" diye sual olunursa, nüfusun neredeyse yarısından çoğuz, burası kesindir; ne var ki bizim fırça yememiz, Birand'ın muhatap olduğu üzere yüz yüze bakış mesafesinde ve şahsî nitelik taşımıyor; biz bir "cemm-i gafîr" hâlinde, cümleten fırça yiyor ama "gırtlak dokuz

boğum" dercesine yutunup sağa-sola bakıyor, "bizi kastetmedi herhalde" diye işi pişkinliğe vuruyoruz. Hatırlarsınız, her tehdit değerlendirmesinde baş sıradaydık. Aramızda hangi nüansların mevcut olduğu hesaba getirilmeden o itinasız ve genel ifadelerle Cumhuriyet'e, devlete, sisteme, kanunlara düşman unsurlar arasında tâdad ediliyorduk, ediliyoruz. "Hayat tarzımız" her defasında, hiç de hoş olmayan ifadelerle eleştiriliyor, eleştiri ile yetinilmeyerek bizim gibilere hayat hakkı tanınmayacağı yolunda azarlara muhatap oluyorduk ki bu gibi zamanlarda bağlı olduğunuz yayın grubuna bağlı gazete ve televizyonlar, bu gibi demeçleri, "Genelkurmay sert çaktı", "asker fena bindirdi", "ordu gözdağı verdi" gibi başlıklarla duyururken, bâriz bir "oh olsun şunlara" havasındaydı; hâlâ öyledir.

Acındırmak, "vah vah neler çekmiş bunlar meğerse" dedirtmek değil maksadım; ordunun alışageldik retoriği ile ilgili bir hissiyatın tenkidi. Birand yazının devamında, ertesi gün başka bir konuyu görüşmek için Genelkurmay'a davet edildiğini, Org. Başbuğ'un yazılanları okuyunca, "Aman söz konusu değil, eğer siz de öyle algıladıysanız [yani "fırça"] üzülürüm" dediğini de ilave ediyor. Doğrusu Birand hesabına zarif bir tavzihtir. Keşke aynı hassasiyet, aynı gönül yapıcı incelik, askerlerin her basın açıklamasında yumruk torbası muamelesi gören insalardan da esirgenmemiş olabilseydi!

Sayın Birand, müsterih olmalıdır; fırça yememiş! Ben şahsen hiç de müsterih değilim. Vergileriyle TSK da dahil olmak üzere bütün kamu kuruluşlarını finanse eden, orduya asker veren, canı çok yandığında bile orduyu incitmemek için dikkatli bir dil kullanmaya çalıştığı halde yine de örtülü veya açık tarzda zılgıt yemekten kurtulamayan insanlar namına bedbin ve kırgınım. Mesele akreditasyon filan değil, Genelkurmay salonlarına kabul edilmek, davetle çağrılmak hiçbirimizin başını göğe erdirmez (Bkz. Bu defa çağrılanlar!) fakat kamu hizmeti verilen alanlarda göz göre göre ayrımcılık yapılması da sineye çekilmez. Kaldı ki bu uygulamada en büyük kusur Genelkurmay'ın değil, akreditasyon uygulamasına rağmen her davete iştiyakle seğirten "makbul" basın kuruluşlarındadır. "Biz, meslektaşlarımız burada temsil edilinceye kadar, faaliyetlerinizi izlememe kararı aldık" denilebilmiş olsa şu gülünç uygulama ânında sona erer miydi, ermez miydi; cevap isterim. Meseleyi şahsileştirmiyorum; ordu üst yöneticileri, şu âna dek itinasızca fırçalayıp durduğu milyonlara da, "Aman söz konusu değil; öyle algılandıysa üzülürüm" diye bir gönül alıcı açıklama yapacak mıdır, onu merak ediyorum.

Elimde gördüğünüz şu kitap...

Asla temenni etmem ki şu benim yaşadıklarımı bir anlığına olsun, evet sadece bir anlığına olsun benim yerime geçip de anlayabilseniz; katiyyen temenni etmem; bunun nasıl ağır bir yük, nasıl mukaddes bir vecibe, hatta misyon olduğunu anlayamazsınız. Hani bir türkü vardır, "El zanneder ben deliyim" diye başlar, halbuki ikinci satırı "dost bağının bülbülüm" diye devam eder; öyle işte...

Efendim izah edeyim, evet şöhretliyim, şöhret sahibiyim fakat siz şöhretin nasıl bir âfet olduğunu bilmezsiniz; siz bunun üstüne bir de yakışıklı, karizmatik ve yaşına rağmen genç ve diri gösteren fiziğimi de ilave ediniz; bu, çok ağır bir yüktür. Nitekim bakınız bunlara ilaveten bende bir yığın kimlik var; nasıl kimlik diyeceksiniz, arz ediyorum: Şimdi ben bu kimliklerimi bir cüzdana sığdırmak istesem hilaf yok, tekerlekli bavul cesametinde bir cüzdan taşımam gerekiyor yanımda. Bilim adamı kimliğimi mi diyeyim, sosyolog kimliğimi mi diyeyim? Din adamlığı var bende ki mühimdir, hem de en ehliyetli cinsinden; mezhepler tarihi ve tasavvuf uzmanlığı hususundaki diplomalarımı geçenlerde camlatıp çerçeveletip duvara asayım dedim, bir hesap yaptım; yahu camcı dükkânı açsam mübalağasız bir ay kendime çalıştırmam lâzım gelecek. Kardeşim bu yaştan sonra camcılık sektörüne girip de aynı sektörde faaliyet gösteren esnafı mağdur edecek hâlim yok. Hiç düşünmedim bile; eğer böyle yapsaydım, buyrunuz bir de "camcı-çerçeveci" kimliğim bulunacaktı.

Bitmedi; bunun daha siyaset adamı ciheti var. Siyaset adamı deyince "kıyf" azizim; kıyf demek Arapçada "hoop dur bakalım, nereye gidiyorsun; biraz bekle, burası önemli" mânâsına geliyor ki, buyurun buradan bir de Arapça uzmanlığı kimliği çıkıyor, Arapça ile iş biter mi efendi, Arapça ile iş başlar fakat katiyyen bitmez, devam eder ve gider. Daha bunun Farisîsi de var, bitmedi Batı dilleri var: Fransızcası, İngilizcesi var, daha başka lisanlar da var fakat bahse değmez. Kaç kimlik etti, siz sayınız bu esnada.

Ha, siyaset adamı kimliğimden bahsediyordum; efendim bu kimliğim kadr ü kıymeti ne yazık ki lâyık-ı vechile anlaşılmamış bir hüviyettir; şöyle ki muazzam Anadolu aydınlanmasından hareketle önce buraları, akabinde Ortadoğu ve Balkanlar üzerinden bütün cihanı tenvîr edecek kozmik çapta bir hadisedir. Şu mübarek memleketi ağız tadıyla şööyle bir kurtarma teşebbüsüm maalesef ki anlaşılmamıştır. Giriştiğim parti kurma teşebbüsü münâfıklar, kabiliyetsizler, Ebu Cehil tıynetindeki bir kısım yobazlar tarafından ifsâda uğratılmış, çeşmebaşı dedikodularına kurban edilmiştir ki biz bunun marşını, türküsünü bile yaptırmıştık vaktiyle. Hayır efendim, estağfurullah, bir müzik adamı kimliğine ihtiyaç duymuyorum, gerekirse onu da yaparız. Başka ne kaldı, neler var daha geride neler?

Bir hukukçuyum ben, bunu biliyor muydunuz; hukuk adamı kimliğim var; öyle avukat, savcı filan gibi değil, hukuk teorisyeni bâbında anlamak lâzım bu kimliğimi ve daha mühimi bir aydınım ben. Aydın kimliğim de var; kaç etti? Bak hesaplayamıyorsun, zordur, ama ben devam ediyorum. "Bakalım bugün hoca ne demiş, hangi hususta dünya aydınlarını, liderlerini irşad etmiş." diye takib edilen bir insanım ben.

Ben bir yazarım, yazar kimliğim var; kalemim iyidir, fevkaladedir ve nitekim ben bu kimliklerimin açılımını kitaplarımda yazmışımdır, oradan bakar, tafsilatıyla öğrenirsiniz. Yazarlıkta ne var diyorsunuz, herkes yazar bir bakıma; öyle değil beyefendi, bakınız iş bir kitabı yazmakla bitmiyor; bakınız elimde gördüğünüz şu kitap ki henüz matbaadan yeni çıktı, mürekkebi tütüyor; bunun tanıtılmasını da bizzat yapmaktayım. Seyirciler iyi görsün diye

kameraman arkadaş şeyetsin biraz zumu... Eskiden daha kolaydı, şimdi zorlaştı; televizyon tartışmalarına çıkacaksınız, lâf nereye giderse gitsin, getirip küüt diye bu kitaba bağlayacaksınız, hüner gerektiren bir sanattır ve bu işi Türkiye'de benden iyi kimse yapamaz. Nitekim best-seller listesine bakınca sular-seller gibi satılan nice kitabın bu fakirin kaleminden çıktığına şahit olursunuz. Bu yüzden yazarlık kimliğime bağlı olarak bir de yayıncı kimliğim olsaydı daha iyi olacaktı ama bu işi de bir şekilde halletmiş bulunuyorum. Kaç etti?

Neyse efendim, spor! Spor bir felsefedir; ben bunun hem bizatihi kendisiyle meşgulüm, aikido sanatında mümâresem, judo ve tekvandoda mütebahhirem mâlum ve müsellemdir. Şu gördüğün şık ceket ve gömleğin derûnundaki fizikî varlığım serâpâ adaledir beyefendi. Serâpa kas, kemik ve sinirdir bu. Vaktiyle istese idim, aziz ülkemize olimpiyatlarda öyle çok altın madalya kazandırabilirdim ki dünya piyasalarında altının onsu bilmem kaç dolardan satılırdı; istemedim.

Sonra bakınız benim bir müzakereci ve hatip kimliğim var ki doğrudan diplomasi sahasında ihtisasıma müracaat olunması gerekirdi; bugüne kadar ihmâl edilmiştir, neden, çünkü beynelmilel bir şahsiyetim ben; tefahurla değil, hicabla ifade ediyorum ki şu kardeşinizin eserleri Hindikuş dağlarındaki mağaralardan İngiliz Kraliyet Cemiyeti'ne, en itibarlı akademik mahfellere kadar bilinir, tercüme edilir, tartışılır ve okunur kozmik etüdlerdir. Buna rağmen beynelmilel kimliğimi bir tarafa bırakıyorum, kaç etti; on mu? Siz onu yüz ile, bin ile çarpınız ve bütün dikkatinizi toplayarak bakışlarınızı şu elimde görmekte olduğunuz kitaba yoğunlaştırınız. Henüz iki gün evvel kitapçılara dağıtılmış olan bilmem ne unvanlı bu eserim, hayatın en mütekâmil eseri olup, korsan baskılarına lütfen itibar etmeyiniz; bakınız haramdır demiyorum, kesinlikle haramdır ve icma-i ümmet ile sâbittir ki ben bunları babamın hayrına yazıyor ve isteyenlere hedâye ediyor değilim ne yazık ki; halkımız alsın, okusun, öğrensin. Beyefendi bu kitapta kaç yılın emeği, kaç yılın göz nuru var bilir misiniz?

Kaç etti; boşverin, önemli değil zaten, bende kimlik çok; bundan sonra bu yazdığım eser de tutmazsa son çare olarak şahsî hatıralarımı kaleme alacağım. Bir milyondan aşağı satarsa bir şey bilmiyorum; böylece hakkımda kulaktan kulağa fısıldanan çeşmebaşı dedikoduları da sona erecektir ama daha buna zaman var. Particilikten daha ümidimi kesmedim, yazarlık, televizyon starlığı da yürüyor iyi kötü. Bakacağız artık...

Kirli editörlük numaraları bunlar!

Her ne vesileyle olursa olsun, hükümetin böğrüne gayrı nizami bir dirsek çakma hevesi, bazı gazeteleri artık iyice gülünç duruma düşürüyor. Başlık şöyle: "Bir tabu yıkıldı". Nedir bu önemli tabu? 1 Mayıs'ın Taksim'de kutlanması!

1 Mayıs "coşku"yla kutlanmış! Eğer bu doğruysa yetmiş küsur milyon insan, televizyonlarda başka bir şey seyretti demektir. Sözü edilen "coşku" görüntülerinden benim zihnimde kalan kare şöyle: 8-10 civarında polis, sayıca hiç de "orantılı" görünmeyen bir saldırgan topluluğunun karşısında kaplumbağa gibi kalkanlarının ardına sinerek kendilerini, yağmur gibi üzerlerine yağan taşlardan, cam ve çelik misket parçalarından korumaya çalışıyor. Dört dörtlük bir orantısız şiddet tablosu!

O polisler, gece kulüplerinde korumalık yapan özel güvenlik gücü değil; devletin emniyet gücü. O polisler, yüzlerce maskeli saldırganın ölümcül taş yağmurundan korunmaya çalışırken şahsî itibarlarını, çıkarlarını veya babalarının özel mülkü uğruna hayatlarını, sağlıklarını tehlikeye atmıyorlar; kamu güvenliği dediğimiz kavramı dik tutmaya çalışıyorlar. Bizim bazı yayın organlarımız ise polise karşı neredeyse sistematik diyebileceğimiz bir nefret ve düşmanlık tavrında ısrar ediyorlar. Bir nevi, "oh olsun şunlara" edâsıyla sunuluyor bu haberler, herkes farkında!

Farkındayız; her 1 Mayıs'ta emek, sendikal mücadele, işçi sınıfının hakları gibi olumlu kavramlar öne çıkarılarak, asla tasvip edilemez tarzda bir yıkıcı şiddet güzellemesi yapılıyor. Az sayıda olduğu ileri sürülen maskeli marjinal grupların sokak aralarında estirdiği şiddet ve terör hezeyanı, hiçbir şekilde küçük ve önemsiz gösterilemez, tasvip edilemez ve savunulamaz. Eğer böyle bir "tabu" var idiyse ve 1 Mayıs günü "makul katılım"la ve "coşku içinde" bu tabu ortadan kalktıysa, 20 küsur bin polisin uzak illerden celbedilerek belki 24 saat boyunca mesaide tutulması karşılığında ortadan kaldırılan bu tabuyu mânâsız buluyoruz. Bütün bunlar, fiilî zeminini kaybettiğinin bile farkında olmayan bazı kabadayı edâlı sendika aşiretlerinin gönülleri hoş olsun diye katlanılan çocukluklardan başka bir şey değildir.

Anlamaz değiliz elbette; hayli zamandan beri mâlum basın odaklarında polisle askeri birbirine zıt gibi göstermeye çalışan erbâb-ı kalemin niyeti açıktır; "Polis, hükümetin kanunsuz ve kirli niyetlerine hizmet ederken asker, cumhuriyeti ve laik düzeni koruyor" şeklinde sinsi, tehlikeli ve kirli bir kanaati kökleştirmeye çalışmaktalar.

Birkaç gün öncesine dair iki haberi örnek vereceğim; gazetenin biri sayfanın sol köşesinde Bostancı'da şehit edilen kahraman polisimiz Semih Balaban'ın vurulma ânını ima ederek operasyonun eksik taraflarını öne çıkarıyor; aynı sayfanın sağ kısmında ise Lice'de tuzağa düşürülerek şehit edilen 9 askere dair bir haber var ama bu haberde, operasyon kusuruna dair herhangi bir imâ yok. Niçin? Asker de bizim evladımız, polis de; ikisi de neticede milletin hâdimi ve huzurunun muhafızıdır; niçin böyle sinsi habercilik tertipleriyle birini ötekine karşıymış gibi göstermeye kalkışıyorlar ki?

Altını önemle çiziyoruz; imâ ettiğimiz basın kuruluşları, fiilî tekellerinin ve kamoyunu etkileme güçlerinin azaldığını hissettikçe hırçınlaşıp, zümre çıkarlarını devletin güçleri üzerinden ve birini ötekine karşı imiş gibi kışkırtarak savunmaya çalışıyorlar.

Kimse kusura bakmayacak; ben 1 Mayıs'ın polisleri sotaya düşürüp taşlama ve şiddete güzelleme bayramı olarak "coşku"yla kutlanmasından hiçbir şey anlamıyorum. 1 Mayıs'ı marjinalleştirmeye kimsenin hakkı yok.

Genç Sivilleri ise kutluyorum; 1 Mayıs'ın en temiz ve en anlamlı gösterisini tam bir zekâ gösterisiyle onlar yaptılar; helâl olsun.

Üç mesele: Rumlar, Ermeniler ve Kürtler veya Osmanlı Devleti'nin hâlâ

tamamlanmayan tasfiyesi

Vaktiyle Osmanlı tebâsı iken, şu veya bu sebepten ötürü "ayran içip ayrı düştüğümüz" unsurlarla hâlâ büyük problemler yaşıyor olmamız, altı önemle çizilecek bir zaafiyet unsurudur: Rumlar, Ermeniler ve Kürtlerden bahsediyorum!

Rumlarla genç Türkiye Cumhuriyeti'nin arasını bozan mesele, Yunan işgalini ebedî zanneden yerli Rumlardan bir takımının, Yunan Ordusu ile fazlaca samimi bir işbirliğine girmesi olmuştu. İşgal esnasında ama özellikle Yunan birliklerinin bozgun hâlinde geri çekilmesi esnasında yol üstündeki Türk köylerinde yapılan mezâlim, Anadolu'daki Rum unsurunun Lozan'dan sonra mübadele anlaşması ile Yunanistan'a göç ettirilmesiyle sonuçlandı.

Uygulandığı tarihlerde mübadelenin kaçınılmaz olduğu belirtiliyor; birkaç ay evvel işgalcilerle işbirliği yapan yerli Rumlarla bölge ahalisinin artık ağız tadıyla geçinmesi pek mümkün görünmüyordu. Yine de bu mübadelenin nihai tahlilde Türkiye'nin aleyhine işlediğini söylemeliyiz. Venizelos'la Atatürk'ün 30'lu yıllarda iki toplum arasında attığı iyi niyet temelleri Kıbrıs meselesi yüzünden hızla hafızalardan silindi. Bugün itibariyle komşumuz Yunanistan, hem Ege kıta sahanlığı ve Oniki Adalar'ın silahsızlanması, hem de Kıbrıs'taki statüko yüzünden Türkiye'nin başını ağrıtıp duran bir problem kaynağı görüntüsündedir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin başlangıçta Kürt nüfusu ile bir "iç mesele" yaşaması için sebep yok gibi görünüyor; Kürtler Millî Mücadeleyi desteklemiş ve ilk Meclis'te temsil olunmuşlardı. Ne var ki 1925'te patlayan Şeyh Sait İsyanı ve onu müteselsilen takib eden Kürt İsyanları (ki sayı itibariyle 20'yi buluyor), homojen ve laik kültüre dayalı bir Türk toplumu tasavvur eden kurucu irâdenin sertleşmesine yol açtı. Cumhuriyet'in 85. yılında Türkiye'nin en mühim problemlerinden biri Kürt meselesidir ve yıllardan beri bu mesele büyük acılara, büyük zaman ve kaynak israfına yol açtığı gibi yakın tarihlerde de çözüme kavuşması beklenmiyor.

Ve Ermeniler; mâlumu tekrara gerek yok. SSCB Dönemi'nin kukla Ermenistan hükümeti, Sovyet Blokunun dağılmasından sonra bağımsızlık kazandı ve hiç hesapta olmadığı hâlde doğu sınırında komşumuz oldu. Artık "bağımsız" Ermenistan'ın en azından kendi yağıyla kavrulur hâle gelmesi için Türkiye'nin dostça ve destekleyici yaklaşımına büyük ihtiyacı var.

Başkaca faktörler devreye girmemiş olsa Türkiye elbette, en azından insâni hassasiyet noktasında duyarlık göstererek iyi komşuluk vecibelerini yerine getirmekte tereddüd göstermezdi fakat Ermenistan, Sovyet Blokunun çözülüp Kafkaslarda büyük curcunanın başladığı yıllarda komşusu Azerbaycan'a ait Karabağ bölgesini işgal ederek, kendini nâhak yere büyük angajmana ve sıkıntıya soktu. Ermenistan'ın Karabağ'ı işgalinde, o esnada etkisiz güç gibi görünen Rusya Federasyonu'nun etkili silah ve politika yardımı görmezden gelinemiyor. Rusya, tarihte büyük devlet olmanın kazandırdığı siyasi önsezilerle elinden kaçırdığı Kafkaslar ve Türk Cumhuriyetleri mıntıkalarında nüfuzunu yeniden toparlıyor ve bölgenin ağabeyi durumuna geliyor. İşte Azerbaycan ile Türkiye arasındaki diplomatik bir başağrısı hâline gelen Karabağ meselesi, Rus diplomasisinin usta ve kurnazca manevraları ile gitgide gerginleşiyor.

Azeri dostlarımız ise Türkiye'yi, Ermenistan'la iyi ilişkiler kurmak uğruna kendilerini harcamakla itham ediyorlar; öte yandan ABD, kendi ülkesindeki etkili Ermeni Lobisini tatmin için bu defa Türkiye'yi iki önemli alanda birden sıkıştırarak netice almaya çabalıyor. Türkiye'den beklenen, hem Ermenistan-Türkiye sınırını açarak yakın komşumuzun dünya ile entegre olmasına destek vermek, hem de artık bir efsane hâline gelmiş bulunan o meşhur Ermeni Soykırımını resmen kabul ettirmektir. Böylece Ermeniler Türkiye'yi doğudan ve batıdan diplomatik bir kıskaca alarak kendilerince sonuca gitmek istiyorlar.

Ermeni meselesi, Kürt meselesi, Kıbrıs ve Kıta sahanlığı meselesi... Bu manzaraya bakınca sanki Lozan anlaşması hiç imzalanmamış, Osmanlı Devleti'ni tasfiye planları henüz tamamlanmış gibi görünüyor. Her üç meselenin de -titiz ve dikkatli davranılmaz ise- Türkiye'nin toprak kaybına kadar uzanabilecek ağır siyasi ve iktisadi sonuçlara yol açabileceği âşikâr.

Peki, suçlu kim?

Peşinen belirtmeliyim ki, tarihte veya aktüalitede birilerini suçlu ilân etmenin, muhalefet partilerinden başka kimseye bir faydası olmaz. CHP ve MHP, Hükümetin Ermenilerin ve ABD'nin gönlünü hoş etmek uğruna Azerileri mağdur ettiği yolunda fikir beyan ederken hiç de âdil ve seviyeli davranmıyorlar. Bir zamanlar Türkiye, özellikle dış meselelerde "millî mutabakat" dediğimiz kararlı ve bütün bir duruş sergilerdi. Hükümeti yıpratmak için her vesileyi kâr sayan yaklaşımların, Türkiye'nin elini güçlendirmeyeceği açıktır. Yine de esaslı bir tahlil yapmamız gerekiyor; bizim en büyük meselelerimiz, niçin vaktiyle aynı devletin tebâsı durumunda bulunduğumuz unsurların şekvâsından kaynaklanmaktadır? Bu üç meselenin Türkiye'yi uluslararası sahada zayıflatacak raddede büyümesinde, kendilerine uluslararası destek edinmelerinde kimlerin dahli vardır? Suçlu aramayabiliriz fakat yanlışın nerede yapıldığını ve neyin yanlış olduğunu görmemiz lâzım. Önce zaman boyutuna bakıyoruz: 60'lı yıllara kadar Türkiye'nin bir Kıbrıs meselesi olmadığı gibi, Kıbrıs'ta soydaşlarımızın yaşadığını bilenlerin sayısı bile pek azdı. Ne kıta sahanlığı, ne Oniki Adalar

meselesi Türkiye'nin gündeminde değildi. 60'lı yılların ortalarında herkesle iyi geçinmeye dikkat eden, hatta bu uğurda İsrail'i alelacele resmen tanımakla kalmayıp Fransız-Cezair ihtilâfında işgalcileri kınamayı reddeden Türkiye, kendini birdenbire ne halledebildiği, ne de görmezden gelebildiği ağır bir problemle yüzyüze buldu. Neden?

70'li yıllara kadar, vaktiyle 1915 senesinde Türkiye'de pek berbat olayların yaşandığını, tarihçiler haricinde bilen yoktu. Diplomatlarımızın Ermeni suikastçileri tarafından saldırıya uğramasıyla uluslararası arenada kendini tanıtan Ermeni meselesi, niçin sadece otuz seneden beri büyük dertlerimiz arasında başı çekmektedir?

Ve Kürt meselemiz: Şeyh Sait, Ağrı, Dersim isyanlarını hatırda tutarak düşünelim; 1984 yılına kadar Türkiye'de yeni ve çok geniş çaplı bir silahlı Kürt ayaklanmasının çıkabileceğine kimseleri inandıramazdınız ama bugün Kürt meselesi, uluslararası destekçileriyle büyük bir mahiyet taşımaktadır, diğerleriyle birlikte bizim üç uluslararası büyük problemimiz var ve biz bunları erteleye erteleye, günün birinde kendiliğinden hallolunacakmış gibi safdilâne bir beklenti içindeyiz.

...

Osmanlı Devleti gerçekten büyükmüş; hayâletinin tasfiyesi bile neredeyse 100 sene sürüyor!

Kemal Sunal sağ olacaktı ki...

Amerikalı ünlü komedyen Steve Martin'in başrolünde oynadığı Pembe Panter 2 filmi hakkında soru soran bir gazeteciye, "Bu rolü Peter Sellers yarattı; ben onu bu rolün yazarı olarak görüyorum. O Clouseau karakterini yazan bir William Shakespeare" demiş."Nereden icab etti bu mevzu?" diyeceksiniz; anlatayım!Sabah bizim gazeteyi açtım; "Kadir Gecesi'nde camidekiler sık sık 'Allahuekber' ve 'Estağfurullah' dedi" başlıklı bir haber.

Siz olsanız devamını okumaz mısınız? 2002 yılında Kayseri Melikgazi Müftülüğü'nde bir memur, yetkisini aşarak fazladan adam çalıştırdığı gerekçesiyle müftü aleyhinde bir şikâyet dilekçesi yazıyor. Melikgazi Kaymakamlığı da soruşturma açılmasına karar veriyor ve bu arada nasıl oluyorsa oluyor Kayseri İl Jandarma Komutanlığı, Melikgazi Müftüsü'nü takibe alıyor. Melikgazi, Kayseri Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı iki büyük merkez ilçeden biri; öteki Kocasinan. Jandarma'nın "kırsal" alanda faaliyet gösterdiğini öğrenmiştik vaktiyle fakültede fakat demek ki yanlış öğrenmişim. Uzatmayalım, 1 Aralık 2002 tarihli Jandarma istihbarat raporunda (görüntüsü de varmış) anlatılıyor yukardaki Kadir Gecesi ayrıntıları!..

Şimdi Steve Martin'e, onun yeniden canlandırdığı Müfettiş Clouseau karakterine, o rolü daha önce Pembe Panter filmlerinde oynayarak seyirciyi oturduğu yerden yere düşürecek kertede güldüren Peter Sellers'e ve nihayet Fransız komedi sinemasının unutulmaz jönü Louis De Funes'e gelebiliriz efendim.

Şöyle gözlerimi kapatıp da o Kadir Gecesi'nde Hunat Camii'nde olup bitenleri düşünüyorum; (bu arada, Kadir Geceleri'nin niçin her yıl Ramazan ayının 27'sine denk düşürüldüğü hakkında yeni bir soruşturma açılması isabetli olacaktır... Kezâ el atılmışken, her yıl hac mevsiminin Kurban Bayramı'na rastlatılması da câlib-i dikkat bir keyfiyettir; şöyle etraflı bir rapor şâhâne olur, eğleniriz!) Cemaat, Müftü'nün sözleri üzerine sık sık tekbir getirip günahlarına tevbe istiğfar ederken camiin bir köşesinde harıl harıl not tutmakta olan o müthiş istihbarat elemanını gözümde canlandırmaya çalışıyorum; Evvela Peter Sellers, sonra onun yerini bazen Steve Martin alıyor; beğenmiyor bu defa Louis De Funes'i harıl harıl bir kuytu köşede not tutarken düşünüyorum. En iyisi o galiba... Fakat eskilerin komedyeni Fernandel de bu rolün üstesinden gelebilir pekâlâ... Peki Jerry Lewis'e ne demeli?.. Asker tarzı kısa kesim tıraşı ile toprağı bol olasıcanın cami direklerinden birinin ardına gizlenerek...

Tam o esnada sinemamızın yerli karakterlerine haksızlık ettiğimi fark edip kendimi ayıpladım. Rahmetli Vahi Öz desem... gitmez, fakat Şener Şen'e böyle bir rol yazılsa, üstad ortalığı kırıp geçirmez mi (Yavuz Turgul bu meseleyi ciddiyetle düşünmelidir meselâ!). Çıkış yıllarındaki Kemal Sunal'ın o müthiş oyunculuğunu da unutmayalım; yenilerden Şafak Sezer, Peker Açıkalın, hatta siyasi mevzulardan pek hazzetmeyen Cem Yılmaz şu bizim acar ve acemi istihbaratçıyı oynasa gişe rekorlarını paramparça etmez mi?

Ederler, niçin meseleye "ferah" duruyorlar bilmem. Buradan Türk sinemasına ve mizah yayıncılığına omuz veren bilumum sanat erbabına açık çağrıda bulunuyorum; farkındayım, ekseriyet itibariyle "hükümete çakmak" diye özetlenebilecek bir "ontik" duruş sergilemekteler fakat bu kadar hüner ve iyiniyetle kesilmiş "muz orta"ları, bırakınız ıskalamayı, düpedüz görmezden gelerek kesinlikle mesleğe ihanet ediyorlar. Adı -mahkeme kararıyla ve hukuk allâmelerinin icmâıyla- üzerimize lâzım olmayan fakat yine de herkesin bal gibi bildiği ve kullandığı isimle yâd olunan dâvânın iddianame ve eklerinde, Türk milletini hilâfsız bir asır gülmekten (ve hazin hazin ağlamaktan) yere yatıracak derecede zengin malzeme bekleyip durmaktadır fakat bu saygıdeğer abilerimiz şu esnalarda gülmekten ziyade olup bitenlerden ağlamaklı bir ruh haline büründüklerinden olsa gerek...

Fonksiyonun batsın!

Bakınız, farkında değilsiniz ama ben fena bozuluyorum bu işe; adım "dalgacı yazar"a çıktı. Tanıdıklar, tanımadıklar nerede karşılaşsak, yüzlerinde muzip bir ifâde ile, "yazılarınızı tebessümle okuyoruz, pek de espritüel şeyler yazıyorsunuz" diyorlar ve bu, pek belli etmesem de canımı sıkıyor, üzülüyorum.

Kendi kendime diyorum ki, "tüh sana; şimdi annen sağ olsaydı, komik şeyler yazdığın için seninle gurur duyar mıydı?" Duymazdı tabii; rahmetli icab ettiği zamanlarda, "Hafiflik iyi bir şey değildir; vara-yoğa gülmeyin. Ağır olun batman gelin" der, ara sıra uğrayan gülme krizlerimizi derin pişmanlıklara çevirip keyfimizi kaçırmayı iyi bilirdi.

Şöyle oluyor. Masaya daima, "ciddi bir şeyler yazayım, okuyanlar hizaya gelsin, tasalansın, kendilerine esaslı surette çeki-düzen versin, derin düşüncelere dalıp farkında olmadan 'cık cık' diyerek başlarını sağa sola sallayıp 'n'oolacak bu memleketin hali' diye düşünsünler" şeklinde özetlenebilecek, ciddi, ağırbaşlı, kasvetli, derin, bilimsel, bedbin, sıkıcı, endişeli ve kötümser bir hâlet-i ruhiye ile oturuyorum. Kemâl-i huşû ile ajansa kulak kabartıyor, gazeteleri gözden geçiriyor, internette şöyle bir cevelân eyledikten sonra sizleri hangi hususta ve hangi nokta-i nazardan tenvir edebileceğim hususunda bir karar almağa çalışırken öte yandan da ciddiyetimi muhafaza etmek için istifimi bozmamaya çalışıyorum; siz buna düpedüz mücadele bile diyebilirsiniz; fakat olmuyor, başaramıyorum. İllâ ki bir mesele, bir gelişme gözüme takılıyor ve o bir türlü geçmeyen hıçkırık krizleri gibi zihnimi didiklemeye başlıyor. "Tamam" diyorum, "Bu konu ancak mizahi açıdan ele alınabilir ama ben ciddi bir açıdan ele alayım meseleyi; okuyan 'bravo sayın yazar' desin, 'ağırbaşlı köşe yazısı böyle olur' desin".

Yazıya başlıyorum...

En iyisi bir örnekle durumu izah etmek; efendim, eski siyasetçilerden birisi, merkez sağ partilerinden birinin genel başkanlığına aday olmuş. Olur, olabilir; kanuni hakkıdır. "Nasıl olur efendim, adam 76 yaşında" diyorlar; haydii, koy bir kahkaha efekti! Hayır, ille de ciddi bir açı bulacağız. Hemen herkesin fikir beyan ettiği bu konuya benim katkım ancak, "Önemli olan siyasetçinin yaşı değil fonksiyonu" şeklinde bir ana fikirden yola çıkmak olmalı diye düşünerek konuya şöyle giriyorum: "Bir politikacıyı yaşından ötürü eleştirmek hiç de hakça bir davranış değildir", Değildir, çünkü siyaset adamının yaşını değil, siyasi fonksiyonunu dikkate almalıyız..."

Bu cümleyi yazarken içimdeki muzip çocuk kikirdemeye başlıyor, "Ne demek istiyorsun sen" diye dirsek atıyor, kulağımı gıdıklıyor fakat kararlıyım, tahriklere boyun eğmeyeceğim. "Evet" diyorum, "bu tecrübeli siyasetçimizin son iki yıllık fonksiyonunu incelediğimizde görülecektir ki..." Muzip çocuk, "Nedir bu cümle yahu" diyor, "Hüseyin Cahit Bey'in yerine Tanin'e başmakale mi yazıyorsun; kendini boşuna zorlama, istesen de bu konuda ciddi bir şey yazamazsın, boşver" diye takılıp zihnimi çelmeye uğraşıyor. "Asla" diye haykırıyorum, "Bu adam o partinin başına geçmeyi hak etmiyor; çünkü zor günlerde parlamentoyu ve demokrasiyi değil, iyi saatte olsuncuları savundu. Şimdi ne hakla..."

"Otuzbeşe bakla!" diye bir ses! "Çok kötü bir espri bu, hatta iğrenç; böyle mizah yapılmaz" diye ayıplıyorum kendimi, "Yaa, nasıl yapılırmış öyleyse" diyor, "Yaşı değil, fonksiyonu önemli derken senin yaptığın espri çok mu seviyeliydi yani" diyor. "Ne esprisi, ben son derece ciddi bir yazıya başlamak üzereydim" diye cevap veriyorum.

"Vazgeç" diyor, "gördün işte olmuyor, vazgeç; hadisenin kendisi zaten kabare tiyatrosu için yazılmış gibi; ciddiyet yakışmıyor, olduğu gibi yaz gitsin." Olduğu gibi yazıyorum; sonra da adımız mizahçı yazara çıkıyor; üzülüyorum!

Masum okumalar

Ah, ne mesut zamanlardı... Ah, ne güzel zamanlardı...

Okuyacak bir şey bulamayınca, "canım sıkılıyor, canım sıkılıyor" diye sızlanırdım da, "Niçin canın sıkılıyor evladım?" dediklerinde, "bilmiyorum, canım sıkılıyor işte" diye cevap verirdim. Bu cevabı lüzumundan fazla ciddiye alan halacığım, güzel gözlerinde hafif bir istihza pırıltısıyla derdi ki:

-Bu oğlanın can sıkıntısını gidermek için eversek mi ne etsek?

Evliliğin nasıl olup da can sıkıntısını gidereceğini o günlerde asla anlayamamışımdır; bugün de pek anlayabilmiş sayılmam. Benim can sıkıntımın başlıca sebebi meşgul olacak bir şey bulamamaktan kaynaklanıyordu ve bunu gidermenin bana göre en şâhâne biçimi, bir kitap bulup içine yuvarlanmaktı.

Yuvarlanmak fiili rastgele seçilmiş değildir; nasıl bir şey? Şöyle bir şey: Sıcak, çok sıcak bir yaz gününde bir kum tepesinin yamacından yumuşak bir düşüşle aşağı doğru yuvarlanıp gitmek ve sonunda buz gibi suya düşüp ferahlamak. Kitaplar bende böyle bir tesir yapıyordu ve yuvarlanıp düştüğüm o ferahlıkta, dış dünya ile bütün alâkamı keserek zihnî mâceraların içinde sürükleniyor, kaybolup gidiyordum.

Ve o esnada hiç canım sıkılmıyordu. Halamın, annemin bunu anlayamaması garipti; belki de o yüzden işi şakaya getirip benim daha çocukluk çağımda evlenmek istediğimi sanmaları tuhafıma gidiyordu.

Mesut zamanlardı... Tabii kitap bulabildiğim zamanlar.

Zamane gençlerine biraz garip görünecek ama, okunacak kitap bulabilmek pek de kolay değildi. Mahalleye komşu ilkokulun -ki ben orada okumuyordum- kütüphanesine fare gibi dadanıp da, gözüme taze dilimlenmiş eski kaşar peyniri gibi dayanılmaz bir lezzette görünen kitapları tükettikten sonra, okunacak şey bulmakta enikonu zorluk çekiyordum.

Geçenlerde bir akrabanın evinde, vitrinin raflarında o günlerden kalma 6 ciltlik bir ansiklopediye rastladım (misafirlikte bile okunacak şey arama takıntısı!), "Aa" dedim, kendi kendime, "Ben bu ansiklopediyi tanıyorum yahu".

İlk sayfasından başlayıp sonuna kadar ağız tadıyla okuyup bitirdiğim ansiklopedilerden biriydi bu!

Bir saniye, bir saniye! Siz şimdi beni yanlış anlayacak ve çok kültürlü, roman gibi ansiklopediler devirmiş, hafif kaçık ve çok zeki biri olduğum sonucuna varacaksınız. Öyle değil, billahi öyle değil. Çok zeki biri olmadığıma nasıl olsa şahit bulmakta sıkıntı çekmeyeceğimi zannediyorum fakat her şeyi bilen, deli gibi okuyan bir bibliyofag (kitap yiyici) olmadığım hususunda sizleri kemâl-i ciddiyetle temin etmek isterim. Evet, birkaç ansklopediyi baştan sona okuyup bitirmişliğim var ama yarısından çoğu resimle süslü, ufak-tefek eserlerdi bunlar ve başkaca bir çare kalmadığı için "şurasına değmiş, burasına değmemiş" diye -ve can sıkıntısından kurtulmak için- okumuştum.

Bunda şaşılacak bir şey görmüyorum; bizim kuşak sözlük de okurdu meselâ. Ayrıca büyük Atlas kitaplarını açıp, belirli bir zaman içinde nehir, dağ, şehir vb. isimleri gibi bulmaca da oynardık; muhatabımız zorlanınca "yaklaştın... uzaklaştın..." gibi küçük yardımlarda bulunmak da âdettendi.

Bir defter kâğıdını kare şeklinde kesip birkaç kere katlayarak tuzluk biçimi verdikten sonra iç yüzeylerine "eşek, dana, manda, ödlek" gibi taltifkâr sıfatlar yazarak arkadaşımıza, "hangisinden kaç kere" diye sorar, sonra -bahtına!- ne çıktığına bakıp eğlenmek de vardı.

Ne güzel zamanlardı yahu! Teksas, Tommiks gibi o devrin ölçülerine göre hayli muzır sayılan -ama bugüne göre son derece mâsum, hatta eğitici- western çizgi romanlarını birbirimizden ödünç almak için neredeyse yalvarma raddelerine geldiğimizi hatırlarım. İşin en leziz kısmı, "aman hemen bitmesin" diye damakta akide şekeri gezdirir gibi ağır ağır okumaktı; ne mümkün? Siz bilemediniz on beş dakikada tükeniverir. Devamı haftaya, tabii ki ele geçerse!

Mahallenin genç kızları birbirlerinden ödünç aşk romanları edinirler, sonra ebeveynlerinden gizli-kapaklı okuyup hayallere dalar veya ağlarlardı. Geçenlerde bir sahafta bunların kâffesini, -tanesi iki liracıktan- alenen kaldırımda satışa sunulmuş görünce çok bozuldum; "genç kızların hissiyatına hiç saygı kalmamış; aşka verilen değere bakar mısınız?" diye homurdandım.

Neyse ki kimse duymadı!

Pazarlık etmeyi bile gereksiz görüp tam on lira sayarak, beşini sardırdım bu güzide aşk romanlarının; çaktırmadan okuyorum şimdi.

Siz de kimselere söylemeyin!

Anlamıyorum; hiç anlamıyorum. Şimdi eskisine göre daha çok kitabım (hatta aşk romanlarım) var ama o tatlı yuvarlanışları eski yerinde bulamıyorum artık.

Bir kitap alayım, bir köşeye çekileyim, yaşlı insanların yaptığı gibi (bkz: bu satırların yazarı!) yakın gözlüklerimi takıp satırların arasında akıp giden maceranın tâ içine düşeyim; zamanı

unutayım, yemek saatini unutayım. Günün yorgunluğu göz kapaklarına binip ta tatlı bir uykunun derinliklerine düştüğümde birisi gelip elimdeki kitabı kaldırsın ve üstüme hafif bir battaniye örterek yarım saatçik şekerleme yapmama müsaade göstersin...

Demek oluyor ki büyümek denilen şey, çocuksu, naif ve alelâde kitapların okunabildiği çağa vedâ mânâsına da gelmekteymiş.

Elveda mâsum ve mesut okumalarım benim.

Mühimmat ama mühim değil: Çatapat!

-Dün öğle saatlerinde deniz kenarında yine bomba, mermi ve sair mühimmat bulundu. Birileri gündem değiştirmeye mi çalışıyor, ne dersiniz üstadım?

-Tamamen aynı kanaatteyim ve bunda hiçbir fevkaladelik görmüyorum; belki adamcağızın biri hobi olarak bomba ve mühimmat koleksiyonu yapıyordu, yakalatırsam yanlış anlarlar korkusuyla denize atmış olabilir; büyütecek bir şey görmüyorum. Fasa fisodur. Bazı insanlar da evlerindeki kuru ekmekleri poşetle biriktirip martılara atıyorlar, ne var bunda?

-Aman sayın yazar, el bombası biriktirmenin hobiyle ne ilgisi var?

-Niçin olmasın; mesela eskiden durgun sulara dinamit atarlardı amatör balıkçılar. El bombası da sazan avlamak için kullanılabilir pekâlâ. Pimini çeker atarsın derince bir yere. Zoom, civardaki bütün balıklar. Tamamen mâsum bir avlanma biçimi, o yüzden olabilir. Zaten kime ait olduğunu tesbit etmek mümkün değil biliyorsunuz. Makine Kimyamız pek çok kuruluşa veriyor ürettiği mühimmatı ama tam tamına kime verdiğini tesbit etmek mümkün olmuyor.

-Peki, Law silahları da av için kullanılıyor olabilir mi?

-Olabilir, olabilir tabii; meselâ mamut avında işe yarayacağını zannediyorum. Sekiz-on tonluk devâsa hayvanlar bunlar, şimdiki fillerin amca çocukları oluyor bu mamutlar.

-Bildiğim kadarıyla nesilleri yüzbinlerce yıl önce sona ermişti!

-Ama şimdi bir yavru mamutun midesinde bulunan DNA hücrelerinden yenilerini kopyalamayı düşünüyorlarmış. Demek ki bazı avcılar geleceğe yatırım olsun diye vaktiyle tedarik edip sağa sola sakladılar. Hah hah hah...

-Peki boş Law silahlarını niye gömmüş olabilirler?

-Bak bir kere elmayla armutu karıştırmayalım. Law silah filan değil o, mühimmat; adı üstünde mühimmat ama sakın sen bunun "mühim" kelimesinden türediğini ve önemli bir şey olduğunu zannetme. Mühimmat mühim bir şey değil, önemsiz. Bir defa kullanıp atarsın...

-Ama Law kısatmasının son kelimesi Weaponmuş, yani silah demek değil mi?

-Bak canım kardeşim, bu Law dediğin Amerikan icadı bir şey; adamlar abartmış işte; bilirsin, bunlar abartmayı severler. Ona kalırsa beyzbol sopası da silah, lastik değiştirmek için kullanılan levyeler de...

-Toprağa gömülme meselesini izah ediyordunuz...

-Evet, yarım kaldı o; valla şekerim bunu ben de bilemiyorum; dolu olsa izahı var ama boşu niçin soğan cücüğü gibi toprağa gömülür anlamadım; acaba yeşereceğini mi hesabetmişlerdi? Hah hah hah... Ben bile güldüm bu esprime, hay Allah!

-Ergenekoncular atmış olabilir mi bunları denize?

-Doğrusunu istersen, önümüzdeki yılın bütün hububat mahsulünü de Ergenekoncuların üstüne yıkacaklar galiba. Bunlar darbeci mi, yoksa rençber mi anlamadık gitti. Hay Allah, bak yine espri yaptırdın bana. Şimdi ciddiyete gelelim; evet, bazı yaramaz insanlar galiba birşeyler yapmış, tasarlamışlar fakat oku oku bitmiyor azizim. Murat Sertoğlu rahmetlinin o ünlü pehlivan tefrikası gibi bir şey. Öyle bir tatlı anlatırdı ki rahmetli şaşarsın, hatta 60'lı yılların başında devrin reisicumhuru Cemal Gürsel'in gazeteye telefon ettirip Murat Bey'e, "falan güreş nasıl bitecek" diye sordurduğunu söylerler. Öyle tatlı tefrika ediyor yani...

-Tefrika derken?..

-Haa, tefrika demek dizi yazı, dizi roman anlamında canım. Eskiden gazeteler roman yayınlardı; her gün bir sayfa, ha ne anlatıyordum ben sana? Çatapat onlar çatapat...

İdeolojik şiddet: Hortlayan kâbusumuz

Galiba hepimizde, “Şiddete dayalı bir ideolojik cereyan, Türkiye’de artık zemin bulmaz” şeklinde bir iyimserlik havası hâkim olmaya başlamış olmalı ki 1 Mayıs günü Taksim’in yan sokaklarında rastlanan şiddet manzaraları irkilmemize sebep oldu.

Bir propaganda aracı olarak şiddet, her zaman kullanışlı bir silah teşkil etmiştir. Fikrinizi bazen medeni ve tabii yollardan izah eder, etrafta duyurmaya çalışır, yandaş bulmaya gayret edersiniz ve kimseden rağbet görmezsiniz; o fikri silahlı bir eyleme rabtederek tekrarladığınızda bu defa dikkatler keskinleşir. Silahlı propaganda denilen kavram, bu basit fakat etkili kurgudan hareket ediyor. Şiddeti eylemin önüne koyduğunuzda eylem fark edilir hâle geliyor.

1980 öncesinde bazı sol grupların “silahlı propaganda birlikleri” tarzında örgütlenmesi tesadüf değildi; şiddete tapınan sol fraksiyonların edebiyatından ve başka ülkelerde kazandıkları tecrübeden yararlanıyorlardı ve etkilemeye çalıştıkları gençlere evvelâ araçla amaç arasındaki bağlantıya dair yaklaşımı çarpıtarak işe başlıyorlardı: Onların o kadar büyük,

muazzam ve kutsal bir amaçları vardı ki bu uğurda şiddet kullanmak, bir hastalığı iyileştirmek için cerrahın neşter kullanması cinsinden faydalı ve gerekli bir eylem hâline geliyordu.

"Devrimci şiddet" kavramı, dünyanın her yerinde ve bütün sistematik şiddet eylemlerinde araçla amaç arasındaki bağıntıyı keyfine göre izah eden yanıyla birbirine benzer. XII. Yüzyıl'ın Hasan Sabbahçı Alamut fedaileriyle, daha birkaç gün önce Taksim'de hiç tanımadığı polislere taş fırlatan veya el bombası atan insanların araç-amaç ilişkisine bakışında farklılık yoktur; onlar "araç"ı önemsiz buluyorlar, "amaç"ı yüceltiyorlar. Amaçla araç arasında ahlâki bir paralellik olması gerektiği bilerek ihmâl ediliyor; oysa ki araçla amaç arasında ahlâki bir bütünlük aranması lüzumu, insanlığın müsbet değerlerinden biridir. Çünkü amaca uygun olmayan bütün araçların peşinen reddedilmesiyle kendiliğinden ahlâki bir değer hâline gelir.

Şaşırdık, çünkü 1980 öncesi dönemine göre nisbi olarak yükselen eğitim seviyesinin, artan refahın ve iç savaş ortamından uzak bir atmosferde cereyan eden gündelik hayatın, gençlerimize daha ılımlı ve olumlu bir bakış açısı kazandıracağını haklı olarak bekliyorduk. Meseleyi rakamlara döküp istatistik değerleri üzerinden değerlendirme yapıldığında karamsar olmak için bir sebep olmadığı ileri sürülebilir; geleceklerini, şiddetten arınmış bir dünyada kurmak isteyen gençlerimizin sayısı, şiddete başvuranlara göre ezici bir çoğunluk teşkil ediyorsa da küçük azınlığın şiddette tapınması, rakama dayalı değerlendirmeleri alt üst ediyor. Bin kişiden birinin şiddet tapıcılığında eyleme yönelmesi, geride kalan çoğunluğun barışçı eğilimlerini görünmez hâle getirebilir; aynen bizde olduğu gibi.

İstatistik çoğunluklar bizi rahatlatmıyor çünkü bizim toplumumuzu tehdid eden şiddet eğilimleri, ideolojik karakter gösteriyor. Bir süre önce Almanya'da vukubulan okul baskınında önüne geleni vuran öğrencinin durumu, o öğrencinin şahsi bunalımına bağlanabilir; üstelik ardında bir ideolojik dayanak da bulunmuyor. Hâlbuki bizde tehdid edici boyutlara yükselen şiddet eylemlerinin ideolojik karakteri ön planda. İdeolojik dayanak, gençlere, başvurdukları şiddet eylemini meşru göstermesi bakımından çok tehlikelidir. Böylece şiddete başvuran ile şiddet arasındaki ahlâki durum görünmez hâle geliyor, hatta eylemci, -aynen bir savaş pilotunun attığı bomba ile binlerce kişinin ölümünden kendisinin şahsi sorumluluğunu ayırdetmesi gibi-, eyleminin ahlâki neticeleriyle değil, sadece başarılı olup olmadığı ile ilgilenerek kendini aklıyor!

Şiddetin bu cinsiyle mücadele etmek hiç de kolay değil; Türkiye yıllardan beri bu ağır yükün altında neredeyse iki büklümdür.

Türkiye, vaktiyle düşünce ile eylemi birbirine yapışık gibi değerlendiren ceza ve infaz anlayışında köklü bir değişikliğe giderek düşünce eylemini suç saymaktan vazgeçti ve bu doğru bir karardı. 25 sene öncesine kadar ismi bile suç delili sayılan siyasi cereyan ve ideolojilerin bugün siyasi parti şeklinde örgütlenip tabela asması, seçimlere katılması, Türkiye

için ilerici bir adımdır. İşte bu ilerici adımı atmış olmanın verdiği rahatlık ve özgüven hissidir ki, bugün bizi “Ne oluyor; bu kadar şiddet eylemcisi nerede, nasıl yetişiyor?” şeklinde bir şaşkınlığa sürüklüyor. Artık hiçbir siyasi fikrin propaganda edilmesi için silahlı eyleme ihtiyaç yok; kanuni ve barışçı yollarla her fikir tanıtılabiliyor.

1980 öncesinin bariz özelliği şuydu: Silahlı propagandayı neredeyse yegâne mücadele biçimi gibi gören sol örgütlerin ideolojisi, anarşi kaosu içinde bunalan genç kuşaklara olduğundan daha parıltılı ve cazip görünüyordu. Geçen 30 yıl zarfında şiddete tapan Marksist-Leninist eylemcilik cazibesini kaybetti; “Bilimsel sosyalizm”in bilimsellikle herhangi bir ciddi bağı olmak yerine tam aksine ancak, bazı tarihî zaman kesitleri içinde belli bölgeler için izah edici bir varsayımlar bütünü olduğu anlaşıldı. Bugünden yarına “devrim” için çok az bir şey kaldığı yolundaki o ünlü efsâne yıkıldı. Sosyalist eylemcilerinin büyük çoğunluğu silah bırakıp hayata başka bir gözle bakmaya başladılar.

Fakat görüyoruz ki, şimdilerde sadece aldıkları siparişle taşeronluk görevine soyunan terör örgütleri, kirli bir kâbus gibi hortlamak için faaliyetlerini askıya almış durumdalar. İşte o örgütler uyuttukları birimlerini –aldıkları siparişe göre olsa gerek!- yeniden uyandırıyor ve devletin güvenlik görevlilerine karşı kin kusacak derecede nefret eğitimi almış çocuk yaştaki gençleri aktif hâlde tutabiliyorlar.

Ve ne yazık ki Türkiye hâlâ, şiddet eylemleriyle siyasi sonuçların alınabildiği, kararsız ve istikrarsız bir ülke olmaktan kurtulabilmiş değildir. İşin en hazin tarafı da bu. Türkiye’nin dış ilişkileri hiç bir zaman “rutin” kararlılığında seyretmedi ve büyük buhranlara dönüşme eğilimi göstermeye devam ediyor. İç meseleler ise, daima dış bağlantılı bir karakter gösterdi. O yüzden Türkiye, şiddet eylemcileri için –ne yazık ki- “verimli bir ekmek kapısı” görüntüsü vermekten kurtulamıyor; bunda elbette sadece dış mihrakların değil, bizim de sorumluluğumuz ve beceriksizliğimizin büyük payı var. Geçen hafta bu sütunlarda yer alan “Üç Mesele” başlıklı yazıda bu konuya işaret ettiğimiz hatırlanacaktır.

Aksiyon’un geçen haftaki sayısının kapak dosyasını teşkil eden ve usta gazeteci Haşim Söylemez’in imzasını taşıyan “Uyuyan terör hücrelerini kim uyandırıyor?” başlıklı inceleme, meselenin polisiye tarafını gözler önüne sermesi bakımından çok dikkate değer nitelikte; ne var ki, dünyanın hiçbir yerinde ideoloji destekli şiddetle polisin mücadele etmesi yeterli olmamıştır; aile, okul, sosyal çevre ve basın gibi etkili odakların bu meselenin farkına varıp ciddiye alması gerekiyor. Hadiselerin istatistik değerlerine bakarak küçümsememeliyiz; tam aksine şiddeti bir araç olara körpe beyinlere telkin eden odaklarla topyekûn mücadele etmek lazım ve bu mücadelede basının rolü çok önemlidir.

Basınımız hiçbir şekilde hiçbir şiddet eylemini övücü, mazur gösterici, zarar görenleri suçlayıcı veya eylem sebebini aklayıcı mânâda yayın yapmamalıdır. Devletin resmî istihbarat teşkilatları, orta ve yüksek öğrenim seviyesindeki gençleri devşirerek militan hâline getirmeye

çalışan meşru veya illegal örgütlere karşı her zamankinden daha uyanık davranmalıdır. Okul yöneticileri, rehberlik uzmanlarından destek alarak, ders ve müfredat dışı eğitim çalışmaları planlayarak şiddet eğilimlerine karşı aktif eğitim programları düzenlemelidir. Gençlerimizi "apolitik" doğrultuda değil, her türlü şiddete karşı çıkacak bir zihni yapıyla teçhiz etmeliyiz; elbette ki gençlerimiz siyasetle, gelecekleriyle ve ülke meseleleriyle ilgileneceklerdir.

Onların idealizmini kökünden budamadan fakat doğru usulle takviye ederek eğitmemiz gerekiyor. Doğru usul bilime, hakikate saygıdır; demokratik terbiyedir, şiddet aleyhtarlığıdır, paranoya hâline getirilmemiş ciddi ve bilgiye dayalı memleket sevgisidir.

Gittiğimiz Antep, içtiğimiz..

Gecekondu çatılarından, iskele açıklarından, metruk arsa köşelerinden çatapat veya boru çıkmadığı günlerde -eksik olmasınlar-, sanat dünyamızın mümtaz isimleri bir adım öne çıkarak gündeme yeni, adı-sanı duyulmamış tropik sebze ve meyve ürünleri getiriyor ve halkımızı aydınlatıyorlar; memnun ve mahzûz oluyoruz, sanata duyduğumuz güven artıyor, sanatçılara saygımız nâmütenâhi raddelere geliyor.

Onlar, toplumun öncüleri; biz cahil ahali, karanlıklar içinde el yordamıyla kıpırdamaya çalışırken onlar yukarıya ve ileriye doğru kaldırdıkları fenerle yolumuzu açıyorlar; böylece ileriye doğru gidiyor, gidiyoruz. Bunlardan bazıları için "Ne yol açması yahu, bunlar sadece yollarını buluyorlar" şeklinde tezviratta bulunanları ise şiddetle kınıyor ve "tembel" sudan gelinceye kadar ayıplıyoruz.

Eski tiyatroculardan kavuklu bir sanatçımız var meselâ; temsil esnasında "tuluât yapıyorum; toplumsal gerçekliklerden oyun tekstine fragtal sıçramalar yaparak sanatımı halka mal ediyorum" gibi bir varsayımdan hareket etmiş olsa gerek, durup dururken, "Asıl darbe yapmak için geçerli sebepler şimdi var ama darbe yapan yok. Bu ülkenin darbe vakti geldi fakat asker birşey yapmıyor. 1980'de yapılan darbe sırf Kenan Paşa'nın resim merakından dolayı yapıldı. Darbe yapacaksanız şimdi yapın" sözleriyle eylemini koymuş ve Türkiye'nin çağdaş değerlerden uzaklaştığını belirlemiş bulunuyor.

Sanat içindir o, biz anlamayız; biz kimiz ki? Gittiğimiz Antep, içtiğimiz corcor pekmezi. Adam, "darbe yapın, ne duruyorsunuz" diye sahnede kendini paralıyorsa ve biz bunu, "bu adam darbeciliğini övüyor" diye anlıyorsak, -dikkat!- hatâ bizdedir. Sanatın dili sembolik, soyutlayıcı ve kurgulayıcıdır. Siz bilmezsiniz, buna ironi derler; bir şeyi övermiş gibi yaparken zıddını kastederler, biz de inanır saftorik mevkiine düşeriz.

Darbeyi övmüyor, diyor ki, "yahu gelin şu oyunu seyredin; burada bir oyun sahnelemişiz, bir sürü borca girmişiz; masrafları çıkarmakta zorlanıyoruz. Tiyatro dediğiniz iki kalasla biraz hevesten ibaret değil ki; gişe de lâzım. Gel vatandaş gel, biraz gişe yapalım; biz de ekmek yiyelim!"

Yine aynı sanatçımız üç sene evvel, "Büyükanıt Paşa darbe yaparsa sabah erkenden kalkar, davul çalıp kutlarım" demişmiş. Desin, ne çıkar ki bundan; demek ki o günlerde yine bir gişe veya tiraj kriziyle boğuştuğu manası çıkarırım ben bu sözlerden. "Darbe yapın, darbe güzel bir şeydir" demiyor, ne diyor? "Boomm!" diyor?

Boomm ne peki?

Anlatayım: Adam avcı; bulunduğu kalabalık mecliste herkes hemen herşeyden bahsediyor ama konu avcılığa bir türlü gelmiyor. Oysaki bizimkinin anlatmak için kıvranıp durduğu müthiş avcı palavraları var. Önceleri terbiyeli davranıyor, kimse aldırış etmeyince mecliste sözün bir anlığına kesildiği bir esnada aniden ortaya atılarak top gibi patlıyor,

-Boom!

Herkes susuyor, şaşkın bir halde dönüp bizim avcıya bakıyor; bizimki gayet memnun ve mesrûr, başlıyor anlatmaya,

-Yahu inanmazsınız; boomm dedim de aklıma geldi; bir gün ayı avına çıkmıştım tek başıma...

Şimdi anladınız mı; adam "darbe yapın, ne duruyorsunuz" demiyor, "boomm" diyor.

Gidin şu sanatçının piyesine, alkışlayın, sanata destek verin; bakın bakalım yine durup dururken "boomm" diyecek mi?

Netice itibariyle tiyatro bir "mektebi edeb" değil midir arkadaşlar?

Kaz yolma âdâbına dair

Zaman Gazetesi'nin İzmir bürosu muhabirlerinden Ali Rıza Karasu ve Mustafa Yüksel'i kutlayarak söze başlamak istiyorum: 12 Mayıs tarihinde yayınlanan "Tapulu dairelere Deli Dumrul vergisi" başlıklı haber, çok güzel bir habercilik çalışmasıydı.

Haberi hatırlayanlar, "bunun neresi güzel?" diye homurdanacaklardır; çünkü haberin ayrıntıları, kanunlara saygılı vatandaşları gülmekle ağlamak arasında muhayyer bırakan, âdeta çileden çıkarıcı bir muhteva taşıyor.

Henüz haberi olmayanlar için sevimsiz ayrıntıları sıralamaya başlayabiliriz: Eğer bir mülkünüz (bina) varsa, hemen sandıktan tapusunu çıkarıp bakmalısınız: Üzerinde "kat mülkiyeti" yazıyorsa, başka bir köşe yazarını okumaya geçebilirsiniz ama tapuda "kat irtifakı" yazılıysa derin bir nefes almanız ve sâkin olmanız gerekiyor.

Hükümet, büyük ihtimalle 2009 yılı bütçesinin öngörülebilir ve öngörülemez açıklarını kapamak üzere görünüşte gayet makul fakat aslında kat maliklerine saç baş yolduracak yeni bir kanun teklifini Meclis'ten geçirerek, bu yılın 30 Kasım tarihine kadar yapı kullanım belgesine (iskân) sahip vatandaşlara, 300 TL'lik bir masraf kapısı açmış bulunuyor.

Mesele, "Tamam, veririz 300 lirayı çıkarız; kanunun kestiği parmak acımaz"la bitmiyor; Amerikan filmlerinde rastladığımız o meşhur söyleyişle bu daha "iyi haber": Yapı kullanma belgeniz yoksa... Sıkı durunuz şimdi; en iyisi bir bardak ılık suya yeterince limonsuyu damlatıp ağır ağır içerken odayı havalandırmanızı, tansiyon, kalp gibi rahatsızlığınız varsa tedbirli bulunmanızı ve etrafınızda kırılacak şeyleri uzakta tutmanızı şahsen tavsiye ederim.

Evet, yapı kullanma belgeniz yoksa, 30 Kasım'a kadar şu belgeleri tedarik etmelisiniz, buyrunuz: SSK'dan alınacak binayı yapan müteahhidin SSK ilişik kesme belgesi, vergi dairesinden müteahhidin vergi ilişik kesme belgesi, ilgili şehrin su ve kanalizasyon idaresinden kanal vizesi, temel vizesi, ısı yalıtım vizesi, toprak vizesi, demir vize kartı, iskân harçları, yapı denetim uygunluk belgesi, asansör vizesi, binanın cephe fotoğrafları (fazla aranmıyormuş, yaşadık!), uygunluk belgesi (bu belgenin "neye uygunluk" belgesi olduğu anlaşılmıyor; herhalde, "bir yerden bulup alsın keratalar, sonra belgenin uygun olup olmadığına bakarız" diye düşünmüş olmalılar), Telekom'dan uygunluk belgesi, Sivil Savunma Müdürlüğü'nden sığınak uygunluk belgesi, belediye fen işlerinden numarataj uygunluk belgesi, ilgili belediyenin itfaiye daire başkanlığından yangın güvenlik raporu...

Haberci arkadaşlar, bu kadar Deli Dumrul evrakının ne kadar zamanda tedarik edilebileceğini, kaç iş gününe mal olacağını belirtmemişler ama malî boyutu aşağı yukarı belli: 15 bin lira!

Hemen belirtmeliyiz ki kat mâlikinin bunca zahmet ve para karşılığı katlanacağı eziyeti, daha evvelce binayı yapan müteahhidin yerine getirmiş olması gerekiyordu; şimdi siz, müteahhidin ihmâl ettiği halde parasını sizden tahsil ettiği bir hizmete erişmek için Deli Dumrul çilesi çekmek zorundasınız.

Ha, bir kötü haber daha: Çıkan kanunda kaçak binalar için herhangi bir müeyyide öngörülmemiş. Bütün hoşgörünüze sığınarak bu durumda, bütün vergilerini, primlerini, harçlarını ve rüsûmatını yatırarak başını sokacak bir yuva tedarik eden vatandaşların, ekstradan bir de "enayilik rüsûmu" ödemek zorunda kalacağı anlaşılıyor.

Kestirmeden söyleyelim: Bu kanunu hazırlayanlar, doğru bir şey yapıyorum zannıyla "yanlış bir şey" yapmışlardır. Müteahhitlerin vaktiyle eksik bıraktığı işleri ve ödemekten kaçındığı paraları bugün kat sahibine ödetmeye kalkışan kanun işlemez; boynuz uman kulaktan olur. Yolunacak bir kaza bu kadar ezâ edilmez.

Yol yakınken tashih ediniz ey ricâl-i hükümet; söyledim gitti.

"Aa, bu muymuş?" dedirtmemek

Önceki hafta cumayı cumartesiye bağlayan gece, tam da gecenin sessizliğinde kuytu bir köşeye kıvrılıp yakın gözlüklerimi takarak kitap okumayı düşündüğüm esnada, televizyonda

eski Genelkurmay Başkanı Yaşar Büyükanıt'ın gündemi sarsacağı öne sürülen bir röportaj vereceğini öğrendim.

Sabahlara kadar devam eden televizyon tartışmalarını seyretmeye tövbeli olduğum halde merak ağır bastı, ekranın karşısına geçip Yaşar Paşa'yı sonuna kadar dinledim.

Yaşar Paşa'nın niçin uzun uzadıya bir mülakat verme lüzumunu hissettiğini bilmiyorum. Mecbur kalmış olamaz, gazetecilerin ısrarlı tekliflerine dayanamayıp nezaketine mağlup düşmesi de mümkün değil. Belki, hakkında söylenip yazılan şeyler arasında hilâf-ı hakikat olanları düzeltmek ihtiyacı duymuş olabilir diye düşündüm.

Sohbet başladı; bir yandan dinliyor ama daha ziyade eski Genelkurmay Başkanı'nın vücut diline dikkat kesiliyorum: Konuşuyor ama nasıl söylenir; rahat değil, olması gerekenden daha çok heyecanlı. Zaman zaman heyecanını bastırmak için kendini denetlemeye çalışıyor ama müteakip soruda yeniden sıkıntılanıyor; hatta bir ara, mezun olabilmek için son dersten müzakereye giren bir öğrencinin kapıldığı imtihan telâşını aksettirdiğini düşünmeye başladım. Karşısındakileri gazeteci değil de sorgulama hâkimi gibi algılıyordu.

Samimi söylüyorum; üzüldüm, gönlüm burkuldu; hele titreyen elini kontrol etmek için önündeki sehpayı kavraması veya diğer eliyle bastırması beni düşündürdü. Daha üç-beş ay evvel ordulara hükmeden, devlet kurumları ve kamuoyu nezdinde büyük nüfuz sahibi olan bir insanın, iki gazetecinin nazik ama yırtıcı soruları karşısında heyecanlanmasından bir ibret hissesi çıkardım.

Söylediği şeyler arasında en dikkate değer olanı, o meşhur 27 Nisan gece yarısı bildirisini, bizzat kendisinin yazdığını ileri sürmesiydi. Yaşar Paşa'yı samimiyetsizlikle suçlamak istemem fakat bu iddiasını pek inandırıcı bulmadım; sanki, "Bu polemik artık bitsin; kimsenin sahiplenmediği bu talihsiz bildiriyi ben üstleneyim de, Genelkurmay makamı bu dedikodudan ötürü artık yıpranmasın." der gibiydi.

Her fırsatta Başbakan'la, hükûmet mensuplarıyla planlı veya anî ziyaretlerde bulunma imkânına sahip bir yüksek bürokratın, buna rağmen yine de bir gece yarısı, üstelik o günlerin yüksek siyasî tansiyonuna yön verecek tarzda ve üstelik eklektik üslûplu bir internet bildirisi kaleme alması inandırıcı görünmüyordu. "Öyle olsun!" deyip geçtik.

Sonra 2007 seçimlerinde hükûmetin aldığı % 47'lik oy patlamasının, gece yarısı bildirisine bağlanması konusunda sorulan suale cevap verdi; yine inandırıcı değildi; yaptığı açıklamaya göre 27 Nisan bildirisi olmasaydı bile hükümet yine aynı rakamlarla seçimi kazanabilecekti, çünkü anketler öyle söylüyordu!

Hayır, tatminkâr değildi; başkalarını bilmem, en azından beni ikna edemedi.

On gün kadar önce de Yaşar Paşa'nın halefi İlker Başbuğ Paşa'yı dinlemiştik. İlker Paşa, selefi derecesinde heyecanlı değildi fakat konuştuğu iki buçuk saat süresince, yeterince iyi bir zihni

hazırlık yapmadığı kanaatine kapıldım; oysaki sorulmayan soruların cevabını verecek derecede iyi bir hazırlık kampı geçirdiği görülüyordu. "Siz sormadınız ama ben cevabını vereyim." tarzında birkaç defa elindeki metne müracaat etmesi, bir şekilde hazırlıklı olduğunu gösteriyordu. Benim bahsettiğim hazırlık, başka türden bir şey. Askerler bazen kâğıt üstünde manevra yaparak taktiğe dayalı problemler çözerler. Basın karşısına geçen Genelkurmay başkanları ise her ne kadar basın mensupları arasından seçtikleri "iyi ve güvenilir" çocuklara hitab ediyor olsalar da, problemi kâğıt üzerinde kazanmış ve çözmüş bir ruh haline sahip olamıyorlar. Tedirginlikleri, vücut lisanına aksediyor ve önceden yapılan onca hazırlığın, bir noktada yine de işe yaramadığını hissediyorlar.

Orgeneral İlker Başbuğ'un vücut dili "apolojetik"ti; taarruzî değil, müdafiî, savunmacı, izah edici bir ifade taşıyordu; mensubu olmayı hayatının en büyük onuru saydığı yüzlerce yıllık kurumu, birden fazla ithamcıya karşı savunma ihtiyacındaydı: "Ordu mensupları, darbe dedikodularına nasıl karışır?" diyenlerin sorularına verilecek cevapla, "Ordu mensuplarının askerî mahâllerde gözaltına alınmasına nasıl izin verilebilir?" sorusunun cevabını aynı mantık doğrultusunda vermek elbette kolay değildi.

Ne var ki, bana göre müdafâa mantığında verdiği en büyük gedik, konuştuğu masanın üstüne bir Law silahı getirtip, "Korkmayın dolu değil boştur, üstelik bu silah bile sayılmaz, mühimmat cümlesindedir." dediği andı. O an sanki bir televizyon şakası ile karşı karşıya bulunduğumu zannettim.

O sahneyi hatırlıyorsunuz: Bir Genelkurmay başkanının, yardımcıları tarafından hazırda bekletilen o boş Law "borusu"nu bir el işaretiyle getirtip hayli zaman elinde tutarak, "Bunlardan emniyette de var, böyle işe yaramaz boruları niçin gömerler anlamıyorum." demesi tek kelimeyle fantastikti; böyle toplantılarda fotoğraf muhabirlerinin "Keşke öyle bir şey olsa da renkli fotoğraflar çekebilsem!" diye dua ettikleri enstantanelerden biriydi; nitekim o fotoğraf tarihe geçmiştir ve hayli zaman hatırlanacaktır.

Çıkardığım sonuç şudur: Genelkurmay, basını bana göre lüzûmundan çok daha fazla ciddîye alıyor ve basını bir "ibrâ mevkii", aklanma yeri olarak görüyor; bunun ne derece isâbetli ve doğru bir düşünce olduğunu bilmiyorum, en azından şüpheliyim çünkü ben basını, milletin vicdânı diye görenlerden değilim. Bizim basınımız, tâ Roma döneminden beri tekrarlanagelen "Halkın sesi Hakk'ın sesidir." aforizmasındaki "halk"ın yerine ikâme edilmez, halka yazık olur. Basının gerçek değeri, hitap ettiği toplumun sesini ve kanaatlerini aksettirebilme sadâkatine bağlıdır; kaldı ki Genelkurmay'ın bazı yayın organlarına karşı gösterdiği haşin akreditasyon uygulaması, ordunun kendine göre bir nevi "iyi gazete-kötü gazete" tefriki yaptığı fikrini uyandırıyor. "İyi çocuklar bizi anlasın kâfi, ötekileri zaten varsaymıyoruz." yaklaşımı, bir "millî ordu"nun yöneticilerini teorik olarak en haklı oldukları yerde bile savunmacı bir yaklaşıma mahkûm ediyor.

Kaldı ki ordunun güvendiği "iyi çocuklar", yaramaz arkadaşlarına ordunun "renkli (colored)" muamelesi yapmasından pek de rahatsız görünmüyorlar.

Bunlara aldırış etmiyorum fakat orduyu tek başına temsil edecek kadar güçlü kişilerin konuşurken zaaf serdetmesine canım sıkılıyor. Dinleyenlerde bir süre sonra "Aa, bu muymuş!" dedirtmemeleri gerek; öyle oluyor, dinledikten sonra, "Aa, bu muymuş, meseleyi böyle mi algılıyorlarmış, referansları sahiden de bunlar mıymış!" diye bir duyguya kapılıyorum. Hayır, bence buna hakları yok. Konuşunca yanlış algılamalara yol açmaktan kurtulamayanlar, bir de "ketûmiyet" tarzını denemeliler.

Tehlikeli toplar bunlar!..

-Sayın yazar, bir süredir bakıyorum bazı konulara hiç girmiyorsunuz; nedir sebebi?

-Mm, öyle mi, nedir meselâ?

-Meselâ sütun komşunuz Ali Bulaç'ın eşcinsellerle ilgili bazı sözleri bir kısım medyada ağır saldırılara muhatap oluyor, siz ise kat mülkiyetiyle irtifak arasındaki ayrıntılara takılmış gidiyorsunuz?

-Öyle mi, ne diyor Ali Bulaç eşcinsellerle ilgili olarak?

-Diyor ki, bakın dünkü yazısından okuyorum aynen: "Hepsi değilse bile, sıkı örgütlü eşcinseller, her türlü eleştiriden muaf tutulmak, kendilerine özgü hukukî ve toplumsal imtiyaz tanınsın istiyorlar. Yani cumhurbaşkanı, başbakan, hükümet, asker bile eleştirilecek, dinle ilgili konuşulmamış hiçbir konu kalmayacak; ama eşcinsellere kimse en ufak bir eleştiri yöneltmeyecek. Onlar tercihlerini savunacaklar, hatta başkalarına empoze edecekler, aileler ise çocuklarını bu tercihe karşı koruyamayacaklar, eleştirenleri, "bize karşı nefret suçu işliyorsun" diye kıyameti koparacaklar. Bu olamaz!" ve şöyle devam ediyor: "2004 değişikliğinden sonra cinsel tercihleri tartışmak veya toplumun nefretini bunun üzerine çekmek suç oldu. Bunun aleyhinde tahkir edici propagandalar yapılamaz. İnsanın cinsel tercihlerde bulunma hakkı varsa onları eleştirme hakkı da olmalı... Cinsel tercihte bulunan insan bu tercihini evrensel doğru olarak empoze edemez."

-Yaa, bunun için mi topa tutuyorlar Ali Bulaç'ı?

-Evet, üç aşağı-beş yukarı bunun için.

-Gayet de güzel ifade etmiş vallahi. Aynen iştirak ediyorum, az bile söylemiş bence...

-Ama bazı eşcinsellerin saldırgan tabiatları sebebiyle, ABD Ordusu'nun Irak'taki çirkin operasyonlarda öne sürüldüğü iddiasını da seslendirmiş...

-Vallahi aziz kardeşim, bu toplar tehlikeli toplardır; sakatlığa, sert obstrüksiyonlara sebep olabilir; nitekim öyle olduğu anlaşılıyor.

-Yani?

-Yanisi şu; Ali Bulaç bir varsayım öne sürüyor; bir eğilimin varlığından bahsediyor; bütün eşcinseller saldırgandır dememiş anladığıma göre; fakat fırsattan istifade, bir kısım medya bunu bir linç kampanyasına çevirmek istedi anlaşılan.

-Siz bu iddia hakkında ne dersiniz?

-Bir şey dememeyi tercih ederim lakin anlaşılan o ki, gösterilen tepkinin dozu ve yaygınlığı, varsayımın ciddiyet ihtimâlini doğrular mahiyette tezahür etmiştir. Gösterilen tepkilerde yer yer gılzete yani galizliğe varan bir sertlik, bir huşûnet müşahede ediliyor. Bizim matbuat âlemi enteresan bir âlemdir; içinde çok etkili ve yaygın lobiler barındıran bir âlemdir bu. Bu dünyada yaşayanlar birbirini az buçuk bilir, tanır. Şimdi şöyle geriye doğru bir zihin taraması yapıyorum, bazı isimleri, yazdıklarını, tutumlarını, meşreplerini gözden geçiriyorum da, diyorum ki davranışlarda şiddet eseri göstermek için ille de Amerikan askeri olmak gerekmez, şirretliğin kaleme aksetmiş örnekleri de vardır; nitekim Ali Bulaç'ın varsayımını doğrulayan numûneler görülmüştür, görülmektedir, vâriddir. Üstelik bunlar gizli-saklı, imâ ile zikrolunur şeyler de değildir, bilinir...

-Biz de bilsek?

-Yağma yok acemi muhabir. Dikkatli gazete okuyucularının bildiği şeyleri tâdâd etmenin âlemi yok. Ben bu varsayımın ciddiye alınması gerektiğini, çünkü en azından bir hayli veri ile tetabuk ettiğini söylüyorum o kadar. Velâkin her galîz yazı sahibinin, ol cümleden telâkki edilmesi de lâzım gelmez; bunların bir kısmı da "lobi"nin hışmına uğramamak için eşirrâ korosuna dahil olmuşlardır.

-Ben bir şey anlamadım, hiç kusura bakmayın sayın yazar...

-Önemli değil acemi muhabir; anlayan anlar zaten. Bu mevzuda son sözüm şudur: Her söylediğin doğru olacak ama her doğruyu her yerde söylemek olmaz.

Parayla güzellik olmaz: Şakirin Camii'ne tenkidçi bakış

Üsküdar'ın Karacaahmet semtinde yaptırılan Şakirin Camii'nin mimarisi ve açılış töreni, basında alışılmadık ölçüde yer buldu. Bir cami açılışı için seçilmiş misafirlerin özel davetiye ile çağrılmasına, mekân içinde resepsiyon benzeri yiyecek ve içecek ikramlarının, sunuş ve açılış konuşmalarının yapılmasına alışkın değiliz. Elbette açılış esnasında biraz da abartıyla vurgulanan güvenlik tedbirleri ilânihaye sürdürülecek değildir. Şakirin Camii de bir süre sonra kendi tabii cemaatini bulacak ve diğer camilerde gördüğümüz rutin, burada da hükmünü icra edecektir.

Şakirin Camii, 'olursa böyle olmalı' niyetiyle, hayır sahipleri tarafından özene bezene, masraftan kaçınılmaksızın inşa edilmiş bir mâbed olmak niyetini taşıdığı için üzerinde

durulmayı hak ediyor. Benim bu eserde birinci derecede ilgilendiğim husus, isminin daha şimdiden 'sosyete camii'ne çıkması değil, mimari tasarımda takib edilen yol oldu. 'Olursa böyle olmalı' fikri, bizim toplumumuzda geleneksel cami mimarisinin aynen taklidi yerine onun, zamanın ruhuna, icaplarına ve fonksiyonlarına uygun tarzda nasıl yeniden biçimlendirileceği yolundaki arayışa karşılık geliyor. Bu yüzden 'modern' tarzda tasarlanan ve inşa edilen camilerde, mimarların modernlikten, cami fikrinden ne anladığını ve zihinlerindeki ideal cami mimarlığı arayışının hangi noktada sükûnet bulduğunu takib edebiliyoruz.

İşte bu açıdan Şakirin Camii benim için büyük bir hayal kırıklığı teşkil etti; geleneksel olanın yeni ihtiyaç ve malzemeye göre nasıl yeniden ifade edilebileceği yolunda mimarın bulduğu çözüm, beklentilerimin altında kaldı.

'CAMİ KUBBELİ OLUR' FİKRİ ESKİMEDİ Mİ HÂLÂ?

Mimarın, 'cami dediğin kubbeli olur' fikrini esas kabul ettiği açıkça görülüyor. Cami ile kubbe fikrinin birbirinden ayrılmaz kabul edilişini yadırgamıyorum ama modern bir şey yapmak iddiasındaki sanatkârlardan doğrusu daha fazlasını beklemek hakkımızdır diye düşünüyorum. Beton ve demir konstrüksiyon imkânlarıyla dört cenahtan büyük açıklıklar bırakan basit bir kubbe tasarımı yerine moderni arayan mimarlarımızın 'iç mekânda genişlik, saf düzeninin devamlılığı ve binanın ısıtılma, soğutulma gibi iklim ihtiyaçlarına kolayca cevap veren çözümler üretmesi' gibi bir anafikre yönelmeleri gerekiyor. Modern cami tasarlamak isteyen mimarlar işe hep kubbeyle başlıyor ve genellikle kubbenin dört eteğine birer çadır kazığı gibi yerleştirilmiş minare kuleleriyle meselenin ruhunu yakaladıklarını düşünüyorlar ki Şakirin Camii'nde de aynı bayat ve kısır düşüncenin tekrar edildiğini görmek hayal kırıklığı uyandırıyor. Vaktiyle Mimar Vedat Dalokay'ın Kocatepe için yaptığı ama neyse ki uygulama imkânı bulamadığı için kubbeyi plakalar şeklinde kırarak Pakistan'ın İslamabad şehrinde inşa olunan projenin hâlâ aşılamamış olması üzücü ve düşündürücüdür.

ÜSLUPSUZ, KES-YAPIŞTIR BİR MEKÂN TASARIMI

Mimarlarımızın sanat gücü ve kabiliyetlerine inanıyorum; onları cami tasarlamakta başarısız kılan temel sebep bana göre, 'cami' fikri hakkında etraflıca zihin gücü harcamamış, araştırmamış ve düşünmemiş olmalarıdır; işte bu yüzden, vaktiyle yüzlerce kere tekrarlanmış klasik kubbeli, etrafı revakla çevrilmiş avlulu, minareli mekânın çizgilerini değiştirerek, modernliği detaylarda arayan bir kolaycılığa kapılıveriyorlar. Düzgün kürenin sathını kırarak plakalara bölmek, revakları sundurma tarzında tasarlamak, kemerleri koni şeklinde çizmekle yetiniyorlar ama asıl meseleyi teşkil etmesi gereken 'mekân' üzerinde yeni bir şey söylemeyi düşünmüyorlar.

İşin garip ve acaip kısmı şudur ki, eski cami mimarlığını aynen taklid etmek isteyen mimarlar bile, eski mimarlığın oranlarını (tenasüb) bilmedikleri için, geleneği kopyalamakta bile başarı

gösteremiyorlar. Yeni mahallelerde inşa edilen yüzlerce, binlerce kubbeli cami içinde klasik ölçülerin tenasübünü yakalayabilmiş bir örnek bile görülmemesi dehşet verici bir durumdur.

Şakirin Camii'nde gördüğümüz iki minare, ana yapı ile manidar bir ilişik sergilemek yerine, iki bayrak direği gibi yapının doğu-batı eksenine öylece ilaveedilmiştir ve eklektik bir görüntü veriyor. Bu minareleri proje içinde istediğiniz yere taşıyabilirsiniz çünkü yerini bulmamıştır. Ana mekânı teşkil eden kubbe ile revaklı avlu arasında da aynı kopukluk mevcut. Klasik camilerimizde kubbeli-revaklı avlu ile ana mekân arasındaki kaynaşmayı sağlayan son derece ustalıklı tertib edilmiş mimari elemanlar vardır ve bu elemanlar avlu ile iç mekânı birbirine bütünlük içinde bağlayan unsurlardır. Şakirin Camii mimarı buna lüzum görmemiş, sadece avluyu dışarıya bağlayan pencereleri, ana mekânda devam ettirerek beraberlik sağlamaya çalıştıysa da başarılı olamamıştır.

'MODERN'E SAYGI, AMA NEDİR MODERN?

İç mekânda 'modernize' edilmiş mihrap, minber, kürsü gibi elemanların mimardan farklı sanatçılar tarafından tasarlanmış olması, durumu kurtarmak yerine daha beter hâle getiriyor. Bu sanatçılar, tasarladıkları yapı elemanlarının asli fonksiyonlarını bilmedikleri için, klasik örneklerde gördüklerini deforme ederek modern olana dokunabileceklerini zannediyorlar ve pek yadırgatıcı şeyler yapıyorlar. Oysaki yeni ve modern olanı tasarlamak için klasik örnekten değil, asli fonksiyondan hareket edilmesi gerekir. Mesela mihrap, secde istikametini gösteren bir niştten ibarettir; asli fonksiyonu budur. Fotoğrafından anladığım kadarıyla çocuk parklarında benzerini gördüğümüz kaydırakları andıran minber ise, hatibin cemaatin göz hizasından biraz daha yüksekte durmasına yarayan bir yükseltidir. İlle de basamaklı, muska biçiminde ve safları ortadan yaran abartılı bir mimarlık unsuru hâlinde tasarlanması gerekmez. Eski mahalle mescidlerinin bazılarında minber, esasen kalın tutulan kıble duvarı içine oyularak ihtiyaç giderilmiş ve saf düzeni büyük bir ustalıkla korunmuştur; fevkalâde güzel örneklerdir. Kaldı ki, o mescidlerde minare yerine dış duvarlardan birini sokağa doğru açarak son derece zarif ahşap kafeslikler tarzında ezanlıklar da inşa edilirdi. Ne gariptir bugünlerde minareyi kubbenin merkezine koymayı akleden uygulamalara bile tesadüf edebilmekteyiz. Böyle şeylerin modernle, modernlikle ilgisi yoktur; modern mimari, ille de çirkin, garip uygulamalar manasına gelmez ve saygı duyulacak bir akımdır; ne var ki modern arayış diye, yapılan her garâbeti de alkışlamak zorunda değiliz.

İSRAF VE RÜKÜŞLÜĞE HAYIR

Mekânın hayli para ve emek sarfıyla tezyin edilmesi üzerinde de durmalıyız: Aşırıya kaçmış, dikkat çelecek derecede abartılı ve gösterişli tezyini unsurlar, namaz faaliyetinin ruhuna aykırı olduğu gibi 'israf' nokta-i nazarından da hoş karşılanmamıştır. Biz, camilerimizde ucuz çözüm arayışı içinde olmamalıyız ama abartıdan kaçınmalıyız. Daha ekonomik çözüm varsa, onun tercih edilmesi İslâm'ın anafikrine daha uygundur. Camiler, o toplumun veya

yaptıranının servetini, refahını sergileyen vitrinler değildir. Sonradan görme Körfez zenginlerinin yaptırdığı (nakışlarına mücevher gömdürecek derecede abartılmış), zevksiz ve üslupsuz yapıları taklid etmeye ihtiyacımız yok. En ucuz tuğla, kireç, kum, demir ve çimento ile çok yüksek mimari değer ifade eden yapılar ve camiler yapılabilir ve hatta öyle yapılmalıdır fikrindeyim. Sadelik ve fonksiyona uygun olmak, Müslümanlara çok yaraşır ve sadece mimarlıkta değil, hayatın her yansımasında takibi elzem bir anafikirdir bu.

ABDEST ALMA YERLERİNE ALKIŞ

Şakirin Camii'nde lükse yönelik harcamaları hoş görebileceğimiz belki de tek yer, abdest mahalleridir ve cami inşaatı ile uğraşanların bu meseleye daha fazla dikkat ve emek sarf etmesi şarttır. İç mekânı onbinlerce lira sarfıyla -üstelik acemice ve kötü kompozisyonlarla- tezyin ettirmek, pahalı avizeler tedarik etmek yerine abdest mahallerinin yüksek sıhhî nitelikler taşımasına önem vermek şüphesiz daha isabetlidir.

Netice itibariyle ben Şakirin Camii mimarisini beğenmedim, fakat binanın temelindeki iyiniyet ve halisâne duyguyu görmezden gelmek edebe sığmaz. Allah, hayır sahiplerinin hayrını kabul etsin.

Panik?

Deniz Baykal "Ankara Kulisi" programında Fikret Bila ve Murat Yetkin'e çok önemli açıklamalarda bulunmuş.

Söylediklerinin önemi, bugüne kadar perakende söylediği şeyleri bu defa derli toplu tarzda yeniden ifade etmesinde; tam bir serbest irâde beyanı, yani daha sonradan, "öyle demek istememiştim; sözlerim maksadının dışına taşmış, yanlış anlaşılmış" diyebilme imkânını ortadan kaldırıyor, pokerci tâbiriyle "rest" çekiyor.

Deniz Baykal'ın iki gazeteciye kamuoyu huzurunda söylediği şeyler, ancak bir gizli ortam dinleme kaydında rastladığımız türden çıplak ifadeler. Köprüleri ve gemileri yakan, kararlı, hiçbir surette montaj veya manipülasyon tereddüdü uyandırmayacak net bir vaziyet alış. Şaşırtıcı, sivri, köşeli, ağır ve canhıraş ithamlar...

Bu sözler Cumhuriyet'in ve demokrasimizin tarihine geçer. CHP Lideri, işbu tercihiyle kendisini, partisi ve yandaşlarını ağır bir yükün ve angajmanın altına koyuyor. Tavrının siyasi ve hukuki sonuçları olacaktır ve bu kaçınılmaz görünüyor.

Ergenekon davasının arkasında Başbakan R. Tayyip Erdoğan'ın olduğunu ve davanın büyük bir planın parçası olarak yaratıldığını ileri süren CHP Lideri, aynen kendi sözleriyle elindeki bütün kartları şöyle açıyor masaya: "Hukuk mercilerinin kendi inisiyatifleriyle ortaya koyduğu bir dava olduğunu düşünmedim, bunun büyük bir planın, senaryonun parçası olarak yaratıldığı kanısındayım."

Ana muhalefet partisi lideri, yürürlükteki kanun ve usul mevzuatına uygun tarzda açılmış, usulüne uygun olarak delillendirilmiş ve en mühimi halen devam etmekte olan bir dava hakkında, "Bunu hukuk mercileri, kendiliklerinden yapmış olamazlar, siyasi tesir altında yönlendirilmiş olduklarını düşünüyorum" diyor ve çok daha garip bir tarzda fikir yürütmeye devam ederek pazar günü yapılan Cumhuriyet Mitingi'nden bahisle şöyle konuşuyor: "O malum davanın (Ergenekon) yürütülmekte olduğu bir dönemde bu nitelikle toplanabilmiş olmasını anlamlı buluyorum. Bir davaya tepki, bir yargı sürecine karşı bir halk tepkisi ortaya çıkıyor. Caydırıcı kampanyalara rağmen bu mitingin yapılması çok anlamlı."

Tabii bu konuşmayı dinleyen tecrübeli gazetecilerin niçin şöyle bir soru sormadıklarını bilmiyoruz: "Sayın Baykal, Türkiye Cumhuriyeti'nde ne zamandan beri, adli merciler önünde görülmekte olan bir dava hakkında halkın tepkisi anlamlı bir işaret sayılmaya başlanmıştır? Hukukun evrensel uygulamasında böyle örnekler var mıdır? Bu bir ilk midir; bizde evveliyatı var mıdır? Siz bu halk tepkisini, mahkeme sürecini etkilemesi ihtimali bakımından sağlıklı bulur musunuz?"

Sormamışlar; olabilir. O zaman biz sormuş olalım: "Sayın Baykal, yukardaki cümleniz, Anayasa'nın 138. maddesi hükümlerine açıkça ters düşmekte midir; siz anayasa üstü, devlet üstü bir varlık mısınız?"

Ben o iki gazeteciden biri olsaydım, bu sorunun ardına bir başka şey daha sorardım: "Sayın Baykal, 30 Nisan 2007 tarihinde kamuoyuna hitaben 'Anayasa Mahkemesi 367 milletvekili bulunmadan cumhurbaşkanı seçilebileceği yönünde karar verirse Türkiye tehlikeli bir çatışmaya sürüklenecektir' şeklinde konuşmuştunuz. Bu sözleriniz o tarihte yargı sürecine müdahale şeklinde yorumlanmıştı. O sözün hesabını tarih ve hukuk önünde hâlâ vermemiş olmanız, size cesaret veriyor olabilir mi?"

Benim anladığım şudur; böyle pervasız ve dik bir sesle yüksek perdeden konuşmanın ardında, çok daha başka boyutta ciddi sebepler olabilir ve Sayın Baykal, yargıyı alenen tehdid ederek mukadder bir akıbeti ortadan engellemeye çabalamaktadır.

Ne olduğunu bilmiyorum ama bu sözler "panik"ten başka bir kavramla izah edilemez. Bir sürecin sonuna yaklaşmış olmanın hissettirdiği tedirginliğe benziyor; bakalım üstlendiği bu şahsi risk, Baykal'ın politik kariyerini nasıl etkileyecektir, merakla seyrediyoruz!

Laik eskatoloji!

Prof. Dr. Türkan Saylan'ın ölümü ve sonrasında yaşananlar bize gösterdi ki, Türkiye'de, laikliği hayat tarzı olarak seçmiş veya en azından kendini böyle tarif etmek ihtiyacı hisseden mühim bir kitle vardır.

Miktarını bilmiyoruz; miktar önemli değil fakat bu realite mühimdir çünkü bu kitle kendini ifade edecek etkili sözcülere sahip bulunuyor; siyaset ve sanat dünyasında, basında, entelektüel mahfillerde, bürokraside ve burjuvazi içinde manidar bir ağırlığa sahiptir. Cumhuriyet'in tesisiyle birlikte iktidar piramidinin tepe noktalarına mevzilenen fakat toplumsal temsil kabiliyeti az olan bu kitle yavaş yavaş orta burjuvazi aracılığı ile kendine toplumsal bir mesned buluyor.

Türkiye, halkının % 99'u Müslüman bir ülke değildir; aslına bakarsanız hiç olmadı ve bu cümle bir şehir efsânesinden ibaretti. Bugün Müslümanlık dediğimiz şey, kendisini laik diye tarif eden insanların nezdinde kültürel bir aidiyetten ibaret kalmış görünüyor; bunun için kimsenin eseflenmesi, "ne hallere kaldık!" diye yakınması gerekmez; bilakis laiklerin, gayrimüslimlerin, Hıristiyanların inançlarını rahatça yaşayabilmesi, kendilerini rahatça ifade edebilmesi için lâzım gelen terbiye derecesine yükselmek gerekir; itiraf edelim ki bu hususta bazen ölçünün kaçırıldığı oluyor.

Türkan Saylan'ın cenaze töreninde konuşan yakınları ve sevenleri, merhûme hakkında dikkat çekecek sıklıkta "ışık oldu, sonsuzluğa gitti" gibi tâbirler kullandılar. Ölümden sonraki hayatın tasavvuru ve ona bağlı inançlar (eskatoloji), bütün kültürlerde son derece tarif edici ve önemli bir unsurdur ve Türkiye'de laik kesim, henüz tedirgin ve belirsiz bir dille de olsa kendi eskatolojisini, yani öteki dünya tasavvurunu inşa etmeye başlamış bulunuyor. Müphem ve belirsiz bir dil fakat bir "vâkıa" olması bakımından sahici. Laik kesim, Müslümanların Kitâbî ahiret inancına ve kavramlarına müracaat etmemek, yeni bir dil (akîde) kurmak hususunda arayış içinde görünüyor. İslâmî geleneklere göre kaldırılan cenazelerde, geleneğe tam denk düşmeyen alkış, cenazenin katafalka konulması, cenazenin başında "ışık oldu" gibi kavramların kullanıldığı konuşmalar yapılması laiklerin yeni akîde arayışına misâldir.

Şüphesiz ki Türkan Saylan'ı uğurlayanlar arasında onu, kültürel Müslüman kimliğiyle bilenler çoğunluktaydı ve belki hakikaten de öyleydi; bir insanı inancından ötürü yargılamak, ardından hüküm yürütmek tek kelimeye densizliktir ve bunu yapmayacağım; sadece işaretlere bakarak toplumda laik kesimin kendi varlığını inşa gayreti içinde olduğunu belirtmek istiyorum. "Laiklik, bir dünya görüşü olabilir mi" veya daha öteye giderek, "Laiklik kendi akîdesini ve ahlâkını inşâ ile yeni bir din hüviyetine bürünebilir mi?" meselesini tartışmak abes. Kim kendini nasıl târif ediyorsa öyledir. Hâl-i hazırda üzerine eğilmek lâzım gelen mesele, kendini Müslüman sayanlarla laik sayanlar arasında karşılıklı bir âdâb ve saygı ikliminin vücut bulmasıdır. Normal şartlar altında bunun bir mesele teşkil etmemesi gerekirdi fakat siyasî iktidarı kimin kontrol etmeye hakkı bulunduğu meselesi, Türkiye'de başlıca gerilim unsurunu teşkil ediyor. Müslüman kesimden yükselen nâdir edep dışı tepkilere karşılık laik kesimin sözcüleri, kendi hayat tarzlarının tehlike altında bulunduğunu öne sürerek siyasî ve toplumsal iktidarı, sadece kendi sınıfları aracılığı ile kullanılması gereken bir imtiyaz olarak görmekten vazgeçmiyorlar: "Bize aitti, bize aittir ve onu sadece biz kontrol edebiliriz" iddiası ortamı

sertleştiriyor; halbuki böyle bir tez, işin henüz alfabe noktasında laikliğin teorisine aykırı bir hâldir, bu işin âdâbına ise kısa ifadesiyle "demokrasi" diyorlar.

Öldükten sonra, kimin nereyi murad etmişse oraya gitme inancına saygı göstermek şart fakat yaşayanların hukukuna riayet de şart; şu akl-ı selim noktasına varabilmemiz, öyle görüyor ki daha bir hayli zaman alacak.

Yazık!

Fatma Ragıbe Kanıkuru

Fatma Ragıbe Kanıkuru hanımefendi'yi ilk defa bu yılın kış günlerinden birinde, Çemberlitaş'taki Türk Ocağı'nın konferans salonunda uzaktan gördüm. Başındaki eşarbın üstüne çektiği kara Kuvayı Milliye kalpağıyla farkedilmeyecek gibi değildi doğrusu. İkinci rastlaşmamız, bir hafta kadar önce yine Çemberlitaş'taki Birlik Vakfı'nın avlusunda oldu.

Sivaslılar Vakfı'nın düzenlediği faaliyete katılmak için bir hafta önce Prof. Dr. Mehmet Genç ve Doç. Dr. Emin Işık'la birlikte avludaki gölgelikte nefeslenirken çok geçmedi, tanıyanlarının ifadesiyle "Mücahide Fatma Abla" sohbet halkasına -biraz da cebren!- dahil oluverdi. Fatma Abla'yı benden daha iyi tanıdığı muhakkak olan bir kısım ahbabın, "Aman Fatma hanım, şu anda başka bir şeyden bahsediyoruz, biraz lutfetsen..." tarzlı imâlı ricâ ve kaş-göz işaretlerine aldırmadan meseleye girdi. "'Mesele", hep o bildiğimiz meseleydi; Türkiye nasıl kurtulur? Fatma Ragıbe Kanıkuru'nun, işlerin nasıl düzeleceği hakkında hayli etraflı ve esaslı fikirleri vardı ve bu fikirlerini en başta milliyetçi, sağcı ve muhafazakâr kuruluşlar olmak üzere Beyazıt'la Sultanahmet arasındaki kahve ve derneklerde görünen hemen herkese yıllardan beri anlatmaktan bir türlü usanmamıştı. Fikirlerini üşenmeyip kaleme alıyor, fotokopi yaptırıp dosyalar halinde bütün siyasetçi ve gazetecilere takdim ediyor, dinlemek isteyenlere ise -aynen o gün Birlik Vakfı'nın avlusunda oturmakta olan bizler gibi- sesli olarak bizzat takdim ediyordu. Ara sıra takıldığı olmuyor değildi ama hemen gözlerini yumarak ezberinde başa dönüyor, kaldığı yere kadar olan kısmı bir nefeste tekrarlayarak sözlerine devam ediyordu.

Sitem doluydu Fatma Abla; yıllardan beri kendi çapında dâvâya hizmet ettiği halde, milliyetçi, sağcı, muhafazakâr camiadan yeterli ilgi ve desteği görememekten yakınıyordu. Kendi ifadesine göre beş kere İstanbul Belediye Başkanlığı için bağımsız aday olmuş, çalışmış çabalamıştı. Milletvekilliği seçimlerine de katılmış fakat maddi imkânlarının yetersizliği sebebiyle başarılı olamamıştı. Özellikle köşe yazarlarından şikayetçiydi; meselâ merhum Ahmet Kabaklı Hoca'ya gayet etraflı bir dosya halinde fikirlerini yazılı olarak takdim ettiği halde Kabaklı Hoca, -nedense!- bu fikirlerden istifade etmemişti.

İstanbul'un acemisinden sayıldığım için, Mücahide Fatma Abla hakkında belki bilgi edinirim düşüncesiyle şöyle bir internet taramasına giriştim. A! Galiba Fatma Abla'nın hafızası onu

yanıltıyordu çünkü iki köşe yazarı Fatma Abla'dan bahseden hayli etraflı yazılar kaleme almışlardı. Arslan Bulut'un ifadesine göre Fatma Abla'nın o meşhur dosyalarından biri Ergenekon sanığı bir avukatın evrakı arasından çıkınca, ismi o meşhur davaya da karışıvermemiş miydi?

Gazeteci Arslan Bulut, Fatma Abla'nın seçim bildirgesinden bazı alıntılar yapmış, beraber okuyalım: "Felâkete uğrayıp, sokakta yatıp kalkan insanlar için insan barınağı yaptıracağım. Hiç kimse aç ve çıplak kalmayacak ...Tinerci, balici çocukları, gençleri tedavi ettirip meslek sahibi yaptıracağım. Homoseksüel, travesti, transseksüel erkekleri hormon ile tedavi ettirip, meslek sahibi yaptıracağım. Zinayı, fuhuşu önlemek için evlendirme vakfı kuracağım, bekârları, sakatları, dulları evlendireceğim. Çoğunlukçu ve azınlıkçı demokrasiye karşıyım, ben İstanbul'a her mesleki grubun meclisini kurarak katılımcı demokrasi getireceğim."

Fatma Abla'nın hakkını teslim eden ikinci gazeteci-yazar, sevgili dostum Mehmet Şeker. Bakınız, Mücahide Fatma Abla'yı nasıl güzel anlatıyor:

"İstanbul'un renkli simalarından Fatma Ragıbe Kanıkuru, her seçimde aday olurdu. Mevcut partilerin hiçbirini beğenmediği için, "bağımsız" girerdi. Kendi kampanyasını kendi kafasına göre yürütür, propagandasını tek başına yapardı. Elinde çantası, torbaları, fotokopileri... Kolunda "görevli" bandı, başında siyah kalpak ve göğsünde ay-yıldızla açık çarşı Kapalı Çarşı demeden dolaşır, vatandaşlardan oy isterdi. Belediye başkanlığı seçimi olsun, milletvekilliği seçimi olsun, yıllardan beri yılmadan girdi seçimlere. Az çok oy da alırdı. "Kuvvacı Fatma" namıyla meşhur müzmin adayımız bu seçimde aday olamadı. Sebep, adaylık için yatırması gereken meblağı, sağlık harcamalarında kullanması. Geçenlerde kalabalık bir gruba nutuk verirken, elindeki belgeleri konuşturdu. Hastaneden aldığı resmi rapor, vak'anın "zehirlenme" olduğunu ortaya koymaktaydı. Altında profesörlerin imzası. Muhtemelen siyasi rakiplerinin parmağı vardı bu işte. Nutuk bittikten sonra bir sandalyeye ilişti. Kalabalık grubun kendi aralarındaki konuşmaları devam ededursun, Kuvva-yı Milliyeci Fatma, bir arkadaşı kolundan çekiştirmekteydi. "Sana bir şey soracağım" diyordu. Sonunda kenara çekildiler ve şu soruyu fısıldadı: - Seçimde kime rey vereceğiz? Arkadaşımız bu soruyla büyük bir şaşkınlığın içine düştü. - Yapma be Fatma! Bir siyaset dehası olarak sen de bu soruyu sorarsan, vay halimize!.. Asıl, biz sana danışacağız.

Devleti sırtında taşıdığı halde bu gerçeği kimsenin bilmediğini savunan, yaptıklarını yapacaklarının teminatı olarak gösteren, kendini tamamen ulvi hislerle ve meccânî, yani parasız şekilde milletin hizmetine adayarak tek kişilik ordu gibi yıllardan beri çalışan ve

dâvâyı savunan Mücahide Fatma Abla'yı etkisiz hale getirmek için zehirlemeye kalkışan yabancı ajanları ve gizli istihbarat servislerini ne kadar kınasak yeridir fakat onun fikirlerini yıllardan beri dinleyip durdukları halde bir şey yapmayan sağcı, milliyetçi, muhafazakâr dernek ve vakıf mensuplarını sadece kınamakla yetinemeyiz.

Şüphesiz ki, dostun gülü, düşmanın taşından, hatta siteminden daha acı ve zehirleyicidir. Nitekim bu fikrime, aynı sohbette bulunmaktan şeref duyduğum Mehmet Genç, Emin Işık hocalarımın ve başlarında Sivaslılar Eğitim, Kültür ve Dayanışma Vakfı başkanı sevgili dostum Muhsin Kaya olmak üzere aziz hemşehrilerimin gönülden katılacaklarına eminim.

Sevgili Mücahide Fatma Ragıbe Kanıkuru ablamız; senin kıymetini ve mücadeleni takdir etmemek nankörlük olur; keşke o şekvâ ettiğin camiâdaki herkes, en az senin kadar hasbî ve samimi olabileydi!

Pulların dilinden 27 Mayıs darbesi

En son kaç gün önce, hangi tarihte bir posta pulu gördüğünüzü hatırlıyor musunuz?

Haklısınız, mektuplar gibi posta pulları da günlük hayatımızdan usulca çekilip kayboluveren eski zaman âdetlerinden biriydi. Zarflar şimdi sadece bankaların hesap özetleri veya ticari şirketlerin adrese gönderdiği faturalar için kullanılır oldu; üzerlerinde ise pul yok, sadece pul yerine geçen otomatik bir damga yer alıyor.

Pullar hayatımızdan çıkıp gitti ama tamamen değil; PTT Genel Müdürlüğü hâlâ, meraklısı ve gitgide azalan mektup göndericileri için pul basmaya devam ediyor; genel müdürlük bünyesinde pul koleksiyoncuları (filatelist) için hizmet veren Tanıtım ve Pazarlama Dairesi Başkanlığı bünyesindeki Filateli ve Müze Şubesi Müdürlüğü, pul dediğimiz güzelliği yaşatıyor.

Pul, evet biraz demode gibi dursa da, hayatımızın renkli ve güzel ayrıntılarından biriydi; aynı zamanda devletin hükümranlık alâmetlerinden biri sayılır; para gibi pul basmak da devlet tekelindedir. Öyle olduğu içindir ki devletin ideolojisiyle, tutum ve politikasıyla yakından ilgilidir ve bu bakımdan pul koleksiyonlarını incelemek, devletin ideolojik yörüngesine yakından göz atmakla aynı anlama gelir.

27 Mayıs 1960 Darbesi'nden hemen sonra, o yıllarda müthiş bir kullanım hızına sahip pullar, "devr-i sâbık'a (eski düzene) aittir" diye hemen kaldırılıp atılmadı ama yeni düzen iktidarını pullar üzerinde göstermekte gecikmedi. Siyasi tarihimiz bakımından uğursuz geçen 1960 yılı henüz bitmeden PTT İdaresi, 213 sayılı emisyon kararıyla ve "Türk Tarihi" klasmanı başlığı altında bir pul yayınlamaya karar verdi.

Bu pulun adı, PTT kayıtlarında şöyle geçiyor: "Düşük iktidar partisi mensuplarının yargılanmaları (Yassıada duruşmaları): Yargılama sürecinin daha başladığı esnada bir devlet kuruluşunun iktidar partisi mensuplarını "düşük" diye nitelemesi çok dikkat çekicidir.

Aynı yıl PTT İdaresi, bir seri daha yayınladı; 216 sıra sayılı bu pul dizisinin adı "27 Mayıs İnkılâbı" idi. İhtilâli yapanlar, bu harekete inkılâp adını verdiklerine göre PTT'ye fazlaca yapacak bir şey almıyordu; böylece "Asker ve Gençlik" adlı kompozisyon, Atatürk'lü kompozisyon ve heykelli kompozisyon adlarıyla yeni pullar basılarak postanelere dağıtıldı. Bu pullar, 27 Mayıs Darbesi'nin ne kadar "milli" bir kalkışma hareketi olduğunun, Atatürk'ün manevi önderliğinde gerçekleştirildiğinin, düşük iktidarın hürriyeti zincirlemeye çalıştığı için milletin asker evlatları tarafından alaşağı edildiği görüşünü halka kabul ettirmeye çalışan küçük propaganda afişleri gibiydi.

"İnkılâb"ın ilk yıldönümünde PTT, bir dizi 27 Mayıs pulu daha çıkardı; bu pullar içinde en ilginç olanı, ünlü Ergenekon efsanesini canlandıran o meşhur temsili tablonun basıldığı puldu ve 27 Mayıs darbesiyle Türklerin Ergenekon'dan âdeta ikinci kere yeniden çıktığını imâ ediyordu. Aynı serinin öteki pulu, pelerinli bir Atatürk silüetinin, Türk gençliğini 27 Mayıs istikametine doğru yönelttiğini ve desteklediğini gösteren temsili bir çizimdi; öteki ve son pul ise 27 Mayıs'ı bir güneş şeklinde sembolize ediyor. Türk bayrağının altında profilden büstü görünen üç genç çehrenin ortasındaki miğferli figür ise o günlerin "Ordu-gençlik elele" sloganına atıfta bulunmakta.

Yeri geldiğinde posta pullarının bile bir siyasi tarih malzemesi teşkil ettiği dönemlerin, hükümeti beğenmediği için seçimleri beklemek yerine cuntacılarla ve darbecilerle işbirliği arayışına girerek anasayal düzeni zorla devirmeye kalkışan sözde hürriyetçiler devrinin artık kapanmış olmasını temenni ediyoruz.

Bundan böyle pullar sadece sanat için olsun!

Not: Bu yazının hazırlanmasında PTT Genel Müdürlüğü, Tanıtım ve Pazarlama Dairesi, Filateli ve Müze Şubesi'nin belge ve bilgilerinden yararlandım. Teşekkür ediyorum.

---

27 Mayıs'ı hatırlayalım ve hiç unutmayalım; çünkü...

Bu yıl, 27 Mayıs Darbesi'nin üzerinden geçen 49'uncu sene. Yarım asır önce olup-bitenleri yaşamış olanların sayısı giderek azalıyor.

27 Mayıs günleri, 1981 yılına kadar resmi tatildi; adı ise "Hürriyet ve Anayasa Bayramı" idi. Siyasi hürriyetlerin ve Anayasa'nın hoyratça çiğnendiği böyle bir günü, hürriyet ve anayasa

bayramı ilân etmek için birilerinin ne kadar derin bir hayal gücü kullandığını ancak tahmin edebiliyoruz.

27 Mayıs 1960 günü ne oldu?

Türkiye'de bütün darbeler cuma gününe rast getirilir; günün mübârekliğine inanıldığı için değil, ertesi günü hafta sonu olduğu, bankalar, resmi daireler kapandığı için.

27 Mayıs 1960 Cuma günü Türkiye'de, Silahlı Kuvvetler içinde kendini vatanı kurtarmakla görevli sayan bir grup subay Anayasa düzenini ortadan kaldırdılar; TBMM'yi kapattılar, Hükümet üyelerini ve milletvekillerini tutukladılar.

Aralarında üsteğmenden tuğgenerale kadar muhtelif rütbede subayların bulunduğu Milli Birlik Komitesi, o gün itibarıyla kaç kişi olduklarını bilmiyordu çünkü bu hareket ordu adına yapılmış gibi gösterilse de, ordu içinde küçük bir grup tarafından gerçekleştirilmişti. Darbeci Komite üyeleri, aynı gün, ordunun Genelkurmay başkanını ve beğenmedikleri generalleri de tutukladılar ve ağır hakaretlerle Ankara'daki Harbiye binasına götürdüler.

Darbeciler, Türkiye'de Anayasal düzeni sona erdirmenin, Meclis'i kapatıp hükümeti düşürmenin nasıl ağır bir suç olduğunu tahmin ettikleri için ilk iş olarak üniversitede görevli hukukçu bilim adamlarını alelacele İstanbul'dan Ankara'ya uçakla getirterek bu hukukçuların elinden "yaptığınız iş doğrudur; aferin, az bile yapmışsınız!" belgesi aldılar. Hemen ardından aynı heyete yazdırdıkları 12 Haziran 1960 tarihli ve (dikkat!) 1 numaralı kanunla darbeye "anayasal bir rejim" görüntüsü verdiler.

1 numaralı kanun, o günden beri Türk hukuk tarihinin yüz karası bir metni olarak hatırlanmaktadır.

1 numaralı kanun, geçici anayasa olarak kabul edildi. Bu kanuna göre "Türk Ordusu, Türk Milleti adına harekete geçerek, milleti temsil özelliğini kaybetmiş olan Meclis'i dağıtarak iktidarı geçici olarak Milli Birlik Komitesi'ne emanet etmiş"ti. Böylece MBK, kendine Meclis'in görevini layık görüyor, yasama ve yürütme erkini tek başına üstleniyordu. Bu garip hukuk skandalı, bizim hukuk tarihimizde "27 Mayıs Rejimi" diye formüle edilmiştir.

İşin garip tarafı, Yargıtay, 1962 yılında aldığı bir kararla, 27 Mayıs Rejimi'nin "anayasal" niteliğini onaylamıştı.

Darbecilerin ortadan kaldırdığı anayasa, Mustafa Kemal Paşa ve Meclisi tarafından yapılan 1924 Anayasası idi; darbeciler, zorla ortadan kaldırdıkları bu anayasayı çiğnediği gerekçesiyle devrin meşru hükümetini ve parlamentoyu yıkarak, tam bir siyasi mizah örneği ortaya koymuşlardı.

Darbeciler Meclis'i kapatıp DP milletvekillerini tutuklarken, CHP'ye dokunmadılar. CHP, ordu içinde küçük ve disiplinsiz bir subaylar grubu tarafından yapılan bu darbeyi benimsedi,

sahiplendi ve kendine sunduğu avantajları kabullendi. Böylece darbe, sadece DP'ye yönelen bir intikam ve tasfiye hareketi olarak tarihteki yerini aldı.

27 Mayıs, bugün için ne anlam ifade ediyor?

27 Mayıs Darbesi, milli iradeye, anayasal düzene, hukuk devletine ve milletin meclisine güvenmeyerek ideolojik gerekçelerle iktidarı zorla ele geçirmek isteyen bütün toplulukların benimsediği ve savunduğu bir hareket olmuştur. 27 Mayıs, kendinden sonraki bütün askeri darbelere meşrûluk sağlamıştır; ordunun siyasete müdahalesi, 27 Mayıs tarihinden sonra sanki tabii ve sıradan bir şeymiş gibi kabullenilmiştir.

27 Mayıs, seçim kazanamadıkları için iktidarı zor ve hileyle ele geçirmek isteyen kötü niyetli topluluklara ilham vermiştir; halkın yarısından çoğunu "düşman" nazarıyla ötelediği için ayrımcı bir hareket olarak nitelenmektedir.

<p style="text-align: center;">

Bu pul, darbeden sonra yayınlanan ilk pullar arasındadır ve PTT arşivlerinde "Düşük iktidar partisi mensuplarının yargılanmaları (Yassıada duruşmaları)" diye isimlendirilmişti.

<p style="text-align: center;">

Darbenin 1. yılı hatırasına çıkarılan bu pulda, 27 Mayıs'ın tarihi bir destanla özdeşleştirilerek kutsanması gayretine şahit oluyoruz; böylece darbecilerin, aynı Ergenekon'dan çıkan Türk budunları gibi Türk milletini sıkıntıdan selâmete çıkardığı imâ edilmekteydi. Bu pulun Türkçü mesajı da ayrıca dikkat çekicidir.

<p style="text-align: center;">

Zincir ve zincirleri şahlanarak kıran at sembolleri, darbeyi destekleyen grafik sanatçılarının görüntü dilini anlamamıza yardım ediyor; böyle mübarek ve uğurlu bir hayvan, herhalde kötü bir fikri ve grubu temsil edemezdi!

<p style="text-align: center;">

Bu kompozisyonda ordu, esarete uğramış gençliği ve Türk milletini, onun zincirlerini kırarak kurtarmakta ve acılarını dindirmekteydi.

<p style="text-align: center;">

Darbe günlerinde çok moda olan bu marş, Plevne Marşı'ndan adapte edilmişti ve 27 Mayıs'a karşı çıkan hükümet yanlısı güçlerin, masum Türk gençliğini acımadan öldürdüğü, hatta kıyma makinelerinde çektiği iddiasını sahici gibi göstermek için sıkça tekrarlanıyordu. Darbe sonrası yapılan tahkikatte, DP iktidarı döneminde hiçbir gencin fail-i meçhul cinayete kurban gitmediği itiraf edilmiştir.

<p style="text-align: center;">

27 Mayıs Darbesi Atatürkçü bir hareket değildi ama darbe başarıya ulaştıktan sonra hareketin "Atatürk istikametinde ve izinde" yapıldığına dair güçlü bir kanaat yaygınlaştırılmaya çalışılmıştır. Yukardaki pul, Atatürk'ü, darbecilerin yaptığı şeyi onaylıyormuş gibi bir çerçeve içinde gösteriyor.

<p style="text-align: center;">

Gözleri bağlı Adalet tanrıçasını canlandıran bu çalışma, Yassıada'da kurulan Yüksek Adalet Divanı'nın itibar ve adaletine güvenilmesi gerektiğini imâ ediyordu; oysaki mahkemenin yargıcı, sanıklara bir duruşma esnasında, "sizi buraya tıkan kuvvet böyle istiyor" diyerek, yargılamanın sağlığı hakkında esaslı bir "ihsâs-ı rey"de (Hâkimlerin, duruşma süreci sonuçlanmadan dava hakkında kanaat belirtmesi) bulunmuştu.

<p style="text-align: center;">

27 Mayıs darbesi bu kompozisyonda güneş sembolünün aydınlatıcı, hayat verici, olumlayıcı izlenimleriyle aynileştiriliyor; alt plandaki üçlü genç silüetinde ise ordunun, gençlikle birlikte hareket ederek "meşru" bir iş yaptığı ileri sürülüyor; oysaki darbeyi yapan ordu değil bir grup disiplinsiz cuntacı subaydı. Gençliğin "inkılap" esnasında sık sık övülmesi, harekete geniş cephe kazandırma arzusunu yansıtıyor.

Trabzon notları

"Okuyan Şehir" projesi artık Vali Nuri Okutan adıyla özdeş hale geldi. Daha önce Sakarya valisi iken il çapında bir okuma seferberliği başlatan Nuri Okutan, şimdi Trabzon'da aynı okuma heyecanını yaymaya çalışıyor. İşte bu çerçevede Trabzon'da 23-30 Mayıs tarihleri arasında "Kitaplı Hayaller Vadisi, 1. Trabzon Çocuk ve Gençlik Edebiyat Kültür Sanat Şenliği" kutlanıyor.

Trabzon Kalesi'nin batı cephesinden kapıyı şehre bağlayan Zağanos Köprüsü altındaki eski dere yatağında (ki vaktiyle mandalina bahçesi imiş) açık hava mekânı, bir hafta süreyle kitapla insanı birbiriyle buluşturan bir şenlik görüntüsünde yeniden tertiplenmiş. Yazarlar ve okuyucuları, bir hafta süreyle yan yana, iç içe kitaba, kültüre, çevre meselelerine dair koyu sohbetler yapıyorlar. Okul ziyaretleri gerçekleştiriliyor. Öğrencilere vilayet aracılığı ile çocuk ve gençlik kitapları dağıtılıyor.

Şenliğin açılışında ev sahibesi sıfatıyla söz alan öğretim üyesi ve yazar dostumuz Prof. Dr. Nazan Bekiroğlu, kitap, kültür ve insan arasındaki vazgeçilmez bağı, şehir ve çevre ile tamamlayan çok dikkate değer bir konuşma yaptı. Belediye Başkanı, KTÜ Üniversitesi Rektörü ve Trabzonlu yazar ve sanatçıların iştirakiyle zenginleşen açılış töreninde son günlerin en zorlu tartışma konularından birisi hakkında açık bir fikir edinme imkânı bulduk. "Kolbastı mı, horon mu?" tartışması, bir süreden beri Karadeniz kültürünün temsilcileri arasında ilginç çekişmelere sahne oluyor. Törende evvela Yunus Emre Lisesi öğrencilerinin sergilediği kolbastı gösterisini seyrettik. Doğrusunu söylemek lazımsa kolbastı, içinde

yaşadığımız zamanın ritmine, kendini ifade tarzına, hatta popüler kültürüne daha çok hitab eden bir dans. Tepeden tırnağa yerli ve millî figürler taşıyan bu dansı, halk kültüründe daha gelenekçi, muhafazakâr ve ketûm tutum yanlısı Trabzonlular, nasıl söylemeli, biraz "dejenere" buluyorlar (Bkz. Trabzonlu dostum İhsan Ayal) ve kolbastı denilen oyunun asla horonu ikame edemeyeceğini ileri sürüyorlar. Liseli gençlerin güzel bir düzenleme ile sunduğu kolbastı biter bitmez sahneyi Trabzon Müzik ve Halkoyunları Derneği'nin horon ekibi aldı. Açıkça ifade ederim ki, bugüne kadar -belki bir Orta Anadolulu olmam hasebiyle- horonu, bütün varyantlarıyla birlikte fena halde biteviye bir titreme seansı olarak görmüş, öyle algılamıştım. Ne var ki seyrettiğim gösteri, horon aleyhindeki bütün önyargılarımı değiştirmeme sebeb oldu; uzun zamandan beri bu horon gösterisi kadar olgun, vakur ve seyir değeri yüksek bir gösteri seyrettiğimi hatırlamıyorum.

Kolbastı, evet gençlere hitab ediyor, hoştur, güzeldir fakat, âdâbıyla icra olunan horonun kıymetine erişmesi düşünülemez.

Bilemem Karadenizli okuyucular şu fikr-i nâçizânemi, fazlaca "destursuz Karadeniz bahçelerine girmek" diye yorumlarlar mı?

Üç günden beri gündemden, haberlerden ve gelişmelerden uzak yaşamak insanda bir nevi istirahat tesiri uyandırıyor; nitekim İstanbul'a hareket etmeden önce göz attığım gazetelerdeki baş mesele Suriye sınırındaki mayınlı ve verimli arazinin nasıl temizleneceği hakkındaki usul tartışmaları idi. Tâbir için kimse kusura bakmasın, vaktiyle atılan taşı kuyudan nasıl çıkaracağımız hakkında iktidarla muhalefetin yaka-paça durumuna gelmesi, tam da bizi tarif eden bir garîbedir: Mayınları niçin temizlememiz gereği âşikâr, fakat vaktiyle niçin o güzelim topraklara hububat gibi mayın ektiğimiz meselesi, popüler tarihçilik yapan meslektaşlarımız için, en az mayınlı araziler kadar münbit bir vadi teşkil ediyor. Eğer bu vakte kadar dikkatlerini çekmedi ise bu konuyu hatırlatmaktan zevk duyacağımı bilmelerini isterim.

Trabzon'da güneş, misafirliğimiz esnasında güzel yüzünü pek göstermediyse de bu verimli ve canlı topraklara ekilen kitapların, Karadeniz sahillerinde sıcak ve güneşli bir zihin iklimine medâr olmasını can ü yürekten temenni ediyorum.

Kafa karışıklığına gerek yok: Hukuk devletini desteklemeliyiz

‘Laik Cumhuriyet tehlikede!’ diyerek sokağa dökülüp yürüyüş yapan tiyatro sanatçıları gördüm televizyonda. Diyorlardı ki: “Demokrasilerde üç şey vardır ve bunlar tehlikeye girerse fenadır: Yasama, yürütme ve yargı… Bunlardan biritehdid altına girerse kötü, üçü birden girerse daha da kötü. İşte biz bunun için yollara düştük, yürüyoruz.”

Tiyatro sanatçılarının hepsini aynı kapsama dahil etmek yakışık almaz, fakat bazılarında vahim derecede meslek hastalığı arâzları görülüyor. Nedir bu meslek hastalığı denilen şey? Rol yapmak… Sahnede bir başka insanın rûhuna, kalıbına, karakterine girmek için gösterilen oyunculuk performansının gerçek hayatta da sürdürülmesi. Acı çekerken çekmiyormuş gibi veya tam aksi durumda acı çekiyormuş gibi yapmak...

Türkiye'de laik Cumhuriyet tehlikede mi? Gerçekten Türkiye'de laiklik veya Cumhuriyet veya ileri sürüldüğü tamlama hâlinde "laik Cumhuriyet" tehdid altında mı? Yoksa sadece rol mü yapıyorlar; büründükleri karakteri fazlaca yaşamaktan travmatik psikolojik darbelere mi mâruz kalıyorlar?

Acı çekmediği hâlde acı çekiyormuş gibi yapmak sadece bazı tiyatroculara mahsus bir hâl değil; birkaç seneden beri, "tehlikedeyiz, batıyoruz, ülkeyi sattılar, ihanet hâlindeler, her şeyi çalıyorlar, Cumhuriyeti yıkacaklar" gibi kumpanya sloganlarıyla topluma korku salmak, tedirginlik yaymak ve herkesi birbirinden ürker hâle getirmek şeklinde bir psikolojik savaş yürütülüyor. Kumpanyanın en akılda kalan mottosu, Cumhuriyet Gazetesi'nin manşet üstünden günlerce yayınlanan "Tehlikenin farkında mısınız?" yazısı idi.

Farkındasınız, bu psikolojik harekât hâlâ sürüp gidiyor; hatta en gergin günlerini yaşıyoruz. Kendilerini devrimci, Kemalist, ulusalcı, solcu diye tarif eden bazı insanlar ısrarla ve ısrarla Cumhuriyetin tehlikede olduğunu, kendilerinin ise Cumhuriyetle kazanılan şeyleri kaybetmemek için demokratik haklarını kullanmaya çalıştıklarını ileri sürüyorlar.

Gerçekte olup biten, söylenenlerden çok farklı. Bir süre önce Ümraniye'de bir gecekonduda bulunan el bombalarıyla boy gösteren ipuçları, az zaman içinde devâsâ bir suç örgütü iddianamesine dönüştü. Sahip oldukları otorite, servet, mevki ve imtiyazla yetinmeyen bir azınlığın, gözlerini karartarak doğrudan iktidar için her cinsten suçu işleyecek tarzda hazırlandığını gördük. Ne var ki bu suçla itham edilenler, daha önceleri olduğu gibi gariban ve genç örgüt mensupları değildi; güç kullanan, tanınmış, variyetli ve mevki sahibi insanlardı ve Türkiye'de kamuoyunu etkileme kudretine sahiptiler; hâlen de öyleler.

-Ordu içinde güçlü uzantılara sahip olduklarını, sanık yapısından anlıyoruz; tutuklanarak duruşmaya çıkarılan emekli generallerin, daha sonra tutuksuz yargılanmak üzere salıverilmeleri Türkiye'yi sarstı ve şaşırttı.

-Bürokrasi içinde önemli bir güce sahip oldukları âşikâr; bazı bürokratik mevkilerde, açılan davaya karşı kararlı bir direnişin hâlâ sürdüğünü görüyoruz; bu uzantıların yüksek yargıyı etkileyecek derecede ilginç bağlantıları var.

-Sanıkların profilinden anlaşıldığı kadarıyla bu örgüt üniversite camiası ve akademisyenler arasında da yaygınlaşmıştır.

-”Sivil toplum örgütü” diye adlandırılmaması gerektiği hâlde örgüt, itibarlı isimler altında kendince bir sivil yan teşkilatlanmaya da girişmiştir.

-Basındaki uzantılar, örgütün en güçlü olmasa da en etkili yanını teşkil ediyor. Bazı gazete ve televizyonları doğrudan yöneten örgütün en büyük destekçisi, örgüt mensubu olmadıkları hâlde örgüte sempatik destekte bulunan yayın organları oldu. Bu basın organları, delilleri küçümsemek, sanıkları yüceltmek, suçu önemsememek, iddia makamını ve yargıyı suçlayıcı tavırlara yönelmek, davanın siyasileştiğini ileri sürmek, tutuklu ve tutuksuz sanıklara kötü davranıldığını iddia etmek gibi eylemlerle örgütün en büyük destekçisi sayılabilecek bir yayın faaliyeti içinde bulunuyorlar.

-Örgüt, basına ilaveten siyasi platformda da güçlü bir desteğe sahip. Ana muhalefet partisi liderinin kendini, -şaşırtıcı bir angajmana girerek- örgütün avukatı ilan etmesi çok önemliydi.

-Sanatçı ve entelektüel taraflarıyla öne çıkan kişilerin aynı mahiyette destekleyici tavır almasını da ihmal etmemek gerekir; sayıca fazla olmasalar da kamuoyunda tanınmış isimlerin örgüte destek vermesi anlamlıydı.

Yanıbaşında bu çapta geniş bir destek gören örgüt ve yandaşları, şu günler itibariyle henüz örgüt ve eylemleri hakkında etraflı bilgi sahibi olmayan kamuoyu nezdinde önemli sayılabilecek bir kafa karışıklığı inşâ etmeyi başardı ve başarı, örgütün ne kadar güçlü olduğunu gösteren önemli bir işarettir. Örgütün sempatizanları şimdi, ustalıkla yönettikleri kafa karışıklığını, yukarıda izah etmeye çalıştığım “korkuyu yaygınlaştırma” propagandasıyla destekleyerek ayakta durmaya çalışıyorlar. Oysa ki örgüt mensuplarının aleyhindeki iddialar ve delilleri, hangi neviden olursa olsun karşı propaganda ile sarsılmayacak kadar güçlü ve dayanıklı. Böylece Türkiye tam bir güç mücadelesine sahne oluyor ve mücadelenin hedef kitlesi, kafası karıştırılmış orta cenahtaki insanlardır.

Örgüt yandaşları, sanki bu dava bağımsız Türk mahkemelerinde, Türk Ceza ve ilgili hukuk usulü dairesinde açılmamış gibi meseleyi yargı dışına çekerek psikolojik planda kazanmak ve yargı sürecini çürütmek gayesini görüyorlar. Bu çerçevede en büyük hesaplarından birisi de yargı süresini uzatarak mahkeme heyetini muhtelif atama veya değiştirmelerle dağıtmak ve adalete dolaylı olarak müdahale etmektir.

Bu dava son derece önemli bir dava: Türkiye, bir hukuk devleti olabilme rüştünü bu davada isbat edecek; bundan sonrası için sıradan insanlar veya suça yeltenen herkes, yaptıklarının yanında kalıp kalmayacağını görüp öğrenecek. Çünkü bu dava, ne kadar aksi ileri sürülse de

sağla sol, askerle sivil, laiklerle dindarlar arasında bir hesaplaşma veya bir sınıf çatışması değil; bu dava Türkiye Cumhuriyeti'nin hukuk devleti olabilme davası; bu dava, Türkiye'de hukuktan veya kanundan daha üstün bir güç veya zümre olup olmadığını gösterecek.

Hukukun kazandığı gün, herkes kazanmış olacak; hatta sanıklar bile; çünkü bu aynı zamanda Türkiye'de adalet cihazının yargısına güvenilebileceğini de göstermiş olacak.

Kafa karışıklığına gerek yok; bu dava, kendini devletten ve hukuktan üstün görenlerle, hukuk arasında cereyan ediyor.

Hukuku ve kamu düzenini destekliyoruz. Bu kadar basit!

Özetli-yorum!

Son dönemde hükümet, açılım veya fırsat adı altında yanlış işler yapıyor; nitekim Türkiye'yi bölmek isteyen pazarlamacılar boy göstermeye başlamıştır ve biz parti olarak bunu hep söylüyorduk zaten. Bu hükümet, ülkeyi uçurumun kenarına getirmiştir.

25 yıldır bölücü terörle yaşıyoruz ve bunun üstesinden gelemedik ama bu başarısızlıkta en büyük pay iktidarındır, çünkü biz vaktiyle İmralı'dakini yargılayıp mahkûm ettirdiğimizde terör çok azalmıştı. 2002 yılında ise sıfır noktasındaydı, ancak bu tarihte iktidara gelen hükümet, bölücülüğü önemsemedi, terörün kimlik baskısından çıktığı zannıyla bu konuyu durmadan kaşıyarak, kapanan yaraları yeniden kanattı. Bunlar zaten gelir gelmez AB'ye teslim oldular, kapsamlı askerî harekâttan ısrarla kaçındılar, bölücülerin değer ve kimliklerini savunarak Güneydoğu'dan oy almayı hesapladılar. Sayın milletvekilleri, evvelen, hükümet etnik temelli ayrışma ve ayrıştırma çabalarını destekliyor. Türk milleti lafından rahatsız oluyor; bu gidişle Türkiye'nin adı ve İstiklâl Marşı'mız bile tartışılır hale gelecektir.

Sâniyen bunlar, bayrağımıza saldıranlara haddini bildiren millet evlatlarına "şoven" diyorlar. 30 bin kişinin katiline "sayın", Mehmetçiğe "kelle" diyorlar. Bunlar 301'i de değiştirdiler. Sâlisen AB ağzıyla konuşarak terörün siyasî hedeflerini haklı gösteriyor, hatta "geçmişte hatalar yapılmış" gibi şeyler söylüyorlar. Bu mevzuda hükümetin en büyük destekçisi ABD, AB ve Kuzey Irak'taki dostlarıdır. Râbian, bunlar teröristin kendiliğinden silah bırakacağını zannediyorlar; sınır ötesi harekât yapılmak istendiğinde "önce de yapmıştık, ne oldu?" diye bahane gösteriyorlar, sonra da el altından terörle pazarlık yapıyorlar. Bunlar Kuzey Irak'taki aşiret ağalarını adam yerine koyuyor ve bunlara inisiyatif veriyorlar.

Siyasallaşma adı altında Diyarbakır ve Erbil'de bazı salonlarda tartışma yapıyorlar. Genel af lâfları geveliyorlar. Değerli milletvekilleri, vaziyet budur, hükümet yıllarca rüzgâr ekti, şimdi de çözüm adıyla fırtına biçiyor. Hükümet düğmeye basmıştır. Bunlar öyle kötü işler yapıyorlar ki bizi, kırk satırla kırk katır arasında tercih yapmaya zorluyorlar; halbuki 2002 yılında biz onlara fıstık gibi bir ülke bırakmıştık. Buna sessiz kalmayız, teröre masa başında

teslim olmayı fırsat zannetmek kimsenin haddi, hakkı, harcı değildir, olamaz.Bir de mayın meselesi var; bakın uyarıyoruz, tamam temizlensin, iyi olur, tarıma da açılsın bu topraklar fakat hülle yaparak yabancılara peşkeş çekilmesin. NATO'ya bağlı o ajans yapsın. Bu tasarı geri çekilsin, yoksa alnınızda kara bir leke olur çünkü bir filozofumuzun dediği gibi "Hudut kutsaldır".

Ha, bir de şu var; Başbakan demiş ki, "Farklı etnik kimliktekiler kovuldu; bunlar faşizan yaklaşımdır vs." Bu sözler kontrolünü kaybetmiş bir ruh halinin eseridir; ecdadını aşağılamayı özgüven zanneden çürümüşlüğün işaretidir. Bunlar, Türkiye'yle hesaplaşmak isteyen Rum ve Ermenilerle aynı saftadır. Böyle densizlikleri ancak Yunan ve Ermenistan basını alkışlar. Başbakan ya özür dilesin ya da şu sorulara cevap versin... Suskun kalırsa millî vicdanda ebediyyen mahkûm kalır. Nitekim ben daha önce grup toplantısında söylemiştim. Bu kafa yapısı artık belli olmuştur; bunlar Kurtuluş Savaşı verdiğimiz için pişmanlık duyan, işbirlikçi zihniyetin günümüze kadar gelmiş uzantılarıdır. Başbakan, dilinin altındaki baklayı artık çıkarsın. Türk milletinden duyduğu utancın gerekçelerini açıklasın ve ilk adres olarak da kendi geçmişine baksın. Sayın milletvekilleri, biraz da ekonomiden bahsedelim; bunlar teğet geçecek dediler ama deldi de geçti. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yukarıdaki metin, bir muhalefet partisi genel başkanının Meclis grubunda yaptığı 30 bin vuruşluk konuşma metninin, benim tarafımdan onda bir oranında özetlenmiş şekli olup, bugünün mânâsına (27 Mayıs!) dair hiçbir imâ ihtivâ etmemektedir.

Burası Türkiye'dir ve Türkiye, böyle bir ülkedir!

Çocukça Düşünceler

"Devlet aklı"nı itham ediyorum!Cumhuriyet'in ilk gününden beri, kendini toplumu biçimlendirme görevine tayin ederek insanların hayatlarını, hayat tarzlarını tasarruf etmekle kendini yetkili kılan bilumum "zât-ı devletleri"ni sanık iskemlesine davet ediyorum. Bugüne kadar varlığını vehmettiğim, "ille de olması gerektiğini" var saydığım devlet aklı'nın gerçekte var olup olmadığı hakkında münakaşa açıyorum.

Ey devlet aklı, ey "raison d'Etat", ey hikmet-i hükûmet; sen nesin, nerede tecellî eder, nerede konaklar, ne yer ne içer, kerâmetini nerden alırsın? Bacası tüten milyonlarca hânede, mahalle aralarındaki her bakkal dükkânında, irili ufaklı ticari işletmelerde varlığını hissettiğimiz o sıradan ve müdebbir akıl, devlet mevzubahs olunca niçin buharlaşıp görünmez olur?

Cumhuriyet devrinin ilk Kürt isyanı Şeyh Sait ayaklanması; sene 1925. 85 seneden beri bu memleketin Kürt meselesi hakkında imâl-i fikr eden devlet aklının sukût ettiği yer, üç gün önce Çukurca'da 6 askeri şehid eden mayının fünyesi imiş meğerse! Yola mayın döşeyeni ele geçiremeyince, gidip Kuzey Irak'taki bazı hedefleri havadan dövüyoruz. Ne gariptir ki, eşkıya

türkü söyleye söyleye hudut karakollarını defalarca bastığında bir türlü yerinde bulamamıştık bu devlet akıllarını. Bu akıllar nasıl bir akıllardır, söyleyiniz.

Gazeteci gidip örgütün şefi ile dağda röportaj yapıyor da devletin onca adamının, teşkilatının, askerinin, polisinin eli erişmiyor; vaay, bu da mı devlet aklı? İnsanın şöyle düşünesi geliyor, "yahu, yoksa bu dağdaki eşkıya reisleri de mi, bizim anlı-şanlı bürokrat takımına mensuptur; bunların eşirrâsı devlete bıçak çekmiş olmayıp bilakis devletin kamuflaj kıyafeti giymiş görevlileri midir ki bir türlü ele geçmezler?"

Tabii bunlar çocukça düşünceler. Biz, devlet aklını hâlâ bir yerlerde gizlenmiş ve mevcut saydığımız için hâlâ eşkıya ile meşru devlet kuvvetlerini birbirine rakip sayıyor, öyle fikir yürütüyoruz... Gün geçtikçe işler kötüye gidiyor, eşkıyanın taktikası galebe ediyor; önümüze ödenmesi gereken bir çuval dolusu fatura koyuyorlar. "Vaay" diyoruz, "ne çok borç etmiş, ne kadar hatalı işler yapmışız?" Suçlanıyoruz, eziliyoruz, ufalıyoruz.

Bütün yaptığımız devlet askere çağırınca kalkıp gitmek, kanunları ciddiye almak ve itaat etmek, vergi vermek, elektrik, su, telefon faturalarını ödemek, bir de ülkemizi sevmek, "ülkemiz bölünmesin; biz Kürtlerle ezelden kardaşız; şu bölüştüğümüz ekmeği de bari boğazımıza tıkamayın" demek.

Bu akıl mesele çözmüyor; meseleyi evire-çevire, didikleye didikleye kangren haline getiriyor ama hikmetinden hiç sual olunmuyor. Dağa taşa, "ilim en hakiki mürşit" diye yazdığı halde bırakınız tecrübelerini, yanılgılarından bile ders çıkaramıyor.

Onca yıldır, "geliriz hakkından" diye kora kor mücadeleyi seçmişsin; büyük miktarda can, kaynak ve enerji harcamışsın; hatta çetebaşını getirip kucağına koymuşlar fakat yine de eşkıyayı caydıramamış, edebini takınmaya mecbur edememişsin; bir düşün ki, elli sene önce hududa döşediğin mayınları bile başına belâdır bugün. Ey devlet aklı, ben senin varlığına nasıl güveneyim? İşe bak ki, senin devletliğin, ceberrutun, efeliğin, egemenlik taslamaların hep bana, hep bana...

Yok musun, nesin?

...

Ey ruh, hâlâ oradaysan bari bir öksür!

Bir vali "ne idüğü" hakkında konuşursa...

İdarecinin Sesi dergisi bâyilerde satılmıyor; Türk İdareciler Derneği'nin meslekî yayın organı. Elimdeki nüsha 132. sayı olduğuna göre hayli eski, köklü bir dergi.

Ayıptır söylemesi, mütekaid Mülkiyeli olmam cihetiyle bu dergide ara sıra yazdığım oluyor. Benim Mülkiyeliliğim SBF mahreçli olmaklığımdan, vaktiyle "mülkî âmirlik"te bulunmak

gibi bir kıdemim yok. Fakülteye girince anacığımın, "Oğlum okuyacak vali, kaymakam olacak." beklentisi yerini bulmadı anlayacağınız.

Meslek dergileri genellikle sıkıcı olur ve çıkaranlardan başka kimse doğru dürüst okumaz; "Türkiye'de İmar, Şehir ve İnsan" konulu bir kapakla yayınlanan "İdarecinin Sesi" dergisi, bu sayısında "Göğe komşu topraklar; Artvin" isimli bir özel dosyaya yer veriyor. Mübalağasız ifade ediyorum ki, yayıncı olmaktan ziyade İçişleri bürokrasisinin yukarılarında hizmet veren yöneticiler tarafından biçimlendirilen bu dergi, neredeyse haftalık kültür ve sanat dergilerinde gördüğümüz sıcaklık ve renkliliğe kavuşmuş. Her hâliyle, "Yaa, böyle mülkî âmirlerimiz de var öyle mii?" dedirten bir dergi. Genel Yayın Yönetmeni Yılmaz Kurt'u bu yayıncılık başarısından ötürü tebrik etmek, herhalde onun "mülki âmir" tarafını fazlaca tahriş etmeyecektir!

Sözü nereye getireceğim; Dergi'deki özel dosya kapsamında Artvin Valisi Cengiz Aydoğdu ile yapılan bir mülakat var. Ucundan okumaya başlayınca, "Aa, bu vali başka bir şey söylüyor; daha doğrusu söyleyeceğini vali gibi söylemiyor." duygusuna kapılıyorsunuz. Saklamanın âlemi yok; Cengiz Aydoğdu ile biz en az 15 yıllık komşu, arkadaş ve dostuz ve hukukumuz bu sıfatların ötesine de taşar. Kütüphanesiyle tayin yerine giden mülkî âmirlerdendir Cengiz Aydoğdu. Çok okur fakat okuduğunu iyi okur, gerekirse fâsılalarla birkaç defa, yeniden sindire sindire, not alarak okur ve ayrıntıları bir akademisyen dikkatiyle farkeder. Bu nitelikleri de onu, farklı bir idareci yapıyor; bakın ne diyor mülakatın bir yerinde: "Basında da bir 'vali tiplemesi' var. O tiplemeye uymayacak bir şekilde, o, bize biçilen rolün dışında konuştunuz mu, o zaman basın sizi bir şekilde cezalandırır. Yani belli konularda fikir beyan etmeyeceksiniz ya da basındaki o tipolojiye uygun konuşacaksınız. Basındaki idareci tiplemesi, genellikle (kimseyi itham etmek istemiyorum ama) konuştuğu halde hiçbir şey söylememek üzerine kurulmuş."

Ve yine devam ediyor, "Türkiye'de dünyanın hiçbir yerinde olmayan "ideolojik ve tarafgirâne bir bakış açısı" var. Tabii bu eleştirilerin bir derinliği de yoktur. Ciddi anlamda, altı doldurulabilen sağcılık, solculuk gibi bir bilgi birikimi bile yoktur ülkemizde. Sadece "yaftalamak" diyebileceğimiz içi kof, biraz kazınınca altından cehalet çıkan, bir, birbirimizi tasnif etme alışkanlığımız var. Bu 'tahsilli cehalet' maalesef bizim iletişim ortamımıza hâkimdir. Bundan yani bu tahsilli cehaletin gazabından idareci olarak biz de nasibimize düşeni alırız."

"Ara sıra "Devlet benim" gibi bir duygu oluyor mu insanda?" sorusuna ise şöyle cevap veriyor:

-İşte tam bu noktada insanların yetişme şekli, kişisel donanımlar, şahsiyet oluşumu gündeme geliyor. Siz vali veya kaymakam olarak ne düşünürseniz düşünün toplum sizi devlet olarak görüyor... Sizin hareketlerinizin tezahürünü o şekilde bekliyor, öyle anlamak istiyor. Eğer siz

kendi donanımınız, yaşantınız, dünyaya bakışınız, söz ve fiiliyatınızla o vatandaşın bakışına uygun bir profil çizemiyorsanız iyi vali olamıyorsunuz. Bu nokta çok önemli. Tabii, önce sizin bunu yani vatandaşın bu bakışının tarihî köklerini anlamanız lazım. Vali veya kaymakamların bu konuya çok dikkat etmeleri gerektiğini düşünüyorum. Popüler kanaatlerin dışında vatandaşın bir bakış açısı, yüz yıllardan beri gelen bir damar var. Bir köye gittiğinizde köylünün size "Vali Paşam" veya "Sayın Kaymakamım", "Sayın Valim" diye hitap ettiğinde, o sözün arkasında Oğuz Kağan'dan, Sultan Alpaslan'dan, Sultan Fatih'ten Atatürk'e kadar gelen bir çizginin hatta Hazreti Ömer'den, Peygamberimiz'den günümüze doğru uzanan bir hatıranın yükü olduğunu, etkisi olduğunu bilmemiz lazım.

...Örneğin, Artvin'de valinin makam aracı bayrakla gittiğinde sokakta rastlayan herkes ayağa kalkıp selam veriyor. O selam devletin ve milletimizin elbette, o bin yıllık geçmişin hatırasına hürmettir. Ve siz o arabanın içinde onu temsil ediyorsunuz, ona layık olmalısınız. En az o vatandaş kadar siz de o vatandaşa hürmet etmelisiniz. O manada devletin temsilcisi o vatandaştır. Bunu böyle bilmek lazım. Devletin asıl sahibi ve temsilcisi... Ülkenin gerçek gücü... O vatandaştır.

-Çok ağır bir sorumluluk olsa gerek?

-Kesinlikle çok ağır bir sorumluluk. Yani taşınması çok zor. Sadece o kadar değil, "bizden sonra görev yapacak insanlara da borcumuz var". Yıpranmamış, pörsümemiş, gölgelenmemiş itibarlı bir valilik müessesesini haleflerimize, bizden sonra gelenlere "temiz" bırakmak zorundayız. Tabii, burada işin ruhunu kastediyorum. Şimdi, böyle baktığımızda vali olmaya çalışıyoruz diyorum ben. İnşallah milletimin nazarındaki vali olabiliriz diyorum. Bunun da çok zor olduğunu düşünüyorum... Burada biraz özeleştiri yapıyorum, belki itham ediyorum, belki arkadaşlarım, meslektaşlarım bana kızacaklar ama o 5442 sayılı kanundaki şekliyle devletin ve hükümetin temsilcisiyiz diyebilmemiz için ifade edilen bu "ideal durum"u gerçekleştirebilmek için birkaç fırın ekmek yememiz lazım!"

Şehirlerde gündelik hayatın akışı esnasında vilayet forslu siyah arabaların içinde geçip giderken yüzlerini pek az gördüğümüz valilerin, kullandıkları otorite ile nasıl hesaplaştıklarını merak ederim öteden beri. Cengiz Aydoğdu bu konu hakkında çok dikkate değer bir tahlil getiriyor:

-Otoritesiniz... Ne var ki o şartlarda düşünce olmuyor. Yani düşüncenin olması için tezatların olması lazım, can sıkıntısının olması lazım. Düşüncenin olması için karşılıklı haberleşmenin olması lazım. Mevlânâ, "can haber almakla can olur" diyor. Size itiraz edilmeli, siz itiraz etmelisiniz. Bürokrasi haberleşmez. Emir alır, emir verir. Talimat alır, tekmil verir. Buna haberleşme denemez. Hâlbuki düşüncenin olması için bir beyin fırtınası, bir düşünme ve söyleme anaforunun olması lazım. İşte ben doğru söylüyorum, ama bunun dayanaklarını nasıl ifade edebilirim, bunları nasıl ispatlayabilirim filan gibi kafanızı patlatmalısınız. İşte o zaman

düşünce oluyor. Öbür türlü buyruk veriyorsunuz, talimat veriyorsunuz, emir veriyorsunuz. Emir veren insan düşünmez demek istemiyorum ama çok düşünmeden emir verilse de oluyor.

-Bu yönüyle valiler yalnız mı?

-Elbette. Bu yönüyle valilere yardımcı olmak lazım. Valilerin de kendilerine yardımcı olmaları lazım. Valiliğin insanı çarpan yanları var. İşte o makam arabaları, korumaları, vesaire... O girdaba, o türbülansa girmemek lazım. Bunun için de çok okumak lazım. Size yanlışlarınızı söyleyen, sizi eleştirebilen dostlarla, insanlarla görüşüp konuşmak lazım.

- Sayın valim siz bizim ezberlerimizi bozuyorsunuz. Valiler pek yanlış yapmaz diye biliyorduk ama?

-Evet, valilerin yanlışları düzeltilmez. Yanlışı düzeltilmeyen insan dünyanın en talihsiz insanıdır. Allah bize yanlışımızı düzelten dostlar versin. Onun için, valilere de yanlışlarını düzelten yardımcılar versin, memurlar versin, arkadaşlar versin. Belki bunun için valilerimiz idari tavırlarında, çevresindeki insanların konuşmasına fırsat vermeli. Bürokratik iletişim bizde düşünceye yer vermeyen, alternatife yer vermeyen bir yapıda. Yani bilginin bir tedavül değeri olmalı, düşüncenin tedavül değeri olmalı.

Cengiz Aydoğdu'nun, "Bize velvele düştü" başlığıyla yayınlanan edebî ve kültürel denemelerinin, Türkiye Yazarlar Birliği tarafından 2005 yılında "deneme" ödülüne lâyık görüldüğünü söylemiş miydim?..

2009

29 Haziran

Askerî vesayet rejimine son! Aksiyon Dergisi

29 Haziran

Ne oluyor? Zaman Gazetesi

28 Haziran

Hazırda bekletilen "Çakma" elemanlara dair bir deneme Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

24 Haziran

Üç nalla bir at Zaman Gazetesi

22 Haziran

Dehâ! Aksiyon Dergisi

22 Haziran

Ordu için, orduya rağmen Zaman Gazetesi

21 Haziran

Grup toplantısı Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

20 Haziran

Askerî yargı, Atatürk Anayasası'ndaki yerine: Marş! Zaman Gazetesi

17 Haziran

Tam da o esnada hakim bey... Zaman Gazetesi

15 Haziran

'Ben' meselesi! Aksiyon Dergisi

15 Haziran

Yazın bu tarihi bir kenara... Zaman Gazetesi

14 Haziran

Yenilebilir şilt Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

13 Haziran

Mütevelli kızı sevmenin âdâbına dair Zaman Gazetesi

10 Haziran

Laik düşünce için daha ehil sözcülere ihtiyaç var Zaman Gazetesi

08 Haziran

DTP 'çözüm'ün neresinde duruyor? Aksiyon Dergisi

08 Haziran

Abim damat oluyoor... Zaman Gazetesi

07 Haziran

Sultan II. Mahmud, mehteri niçin lağvetmişti; açıklıyorum! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi
03 Haziran

Yahu hamâset, biraz hamâset ey komşular... Zaman Gazetesi
01 Haziran

27 Mayıs 1960: Türk hukukçuluğun sınıfta kaldığı tarih Aksiyon Dergisi
01 Haziran

Karne zamanı Zaman Gazetesi

Karne zamanı

Lig bitti; şimdi bütün öğretmenlerin karne dağıtmadan evvel yaptığı gibi sınıfa hitaben, -gelecek seneye bir faydası dokunur düşüncesiyle- kısa bir değerlendirmede bulunmak istiyorum.

1- Sezon bitti fakat yenisi kapıda; demek ki, "bu hakemlerle lig bitmez" şeklindeki hayıflanmaların temeli asılsızdır.

Futbol gönül işi değil; ticaret, hayli iri-yarı bir sektör. Kaybeden yerinmeyecek, kazanan fazlaca böbürlenmeyecek. Altı üstü eğlence zaten.

2- Beşiktaş son haftalardaki istekli oyunuyla şampiyonluğu hak etti. Tebrikler fakat tanıdığım Beşiktaşlıların çoğu bu birinciliği içlerine sindiremediler. Mustafa Denizli'nin yıllar önce başörtüsü aleyhine savurduğu laflar, zannedilenden fazla ma'kes bulmuş. Kıssadan hisse; herkes oturup önündeki yoğurdu yiyecek, boyundan büyük lâflar etmeyecek. Vatandaş unutmuyor, duvara yazıyor.

3- Sivasspor, kendine "gönüllerin şampiyonu" pâyesini lâyık gördü ve bundan hoşnud görünüyor. Doğrudur, sair "üç büyük"ün üstüne tırmanıp ligi ikinci bitirmek azımsanacak iş değil fakat dikkat. Kritik yerlerde maç kaybetmeyi kanıksamak alışkanlık yapar. Sivasspor'un teknik direktörü, her mikrofon gördüğünde, esasen konuşmak için önceden zihnî bir hazırlık yapmanın gerekmediği yolundaki teoriyi doğrularcasına rahat ve çabuk konuşuyor; aman dikkat, zira onun bazen konuştuktan sonra düşündüğü kanaatine kapılıyorum. Teknik adamlıktaki önemli başarısını, halkla ilişkiler konusundaki şahsî kabiliyetine duyduğu bâtıl inançla zedelememeli.

4- Trabzonspor'un son maçında "bitse de gitsek" psikolojisiyle sahada yürümesine bir mânâ veremedik. Stat Avni Aker, rakip Fenerbahçe, tribünler dolu. Allah'tan başka ne istersiniz, niçin futbol oynamazsınız a canlarım? Hayretlere sezâ bir keyfiyet. Şöyle düşünüyorum; Tolunay Kafkas bu sene takımın başında olsa, açık arayla sezonu şampiyon kapatırdı.

5- Bu sene o eski "Fenerbahçe efsânesi"nin dönüşüne şahit olduk: Aziz ve muhterem başkanının yeniden kongreden vize almasıyla "N'olacak bu Fener'in hâli?" suali, yeniden zihinleri kemirip durmakta. İtiraf edeyim ki, bu sorunun sarı-lacivertli yürekleri dağlamadığı bir sezonda futbol takip etmenin keyfi de olmuyor. Fenerbahçe'nin nasıl kurtulabileceği hakkında hiçbir fikrim yok; olsa da söylemezdim zaten!

6- Ve benim babadan yâdigâr Galatasaray'ım! Ligi beşinci bitirdiği için sevindirik olan taraftarın hâline bakınca, vaktiyle Osmanlı Devleti'nin üç kıtada at koşturmuş olduğu gerçeği akla geliyor. Galatasaray taraftarı mâzinin parlak günlerine sardığı jelatinleri sandıktan çıkararak kendini teselli ediyor. Galatasaray'ın nasıl kurtulabileceğini biliyorum ama işe bakınız ki merak eden de yok.

7- Bu yılın en büyük teknik direktörlük başarısı Ertuğrul Sağlam'a ait. Hayatının hatası Beşiktaş'ta görev yapabileceğini teorik olarak kabullenmesiydi; üstelik Sinan'ın menajerliğinde! Ligi altıncı bitirmiş olsa da Bursaspor'un başarısı kayda değer niteliktedir. Keşke Avrupa Ligi vizesini alabilmiş olsalardı!

8- Diğer takımların karnesini TFF versin; ben daha mühim bir noktaya işaretle karne törenini kapatmak istiyorum. Lig TV denilen yayın kuruluşu, herhangi bir ticarî mantığa dayanıp dayanmadığını cidden merak ettiğim müşteri hizmetleri ve abonelik servisiyle çoğumuzu çileden çıkarmayı başardı; siz buna bir de Erman Toroğlu'nun her maç sonrası Galatasaray'dan hınç alırcasına yaptığı taraflı yorumları da ilave ediniz. Bu karnenin sınıf geçmemesi lâzım fakat Şansal Büyüka'nın ve Musa Çözen yönetimindeki teknik ekibin yayıncılık başarısına şapka çıkarmamak nankörlük olur; bu arada Erman'sız bir Lig TV ise lezzetle seyredilir. Gelinim sana söylüyorum... Fakat Barcelona'nın yeri bir başka birader. Finalde seyrettiğimiz ManU, resmen mahalle takımı gibiydi yahu!

27 Mayıs 1960: Türk hukukçuluğun sınıfta kaldığı tarih

Aksiyon'un geçen haftaki kapak konusu, 27 Mayıs Darbesi'nin, kamuoyunca pek bilinmeyen bir yönünü yeniden göz önüne getirmesi bakımından önemliydi; bu darbe sadece Türkiye'nin anayasal nizamını, meşru anayasasını, parlamentoyu, meşru hükûmeti ve halkın dirliğini berhava etmekle kalmamış, bizatihi ordu içinde de büyük bir karışıklığa ve tasfiyeye sebep olmuştu. Dosya kapağını teşkil eden, "Darbe içinde darbe" başlığı sadece muhtelif gerekçelerle ordu mensubu 7 bin 200 subayın ordudan uzaklaştırılmasını ifade etmiyor, ordu hiyerarşisini altüst eden Millî Birlik Komitesi tipi cuntacılığın kendi mantığı içinde başarıya

ulaşarak orduda emir-komuta zincirinin kırılmasını da kapsıyor. Bu çehresiyle 27 Mayıs Darbesi, binlerce yıllık Türk ordu geleneğini de yıkmış, ordu içinde ikiliğe ve ayrımcılığa da sebep olmuştu. Sadece bu gerekçe bile 27 Mayıs Darbesi'nin niçin asla övülmemesi, örnek bir hareketmiş gibi gösterilmemesi gereğini de ifade ediyor. Oysa ki 27 Mayıs Darbesi, aradan geçen yarım asra rağmen Türk basınında, aydınlar ve birtakım bilim adamları arasında hâlâ örnek bir aydınlanma hareketi, bir hürriyet mücadelesi, hatta Atatürkçülük doğrultusunda Türk ordusunun ve gençliğinin zalim bir hükûmete karşı direnme hakkını kullandığı mübârek bir kalkışma gibi takdim edilmekte övülmektedir.

27 Mayıs Darbesi'ni hâlâ övebilenlerin varlığı, ne yazık ki bizi şaşırtmıyor; 27 Mayıs Darbesini matah ve meşrû bir kalkışma gibi savunanlar, bugün de üç aşağı beş yukarı 27 Mayıs modeli bir başka cuntacılık hareketinin savunuculuğunu yapıyorlar. Bugünlerde devam etmekte olan dava, âdeta tarihin tekerrürü gibi. Fakat bir farkla; bugünün cuntacıları suçüstü yakalandılar, emellerine ulaşamadılar ve haklarında usûl kanunlarına uygun olarak düzenlenen bir iddianame ile adaletin karşısına çıkarıldılar ve eylemlerinin hesabını veriyorlar.

Cuntacılık kaybederse hukuk devleti kazanacak; darbecilik yenilgiye uğrarsa, demokratik usûl ve prensipler galebe edecek ve Türkiye inşallah, tam da Atatürk'ün muradına uygun "muasır ve güçlü" bir devlet mevkiine gelecek.

Bir mânâda Türk devlet geleneği en kritik imtihanını vermekte!

HUKUKÇULARIN YEDEĞİNDE

GERÇEKLEŞTİRİLEN DARBE!

27 Mayıs Darbesi, ordunun iç işleyişi açısından bir fecaatti fakat bu darbeye, tam da o günlerde meşruluk kazandıran hukuk mekanizmalarının durumu, işin açıkçası, kendi arasında örgütlenen 30-40 subayın darbe yapmaya kalkışmasından daha yüz kızartıcı bir sâbıkadır.

1950 ile 1960 arasında hukuk fakültelerinde okuyan bir fikir adamının sözleri bu bakımdan meseleye ışık tutacak derecede önemli ve benim kanaatime göre yeni bir değerlendirmedir. Bu fikir adamımız diyor ki (meâlen), "50'li yıllarda gördüğümüz ve yaşadığımız siyasi muhalefetin iktisadi, sosyal, fikrî, ideolojik bir boyutu yoktu; muhalefet sadece hukuki bir platformda ve özellikle üniversitelerin hukuk fakültelerinde, hukuk profesörleri tarafından verilen mütalaalarla sürdürülüyordu. O günlerde gazete muhabirleri sektirmeden hukuk fakültelerinde, devrin meşhur hukuk profesörlerinin derslerine girer, ders esnasında verilen hükûmetin icraatını hukuk nokta-i nazarından eleştiren sözleri haber yapar ve manşetlere taşırlardı. Siyasi muhalefet ise bu tarzda mütalaaların peşine takılarak hükûmeti eleştirirdi; böylece bütün siyasi muhalefet hukuk eksenine bağlanır, hükûmetin siyasi, toplumsal, iktisadi icraatını eleştiren bir zenginlik göstermezdi."

Bu izah tarzı, 27 Mayıs Darbesi'ni gerçekleştiren Komitecilerin, niçin darbenin ilk günü büyük çoğunluğu İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden olmak üzere hukuk profesörlerini alelacele uçakla Ankara'ya getirttiğini ve aynı acelecilikle, "Darbenin meşruluğu ve haklılığı" üzerine bir bildiri yayınlattığını da izah ediyor. Sıddık Sami Onar, Tarık Zafer Tunaya, Muammer Aksoy, İsmet Giritli, Amil Artus, Hıfzı Veldet Velidedeoğlu ve Hüseyin Nail Kubalı gibi devrin en tanınmış hukukçularından oluşan bu komisyon, sadece Türk hukuk tarihinin değil, üniversite geleneğinin de en büyük kırılma noktasını teşkil eden kritik rolü yerine getirirken, hukuk düsturlarından ziyade siyasi heyecanlarıyla hareket ederek ilmî kariyerlerini gölgelemişlerdir.

"HOCALARIMIZ İLİM SAHİBİYDİ

FAKAT FAZİLETLERİ NOKSANDI!"

Millî Birlik Komitesi'nin en yüksek rütbeli mensubu Tümgeneral Cemal Madanoğlu, sonraki yıllarda o gün yaşadıkları şöyle anlatıyor:

"Ne yapacağız yahu diyorum. 5-10 subayla koca devleti nasıl hâle yola sokacağız. Bütünüyle bu düşünce kafamda (...) Adeta neşem kaçtı. İçimde bir ışık çaktı sanki. Tamam dedim. Ben şimdi profesörleri çağırırım ve onlara ihtilal heyecanı ile bir kurucu meclis kurdururum dedim (...) Geldim. Profesörleri Genelkurmay'da bir salona oturtmuşlar. Böyle sinema seyredecek gibi yan yana dizilmişler. Karşılarında bir masa var. Ben masaya geldim. Oturmadım. Ayaktaydım. Bütün konuşacaklarım kafamda düşündüklerim hepsi gitti başımdan. Dedim ki, sayın hocalar, profesörler. Biz bir iş yaptık. Ağzımdan böyle çıktı. Bunlar hemen bağırdılar. Siz vatan kurtaran arslansınız, şöyle yaptınız, böyle ettiniz filan. Dedim, şimdi edebiyatın sırası değil. O sonra. Şimdi beni dinleyin" (Erdoğan Günal, Türkiye'de Demokrasinin Yüzyıllık Serüveni, Karakutu y, İst. 2009, s.147)

Bu hukukçular, hemen o gün bir bildiri hazırlayarak bunun adi bir hükûmet darbesi olmadığını, DP iktidarının meşruluğunu kaybettiğini, Atatürk ilkelerine aykırı davrandığını, "Bir hükûmetin meşruluğunun sadece onun orijinine, yani onun iktidara gelmesine bağlı olmadığını, TBMM'nin yasama organı olmaktan çıktığını ileri sürerek darbeyi alkışladılar ve o gün itibariyle ne yapacağını bilemeyen, meselenin bu kısmı hakkında hiçbir fikrî hazırlığı olmayan acemi darbecilere bir ihtilal komitesi kurma fikrini telkin ettiler.

Aynı "Hukukçular" topluluğu", darbenin 15. gününde MBK üyelerine verdikleri akılla 1924 Anayasası'nı ortadan kaldıran 1 numaralı kanunu çıkarmalarını öğütlediler. Daha önce verilmekte olan kanun numaralarını sıfırlayarak, yeni bir devletin, yeni bir "Cumhuriyet"in ilk kanununu yayınlayan darbeciler, Hukuk Profesörlerinin kaleme aldıkları bu kanunla MBK'nın TBMM'nin yerine geçtiğini, Bakanlar Kurulunun MBK tarafından seçileceğini, atama yetkisinin MBK Başkanı Cemal Gürsel'de olacağını ve MBK'nın ölüm cezaları onaylamak da dâhil denetim ve azletme yetkisine sahip olduğunu -sözde- kanun hâline getirdiler.

12 Haziran 1960 ve 1 Sayılı kanun, Mustafa Kemal Atatürk'ün en büyük siyasi düsturu sayılmak lazım gelen 1924 Anayasası'nı fiilen çöpe atan bir kanundur; ihtiva ettiği kapsam itibariyle keyfî bir anayasadır. Bu anayasanın mimarı, yukarda adı geçen o devrin hukuk otoriteleri ve allâmeleri idi.

O devri yaşamış bir başka hukuk fakültesi öğrencisi, hocaları hakkında şâheser bir hüküm vererek diyor ki, "bu hocalarımız belki ilim sahibiydiler fakat faziletleri noksandı!"

DARBECİLERİN GÜLÜNÇ GEREKÇESİ

Darbeciler, seçimle işbaşına gelmiş meşru hükûmetin Başbakanını ve iki bakanını -dikkat ediniz- 1924 Anayasası'na aykırı davranmak suçuyla itham ederek astırdılar; halbuki 1924 Anayasası 27 Mayıs tarihinde fiilen ayaklar altına alınmış, 12 Haziran'da ise çöp tenekesine fırlatılmıştı.

Türk milleti 27 Mayıs Darbesi'ni asla unutmamalı, aradan geçen elli yıla rağmen hâlâ bu darbeyi övenleri ibretle seyretmelidir.

Yahu hamâset, biraz hamâset ey komşular...

Bir haftadan beri şu mayınlı arazilerin göz göre göre ama yine de çaktırmadan ve bu ülkede herkesten daha zinde ve uyanık bir muhalefet bulunduğunu hesaba katmaksızın İsrail'e peşkeş çekmeye kalkışan zihniyeti perişan etmek için nasıl bir yazı yazmam gerektiğini düşünüp duruyorum; öyle ki, dışardan görenler, "a ne gamsız adam, somurtup duruyor" diye düşünürler resmen.

Öyle değil vallahi. Bakınız canımın içi Türkiyem'in her köşesinde dört koldan vatanseverlik müsabakaları açılmış; herkes harıl harıl Türkiye'yi kendisinden daha çok sevdiğini isbat edemeyen kişilerin % 100 ihtimalle vatan haini sayılması gerektiğini düşünerek bir dizi aktivitede bulunuyor. Eh, takdir edersiniz ki bu berbat bir his duygusu! İster istemez kendimi yokluyorum; eyvah! Bende hiç hamiyet-i milliye kalmamış yahu!..

Belki görünce biraz heyecanlanırım diye milli sembolleri, şiirleri, destanları, eski sloganları zihnimden geçiriyorum; tık yok azizim, tık yok!.. "Yahu hamâset, biraz olsun hamâset kalmadı mı sizde komşular?" diye kendimi alıp sağa sola çarpmaktayım; heyhat! Meğerse meseleleri şöyle sinirlenip coşmadan gerçek boyutlarıyla kavrayıp anlamaya çalışmak endişesi bende milli refleks diye bir hassa bırakmamış; halbuki bir kısım vatandaşlar millî ve mânevî meseleler hususunda kuyumcu terazisini hicab ettirecek derecede yüksek hislenişler, derin kavrayışlar sergileyip durmaktalar. Onca insanın yanılıp da, benim isabet üzre olmam, imkânsızdan daha da düşük ihtimâl!

"N'oolacak bu benim halim?" diye derin üzüntüyle siber alemde gezinirken derdime devâ, yarama merhem olacak müthiş bir şarkıya tesadüf ettim. Aradan yıllar geçmiş, unutup

gitmişim bu eski şarkıyı. Tam da benim gibi milli duyarsızları galeyana getirip intibaha erdirecek bir eser. Sizlerin de unutmuş olabileceğini kabul ederek bu mânidar sözleri şöyle bir baştan şerh edeyim dedim kendimce.

Şarkının adı: Türkiyem, şarkının öteki adı, "Kahraman ırkıma" ve şöyle başlıyor: "Kahraman ırkıma sızmış ihanet, bütün yüreklerde acı ve nefret / Düşmanlarım mert değil, hepsi de namert / Türk'e Türk'ten başka yoktur dost nimet / Ata'nın verdiği ilkelerle coşalım/ Onun gösterdiği hedeflere koşalım/ Türkiyem Türkiyem cennetim / Benim eşsiz milletim"

Şarkının ilk kısmını dinledikten sonra kimyam değişti âdeta, ülkemde olup bitenleri yerli yerine oturtmaya ve daha derinden anlamaya başladığımı hissettim, fakat kahraman ırkımıza ihanetin nasıl olup da sızabildiği konusunda hâlâ tereddüd ediyorum. Bütün yüreklere acı ve nefret dolduğuna göre bu ihanet hayli etkili olmalı; nitekim üçüncü satırda düşmanlarımızın tamamen nâmert olduklarını öğrenmeyeyim mi? Aklıma "Mert olsaydılar acaba düşman olmaktan çıkacaklar mıydı, yoksa bize daha büyük kötülük mü yapacaklardı?" sorusu takılıyor, aklım karışıyor fakat inançla devam ediyorum; dördüncü mısra'ı anlamıyorum, "yoktur dost nimet" kavramı bana biraz muğlak geliyor fakat şarkının nakarat kısmını, ilk ve orta tahsilim esnasında kazandığım hassasiyetlerin yardımıyla kolayca kavrıyorum ve havaya giriyorum, işte bu: "Ata'nın verdiği ilkelerle coşalım/ Onun gösterdiği hedeflere koşalım/ Türkiyem Türkiyem cennetim / Benim eşsiz milletim". Şairin "coşalım ile koşalım" kelimeleri arasında yaptığı zengin kafiye uygulaması beni resmen coşturuyor, kendimden geçiyorum. Son mısrada ise milletimizin eşsizliği konusunda verilen teminatla yatışıyor ve ara nağmeye geçiyorum. Bu kadar milli hisler terapisi bana yetiyor, hatta fazla geliyor. O şevkle yeniden gazetelere eğiliyorum. Oh my God! Her taraf hain, işbirlikçi ve satılmış ajanla dolu; nasıl olur da bunu daha önce farketmemiş olabilirim diye titriyor, ürperiyorum. Bu derece hassas ve duyarlı duyargalara mâlik bir muhalefet cephesinin varlığından ötürü kıvanç duyuyorum. Sonra bir duygu patlaması oluyor, ağlamaya başlıyorum; meğerse şarkının öteki dörtlüğüne geçmişiz!

Duyarsızlığın lüzumu yok; bu milli hislenişler terapisini, mezkur şarkı refakatinde herkese tavsiye ederim!

Sultan II. Mahmud, mehteri niçin lağvetmişti; açıklıyorum!

29 Mayıs Cuma günü kahvaltı esnasında, yer darlığından buzdolabının üstüne kondurduğumuz televizyonda hızlı zaplama turları atarken gözüm, stüdyoda mevzilenmiş Mehter takımına ilişince, "Dur bakalım ne olacak!" merakıyla seyre başladım.

Televizyonların sabah programları bir âlem; daha evvel pek farkında değildim, kendimi tekaüde sevk edince ucundan-kenarından birazcık muttali oldum ki vaziyet vahimdir! Televizyoncular, "Ne etmeli de sabahın köründe elâlemi ekran başına çekmeliyiz?"

düşüncesinin teşkil ettiği maden damarını, son raddeye kadar kazımaya karar vermişler. Hedef kitle ise ev hanımları. Gece yarısı programlarında ise hedef kitlenin profili değişiveriyor: Yemeği fazla kaçırdığı için, ertesi gün ödemesi gereken çeklerin karşılığını nereden denkleştireceğini iyi hesaplayamadığı için uyku tutmayan erkekler baş sırada. Siz buna, ertesi gün işe gitme mecburiyeti olmadığı için sabahlara kadar tartışma programı seyretmekten vahşi bir haz, entelektüel bir çeşni lezzeti alan orta yaş üstü erkekleri de ilave ediniz...

Konuyu değiştirmeyelim; Mehter takımına şöyle bir baktım, moralim bozuldu, canım sıkıldı.

Sebebini izah edeyim: Efendim mehter dediğiniz, mânâ itibariyle dünün orkestrası mânâsına gelse de, bugün mehter denilince akla, "esnaf veya düğün mehteri" değil, düpedüz askerî bando veya orkestra geliyor. Osmanlılar mehterân bölüklerini, nâzenin Osmanlı paşaları tatbikat çayırında akşam çayı içerken hafif eserler terennüm etsin diye kurmamışlar; bilakis "Savaş müziği icra etsin, düşmanın ödünü yarsın; dostlara cesaret ve kuvvet, düşmana dehşet salsın!" diye düşünmüşler.

A! Stüdyodaki mehter mensuplarına bakıyorum: Tanzimat devrinden sonra zuhur eden çıtkırıldım bürokrasi sınıfının orta kademesine mensup "Kâtibim" kılıklı ve edâlı insanlar. Düşmana dehşet vermek bir yana, "Yahu bu Osmanlı askerleri ne kadar halim-selim ve yumuşak huylu, çelebi mizaçlı insanlardır; bakınız bize eğlenelim diye ekistıradan mesarif edip orkestra bile yollamışlar; hay Allah razı olsun!" dedirtecek mıy mıy bir hey'et. Başlarında birer taklit Bâbıâli kavuğu, omuzlarında yerlere kadar sürünen uzun, kenarları fırfırlı maşlahlar. Bıyıklar ince ve mevzun; bakışlar fazla dostâne, hattâ, "Buradaki işimizi bir an evvel bitirsek de, öteki ekstraya da yetişsek!" makamında yılgın ve yorgun...

Bu adamın eline bir de trombon tutuşturuyorsunuz...

Evet, birkaç tane "muharip" kılığında enine-boyuna, sert bakışlı, bıyığı bükülmez cinsten babayiğit delikanlı da yok değil fakat gözlerini sabit ve muhayyel bir noktaya dikerek kımıldamadan duran ve elinde tuttuğu sancağı kesinlikle titretmeyen bu çocuklar, mehter orkestrasının başına bir hal gelmesin diye özel güvenlik şirketinden kiralanmış korumalar gibi duruyorlar. Müzikle alâkaları yok!

Eğer mehteran bölüğü hakikaten böyle idiyse, vaktiyle reformcu padişahımız II. Mahmut hazretlerinin, bunları niçin gözünün yaşına bakmadan lağvedip de yerine Donizetti Paşa riyâsetinde askerî mızıka kurdurduğu daha iyi anlaşılıyor.

(Bu arada "mehter" ile "mızıka" kelimeleri arasındaki tını farkına dikkatinizi çekmiş olayım!)

Zira eğer lağvedilmeden önce mehter bölükleri bu şekle bürünmüş idiyse, bunların düşmandan ziyade bizim askerlerin moralini perme-perişan ettikleri açıktır, tartışılmaz. Böylece son iki asırdan beri Osmanlı ordularının küffâr önünde niçin yılgınlığa düşüp düşmandan yüzgeri ettiklerini de izah edebiliriz.

Bakınız şu anda aklıma geldi; bu nokta-i nazar, Batılılaşma tarihimizi izah bakımından son derece yeni ve câzip bir teoridir ki bilâ-bedel bilim dünyasına armağan ediyorum.

Stüdyodaki müzisyen arkadaşların bu işte bir taksiri yok elbette; lütfen onlar üzerlerine alınmasınlar fakat mehteri bu şekle koyanların pişkinlik göstermesine izin verecek değiliz. Yanlış yapıyorlar.

Değerli arkadaşlar; ille de mehter bölüğü veya takımı kuracak iseniz, bu orkestranın bir savaş enstrümanı, esasında muharip bir birlik olduğunu unutmayacaksınız.

Mehter Musîkisi, -tâbir mâzur görülsün- cengâver, saldırgan, rahatsız edici, dehşet verici, yüksek volümlü bir musîkidir; bu da demek oluyor ki, kesinlikle minyatürize edilemez. On kös yerine bir ramazan davulu, elli zurna yerine iki trombon veya trompet, iki yüz zil yerine birkaç tane çıngırak koyulduğunda bu tesiri elde edemezsiniz.

Ya tam yapacaksınız, ya hiç!

Bu bölüğün mensupları, evvela savaşçı oldukları için neredeyse kolalı gömlek kuşanarak püsküllü, kalıplı fesle icra-yı sanat etmek yerine bir savaşçı nasıl telebbüs ederse öyle giyinecekler; müziklerini de o eda ile yapacaklar.

Bu müzik, meydan müziği beyler; "meydan sazları" ile icra olunacak. İcraya başlayınca da on kilometrelik yerdeki "düşmen-i din"in yürek yağlarını cızır cızır eritmiyorsa o işi bırakacaksınız; "Tarihî ve askeri caz-band" diye yeni bir akım başlatabilirsiniz fakat muhter musikisi değil.

Tabii, evvela o azîm velveleyi zihnen tahayyül edebilmek lâzım!

Gelelim işin repertuvar faslına!

Bugünün mehter musîkisi, "Ceddin deden"le başlayan, "Gafil ne bilir"le devam eden ve "Tarihi çevir, nal sesi..." ile biten daracık bir repertuvara sıkışmıştır. Buna Yıldırım Gürses'in o çok güzel Fetih Marşı'nı da ilave ederseniz, sadece bir hane çalınan tarihi peşrevlerle birlikte liste en kabadayısından sekize-ona çıkar; daha fazla değil.

Bugün askerî musîki nâmına mevcut bulunan bütün eserler, II. Mahmud'un Garplılaştırma operasyonundan sonra Donizetti Paşa'nın sevk ü idaresinde şekillenen Batı tarzında marşlardan ve terennümlerden ibarettir. Neredeyse her makamında bir Mevlevî Ayini bestelenmiş, muhteşem bir musiki birikiminin, askerî sahada niçin bu kadar az ve basit eserle yetindiğini sonra kimselere anlatamayız; gülerler. Nedir o öyle, "Ceddin deden, neslin baban..." yahu?

Zaten bu eserler de mehter lağvedildikten sonra, XX. yüzyılın ilk çeyreğinde güç-belâ hatırlanabilmiş parçalardır; bunların hakikaten cenk meydanlarında çalınıp icra edildiği de şüpheli... Vaktiyle mehter bölüklerinin hangi eserleri çalıp icra ettiklerini de pek bilmiyoruz.

Olsun! Yarışma açar, yeni besteler yaptırırsınız; uzmanları davet eder, "Mehter bölüğü kıyafetiyle, yürüyüş nizamıyla, aksesuarı ile, musikisi ve repertuvarı ile nedir ve nasıl olmalıdır?" meselesi hakkında ilmî ve sahici bir fikir edinirsiniz. Bu esnada, memleket çapında yürütülmekte olan bilumum mehter faaliyetlerini durdurur, sağda-solda üç beş heveslinin, hamiyet-i milliye ve gayret-i diniyye sevkiyle tarihî mehter kavramını ele-güne rezil-rüsvâ etmesine engel olursunuz!

Ya doğru-dürüst bir mehterimiz olur veya hiç olmaz! Hiç olmaması, bana göre bu görüntüsünden efdal ve müreccahtır.

Abim damat oluyoor...

Aşağıdaki haber, vaktiyle ciddiyeti ve güvenilirliği hakkında bir hayli şehir efsanesi dolaşan bir gazetenin siyaset sayfasından aynen alınmış olup, satır aralarında göreceğiniz italikle dizilmiş ibâreler haber metnine ait değildir ve sonradan ilâve edilmiştir.

Haberin başlığı şu şekilde verilmiştir:

"AKP ikinci davadan zor kurtulur"; devamında ise haberin kaynağı olarak ilgili gazetenin dış haberler servisi gösterilmiştir. Şimdi haber metnine geçebiliriz!

AKP'nin ikinci bir kapatma davasıyla karşı karşıya olduğu yabancı medya tarafından dünyaya duyuruldu (Aabim damat oluyooorrr/ Sıra da bana geliyoor!) İngiliz Reuters haber ajansı, muhtemel ikinci kapatma davasının daha önce açılan ve Anayasa Mahkemesi tarafından reddedilen birinci kapatma davasına nazaran başarıya ulaşma şansının daha çok olduğunu (Gel bana güzel kız/ Kalbimi çalan hırsız/ Haydi havaya/ Eller havaya...) ve bu kez partinin kapatılabileceği yorumunda bulundu. Ajans analizinde, ikinci davanın, siyasi istikrarsızlık korkusuyla Avrupa Birliği (AB) üyeliğine aday olan Türkiye'den yabancı yatırımcıların kaçışına neden olan geçen yılki ilk kapatma davasından daha ciddi bir şekilde ülke piyasasını vurabileceği tahminini öne sürdü (Dürriyemin güğümleri kalaylıı, aah kalaylıı/ Fistan giymiş etekleri alaylıı/ alaylı amman amaan)

AKP'ye ikinci kapatma davası açılacağı yönünde iddiaların gazetelerde yoğunlaştığını belirten Reuters (Hey Hey... Pınarbaşı burma burma, yar yar yaar yar aman/ Yaz gelince öter turna/ leylim amman) Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Abdurrahman Yalçınkaya'nın AKP'nin Almanya kaynaklı Deniz Feneri skandalıyla ilgili bağlantısının olup olmadığını araştırdığını öne sürdü (Çayırda buldum seni/ Ellere vermem seni/ Kendime alsam seni/ Sineme sarsam seniii). Reuters ajansı, Anayasa Profesörü Ergun Özbudun'un laik yargının birçok üyesinin AKP'nin kapatılmasını istediğini ve ikinci bir kapatma davasının sürpriz olmayacağını söylediğini aktardı (Üçtür beştir/ Kızlar hoştur/ Dünya boştur/ Haydaaa). Özbudun'un, Deniz Feneri skandalıyla bağlantının kanıtlanması halinde AKP'nin kapatılabileceğini ifade ettiği kaydedildi (Hamamcı teyze/ Hamamcı teyze / Altınlarım çalındı bulamadım / Karakola gittim

naynaranaynay...) Birinci kaptama davasıyla ilgili bilgileri, piyasaya olan olumsuz etkisi ve borsanın düşüşünü de aktaran Reuters (Oynamaya geldik oynamaya/Düğün dernek göbek atmaya/Limoncu derler adıma/Kimseler doyamaz tadıma/Ayılana gazoz bayılana limon/Ayılana gazozu da bayılana limooon), Başsavcı Yalçınkaya'nın ikinci kapatma davasının dosyasıyla ilgili henüz resmi bir açıklama yapmadığını da belirtti (Elli, altmıış, yetmiiş, seksen, doksaaan, yüüüzzz!).

Temel vaktiyle İstanbul'a gelmiş fakat o da ne? Ortalık top seslerinden yıkılıyor adeta. Demiş ki, "Nedir bu"; demişler ki, "Kraliçe Elizabeth geldi, o yüzden top atıyorlar". Aradan saatler geçtiği halde top sesleri kesilmeyince Temel kızmış, "Başımız şişti be, iki saattir bir kariyi vuramadilar gitti!"

Dayanın arkadaşlar; siz dışardan, biz içerden kötületelim şu hükümeti!

DTP 'çözüm'ün neresinde duruyor?

1999 yılında Abdullah Öcalan'ın Türkiye'ye teslim edilmesinden sonra kamuoyuna hâkim olan iyimserlik havasını saymazsak, tam on yıl sonra yeniden meselenin çözümü için uygun bir konjonktürün varlığından söz edebiliriz. Konjonktürün elverişliliği, kestirmeden problemin hemen çözülebileceği anlamına gelmiyor ne yazık ki. Cumhurbaşkanı Gül'ün, hükûmet sözcülerinin, hattâ ana muhalefet liderinin olumlu yaklaşımları, geçtiğimiz hafta içinde mayınlı suikastle baltalanmak istendi; buna ilaveten DTP'nin sözcüleri de, kamuoyunda haklı olarak öfke uyandıran bir siyasi dil kullanarak çözüm için her şeyden ziyade gerekli olan zihnî ve psikolojik zemine gölge düşürdüler.

DTP sözcülerinin çözüme samimiyetle hizmet ettiklerine inanmak hayli güç. Kendileriyle dağdaki silahlı ve şiddet eylemlerine bulaşmış örgüt arasında bir mesafe olmadığını açıkça ikrar etmekten çekinmiyor, hatta bu bağlantının varlığından iftihar duyduklarını özellikle belirterek garip bir davranış içine giriyorlar.

DTP, daha önce kurulup benzer gerekçelerle kapatılan partiler zincirinin son baklası; kendi ifadelerine göre PKK'nın siyasi uzantısı. Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına itaat edeceği vaadiyle kurulduktan sonra, kapanmaması, kapatılmaması için meseleye aklıselimle yaklaşan pek çok kişinin samimi temennide bulunduğu parti. Kapanmaması veya kapatılmaması gerekiyor çünkü, vaktiyle bu yol denendi ve çözüme bir katkısı olmadığı anlaşıldı. Diğer taraftan DTP bu yılın mart ayında yapılan mahalli seçimlerde hatırı sayılır miktarda oy alarak bir toplumsal tabana dayandığını da gösterdi. Halktan destek kazanarak temsil niteliğini iktisap etmiş partilerin kapatılmaması gerek; daha doğrusu "parti kapatmak" diye bir ceza

tarzının artık siyasi hayatımızdan çıkması gerekiyor; bunun yerine başka türlü bir caydırıcı tedbir ikame etmek lazım.

Ne var ki DTP'liler, bu gerçeği çok iyi kavramış fakat çok yanlış yorumlamış olmalılar ki, âdeta partilerini kapattırmak için savcıların gözünün içine baka baka açık "esbâb-ı mucibe" sayılacak sivri laflar etmeye devam ediyorlar. Hâl böyle olunca DTP'nin karşılıklı iyi niyet ve anlayış zemininde uzlaşmanın bir vasıtası olmak yerine, eskiden beri süregelen gerginlik ve çatışma ortamından yana tavır aldığı zehabına kapılıyoruz.

DTP yanlış bir tavır gösteriyor; itici, kabul edilemez bir üslup kullanıyor ve bu itici tarzıyla çözümü "çıkmaz ayın son çarşambası"na ertelemeyi tercih ettiği kanaatini güçlendiriyor. Çözüm yerine ısrarla "barış", çatışmanın sona ermesi, silahlı PKK güçlerinin silah bırakması eylemi yerine ısrarla "ateşkes" kavramını bile-isteye tercih ediyor ve sıkça kullanıyorlar. Barış ve ateşkes gibi kelimelerin mahiyeti itibariyle beynelmilel savaş hukukuna ve diplomasiye dair kavram olduğunu bilerek, PKK kalkışmasının Türkiye'nin iç güvenliğini ilgilendiren bir mesele olmaktan ziyade devletlerarası bir ihtilaf sayılması gerektiğini göstermeye çalışıyorlar.

Pekâlâ biliyorlar ki, böyle bir dil kullanılması ve böyle bir üslup takınılmasına -ne kadar güçlü ve kararlı olursa olsun- Türkiye'de hiçbir hükümet, hiçbir parti, hiçbir kurum rıza göstermez, istese de bunu yapamaz. Bu kavramları kabullenerek masaya oturmak, ülkeyi zaten bölmek veya bölünmüş kabul etmek demektir. DTP sözcüleri bunu biliyorlar ve bu dille konuştukları sürece karşılarında muhatap bulamayacaklarını bildikleri için ortamı gerici kavramları ısrarla tekrarlıyorlar.

Bu durumda DTP'lilerin, "barış istiyoruz, akan kan dursun; insanlarımız artık acı çekmesin" yollu sözlerinin samimi bir derinliği kalmıyor. DTP, eline kadar gelmiş tarihî bir fırsatı görmezden geliyor. DTP, meselenin hallini değil, sürmesini istiyor. Kazanılmış veya kazanılmakta olan haklarla ilgilenmiyor; âdeta Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kendilerine karşı savaşta mağlubiyete uğramış bir tarafmış gibi ezik ve özür dileyen bir eda ile yaklaşmasını bekliyor.

İşte iç ve dış konjonktürün gayet müsait olmasına karşılık, DTP'nin meseleye neredeyse uluslararası diplomatik bir boyut kazandırmak arzusunu ben şahsen samimi bulmuyorum. DTP, siyasi bir heyet olarak varlık sebebini reddediyor, kendini değersizleştiriyor; çözümün değil, gerginliğin bir parçası olmayı tercih ediyor.

İşte tam bu noktada DTP'nin, PKK ve Öcalan'dan tamamen bağımsız şekilde, kendini tamamen toplumsal tabanın taleplerini ve hissiyatını seslendirmeye ehil bir örgüt gibi görmesi durumunda nelerin olabileceğini sormak durumundayız; böyle bir ayrışma şüphesiz Türkiye'nin terör gündemini büyük bir süratle sona erdirir, şiddet yanlılarını yalnızlaştırarak meselenin halline yönelik ilerici adım sahiplerini cesaretlendirirdi. Bu durumda şiddet yanlısı güçlerin, Kürt toplumunun sözcülerini baskı altında tuttuğu gerçeğiyle karşı karşıya kalıyoruz ki, bu çok ilginç bir noktadır; diğer ilginç husus ise, PKK ve onun yedeğinde olduğunu itiraftan çekinmeyen DTP'nin dışındaki daha ılımlı ve aklıselim sahibi Kürt örgütlerinin bir türlü inisiyatif kazanamayışı oluyor. Şiddete başvurmayan bu toplulukların niçin revaç bulmadığı ve çözümün parçası hâline gelemedikleri de meselenin bir parçasıdır. Yani Kürt meselesinin çözümündeki zorluk, bölüşülecek şeylerin azlığından veya yetersizliğinden değil, sözcü durumundaki kişi ve kurumların psikolojisinden, daha ziyade korkularından kaynaklanıyor.

Çözüme yaklaşıldığına inandığımız şu süreçte, karşılıklı iyi niyeti, konuşma ve anlaşma arzusunu tahriş edecek sivriliklerden kaçınmak gerekiyor; elbette bu arada iki taraftan birine dâhil olmamakla birlikte çözüm hâlinde menfaati zedelenecek olanların tahrik ve sabotajlarına karşı da dirençli olmak lazım. 6 askerin mayın suikastinde öldürülmesi, kamuoyunun kırılgan tarafına çok kısa sürede hitab etti ve etkili oldu; bu ve buna benzer kötü niyetli eylemleri caydıracak en etkili tedbir, cinayetlerin hemen herkes tarafından süratle lanetlenmesi ve politik destek görmemesidir.

Çözümünü dağlar kadar zor sandığımız ve belki de bu yüzden zorlaştırdığımız meseleler, aslında görünenden daha çabuk ve pratik bir yolla, çok kısa zaman içinde çözülebilir. Şiddete değil anlayışa, hatta şiddetle anlayışa muhtacız.

Herkes sabırlı, sakin ve iyi niyetli olmalı.

Laik düşünce için daha ehil sözcülere ihtiyaç var

Bir A4 kâğıt düşünün; yukarıdan aşağı kalınca bir çizgiyle ikiye bölünmüş. Çizginin sağ tarafında bir yatak odası görünüyor. Genç bir adam yatağında kitap okuyor, yanıbaşındaki etajerin üzerinde okuma lambası, arkasında ise tavana kadar uzanan renkli ciltlerle dolu bir kütüphane.

Sol tarafta başka bir yatak odası. Demir bir karyolada, iri burunlu sakallı ve başı dazlak bir adam, yeşil yorganına sarınıp yastığa gömülmüş horul horul uyuyor. Başucundaki çivide bir obje asılı. Bir Kur'an mahfazası bu; belli ki içinde Kur'an-ı Kerîm var.

"Karikatür" bu; vazgeçtim, karikatür değil, İslâm'ı ve Müslümanları tahkir afişi demeliyim. Ne yazık ki bir vatandaşımız tarafından yapılan bu provokasyon çiziktirmesi için, "Efendim, sanat eseridir, sanatçı fikrini bu yolla ifade ediyor, fikir hürriyetini kullanıyor vb..." yollu

mırın-kırınlar vaziyeti kurtarmaz. Vaktiyle Danimarka basınında çıkan rezil şeyler de "fikir" itibariyle aynı müptezelliğe dayanıyordu: Müslümanlar tahrik olsun, sağa sola saldırsınlar ve ne kadar saldırgan ve hoşgörüsüz oldukları vurgulansın!

Yağma yok! Esasen bu sütunda zikri bile lâzım gelmezdi ama bir okuyucum, "tepkimizi göstermek gerek" diye yazınca dayanamadım, rahatsız oldum. Duvardaki çiviye asılmış kitap kılıfının içindeki kitabın imâsı doğrudan Kur'an-ı Kerim'dir ve bu kitab bizim başımızın tâcı, hayatımızın mânâsı, gözümüzün ışığı, varlığına ve Gönderenine, her bir harfine, kelimesine, âyetine, satırına, sayfasına, cüz'üne, hatta kâğıdına ve mahfazasına seve seve kurban olduğumuz bir kitabdır. O'na yönelik kötü imâlar O'nun kıymetini hafifletmez, sahibinin düşkünlüğünü gösterir.

İnanmayabilirsiniz, saygı göstereceksiniz; eleştirebilirsiniz, hakaret etmeyeceksiniz. Kutsala saygı ortak insanlık değeridir ve dünyanın her yerinde hukukun koruması altındadır. Bunun ne kadar da böyle olduğunu o çiziktirmeci adam, bir Hıristiyan veya Musevi kutsalına dahletmeye kalkıştığı anda hemen fark eder; fark ettirirler.

Esef edilmesi gereken o haldir ki, bu adam hakikaten laikçi, seküler, dogmatizme karşı filan değil; o sadece İslâm'a ve Kitabına dahleylemeye memur.

Bedduâ'ya bile değmez, lâkin meselenin bir başka yönü var; hani şu meşhur "hayat tarzımıza müdahale ediyorsunuz; kendimizi baskı altında hissediyoruz" yakınmaları var ya, işte tam onunla ilgili. Yürürlükteki teoriye göre hayat tarzı tehdidinde bulunanlar, kendini Müslüman diye tarif eden insanlar; mahalle baskısına maruz kalanlar ise laikçiler! Ne var ki olup bitenler teorinin tersine işlediğini gösteriyor. İzmir'de apartman yöneticisi hanımefendinin kapıcı ve ailesi için koyduğu gülünç talimatnameyi hatırlıyoruz, sonra da "büyük bir lâf edeyim de, herkes benim ne kadar engin bir laikçi olduğumu anlasın" vehmiyle, "ekonomik gelişme arttıkça laiklik güme gidiyor" diyerek gündeme oturan o ünlü hukukçuyu! Sıradan aklın egemen olduğu ülkelerde böylelerine bırakınız hukuk diplomasını, otomobil ehliyeti veren çıkar mı bilmem!

Artık sıkıntı geldi desek yeridir; bu zihni irticâdan kurtulmak için akıl ve vicdan sahibi ve seküler duruşlu insanların da ortaya çıkıp, "durun yahu ayıptır" demesini bekliyoruz: Birileri çıkıp, "Ayıptır, kutsallarla dalga geçilmez; ayıptır laikçi ayrımcılığı bari kat mülkiyeti kanununa sokmayınız; ayıptır, laikliğin müdafaası bu derece zayıf ve dayanıksız omuzlara bırakılmaz" diye yandaşlarını ikaz etmeli, terbiye ve hilm çizgisine davet etmeli, zira Türkiye'de laikçi fikriyatın seviyesi yerlerde sürünüyor. Yazıktır laikliğe; üstelik herkese lâzım iken bu kadar kötü temsili ve savunmayı hak ediyor mu?

Bekliyoruz, laikçi kanattan mutedil, insaflı bir ses bekliyoruz.

Mütevelli kızı sevmenin âdâbına dair

Hürriyet gazetesinde "Divriği Ulucami mahvoluyor" başlığı dikkatimi çekti. Yalçın Bayer'in köşesinde yazılanların mahiyetini anlamak her zaman mümkün olmuyor, galiba okuyucu mektuplarından seçmeler yayınlanıyor bu köşede; bu durumda Yalçın Bayer sadece "seçki" mi yapmaktadır yoksa sütununda yayınladığı mektupların fikrî, ilmî ve mantıkî sorumluluğunu da paylaşmakta mıdır, bir garip tarz.

Okuyucunun mektubu iktibas edilmeyecek kadar uzun; fakat Türkçe'ye yeni bir ufuk açması muhtemel bir ibâreyi aynen alıyorum: "Böyle bir yapıta sahip olduğumuz için çok gurur duyarken sanat şaheserlerinden, güzel duygulardan 1947'den bu yana iki yıldır iktidar olan sağcı, dinci görüşlerle sanatsız, bilimsiz, yobaz ve yoz bir topluma dönüşmemizden ötürü de çok üzüldüm."

"Deveye boynun eğri demişler de 'nirem doğru ki?' demiş" hesabınca bu garip cümlenin tashihini yapmaya benim bilgim kifayet etmez; "1947'den bu yana iki yıldır iktidar olan sağcı, dinci görüşler" formülüyle sunulan yeni tarihi bilgiler ise Modern Türk Siyasi Tarihi'nde yeni bir çığır açacak kadar sarsıcıdır! Mektup sahibini ve yayıncıyı tebrik edip sadede geliyoruz. Okuyucu ezcümle diyor ki, "Taşkışla'daki Divriği Ulucami sergisini gezdim. İlk olarak minarenin hali beni rahatsız etti. Minare tepesindeki eğri-büğrü hoparlörler çok çirkin: "Dünyanın en güzel eserini mahvetmiş", ikincisi o canım minareler... 800 yıldır ayakta..."

Bir dakika bir dakika!

Minareler değil bir kere; Divriği Ulucami hâlâ orada duruyor; bir tane minaresi var; üstelik 800 senedir orada durduğu da doğru değil. Külliye'nin kuzeybatı köşesindeki tek minarenin 1530 sularında Kanuni Sultan Süleyman'ın direktifiyle binayı berkitsin, payanda olsun diye yaptırıldığını cümle-âlem biliyor. Minare siz bilemediniz 480 yaşında, 800 nereden çıktı şimdi?

Devam ediyoruz: Okuyucu kızmış, "bu hoparlörler yüzünden cami bir-iki yüzyıl içinde yıkılır" diyor ve uzmanlığını konuşturuyor: "Hoparlörlerin, tutucularının kablolarının kendi ağırlıkları vardır. Montaj için çakılan dübeller, çiviler ve delikleri vardır. Hoparlörlerin aldığı rüzgâr, yağmur ve kar güçleri vardır. Çivi benzeri tutuculardan sızıntılar olur, böcek yuvaları oluşabilir. Hepsinden önemlisi ezan okunurken ses gücünün neden olduğu güçlü bir titreşim vardır. Titreşim, frekansı yüksek hafif bir deprem gibidir. O canım minareler bu ek güçler hesaplanmadan yapılmıştır. Her mühendis, aklı statiğe, dinamiğe biraz eren her sağduyulu insan bunu görür ve bilir..."

Pekâlâ, kim bu canım "minareleri" matkapla, dübelle delmeye cür'et etmiş olabilir; cevabı hazır: "dincilerin zulmü". Arkadaş diyor ki, "İktidar başta çok kişinin özlediği Hz. Muhammed dönemi, sünneti içinde hoparlör mü vardı?" Yoktu! N'aapılsın? Kaldırılsın!

Ey okuyucu arkadaş şunu baştan söylesen; yorgunu yokuşa sürmesen, sapla samanı birbirine karıştırmasan, en azından gezmeye gittiğin sergideki fotoğrafları yakın gözlüğünü takarak incelesen olmaz mıydı? Yıkılacak diye üzerine titrediğin minarenin orijinal bile olmadığını bilmeden başımıza Venedik Kriterleri komiseri kesilmeni, şimdi biz nasıl hoş görelim?

Şöyle yekten, "Bilumum minare hoparlörler yasaklansın; dinciler de camilerden süpürülsün" de, canımı ye; ondan sonra sanat tarihi kurslarına mı yazılırsın, silbaştan Türkçe öğrenmeye mi sıvanırsın, paşa gönlüne kalmış.

"Gelinim sana söylüyorum, kızım sen anla" faslına geldi sıra; bu bahri, okuyucu mektubunu doğru dürüst gözden geçirmeksizin yayınlayan kişiye gönderilmiş bir sitem fiskesiyle kapatalım; diyor ki şair: "Çünkü vakfetmeyecektin cihet-i aşka tenin / Mütevelli kızı sevmek, ne vazifendi senin?"

Yenilebilir şilt

"Lüzumsuz şeyler tarihi" üzerinde uzmanlaşan meslektaşlarımız, mutlaka bu icadın ne zaman, nerede, niçin ve kimin tarafından ortaya konulduğunu yazmışlardır; doğrusu çok merak ediyorum fakat bugünlerde tembelliğim tuttuğu için bu "lüzumlu" bilgiyi araştırmak içimden gelmedi.

O yüzden tahminen söylüyorum, bunu icad eden kişi, herhalde, "günün birinde bu icadımın girmediği hiçbir ev kalmasın ve herkeste bu icadımdan en az bir tane olsun" şeklinde bir bedduada bulunmuş olsa gerektir.

Bilmiyorum, fakat tahmin ediyorum; usta gazeteci ve yazarlar böyle yaparlar; tahmin ederler ve yanılmazlar; acemiler ise (bkz. Araştırmacı gazeteciler) pek çok emek ve zahmet sarfıyla araştırır, bulur ve mutlu olurlar fakat iş işten geçmiş olur.

"Ama benim bugüne kadar hiç şildim olmadı; bizim evde hiç şilt yok; nasıl usta yazarlıkmış bu böyle!.." diye mırın-kırın etmeyiniz efendim, duyuyorum, farkında değilim zannetmeyiniz. İşte ben, esasen tam olarak sizler için yürek tüketiyorum zaten burada:

Biz vaktiyle şiltlendik, sizler de şiltlenmeyesiniz diye!

Yok, ille de "ben de şilt isterim efendim, dâr-ı dünyada bir şilt mürüvveti de ben göreyim" diyorsanız, birazcık sabredeceksiniz; mutlaka sizin de bir şildiniz olacak, neredeyse garanti bile edebilirim.

Yalnız şuracıkta geliniz kısa bir sözleşme yapalım: Şilt imalâtı ve ticaretiyle geçinenler kızıp alınmayacaklar; vaktiyle şu fakire şilt veren kişi ve kurumlar da alınganlık göstermeyecekler. Meseleyi şahsi veya sektörel bazda değil (bkz. İşadamı Türkçesi!), tamamen bir sosyal fenomen olarak ele alıyor ve irdeliyorum (Bkz. Akademik Türkçe)!

Şilt ne demek; bir hadiseyi hatırlatması maksadıyla düzenlenmiş, yazısı kolay silinmeyen ve çıkmayan tarzda yazılmış veya kazılmış ve belge niteliği kazanmış bir plaket (İngilizcesi "plate" veya "shield" olabilir). Yakın zamanlara kadar devlet hizmetlerinde şilt alınıp verilmesi âdeti yoktu; bunun yerine madalya, nişan, berat gibi daha pratik keşifler yapılmıştı. Bunlardan değersiz olanlarına antikacılarda hâlâ rastlamanız mümkün ve muhtemeldir.

Önceleri şilt mühim hadise ve günlerin hâtırası yaşasın, yaşatılsın diye alınıp verilen bir şeydi ve neredeyse resmî bir ağırlığı vardı; herkeste bulunmazdı, az olduğu için değerliydi ve "torunlarım dedeleriyle iftihar etsinler" diye özene bezene saklanırdı. Sonraları demokrasiye geçtikten sonra isteyen herkesin, dilediği herkese şilt verebilmesi için herhangi bir kanunî engel bulunmadığı farkedildi vee güümmmm!

Bu tam bir yıkım oldu ve grafik işiyle uğraşan firmalar, hemen birkaç makine ve usta daha tedarik ederek çevredeki resmî daire ve firmaların taleplerine cevap vermek üzere çoktan seçmeli şilt imâlatı işine yöneldiler. Artık isteyen herkes, mâkul fiyatlar dairesinde birbirine şilt takdim edebiliyor.

Resmî kurumların çoğunun girişinde bu gibi şiltlerin sergilendiği camekânlı dolaplar görürüz; makam odalarında ise mutlaka bu dolaplardan en az bir tane vardır. Hepsi aynı anda sığmayacağı için önemli olanları alıkonulup, diğerleri depoya kaldırılmış olabilir.

Bazı kuruluşlar açısından şilt, o kadar sürüm hızı yüksek ve kullanışlı bir sarf malzemesi haline gelmiş ki, şiltçiye önceden bolca yaptırılıp ihtiyaç anında ilgili kişinin adını ilave ettirmek suretiyle tedâvüle sürülebildiği anlaşılıyor. Mesela, önceden haber vermeksizin bir dostunuzu ziyarete gidiyorsunuz; iki çay içip sohbet ettikten sonra ayrılacağınız anda, "A bir dakika, bir şildimi almazsan darılırım; ölümü öp ama!" diye koltuğunuza kadife bir kutu sıkıştırıveriyorlar ve o anda nerden çıktığını anlayamadığım bir fotoğrafçı deklanşöre basıyor, "Gülümseyin lütfen, bu tarafa bakacaksınız, çekiyoo-ruum!"

Şilt takdim ederken mutlaka yapılması gereken hareket, fotoğraf çektirmektir diye düşünüyorum; fotoğraf çektirmeden verilip-alınan bir şilt, çalgısız düğün gibi bir şey olurdu herhalde.

Naçiz kanaatimi ifade ediyorum; şilde karşıyım. Niçin diyeceksiniz? Sebebi basit! Bana göre şilt, "uzun süre saklansın, ebedîleşsin, nâmı yürüsün" düşüncesiyle dayanıklı malzemeden yapılıyor ve sanki biz, dünyaya kazık çakmak, ebedîleşmek, yaşadıkça yaşamak istiyormuşuz gibi bir mânâya geliyor. Halbuki bu dünya yalan bir dünyadır ve hepimiz konup göçücüyüz. Biz öldükten sonra geriye bir at arabası dolusu şilt kalmış ne mânâ ifade eder?

Ben şahsen yapıcı bir yazarım; yıkarken, yeninin nasıl olması gerektiğini de gösteriyorum; nitekim buyrunuz! Efendim, bu şiltler dayanıklı değil, dayanıksız, hatta çürüyebilir, küflenebilir ve bozulabilir malzemeden imâl edilmelidir ki insana şu dünya üzerinde ne kadar geçici bir varlık olduğunu hatırlatabilsin!

Anladınız; ben de onu söylemek üzereydim zaten: Alüminyumdan, çelikten, kristal ağır camdan şilt yapacağınıza ey plaket üstadları, meselâ çörekten, pastadan, hatta ekmekten hâtıra şiltleri tasarlamalısınız! Düşünün, yarım metre çapında iri ve nar gibi kızarmış bir Trabzon ekmeğinin bir kenarında şöyle bir söz iliştirilmiş: "Falanca kardeşimize, feşmekan tarihte belediyemizi ziyaret ettiği için başkanımızın takdir ve teşekkür duygularıyla!" Altında küçük bir not: Lütfen buzlukta saklayınız ve bir hafta zarfında tüketiniz!

Mis vallahi mis, kokusu yazarken burnuma geldi; irice bir dilim kesip üzerine tereyağı süreceksiniz...

Veya şilt şeklinde tasarlanmış bir pasta; o olmadı bir tepsi baklava şeklinde tasarlanmış bir şilt; o da olmadı bir kilo gül lokumu, o da olmadı yarım kilo leblebi!

Fakat asla şimdikilerden bir şilt değil!

Emin olunuz ki, sayın şilt takdim edici kişi ve kuruluşlar, yenilebilir bir şilt, alıcının kalbinde sizin lehinizde yeni yeni muhabbet ve hafıza menfezleri açacak ve yıllar boyunca hatırlanmanızı garanti edecektir. Bir kahveninki kırk seneyse, yenilebilir şildin hatırını artık tahayyül ediniz.

"Olmaz" diyorsunuz değil mi; buradan görüyorum ben efendim, görüyorum. Pekâlâ, o zaman şu şiltleri iyice ufaltmaya ne dersiniz; ufak ama şık objeler haline getiriniz bu şilt denen şeyi. Ne bileyim kâğıt ağırlığı şeklinde tasarlayınız, madalyon yapınız, anahtarlık yapınız ama kocamaaan tabakları kocamaaan kadife kutuların içine koyup hatırlı misafirleriniz tam da giderken, "Almazsan ölümü öp" diye koltuğuna sıkıştırmaya kalkışmayınız.

Atsanız atılmıyor (hatırınız var) satsanız satılmıyor (para etmiyor), saklasanız saklanmıyor (yer yok yer; kitaplara bile yer kalmadı evlerimizde); ee, n'aapacağız biz bu plaketleri?

Tamam, birbirimizi anladık; size iki yıl daha müsaade ediyorum; bu süre zarfında ev hanımları haftalık "gün" toplantılarında birbirlerine şilt takdim etsinler, berberler, marketler de müşterilerine şilt versin fakat bu esnada şilt sektörüne yatırım yapan firmalar çaktırmadan işkolu değiştirmek için gerekli altyapı hazırlıklarını tamamlasınlar.

Bu güzel âdete bir son verelim artık. Yetti arkadaş, buramıza geldi.

Lütfen yani!

Yazın bu tarihi bir kenara...

Cahit Yalçın'ın 1933 yılında yayınlamaya başladığı Fikir Hareketleri Dergisi'nin 1942'de yayınlanan nüshalarının birini karıştırırken çok ilginç bir demokrasi tarifine rastladım, aklımda kalanı yazıyorum: "Demokrasi, devletin vatandaşlar için biçimlendirilmesi esasına dayanır."

Çok sade ve etkili bir tarif.

Anlıyoruz ki, "devlet evvela ve sonra sadece kendisi için vardır" diyenler, Türkiye'de hâlâ kamuoyunu etkileme gücünü elde tutmaktalar ve bu meselenin ayrıştırıcısı, kısaca ETÖ diye bilinen o meşhur dâvâdır. Üç gün önce Taraf gazetesi tarafından varlığı açıklanan belge gösteriyor ki bu örgütün canlılığı hâlâ devam etmekte ve nisan ayı itibariyle kendinde hâlâ operasyon yapacak cür'et ve gücü bulabilmektedir.

Ordu içinde bazı gruplarla işbirliği yaparak anayasal düzeni ve hükümeti silahla devirmekle itham edilen Ergenekoncuların temel istinad noktası "devlet"in tâ kendisi: Bürokrasi, Adliye, Ordu, Üniversite; buna basın ve siyasi muhalefet kanadında hâlâ pek canlı görünen aktif desteği de ekleyince manzara netleşiyor. Şudur: Ergenekoncuların bu derece aktif, güçlü ve yaygın destekle başarısız olması zayıf ihtimâldi ve bu ihtimâl -çok şükür- gerçekleşti. Örgüt mensupları şu anda "sanık" sıfatıyla adli merciler önünde hesap veriyorlar. Sanık durumuna gelmiş olmak bile müthiş bir hayal kırıklığı yaratmış olmalıdır fakat pes etmeyip karşı atağa geçmişler; ele geçen belge bu cür'eti gösteriyor. Muhtemelen aktiviteleri hâlâ sürmektedir çünkü sanıkların çok önemli bir kısmı muvazzaf veya emekli ordu mensubudur. Askerî yargı, muvazzaf sanıkların normal mahkemelerde yargılanmasını geciktirebiliyor; nitekim sözü edilen belge hakkında askerî yargı alelacele yayın yasağı getirdi. Genelkurmay Başkanlığı ise Cumhuriyet tarihi boyunca ilk defa "asker" kişilerin devlet düzenine yönelik silahlı darbeye girişmeleri ithamı karşısında öngörülemez bir tedirginlik hâli yaşıyor. Ordu mensuplarının daha önceki darbe teşebbüsleri, -yargılanmak ne kelime- tebcîl edilmiş, alkışlanmıştı; bu defa Yargı, darbe heveslilerini hesap vermeye çağırıyor. Sayın Başbuğ, boş LAW silahı ile yaptığı basın toplantısında "hukuk ne diyorsa, ona itaat edeceğiz" dediyse de kurumunun itibarını korumak endişesiyle yakalanan son belge hakkında şimdilik ketum durmayı tercih etti; buna mukabil yayın yasağına rağmen bu belgenin konuşulmadığı bir mahfil yok gibidir.

Yazar Necati Doğru, önemli bir tesbitte bulunarak diyor ki, "En fazla bir gece bir gündüz içinde yani 24 saat geçmeden; 'Temiz gerçek nedir, kirli haber hangisidir' netleşmeliydi." Ne yazık ki bu yapılamadı ve bunun yerine her anlama çekilebilecek bir açıklama ile yayın yasağı tercih edildi.

Bu belgenin muhtevası vahimdir; eğer doğru ise ve bu belge emir-komuta zinciri ve ordunun meşru yapılanması içinde üretilmiş ise neticesi ağır olur ve ordunun anayasal ve Türk siyaset geleneği içindeki an'anevi yeri ve varlığının yeniden düzenlenmesini gerektirir.

Daha doğrusu bu devlet, varlık sebebini vatandaşlarının huzur ve refahıyla izah ediyorsa böyle olması gerekir. Aksi ihtimali biliyoruz; belgenin sıhhati hakkında tartışma yaratılarak süprüntü halının altına kürelenir ve devletin asla hata yapmayacağı yolundaki o mâlum kaziyyenin altı bir kere daha çizilerek mesele kapatılır.

Bu belge eğer gerçek ise ve gereği yerine getirilirse, ele geçirildiği tarihi bir kenara yazmak lazım: Fikir Hareketleri Dergisi'nde bundan 67 yıl evvel yapılan Demokrasi tarifi, tahakkuk etmeye başlamış demektir.

Açık ve tatminkâr bir açıklama bekliyoruz; hemen!

'Ben' meselesi!

Akademik tezlerin veya ilmî kitapların önsöz kısmında o türlü fiil çekimini gördüğümde hep yadırgadığımı hatırlıyorum. Şöyle oluyordu: Araştırmacı veya yazar, eserinde neyi, nasıl ve niçin yaptığını okuyucuya izah ederken “ben” yerine, ısrarla hep “biz” sigasını tercih ediyordu: “Biz bu çalışmamızda, şu türde kaynakları tarayarak, şu gibi sonuçlara ulaştık; araştırmamızda bu noktaları dikkate aldık ve gördük ki...” şeklinde tertib edilen cümleleri gördükçe hemen eserin kaç kişi tarafından yazıldığını kontrol etmek ihtiyacı duymuşumdur. Bazı eserlerin birden çok müellifi vardır ve bu gibi eserlerde ortaklaşa bir zamir kullanmak gerekli olabilir. Ama hayır! Yazar bir kişiden ibarettir ve ısrarla “biz” sigasını tercih ediyor.

Niçin?

Akla en yatkın gelen ihtimâl, yazarın mahviyetkârlık göstererek, yani benliğini tevazu ile alçaltıp küçümseyerek, bu çalışmayı sunduğu kişiler nezdinde kendisinin ilmî ve fikrî bakımdan ne kadar önemsiz biri olduğunu vurgulaması oluyor.

İşte o günlerde “niçin biz sigasıyla yazıyorlar” sorusunu yönelttiğim kişiler bana şöyle demişlerdi:

-Bu, akademik bir gelenektir. Bir araştırmacı, henüz yolun başında olduğu için hocalarına karşı “ben... ben...” diye, kendini önemseyici bir edâ ile konuşmaktan çekinir, “biz” der ve böylece büyüklerine karşı küstahlık eğilimi içinde olmadığını göstermiş olur!

Bu izah tarzını hiçbir gün tatminkâr bulmadığımı peşinen belirtmek isterim. Küstahlık, kibir, gurur elbette sevimsiz ve menfi sıfatlardır ve sadece yazarların, akademisyenlerin değil, herkesin uzak durması gereken tavırlardır. Fakat “Ben bu meseleyi şöyle gördüğüm için şu şekilde bir metod takib ettim” cümlesindeki “ben” sigasının nasıl olup da kibir ve küstahlık sayılabileceğini hâlâ anlayamam. Fikr-i âcizâneme göre “biz” retoriğine sarılarak kişinin

nefsini ednâ göstermesi, ucu riyâya kadar varabilen bir başka türlü kibirdir ve insan hep “biz” sigasını kullanarak da pekâlâ küstahlık ve gurur sergileyici metinler tertipleyebilir.

Sonraki yıllarda öğrencilerimin tezlerine yardımcı olmaya çalışırken bu meseleyle yeniden karşılaştım; öğrencilerimden bazıları “yaptık, ettik, çalıştık, düşündük” gibi hüküm bildiren fiillerle dolu cümleler kuruyorlardı. Onlara hep aynı şekilde takıldığımı hatırlarım:

-Siz mi; kaç kişiniz siz? Ekip çalışması mı yaptınız; eğer öyleyse niçin ekip arkadaşlarının adını kaydetmek lüzumu hissetmedin; ayıp değil mi?

-Ama hocam, bize böyle öğretmişlerdi. Büyüklere karşı “ben” denilmez, ayıptır...

-Niçin ayıp olsun ki?

-Çünkü “ben” demek iyi değil; bende gurur var, nefsaniyet var, kibir var demektir; ben büyüklük taslıyorum, biliyorum demektir, onun için ben demiyorum, biz diyorum.

Onlara sabırla anlatmaya çalışırdım ki, hakiki ve samimi saygı zamire bağlı değildir; metnin veya konuşmanın tamamına sinmiş olması gereken bir edâdır. “Ben” diyerek saygınızı koruyabileceğiniz gibi, “biz” diyerek tekebbür içinde görünebilirsiniz. Zamirlerin günahı yoktur.

Bu izaha akılları yatardı; sonra söze bir başka vadide devam ederdim:

-Kaldı ki bir bilim yazısında eğer birden fazla imza söz konusu değilse “biz” deme hakkınız yoktur. “Biz sigasıyla başlayan her cümlede ben, yazının fikrî sorumluluğundan kaçış eğilimi sezerim; oysaki tadında ve yerinde kullanılmış “ben” sigası, “evet, bu metni ben yazdım, her türlü fikrî ve manevi sorumluluğu bana aittir; sorumlusu benim ve bu sorumluluğun gereğini yerine getirmeye, riskini göğüslemeye hazırım” demektir. Sorumluluğunuzu anonimleştiremezsiniz, sahiplenmek zorundasınız ve bu sizin aile terbiyenize de toplumun görgü kurallarına da aykırı düşmez. Tam aksine, sorumluluk üstlenmek kişiyi olgunlaştırır; hataları sahiplenip kabullenmek erdemi artırır ve sizi bilimde olgunlaştırır.

-Peki, derlerdi, bizim edeb dairesinde “ben” diyebilmemizin yeri ve ölçüsü nedir?

Cevaben anlatmaya çalışırdım ki, benliğimiz sahiplenmemiz gereken hâllere ölçü olabilecek en mühim değer, yapıp ettiklerimizden sorumlu tutulacağımız ânı hatırlamaktır ve bir Müslümanın zihin dünyasında bu ân, Mahşer gününde hesap vereceği dakikadır. Bu ân, kişinin ferdiyeti ile toplumsallığı arasındaki ince dengeyi kurması gereken yerdir!

-Yani nasıl, derlerdi, “nasıl kurulacak o denge hâli?”

-Şöyle: Yapıp ettiklerimizden ötürü Cenab-ı Hakk’a hesap verirken tek başınayız o gün; kimsenin kimseye yardımı dokunamayacağı, ananın evladına, kardeşin kardeşe, akrabanın akrabaya siyânet edemeyeceği müthiş ve dramatik bir sahne. Orada “fert” olmaya mecburuz

çünkü başka türlü davranabilmek ve yapıp ettiklerimizin mesuliyetini bir başkasına aktarabilme imkânına sahip değiliz. İşte bizlerin ferdiyetten anlaması gereken, Mahşer gününün hesap yerinde bir insanın tek başına kalakaldığı anda hissettikleri olmalı. Gündelik hayatta ferdiyetin yeri ve sınırları, bu ân hatırlanarak tâyin edilmeli. Sorumluluk gerektiren her yerde "ben" olmalıyız ve zaten başkaca bir çâremiz bulunmuyor; bu öyle bir benlik idrakidir ki, kibirli hâllerimizin hesabı da o faturaya ilâve edilmiş olacaktır. Böyle bir yerde ve anda "biz" olabilmek ihtimâli yok; o noktada bize yardımı olabilecek tek şey, vaktiyle yapıp ettiklerimiz, yani dinî tabirle "amel"lerimiz. Amellerimizi ise aklımızın idaresinde bir ferd olarak şahsen ve yalnız başına gerçekleştiriyoruz; bir başkası tavsiye etmiş olsa bile herhangi bir amelimizin sorumluluğu ferden üstümüzde. Orada "ben" zamirinin içini hakkıyla doldurursak, sair her yerde "biz" diyebilme hakkına da sahibiz demektir. Bir Müslüman kişinin ferdiyetten payına düşen bence budur ve galiba bu, insanın en ağır imtihanıdır. Gündelik hayatta çokluğun arasına karışarak, bir başka mânâda sığınarak ferdiyet sorumluluklarımızdan kaçınamayız; kaçınacak bir yer de yoktur zaten.

-Yani, yani?

-Ferdiyetimizi inşâ ve idrak etmeden herhangi bir çokluğun parçası olmanın kıymeti yoktur; bulunduğumuz topluluk içinde bir mülteci gibi, kanunlardan kaçan bir kaçak gibi yaşamanın ne anlamı var? Fert olmak, Allah indinde kişinin sorumluluklarını üstlenecek derecede kendini kontrol etmesi demektir zaten. Bütün tasavvuf ekolleri, bu yüzden insanın "kendini bilmesi"nden bahsediyorlar; kendini bilen ferd olur ve ferd olduktan sonra herhangi bir topluluğun veya çokluğun mânidar bir üyesi olmaya da hak kazanır. Amerikan parasının üstünde yazılı, "E Pluribus unum" vecizesini bir başka nazarla incelersek aynı nükteyi görür gibi oluruz. Bu söz, bilebildiğimiz kadarıyla lugat itibariyle "çokluğun içindeki teklik" olarak tercüme ediliyor. Bazıları ise bu sözün Eski Ahid'de mevcut bulunan bir ibâre olduğundan hareketle Yahudilerin "seçilmiş halk" olduğuna dair bir imâ gizlediğini, hatta Masonik bir şifre olduğunu ileri sürüyorlar. Mümkündür, fakat çoklukla tek'in ilişkisini işaretlemesi bakımından üzerinde düşünülecek bir söz olduğu muhakkak.

-Öyleyse?..

-Kelime oyunlarıyla tevazu göstermek kolay; hakiki tevazu, insanın Yaratıcısı önünde haddini bilmesi ve bütün varlığa karşı davranışlarını o şuurla yönetip kontrol etmesidir. "Allah korkusu hikmetin başıdır" sözünü hatırla! Bu cümledeki "korku" kelimesinin yerine "idrak"i koy, gerçek mânâsı daha iyi hissedilecektir ve zaten İslâm dilinde Allah korkusu, neticede insanın kendine iyi davranmasına yol açacak bir algı seviyesine işaret eder. Allah'tan lâyıkıyla korkan, yani lâyıkıyla "bilen"in bütün davranışlarının yekûnuna ise "irfan" diyoruz.

-Yani "Nefsini bilen, Rabb'ini bilir" mi?

-Aynen öyle; nefsimizi bileceğiz, tanıyacağız, tabiatını öğreneceğiz ve hatta önemsemek gerektiği raddeye kadar önemseyeceğiz ki başkalarına hayrımız dokunabilsin ve en azından başkalarına zarar vermeyecek derecede kendimizi bilen bir ferd olabilelim.

-Son cümle?

-Hesap gününü hep hatırla; o zamanben ve biz zamirlerinin yerini şaşırmazsın kolay kolay!

Tam da o esnada hakim bey...

Taraf Gazetesi belgeyi açıkladığı andan beri, politik sistemimizin gerçek muhafızı saydığım muhalefet partilerinden bir ses çıkmasını bekliyorum; öğle saatleri itibariyle tık yok. Sadece önceki gün CHP Grup Başkan Vekili Kılıçdaroğlu konuştu ve hükümete, "doğruysa da yanlışsa da gereğini yapın" diye seslendi.

MHP ise, şu dağdağalı zamanlarda, bütün dikkatini parti içi muhalefete yoğunlaştırmış görünüyor: "Tam o esnada hakim bey, telefon çaldı; telefona bakmak için öteki odaya giderken bu hadise olup bitmiş; bu durumda ne söylesem boş..."

Deniz Baykal bu satırlar yazıldığı vakte kadar bir açıklamada bulunmamıştı. Onun kritik zamanlarda ortadan kaybolarak patırtı yatışana kadar mânidar sükûtları tercih ettiğine daha önce çok şahit olmuştuk. Oysaki Sayın Baykal, Ergenekon sanıklarını savunmak uğruna gerekirse avukatlık bile yapabileceğini söylerken, beni şahsen şaşırtan derecede yüksek bir risk almıştı: Ergenekon soruşturmasını önce Reichstag yangınına benzetmiş, hemen ardından "Bu dava benim gözümde hukukiliğini kaybetmiştir" demiş, ikinci iddianameyi kendince yerden yere vurmuş, karikatürize etmiş ve en önemlisi hükümeti, Ergenekon davasını kullanarak siyasi çıkar sağlamakla suçlamıştı. Bu sert ve köşeli sözler, kamuoyunda kendi çapında bir tesir yaptı; CHP'ye sempati duyanlar, "herhalde bir bildiği vardır ki, sürmekte olan bir dava hakkında yargıçları etkileyecek sertlikte konuşmaktan çekinmiyor" diye düşünerek Ergenekon'un hakikaten bir hükümet tertibi olduğu kanaatini pekiştirdiler. Öte taraftan duruşmalar esnasında bazı sanıklar, "yakında asıl biz sizi yargılayacağız; suç listenizi kabartıyorsunuz" gibisinden cesur lâflar ediyorlardı ve merak ediyorduk: Bizim bilmediğimiz halde bazılarının pek iyi bildiği bir şey mi vardı? Acaba Ergenekon zanlıları ve sempatizanları, gaipten zembille inen bir gücün duruma el koyarak kendilerini kurtaracağını ve yargı esnasında rollerin değişeceğini mi düşünüyorlardı?

Taraf Gazetesi'nin yayınladığı belge, bu soruları merak eden herkesin zihnini açıyor; dondurmacı tâbiriyle "otuz iki dişe keman çaldıran" bir senaryo. Bir taşla üç kuş; hükümeti deviriyorsunuz, Gülen hareketini mücrim mevkiine getiriyorsunuz ve bu esnada yargılayanla yargılanan takkeleri değiştiriyor; Ergenekon zanlıları, kahramanlar gibi dönüyorlar Silivri'den...

Tam bu dakikada MHP liderinin grup konuşması ajanslara düşüyor; aynı mânidar sükût tavrı: "AKP'nin sahte ampulü ile Deniz Feneri'nin sararmış ışığı aynı kirli yolu aydınlatmaktadır" veya bir başka ifadeyle, "tam o esnada hakim bey, telefon çalmasın mı?.."

Bu metinler nasıl bir metinler; bu akıllar nasıl bir akıllar? Bugüne kadar Ergenekon pimpirikçisi diye bilinen isimlerin bile, "yoo bu kadarı da fazla" diye ayağa kalktığı bir demde ampülle fener ışığını aynı cümlede buluşturarak edebi sanat yapmaya kalkışmak (ve becerememek) nasıl bir yeterlik duygusudur: "Darbe olsa bile biz sistem içindeki yerimizi yine koruruz; nasıl olsa fazla angajmana girmedik" hesabı mıdır bu? Nasıl olsa tarihi izdüşümü var: 27 Mayıs'ta cuntacı darbe, CHP ile CMP'yi nasıl da itina ile ıskalamıştı... Keh keh keh...

27 Nisan muhtırasında merkez sağ partilerinden ikisi, tam da buna benzer sebeplerle siyasi mevta durumuna gelmişti; "Tam o esnada hakim bey, yandaki odada..." Oysa, o gün, hükümetin değil, milletin hukukunu korumak için ellerini taşın altına sokabilmiş olsalardı, manzara çok başka olabilirdi. Bunlar nasıl işlerdir? Hamâset deyince hazır kıt'a fakat tam da yerinde celâdet denince, öteki odadaki telefonun her nedense çalacağı tutar.

Askerî yargı, Atatürk Anayasası'ndaki yerine: Marş!

Atatürk'ün en büyük siyasî hâtırası niteliğini taşıyan 1924 Anayasası, "Askerî yargı" diye bir kavramı telaffuz etmiyor. 27 Mayıs'ın komitacıları tarafından "geri" kabul edilerek çöpe atılan bu anayasa, asker kişilerin problemlerini genel yargı içinde çözmesi gerektiğine hükmetmişti.

1961 Anayasası, Türk yargı sistemini çatallaştırdı; askerî yargıya anayasal kurum imtiyazını verdi; artık askerî mahkemeler, "asker kişilerin askerî suçları ile, bunların asker kişiler aleyhine veya askerî mahallerde yahut askerlik hizmet ve görevleriyle ilgili olarak işledikleri suçlara ait davalara" bakacaklardı. Üstelik bu anayasa, askerî mahkeme üyelerinden bazısının hâkimlik mesleğinden gelmesini bile şart koşmuyordu.

Ne ilginç bir tecellîdir ki, Atatürk'ün Anayasası'na burun kıvırıp çöpe atan darbeci subaylar, 1961'de büyük bir ferâset eseriyle yaptırdıkları anayasayı da beğenmeyerek 1982'de bir yenisini sipariş edince, askerî yargının anayasa içindeki yerini aynen korudular, ilgili anayasa hükmünü aynen muhafaza ettiler ve bununla yetinmeyerek mevcut Yargıtay'a ilaveten bir Askerî Yargıtay, bir de Askerî Yüksek İdare Mahkemesi (Askerî Danıştay? yani) kurdular. (Denetle 1961'de var mıydı Danıştay?)

Tafsilatı uzun: Bu mahkemelere hâkim ve savcı atanmasına Adalet Bakanlığı karışamıyor; bu görevliler "kanun gereği", yine askerî merciler tarafından tayin ediliyor. Askerî Yargıtay ve Danıştay? üyeleri de öyle. Askerî yargının HSYK'sı filan yok; genel hatlarıyla emir-komuta zinciri içinde çalışıyor mahkemeler.

Bu mahkemelerin genel mânâda "askerî mahallerde yahut askerlik hizmet ve görevleriyle ilgili olarak" işlenen suçlara ait davalara baktıkları teorik bir varsayım; zira bu mahkemeler, asker kişilerin darbe yapması veya teşebbüsleri konusunda sessiz kalmasıyla tanınıyor. Mahkeme, bazı komutanların siyasî işlere fazlaca meraklı olmasını görev alanı dışında sayıyor. Öyle olması eşyanın tabiatına uygun görünüyor, çünkü askerî mahkemeler, yapıları gereği "bağımsız yargı"nın tabii bir parçası haline gelemiyor; askerî mahkeme kararlarının hukuka uygunluğunu yine yüksek askerî mahkemeler denetliyor.

Hukuk sistemimiz çift başlı. Anayasa koyucu "âlim" profesörlerimiz, özene bezene "kuruma mahsus" bir yargı icad etmişler. Bunun nasıl bir şey olduğunu fark etmek için meselâ Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün, Emniyet'in, Milli Eğitim'in kendine mahsus bir yargı teşkilatına sahip olduğunu varsayınız!..

Ordu, 1961'den sonra askerî yargıyı, genel yargı içinden çekip çıkararak kendine sistem içi dokunulmazlık alanı inşa etti. İç hizmet kanunundaki o meşhur 35. madde ile görev alanını muğlaklık ve keyfîlik sınırlarına kadar genişletip askerî vesayet hegemonyasını kurdu. O yüzdendir ki muhtelif tarihlerde muhtelif subayların devleti kurtarmak adına tertiplediği suç niteliğindeki eylemler doğru-dürüst soruşturulamıyor, darbelere "darbe" denilemiyor; o yüzdendir ki, meselâ 61 Anayasası'nı önce çiğneyip sonra çöpe atarak anayasa nizamını çatır çatır yıkan 12 Eylül darbecileri hakkında askerî yargı kılını bile kıpırdatmaya lüzum hissetmedi. Bu esnada genel yargının da elini taşın altına soktuğunu söyleyemeyiz; isteyenler 12 Eylül darbesi esnasında yüksek yargı kuruluşlarının pozisyonunu inceleyebilirler; hukuk tarihimizin loş ve boş sayfalarıdır bunlar.

Aklın ve evrensel hukukun gereği çok açık: Askerî yargının, Atatürk Türkiye'sindeki yerine iadesi gerekiyor; anayasa içinde askerî yargıya özel bir tarif ve imtiyaz tanıyacak durumda değiliz artık. Askerî yargının teşkil ettiği çift başlılık, Türkiye'nin gerçek bir "demokratik hukuk devleti" olmasına engel teşkil ediyor. Çift başlı yargı istemiyoruz. Bu kadar açık!..

Grup toplantısı

Saygıdeğer milletvekilleri, sevgili partili dostlarım. Partimizin grup toplantısında sizlere hitap etmenin şerefi içinde hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Gündemimiz mühimdir ve ülkemiz çok önemli olaylarla çalkalanmaktadır. Bakınız İstanbul'da düzenlenen 4. Uluslararası UFO ve Yeniçağ Kongresi'nin açılışında konuşan Sirius UFO Uzay Bilimleri Araştırma Başkanı Haktan Akdoğan önemli şeyler söyledi; bunları sıralıyorum:

1-UFO gerçeğini herkesin kabul etmesi gerekir.

2-Türk Hava Kuvvetleri ve MİT bünyesinde UFO masası vardır.

3- Dünya dışı varlıklar bize dostça davranacaklardır.

Önce birinci meseleden başlıyorum: UFO gerçeğini herkesin kabul etmesi gerekir cümlesi, dayanaksız bir temennidir ve kanaat hürriyetini korumak isteyen vatandaşlara yönelik bir baskıdır; işte tam da bu yüzden laikliğe aykırıdır zira anayasamızda bu hususta herhangi bir hüküm bulunmuyor. Oysaki 1982 Anayasası'nda ormanlar ve orman köylüsü, madenler ve madencilik, kooperatifçiliğin geliştirilmesi, esnaf ve sanatkârların korunması gibi ayrıntılara, hatta şapka iktisası, tekke ve zaviyeler, tevhid-i tedrisat, beynelmilel erkam ve medenî nikaha dair ayrıntılara özellikle yer verildiği halde UFO konusundan sarfınazar edilmesi elbette mânâsız değildir.

UFO diye bir şey olsaydı, bunu anayasa yapıcılarımız herhalde UFO Cemiyeti başkanından daha iyi bilir ve düşünürlerdi; dolayısıyla ben UFO'ları ne kabul ne de reddediyorum; bu hususta görüş belirtmeme hakkımı kullanırken hükümeti bu konuda uyanık olmaya ve üzerine düşeni yapmaya çağırıyorum; bu tarihî sorumluluktan kurtulamazlar.

Sevgili partililer...

Geliyoruz THK ve MİT bünyesinde birer UFO masası bulunduğu yolundaki iddiaya.

Hükümet, Deniz Feneri, Ergenekon gibi şeylerle ülkenin asıl gündemini gözden uzak tutmaya, saptırmaya çalışıyor; oysaki bu konu son derece ivedi ve önemlidir. Bakınız sayın partili dostlarım, bu iki kurumda böyle birer masa mevcut olsa bile, bunların "gizli" birer masa olduğundan şüphe edilemez; eğer bu masalar hakikaten gizli ise Sayın Haktan Akdoğan bu masaların varlığını nereden bilmektedir?

Acaba bu bir tesbit mi, yoksa bir temenni midir; acaba sayın Akdoğan, "böyle birer masa olsa çok iyi olur" demeye mi getirmektedir? İşin garibi bu esnada hükümet yetkilileri uyumakta mıdırlar?

Gelelim plağın öteki yüzüne. THK ve MİT'te birer UFO masası varsa bu masalar nerede durmaktadır ve bu masalara her gün oturup kalkan bazı görevliler var mıdır; bunlar varsa kimlerdir ve acaba hükümet bu masalarda da bir kadrolaşmaya gitmiş midir; yoksa bu masalar sadece üzerinde "UFO Masası" yazan bir mobilyadan mı ibarettir? Hükümet sözcüsü bu konuda açıklama yapmalı, başbakan da kamuoyunu aydınlatmalıdır.

Acaba hükümet yetkilileri, soranlara, "Bizde UFO Masası bile var." diyebilmek için böyle bir çözüme gitmiş olabilirler mi? Öyle zannediyorum ki bu soruların cevabı, kozmik derecede gizli ve saklı olup devlet sırrı niteliğindedir.

Tam bu esnada aklıma ilginç bir olay bağlantısı geliyor: Acaba iki yıl önce Dolmabahçe Sarayı'nda dönemin Genelkurmay Başkanı ile Başbakan arasında yapılan "gizli görüşme"de bu UFO meselesi görüşülmüş müdür? O günlerde Kumburgaz, Şile ve her iki fener açıklarında bu gibi UFO olayları görülmüş müdür? Bütün ısrarlarımıza rağmen içerde neler

konuşulduğu açıklanmayan Dolmabahçe toplantısında acaba Türkiye'nin, bölgenin, dünyanın ve hatta Samanyolu galaksisinin geleceğini ilgilendiren ehemmiyette şeyler mi konuşulmuştu ki bir türlü öğrenememekteyizdir?

Hükümet aymazlık etmemelidir; halkımız bunların hesabını sorar; biz sorarız en azından.

Sevgili milletvekili arkadaşlarım,

Zihnimde sorular birbirini kovalıyor; mesela bu UFO'lar Türk siyasî hayatına müdahale etmekte midirler; bazı uzaylı kişi ve kurumların çaktırmadan yüksek teknoloji kullanarak bazı devlet adamları ve büyük bürokratların yerine geçmeleri mümkün olabilir mi?

Mesela uzayda kamusal alan diye bir kavram mevcut mudur; uzay boşluğunda başka dünyalara ait canlılar da kamusal alanlarda başlarını örtmekte midirler; bizim dünyalı astronotların giymek zorunda kaldıkları ısı ve hava geçirmez dayanıklı elbiseleri görünce, "Uzayı magandalar bastı; bu köylü dünyalılar kendi hayat tarzlarını bize dayatmaya kalkışıyorlar ayol!" diye huzursuzlanan genç uzaylılar, bu gibi durumlarda kimi göreve davet etmektedirler?

Ve en önemlisi, bizim THK ve MİT'teki UFO masasında görevli kişilerin bu hususta amirlerine ulaştırdıkları herhangi bir bilimsel rapor var mıdır, yoksa bunlar, "UFO gözlemlemek benim hobim; geçen gün yine sahilde dürbünüm ve kameramla pusu atmıştım, baktım iki uzay gemisi, tak, anında görüntüledim yavruları!" şeklindeki tehlikeli amatörlere ait gazete beyanatlarının google aracılığı ile derlenmiş şeylerden mi ibarettir?

Ve bu konuda en çok merak ettiğim suali sona sakladım: THK ve MİT'teki UFO masalarının kaç bacağı vardır, daha doğrusu bu masaların bacağı var mıdır, varsa niçin ve kaç tane, yoksa o masalar havada mı durmaktadırlar? Hükümet bu olayı ciddiye almalı, gerekirse Meclis'in kapalı oturumunda Parlamento üyelerine açıklama yapmalıdır.

Peki, dünya dışı varlıkların bize dostça davranacağını nereden çıkarıyoruz bakalım? Bu gibi haberleri yaymak, zinde savunma güçlerimizin mukavemetini zayıflatmak, inancını kırmak ve onları savaşmaktan alıkoymak için çıkarılmış psikolojik silah taktikleri olabilir mi? Devletimizin iki mühim kurumunda mevcut bulunan masa görevlileri bu konuda neler söylemekte, amirlerine nasıl bilgi vermektedirler?

Bir defa bu dünya dışı yaratıklar sağcı mıdır, solcu mu? Hükümet bunları araştırmış mıdır. Bu nokta önemli. Laikler mi? Hangi gazeteleri okuyor, hangi kanalları seyrediyorlar? Laikliği nasıl anlıyorlar bakalım? Ergenekon olayına nasıl bakıyorlar? Bunlar hakkında emniyet güçlerimiz iyi soruşturma yapıyor mudur? Yoksa, "Ergenekoncular dururken Şile sahillerinde UFO kovalayacak zamanımız mı var bizim?" diyerek ipe un mu serilmektedir? Bu ne

aymazlıktır? Bu yaratıkların çaktırmadan abdest alıp namaz kılmak, dini toplantılara katılıp hu demek gibi alışkanlıkları olup olmadığı araştırılıyor mudur?

Sorulsun, araştırılsın bakalım; dünya dışı yaratıkların yaşadığı yerlerde en son ne zaman inkılap yapılmış; bizim inkılaplardan haberleri var mıymış? Askerliklerini adam gibi yapmışlar mı; ülkelerini yeterince seviyorlar mıymış? Seviyorlarsa tâ o kadar yoldan gelip ne demeye buralarda bizim dünyamız civarında sürtüp durmaktalarmış?

Değerli partili arkadaşlarım, sevgili ...liler

Bunlar elbette insanı şüphelendiren, hatta kurdeşen eden sorular. Neye benzediğini bile bilmediğimiz birtakım cisim ve yaratıkların, vatanımızın hudutlarını selamsız sabahsız ihlal ederek Kumburgaz'da şurda burda medyatik gösteriler yapmasını fevkalade uygunsuz ve calib-i dikkat bulmaktayım; ağaç yaşken eğildiği gibi bu türden sorumsuz yaklaşımlara da zamanında sert ve ciddi tepki verilmelidir. Yukarda sözü edilen Sirius müessesesinin, ülkemiz hudutları içinde beşinci ve altıncı kol faaliyeti yürüten şüpheli bir sivil toplum kurumu olmasını ciddiye almalıyız; bunların İstanbul'un orta yerinde otel salonu kiralayıp Kongre düzenlemeye kalkmalarıyla İngiliz Muhipleri Cemiyeti'nin faaliyetleri arasında bir fark görmüyorum şahsen: Ha İngiliz Muhipleri Cemiyeti, ha Uzaylı Muhipleri Cemiyeti, ne fark eder ki?

Sözlerime son verirken hepinizi sevgiyle kucaklıyor, hükümeti kınıyor, bilumum zinde güçleri uzaylılar konusunda uyanık olmaya çağırıyorum efendim. Saygılarımla...

Ordu için, orduya rağmen

Ergenekon veya nâm-ı diğer, "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'ne karşı başkaldırı suçu ve davası"nı düşünelim; binlerce sayfalık iddianameler ve ekleri, sayısı daha şimdiden yüze yaklaşan duruşma, tutuklu ve tutuksuz yargılanan onca insan ve bu yüzden yaşadığımız büyük sarsıntı.

Darbecilikle suçlanan sanıklar, "ordu" faktörü olmasa bu çapta bir cürme kalkışabilirler miydi? Davanın en kritik eşiği, ordu'nun kapısı önündeki eşiktir ve bunu tartışmak mânâsız. Ordumuzun maalesef darbecilik sâbıkası var ve Türkiye'de darbe tasarlayan her kimse orduyu da işe katmak zorunda. Sanıklar da öyle yaptılar fakat bu defa iş tutmadı, deşifre oldular ve şimdi beyhûde gayretle ilk devresini 12-0 mağlup bitirdikleri maçı çevirmeye çalışıyorlar.

Başından beri şunu söyledik: Orduyu siyasî entrika içinde tutmak ve öyle göstermek orduyu zayıflatır; bu, Türkiye'nin gücüne, itibarına, medenîlik vasfına yapılacak en büyük kötülüktür. İtibarını kaybetmiş, vatandaş nazarında kredisi kalmamış, kendi içinde ihtilafa düşmüş bir ordu, Türkiye için zayıflık unsuru olur; bunu istemiyoruz. Böyle söyleyince, "A, siz ordudan hem dayak yiyor hem de askerleri savunuyorsunuz" diye kafa karışıklığı ile suçluyorlar.

Kafa karışıklığı değil ki, sürecin sonu belli. Ordu bu bâdireden zedelenerek çıkacaktır; bu görünür âkıbeti engellemek bir dereceye kadar TSK yöneticilerinin elinde ve irâdesinde. Demokratik hukuka tam riayetle ordu bünyesindeki zanlıları ve eylemlerini karartmadan genel hukukun usulü dairesinde çalışan mercilerle tam işbirliği yapmak. Askerî yargının teşkil ettiği çift başlılığın uzlaşma ile ortadan kaldırılması; siyasî mekanizmalara karşı eşit derecede uzak ve serinkanlı bir tavır takınmak. Tek kelimeyle askerî vesâyet rejiminin avantajlarını bile-isteye terk etmek.

Vesâyet sistemi, orduyu siyasî bir aktör olarak biçimlendirmiş. Orduya biçilen rol, liberal demokrasiler için uygun değil fakat ordu yöneticilerine büyük politik güç bahşeden bir imtiyaz; bu yüzden ordunun yöneticileri şu esnada büyük bir kararsızlık içinde; bir yanda demokrasiye karşı kalkışılmış darbelerle dolu bir yakın tarih sicili, öte yanda darbe heveslilerine hâlâ cesaret veren vesâyet imtiyazları ve kanunî çerçeve; hepsinin üstünde ise Türk Ordusu'nun demokratik saygı ve âhenk çizgisine çekilmesinin, "Cumhuriyeti koruma ve kollama görevi"ne ters düşeceği endişesi...

Siz buna bir de yerden fışkırırcasına sağa sola serpilmiş silah ve mühimmat cephaneliklerini, orduevlerinde ele geçirilen darbe planlarını ve darbe teşebbüse bulaşmış sanık general emeklilerini ilâve ediniz. Bunca delilin birkaç yıl üstünde üstümüze yağmur gibi yağması tesâdüf olabilir mi? Elbette değil ama suç delilleri de son derece ciddi.

Macun tüpten çıktı ve bu süreç artık geriye işletilemez. Hâlâ şurda burda saklı darbeci unsurlar aktif hale geçebilse bile Türk demokrasisi içinde ordunun mevkii artık ciddi tartışma mevzuu haline geldi. İşin doğrusu, bu dönüşümü kendi irademizle, devleti ve TSK'yı zaafa düşürmeden gerçekleştirmek. Bunu yapabiliriz, bu fırsat ellerimizde: Muhalefetiyle, basınıyla, bürokratik iradeyle tam bir mutabakatla gerçekleştirilecek bu değişim, rejimi ve Cumhuriyet'i düzlüğe çıkarır, güçlendirir.

Kavgaya, gerginliğe, yeni kamplaşmalara gerek yok. Cumhuriyet'ten, demokrasiden, laiklikten, temel hak ve hürriyetlerden ve çağdaşlaşma yolundan dönüş yok.

Bu sarsıntıdan aklımızla, güçlenerek çıkmalıyız.

Dehâ!

Ben vaktiyle böyle birkaç adam tanıdım; belki sizler de tesadüf etmişsinizdir.

İnsanlar kabaca ikiye ayrılabilir; hayata doğuştan borçlu olanlar, hayattan alacaklı doğanlar; bunlar ikinci zümreye mensuptur. Doğdukları andan itibaren zihinlerindeki 'alacak' numaratörü çalışmaya başlar. Yaşadıkları her dakika alacaklarını artırır ve borçluların listesini genişletir.

Onlar sıradışı insanlar olduklarına inanırlar; bu hususta biraz otokritik kaygusuna düşerek tereddüd geçirenler, etraflarındaki hayran kitleleri tarafından kolayca ikna edilirler; onlar bilimde, sanatta, politikada, güvenilirlikte, bürokratlıkta, fikir üretmekte özene bezene halkedilmiş müstesna insanlardır. Herkes gibi olamaz, herkesin tabi kaldığı şartlara mâruz bırakılamazlar. Onlara sıradışı muamele uygulamak 'kayırmacılık' değil, bilakis adâletin ta kendisidir. Eşitlik sıradan insanlar içindir ve bütün sıradan insanların aynı kategori içinde eşit sayılmalarında hiçbir mahzur yoktur. 'Alacaklılar' ise müstesnâ varlıklardır ve her türlü imtiyazı, doğuştan hak etmişledir. Bu gibilerin dünyaya gelmesi bile yeterince 'borç doğuran bir işlem'dir.

Hayattan, her şeyden ve herkesten alacaklı doğanlar için tatminkârlık diye bir mefhum söz konusu olamaz. Hangi mevkide bulunsalar, hemen o dakikada bir üst mevkie geçmek için şaşırtıcı bir sür'atle liyakat kesbederler; bazen hiyerarşik basamakları sırayla çıkmaları bile gerekmez; üçer-beşer atlayarak tırmansalar da haktır ve böyle birisini hızlı terfi ettirmek, ona karşı borcumuzu ödediğimiz anlamına gelmez; tam aksine borçlarımızın ve sorumluluğumuzun sınırlarını genişletir ve bizi ona karşı daha fazla bağımlı kılar.

Tatminkârlık hissini tanımadıkları için onlar her zaman mutsuz, biraz gergin ve kırgın bir tabiatta olurlar. Taşkın bir dehânın, seller gibi cevelân eden kabiliyetlerin kendine uygun ve lâyık bir mecrâ bulup akamaması, dehânın mahfazasını incitir, beynin cidarlarını tahriş eder ve bu gibi hâller dehâ sahibinde hüzün, can sıkıntısı, vakitsiz ve sebepsiz elemler, normal insanlara dehâ belirtisi gibi görünen derin dalgınlıklar veya tam aksine azgın hiperaktivite şeklinde tezahür edebilir. Dehâ sahibi müstesnalardan yüzde 92'sinin ülser veya midede asit fazlalığına bağlı hastalıklardan muzdarip olması, bedihi bir gerçekliktir ve bu rahatsızlığın tedavisi diye bir kavram yoktur. Onlar asla yatışmaz, sâkinleşmez ve durgunlaşmazlar.

O yüzden mutsuz insanlardır; insan ilişkilerine hem ihtiyaç duyar, hem de çabucak bıkıverirler. Onların çevresinde bulunanlar veya birlikte yaşamak zorunda kalanlar bu gibi dengesizlikleri soğurmayı, sabırlı ve mütehammil olmayı öğrenmek zorundadırlar.

Dehâya uyum göstermeyen etiketlenir ve uzaklaştırılır; onlar en hafifinden aptallardır; beceriksiz, bön, kabiliyetsiz ve bu gibi sıfatlara müteradif teşkil edecek sair kelimelerle anılması gereken kişilerdir. Bu kişiler, kendilerinde garip ve gülünç bir benlik davasına kapılarak, 'o dehâ ise ben de normal bir insanım; benim de ciddiye alınmaya, saygı görmeye hakkım olmalı' diye düşünürler ve işte tam da bu esnada kaybederler.

Hayat, dehâ sahibi için ne kadar sıkıcı ve rutin bir süreç ise, etrafındakiler için çok daha azaplı ve çekilmez bir surette tezahür edecektir.

Kabiliyetli insanlardır; çok dil, çok sanat, çok bilim, çok hüner sahibi olmakla haklı olarak övünürler; ilgi alanları şaşırtıcı derecede geniştir ve bütün ilgi alanlarında çok kısa zamanda dehâ çapında eser vermek, onlar için problem teşkil etmez. Sağ elleriyle Latince bir şiir

yazarken, sol elde tuttukları kemanda Şehnaz makamında bir taksim icra edebilirler; aynı esnada dehâ sahibi, beyninin yarısıyla bir yüksek matematik probleminin isbatı üzerinde etüd yaparken öteki yarısıyla Şark klasiklerinde hızlı bir tematik araştırma sürdürmektedir.

Parayla araları hoş değildir; yaptıkları herhangi bir şeyin parayla ölçülmeye kalkışılması onları sinirlendirir ve meblağ ne olursa olsun, genellikle teklif sahibinin bir yük hayvanına benzetilmesiyle sonuçlanır; paraya değer vermezler ve mütemadiyen paraya ihtiyaç duyarlar. Yapmaları ve gerçekleştirilmeleri gereken büyük projeler için acilen para bulunmalı ve bu paranın hesabı asla sorulmamalıdır. Parayla ilişkileri, sıradan ahlâki normların çok üstünde, çok başka ve mânidar bir anlam katında değerlendirildiğinde anlaşılabilir. Herkesten ve her şeyden nihâyetsiz derecede alacaklı birinin para kavramını değerlendirmesi, elbette sıradan ahlâki değer yargılarıyla anlaşılamaz.

Yüksek derecede özgüven sahibi olmakla tanınırlar; özgüven kavramı, aynen para için olduğu gibi onlarda ölçülendirilemez; herhangi bir alanda başarılı olmak onlar için kabiliyet değil sadece bir boş vakit meselesidir. Her şeye karşı yüksek derecede kabiliyeti bulunan insanların temel problemi, yapılacak işin mahiyet ve tabiatındaki güçlük değil, sadece o işin halli için gerekli zamanı, ehemm-mühimm sıralaması içinde uygun bir yere yerleştirebilmekten ibarettir.

İnsani ilişkilerde başarısız görünmeleri, onların kabahati sayılmaz; bilakis –eğer öyle saymak lâzım gelirse– bu kabahati, sıradan insanların sıradan mantık örgüsü çerçevesinde geliştirdikleri sıradan ahlâki standartlarda aramak daha doğru olur: Akrabalık, arkadaşlık, dostluk, babalık, annelik, kadirşinaslık, vefadarlık, hayat arkadaşlığı gibi sıradan insâni yakınlık numunelerindeki performanslarının genellikle hayal kırıklığı ile neticelenmesi kolayca öngörülebilecek bir dehâ ârâzıdır.

Yalnız ve anlaşılması son derece güç insanlardır. Sadece kendileriyle gerçek mânâda diyalog kurabildikleri için, sıradan insanlarla kurdukları lisânî ve insânî temaslar çoğu kere anlamsızlık katında tezahür gösterebilir.

Her yaşlarında birer yetim-i akrandır onlar; yalnızlıkları, kendi dehâ ve kabiliyetlerine denk bir başka dehâ ve kabiliyetin refakatiyle bile giderilemez; bu gibi hâllerde insan tabiatında gizli o süflî rekabet hissi devreye girer, anlaşmazlık en tabii netice olarak belirir.

Sıradan insan cemiyetleri, dehâlara göre tanzim edilmediği için, dehânın toplumdan ve her şeyden tabii hakkı olan alacaklılık hâli, genellikle hiçbir zaman lâyık-ı vechile karşılanamaz ve dehâ, zâti borçlarını dehâya karşı ödememekte direnen bu mânâsız gürûha karşı düşmanlaşacak ve zamanla onu yok sayacaktır. Bu hâllerde dehâ, genellikle rövanşist, yani intikamcı duyguların sevk-i tabiisi ile cemiyeti, kendi arzularına lâyık-ı vechile hizmet edecek şekilde onu yeni baştan tasarlamayı nefsinde tabii bir hak görür. Bu raddelerde dehânın aşırı

ve radikal çözümler geliştirmesi çok rastlanan bir hâldir. Dehâ için cemiyet, ona karşı ahlâki bir sorumluluk duymamız gereken bir obje değil, bir madde yığınıdır.

Dehâ demokrasiden nefret eder, çünkü onu –kendince haklı ve yukarda izah ettiğimiz sebeplerle- düşkün ve zayıf sınıfların ayakta kalma ve hayata süflice tutunma ideolojisi olarak değerlendirmektedir. Bu konuyu yeterince izah edebilmek için dehâ sahibi bir insanın, şu günlerde pek gündemde olan 'darbe teşebbüsleri' ile ilgili değerlendirmesini okumak, aydınlatıcı olabilir:

"-Peki ya şu darbeyle ilgili fikirleriniz?

-Orada mesele şu: Ortada bir sorun var ve bu sorun da normal yollardan çözülemiyor. Bu şuna benziyor: Sen dahiliyecisin, adama müdahale etmeye çalışıyorsun ve en sonunda tıkanıyorsun. Cerrah arkadaşını çağırıyorsun, kes şunu diyorsun. Hoş bir şey değil kesinlikle; hiç kimse istemez bıçak altına yatmayı ve her ameliyat bir risktir ama kaçınılmaz oluyor bazen. Feci bir şeydir bir adamın bacağını kesmek, ama ne yapacaksın, hayatını kurtarmak için, mecburum diyorsun."

Başka bir hayat boyutuna ait oldukları hâlde, yeryüzüne yanlışlıkla düşmüş birer melek gibi, sıradan insanların kısıtlı dünyasında yaşamaya mecbur kalmış bu insanlara karşı temel görevimiz, –esasen borcumuzu hiçbir vechile ödememize imkân bulunmadığı için– onların aşırılıklarına anlayışla tahammül edip, sayılarının artmaması için duadan ibarettir.

Üç nalla bir at

Bundan evvelki "aydın ve ilerici din adamı" kontenjanından milletvekili seçtirilen kişinin bilahire, "hazır siyasete girmişken kendi partimi kurayım; hazır elim değmişken bari memleketi de kurtarayım" diyerek gül gibi partiden ayrılması üzerine "aydın ve ilerici din adamı" koltuğu boş kalan CHP'de veliahd belli oldu.

Prof. Saylan'ın cenaze namazında yaptığı güzel konuşmayla takdir gören emekli Beyoğlu Müftüsü İhsan Özkes, geçenlerde CHP İl Başkanı Gürsel Tekin'in "safları sıklaştıralım arkadaşlar" esprisi ile altı oklu rozetini takarak, partinin iktidar yolundaki en mühim eksiğini doldurmuş bulunuyor.

Geriye kaldı üç nalla bir at!

İhsan Özkes'in törende yaptığı konuşmayı dikkatle okurken benliğimi baştan ayağa bir "deja vu" hissi kapladı, "Ben bu cümleleri, bu diskuru nerden hatırlıyorum?" diye düşünmeye başladım ve çok geçmeden buldum. Sayın Özkes, "CHP üyesi ve Müslüman" tamlamasını duyan herkesin zihninde husûle gelen ilk istifham bulutlarını dağıtmak için mecburen o çok iyi bildiğimiz, hatta ezberlediğimiz dili kullanıyor ve bakınız neler diyor: "Tüm laikler

dinsizlik suçlaması altındadır; halbuki laiklik dinin güvencesidir. Bu insanlar Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyet'te yaşamıyor olsaydı belki Müslüman bile olamayacaktı."

İşte beni, "vecettü, vecettü!" diye haykıraraktan "déjà vu" bunaltısından çekip sıyıran bu cümle oldu; öteden beri bu cümlenin mantık metanetine ve belâgat derinliğine hep hayran olmuşumdur, öyleyse buyrunuz aşk ile bir dahi tekrar edelim:

Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyet olmasaydı, belki Müslüman bile olamayacaktık!

Hocam çok haklı; nitekim sözlerinin devamında Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyette yaşayan aydın biri olarak CHP'de bulunmaktan mutluluk duyduğunu, Kur'an ve Sünnet'e dayalı olarak yaşadığını ancak çok partili döneme geçildikten sonra din istismarının arttığını savunuyor ve bakınız diyor ki: "Bir din adamının CHP'ye girişi yadırganır bir hale geldi. Bu da gösteriyor ki Türkiye Cumhuriyeti'nin kazanımları kaybedildi."

Hocam galiba yanılıyor; ben şahsen hocamın CHP'ye girişini takdir ve tebcil ediyor, hatta kendimi alamayarak, "keşke her CHP'li hocam gibi aydın ve dindar olabilseydi" diye göğüs geçirdikten sonra hocamızın, Türkiye'de din-devlet ilişkisinin niçin uyduruk bir dikişle teyellendiğini izah eden cümlelerine dönüyorum. Özkes hoca, bazı partilerin dinsizmiş gibi gösterildiğinin altını çiziyor ve diyor ki: "Ahirette parti-pırtı olmayacak ama bu din ebediyyen mevcut olacak. Biz Müslümanlığı Saadet'ten veya AK Parti'den öğrenmedik. Hiçbir parti eşittir din olamaz. Hiçbir parti eşittir dinsizlik olamaz. Saadetli veya AK Partili olanlar cennetlik, CHP'liler ise cehennemliktir' şeklinde saçma bir düşünce olamaz."

Tam da bu esnada aklıma gelen o muzır ve tehlikeli fikri, yani, "Tamam iyi hoş da siyasete atılmasaydın, bu memleket ne kaybederdi be hocam; şunu da açıklasan?" sualini daha havada iken hissetmiş cevabı yetiştiriyor: CHP'ye katılarak önemli bir görevde bulunduğunu kaydeden Özkes hoca, "Dinin partiler üstü olduğunu ve hiçbir partinin dini tekelinde tutamayacağını göstermiş oluyorum" diyor. Böyle tumturaklı bir "Burhan-ı kaatı" karşısında lâl ü ebkem kalıyor ve hayret makamında karar kılarak derin ürperişlere gark oluyoruz.

Ve aha da şuraya yazıyorum; bu CHP'yi bundan böyle kimseler tutamaz; Baykal Hocam da şimdiden tedbirini alsın, ilk seçimde CHP'nin iktidarı muhakkaktır vesselam.

Hazırda bekletilen "Çakma" elemanlara dair bir deneme

12 Haziran 2009 tarihinde ele geçirildiği ve Taraf Gazetesi'nde yayınlandığı andan itibaren sabah-akşam "Sahte midir, gerçek midir?" diye tartışmakta olduğumuz o meşhur "İrticayla mücadele eylem planı", günün birinde Türkiye'nin siyasî mizah galerisindeki en nadide müzelik eser olarak altın yaldızla çerçevelenecektir; buna şüphe yok.

Esasen o yüzden olsa gerek ki bazıları, "Yok canım; askerler bu kadar aptal mı; bu üslupla plan hazırlanır mı?" diye belgenin ciddiyetini çürütücü yayınlar yapıyorlar. Haksız da sayılmazlar.

Şöyle düşünün; Cem Yılmaz muselâ, çıkıyor sahneye, diyor ki, "Arkadaşlar, Türkiye'nin çivisi çıktı; şimdi çıkan çiviyi yeniden yerine çakmak için bazı arkadaşlarla kafa kafaya vererek yaptığımız eylem planını sizlere okumak istiyorum; birinci madde!.."

Sonra bütün belgeyi baştan aşağı, kendine has üslûbuyla okumaya başlıyor; siz olsanız gülmekten yere yatmaz mısınız?

Bu belgede benim için en aydınlatıcı ve kafalara "dank ettirici" pasaj şuydu: "Askerî suç kapsamında yapılacak 'ışık evler' baskınlarında, silahlı terör örgütü oluşturma doğrultusunda; silah ve mühimmat bulunması sağlanacak."

Planın püf noktası: O ev baskınlarında evlere daha önceden konulacak silah ve mühimmat nereden tedarik edilecek? Bu konuyu üzerimize vazife olmadığı için hiç düşünmemiş olabiliriz fakat bazıları oturup ciddi ciddi düşünmüşler...

Hani vaktiyle nereye kazma-kürek girilse topraktan silah ve mühimmat fışkırıyordu da, hangi dala konduracağımıza bir türlü karar veremiyorduk. Bazı arkadaşlar diyordu ki, "Hıh, şu dandik silahlarla, boş Law mühimmatlarıyla, çakaralmaz tabanca ve tüfeklerle mi darbe yapılacak? Şaşarım aklınıza! Askerî darbeden söz ediyorsunuz ama bu enti-püften şeylerle darbe yapılabileceğini düşünmüyorsunuz herhalde?"

Biz de suçlu suçlu önümüze bakıyor, "Adamlar haklı yahu!" diye düşünüyorduk ama şu meşhur eylem planı biraz ufkumuzu açtı. Evet, bu silahlarla darbe yapılmaz, amaaa...

Bu silahlar, hiç de umulmayacak evlere yapılacak baskınlarda "yakalanırsa", sahip olduğu ateş ve tahrip gücünden çok daha fazla tesir yapar mı, yapmaz mı?

Yapar! Boş Law mühimmatının borusu bile, patlamışından daha fazla infilak gücünü açığa çıkarır. Ertesi günün malûm gazete manşetlerini düşünün artık: "İşte bu el bombalarıyla laik güçlere saldıracaklardı!" veya "Boş Law silahıyla ışık evlerinde suikast eğitimi yapıyorlardı!.."

Gayrı al Allah kulunu, zapt eyle delini!

Eylem planında başka türlü güldürücü kaşındırıcı "mandepsi"ler de yok değil; en tanıdık olanı şu: "İ.E., Ö.Ö. gibi hazırda beklettiğimiz elemanlara medyatik eylemler ve söylemler

yaptırılacak ve bu kişiler FG'ciler başta olmak üzere diğer irticai gruplarla özdeşleştirilerek, kamuoyunun tüm bu gruplar arasında benzerlik kurması sağlanacaktır. Yakalanan TSK personelinin bizim belirlediğimiz temalar doğrultusunda beyanda bulunmaları ve bu açıklamaların basında geniş yer bulması sağlanacaktır."

İşin en eğlenceli yanı, "hazırda beklettiğimiz elemanlar" tâbiri. Kim bu hazırda bekletilen elemanlar: İ.E. ve Ö.Ö. gibi elemanlar.

Ortak özellikleri?

Kendilerini İslâm dini içinde muteber, saygıdeğer kişiler olarak takdim etmeleri ve bazı insanlar tarafından öyle kabul görmeleri. Medyatik ve karizmatik özelliklerine ilaveten manevi ve maalesef dinî "mıknatîsiyet" hususiyetine sahip olduklarına dair kuvvetli bir fikir uyandırabilmeleri...

Başka başka?..

Bazı çevrelerle iyi ilişkiler geliştirecek derecede marifet sahibi olabilmeleri, "hazırda bekletilen eleman" statüsünde hazır beklemek için gönüllü yazılmaları.

Karışıklık ânında kolayca tanınabilsinler diye, birtakım renkli dinî kisve ve serpuşlar kullanmaları, bu kisve ve serpuşlarla fotoğraf çektirip, TV yayınlarına çıkmaları: Kendilerine "Sultan Palamut'un yedinci göbekten torunu" süsü vererek altın yaldızlı boyayla parlatılmış gürgenden mâmul taht üstünde, başlarında iri bir Diyarbakır karpuzu cesâmetindeki garip ve gülünç bir kavukla objektifler karşısında süzüm süzüm süzülmeleri.

Evlerinin kapılarına "Ortadoğu ve Balkanlar'ın en hakiki İslami Hilafet Devleti; konsolosluk ve pasaport işlemleri için çaycıya müracaat ediniz." yazılı tabelalar astırmaları...

En câhil-cühelâ takımının bile görünce kolay tanıyabilmeleri için cübbe, şalvar, bisiklet yaka yelek, kuşak tarzı (bkz. Mehteran bölükleri) şeyler giymeleri. Konuşurken sebepli sebepsiz cezbeye tutulmuşçasına garip sesler çıkarmaları, sık sık dine dair racon kesmeleri, gelecek hakkında kehanetimsi lâflar yuvarlamaları...

"Öbür" taraftan bazı duyumlar aldıklarına dair yakın çevrelerine birtakım haberler sızdırmaları ve bu haberler kendilerine sorulduğunda yanlışlamak ve doğrulamak yerine her manaya çekilebilecek elâstiki cevaplarla, "Belli belli; bu adam boş değil, bu haller büyük adam halleri." dedirtmeleri...

Ve günü, saati, vakti gelince, "Nerede bu gericiler, hani, bir tane olsun gösterin bakalım." denildiğinde "Buyur sana en âlâsından gerici; üstelik gerici kostümleri bile var." dedirtecek şekilde basın ve canlı yayın kameraları önünde ispat-ı vücud edebilmeleri.

Dinî samimiyet ve ihlâstan uzak yaşadıkları için kendilerine inanan haddinden fazla saf insanları işte o gün, o saat ve o vakitte bozuk para gibi harcamakta bir saniye tereddüt göstermemeleri.

28 Şubat'tan hatırlayacaksınız bu tipleri; yukarıdaki alıntıda isimlerini kısaltma ile verdiğim o iki kişinin, 28 Şubat'tan sonra "ikinci kuşak hazırda bekletilen eleman" kadrosunda yetiştirildikleri anlaşılıyor.

Anlaşılmaya anlaşılıyor da bu meselede hepimizin dikkatini çekmesi gereken önemli bir hususun üzerinde pek durmuyoruz.

Bu gibi "hazırda bekletilen eleman" kadrosundan tescilli mürteci karikatürlerini var eden, esasında onların etrafında duran, onlara güç veren lüzumundan fazla saf ve samimi insanlar değil midir?

Bizim daha karşıdan görünce gülmeye başladığımız ve katiyyen ciddiyet atfetmediğimiz bu insanlara inanan ve güvenen insanlar nasıl uyandırılacak? Moda tabirle sivrisineği değil bataklığı kurutacak bir nevi aydınlanma hareketi nasıl gerçekleştirilebilecek?

Unutmayalım; işbu lüzumunda fazla saf ve samimi ayran gönüllü insanlar topluluğu mevcut olduğu sürece çakma din büyüğü görüntüsündeki "hazırda bekletilen eleman"lar da bir şekilde varlığını sürdürecektir.

Ne oluyor?

-Hocam, ne oluyor; ortalık toz duman?

-Türkiye değişiyor Çekirge, olup biten bu. Üstelik değişimin en hareketli, en sert anlarını yaşıyoruz... bu değişim bizim istediğimiz bir şey mi, veya bu değişimi kontrol edebiliyor muyuz dersen bundan pek emin değilim.

-Biraz daha açık konuşsan hocam?

-Olur, açık konuşayım. Al sana Ergenekon meselesi. Soruşturmanın ilk safhasından beri ihbarların, saklı cephaneliklerin, belgelerin, ilişkilerin nasıl geliştiğini şöyle bir gözden geçir bakalım ne göreceksin? Her kim ise birileri, Türkiye'de Ergenekon tipi yapılanmaların tasfiye edilmesi için düğmeye bastı ve ilişkiler kirli çamaşır sepeti gibi ortalığa döküldü. Niçin? Çünkü darbeciler kendilerini Türkiye'de iktidarı değiştirecek güç gibi görüyorlardı. Orduyla, bürokrasiyle, yargıyla ittifaka girmeden darbe yaparak iktidarı değiştirmek mümkün değil. Bunları cesaretlendiren, önceki darbelerin bu şema ile iktidarları değiştirmesi olmuştu. Bu defa olmadı, hesap tutmadı, deşifre edildiler ve şimdi mahkemede hesap veriyorlar.

-Ordunun durumu peki?

-Açık söylemek lazımsa ordu, 28 Şubat'tan beri itibar kaybına uğradığının farkında değil pek. 27 Nisan 2007'deki geceyarısı bildirisi, sonun başlangıcı oldu. Hatırlayacaksın, Cumhurbaşkanlığı seçimi krizine askeri müdahale anlamına geliyordu bu bildiri. Siyasi muhalefet ve bazı basın organları bildirinin arkasına gizlenmesine rağmen operasyon başarısız oldu; hükümet dik durdu. Günün genelkurmay başkanı geçenlerde, "o bildiriyi ben yazdım" dediyse de kimseleri inandıramadı. O meselede ordunun taraf olmaması gerekiyordu ve bu hatayı yaptılar. Ergenekon ordu bağlantıları sonradan deşifre edildi ve ordu müşkül durumda kaldı. Fenerbahçe Orduevi'nin aranmasını düşün bir... Bugün ise askeri vesayet sisteminin dayanakları tartışılıyor. Yıllardır uygulanmasına rağmen askeri yargının hukuk rejimi içinde yarattığı çift başlılık şimdi fark edildi. Nitekim sivil kişilerin askeri mahkemelerde yargılanamayacağını belirleyen kanun değişikliği bir gecede geçti Meclis'ten. Arkası gelecektir. Anamuhalefet liderinin geçici 15. maddenin kaldırılması teklifini de bu istikamette değerlendirmek lazım aslında.

-Nasıl?

-Isınma turları yapıyorlar. Herkes biliyor ki, geçici 15. maddenin kaldırılması bu anayasanın zaaf ve çelişkilerini ortadan kaldırmaz. Tamamını değiştirmek lazım ve öyle olacak eninde-sonunda. Bir "devr-i sâbık" edebiyatı icad edilmeden Türkiye'de iktidar denklemi sivil ve siyasi otoritenin lehine yeniden kurulacak. Kenan Paşa'nın "intihar ederim" demesi işin magazin faslıdır, hatta ve hatta sahte mi gerçek mi olduğu günlerce tartışılan harekât planı da genel itibarla basının hoşlandığı malzemeler ihtiva ettiği için gündemde tutuluyor.

-Ne yani, gerçek değil mi?

-Onu bilemem fakat, 27 Nisan gece bildirisinin gerçekliği tartışılamaz meselâ. Burada önemli nokta şu, askerlere sistem içinde lüzumundan da fazla imtiyaz veren, koruma ve kollama görevini muğlak ve keyfi sınırlara kadar taşıran eski düzenin devamı mümkün değil artık. En kritik meselemiz şu; askeri vesayet rejimini demokratikleştirirken ordunun itibarına, muharebe gücüne zarar vermemek; buna itina gösterilmeli. En başta askerler bu hayati noktaya itina göstermeli. Biz İsviçre değiliz; ordusuz toplum fasaryalarını ciddiye alamayız. Siyasi işlere gösterilen görev ötesi alâkalar orduyu, sandığımızdan daha çok zayıflattı. Başından beri bu kritik meselenin altını çizmeye gayret ettik ki bunun hâlâ anlaşılabildiğinden emin değilim. Ne demokrasiden vazgeçeriz, ne de ordudan. Değişimi bu zihinle kavrarsak güçlenerek çıkarız vesselam.

Askerî vesayet rejimine son!

Herhangi bir ordu mensubunun, haksız bir muameleye, velev ki bir iftiraya, bir komploya maruz kalmaması için gerek muhterem matbuatımızın ve gerekse başta muhalif çevreler olmak üzere ordu yönetiminin göstermiş olduğu titizliği takdir ve saygıyla karşılıyorum.

Türkiye, on günden beridir Dz. Kr. Alb. Dursun Çiçek'e ait olduğu ileri sürülen 'eylem planı'nın ve altındaki imzanın gerçekliği hakkında tartışıyor. Gazetelerin birinci sayfaları noterlerde görmeye alıştığımız imza sirkülerlerine döndü. Bir kısım gazeteciler, eylem planını 'metin tutarlığı ve üslubu' bakımından irdelerken, haber editörleri ise bu yaştan sonra bir de adli kriminoloji veya grafoloji uzmanlığına bulaşmak zorunda kaldılar.

Herkes gerçeği arıyor; bu imza Alb. Çiçek'e ait mi değil mi; Genelkurmay Harekât Dairesi'nde böyle bir belge hazırlandı mı hazırlanmadı mı?

Sırf, askerî vesayet rejiminin 'aşil topuğu'nu işaretlemek bakımından herkesi şöyle bir zihin alıştırması yapmaya davet ediyor, moda tâbirle 'atıyorum': farzedelim ki, Alb. Çiçek'e ait olduğu şüpheli bir evrakta, bizzat Alb. Çiçek'in irticai faaliyetlere karıştığı, her yıl tekrarı mûtad Cumhuriyet Baloları'na katılmamakta direttiği, eşinin tesettüre riayet ettiği, çocuklarının ise meselâ, 'bazı ve bir kısım okullar'da okuduğuna dair bilgiler bulunmaktadır.

ASKERÎ VESAYET REJİMİNİN PARLAMENTOSU: YÜKSEK ASKERÎ ŞÛRA

Sorum şöyle: Bu durumda, evrakın gerçekliğini araştırmak için bu derece ince elenip sık dokunulur muydu yoksa, 'bir kısım ve bazı istihbari raporlar'ın varlığı yeterli sayılarak ilgili personel Yüksek Askerî Şûra kararı ile kapı önüne bırakılır mıydı?

Gelelim Yüksek Askerî Şûra'ya; bu kurum 1972 yılında teşekkül etti, varlığı 1982 Anayasası'nda ismen zikrolunarak tescillendi ve hatta 12 Eylül'ün darbeci generalleri "YAŞ Kararları, yargı denetiminin dışındadır" cümlesini 125. maddeye ilave ettirdiler. Bu kurum, her yıl iki kere toplanarak ordu içindeki terfi ve azillere karar veriyor. YAŞ, ilginç bir kurul. Başbakan'ın başkanlık ettiği Şûra'ya, Genelkurmay Başkanı, Millî Savunma Bakanı, Kuvvet Komutanları, Jandarma Genel Komutanı ile TSK'ya mensup bütün orgeneral ve oramiraller katılıyor ve dikkat, kararlar salt çoğunlukla alınıyor. Eğer oylamada eşitlik çıkarsa başbakanın oy verdiği görüş tercih ediliyor. Kararları hem gizli, hem de yargı denetiminin dışında!

Şûra toplantılarında üç sivil üyenin oy hakkı var; buna mukabil asker kişilerin sayısı -tam bilmiyorum fakat- 30'un üstünde olsa gerektir. Âdil bir güç dengesi! Sivil üyelerin kararlara itiraz şerhi koyma hakkı var, ama çoğunluk kararına uymak zorundalar.

Sizin anlayacağınız efendim, eğer Alb. Çiçek'e ait olduğu tartışılan evrak, Şûra'nın önüne gelseydi, kriminoloji uzmanlarına, verilmeyen savcılık ifadelerine veya herhangi bir tereddüde gerek kalmadan sür'atle bir karar verilecekti ve bu karar kesinlikle gizli ve yargı denetimine kapalı bir karar olacaktı.

YAŞ, 1972'den bu yana bin beşyüzden hayli fazla personelini hakkını arayamaz hâle getirerek ordudan uzaklaştırdı. İçlerinde tard edilmeyi hak edenler mutlaka vardır ama bu büyük rakamın içinde ne türlü hukuk faciaları da barındığını asla bilemeyeceğiz.

Yüksek Askerî Şûra, “demokratik hukuk devleti”yle çelişen bir kurum. Kanunla vücut bulması, kararlarının anayasa tarafından takdis edilmesi onu “hukuki” yapmıyor, sadece ne kadar “keyfî”olduğunun altını çiziyor.

Bugün Alb. Çiçek’in hakkını tartmak için nedense pek ağırdan işletilen hukuk kurumu, vaktiyle ordudan atılan -suçlu veya suçsuz, fark etmez!- her askerî personel için de aynı titizlikte işletilmeliydi. Görünüşte ordu yöneticilerine disiplini sağlamakta ve işlemleri hızlandırmakta sürat ve kesinlik kazandırmak için teşkil edilen bu müessesenin, adalet duygusunu derinden yaraladığı açıktır.

ŞÛRA’NIN GÖREVLERİ

Yüksek Askerî Şûra’nın, fiilen denetlenemez bir kurum şeklinde biçimlendirilmesi, ordu yöneticilerine keyfî tasarruf imkânı veriyor. Şûra’nın görevleri kanunda şöyle sıralanmış:

a) Genelkurmay Başkanlığınca hazırlanan askerî stratejik anafikrin (Konseptin) tespiti ve gerektiğinde yeniden gözden geçirilmesi hususlarında görüş bildirmek;

b) Silahlı Kuvvetlerin anaprogram ve hedefleri ile ilgili konularda görüş bildirmek;

c) Silahlı Kuvvetlerle ilgili olup önemli görülen kanun, tüzük ve yönetmelik taslaklarını inceleyip görüş bildirmek;

d) Başbakan, Genelkurmay Başkanı veya Millî Savunma Bakanının lüzum gördükleri hâllerde Silahlı Kuvvetlerle ilgili diğer konular hakkında görüş bildirmek.

Rahatlıkla görülüyor ki, bu derece geniş ve sınırları belirlenmeyen alanda anafikir belirlemek, icabında yeniden gözden geçirmek, TSK ile ilgili kanun, tüzük ve yönetmeliklere biçim vermek, Şûra üyelerine âdeta suçu tarif imtiyazı da tanımış olmaktadır; işte bu yüzden Şûra, kabahatli davranışı belirleyip sonra eylemi buna uygun mensuplarını tek yanlı ve dönüşsüz bir kararla mağdur edebilme hakkına sahip bulunmaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi çoğunluğunun yaptığı anayasa değişikliğini bile muhteva bakımından beğenmediği için iptal edebilen bir Anayasa Mahkemesi’nin varlığına mukabil, Yüksek Askerî Şûra kararlarının, değil herhangi bir mahkeme denetimine tâbi kalmak, istenirse hiç açıklanmayabileceği bir “kanuni” düzenleme ile karşı karşıya bulunuyoruz. Yürütmenin ve yasamanın her kararı yargı denetimine açık fakat Askerî Şûra kararları bunun dışında.

Niçin? Mantığı nedir?

TÜRKİYE’YE YAKIŞMIYOR

Türkiye’de silahlı kuvvetlerin kendine mahsus özel askerî mahkemeleri, özel yargıtayı ve danıştayı var (Askerî yüksek idare mahkemesi). Askerî yargının, genel adli mekanizma

dışında özerk, hatta bağımsız bir yargı sistemi gibi mevzilendirilmesi, temelde asker kişilerin sivil kişilere duyduğu güvensizliği aksettiren bir vehmin ürünüdür. Cumhuriyet anayasalarında askerlerin ne derece “yapıcı” bir rol oynadığını hatırlatmanın ve tekrar etmenin mânâsı yok. Nihai planda Askerlerin biçimlendirdiği bir anayasal düzen ve devlet yapısı söz konusu. Askerî vesayet, rejim içinde askerlerin söz haklarını, iktidarlarını ve karar vericilik mevkilerini muhafaza etmek için sisteme yerleştirdiği “kanuni kama”lardan oluşuyor. Silahlı kuvvetler İç Hizmet Yönetmeliği’nin o meşhur 35. maddesi de bu kamalardan biridir ve orduya, ülkenin tamamı ve neredeyse her şey hakkında durumdan vazife çıkarmak hakkını tanımaktadır.

Özetleyelim: Askerî yargı kaldırılarak genel hukuk kapsamına alınmalı, Yüksek Askerî Şûra lağvedilmeli ve hukuk denetimine kapalı eylem bırakılmamalı, İç Hizmet Kanunu’nun 35. maddesi de kaldırılmalıdır.

Türkiye’ye artık yakışmıyor.

2009

31 Temmuz

Sistem takozları manyetolu telefon kullanabilir biz ise daha şimdiden 4. Nesil'i

bekliyoruz Zaman Gazetesi, Haber İzlenim

29 Temmuz

Dünya Hilafet Devleti'ni nasıl kurduk? Zaman Gazetesi

27 Temmuz

Olup bitenlere 'sınıf' penceresinden bakınca görünenler Aksiyon Dergisi

27 Temmuz

Plâjda yoğurt yeme hakkı engellenemez! Zaman Gazetesi

26 Temmuz

Bugün dükkânımız kapalı hanımlar beyler! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

25 Temmuz

Aşkımızın bisküvit tenekesi Zaman Gazetesi

22 Temmuz

Afrodit'in bağırsakları Zaman Gazetesi

20 Temmuz

Hayırdır inşallah; hayırdır in-şal-lah! Zaman Gazetesi

20 Temmuz

Postallı siviller Aksiyon Dergisi

19 Temmuz

Balkondaki eylemci Zaman Gazetesi, Haber İzlenim

19 Temmuz

SAF Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

18 Temmuz

Kültür Bakanı'nı kınıyorum Zaman Gazetesi

15 Temmuz

Askerî vesâyet yoktur; temizlikçi kadınlar vardır Zaman Gazetesi

13 Temmuz

CHP için kader anı: Atı arabanın önüne koşmak Aksiyon Dergisi

13 Temmuz

Şıracının şahidi bozacı; bize ne? Zaman Gazetesi

12 Temmuz

Işıkçı! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

11 Temmuz

Seğirmek Zaman Gazetesi

08 Temmuz

Gofret gibi köşe yazısı Zaman Gazetesi

06 Temmuz

2 Temmuz: Kerbelâ mı, örgütlü kışkırtma mı? Aksiyon Dergisi

06 Temmuz

Borulu gramofon Zaman Gazetesi

05 Temmuz

Kara Mısto Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

04 Temmuz

Delil dediğin yetersiz olur... Zaman Gazetesi

01 Temmuz

Soğuk bir gazoz ister misiniz sayın vekilim? Zaman Gazetesi

Soğuk bir gazoz ister misiniz sayın vekilim?

Cumhuriyet değerlerinin uyanık ve zinde evladı CHP Grubu'nun o gece Meclis oturumunda, adeta uyurgezer hâline bürünerek sivil kişilerin askerî mahkemelerde yargılanmasını engelleyen kanunu kabul etmesi beni çok huzursuz etti.

Acaba bir kollektif hipnoz olayı ile mi karşı karşıyayız? Araştırmacı yazar tarafım galeyana geldi; tedkik etmeye koyuldum ve gördüm ki 1784 senesinde Marquis de Puysegur'un, manyetize ettiği hastalar uyurgezerlik haline giriyor ve bu esnada Puysegur'ün emirlerine tam bir itaat gösteriyordu. Bu olay psikolojik hipnoz tarihinde yeni bir çığır açmış ve bu döneme "Somnanbulisme Artificiel devri" adı verilmiş, akabinde Fransız diş hekimi Qudet ise, anestezik telkin yoluya hastasının dişlerini çatır çatır çekmişti.

Acaba CHP'yi birisi manyetize mi etmişti? Varsayımım fevkalâde değerli ama küçük bir kusuru var: Koca parti grubunun alayını birden hipnotize edip birer uyurgezer yapmak için işinde ehil bir uzmanın o dakikalarda Meclis'te olması ve elindeki köstekli saati CHP Grubu'na doğru sallayıp rakkas hareketi yaptırarak,

-Rahatlayın, şimdi 30'lu yıllardayız. CHP ebediyyen iktidarda; muhalefet sıfır! Ekmek karneyle satılıyor. Halkımız aç ama onurlu. İrticai ve bölücü akımlar yeraltında. Uyuyun, uyuyuuun; direnmeyin, parmağımı şaklatınca uyuyacaksınız. Şakk!

Meclis zabıtlarını inceledim; böyle bir kişi ve konuşma kaydedilmemiş. Böylece gül gibi teorim güme gitmiş oluyor ama araştırmacı yazarlıkta ümitsizliğe yer yoktur. Peki, bu teorim fosladığına göre CHP'li vekilleri, tasarıya olumlu oy vermesi için kim aldatmış olabilir?

Tehdit? Zannetmem! Şantaj? Kat'iyyen! Kandırmaca, dolaba bindirmece? Mümkün olabilmez! Yalvarma yakarma? Yok daha neler? Eee?.. Canım sıkıldı, teorik çalışmaları bir kenara fırlattım; olacak gibi değil! Koca adamlar gece oy veriyorlar, sabaha kandırıldık diye feryad ediyorlar; bu işin içinde bir iş var ama?

Hayır efendim, bu olay aydınlanmadan Türkiye'de kimse rahat uyku uyuyamaz. Netekim Macbeth adlı ünlü trajedisinde Shakespeare'in Krala söylettiği o söz asırlarca gökkubbemizde dalganır durur: Evine misafir gelen İskoç Kralı Duncan'ı gece uykusunda öldüren Macbeth, sonradan pişman olup da şöyle dememiş miydi:

-Macbeth uykuyu öldürdü! Masum uykuyu, ızdırabı dindiren, kuvvetleri tazeleyen, hasta ruhlara teselli veren uykuyu öldürdü!..

Acaba şöyle olabilir mi? Galiba durumu izah eden en iyi teori bu! Meclis idare amirleri lütfen araştırsınlar ve açıklasınlar: O gece Meclis lokantasında kaç kasa gazoz içilmiş, kimler içmiş, gazozları kim servis etmiş? Gazozlar şişe ile mi içilmiş, yoksa bardaklara mı doldurulmuş? O esnada kulis veya lokanta civarında uzun boylu, hafif göbekli, beyaz elbiseli, gerdanında iri bir altın kolye taşıyan, şövalye yüzüklü, gömlek yakaları karnına kadar açık, sarışın, kabarık ve seyrek saçları geriye doğru taranmış bir adam görülmüş mü? Kimlerle görüşmüş, ne konuşmuş? O adam, bazı vekillere hitaben, "size bir soğuk gazoz ikram edebilir miyim sayın vekilim; gecenin bu saatinde çok iyi gider; göze şifa, batna cilâdır. Bir gazozdan bir şey olmaz, ısrar ediyorum, içmezseniz çok gücenirim, bir daha da buralara gelmem, lütfen, ölümü öpün, bir yudumcuktan ne çıkar güzelim" şeklinde teklif ve ısrarlarda bulunmuş mu?

Anladınız, ondan bahsediyorum: Nuri Alço'dan!

Dalga geçtiğimi zannedenlere hodri meydan: CHP'nin o gece niçin bir somnanbül gibi davrandığını izah eden daha iyi bir teoriniz varsa dinlemeye hazırım efendim!

Delil dediğin yetersiz olur...

- Bugün külahları değiştiriyoruz Çekirge; söyle bakayım, Türkiye'de bugüne kadar askerler hiç darbe yapmış mıdır?
- Bunda bilmeyecek ne var hocam; o-hooo!.. Sayayım mı?
- İstemez, birinci soruyu bildin, ikinciye geçiyoruz. Bugüne kadar yüce Türk yargısının yargıladığı bir askerî darbe hatırlıyor musun?
- Mm, bunu bir düşüneyim...
- Sen düşünene kadar ben söyleyim; yargılamamıştır. İki istisnası var: İlki Albay Talat Aydemir, ikincisi 9 Mart 1971'de cuntacıların tasfiyesidir. Ordu içinde darbeciliğe

heveslenen bir grup subay ve general tutuklanıp Askerî Sıkıyönetim Mahkemesi'nde yargılandılar ve tasfiyeye uğradılar veee ne oldu bil bakalım: Beraat ettiler!

- Yani, ne demeye getiriyorsunuz hocam?
- Şunu anlatmak istiyorum: Türkiye'de bir askerî darbe, ancak komuta heyetine karşı kılıç çekmiş ve başarılı olamamışsa hakim karşısına çıkar. Nasıl hakim? Askerî hâkim, sıkıyönetim mahkemesi veya askerî mahkeme. 9 Mart 1971'de cunta usulü ile Türkiye'de Baas tipi sosyalist ve aydınlanmacı bir darbe yapmayı düşünen subaylar (ve sivil uzantıları) önce ordudan uzaklaştırıldılar, sonra da sıkıyönetim mahkemesinde yargılandılar fakat dikkat! Yakın tarihimizde Madanoğlu davası diye bilinen bu duruşmalarda sanıklar beraat ederek salıverildiler. Niçin? Şu sebepten, "Aksi halde, işin ucu ordunun en tepesine, örneğin Genelkurmay Başkanı Faruk Gürler Paşa'ya, Hava Kuvvetleri Komutanı Muhsin Batur Paşa'ya kadar uzanacaktı. Bunu kimse göze alamadı. Madanoğlu davasında beraat kararı böyle geldi." diyor Hasan Cemal. Talat Aydemir ilkinde (22 Şubat 1962) yakalandı ve affedildi ama ikincisinde yine (20 Mayıs 1963) İsmet Paşa hükümetini devirmeye kalkışınca Mamak Kışlası'nda kurulan 1 No'lu Örfi İdare Mahkemesi Aydemir'i idam etti.

Bunun anlamı şudur Çekirge; askerî bir darbenin delilleri, ancak bir askerî heyet tarafından tatminkâr bulunabilir çünkü askerî darbelere dair delillerin tamamı, hiçbir surette başka bir hukuk kurulu tarafından sübûta ermiş, yani kesinleşmiş, isbat edilmiş sayılamıyor. Darbeler ve darbe teşebbüsleri böylece hukukta yeni bir kategori teşkil ediyor: tamamlanmışlığı, yeterliliği ancak yine bir askerî heyet tarafından kabul edilebilir deliller...

- Aklım karıştı...
- Bırak dağınık kalsın. 9 Mart cuntasının zanlılarını Sıkıyönetim Mahkemesi'ne götüren deliller, cunta toplantısında hazır bulunanlardan birinin göğsüne yapıştırılmış teybin bant deşifresiydi. Buz gibi delildi bunlar yani. Ne oldu? Deliller yetersiz bulundu Sıkıyönetim Mahkemesi tarafından! Yeterli bulunsaydı, onları da Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının dramatik akıbeti bekliyor olacaktı. Affedildiler!
- Yani diyorsunuz ki, asker kişilerin darbecilik delillerini yine ancak bir askerî heyet değerlendirebilir. Yeterli bulur veya bulmaz, ayrı mesele... Peki günümüzle ilgisi?
- Şudur: Yine bir "yetersiz delil" olayı var önümüzde. Herhangi bir delilin hangi halde, hangi niteliklerle yeterli sayılabileceğine dair farklı yaklaşımlarla karşı karşıyayız. Dolaylı olarak Türk hukuk bilimcilerinin "delil" konusunda sağlam bir içtihat geliştiremediği sonucu da çıkar bundan; bu arada YÖK'ün yayınladığı bir rapora göre uluslararası yayın konusunda, Türk bilimine en az katkıyı hukuk anabilim dalının yapmış olması olgusunu da hatırlatmak isterim. Hukukumuz 19. asrın ortalarında Batılılaşmaya başladı, pek çok da

hukuk devrimi yaptık bu arada fakat yapılanların ilmî kıymetini, ne yazık ki uluslararası hukukçular takdir edemiyorlar demektir bu! Niçin acaba?

Kara Mısto

İdarecilik mesleğinin ilk görev yeri olarak yeni bir kararname ile teşkil edilen (....) kazasına tayin edilen genç kaymakam, daha ilk adımda "kurucu kaymakam" diye anılacağını farkettiğinde nefsinin okşandığını hissetmişti.

Ne var ki onu, ilk görev yerinde garip bir sürpriz bekliyordu: Yeni ilçede çatısı çinko veya kiremitle kaplı bir tek bina bile göremeyince genç kaymakam çok şaşıracaktı.

Seksenli yılların ikinci yarısını yaşıyordu Türkiye.

Toprak damlı evlerin ilçesinde çözülecek meseleler dağ gibiydi; ilçeyi, bir başka ilçeye bağlayan yolun bir an evvel bitirilmesi ise ilk sırada yer alıyordu meselâ. Nedense ağır gidiyordu yol çalışmaları. Meslekteki tecrübeli ağabeylerinin öğüdünü hatırlayan genç kaymakam, günün birinde pikap türü makam aracının arkasını sebze, meyve, et, ekmek gibi nevalelerle doldurduktan sonra şoföre, "çek bakalım" dedi, "dağdaki yol şantiyesine gidiyoruz."

Şantiyede çalışanlar kaymakamın aracını önceleri tedirgin karşıladılarsa da kaymakamın samimi yaklaşımı, işçilerle hal-hatır etmesi havayı değiştirdi. Araçtaki nevâle indirildi. Yemek hazırlıklarına girişildi; mangal, semaver tutuşturuldu. Şantiyedekiler bunun bir teftiş ziyareti olmadığını anlayınca rahatladılar. Sohbet koyulaştı. Yol kenarındaki gölgelik bir yere o bildik derme-çatma şantiye sofralarından biri kuruluverdi. İşçiler ellerini yüzlerini yıkayıp "yemek hazır" çağrısı üzerine çekingen adımlarla sofranın etrafında halka oldular.

Yemek esnasında kaymakam, sessiz-sedasız bir edâ ile "selamünaleyküm" diyerek sofraya yaklaşan iri yarı, esmer bir adamı farketti. Adamın elinde, namlusu renkli plastik makara iplikleriyle pek sanatkârâne bir tarzla sarılarak örülmüş bir tüfek vardı. Önceleri "dağ yeridir, herhalde tüfeği o yüzden yanından ayırmıyor olsa gerektir" diye düşündüyse de sonunda merakını yenemedi. Lâf arasında,

- Hoş geldin ağa, safa geldin, şantiyeden misin, kimsin? diye sual edince sofrada buz gibi hava estiğini farkedince şaşırdı. Acaba bir pot mı kırmıştı genç kaymakam; sorulmaması gereken bir soru mu sormuştu?

İri yarı, esmer adam sorudan pek rahatsız olmuş gibi görünmüyordu. Sâkin, umursamaz bir edâ ile,

- Bana buralarda Kara Mısto derler diye cevap verip yemeğini yemeye devam etti.

Kara Mısto? Kaymakam bu ismi tanıyordu. İlçeye gelir gelmez, Jandarma Bölük komutanının verdiği güvenlik brifinginde adı geçmemiş miydi Kara Mısto'nun?

Kara Mısto, o havalinin dağda gezen tek kanun kaçağıydı. Hayır, eşkıya değildi, sadece kanun kaçağı; bir nâmus cinâyeti işlemiş, ardından tüfeğini azığını sırtlayıp dağa çıkmıştı.

Kaymakam, Kara Mısto adını telaffuz ettiğine o dakika pişman oldu; zaten etraftakiler de Mısto'nun kendisini fütursuzca tanıtması üzerine "acaba şimdi ne olacak" diye dikkat kesilmişler, kaymakamın ne tepki vereceğini bekliyorlardı resmen.

- Oldu mu Kara Mısto dedi kaymakam. Sen kanun kaçağısın; aylardan beri jandarma seni arıyor. Şimdi ne yapayım ben seni?

Kara Mısto böyle bir cevabı beklemiyordu,

- Ne demek kaymakamım, bir kusur mu işledim, size karşı bir terbiyesizlik mi yaptım?
- Hayır kusur işlemedin ama, kanunen kaçaksın; ben ise kanun, hükümet adamıyım; şimdi benim seni arabaya koyup ilçeye götürmem lâzım!

Kara Mısto'nun lokması boğazına dizildi. Başı önüne eğildi; tüfeğini yenine kıstıran kolu gevşedi. Yüzü daha bir karardı,

- Sen ne emredersen o olur kaymakamım dedi. Gidelim dersen gideriz fakat koca devletin kaymakamına güvenemeyeceksek, kime güveneceğiz ki biz?
- ...!

Kaymakam bu siteme nasıl cevap vereceğini bilemedi. Mısto yemeği bırakmış, iki adım ilerde, sanki bütün hayalleri, bütün dünyası yıkılmış gibi sırtını sofraya dönüp oturmuştu. Geldiğinden beri kucağından ayırmadığı tüfeği de yerdeydi.

Genç kaymakam, masum bir tanışma isteğinden doğan bu durumu nasıl telafi edeceğini, ne yapacağını bilemedi. Yemeği kısa kesti; işçilerle vedalaşıp arabasına binerek yola koyuldu.

Olaydan birkaç ay sonra kaymakama, yol çalışmasının durduğunu haber verdiler. Tarlasından yol için geçme izni vermeyen bir köylü Nuh diyor peygamber demiyor ve ağır iş makinalarını arsasına sokmamakta direniyordu. Kaymakam haberi alınca işi gücü yarıda bırakıp hemen yol çalışmasının durduğu yere koşturdu makam otomobilini. Selam, kelâm faslından sonra köylü, mütevazı imkânlarıyla hürmet ve ikramda kusur göstermemeye çalıştıysa da yol için müsaade vermeye yanaşmadı. "Dozerlerin önüne yatarım, cesedimi çiğner geçersiniz" diyordu.

Kaymakam ne söylediyse kâr etmedi. Yol çalışması orada kalakaldı. Başka bir güzergâh imkânsızdı. Kaymakam'ın canı sıkıldı fakat yapacak bir şey yoktu. Yüzünden düşen bin parça döndü yeniden ilçeye.

Bir hafta sonra Kaymakam makam odasında çalışırken kapısı vuruldu. Görevli, bir köylü vatandaşın ille de kaymakamı görmek istediğini söylüyordu.

- Buyursun!

Kasketini eline alan köylü tanıdıktı; o tarlasından yol geçirmeyen köylü! Kaymakam meraklandı,

- Hayırdır, hoş geldin, buyur, ne içersin evvelâ?

Köylü, "eksik olma kaymakamım, yârenliğe gelmedim; geçen size karşı bir edepsizlik ettim. Kusura bakmayın, cahilliğim tuttu..."

- Eee, dedi kaymakam,
- Tarla ne demek, isterseniz yolu evimden bile geçirin, devlete feda olsun, lâfı bile olmaz, kusurumu bağışlayın!

Kaymakam sevindi fakat bu ani fikir değişikliğini de bir dala konduramadı; köylüyü tebrik etti, çaylar söylendi. Adam çayını içip rahatlamış bir ifade ile çıktı gitti.

Kaymakam, bu şaşırtıcı fikir değişikliğinin anlamını sonraları başkalarından işitecekti. Denildiğine göre Kara Mısto hadiseyi duymuş, tarlasından yol geçirmeyen köylüyü ziyaret etmiş ve demişti ki, "Bu kaymakam senin bildiğin gibi değil; düzgün, dürüst bir adam. Yol devletin, sırtına sarıp götürecek değil; sekiz on metre yol için kalbini kırdığına değdi mi?"

Kaymakam, o ilçeden ayrıldıktan birkaç yıl sonra Kara Mısto'nun yakalandığını duydu. Bir yerde kahvede otururken ceketinin altından tabancası görününce jandarmalar şüphelenmiş. Aranan adam olduğu ortaya çıkınca yakalayıp tutuklamışlar. Mahkeme, duruşma derken cezası biçilmiş, kesinleşmiş, hapse konulup cezasını çekmeye başlamış.

Genç kaymakam, "o tarihten üç dört sene sonra bir başka haber daha duydum (....) ilçesinden" diye tamamladı sözünü. "Af kanunu çıkmış, bizim Kara Mısto dört-beş sene yattıktan sonra çıkmış hapisten."

Borulu gramofon

İngilizlerin BBC'si, şu vaktiyle hepimizin bildiği walkman türü müzik dinleme aletinin 30 yaşına basması dolayısıyla 13 yaşında bir İngiliz çocuğa tam bir hafta eziyet etti.

Scott Campbell, müzik dinleme ihtiyacını bir hafta süreyle orta boy bir kitap büyüklüğündeki walkman'le karşılayacaktı. iPod veya benzeri mp3 çalar kullanmaya alışkın her akranı gibi Campbell, bir hafta süreyle walkman kullanmaya razı olunca kendini tarihin derinliklerine ışınlanmış gibi hissetmiş olmalı. "Manyetik bant esasına göre çalışan kasetin tersinden de çalınabileceğini ancak üçüncü gün fark ettim" diyor; bu esnada arkadaşlarının nasıl dalga geçtiğini de tatlı tatlı anlatmış.

Bu şirin fakat zekice tasarlanmış magazin haberi okurken, "Aa, biz de bu duyguyu yaşıyoruz yahu" duygusuna kapıldım; fakat bizde vatandaşla devletin ilişkisini belirleyen hukuki rejimi walkman'e benzetmek insafsızlık olur; bizimkine borulu gramofon denilse daha doğrudur, hatta -toprağı bol olsun- Edison'un ilk icat ettiği kovanlı fonograf daha isabetli bir benzetme olacaktır. Çelişki ise şurada; Türkiye'de vatandaş iPod ve benzeri cihazların varlığından haberdar ve özellikle gençler bunlardan birine sahip olmadıkça kendilerini bahtsız hissediyorlar fakat geleneksel devlet yapısı, "N'ayır çocuklar n'ayır!" diye tersliyor hepimizi, "Gramofon dururken iPod'u tercih edemezsiniz, zira rahmetli de Gramofon kullanırdı; o Safiye Ayla'lar, o Hâfız Kemâl'ler, Hamiyet ve Müzeyyen hanımlar..."

Siz buna bir de, "Ne kötülüğünü gördünüz mis gibi gramofonun; globalleşme rüzgârları aklınızı başınızdan aldı; sizi kendi halinize bıraksak, on plağı üst üste çalabilen 58 model pikap bile istersiniz" diye çaktırmadan darbe hazırlıkları yaparken piyastos olan (Bkz. Argo sözlüğü) cuntacı takımını da ekleyiniz lütfen: Sene 1352... dikiş makinası cesâmetindeki mobilyavi cihazın kulağını büktükten birkaç dakika sonra cihazın karnından şu cızırtılı sesler duyuluyor: "Alo alo, muhterem sâmiîn... Burası İstanbul Telsiz Telefonu..."; veya "Burası Türkiye Radyoları, 1648 metre 182 Kilosikl üzerinden yayın yapan uzun dalga Ankara Radyosu..."

Kendinizi zaptedemeyip, "Nedir yav, hangi devirde yaşıyoruz?" diye kikirdeyecek olsanız, "nankörler, hainler, beynelmilel sermayenin işbirlikçi uşakları" sapartası kenarda hazır. "Ama amca zaman değişti, bak ne güzel yenilikler, güzel hukuk standartları keşfedildi; bizimki dökülüyor. Kendimizi elâleme rezil etmesek olmaz mı?" denildiğinde terâne mâlum: "Dört taraftan dış ve her cihetten iç düşmanla çevrilmiş olan aziz ülkemizin şartları kat'iyyen Evropa'ya benzemeyip ve temâmen kendine mahsus olup..."

İşin en komik tarafı ise varlık sebebini Türkiye'yi muasırlaştırmaya adamış CHP'nin, merkezî bürokrasinin, Doğan Medya Grubu'na mensup gazete ve TV'lerin, "Gramofon inkılâbının kılına bile dokundurtmayız; bize ilaçlı gazoz içirebilirsiniz fakat rûhumuza asla sahip olamazsınız" yollu acıklı tiradlar çekip durmaları; oysaki hepsinin gömlek cebinde birer walkman'in iri kulaklıkları sarkmakta! Oysaki vatandaş daha fabrikasından çıkar çıkmaz iPod'a geçmiş durumda. Ahali devletinden ilerde. Takkeler değişmiş; halkını çağdaşlaştırmak için yumrukla yoğurarak ilerici bir rol üstlenen devlet, bugün toplumunun gerisine düşmüş. Şu ayağı takunyalı, eli ibrikli sağcı muhafazakârlar, elli seneden beri çatır çatır inkılâp üzerine inkılâp yapmaktalar. Her inkılâp ertesinde âlî mahkemelere koşup, "Sağcılar beni dövüyor hâkim amca" diye mızıldanmak fena halde "out" oldu.

Daha şimdiden arkeoloji müzesinde "Cumhuriyetçi mürtecîler" bölümü açılması için Kültür Bakanlığı'na alenî teklifte bulunuyorum. Materyal sıkıntısı çekilirse haber veriniz, tedarikine yardımcı olmak, en hâlisinden vatanî bir vazîfedir.

2 Temmuz: Kerbelâ mı, örgütlü kışkırtma mı?

Sivaslılar her 2 Temmuz'da o çirkin ve dramatik hadiseyi anmak için yapılan törenlere karşı çelişik duygular taşıyorlar: Eminim ki mümkün olsa, takvimlerden 2 Temmuz'u çıkarmak, o güne dair şeyleri hiç konuşmamak ve tamamen unutmak isterlerdi; diğer taraftan böyle feci bir hadiseye -istemeden de olsa- ev sahipliği yapıyor görüntüsü vermek de kolay hazmedilir bir şey değildir.

Ne var ki 2 Temmuz hadiseleri, hakikati bilinmeden ve araştırılmadan bir nevi "sembol" hâline getirildi ve özellikle Alevi kuruluşları başta olmak üzere 2 Temmuz'u ve Madımak Oteli'ni bir nevi Kerbelâ timsâline dönüştürmek için ciddi gayretler sarfediliyor. Nitekim Haziran'ın 29'unda Alevi Bektaşi Federasyonu genel başkanı Ali Balkız, yayınladığı basın bildirisinde "2 Temmuz'u unutturmamak" konusunun üzerinde durdu. Balkız'a göre "Örgütlü mücadele neticesinde Madımak Oteli'nin giriş katındaki lokanta kapattırılmış" ve giriş katının müze yapılması gündeme gelmişti. Balkız, Madımak Lokantası'nın yerine Kültür Bakanlığı ve Sivas Vilayeti'nin gayretiyle bir DÖSİM mağazasının açılmasını kandırmaca olarak niteliyor, bunun yerine o mekânın "katliamlara karşı duruşun bir anıtı olarak müze yapılması" gerektiğini savunuyor.

Ali Balkız'ın meseleye yaklaşımı, Alevi örgütlerinin genel kabulünü yansıtıyor; bu kabule göre 2 Temmuz'da olanlar bir Sünni-Alevi geriliminin eseridir ve otelde canından olanlar, dışardaki "Şeriatçı güçler" tarafından yakılarak katledilmişlerdir. Bu izah biçimi artık bir nevi ezber hâline geldi ve basın aracılığı ile nereyse bütün kamuoyu meseleyi böyle biliyor ve hatırlıyor.

Hemen belirtmeliyim, bu yaklaşım ve kabul doğru değil. 2 Temmuz'un öncesinde Sivas'ta bir Sünni-Alevi gerginliği yoktu, hatta 2 Temmuz gününde ve ertesinde bile Alevilerle Sünniler karşı karşıya gelmediler. Sivas'ta yaşayan Aleviler bu hükmü doğrulayacaklardır.

2 Temmuz hadiseleri ustalıklı ve müthiş boyutlarda bir kışkırtma eylemiydi; bu eylemin gerçekleşmesinde o günün Kültür Bakanlığı ve Sivas Valiliği, farkında olmadan bir dekor teşkil etmişlerdir. Kültür Bakanlığı, hadiseden bir gün önce, kimsenin haberi olmaksızın ve önceden duyurulmaksızın Kültür Sitesi önüne bir gecede bir Pir Sultan Abdal heykeli diktirmiş ve bu heykel, o gün sokaktaki kalabalığın tahrik edilmesinde önemli rol oynamıştı. Vilayet ve Kültür Bakanlığı, o güne kadar Pir Sultan Abdal'ın köyü olarak bilinen Yıldızeli'nin Banaz Köyü'nde yapılan kutlamaları şehir merkezine aldırmakta da bir sakınca görmemişti. Nihai olarak şehrin o günkü valisi büyük bir acizlik göstererek emrindeki güvenlik güçlerini, gösterileri dağıtması için aktif olarak devreye sokmakta büyük ihmal göstermişti.

Olaylar cuma namazından sonra öğle sularında başladı; sokakta gösteri yapan 200 kişilik grubun akşamın 20.30'una kadar tehlikeli bir topluluk olarak istediği yere gitmesine ve yer değiştirmesine göz yumuldu. İkindi sularında Madımak Oteli'nde mahsur kalan sanatçıların tahliyesi başarılamadı ve otel, en az 6 saat boyunca dağıtılmayan protestocu kalabalığın kamuflajına gizlenmiş kışkırtıcılar tarafından tutuşturuldu.

O gün neler hissettiğimi defalarca yazdım. Sivaslıların, evlerine misafir gelmiş insanların can güvenliğini -hiç sorumlulukları olmamasına rağmen- koruyamamış olmasından büyük bir utanç ve vebal hissettiğimizi belirttim ve bunları söylerken hemşehrilerimin hissiyatına tercüman olduğum inancındaydım.

2 Temmuz büyük ve müthiş bir provokasyondu. Aradan geçen 16 yıl boyunca bu düşüncem zayıflamadı, aksine güçlendi; beni bu düşünceye sevkeden başlıca unsurları şöyle sıralayabilirim:

-Sivaslıların 2 Temmuz günü neler olacağından haberleri bile yoktu. 1 Temmuz sabahı Kültür Merkezi önündeki heykeli görünce şaşırdılar. Hemen herkes 2 Temmuz'da sadece Arif Sağ, Hasret Gültekin, Muhlis Akarsu gibi Alevi ozanlarının konser vereceğini biliyordu ve ben de bu konseri dinlemek için hazırlananlar arasındaydım.

-Sivaslılar, tabiatları gereği devletin güvenlik güçlerine rağmen gösteri yapmak ve bunu ısrarla sürdürmek, icabında güvenlik güçlerine karşı direniş göstermek gibi bir davranışa sahip değillerdir. 200 kişinin içinde "uydum kalabalığa" diyerek akşama kadar oradan buraya sürüklenen Sivaslıların da neler olup bittiğinden haberdar olduğunu sanmıyorum. Onların en büyük hatası, olaylar başladığı anda olacakları kestirip bir an evvel evlerine gitmemekti ve bu hatayı hepimiz çok ağır ödedik. Bugün Sivas kamuoyu, "oteli yakanlar" diye bilinen ve ağır cezaya çarptırılan hükümlülerin gerçek failler olmadığına inanıyor.

-Bu olayın, kışkırtıcılar tarafından Alevilere yönelik büyük bir tertip olduğuna inanıyorum. Törenlere katılan Alevi sanatçılar ve müzisyenler, kendilerinin Sivas'ta bir tuzağa çekildiğini, olaydan çok sonra farkettiler; bazıları nasıl kullanıldıklarını ve oyuna getirildiklerini itiraf etti ama iş işten geçmişti.

-Sanatçılar otelde mahsur kalmış durumda iken dönemin başbakan yardımcısı Erdal İnönü ile defalarca telefon teması kurdular ve kendilerine hiçbir şeyin olmayacağına dair teminat verildi. Buna rağmen o insanları otelden çıkarıp daha emniyetli bir yere götürmek fevkalade basit bir işlem olmasına rağmen o gün sokakta görev yapan emniyet güçleri, âdeta büyülenmiş gibi olup biteni seyretmekle yetindiler. Sivas Valisi daha sonra o dakikalarda intihar etmeyi düşündüğünü söyleyecekti; oysaki intihar etmesine gerek bulunmuyordu: Bir polis mangası ile o kalabalığın dağıtılması ve olayların yatıştırılması dünyanın en kolay işiydi.

Yapılmamıştır. Hadiseler seyredilmiştir; göstericiler arasına karışan kışkırtıcıların o gün akşama kadar istediklerini yapmasına göz yumulmuştur.

2 Temmuz'un ne kadar pis ve vahşiyane bir tertip olduğunu düşündüren en mühim hadise ise olaydan birkaç gün sonra Erzincan'ın Başbağlar köyünde girişilen katliamdır. "2 Temmuz'un intikamı" görüntüsü verilen bu katliam, Türkiye'de Alevi ve Sünni kitlelerin birbirini doğraması için girişilmiş çok beylik bir kışkırtma taktiği idi; neyse ki ne Sünniler, ne de Aleviler bu iğrenç tertibin bir parçası olmadılar. Türkiye birbirine girmedi, neyse ki Alevi ve Sünniler birbirlerine silah çekmediler.

Benim bu hadise ile ilgili en büyük beklentim, aynen Susurluk'ta, Ergenekon soruşturmasında olduğu gibi, gerçek tertipçilerin deşifre edilerek gerçek sorumlular aleyhine büyük bir dava açılmasıdır. Bu olayların kendiliğinden gelişen, cehaletten ve bağnazlıktan kaynaklanan, ideolojik arkaplana sahip bir oldu-bitti olduğuna hiç inanmadım, hâlâ inanmıyorum.

Bu satırları kaleme alırken hemşehrilerimi, doğup büyüdüğüm şehri savunup temize çıkarmak, ideolojik veya politik bir menfaat hesabı kurmak gibi düşünceler içinde değilim; bu olaylara iki farklı zaman ve yerde gözüyle şahitlik etmiş biriyim. Bu büyük fitne tezgâhını yıllardan beri dile dolayarak Alevi ve Sünniler arasında cereyan etmiş modern bir Kerbelâ vakası hâline getirmek isteyenleri acelecilikle suçluyorum. Alevi toplumunun çektiği acıya ve uğradığı şoka hepimiz büyük saygı duyuyoruz ve esasen acı hepimizindir. Meseleyi "Madımak katliam müzesi olsun" noktasında bir inat kalesi hâline getirmekte anlam görmüyorum. Unutmaya çalıştığımız ve esasen unutmamız gereken bir kötü rüyayı her gün yeniden canlandırırcasına şehrin ortasına böyle bir müze kurulması fikrine katılmıyorum. Günün birinde kışkırtıcılar açığa çıkarıldığında, "burayı ille de müze yapalım" diye ısrar edenler mahcub olabilirler. Bu fitne Alevilere karşı yapılmadı, Türk milletinin dirlik ve düzenliğine karşı yapıldı; müze fikriyle konunun, Alevilere mahsus bir hınç abidesi şekline tahsis edilmesi doğru değildir. Yıllar boyunca toplum içinde hakir görülen, kimliklerini ve

inançlarını gizlemek zorunda bırakılan Aleviliğin, devlet ve siyaset katında büyük bir hüsnükabul gördüğü şu demlerde daha barışçı ve halim bir dil kullanmasının isabetine inanıyorum.

Gofret gibi köşe yazısı

Sadece köşe yazarlığı edebiyatında değil, bence Türk edebiyatında da yeni bir çığır açılıyor. Bu çığır, kısa cümlelerden paragraf yaparak köşe yazısı yazma çığırı.

Kim icad ettiyse tebrik ederim.

Kolay yazılıyor, kolay okunuyor. Sütunda iri hava boşlukları oluşturuyor, yazıya nefes aldırıyor. Okuyucunun gözünü yıldırmıyor.

Gofret gibi; insana bir şey yediği hissi veriyor ama doyurmuyor.

Çağdaş! Sıfır kalorili. Budist diyet listelerine bile kolayca girebilecek nitelikte.

Okuyucular zaten uzun yazıdan sıkılıyorlar, çoğu resimlere bakıp geçiyor.

Çağımız hız asrı, insanların acelesi var.

Kısa ifade edilen şeylerin anlaşılma ihtimali büyük.

Bu yüzden E... davasında yargılanmakta ve bazı askeri silah ve mühimmatı gizlemekle suçlanan bir subay "kısaca" diyor ki,

"Kazıya katılan 13 polisin parmak izi alınsın; bir tertiple karşı karşıyayım."

Ve ekliyor,

"Hayatım boyunca elime silah almadım..."

"Ben yazan, çizen bir insanım. Ağaç kesenleri bile katil olarak görüyorum..."

"Benim silahla mühimmatla ne işim olabilir?.."

"Değil Başbakan'a suikast, hayvanlara ve ağaçlara bile zarar vermekten çekinen bir insanım. Burada çok net bir operasyon ve bilgi kirlenmesi var."

Diyor.

Yarbay'ın ifadesinde çok dikkat çekici bir cümle daha farkettim...

"Atatürk, gerçekleri söylemekten korkmayın" demişti diyor.

Bilgi kirlenmesi?

Evet, mümkün.

Muvazzaf bir subayın, hayatı boyunca eline silah almamış olması çok akla yatkın bir olgu...

Ben öyle değilim meselâ.

Utana sıkıla söylüyorum fakat elime silah almışlığım vardır:

Önce, Harb-i umumi'den kalma mavzer tipi bir piyade tüfeği..

Ardından Me Bir piyade tüfeği,

Ardından İngilizlerin ikinci harb esnasında, çelik kıtlığından ötürü somya demirlerinden tornistan ederek yaptıkları Sten denilen yarı otomatik katil tüfeklerden...

Askerler bilir, bir vakte kadar yedeksubayların kadro silahıydı stenler..

Bir de 7.65 çapında Kırıkkale imali tabanca.

Ayıptır söylemesi 12.7 çapında zırh delici uçaksever makineli tüfeği bile kullanmışımdır.

Hatta 105'lik obüs bile...

Ben elime silah almışım; Yarbayım almamış...

Olabilir mi; pekâlâ olabilir.

Önemli olan gerçekleri söylemekten korkmamak.

Ben kendi gerçeklerimi itiraf ediyorum; hem de korkmadan.

İtiraf edelim, rahatlayalım; iyi oluyor...

Bugün ben de yeni tarz bir yazı kaleme almak istedim; bakalım beğenecek misiniz?

Ne yazacağımı henüz kararlaştırmadım fakat aaa, yazı bitiverdi; bu gibi ayrıntıların ne önemi var ki?

Burada önemli olan şekil. Yaşasın yeni köşe yazısı modeli!

Seğirmek

Doğu Türkistan'da cereyan eden olaylar, genç kuşaklara çok şaşırtıcı gelmiş olmalı: Belki çoğunun Kuzeybatı Çin'de Müslüman Uygurların yaşadığından haberleri bile yoktu. Bu arada "Sincan Sincan" deyip dururken pek çok haber kanalının ve habercinin Türkistan hakkındaki bilgisinin gençlerden pek farkı olmadığını gördük.

Çin yönetimi yarım asırdan beri Doğu Türkistan'a "Şinciang" adını yapıştırmaya uğraşıyor, halbuki tarihi İslâm atlasında bölgenin adı mâruftur: Doğu Türkistan.

Sincan ise 28 Şubat'ta tankların yürütüldüğü yer!

Bosna, Batı Trakya, Arnavutluk, Kıbrıs, Dobruca, Bulgaristan, Abhazya, Gürcistan, Azerbaycan, Kuzey İran, Suriye, Girit, Karabağ ve niceleri... bunlar tarihi bünyemizin kopuk

ama hâlâ seğiren uzuvları. İmparatorluk bakiyyesi olmak böyle bir şey. İmparatorluk büyük ve yaygın dikkat ve büyük ve yaygın alâka anlamına geliyor. Parça çoktan kopmuş ama başına bir hâl geldikçe bünyedeki yeri sızlıyor, seğiriyor.

Doğu Türkistan hiçbir zaman Batı Türklüğünün siyasi bir parçası olmadı fakat Doğu Türklüğünün en erken şehirleşen ve yerleşik hayata geçerek medenî hayatiyet gösteren kısmıdır. Direnişin lideri ve sözcüsü durumundaki Rabiye Kadir bir hanım; ismini bile ilk günlerde İngilizce transkripsiyon budalalıklarına uyarak yanlış telaffuz ettiğimiz bu hanımın kimliği, Doğu Türkistan Uygurları'nın bizden farklı bir medeni kompozisyon çizdiklerini gösteriyor. Cehaletimiz tescillensin diye hatırlatıyorum; bazı haber kuruluşları, bin yıldır bildiğimiz "Kadir" ismini tanıyamadılar çünkü Anglo Sakson imlasına göre "Kadeer" diye düştü ajanslara. Bin yıllık isimlerini bile tanıyamayan şu haberci güruhunun müptezelliğine şahit oldukça utanıyorum. Tarık'ı "Tareek" diye okurken bile uyanamayan bir yığın budala bunlar...

19. yüzyılda Osmanlı Devleti, İngiltere ve Rusya tarafından resmen tanınan Doğu Türkistan Devleti, Çin-Mançu işgaline uğradıktan sonra 1933'te yeniden bağımsızlığını kazandıysa da 1949'da Komünist Çin'in Stalin'le uzlaşması ile zorla Çin'e iltihak edildi. İstiklâline ve haysiyetine düşkün, izzetli bir topluluk olarak bilinen Doğu Türkistan halkının, 1949'dan bu yana sindirme, işkence ve devlet terörü yüzünden uğradığı kayıplar hakkındaki rakamların gerçeği bilinmiyor fakat burada asgariden "milyonlar" söz konusudur.

Çin, Doğu Türkistan'ı Mao'nun o meşhur ve kanlı, "kültür devrimleri" furyası esnasında bile eritip asimile edemedi. Doğu Türkistan demirden leblebi ancak demirin bile bir dayanma sınırı var. Kendi halkına bile acımayan bir yönetimine karşı, dünyanın belki de en ıssız coğrafyasında kimlik mücadelesi vermeye çalışan Uygurlar'ın fazla direnebilme şansı yok; mutlaka milletlerarası desteğin araya girmesi, Çin despotizmini hizaya çekmesi gerekiyor. Milletlerarası camia, Doğu Türkistan'da yaşananlara karşı, o bildik tepkilerini göstermiyor nedense.

Çin korkulu bir devlet; aylığı 20-30 dolara işçi çalıştırırken bırakınız sendikal hakları, temel insan hukukuna bile aldırış etmeyen, yurttaşlarını mevhum Çin kalkınmasının temeline beton gibi akıtırken gözünü kırpmayan bir ceberrut cihaz. Halkının kanı ve kemiği pahasına yapılan tasarrufu ABD bankalarında değerlendirdiği için kısa vadede "Dünyanın iflahsız enіştesi" rolüne soyunan ve dünyaya madara olan ABD yönetiminin Çin'e sert yapması beklenmiyor.

Doğu Türkistan uzak, Doğu Türkistan çok büyük, Doğu Türkistan çok ıssız. Doğu Türkistan, kalbimizin doğusu;bize dünyalar kadar uzak, dünyalar kadar yakın akrabamız; şu kara ve sıkıntılı günlerinde felah dualarımız Türkistan mazlumları için.

Işıkçı!

Bu haber, geçen hafta Hürriyet gazetesinde yayınlandı. DHA'nın Antalya muhabiri Mehmet Çınar'ın imzasını taşıyor.

Bu habere göre Fevziye Mektepleri'ne ait Işık Üniversitesi'nin Anadolu'ya açılması maksadıyla çeşitli illerde tanıtım toplantıları düzenleyen Rektör Ekrem Ekinci, Antalya'da kendini dinleyen öğretmenlere hitaben şöyle dert yanmış:

-Biz maalesef; Atatürk'e eğitim vermiş, onun teklifi ile kurulmuş bir üniversite olarak kendimizi anlatmakta çok zorlanıyoruz. Askeriyeye gidiyor mezunumuz, 'Ben Işık'tanım' diyor, damga yiyor. Bizim öyle bir şeyimiz yok. Bu doğrultuda biz çok üzülüyoruz. Misyonumuz Atatürk'ün bize verdiği bir emanet olarak Işık, Atatürk'ün ışığı olarak devam edecek.

Eminim ki neler olup bittiğini hâlâ fark etmemiş olmalısınız. Anlatıyorum.

Olay, küçük Mustafa'nın 1887 yılı civarında Selanik'te mektebe gitme çağına girmesiyle başlıyor. Ezbere bildiğimiz hikâye: Annesi Zübeyde Hanım belki de, "Benim oğlum büyüyüp hafız olacak" beklentisiyle Mustafa'yı mahalle mektebine göndermek istiyor fakat Baba Ali Rıza Efendi, "Şimdilik hanımın gönlü olsun; ilerde nasıl olsa hallederiz" yaklaşımıyla mahalle mektebine ses çıkarmıyor ama ilk fırsatta Batı tarzında eğitim veren, eli yüzü düzgün ve asri bir mektep olan Şemsi Efendi Mektebi'ne yazdırıyor küçük Mustafa'yı.

Şemsi Efendi Mektebi, o günlerde henüz çiçeği burnunda bir eğitim kurumu; 1885'te Selanik'te faaliyete geçen Feyz-i Sıbyan Mektebi ile eğitime başlayan kurum Şemsi Efendi tarafından kurulmuş; müessese daha sonra Feyziye Mektepleri adını alacaktır.

Şemsi Efendi, Selanik'in meşhur Sabetaycı ailelerinden birine mensup olarak biliniyor.

Buraya bir bal mumu koyuyoruz, çünkü önemlidir; okulun kurucusu Şemsi Efendi Sabetaycı olarak biliniyor fakat bu okullarda okuyan veya çocuğunu okutan herkesi aynı yolun yolcusu sanmak doğru değil. İsteyen veya imkânı olan veriyor çocuğunu mektebe. Aynı uygulamalar bugün de devam ediyor gitmekte.

Bu nokta önemli, unutulmasın!

Devam ediyoruz: Eğitimcilikte başarılı olduğu anlaşılan Şemsi Efendi, Selanik'in Yunanlıların eline geçmesiyle İstanbul'a naklediyor. Vakıf şeklinde örgütlenen Şemsi Efendi eğitim

kurumları daha sonra Şişli Terakki Lisesi, 1934'te kurulan Işık Lisesi gibi kurumlarıyla faaliyetini sürdürüyor. Bu arada bir iddiaya göre Işık Lisesi'nin adı, bizzat Atatürk tarafından verilmiş. Işık Üniversitesi rektörlüğünün web sitesinde yayınlanan telgraf fotokopisinde Atatürk'ün lise yöneticilerine hitaben, "Okulunuzun ellinci yıldönümü günü yapılan toplantıda beni andığınızdan dolayı teşekkür eder, yeni adı kutlularım" dediği görülüyor. Bu ifadeden "Işık Lisesi" isminin Atatürk tarafından verilip verilmediği pek anlaşılmıyorsa da öyle olduğunu kabul ederek devam ediyoruz: 1996 yılında Fevziye Mektepleri Vakfı bir üniversite kurma kararı alıyor ve adını Işık koyuyor.

Şimdi yeniden rektörün konuşmasına dönebiliriz:

Diyor ki rektör, Antalya'da bir otelde topladığı lise öğretmenlerine hitaben:

-Bizim tek söyleyeceğimiz şey, bizi bir cemaat kurumu olarak bilmeyin ve bizi karşılaştırarak ondan sonra seçin veya seçmeyin. Ama bizim üniversitemizi çocuklarınızın incelemesini sağlayın.

Ve ardından ilave ediyor,:

-Sakın haa... zannetmeyin ki 'Biz Atatürkçü bir üniversiteyiz, çocuğunuzu bize verin' demeye getirmekteyiz..."Bizim tek söyleyeceğimiz şey, bizi bir cemaat kurumu olarak bilmeyin ve bizi karşılaştırarak ondan sonra seçin veya seçmeyin."

Işık Üniversitesi yöneticileri dertli, hem de çok dertli. Bakın haber metninde bu durum nasıl anlatılıyor:

Üniversitenin Anadolu'ya açılımı çalışmalarında karşılaştıkları en büyük sorunun Fethullah Gülen cemaati ile ilişkilendirilmeleri olduğunu belirten Işık Üniversitesi Tanıtım Komisyonu Başkanı Prof. Dr. Esin İnan, üniversite isminin 'ışık' olması nedeniyle bu sorunun yaşandığını kaydetti. Işık Üniversitesi'nin 1885 yılında Selanik'te kurulmuş olan Feyziye Mektepleri Vakfı'na ait bir üniversite olduğunu kaydeden Prof. Dr. Esin İnan, şunları söyledi:

"Bizi Fethullah Gülen cemaati ile karıştırıyorlar. Bu veya başka cemaatlerle hiçbir ilgimiz yok. Şemsi Efendi tarafından kurulan vakfa ait Feyziye Sibyan İlkokulu da Atatürk'ün Selanik'te esas eğitim aldığı okuldur. Şemsi Efendi, ilk defa çocukları yerden kaldırıp sıralara oturttuğu için gerici ve lüzumsuz adamlar tarafından epeyce tartaklanmıştır. Daha sonra Selanik'in Osmanlı sınırları dışında kalması ile vakıf İstanbul'a taşınmıştır. Feyziye'nin anlamı aydınlanmadır ve buna yakın olarak Atatürk'ün isteği üzerine Işık verilmiştir. Bu ışık Fethullah Gülen'in ışığı değil, Atatürk'ün ışığıdır. 'Aa hoca efendinin okulu' diye gelenler var.

Tabii ki kapımız kapalı değil, gelsinler, bazı şeyleri doğru öğrensinler. Sadece bir düşünce ile bir üniversiteye gitmek çok yanlış. Bizim için önemli olan kalite ve üniversite eğitimi insanı hayata hazırlar. Üniversite kürsüsündeki hoca gerçek bir araştırmacı olmalı ve çocuğa hayatında yön verebilmelidir."

Anladınız!

Hepimiz anladık.

Aslında onlar da anlıyorlar, biliyorlar. Bu "ışık" kimin ışığıdır, nereden gelmektedir, neyle karıştırılmaktadır, estektir, köstektir...

"Bu veya başka cemaatlerle hiçbir ilgimiz yok" lâfına takıldım ben asıl. Yüz yaşını çoktan devirmiş Fevziye Mektepleri Vakfı, onun etrafında nice okul, bu okullardan mezun olanların kurduğu derneklerin teşkil ettiği onca gelenek, onca insan, onca ailenin nasıl olup da bir "cemaat" teşkil etmediğini bir türlü çıkaramadım. Kaldı ki cemaat olmak ne zamandan beri ayıp sayılmaya başladı onu da hayretle öğrenmeye çalışıyorum.

Beyler, efendiler, güzel insanlar, tatlı eğitimciler, ey eğitim ve irfan ordusuna nice alnı ak ışık neferi yetiştirmiş şu mübarek müesseseden yetişen yüzü nurlu insanlar, size hitab ediyorum: Kendi müessesesini -haklı olarak- överken, bir başkasını niçin yermek, "biz onlardan değiliz ha" diye elaleme ince mesajlar vermek ihtiyacı hissediyorsunuz?

Civanmertliğe yakışıyor mu?

Ayıp değil midir; siz olsanız bu gibi durumlarda, o meşhuuur "Amanin kadı efendi, araya gitmeyelim; asılacak onlardır, öpülecek olan benim; ne olur bir karışıklığa gitmeyelim" fıkrasını hatırlamaz, hatırlatmaz mısınız?

Ve çok merak ettim; empati kabiliyetiniz varsa siz de bu merakı paylaşmalısınız: "Işık Üniversitesi'ndeniz" deyince sizleri yanlış anlayan insanların algılarındaki bozukluğu düzeltmek için çaba göstereceğiniz yerde, "biz onlar gibi değiliz" demekle eğitimci sorumluluğunuzu yerine getirmiş oluyor musunuz? "Biz onlardan değiliz" diye zararlı bir kuruluştan bahsedercesine imâ ile ötelediğiniz cemaat, evet "cemaat", bugüne kadar eğitim sektöründe bileğinin hakkıyla efsaneleşti, markalaştı; üstelik sizler gibi geniş çevre desteği görmeden, dar gelirli insanların dar bütçeleriyle ama müthiş ve destansı fedakârlıklarıyla Türk eğitim hayatına damgasını vurdu; bundan ötürü bir "eğitimci" olarak onur ve memnuniyet duymanız beklenirdi fakat iki gözünüz iki çeşme ve elde mendil, gittiğiniz her yerde yanlış anlaşılmaktan, başkalarıyla karıştırılmaktan sızlanıyorsunuz.

Sizin feyz kelimesinden anladığınız bu mudur; feyziniz bu kadar mıdır?

Bir eğitimci, öteki eğitimciye böyle davranırsa, bu ülkenin cahil-cühelâsı birbirine ne yapmaz?

Bu yazıyı, mânâsı ve medlûlü ile beraber, olur-olmaz yerde ve sanki önemli bir şey söylermiş edâsıyla, "Eğitim şart azizim" diye gerdan kıran bütün çevrelere ithaf ediyorum!

Şıracının şahidi bozacı; bize ne?

-Hocam duydun mu; bütün haber kaynaklarında sözleşilmiş gibi tekrarlanan ifadeye göre "Bir şarap firmasının sponsorluğu" ile Topkapı Sarayı'nın dış avlusunda bir konser düzenlenmiş ve o "bir şarap firması" konserin afişlerinde, dinleyicilere şarap ikram edileceğini de duyurmuş; ne buyrulur?

-Bana ne yahu?

-Hocam, İdil Biret konseriymiş bu; klasik müzik.. üstelik bir virtuoz. Klasik müzik konserinde şarap içildiği nerede görülmüş?

-Bana ne yahu bana ne? Bir firma sponsor olmuş; öteki konser vermeyi kabul etmiş. Dinleyiciler memnun, hatta içlerinden birisi diyor ki, "şarabımı almışım uzanmışım otların üzerine, İdil Biret'in piyanosundan yükselen melodiyi dinleyerek..." diye nasıl mayıştığını anlatmış. Konseri verenin de şikâyet ettiği yok. Alan razı, satan razı, sana ne oluyor ki, anlamadım?

-Ama hocam, orası mukaddes mekân değil mi?

-Pardon, niçin mukaddes mekân oluyor ki? Konser Aya İrini'nin önündeki alanda. Hıristiyanların bir şey dediği yok. Bizimkiler alınmış sadece, "Hırka-ı Şerif Dairesi"ne yakın diye. O civarda yüzlerce içkili lokanta vesaire var. Onların hemen burnunun dibinde Ayasofya var, Firuzağa var, Sultanahmet var, kıyamet kadar türbe, mescid var. Topkapı Sarayı'nın ise kendinden menkul bir kudsiyeti yok. Tarihî hâtıradır o kadar. Kutsalın ölçüsünü bu kadar yayarsan, İstanbul'da yere basmaya hayâ edersin çocuğum; abartmayalım lütfen!

-Ne yani, bu işte densizlik yok mu?

-Var veya yok; bana ne, sana ne? Biz densizlik zâbıtası mıyız ki, her münasebetsizliğe elde bir kova su ile seğirtelim?

-Yani ooh, isteyen içsin öyle mi şarapları?

-Aynen öyle; devletin zabıtası, kanunları var; üstüne üstlük içki âdâbı var, konser âdâbı var. Nerelerde ne tazakkum edilip edilmeyeceği bellidir bu memlekette. Evet konserde içki yanlış, klasik konserde iki kere yanlış, Aya İrini'nin önünde üç kere yanlış (Vaktiyle ibadethâne idi;

saygı gösterilmek gerekir), Topkapı avlusunda içmek dördüncü yanlış. Yanlışın beşincisi ise bunca densizliği ciddiye alıp protesto etmeye kalkışmak. Nedir o surların önünde namaza durmak filan; protestonun da âdâbı var...

-Ama bak ikaz ediyorum; kızarlar sana bunları okuyunca...

-Kızarlarsa kızsınlar, ne yapayım yani. Birisinin aklına güzel bir eylem attıralım diye harika bir fikir gelir, ceremesini sonradan hepimiz çekeriz. Abartılı işler bunlar, katılmıyorum!

-Fakat Hürriyet'le Milliyet de sponsor olmuşlar konsere?

-Bana ne, sana ne, kime ne?.. Ha, protesto etmek herkesin hakkıdır fakat protesto üsluplu olacak; kınadığın kişiyi, kurumu haklı mevkiine tırmandırmayacaksın. Öyle zarif, öyle akıllıca yapacaksın ki duyan "aferin, zekâ ürünü, helal olsun çocuklara" diyecek. Bak, Genç Siviller de protesto gösterisi yapıyorlar aradaki üslûp ve ince fikirlilik farkına dikkat ettin mi? Nitekim, İdil Hanım'ın kocası Şefik Bey hemen, "burada bir katliam yaşanabilirdi" diye ekşimiş üst perdeden.

-Kıssadan hisse?

-Adın Müslüman'sa bu memlekette, aklına geleni yapmadan önce üç, hatta beş kere, onbeş kere düşüneceksin. Senin sırtında sırça yükü var çünkü. Bu yük ağır ve değerli. Biz ne ahlâk zabıtasıyız ne de sanat komiseri. Başkasında kusur arayacağımıza kendi kemâlimizin noksanını düşünsek başka şeye zaman kalmaz.

-Netice?

-Yarasın diyorum; Çaykovski ve şarap. Yarasın, yakında mangal partisi refakatinde Rahmaninov konseri de yapsınlar; biz de kenardan güleriz hoş olur.

CHP için kader anı: Atı arabanın önüne koşmak

Cumhuriyet Halk Partisi, Millî Mücadele'nin tamamlandığı yılda, Anadolu ve Rumeli Müdafaayı Hukuk Cemiyetleri'nin siyasi tabanı üzerine kuruldu; ilk adı "Halk Fırkası" idi, 1925 yılında Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın teşkilinden sonra adını önce Cumhuriyet Halk Fırkası, daha sonra CHP olarak değiştirdi.

CHP'nin, "Cumhuriyet'i kuran parti" olduğu iddiası doğrudur; çünkü CHP'yi kuranlar, devletin de kurucuları idiler. TCF'nin kapatılmasından sonra CHP, yeni Cumhuriyet rejiminin "tek partisi" olarak kaldı; böylece CHP sadece bir siyasi parti olmaktan çıkıyor, meclisle, devletle, bürokrasiyle, hükûmetle, cumhurbaşkanlığı ile özdeş hâle geliyordu. Bütün millî varlığın CHP içinde temsil edilmesi fikri, o günlerde o kadar ciddiye alınıyor ve isabetli bulunuyordu ki, muhalefeti içine aldığı gibi toplumun bütün kesimlerinin de CHP'de temsil edildiği kabul ediliyordu; bu sözün en büyük dayanağı ise, "İmtiyazsız sınıfsız kaynaşmış bir

kitle" olduğumuz yolundaki vecize idi; dolayısıyla CHP'den başka bir siyasi oluşuma gerek kalmıyordu zira tek parti döneminde CHP'nin dışında bir başka siyasi partinin varlığı hastalık, fitne olarak nitelenmekteydi. Meselâ Yaşar Nabi (Nayır), 1934 Yılı'nın Varlık Dergisi'nde (Sayı.27) "Milli Birlik" başlıklı yazısında şunları söyleyebiliyordu:

"İnsanlığa en iyi idare şeklini vereceği ümidiyle ortaya atılmış olan fırkacılık usulü, bugün millet bünyelerinin en müthiş hastalığı oldu (...) Memleketimizin bütün dünyaca tasdik edilmiş kuvvetli manzarası, işte bu milli birliği temin etmiş olduğumuzdan geliyor."

NİÇİN HEP ENDİŞELİ VE TEDİRGİN BİR PARTİDİR CHP?

Tarihî olaylar ve kurumlar, kendi tabii çerçevesi içinde değerlendirilerek anlaşılabilirler; ne var ki CHP, bu kuralı işletmemize izin vermiyor. Kuruluş dönemlerinde bütün toplumu kucakladığı ve tek başına temsil ettiği düşünülen CHP, neredeyse 90 seneden beri Türk siyasi hayatının ayakta kalmış figürlerinden biridir. CHP, artık çok partili siyasi hayatı "hastalık", tek partili rejimleri "güçlü bünyeler" olarak gören eski yaklaşımını savunmuyor fakat tek partili yıllarının tatlı hatıralarından kurtulabilmiş olduğu da söylenemez. Mesela partinin altı oklu eski amblemini ve altı okla temsil edilen prensipleri hâlâ ısrarla taşıyor ve savunuyor. Kuruluşundan neredeyse bir asır sonra varlık sebebini ise şöyle açıkladığı söylenebilir: Cumhuriyet'e düşman unsurlara, hırsızlara, yolsuzlara karşı Cumhuriyet'i, laikliği, çağdaşlaşmayı savunmak...

CHP, kendine işte böyle önemli ve ciddi bir misyon biçiyor fakat çok partili yıllardaki seçim karnesi kırıklarla doludur. Halkın partisi CHP, kendi halkından iktidar olmak için yeterli desteği alamıyor. CHP yandaşları bu hadiseyi, halkın geri ve nankör olmasıyla, yeterli bilince erişemeyişi ile izah ediyorlar. Böylece CHP, varlık sebebini "Cumhuriyet'in kazandırdıklarını korumak"ta bulan, muhafazakâr bir çizgi üzerinde siyaset yapmaya devam ediyor. Türkiye'nin ilerlemesi, gelişmesi, büyümesi gibi önemli sektörlerde, geleneksel tutuculuğu yüzünden halkına pek hayrı dokunamayan bu "halk" partisi, kendini ancak "bu çizgiden ileri geçemezsiniz", "bunu yapmanıza müsaade etmem", "bu yaptığınız Atatürk'e ihanettir" gibi "koruyucu" eylemlerle ifade edebiliyor; bu yüzden CHP, topluma rol-model teşkil edici, yol gösterici ve sürükleyici bir misyonu olabileceğini neredeyse unutmuş gibidir.

CHP, "ümit" üzerine değil, "endişe" hakkında siyaset yapıyor ve sağcı iktidarların kendilerinin hayat tarzını değiştireceğinden korkan seçmenlerin desteğiyle muhalefet sıralarında tutunmaya çalışıyor. Bir rejim ve sistem koruyucusu olarak CHP, iktidarı halk desteğiyle kullanan siyasi partilere karşı, Türkiye'de statükoyu savunan bürokratlarla işbirliği yaparak güç desteği alıyor; sıkça Anayasa Mahkemesi'ne başvurması, bu müracaatların manidar bir çoğunlukla kabul görmesi, âdeta bir "devlet partisi" sıfatıyla ordu ile arasındaki geleneksel bir ittifaka sıkça atıfta bulunması, CHP'nin bilinenin aksine muhafazakâr hatta hayli tutucu çizgide siyaset yaptığını açıkça gösteriyor. Bu siyaset çizgisinde CHP'nin halktan

alabildiği destek miktarı, % 20 civarlarına çakılmış bir durumdadır. Şüphesiz, partilerinin daha başarılı olmasını, onu bir iktidar alternatifi olarak görmek isteyen CHP'liler, yeni açılım politikalarıyla CHP'nin üzerine yapışmış gibi duran ataleti kırmak niyetiyle yeni politikalar geliştirmeye çalışsalar da kayda değer bir başarı gösteremiyorlar. 21. yüzyılda CHP, varlık sebebini muhafazakârlıkta bulmuştur ve en azından bugünlerde, yeniden iktidar alternatifi olmak, seçmenine heyecan ve ümid vaad eden bir çizgiye erişmek hedeflerinden uzaklaşmış görünüyor.

CHP'NİN YAPABİLECEĞİ, AMA BAŞKALARININ ASLA YERİNE GETİREMEYECEĞİ MİSYON NEDİR?

Hâlbuki CHP'nin kolaylıkla üstleneceği başka türlü atılımlar da var ve bunların başında Türkiye'de siyasi hukukun liberalleşmesine, devlet cihazının demokratik bir şekle kavuşmasına yapabileceği katkılar geliyor. CHP, kendi sağındaki partilerin "değişimin öncüsü" rolünü çalmalarından hakikaten muzdarib ise, sadece retoriğini değiştirmek suretiyle sağcı partilerin önüne geçerek Türkiye'nin çağdaşlaşmasına, yeni ve rahat bir siyasi hukukun geliştirilmesine katkıda bulunabilecek imkâna sahiptir ve işin açıkçası böyle bir dönemde CHP'den başka hiçbir siyasi heyet, bu görevi kolaylıkla yerine getirecek durumda görünmüyor.

CHP, kendini değişimin öncüsü olarak görebilir ve gerekeni yerine getirebilir. CHP'nin bu siyaset değişikliğine gitmesinde başlıca avantajı, ancak CHP tarafından ikna edilebilecek geleneksel müttefiklere sahip olmasıdır. CHP, merkezî bürokrasinin, üniversitelerin, yargının gönül verdiği, desteklediği ve ayakta tuttuğu bir partidir. Ordu çevrelerinde de CHP'nin hatırı sayılır bir ağırlığı olduğunu biliyoruz. İşte bu avantajlarıyla CHP, Türkiye'yi AB ve Batı standartlarına doğru açmak ve rahatlatmak isteyen demokratikleşme dalgasının önderi olabilir. CHP'nin demokratikleşme dalgasını sahiplenmesi, mümkün ve muhtemel çatışma ihtimallerini ortadan kaldırması bakımından fevkalade değerlidir; bu noktada CHP'nin değişimin önderliği modelini benimsemesi, onun geleneksel "koruyuculuk" misyonu ile çatışmayacak, aksine uzlaşacaktır çünkü değişime önderlik etmek için risk alan CHP, değişimin dozajını ve üslûbunu tayin etmek iktidarını da eline geçirmiş olacaktır.

CHP, tek parti devrinin modernleştirici partisiydi; bugünün tutucusu, hatta gericisi mevkiine gelmiş bulunuyor. "İstemezük" çizgisinde sürdürülen ve hiç de doğurgan olmayan bu siyasi yaklaşımın bir süre sonra CHP tabanını tatmin etmeyeceği ve yeni arayışlara yönelteceği açıkça görülüyor. Esasen şu zamanlar, CHP'nin tutuculuktan vazgeçip daha dürüst ve hürriyetçi bir sol parti hâline gelmesi için kaçırılmaz zamanlardır, çünkü Türkiye'nin dinamizmi, CHP olmaksızın, hatta CHP'nin sert muhalefetine rağmen değişimi tamamlayabilecek bir enerji vaad ediyor. CHP'nin bu sürece katkısı, sürecin kısalması ve çatışmasız geçmesi bakımından anlamlı olur ve hiç şüphe edilmemelidir ki toplum tarafından da ödüllendirilir.

Kendini ilk günden beri “Halk Partisi” diye niteleyen bir kuruluşun, günün birinde veya en azından bugünlerde hakikaten halkın partisi olabilmesi (yani bu partide ilk defa atların arabanın önüne koşulması) hayalleri zorlayan bir fantezi gibi görünebilir fakat hem CHP, hem de değişimin sancısız ve çabuk gerçekleşmesi bakımından pekâlâ mümkündür. Deniz Baykal, CHP’yi “Türkiye’yi dönüştüren” parti yapabilecek en uygun liderdir ve tarihî misyonunu fark ederse, bunu yerine getireceğinden şüphe edilemez.

CHP, küçük bir ihtimalle de olsa, bu tahlili paylaşır ve gereğini yerine getirirse, tarihî bir isim taşımasına rağmen içinde yaşadığı zamanın ve geleceğin partisi olmaya hak kazanabilir; aksi ihtimal âşikâr: Türkiye’nin sahil şehirlerinde, laikçi hayat görüşlerinin kırılmasından endişe ettikleri için CHP’yi destekleyen % 20’lik kitle desteğini, CHP yerine temsil gücü daha yüksek ve solculuğu daha sahici bir partiye kaydırmakta tereddüd göstermez; CHP’nin o takdirde ana muhalefetten küsurat partisine geçişi mukadderdir. Sebebi açık; CHP, elindeki politik argümanlarla ve geleneksel destek odaklarıyla muhalefet boşluğunu dolduramıyor ve Türkiye’yi gerçek manasıyla muhalefetten mahrum bıraktığı için ülkesinin siyasi birikimine kötülük ediyor.

Evet, CHP için belki de son tren bu...

Askerî vesâyet yoktur; temizlikçi kadınlar vardır

Parti grubumuzun değerli mensupları; biliyorsunuz, bir süre önce uykuluyken kalleşçe bir geceyarısı oyununa getirilmiş ve hükümetin bir teklifini desteklemiştik. Aradan tam 40 saat geçtikten sonra mandepsiye bastırıldığımızı anlamış ve Anayasa Mahkemesi'ne gitme konusunu gündeme getirmiştik.

Bunun üzerine üzerimize yönelik dehşetli bir kampanya başlatıldı ama biz bu oyuna gelecek miyiz arkadaşlar? (Hâşâ ve kellâ sesleri!) Pek çok yazar, düşünür, demokrat, aydın, "Amanın Anayasa Mahkemesi'ne gitmeyin" diyor. Bunun altında ne yatıyor? Onlar da biliyorlar ki mahkemede Anayasa'ya aykırılığı ortaya çıkacak. Bir demokrat, hukuk devletine saygısı olan bir insan, yüzü kızarmadan, Anayasa'ya aykırı olduğu iddia edilen bir kanunla ilgili olarak "aman Anayasa Mahkemesi'ne gitmeyin" diyen bir anlayışın, hukukla, demokrasiyle ne ilişkisi olabilir ki (Arka sıralardan, "Son cümle bozuk genel başkan, yeniden dene" sesleri!) Kimdir o arka sıralarda karnından konuşan arkadaşlar; görelim, halkımız tanısın, bilsin! Karnımızdan konuşmayalım arkadaşlar ("Aslında hiç konuşmasak daha iyi olur" homurtuları!) Arkadaşlar lütfen... Bakınız askerî vesâyet diye bir lâf çıkardı bunlar. Askerî vesâyet diye bir şey olamaz çünkü benim bildiğim Vesâyet, temizlikçi bir kadının ismidir ve kadınlar genel askerlik hizmetinden muaf tutulmuştur. Öyleyse askerî vesâyet diye bir şey yoktur arkadaşlar, biz bu demokrasinin teminatıyız ("Eyvah, vay demokrasinin hâline!" sesleri) Nitekim yasaklanan YouTube sitesine "İstikrar senin neyine vesâyet" yazarsanız, görürsünüz Türkiye'de askerî vesâyet filan diye bir şeyin olmadığını... (Arka sıralarda

gülüşmeler, kakara kikiriler) Bakın isbat ediyorum: Bunlar niçin askerden gocunuyorlar, bir düşünün; askerler senin seçimde aldığın oyun sonucunu mu değiştirdiler (Arka sıralardan "bir o kalmıştı zaten" makaraları!) Sözümü kesmeyiniz lütfen, askerlerin seçim sonucunda toplumumuzu tedirgin eden demokrasiyi kasteden bir tavrı mı vardı? ("Yine bozuk cümle" itirazları). Askerler toplumu rahatsız eden tavırlarda mı bulundu? Arkadaşlar bir insanın bunları iddia edebilmesi için ne olması lazım bilmiyorum?.. (Arka sıralardan, "ben biliyorum ama söylemeye dilim varmıyor" fiskosları). Lütfen kendi aramızda fısıldaşıp durmayalım arkadaşlarım; askerler başbakanın başbakanlığına karşı mı çıktı? Askerler neye karşı çıktı, varsa söyleyin! (Arka sıralardan "Hangi birini sayalım be birader, piüvv!" şeklinde gülüşmeler!) İstirham ederim değerli dostlarım. Türkiye'de askerî vesâyet yoktur, sadece ismi Vesâyet olan bazı temizlikçi kadınlar vardır ve bu Vesâyet'ler, ülkemize istikrar getirdi diye gidip hep o hükümete oy vermektedir. Bize oy vermişler midir, vermemişlerdir; niçin vermemişlerdir?.. (Arka sıralardan "Çırpındıkça batıyorsun başkan; kısa bağla da işimize gücümüze bakalım!" sesleri) Vermemişlerdir çünkü Cumhuriyet değerlerinden habersiz, eğitimsiz, lümpen insanlardır. Vermesinler! Bakınız tekrar söylüyorum, ey başbakan, kardeşin Gül'ü cumhurbaşkanı seçtirirken ne yaptı askerler soruyorum (Arka sıralardan, "o-hoo ne yapmadılar ki" şeklinde lâf atmalar). Buna mı müdahale etti askerler? Askerler neyi önledi, hangi konularda siyasî iktidarı vesâyeti altına aldı ki? (Arka sıralardan kahkaha tarrakaları; "yeter artık dayanamıyorum; hayli zamandır böyle stand-up seyretmemiştim" haykırışları; ön sıralardan arka sıralara doğru, "Hoop, ayıp oluyor genel başkanımıza karşı, sessiz olalım" ihtarları). Evet arkadaşlar uzun etmeyelim. İşte bu gerekçeyle yarın hep birlikte AYM'ye gideceğiz (Hangi gerekçeyle sesleri). Otobüsler saat onda parti önünden kalkacak ve yolda yoklama yapılacaktır; kumanya ve içecekler partimizdendir. Hepimize iyi yolculuklar diliyorum değerli dostlarım...

Kültür Bakanı'nı kınıyorum

Taraf gazetesinin haberine göre Kültür Bakanı Ertuğrul Günay, "Türkiye'yi böyle ilkel yaratıkların yönlendirmesine müsaade etmeyiz. Saçma girişimlere izin vermeyiz" diye konuşmuş. O lâf, kaç günden beri içimde bir yerde iltihap gibi duruyor, canımı acıtıyor, kabullenemiyorum.

Kınamak evet, ayıplamak peki, eleştirmek hay hay, hatta haklarında savcılığa suç duyurusunda bulunmak, ona da eyvallah! "İlkel yaratıklar" ne oluyor? Bunun adı, dünyanın her yerinde hakarettir. Kültür Bakanı ne zamandan beri ülkenin kültür politikalarını hakareti bir araç gibi kullanarak yürütüyor?

Bakan, maksadını aşan, kantarın topuzunu kıran ve esasen kendini haklı durumda iken sevimsiz mevkiine düşüren pek ağır bir lâf etti. Aradan hayli zaman geçmesine rağmen "ilkel yaratık lâfı haddini aştı; özür dilerim" demedi, duymadık. Demek ki ortada bir yanlış anlama-

anlaşılma değil bilakis "taammüd" var; öyleyse sarfettiği sözün adlî ve siyasî sorumluluğuna ehil ve emindir.

Sorumluluğun siyasî cihetini ben bilemem, partisi bilir fakat adlî kısmını merakla takib edeceğim. Aleyhine açılacak on kuruşluk manevi tazminat davasının bile sonuçlandığı günü bekleyeceğim. On kuruşla da olsa bu hakaret yerde kalmamalı.

Hakaret sahibi bilmeli ki, "ilkel yaratık" dediği o insanlar kesinlikle bakandan daha iyi insanlar, çünkü özür dilemeyi biliyorlar. Hata yaptıklarını anladılar, eleştirileri ciddiye aldılar ve ertesi gün üzdükleri kişiden özür dilediler. Üzdükleri kişi de kendine yaraşanı yaptı, anlayış ve hüsnükabul gösterdi; meseleyi bloklararası gerginlik vesilesi haline getirmedi. Mesele bir yerde kapandı ama o iltihaplı hakaret lâfzı orada duruyor ve iltihaplanıyor.

O gençleri aslında hiç tanımıyorsunuz sayın bakan; onlar aynen göründüğü gibilerdir; gözlerine bakarsan içlerini, ruhlarının derinliklerini görürsünüz. Riyâ, politik hesap, sosyal dansözlük, lobicilik gibi incelikleri bilmezler. Millî ve dinî hassasiyetleri yüksektir, bu yüzden yanlış iş yaptıkları da oluyor. Hele bugünlerde, bazılarına "sürülmüş tarla" intibaı vermemek için yaptıkları her şeyi bin kere düşünmek durumundalar.

Mazeret gibi görülürse yanlış olur fakat liderden de öte bir ağabey, bir baba gibi sevip saydıkları bir güzel insanı pek vakitsiz kaybettiler ve bu, onlarda zaman zaman tehevvür, bazen ölçüsüz tepki şeklinde tezahür edebiliyor. Ne var ki, bu ülkede kimse kanunlardan daha üstün değil. Yanlış yaparlarsa hesabını da verirler. Topkapı'nın dış avlusundaki gösteri de öyleydi. Yanlıştı, lüzumsuzdu. Nitekim bir ferd-i vahid çıkıp, "aferin arslanlar, iyi yaptınız" demedi; eleştirildiler, eleştirdik, eleştirdim. Onlar da yanlışlarını görüp memleketlerine ve kendilerine zarar verdiklerini anladılar, yanlıştan döndüler. Hadiseyle ilgili görüntü kayıtları var; varsa kanuna aykırılık, onun da hesabını verirler fakat sayın bakanın hakaretini sineye çekmek zorunda değiller.

Sayın bakan siyasi kariyerinin geleceğini pek ümitvar bulmayarak hamâsî ve akıllarda kalıcı bir eylemle -bugünlerde- pek "ayrıksı" göründüğü partisinden ve vekalet görevinden şanlı bir ricatle ayrılmayı hesaplıyor olabilir; kendi bileceği iştir fakat bu hakaretinden ötürü en azından bir özür dilemedikçe veya mahkemede hesabını vermedikçe vuruşa vuruşa çekilmek yollarına da pek de ümit bağlamamalıdır.

Sayın bakanı vaktiyle haklı bulduğum bir tepkisinde desteklemiştim; şimdi kınıyorum!

SAF

Hadise birebir gerçek. Adapazarı civarında yıllar önce mark satan bir kalpazan çetesi yakayı ele verince hâkim soruyor,

-Niçin mark basıyordunuz?

Kalpazan lâfı eveleyip gevelemeden bastırıyor cevabı,

-Türk Lirası değersiz; basmaya değmez, o yüzden mark bastık!

O paşamızın adını bir türlü çıkaramadım; hatırlamam da gerekmez zaten. Ne demişti vaktiyle hükümeti eleştirirken,

-Bunlarda akıl yok! Elinde mis gibi matbaa makinelerin var, kâğıt da bol. Bas yeşil dolarları, ekonomiyi bir haftada çıkarırsın düzlüğe, vatandaşın cebi para görür, kalkınma hızlanır!

Geçenlerde bir köşe yazarımız, okuyucusundan gelen mektubu yayınlamıştı; okuyucu da aynı tez üzerinde duruyor: "Üç kuruş maaşla geçinemiyoruz. Hükümet para bassın, vatandaş biraz nefes alsın, cebimiz para görsün. Kurtulalım şu yoksulluktan!"

"Con Ahmet'in devridaim makinesi" diye bir tâbir vardır Türkçe'de. Devridaim makinesi demek, bir kere hareket verildikten sonra kendi gücüyle ebediyyen çalışan makine demek. Devridaim makinesi demek bedava ve hiç tükenmeyen enerji demek. Devridaim makinesi demek termodinamiğin temel kanunlarını amuda kaldırıp takla attırmak demek.

Günün birinde içimizden birisi bir devridaim makinesi yapmaya muvaffak olursa hiç şüpheniz olmasın ki artık özel sektörde veya devlet matbaalarında hırsızlama gece mesaisi yapıp para basmaya hâcet kalmayacaktır; devridaim makinesi, para basan matbaalardan daha fazla değer üretir.

Harikulade bir makine, sadece bir kusuru var: İmkânsız! Çünkü "enerjinin sakınımı" diye bir kanun var, ona aykırıymış; öyle diyorlar!..

Enerjinin sakınımı kısaca şu: Enerjiyi yoktan var edemezsiniz. Enerji kullanan hiçbir makine % 100 veya ondan daha üstün bir verimle çalışamaz.

Lâf!..

Bizde mucitler, sıradan makineler icad edip onları geliştirmekle uğraşmazlar pek. "Kim uğraşacak bu çoluk-çocuk işleriyle?" diye düşündüklerinden olsa gerek yerli mucitlerimiz işi kökten halledecek o en büyük makineyi yapmak için kafa tüketirler. Con Ahmet'in devridaim makinesi, bu gibi bilimsel atılımları niteleyen toptan bir deyiş. Vaktiyle Ahmet nam biri varmış (tesadüfe bakınız; adamla adaşız!); demiş ki, "Aga şimdi ben bir akü alırım, aküyü de bir motora bağlarım, motor çalışmaya başlar. Bu motora da bir dinamo bağlarım. Dinamo da

mecburen elektrik üretmeye başlar. Dinamodan aldığım enerjinin bir kısmını aküye, kalan kısmını da elektrik motoruna verirsem, bu düzenek kıyâmete kadar çalışır mı çalışmaz mı?"

Con Ahmet kendine sorduğu bu soruya, "Çalışır arkadaş!" diye cevap vermiş olmalı. Düzeneği hazırlarken, "Akılsız herifler, şu kadar pratik bir şeyi niçin benden önce akleden olmamış, hayrettir" diye bıyık altından gülmüştür eminim.

Her neyse, aküyü motora, motoru dinamoya, dinamoyu da aküyle motora bağlayan Con Ahmet şalteri indirmiş? Ne olmuş tahmin ediniz?

Bilemediniz; devridaim makinesi çalışmaya başlamış; çalışmış, çalışmış, çalışmış veeee

Akü tükenince durmuş!

İsteyen deneyip görür; dediğim çıkmazsa ben de termodinamiğin temel kanunları bilmiyorum demektir ve üstelik ayrıca çok sevinirim; çünkü devridaim makinesinin çalışması demek milletçe, hatta bütün beşeriyet namına yırttığımızın resmidir. O andan itibaren dünya tarihi değişir; kurt kuzuyla yatar. Siz sayın ki dünya olmuş bir cennet-i âlâ. İktisatçılar, muhasebeciler, bankacılar, tefeciler işsiz kalmış; her şey bedava. Yoksulluk sona ermiş, zengin-fakir ayrımı ortadan kalkmış. Çalışmaya ihtiyaç yok. Yaşamak için gereken tek şey, gölgelik bir yerde hamağı kurup akşama kadar yatarak sağı solu seyretmekten ibaret!

"Peki herkes yan gelip yatarsa ekmeği domatesi, tereyağını, gazozu nereden bulacağız?" diye düz mantık işletip tadımızı kaçırmanın alemi yok; diyelim ki çok az çalışacak ama hiç darlık çekmeden yaşayacağız; öyle bir şey!

Hatırlarsınız, Komünistler de buna benzer bir cennet vadetmişlerdi; demişlerdi ki, "Gücünüz yettiği kadar çalışacak, neye ihtiyacınız varsa temin edeceksiniz; bu kadar basit!"

O günden beridir- "Acaba bizim Con Ahmet'in devridaim makinesi, Komünizm'in ta kendisi gibi bir şey miydi?" diye düşünmüşümdür, çünkü ikisi de, insanın yeryüzünde çalışıp-didinerek kıt-kanaat geçinmesini temelden sona erdirecek birer Conahmetlik projesidir netice itibariyle...

Daha sonraları bu çabalara bir de Erke Dönergeci ilave edildiğini biliyorsunuz. Dünyayı kurtarma merakımız bir türlü yatışmadığı için bu defa işe ağırbaşlı emekli generaller de katılmış ve Türkiye'yi bir anda bulunduğu yerden önce yukarı, sonra ileriye doğru zıplatarak çağlar üstünden aşırıp yarına konduracak "nihai buluş"u yaptıklarını, fakat nazar değmesin diye şimdilik açık etmeyeceklerini ileri sürmüşlerdi de neticesi Con Ahmet'in devri daim makinesi veya Devrim otomobili gibi olmuştu.

Olmamıştı; çünkü olamaz, olmaz.

Devridaim makinesi işletmeye nisbetle kalpazanlık yapmak çok daha ciddi, ağırbaşlı ve bilimsel bir çaba anlamına gelir.

Eğer yabancı gazete, dergi ve ajansları tarayarak dünyada neler olup bittiğinden anında haberdar oluveren araştırmacı gazetecilerden biri olsaydım, "Bir icat yaptım, dünyanın tarihi değişti." diyebilmek için fazla gelen zekâsının taşan kısmını bu tip icatlarda bulunmak için harcayan insanların başka yerlerde ve toplumlarda da görülüp görülmediğini incelerdim.

Aslında araştırmaya gerek yok. Biz bu araştırmadan kesinlikle birinci çıkarız.

Nitekim geçmişte Avrupalı bilim adamları arasında devridaim makinesi yapmak için çabalayıp bilahire kafayı oynatanlar çıkmıştır fakat bir Erke dönergeci projesi tasarlayabilecek çapta bilim adamları son üç asırdan beri görülmüyor oralarda...

Avrupalılar sıradan ve insanda saygı uyandırmayacak şeylerin icadıyla uğraşıyorlar. Biz öyle değiliz; biz insanlığı toptan ve bir anda kurtarmak yerine gıdım gıdım süründürecek sıradan şeylerle uğraşmayı zül kabul ediyoruz. Bizde -nasıl derler- cihanşümul bir nosyon var.

Çalışıyoruz olmuyor fakat bu hiç olmayacak anlamına gelmez. Bir gün tutturacağız; göle tuttuğumuz maya tutacak; cümle alem sittin sene yoğurdu bedava yiyecek; o gün bir de Erke dönergeciyle Con Ahmet'in devridaim makinesinin de çalışacağı tutarsa alın size devrim.

Üstelik öyle "bilimsel devrim", "Ekim devrimi", "4 Temmuz devrimi" filan gibi tırışkadan devrim olmayacak bu. Taş gibi devrim olacak!

Soru: Milletçe "saf" mıyız?

Cevap: Sorusu bile abes: Gayet tabii!

Öyle olmasa -adı lazım olmayan bir siyasi partimiz- geceleyin oy verdiği kanunu, ertesi gün, "Aman hakim amca, ben ettim, sen düzelt." diye Anayasa Mahkemesi'ne götürür müydü ayol?

Saflığımızın yüzsuyu hürmetine ekmek bulabiliyoruz biz.

Torpilliyiz!

Balkondaki eylemci

Genç sivillerin çelişkisi, "bizkackisiyiz.com" meraklılarının zihnini kurcalayan soruya benziyor: Onlar teorik açıdan ma'şeri şuuru seslendirdiklerini biliyorlar fakat sokağa indiklerinde kaç kişi olduklarını da dünya gözüyle görmek istiyorlar.

Dün ikindi sularında Cadde-i Kebir'in mütevazı Tünel Meydanı'nda toplanan her yaştan delikanlı şöyle düşünmüş olmalı.

- Ne yani, içimizde "darbeler olmasın" diyenlerimiz bu kadarcık mı?

Değil elbette: "Darbe olmasın; hukuk en üstün güç olsun ve bu kitaplarda gördüğümüz hukuka benzer bir şey olsun" diyenlerimizi sığdıracak meydan yok şehirlerimizde.

Belki Konya Ovası! O kadar çokluk, o kadar sessiz bir yığın, o kadar suskun bir toplum ama asla tepkisiz değil.

Genç sivillerin protesto mitingini, Tünel Meydanı'na hâkim bir binanın üçüncü kat balkonundan seyrettim. Galiba "darbeler olmasın" diyenlerimiz de hep öyle yapıyorlar, öyle yapıyoruz. Balkonlara çıkıp, "Aferin gençler; desteklemek lazım bu çocukları, bizim yapamadığımız, üşendiğimiz bir şeyi yapıyorlar" diye düşünüyor ve aşağıda fikir ve tepkilerimizi seslendirenleri sessiz sedasız alkışlarla destekliyoruz.

Hani şu, "uğruna canımı veririm" bile dedikleri takımı stadyum etrafındaki binaların çatılarından seyreden fanatik taraftarlar gibiyiz.

İstanbul bilmem kaç milyon; protestocular birkaç bin; "Saymalı değil tartmalı" vecizelerini hatırlıyorum. Cadde-i Kebir'in azlığı toplum vicdânının çokluğu gibi göründü bana ve bu "azlık"ın ortak paydası demokratik çizgi idi.

Evet, âşikâr; yeni bir politik cereyan şekilleniyor gözlerimizin önünde. Henüz sandıkları sarsacak miktarda değil, fakat kıvamına bakınca hürriyet, demokrasi ve hukuk devleti taraftarlarının, yakın gelecekte Türk siyasi hayatına yeni değerler silsilesi getireceğini görebiliriz.

Manzara balkondan güzel görünüyor; artık çokluğa inip kalabalığa karışmak lazım. Darbeciler bu defa yargının elinden kurtulmamalı.

Postallı siviller

Son birkaç ayda, "Askeri vesayet" rejimini eleştiren yazı ve haberlerin çokluğuna istatistiki bir değer olarak bakanlar, Türkiye'de ordu aleyhtarı bir damarın gitgide yükselmekte ve güçlenmekte olduğunu düşünebilirler. Bazılarımız, –bu satırların yazarı da dahil- bu durumdan endişeye kapılarak "Ordu aleyhine eleştirilerin artması, silahlı kuvvetleri zaafa düşürebilir mi?" endişesini de seslendiriyorlar. Böylece üniformalı ordu mensuplarının, en büyük meselelerden birini teşkil ettiği gibi bir manzara çıkıyor ortaya.

Bu zahiri bir görüntü, hakikat daha başka.

Askerlerin, kendileriyle doğrudan ilgili olmayan işler hakkında yürüttüğü fikirleri bugün beğenmiyoruz. Çünkü yetiştirilme tarzları, askerlik dışındaki alanlarda uzmanlık geliştirmelerine mani oluyor. Bir yerde askerler nosyon ve eğitimlerinin gereğini yerine getiriyorlar. Daha başka türlü davranabilmeleri pek mümkün görünmüyor, zira onları kendi

mesleklerinin dışında fikir beyan etmeye çağıran, teşvik eden, hatta düpedüz zorlayan bir kamuoyu baskısının tesiri altındalar.

Bunları kısaca askerden daha ziyade postallı siviller diye isimlendirebiliriz.

Hayır, bu insanlar militarizme hayran oldukları, askeri yönetime bayıldıkları veya Cumhuriyet'in ancak askerlerin vesayetinde kendi yolunda gidebileceğine inandıkları için ordu yanlısı değiller; onlar askerlerin elindeki politik güçten yararlanmak, o gücün gölgesinde ve alanındaki iktidarı kullanmak istiyorlar. Bunu yapabilmek için askerlerin hoşuna gidecek bir dil kullanmak zorunda olduklarını biliyorlar; bu dil, üç aşağı beş yukarı askeri vesayet rejimi dediğimiz sistem arızalarının temel esaslarını savunmaktan ibaret kalmaz, orduya duyulan güven ve sevgiyi de abartılı bir tarzda tekrarlar. Cumhuriyetin devamlı olarak tehdit ve baskı altında olduğundan yakınılır; buna mukabil Cumhuriyet düşmanlarının ancak orduya diş geçiremediğinden bahsedilir. Askerlere yönelik eleştiriler devlet, Cumhuriyet ve hatta vatan düşmanlığı ile aynı safta imiş gibi sunulur.

Postallı siviller, bir ordunun başına gelebilecek en büyük talihsizliklerin başında gelirler çünkü modern demokrasilerde askerlerin sahip olması gerektiği demokratik algı ve saygıyı bozarlar ve askerle "iç düşmanlar"ı işaretleyerek onların mütemadiyen alarm durumunda kalmasını isterler.

Askerlerin bütün davranışlarını aklamak ve aklî göstermek gibi bir misyonları vardır ve işte bu yüzden askerler, "biz bir darbe yaptık" demiş olsalar bile takım elbisenin altına postal giymiş sözde siviller, "hâşâ; siz öyle kötü şey yapmazsınız, yaptığınız çok ulvi bir şeydir" diyerek mürai-

lik sanatının doruğuna çıkabilirler. Nitekim Cemal Madanoğlu, 27 Mayıs 1960 günü öğleden sonra olanları şöyle anlatır: "Dedim ki, sayın hocalar, profesörler. Biz bir iş yaptık. Ağzımdan böyle çıktı. Bunlar hemen bağırdılar. Siz vatan kurtaran arslansınız, şöyle yaptınız, böyle ettiniz filan. Dedim, şimdi edebiyatın sırası değil. O sonra. Şimdi beni dinleyin." (Erdoğan Günal, Türkiye'de Demokrasinin Yüzyıllık Serüveni, S.147).

Asker ruhlu sahte sivillerin mürailiği demokrasiye zarar vermekle kalmaz, en büyük kötülükleri, askerleri siyasi platforma çekerek onların muharebe ruhunu sekteye uğratmaktır. Bizim askerimiz, ordunun iç politikaya karışmakla ne kadar güç kaybedeceğini Balkan Harbi'nde yaşanan kötü örneklerden ötürü gayet iyi bilir fakat şimdiki an zarfında olup biten şeyin "siyasete karışmak" değil, devletin bekasını kurtarmak neviinden kaçınılmaz bir vazife olduğuna inandırıldığı için durumu fark edemez. Bu yüzdendir ki Türk Silahlı Kuvvetleri'nde, 1950'li yılların ortalarından beri irili ufaklı komitacılık teşebbüsleri veya dedikoduları maalesef hiç bir zaman son bulmamıştır.

Asker, asli vazifesine dönmek arzusu gösterse bile asker ruhlu siviller tarafından siyasete müdahil olmaya özendirilmektedir; çünkü postallı sivillerin geliştirdiği bir edebiyat türüne göre siviller, bu vatanın kurtarılması esnasında kendi kâr ü kisbiyle uğraştıkları için ülke yönetiminin incelikli usullerini bilmezler ve kutsal emanetlere karşı hoyrat davranırlar. Ortalama süreyle sivillerin on yıl civarında işbaşında kalması, yönetimin askerler tarafından esaslı surette bakım ve onarıma alınarak gözden geçirilmesini gerektirmekte, askerler de bunu pek istememelerine rağmen, "bu da bir memleket hizmetidir" endişesiyle istemeye istemeye yapmaktadırlar.

Devrin gazete ve dergilerini açıp bakınca şaşırmamalısınız; darbe yapan komitacı askerlere yönelik övgüler ballandıra ballandıra aylarca tekrar edilmiş, devletin tam uçurumun kenarında mahvolmak üzere iken askerler tarafından kurtarıldığı ileri sürülmüştür. Gazetecisi, hukukçusu, bürokratı, öğretim üyesi, yazar-çizeri ve aydınıyla postallı siviller, Türkiye'de askeri vesayet rejimini bükülmez hale getirecek anayasa ve kanun maddelerinin başlıca mimarları arasındadır.

Askeri vesayet rejimi, bizatihi askerlerin değil, neredeyse tamamen sivillerin eseridir; ayağı postallı sivillerin... Eğer onların ikiyüzlülüğü ve mürailikleri olmasaydı askerlerin politikayla ilgilenmek yerine kendi mesleklerinde daha başarılı olmak için kendilerine daha verimli bir rota çizebilmeleri mümkün olurdu?

Emekli generallerin hatıra kitaplarına bakınız; herbirinde yukarda anlatılanlara benzer onlarca vaka göreceksiniz.

Demokrasimizin bir sivillik problemi var; sivillik, insanların asker aleyhtarı olması anlamına gelmez, bilakis insanların teker teker veya örgütlenmiş halde varlıklarını, devletin dışındaki iradi alanlarda da inşa ve ifade kabiliyetlerini ortaya koyar. Sivil, resmi'nin veya askerin zıddı değildir; kendini askere veya devlete yaslanmadan ifade edebilme kabiliyetidir.

Oysa ki Türkiye'de ne kadar çok insan ve ne kadar çok kurum, kendilerini devletle veya askerle ilintilendirmeden varlıklarını izah edemiyorlar; sudan çıkmış balığa dönüyorlar.

Bu yüzdendir ki Türkiye'de sivil toplum kurumlarının mühimce bir kısmı, aslında STK filan değildir; postalsever sivillerin kendilerine kamuya veya askere teyelleme çabasının tezahürüdür.

Bu insanlar gerçekte darbe sevmezler elbette, fakat kullandıkları iktidar alanı daralacağına darbe olmasını daha yeğ tutarlar; askerliğe karşı fıtri bir sevgileri olmamasına rağmen haksız rekabetten avantaj sağlamak için askerleri kışkırtmayı veya vesayet rejiminin temeline harç taşımayı tercih ederler.

Başta da ifade ettiğim gibi, postallı sivil takımı, bir silahlı kuvvetlerin başına gelebilecek en talihsiz, en kötü musibettir; bir orduyu dejenere etmek için daha elverişlisi bulunamaz.

Bunlar, askerlerle telefonda konuşurken esas duruş gösterdiklerini ileri sürecek derecede hafif yaratılışlıdır. Pratik alanlarda askerlerle kurdukları sıcak ilişki ve muhabbetin bereketini toplamakta kusur etmezler, bilhassa emekli askeri personelle akçalı ilişkiler peydahlayarak samimiyetin, “izah edilemez” boyutlara ulaşmasına katkıda bulunurlar.

Türk demokrasisinin en büyük eksiği budur; Türkiyede askerler var, güçlü bir devlet cihazı var, son derece göze görünür kamu alanları mevcut fakat “sivil” çok az; insanların devlete yaslanmadan kendilerini ifade edebileceklerine duydukları inanç çok zayıf. Takım elbise veya sportif kıyafetle dolaşanları, yani işini yaparken üniforma giymeyenleri “sivil” zannediyoruz fakat Türkiye'de postalla dolaşanların sayısı, askerlerden çok daha fazla.

Sivil bilincin gelişmesi, edebiyatla lâfla olacak iş değil; geçimin genişlemesine, insanların meslek sahibi olmalarına, ekonominin büyümesine, serbest teşebbüsün yaygınlaşmasına bağlı. Demokraside çağdaş kriterleri yakalamak için hayli mesafe almamız gerekiyor.

Bu sürenin kısalabileceğini ummuyoruz; gereğinden çok uzamasın, buna da razıyız.

Hayırdır inşallah; hayırdır in-şal-lah!

Bugün 20 Temmuz Pazartesi. Günün haberlerine flaş bir gelişmeyle başlıyoruz, kameralarımız az önce sona eren CHP Parti Meclisi'nin olağanüstü toplantısında alınan kararları öğrenmek üzere Ankara'ya bağlanıyor; Osman orada neler oluyor?..

-Teşekkürler merkez, şu dakika itibariyle toplantı sona erdi. Yapılan açıklamada CHP sözcüsü, parti siyasetinde önemli bir değişikliğe gidilmesi yolunda karar aldıklarını belirterek Türk toplumunu daha hür, üretken, meslek sahibi ve varlıklı fertlerin omuzlarında yükseltmek için, yeni ve demokratik bir anayasaya açık ve kesin destek vereceklerini söyledi. Sözcü, desteğin lâfta kalmayacağını, grup yöneticilerinin TBMM Başkanlığı'na giderek gerekli temasları başlatacağını belirtti.

Yapılan açıklamada CHP sözcüsü, bürokratik ve askerî vesayet rejiminden kendilerinin de rahatsızlık duyduklarını, bundan böyle CHP'yi "derin bürokrasinin partisi" gibi gösteren imajı sileceklerini ifade etti.

CHP sözcüsü, HSYK kararlarının hâlâ açıklanmamış olmasını sert dille eleştirerek, yargıya içeriden ve dışarıdan gelecek her türlü müdahaleye karşıyız, dedi. Sözcü, şaibeli kişilerle buluşmayı hayat tarzı haline getirmiş kişilerin HSYK ve yargı camiası içinde barınmaması gerektiğini de ekledi.

Gazetecilerin sorusu üzerine Ergenekon davasına da değinen sözcü, "Bu dava Cumhuriyet tarihimizin en önemli davasıdır; yakın tarihin makas değiştirdiği bir düzlemde bulunuyoruz. Artık darbeciler bile yargıdan kurtulamayacaktır. Meşru olmayan yollarla siyaset kurumunu yargıyı, Meclis'i baskı altına almak isteyenlere hoşgörü göstermeyeceğiz. Anayasal düzene

silah çeken herkes, kanun önünde hesabını verecektir. Davanın ciddiyetle sürdürülmesini ve bir an önce sonuçlanmasını istiyoruz. Suçlular cezasını çekmeli, masumlara itibarları bir an önce iade edilmelidir." dedi.

Hükümetle CHP arasındaki ilişkilere de işaret eden sözcü, kavga ve gerginlik ortamının bugüne kadar CHP'nin aleyhine işlediğini, buna mukabil AK Parti'nin bir nevi haksız rekabetten yararlanarak CHP'ye karşı pek bir şey yapmadan üstünlük sağladığını belirtti. "Bundan sonra hükümeti, halkın nazarında mağdur durumuna düşüren yanlışları tekrarlamayacağız. Hükümeti daha şeffaf ve adil bir yönetim için zorlayacağız." dedikten sonra açıklamasına, "Başörtüsü yasağı konusundaki temel tavrımızı şahsi hürriyetlerin genişletilmesinden yana değiştiriyoruz; meslek lisesi mezunlarını mağdur eden katsayı uygulamasında YÖK'ün aldığı çerçeve kararı destekleyeceğiz. Geriye dönüp bakınca, bu kadar ufak-tefek şeyleri büyüterek toplumu boş yere gerdiğimiz için toplumdan özür diliyoruz." şeklinde devam etti.

"Yeter, artık iktidar olmak, halkımızın esenliği için biz de elimizi taşın altına koymak istiyoruz; şahsi hırsları için CHP'yi ilelebed muhalefete ve kaybetmeye mahkûm eden zihniyete CHP çatısı altında yer yoktur; bu arkadaşlarımız tasfiye edileceklerdir." diyen sözcü, "Sol çizgiyi terk mi ediyorsunuz?" sorusu üzerine, "Kesinlikle hayır; hatta Türk halkına hürriyetçi, demokrat, halkın değerlerine saygılı, sosyal barış ve kalkınmadan yana yeni bir solun örneğini göstereceğiz; laikliği ise düşünce ve vicdan hürriyetinin sigortası olarak görüyoruz; laikliğin yasakçı değil, hürriyetleri genişletici yorumunu izleyeceğiz." cevabını verdi.

Sözcü, canlı yayında açıklamasını bitirip kâğıtlarını toplarken, arka planda Deniz Baykal'ın geçtiğini farkeden gazeteciler, "Doğru mu Sayın Baykal, parti sözcüsünün açıklamalarına katılıyor musunuz?" diye soru yöneltince Baykal, "Elbette doğrudur; biz artık devletin değil, halkın partisi olacağız." dedi.

Tam o esnada uyanmışım.

Afrodit'in bağırsakları

Ağır, hamûleli ve uzun bir araç düşünün, hızla viraja girmiş ve dönmek üzere fakat hızın tesiriyle savrulmaya başlamış... Viraj tarafındaki iki tekerlek havada.

İçerdekiler biziz, araçla birlikte içindekiler de ister istemez savruluyor ve bu hâl son derece tabii, mekaniğin bilinen kaideleri içinde olması beklenen bir durum. Savruluyoruz ama devrilmeyeceğiz. Yelkenli tekne yarışlarında mürettebatın dönüş esnasında güvertenin aksi tarafına doğru kitle halinde yüklenmesini hatırlayınız. Sosyal değişme hızımız yüksek; eğer biz içerdekiler hukuk devletinden, temel haklardan, şeffaf ve denetlenebilir bir kamu idaresinden yana tavır gösterirsek virajı selametle geçeriz.

Silivri'de görülmekte olan dava böyle bir dava; yargılanan sanıklarla % 99'umuzun şahsi bir husûmeti yok. Haklarında delillendirilmiş ağır ithamlar var; usûlüne göre yargılanıyorlar. Silivri'deki mahkemeyi kimse, bundan elli sene önce görülen Yassıada'daki Yüksek Adalet Divanı duruşmalarına benzetemez. "Sizi buraya tıkan kuvvet böyle istiyor" rezillikleri mevzubahis değil. Sanıkların neredeyse yarısı tutuksuz ve insânî şartlarda yargılanmakta. Savunma hakkının bütün vecibeleri titizlikle gözetiliyor, hatta sanıklardan bazıları hakkında şiddetli hayranlık duyan topluluklar, duruşma esnasında bile gösteri yapabiliyorlar.

Bütün bunlar, arabanın devrilmeyeceğine işarettir. Her davada öyledir de, bu davada "usul esastan öncedir" kaidesi, çok daha vazgeçilmez bir önemle kendini hissettiriyor. Usûl hukukuna karşı laûbâlilik, yargılayanların meşruiyetini tartışmalı hale getirebilir.

Kolay değil, Türkiye geçmişini yargılıyor, "hükûmet etme" modeliyle yüzleşiyor, kâğıt üstünde var gibi görünen iktidar denklemiyle hesaplaşıyor, hattâ ve hattâ şu bir türlü yenisini ve daha iyisini yazamadığımız yeni anayasasının temel esprilerini fiilen hayata geçiriyor. Eski iktidar denklemlerinin parantez içindeki ifadeleri analize tâbi tutuluyor, her biri açılıp içine bakılıyor: Kiminin içinden darbe günlükleri, kiminden toprağa gömülü çürük kemik parçaları veya silah mı mühimmat mı olduğu hususunda uzun uzun aydınlatıldığımız şeyler çıkıyor...

Afrodit heykelini bu defa dışından ve uzaktan seyretmiyoruz; mahbûbe otopsi masasında, "Aa, midesi, bağırsakları da varmış" sesleriyle kutsal zannettiğimiz bir bünyenin iç organlarını müşahede ediyoruz. "A, kutsal değilmiş, yoksa bu kadar kötü kokar mıydı?" mırıldanmaları yükseliyor seyirciler arasından.

Bu esnada şüpheye kapılanları da HSYK'dan akseden çaresiz direniş eylemi iknâ ediyor; "Bu inat, bu ısrar niçin; neyin, hangi suçun intikamı alınmak isteniyor?" sesleri artık mırıltı olmaktan çıkıp homurtuya dönüşüyor. Her cihetten aklı başında, fikriselim sahibi yazarlar "olur mu böyle şey yahu!" diye ayıplayıcı tavırlar takınıyorlar.

Aracın içindekiler hukuk devletinden yana ağırlıklarını koymaya başlıyor. Darbe heveslilerini, "Âkıl devlet adamları, müdebbir paşalar, zinde aydınlar" gibi gören, öyle göstermeye çalışan muhalefet kanadı gitgide zayıflıyor, o kanattan da "vay canına, bu kadarını tahmin etmiyorduk!" sesleri geliyor.

Hukukun üstünlüğüne dayalı, adaletin yüceliğine âşık bir kamu düzeni inşâ etme çabaları, virajın içindeki savrulmanın her sâlisesinde biraz daha güç kazanıyor. Bu siyasî bir dava değil sadece, medenî bir hamle; Türklerin çağdaş devlet düzeni ile imtihanı.

Türkiye kazanacak; ağırlığımızı hukuk devletinden yana koymamız yeterli.

Aşkımızın bisküvit tenekesi

İşin kolayını buldum; kimse boşuna yorulmasın! Mayın temizlemek, bunun için kanun çıkarmak nedir yani; kalsın o mayınlar durduğu yerde, çürüsün veya kendi kendine patlasın, önemli değil.

Te be çekin etrafına dikenli tel, koyun yüzer metre aralıklarla silahlı nöbetçi; geçmesin kimse oracıklardan! Yerli sermaye ile mayınlı hudut bölgelerine dikenli tel çekmenin anayasaya uygunluğu hakkında önce CHP'den, sonra Anayasa Mahkemesi'nden görüş alınsın: "Mahzurludur, anayasaya aykırıdır" filan derlerse, gelip kendileri çeksinler dikenli teli de... "Bize ne, bizim işimiz dikenli tel çekmek değil" diyecek olurlarsa o zaman bi zahmet mayınları temizlesinler bizzat; "o yapmasın, bu yapmasın; şunda mahzur var, bunda mahzur var!" Ee, kim temizleyecek bu mayınları?

Temizlemeyelim, öylece kalsın diyorum ben. Böylece hudutlarımızı daha iyi korumuş oluruz. Mayın mayındır, mayın gibi malımız olsun, bulunsun; tahrib etmeyelim, eskileri saklayalım, patlatmayalım. Makina Kimya yevmiye üç vardiya ile tam kadro çalışsın; mayın üretsin; bu arada mayın üretmek için AYM ve CHP'den fikir alınsın. Bundan böyle bu gibi işleri artık hükümet yürütmesin!

Yürütme ne demek? "Yürüt-me!" demek. Bunlar yürütüyorlar! Neye göre yürütüyorlar? Anayasaya göre yürütüyorlar. Anayasa'da 101. maddeden tutunuz, 138. maddeye kadar hükümler "yürütme"ye ayrılmış. Lüzumsuz, ne gerek var? O maddeleri iptal edelim; böylece bu ülkede kimse bir şeyi yürütemeyecektir. Zaten yürütmeyle görevlendirilen kurumlar da fuzûlî şeyler. Seçim filan bunlar boşuna israf; bizim aslan gibi bürokratlarımız var; onlar yürütülmesi gereken işleri yürütürler.

Peki, önemli kararları kim alacak? Çözüm hazır; bu kararları yargı alsın. Yargı kararına kimse gıkını çıkaramaz. Yargı yanlış karar alırsa ne olacak? Basit! Yargıtay var, Sayıştay var, bölge idare mahkemelerimiz var; o olmadı AYM var; bunların hepsi aklı başında, tahsilli insanlar. Seçimle gelmiş açıkgözlerden daha ehil oldukları kesin.

Soru: Yürütmeyi anayasadan çıkarırsak partileri de kapatmamız gerekecek; tamam, ötekileri kapatalım. Peki CHP'yi de kapatacak mıyız?

Estaaafurullah! O nasıl söz öyle? Kesinlikle haaayır! CHP'ye "parti" demek, nasıl söylenir, "Porsche"ye sadece taksi demek gibi bir şey. CHP başka bir şey! CHP canımızın içi, gözümüzün yağı, canımız, ciğerimiz; ilk aşkımızın bisküvit tenekesi... Anıtkabir eteklerinde CHP'ye örtülü ödenekten bir bina yaparız Weimar stilinde; orada otururlar sittîn sene...

Bakınız madem bu hayırlı işe el attık, tamamlayalım: Anayasa'nın başlangıç kısmı iyidir, dursun; okur okur ilham alırız. Birinci kısım da neyse fakat "Temel Haklar ve Ödevler"e ne

gerek var Allah aşkına? Ödevler kalır, haklar kısmını kaldırır atarız! Ooh ferahlık varmış deriz. Ne demişti Gökalp üstadımız, "Hak yok vazife var!" Ayol bu anayasa Gökalp'e karşı imiş haberimiz yok! Yürütmeyi kaldırınca yasamayı düzenleyen maddelere de gerek kalmaz; devrim diye buna derim ben.

Peki, anayasanın yargı faslı? Yargısız olmaz, o kalır; HSYK illâ ki! "Malî ve ekonomik hükümler" de lüzumsuz, çıkarıyoruz. Beşinci kısma dokundurtmayız; bu ülkede en eskisi Rûmî 1340, en yenisi 1934 yılında yapılmış 8 İnkılap Kanunu'nu değiştirmeye kimsenin gücü yetmez, hatta CHP'nin ve AYM'nin bile...

Ne oldu şimdi anayasa? Cin Ali hikâyesi uzunluğunda küçücük, şirin, sevecen bir iki paragraflık cici bir şey. Muska şeklinde katlayıp güzelce muşambalı kâğıda sararak iki ucundan ipi taktıktan sonra as boynuna; bilumum gadalardan-belalardan emîn ol. Kurşun bile işlemez vallahi ayol! Yahu bu bendeki akıllar nasıl bir akıllar; şu kadarını niçin düşünemiyor 72 milyon ahaliden bir ferd-i vahid hayrettir?

Bugün dükkânımız kapalı hanımlar beyler!

Değerli okuyucular, bu hafta köşemi, gazetemizin genç muhabir stajyerlerine vermeyi düşündüğüm bir dersin notlarına ayırmış bulunuyorum. "

Magazin gazeteciliğinin püf noktaları ve magazin haberlerini kaleme alma tekniği konusunda örnekli bir analiz" başlığı altında hazırladığım bu bilimsel eseri aslında sizlere göstermek istemezdim fakat, ani bir program değişikliği sebebiyle derse yetişemeyince burada yayınlamak zorunda kaldım. Şimdi siz lütfen bu köşeyi bırakıp gazetenin başka köşeleriyle, başka yazar arkadaşlarla ilgileniniz. Yazının bundan sonraki kısmı sizi ilgilendirmiyor ve okumanızı katiyyen tavsiye etmem.

Nitekim aşağıdaki metinler, güzeller güzeli bir gazetemizin geçen 'hafta sonu' yayınlanan güzeller güzeli bir magazin ekinden şahıs ve yer adları kısaltılarak iktibas edilmiştir. Parantez içindeki ibâreler bana aittir.

Dersimiz başlıyor; şöyle ki:

1-Güneş banyosu yaptı.

(Dünya üzerinde herhangi bir insanın güneş banyosu yapması galiba ilk defa haber olmaktadır. Sadece bu sebeple olsa bile bu haberi önemli bir gazetecilik başarısı saymamız gerekiyor; aklınızda bulunsun; böyle başlık koyarsanız ilk gün kovulursunuz!)

İşadamı EA'nın kardeşi EA, eşi H hanım ve arkadaşlarıyla tatilde.

(Bu altbaşlığın, sadece adı geçen kişileri ilgilendirdiğini zannediyorsanız fena halde aldanıyorsunuz demektir. Bu haber başlığı, görünenin aksine kozmik, ezoterik ve kontinental bir mahiyet taşıyor; uyanık olunuz.)

Eşinin basında mayolu fotoğraflarının çıkmasından hoşlanmayan E Bey, "Bravo, işte bir Anadolu insanı" diyerek erkenden bunalıma girmeyiniz; zira sizin görmediğiniz bu haber, renkli fotoğraflarla detaylandırılmıştır. Nasıl oluyor da böyle oluyor diye ilgili fotoğrafı merak ediyorsanız, sükunetle okumaya devam ediniz) bu yüzden H hanımı ve arkadaşlarını alıp tekne ile açık denizlere çıkıyor. İşte bugünlerden birinde EA teknenin bir ucunda tavla atarken H hanım ise bir kız arkadaşı ile güneş banyosu yapıyordu (Şimdi siz fotoğrafta EA'nın birisiyle tavla oynarken çekilmiş fotoğrafı olduğunu zannedebilirsiniz; oysaki tavla hadisesini sadece yazıyla öğreniyoruz). Doğum sonrası hızla kilo veren ama hâlâ ideal formuna kavuşamayan H hanım bu yüzden mayo giyiyordu (Evet, doğru tahmin, bu detay fotoğrafla belgelendirilmiştir; tavla fotoğrafıyla kimse ilgilenmez ama mayo?). Zaman zaman kız arkadaşlarından yardım isteyip kremlenen A, fotoğraflarının çekildiğinden habersiz görüntülendi.

(İdeal formuna henüz kavuşamayan bir hanımın mayo giyiyor olması mantıksız görünüyor; gündelik entariyi tercih etmesi gerekirdi fakat yanılıyorsunuz; bu haber metnindeki mayo kelimesi, bikini, hatta cüretkâr bikini kavramının zıddı, hatta antitezi olarak seçilmiştir. Bir magazin gazeteci işte böyle geniş kültürlü olmak zorundadır.)

2- Hâlâ manken gibi.

Bu yaz Bodrum'un pabucunu dama atan Çeşme'nin (Basınımızın en çok önem verdiği konulardan biri de Bodrum'la Çeşme arasındaki rekabettir ve bu iki belde her sene kıyasıya çekişirler; demek ki bu senenin favorisi Çeşme'dir ve Bodrum'u tercih edenler, bunu daha önce tahmin edemedikleri için fena halde krize girmiş durumdadır) ünlüler kervanına (Bu ifadeden ünlülerin daima bir kervanla gezdikleri sonucunu çıkarabilir miyiz; çıkarabiliriz!) manken GD de katıldı. İşadamı eşi AA ile (Dikkatinizi çekerim, adam hem işadamı, hem de mankenin eşi; fevkalade ilginç bir ayrıntı; başlıbaşına haber, müthiş!) Alaçatı'da bir restoranda (O hangi restorandır bilmek, hiç olmazsa o restoranın önünden geçerek büyük sevaba nail olmak isteriz) yemek yiyen D, minik kızı S'yi ise evde bırakmıştı (El kadar çocuğu tek başına evde bırakmışlar gibi görünüyor fakat bu yazış kusurudur, dikkat!). Eşiyle başbaşa Alaçatı sokaklarının tadını çıkaran ünlü mankenin düzgün fiziği ise öylesine dikkat çekiciydi ki, kimse beş ay önce anne olduğuna inanamazdı (Bu konuda haberi yazan gazetecinin geniş çaplı bir kamuoyu araştırması yaptığına şüphe etmemelisiniz!). Öte yandan Alaçatı'da bir mağazada şapka deneyen GD hiçbirini beğenmedi (İşte haberin canalıcı yeri;

koca mağazada ünlü mankenin bir şapka bile beğenmemesi doğrusu bin yılda rastlanacak bir olay! Gazetecilik budur arkadaşlar!)

3- S Bebek suya girdi.

(Lütfen heyecanlanmayınız; bu haber, S Bebeğin büyüyüp önce anne, sonra nine olduğunda torunlarını kucağına alıp albümü açarak, "işte çocuklar, benim suya girdiğim ilk an" diyebilmesi için yazılmış, görüntülenmiş, editör denetiminden sonra sayfadaki yerini almış olmalıdır; siz aynı şeyi yaparsanız aç kalırsınız)

PA ile YA'nın altı aylık kızları S, çıktığı ilk tatilinde su ile tanıştı. (Tesadüfe bakınız sevgili stajyer arkadaşlarım; heyecandan tansiyonum yükseldi, çıktığı ilk tatilde su ile tanışmak olağanüstü bir şey; aklıma gemilerin tersanede ilk defa denize indirilmesi için yapılan törenler geliverdi hemen nedense!)

Geçtiğimiz ocak ayında dünyaya gelen kızları S'yi de yanlarına alarak Bodrum'un yolunu tutan çift (Öyle anlaşılıyor ki bu çift, bu senenin gözde tatil yerinin Bodrum değil de Çeşme olduğundan habersizdir; ne kadar banal bir durum?), denizin ve güneşin tadını çıkarıyor. Geçtiğimiz günlerde Yalıkavak'taki XB'ye gelen A'lar, kızlarını da ilk kez burada denize soktular (S için küçük ise de, Türkiye, Ortadoğu, Balkanlar ve Avrupa için büyük bir adım!). Annesiyle aynı renkte mayo giyen (inanılmaz, incredible bir şey; işte detay gazeteciliği!) minik S, ayakları denize ilk değdiğinde hiç korkmadı (Aferin minik S; olağanüstü bir ayrıntı daha!). Kızlarının suyla tanışmasından dolayı hayli mutlu görünen çift, bu anın çok özel olduğunu söyledi.

4- L'den geleneksel şov.

Girdiği polemikler ve renkli kişiliğiye her daim dikkat çekmeyi başaran seksi şarkıcı LM, sevgili OE ile yollarını ayırdıktan sonra soluğu Bodrum'da aldı (İnanılır gibi değil; buyrunuz, dünyadan habersiz tatilci zihniyeti yine karşımızda!). Geçtiğimiz gün Gündoğan'daki İstanbul Palace Otel'in beach'inde görüntülediğimiz M, (Lâf aramızda otelin beachi lâfını ilk defa duyduğum ve okuduğum için ne olduğunu çıkaramadım; galiba havuzun kenarı demek istiyor olmalı) güneşin ve denizin (Pardon, galiba bu beach, otelin deniz kıyısındaki bahçesine verilen isimdir; siz böyle cahillikler yapmayınız bâri) tadını çıkardı. M, her yıl olduğu gibi objektiflere geleneksel (Gelenek iyidir, geleneksel daha iyidir; bundan kırk sene önce İsmet Paşa da omuzdan askılı 940 model mayosunu giyip halka açık plajlardan birinde geleneksel bir denize çivileme atlayışı yapardı; bu da öyle bir şey olsa gerek) seksi pozlarını vermeyi de ihmal etmedi (Affedersiniz; bunca yıllık okur-yazar geçinirim; geleneksel seksi poz nedir tam

çıkaramadım. Gazete ekindeki fotoğrafta mayolu, pardon bikinili bir hanım görünüyor ama bunun neresi gelenekseldir, erbabına sorunuz mutlaka). Şarkıcının denize makyajlı ve güneş gözlükleriyle girmesi de dikkat çekti (Oh my God, inanılmaz rezalet!). Bu tutumu etraftakiler tarafından gülüşmelere sebep olurken "L şov başladı" yorumlarına sebep oldu.

(Muhabirin son cümleyi, etraftan gülümşelere sebep oldu" diye bağlaması, söz konusu şarkıcı ve geleneksel bikinili hanım kızımıza hayli kızgın olduğunu gösteriyor. Vardır bir sebebi fakat biz bilemeyiz; siz siz olunuz, haber nesnesi ile dalga geçmeyiniz!)

Plâjda yoğurt yeme hakkı engellenemez!

Okuyucu diyor ki: Geçtiğimiz hafta ailece denize gittik. Ablam ve ben denize haşemalarımızla girdik. Denizden çıktık kıyıda yürümeye başladık. Kıyıda 50 yaşlarında bir bayan, eşiyle birlikte oturuyordu.

Tebessüm edip yanlarından geçiyorduk ki; bize bişeyler mırıldandı... Biz de teyze bir şey mi soruyor diye nezaketen "buyrun" dedik. Teyze bize "O üzerinizdekiler suyu hissettiriyor mu?" diye kinâyeli bir şekilde sordu. Biz de gerçekten merak ettiğini düşünerek "Evet hissettiriyor ve rahat" dedik. Birden çirkinleşti, "Hiç zannetmiyorum, doğru söylemiyorsunuz" diyerek sesini yükseltti. Ben de "Hanımefendi biz böyle rahatız, herkes nasıl rahat olacaksa öyle girsin denize. Bu kimseyi ilgilendirmez." dedim. Teyze teyzelikten çıktı ve saldırıya başladı. "Siz ne yapmaya çalışıyorsunuz, yazık size!" diyerek haşemayı kasıtlı giydiğimizi söylemeye çalışıyordu. Ben de hâlâ saygımı korumaya çalışarak, "Hanımefendi ben sadece özgürlüğümü kullanıyorum, siz de öyle" dedim. Kadın bize hakaretler yağdırmaya devam ederken, eşi de "Bırak bırak onlar ülkeyi İran a çevirmek istiyorlar, onlar İran istiyor" diyordu. Ardından bize mesleğimizi sordu o sinirin arasında. Ben öğrenci, ablam da öğretmen olduğunu söyleyince daha da sinirlenerek "Yazık size yazık! Ülke size mi kaldı" diye bağırırken anladık ki bu insanlar saygıdan ve hoşgörüden çok uzaklar! Oradan uzaklaşırken de adam arkamızdan "Bırak İran'a gitsinler" diye bağırıyordu.

Halkın değil ama vatandaşın denize girdiği nezih plajlarda haşemalı insan görmek istemeyen teyzeyi anlıyorum fakat bu yol çıkar yol değil; benim de görmek istemediğim ve kendimce fena bulduğum bir kamyon dolusu şey var. Meselâ ben de halkımızın değil ama vatandaşların girdiği itibarlı plâjlarda elâlemin deniz kıyafetine bulaşan sinirli teyzeler görmek istemeyebilirim. Ne olacak? Şu kavuran sıcaklarda suda serinlemek yerine plâjın aslında kimin mülkiyetinde bulunduğunu öğrenmek için kadastro çalışması mı yapacağız?

Sana ne teyze, sana ne? İsteyen haşemayla girsin denize, isteyen suni elyaflı taklit kürk manto ile. Denizin haberi bile olmaz, hattâ umurunda bile değildir böyle şeyler. Farzımuhal, denize

girdiğinizde "yallah dışarı; kimyamı bozuyorsun" diye hırçınlaşıp karaya mı atıyor sizi? Yoo. Aldırmıyor bile. Siz de aldırmayacaksınız. Estetik açıdan uzaktan eleştiri hakkınız var ama sadece o kadar...

Gel de eğri oturup doğru konuşalım teyzeciğim: Artık yaşını başını alma raddelerine gelmiş bazı hanım gazeteciler haber kıtlığı çekince çirkin ördek yavrusu kılığına girip geziyor, kimse karışmıyor. 367 meselesinden müseccel sâbıkalı kötü hukukçular, allâme kılığında geziyor ona da kimse karışmıyor. Bir sayfasına tam tamına 28 tane üryan hatun fotoğrafı yerleştirmeyi başararak görmemiş okuyucularına kadın anatomisi hakkında ince detaylar sunan gasteler "gazete" kılığına bürünüyor ona da kimse karışmıyor; karışamaz da. Arz talep meselesi; divânelerin hemdemi divâne gerektir teyzeciğim.

Gir denize sereserpe, ferahlan; dulun, bir daha dulun, bir daha dulun. Oh de. Çık kıyıya palamut gibi. Tak güneş gözlüğünü, al eline ucuz polisiye romanını; istakoz gibi kızar, keyfine bak, fakat elâlemin çoluğuna çocuğuna hayat tarzı dersi filan vermeye kalkışma lütfen.

Becerebiliyorsan 367'nci hukuk allâmesine mektup yaz, plâjları kamusal alan yapsın; beceremiyorsan otur yoğurdunu ye. Senin plajda yoğurt yeme hakkın engellenirse o zaman seni de savunuruz canım benim. Söz!

Olup bitenlere 'sınıf' penceresinden bakınca görünenler

Daha önce de bu konuya değindiğimi hatırlıyorum; biz vaktiyle “sınıf tahlili, sınıfsal tahlil” gibi kavramlara soğuk bakardık.

Soğuk bakardık, çünkü sosyal sınıf diye bir şey yoktu. Türk milletini ötekilerden ayıran en mühim özellik de buydu galiba. Başka toplumlar sınıf gerçeğini içinde barındırıyor olabilirdi ama bizde asla; biz, sınıfsız, imtiyazsız kaynaşmış bir kitleydik.

“İmtiyazsız” lafı pek içe sinebilecek gibi bir şey değildi, bunu hissediyorduk ama insan, henüz internetin, cep telefonunun, hatta televizyon yayınlarının bile olmadığı bir taşra şehrinde, hepsi de birbirine benzeyen onlarca yaşıtının arasında yaşarken böyle bir şeyi nasıl bilebilirdi ki? Ucundan kenarından bazı insanlar, bazı yaşıtlarımız bizden daha imtiyazlı, daha geniş imkanlara sahip ve hayat yarışına çok ilerilerden başlıyor gibi görünselerde çalışmakla bu gibi sosyal mesafelerin kapatılacağı inancıyla büyütülmüştük. Çalışırsak bizim de olurdu; biz de öyle olabilirdik. İmtiyazlı olmanın neye benzediği büyük şehirlere gelince gördük, daha doğrusu bu gerçek bize çarptı diyebiliriz; bazı yaşıtlarımız o kadar farklı, o kadar ayrı dünyalara mensuptular ki onlarla ortalama insan ömründe bir kere karşılaşmak bile şans meselesiydi.

Sınıf deyince bir tek olgudan bahsedilebilirdi; işçi sınıfı. İşçilerin bir sosyal sınıf olduğunu ileri sürenler sol sendikacılardı, sosyalistlerdi ve işçi sınıfının iktidarı kurulmadıkça sosyalizmin gerçekleşmeyeceğini, zaten tarihin bir sınıf çatışmasından ibaret olduğunu iddia ediyorlardı.

Dünyanın iki blok olduğu günlerdi; dünyanın yarısı sosyalist blokun pervanesiydi.

Biz diyorduk ki, "Hayır, Avrupa'da işçi sınıfı olabilir ama bizde yoktur; tarih de sınıfların değil, milletlerin mücadelesidir"

Doğrusu şuydu; Türkiye'de bir işçi sınıfından bahsedilemezdi; işçiler vardı ama bunlar bir sınıf haline gelecek derecede yaygın ve etkili bir topluluk oluşturamıyorlardı; onlara bir sınıf olma bilincini dışardan zerketmeye çalışan sosyalist sendikacılardı. Yanlış olan ise Türkiye'de bal gibi sosyal sınıfların var olduğu idi fakat bu sınıflar, Batı tarihinde gördüğümüz şablona tıpatıp uymuyordu. Tarihe baktığımızda adına topluca "reaya" denilen geniş ve büyük ve birbirine benzeyen bir kitle görüyorduk, bir avuç da yönetici zümresi.

Zümre, darda kalınca başvurduğumuz ilk yardım kavramıydı. Sınıf diyemeyince zümre deyip çıkıyorduk işin içinden.

'Neye bakarsanız onu görürsünüz' sözünde büyük doğruluk payı var; bir metinde neyi okumak isterseniz onu bulursunuz. Biz, sınıf olgusunu ıskalamaya, toplumu tek bir bütün ve onun ehemmiyetsiz benzemez unsurları gibi görmek istiyor ve öyle görüyorduk.

Tarihin bir sınıflar mücadelesi olduğu abartılı bir hükümdür ve ideolojik önyargı olmaksızın kabul edilemez; fakat sınıf mücadelesi olgusunu ıskaladığımızda tarihte olup bitenleri anlamak için çok önemli bir aracı da elimizin tersiyle itmişoluyoruz. Öyleyse yakın tarihimizi, bir deneme mahiyetinde olmak üzere mevcut sosyal sınıfların birbiriyle ilişkileri bakımından gözden geçirmeyi deneyebiliriz.

Evvela en tanıdık sınıftan işe koyulalım: Cumhuriyet kurulduğunda işçi sınıfı çok cılız bir tabakadan ibaretti ve sanayi işçisi neredeyse İstanbul'da Haliç çevresindeki küçük fabrikalarda çalışanlardan oluşuyordu. İşçi sınıfının yakın tarihimizdeki rolü, ihtilalci sosyalistlerin rüyalarını süslemek ve eylemlerine ilham vermek dışında hiç de etkili olmamıştır, bugün de etkili olduğu söylenemez. İşçi sınıfı, bütün dünyada olduğu gibi bizde de hızla mahiyet değiştiriyor ve belki yarım yüzyıl sonra proleterya, Marks'ın anladığından çok farklı bir şekle bürünecek.

Burjuvaziye gelince; Batıdaki karşılığı esas alınırsa bizde, aynen işçi sınıfı gibi pek cılız bir topluluktan ibaret görünüyor. Gerçek istatistik rakamlarını bilmemekle birlikte tahminen nüfusun % 90'ının köylerde, kapalı ekonomi ile yaşadıkları bir dönemde şehir ahalisi ekonomide ve politikada etkili olabilmekten uzaktı, fakat Cumhuriyet'in yaygınlaşan eğitim politikası aracılığı ile şehirliler, dönemin bürokrasisinde yerlerini aldılar ve resmi ideolojinin koruyuculuğunu üstlendiler.

Şehirli nüfusun biriktirebildiği şehir kültürü, köyden gelen göç dalgasına fazla dayanamadı ve çöktü. Taşra şehirlerinin şehirli nüfusu, büyük şehirlere naklederek küçük koloniler halinde yaşamaya başladılar, ellerinden kayıp giden kültür birikimini bir nostalji unsuru haline getirdiler. İçlerinden çok azı işadamı ve müteşebbis olarak siyaset ve ekonomi üzerinde etkili yerlere gelebildi; ne var ki müteşebbislerin ekonomi ve siyasetle ilişkisi, genellikle "devleti kollamak, yumruk mesafesine girmemek, iyi ilişkiler geliştirerek servetin tek kaynağı durumundaki devletle dirsek temasını korumak oldu. Bu kaçınılmaz bir şeydi çünkü Osmanlı döneminde olduğu gibi Cumhuriyet yönetiminde de servet, devletin kesin kontrolü altında idi.

Bugün itibariyle bile Türkiye'de işadamları ve müteşebbisler, devletten edinecekleri ucuz sermaye ihtiyacını gözardı edecek derecede devletten bağımsız bir kimlik geliştirememiştir. Büyük burjuvazi ile devlet cihazı arasındaki ilişkiler bu yüzden Batı tarihindeki şemaya göre anlaşılamaz. Batı'da burjuvazi, kendi gelişimi için gerekli reformları devlete dayatarak devletten bağımsız bir sosyal sınıf haline gelebilmişti.

Köylüler en hızlı yer değiştiren ve değişime uğrayan sınıfı teşkil ediyorlar. Türkiye'de köylülük hızlı bir tasfiye süreci içindedir. Ziraate dayalı hayat tarzı tarihe karışıyor; zirai yerleşim yerleri boşalıyor, zirai ürünün oranı eskiye göre artarken zirai faaliyetten geçinenlerin sayısı azalıyor. Köylülerimizin % 40'ı, son kırk yıl içinde köyden şehre yerleştiler ve bu büyük bir hıza ve açığa çıkan sosyal enerjiye tekabül ediyor.

Şehirlerin yeni nüfusu, siyasetin "seçimle gelen" tarafı üzerinde son derece etkilidir ve Türkiye bugün köylü (yeni şehirli) nüfusun desteklediği seçilmişlerle, atanmış bürokratlar arasındaki mücadeleye sahne oluyor. Bu nüfus, ideolojik yapılanma itibariyle geleneksel kültüre ve düşünceye yakın durarak sağ partileri iktidar yapıyor. Bu sınıfın fikrî beslenme kaynağı, (Yani medreseler, ulema sınıfı, tekkeler ve bunlara bağlı vakıflar) Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte kurutulmuş ve kapatılmıştı. Çok partili hayata geçişte bu kurumlar modernize edilmiş haliyle yeniden açıldı ve şehirlerin yeni nüfusunu teşkil eden köylüler tarafından benimsenerek sahiplenildi; ne var ki Osmanlı'nın resmi ideolojisini ortadan kaldırmak için bu ideolojinin kaynaklarına yani medreseye, saraya ve tekkeye yönelik imha siyaseti esnasında Osmanlı şehir kültürünün önemli bir birikimi de tahribe uğradı. O yüzdendir ki bugünün yeni şehirli nüfusu, yeni şehirlerin kültürünü istikrarlı ve mâlum bir kültürün kaynağına bütün kemâliyle yönelerek inşa etmek yerine, becerebildiği kadarıyla modernizmle dini romantizmin karışımından mâmul bir birikime yaslanmak zorunda kaldı; bu birikim henüz

oluşum halindedir, hamdır ve geliştirilmesi gerekiyor. Geleneği doğru anlayıp yorumlayarak başarılması gereken bu görevin en çetin zamanlarını yaşıyoruz.

Cumhuriyetin bir aristokrasi sınıfı hiç olmadı; çünkü Osmanlı Sarayı'nda yoğunlaşan aristokratik sınıf, Cumhuriyet'in kuruluşu ile birlikte hanedan mensuplarının yurtdışına sürgün edilmesiyle tasfiye edildi. Aristokrasi ile halk arasında köprü görevi gören Saray'a mensup sair hizmetliler de yok oldular; görgüleri ve birikimleri unutuldu ve kayboldu. Aristokrasi'nin Batılı toplumlardaki fonksiyonunu şimdi, yüksek burjuvaziye mensup işadamları üstlenmiş bulunuyor; ne var ki bu sınıf da, diğerleri gibi henüz teşekkül safhasında bulunduğu için sağlıklı bir terkibe ulaşmaktan uzaktır.

Evet, bugünü anlamak için düne farklı gözlerle bakıp, yeni dikkatlerde yoğunlaşmamız gerekiyor. Bugünün çatışmalarının bir de arka planı var çünkü.

Dünya Hilafet Devleti'ni nasıl kurduk?

-Alo abi, beni aramışsın; buyur, emret!

-Yahu nerelerdesin sen kardeşim; yukardan sıkıştırıyorlar durmadan; "Alıyorsunuz paraları, doğru dürüst bir icraatınızı görmüyoruz" diyorlar. Ne yaptın, tişört baskı işleri tamamlandı mı?

-Baskı işi mesele değil ki abi, konfeksiyonda çalışan arkadaşlar var, hallettik. Bayağı kaliteli tişörtler, ön tarafta "yaşasın İslam hilafetinin devleti", sırtında ise, "Hizbüttahrir Türkiye" yazıyor. Epey yekûn tuttu valla; bunları bedava dağıtmayacağız değil mi? On kâattan aşağı vermeyelim...

-Para işlerine takma kafanı sen, pankartlar ne âlemde pankartlar?

-Bana pankart için kimse bir şey söylemedi abi. Tişört dediniz yaptırdım. Pankart nasıl oluyor?

-Bak sen şu işe; yahu sana yolladığım talimatın eklerinde var. Mailin altına iliştirdiğim pdf dosyalarında ayrıntılı tarifler var. Görmedin mi be?

-...!

-Oo, sizinle zor kurarız bu hilâfet devletini biz; Dünya İslâm devletine böyle askerlik yapılmaz evladım. Dedik ki siyah bez üzerine beyazla basılacak; hem Arapça hem Latin harfleriyle; eni-boyu hep yazılı orada. Ayrıca hilâfet bayrağının tarifi de vardı orada; tabii onu da ihmâl ettiniz!..

-Etmedik abi, gördüm onu ben; Kelime-i Tevhid yazmıyor mu o bayrağın üstünde?..

-Yazıyor ne olmuş?

-Günah değil mi abi; çarpılmaz mıyız? Ben dursun dedim çarpılırız diye. Hani dini siyasete âlet etmek filan gibi olmaz mı?

-Hey ya Rabbim; bu elemanlarla biz nasıl koca hilafet devleti kurarız bilmiyorum. Oğlum, sen emri mütalaa etmeye kalkışma, söyleneni yap yeter. Adamlar sıkıştırıp duruyor, "Hani nerede Hizbüttahrir faaliyetleri; ortada bir icraat görmüyoruz" diyorlar, sen kalkmışsın günahtan bahsediyorsun. Ha, bu arada harita işi ne âlemde harita?

-Harita tamam abi; şahâne oldu. Bizim mahallede fotoşoptan anlayan bir çocuk var ona yaptırdık bilgisayarda. Baskı merkezinde de üç tane büyük boy renkli çıktı aldırdık. Süper! Baktıkça bakasım geliyor abi. Hilâfet devletimizin topraklarını turuncuya boyattırdım, sınırlarını da kalın beyaz çizgiyle çevirttim.

-ABD'ye bulaşmasaydınız bari; tembih etmiştim; ben görmeden ortalığa çıkarmayın ha!

-Olur mu abi, enayi miyim? Türkiye merkez vilayet, Balkanlar'ın tamamını aldım, tâ Viyana'ya kadar, ordan geçtim Ukrayna üzerinden Kafkaslara, Türkmenistan, Kırgızistan, Kazakistan, Doğu Türkistan derkeen...

-Çin'e Rusya'ya da ilişmeyin demiştim, Pekin'i filan almadınız değil mi haritaya?

-Geri zekâlı mıyız abi; alınır mı; Doğu Türkistan'ı almışım zaten, oradan indim güneye Pakistan zaten bizim, Bengaldeş'e elim değmişken Hindistan yarımadasını da katıverdim; ilerde bize dua eder keratalar. Oradan Cava, Sumatra, Endonezya... sonra geldik Afrika'ya. Tarif ettiğiniz gibi dörtte üçünü turuncuya boyayıp Müslüman yaptım. Madagaskar'ı filan da...

-İspanya'yı tembih etmiştim. Unutmadın değil mi?

-Tamam abi İspanya'yı aldım da, öyle bir başına kalakaldı orada tek başına garibim.

-Senin aklın ermez oğlum; bak kapatıyorum, harçlığınız var mı harçlığınız? Bugünlerde bir iki eylem patlatmamız lâzım, arkadaşların moralini yüksek tutun. Seneye kalmaz kuruyoruz Dünya Hilafet Devleti'ni. Seni de Ümraniye sorumlusu yapıyoruz ha; konuştum merkezle, tamamdır dediler, ona göre...

-Abi büyüksün; ellerinden öperim abi; ben şimdi bir koşu pankartçıya gidiyorum hemen...

Sistem takozları manyetolu telefon kullanabilir biz ise daha şimdiden 4. Nesil'i bekliyoruz

İşin helikopter faslını burada tafsil etmek yakışık almaz; bunu nasipse orta şekerli bir pazar yazısı keyfine kadar erteleyerek Turkcell'in 3G kampanyasını tanıtmak için Yozgat'ta düzenlediği, "Zaman Yazı İşleri Toplantısı"nın ayrıntılarına geçmek isterim.

3G kavramını evvela bundan iki yıl kadar önce sadece bir söz olarak duymuştuk; hükümetin açtığı ihale alelacele iptal edildikten sonra onun gerçekte neye benzediğini ve ne işe yaradığını görmek, Anadolu'da "Yiğidin harman olduğu yer" diye şöhret yapan vilayetlerinden Yozgat'ta nasib oldu (Malumunuzdur ki bu unvan, Orta Anadolu şehirleri arasında bir rekabet konusudur). Resmen devreye girdiği dünkü tarih itibarıyla 3G, iki cep telefonu arasında görüntülü haberleşme marifetiyle tanınıyor; oysaki 3G, sıradan internet bağlantısından 100 kat daha hızlı veri akışı sağlayan bir haberleşme altyapısı. Artık "hızlı internet"in ne işe yaradığını hepimiz biliyoruz; bankacılık işlemleri, e-devlet uygulamaları, ticari hayat ve haberleşme ve bilgilenme ihtiyacımızı internetle karşılıyoruz." ifadelerini kullandı.

Öyleyse yaşasın 3G!

İnternet hızlanınca, gündelik hayat biraz daha kolaylaşacak.

Zaman yazı işleri toplantısının Yozgat'ta Cumhuriyet Meydanı'na kurulmuş çadırdan gerçekleşmesi, sadece 3G ile neler yapılabileceğini göstermesi bakımından dikkat çekici bir tanıtım unsuruydu; nitekim Yozgat'taki çadırdan İstanbul ve Ankara'da toplantı halindeki arkadaşlarımızla 3G'li video-konferans aracılığıyla yaptığımız görüşmenin ilk dakikaları karşılıklı şakalaşmalarla geçtiyse de neticede sistemin işe yaradığını gözümüzle gördük.

Henüz sıradan ve basit bir cep telefonunun püf noktalarını öğrenmek için bile kursa gitmeyi düşünen bizler gibi "orta yaşlı genç kuşak", içinden 3G geçen iletişim aletleri karşısında bir kere daha "tıfl-ı ebcedhan" durumuna düşecek; bu kesin. Teknolojide atılım yapan yatırımcılar için zaten biz orta yaşlı gençler hedef kitle sayılmıyoruz; onlar gerçekçi davranıyor ve genç müşteri profiline hizmet sunmak için yarışıyorlar. "Öyle olsun" diyoruz, ona da alışırız fakat Turkcell'in kurumsal müşteriler yönetiminden sorumlu Genel Müdür Yardımcısı Ekrem Yener'in kulağımıza fısıldadığına göre 4G yolda imiş ve denildiğine göre 4G denilen alamet, 3G'den en az dört kere daha hızlı iletişim sağlayabilecek!

Kapris yapmanın yeri ve zamanı değil; gözlerimizin önünde dünya değişiyor ve bizler, bunu her zaman iyi algılayamıyor olsak da yeni bir dünyanın inşaat çalışmalarını seyreden seyircileriz. 3G'nin resmen hayata geçtiği ilk günde 4G'li bir dünyanın neler vaat edeceğini düşünmek fantezi gibi görünebilir, ne var ki Türkiye, pek çok açıdan 1930'lu yılların siyasi paradigmalarını sun'i teneffüsle hayatta tutmak isteyen sistem takozlarının, birer meyyit-i müteharrik (ayakta gezen ölüler) gibi ayakta dolaşabildiği bir ülke.

Halbuki manyetolu telefon günleri artık çok gerilerde kaldı!

3G ile tanıştım ve beğendim ama aklım 4G'de kaldı. İçimizdeki siyasi sistem takozlarına arkeoloji müzesinde münasip bir yer ayarlayıp artık geleceğe yürüyelim. Çok vakit kaybettik çünkü.

2009

31 Ağustos

Medeni bir toplum isek, çözelim artık şu meseleyi… Aksiyon Dergisi

31 Ağustos

Evet, 'ordu göreve!' Zaman Gazetesi

30 Ağustos

Nazar etme ne olur; belki senin de olur! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

26 Ağustos

Ey o taşı atan çocuk! Zaman Gazetesi

24 Ağustos

Kürtler için adâlet, hepimiz için adâlet Aksiyon Dergisi

24 Ağustos

İstiğna makamı 'gıcık' yerdir... Zaman Gazetesi

23 Ağustos

Misâl; ben! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

22 Ağustos

Yeşil Vadi'nin 'Küçük Enişte'si Zaman Gazetesi

19 Ağustos

Hırka ve söz! Zaman Gazetesi

17 Ağustos

Ortak hafızamız da 'millî varlık'tan bir parçadır Aksiyon Dergisi

17 Ağustos

Dikkat: Edebiyat yazısı! Zaman Gazetesi

16 Ağustos

Yaşlı hanımların hiç geçmeyen güzelliğine dair Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

15 Ağustos

'Dağda 50 yıl' fizibilite raporu Zaman Gazetesi

12 Ağustos

Deniz Feneri'ni yazıyorum! Zaman Gazetesi

10 Ağustos

Üçüncü köprü niçin yapılmamalı? Aksiyon Dergisi

10 Ağustos

CHP'nin Florya eylemini destekliyorum fakaat... Zaman Gazetesi

09 Ağustos

Helikopterle uçmak! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

08 Ağustos

O taşın altına elimi koyuyorum Zaman Gazetesi

05 Ağustos

Evet, galiba 'Evrim' diye bir şey var!.. Zaman Gazetesi

03 Ağustos

Bir daha asla: 1993 yakın tarihin en uğursuz yılı Aksiyon Dergisi

03 Ağustos

Devletin aklı bürokratınki kadardır Zaman Gazetesi

02 Ağustos

Sensin Anadolulu! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

01 Ağustos

Bir 'tarım muhabbeti'nden notlar Zaman Gazetesi

Bir 'tarım muhabbeti'nden notlar

-Ali Suat Bey, sizi gören hacı oluyor mîrim; kendinizi özletiyorsunuz.

-Aman Engin Abi, istirham ederim. İş güç işte. Evdekiler nasıllar, iyilerdir inşallah!

-Sağol Suat Beyciğim, yuvarlanıp gidiyoruz; tutuklanmalar, salıverilmeler, sorgular filan ama önemli değil bunlar, dostluk önemli; böyle güzel vesileler de olmasa hiç görüşemeyeceğiz vallahi. Eşiniz hanımefendi afiyettelerdir inşallah, hürmetlerimi iletiniz lütfen.

-Çok naziksiniz Engin abi; yemeklerimiz gelene kadar ne içeriz? Ayran, soda, şalgam suyu?

-Teşekkür ederim Suatçığım; içerde rahatsızlanmışım biraz. Gazlı şeyler dokunuyor. Arkadaşlarla tanışıyorsunuz, avukatım oluyor kendisi...

-Aman Engin abi, adli meselelere hiç girmeyelim istersen. Mâlum yerin kulağı, kuşların gözü var bu dönemde. Yanlış anlaşılır. Meselâ şu anda bizi gören birisi, "Aa, bunların bir arada ne işi var böyle yârenlik ediyorlar?" filan gibi aklına kötü şeyler getirebilir; haksız mıyım arkadaşlar?

Ne diyordum; ha, tarım meselesi! Arkadaşlar. Tarım meselesi çok önemli. Bakınız daha dün hükümet, tarım alanlarında yeniden planlamaya gitmeye karar verdi. Artık isteyen tarlasına, bostanına fındık, karpuz, marul ekemiyor. Bunları konuşmamız lazım...

-Valla çok haklısınız Ali Suat Bey; bir de tarım alanlarının kadastrosu var ki dağ gibi bir şey. Ergenekon davası onun yanında sinek vızıltısı gibi kalır. Zaten Ergenekon dediğimiz de fasa-fiso, ottan-çöpten bir dava. Şöyle ki, bu hükümet, yargıyı kullanarak ilerici güçleri tasfiye etmek, Cumhuriyeti geriye götürmek istiyor, malumunuz zaten. Bunun için ülkenin en itibarlı aydınlarını, bilim adamlarını, emekli paşaları bile... Nedir efendim o Beykoz'daki aramalar filan. Beykoz'da 2B uygulamasına bir gidilse, orada dikili ağaç kalmaz beyefendi.

-Aynı kanaatteyim; efendim, Türk tarımında küçük mülkiyet dönemi bitiyor; bunlar verimli tarım alanlarımızı çokuluslu gıda firmalarına peşkeş çekecekler. Salatalık hakkındaki rezaletten haberiniz vardır eminim. Efendim salatalığı Mersin'den kamyona yüklüyorsunuz, diyelim 12 cm. Ankara'ya gelene kadar kıtır kıtır büyüyor, oluyor 15 cm. Neden? Basıyorlar hormonu basıyorlar hormonu. Bu durumda içerdeki yurtsever dostlarımızın mağduriyetini hassasiyetle izliyoruz tabii. Gereken yapılacaktır elbette. Sahipsiz değilsiniz, merak etmeyiniz. Bir de organik iplik meselesi çıkardılar şimdi...

-Çok şükür, o bakımdan gönlümüz rahat. Türk tarımı bizi çok üzüyor ve bu adamlara bırakılmayacak kadar da önemlidir. Arpa üretimi için getirilen sınırlamalara rağmen mal tüketiminin artması bizi çok sevindirdi; içerdeki arkadaşlar için böyle ufak-tefek haberler mutluluk vesilesi oluyor...

-Lütfen Engin Abi, müsterih olsunlar; bu ülke sahipsiz değil efendim; öyle birkaç çiftçinin tarlada süne zararlısı mücadelesi yapacağım diye araziye dilediği gibi zarar vermesine izin vermeyiz. Devletimiz güçlüdür, izliyoruz. Biraz sabrediniz. Tarımda güzel günler göreceğiz inşallah!..

-Ah be Ali Suat Bey; inanır mısınız gözümüze uyku girmezdi içerde! Ne olacak balıkçılığın durumu, büyükbaş hayvancılığımız can çekişiyor. İnanır mısınız, koca yaz gelip geçiyor bir çanak koyun yoğurdu bulup yiyemedik efendim; nerede o eski keçi peynirleri, kavurmalar, o ortadan yarınca domur domur olan domatesler, biberler?..

-İçelim güzelleşelim; Türkiye bir tarım ülkesidir ve öyle kalacaktır. Bunu değiştirmeye öyle % 47'lerin filan gücü yetmez. Ünlü ziraat profesörümüz Sabih Bey'i gördüm geçenlerde, diyor ki, "İpin ucu bende olduktan sonra cambazın ne yaptığı önemli değil." diyor. Haydi tarımın, hububat rekoltesinin, organik ziraatın şerefine. Çin çiin...

Sensin Anadolulu!

Cevap hakkım doğdu.Sadece benim değil, benimle beraber şöyle böyle 60 milyon küsur Anadolu ahalisinin bu lâflar hakkında söz söyleme hakkı bulunuyor.

Anadolu ahalisi ki, -bilirim çünkü neredeyse hepimiz oralıyız- böyle durumlarda "Durunuz şuradan bir cevap hakkımı kullanayım; ince eleyeyim, sık dokuyayım; eleğimi getirin, tarağım nerede?" diye kendini helâk etmez, kısa, mâlum ve basit nidâ ile meseleyi bağlar.

-...!

Öyle bir bağlar ki, neticede bu defa karşı tarafın cevap hakkı doğar; hattâ, "Kişilik haklarıma saldırı var hâkim bey; bu Anadolulu tiplerden manevî saldırı ve ezâ gördüm; bana biraz para versinler!" diyerek avukatlarını mahkeme kapılarına yollarlar.

Onun için düşünüyorum; bir Anadolulu olarak cevap hakkımı kullanayım mı, yoksa bahara mı bırakayım?

Cevap hakkımı kullanırsam, lokal anestezi cihetine giderek yaprak döneri tarzında ince kıyım bir stil mi uygulayayım, yoksa oduncu esnafının kütük kırmakta tercih ettiği cinsten kısa ve sert bir darbe ile mi iktifa edeyim?

Hâlâ düşünüyorum!

-Neyi düşünüyorsun abi, meseleyi anlatsan da biz de bilsek diyeceksiniz; anlıyorum.

En iyisi ben meseleyi size anlatayım; siz okurken kararımı veririm.

On gün kadar önce bir kısım medyaların "magazinel" sayfalarında toplam olarak 508 karakterden müteşekkil bir haber yayınlandı.

Bu "magazinel" lâfına bayılıyorum; magazine ciddî, ağırbaşlı, oturaklı hatta entelektüel bir hava veriyor; insanın duyduğunda kılığını kıyafetini düzeltip, yakasını bağrını düzeltesi geliyor. Ne var ki burada oturup uzun uzadıya etimolojik tahlil yapacak değilim; bu "magazinel" kelimesi, bana az sonra haberin baş aktrisi olan sayın bay'ı (sayın bay ibâresi burada kasd-ı mahsûs ile, hattâ "hörmeten" tercih olunmuştur!) tam da istediğimiz kıvamda tarif ve tavsif ettiği için hakkında biraz bilgi vermek ihtiyacı duyuyorum.

Evet, bu bay magazinel bir bay'ın -kendisinin bu nitelemeye itiraz edeceğini zannetmem- bilakis gizli veya düpedüz aleni bir iftihar hissesi çıkarması bile mümkündür.

Tamam, meseleye geçeceğim ama belki bilmeyenleriniz vardır; yukarıdaki cümlede geçen 508 karakter ibaresini de izah etmem lazım.

Bilgisayar kullananlar biliyor; bir metnin uzunluğu, eskiden olduğu gibi sayfa sayısı ile değil, karakter miktarı ile ölçülüyor: 508 karakter, bu haberde -noktalama işaretleri de dahil- tam tamına 508 harf kullanıldığını belirtmektedir.

Eh, şimdi o haberi veriyorum:

Sosyetik güzel Eda Taşpınar, 7 yıldır birlikte olduğu sevgilisi Nurettin Hasman ile yollarını ayırdı. Ayrılık kararıyla ilgili olarak, "İlişkimiz zaman aşımına uğradı. 7 yıl sonra bir şeyler tükendi fakat Nurettin benim en iyi dostum olarak kalacak." dedi. Ayrılığın ardından çıkan birtakım iddialara Nurettin Hasman sert tepki gösterdi.

Vatan'a konuşan Hasman, "Ayrılmamızın bir nedeni yok. Birlikte oturup karar aldık. Evimizi ayırırız ayırmayız, barışırız veya barışmayız bu kimseyi ilgilendirmez. Dostluğumuz devam edecek. Sonuçta biz medenî insanlarız. Anadolu'da yaşamıyoruz." dedi.

Bay Hasman'ın nereli olduğu, nerede doğduğunu, kendini nereli hissettiğini bilmiyorum. İnternette ufak bir araştırma yaptım ve sadece İstanbul'un Avrupa yakasında yaşadığına dair bazı bilgiler bulabildim.

Belki Trakyalıdır; belki Rumeli göçmenidir veya Rumeli göçmeni bir ailenin evladıdır; zayıf da olsa Bay Hasman'ın aslen ve neslen Anadolulu olmak ihtimâli de mevcut.

Neticede adam, "Ben asılzâde soyundanım; Osmanlı hanedânına mensubum veya Hohenzollern sülâlesinden geliyorum." demiyor.

Ne diyor?

"Sonuçta biz medenî insanlarız. Anadolu'da yaşamıyoruz." diyor.

Sevgili okuyucu, burada küçük bir imlâ ve noktalama tahlili yapmama müsaade ediniz. Mâlumunuzdur, nokta işareti cümlenin anlam itibarıyla bittiğini gösterir. Noktadan sonra gelen cümle, ilk cümlenin devamı olmayabilir, hatta olmamalıdır.

Şimdi yukarıdaki o can alıcı ve ortadan bir nokta ile ayrılmış iki cümleyi yeniden okuyunuz; birbirinden bağımsız iki cümle göreceksiniz. İlkinde, "Sonuçta biz medenî insanlarız." diyor ve bu cümlede gayrı tabîi bir durum görünmüyor. Hepimiz yeri gelince bu cümleyi kullanabiliriz ve hiçbir problem çıkmaz. Ne var ki sayın bay, belli ki kısa bir soluk aldıktan sonra ilk cümleyi mânâ bakımından tamamlayan ikinci cümleyi de sarf ediyor: "Anadolu'da yaşamıyoruz."

Dikkat buyrunuz, bu cümle de anlam bakımından mahzur taşımıyor. Anadolu'da yaşamayan milyonlarca insan var: Trakya'da, Adalarda, Kıbrıs'ta, Almanya, Avusturya, Hollanda, Norveç vesairede yaşayan milyonlarca Türk'ün her biri, yeri gelince "Anadolu'da yaşamıyoruz." der, diyebilir.

Dolayısıyla sayın bayımız, "Siz beni yanlış anladınız; ben birbirinden anlam bağı itibarıyla farklı iki cümle kurdum. Arada dağ gibi nokta var. Noktalama bilmiyorsanız, öğrenin." diyebilecektir.

Noktalama işaretlerinin bazen ne türlü gailelere sebep olabileceğini görüyorsunuz değil mi?

Biz kaçın kurrasıyız; haberi yazan muhabirin, farkında olmadan iki tam cümle arasına koyduğu noktanın "noktalı virgül" olduğunu biliriz aslında!

Hatırlatalım; güzel Türkçemizde birbirine anlam itibarıyla bağlı ve bağımlı fakat gramer itibarıyla tam cümle sayılan cümleler arasına nokta konulmaz, noktalı virgül konulur. En güzel örneği yukarıda görülüyor. Ne var ki sevgili okuyucular, bu küçük inceliğe riayet eden editör, muhabir, yazar, hatta köşe yazarı sayısı lüzumundan fazla bir kalabalık teşkil etmektedir. Hattâ iki cümleyi bağlayan (ki, ve, bununla beraber, fakat, lakin, yine de) gibi bağlaçlarla cümle, hatta paragraf başlatan yazar, okur ve okur, yazar adedi fecî rakamlara ulaşmış bulunuyor.

İşbu gerekçe ile sayın bay Hasman'a layık olduğu cevabı verip vermemekte hayli mütereddidim. Ya o noktayı bilerek koydu veya iki cümle arasında mânidar bir suskunluk verdiyse, mânâ darmadağın olmayacak mıdır?

"Görmüyor musun hoca, adam resmen Anadolululara 'kıro' diye hakaret ediyor, sen de kalkmış noktalama işaretinden bahsediyorsun; bu kadarına pişkinlik demezler mi?" diyebilirsiniz. Açık söylemek lâzımsa ben de aynı fikirdeyim efendim.

O yüzden şahsıma düşen cevap hakkını kullanıyorum ve bu sayın baya diyorum ki,

-Sensin Anadolulu!

Kimbilir şimdi nasıl mosmor olmuştur!

Devletin aklı bürokratınki kadardır

İyimserlik kötümserlikten iyidir. Kürt meselesinin çözümü için "Kürt Çalıştayı"ndan hayırhah sonuç beklemeye ve bu gibi çalışmaları desteklemeye mahkûm ve mecburuz. Silahlı çözüm denendi, olmadı; bugün varılan noktadan kimse hoşnut değil.

Konuşmak, tartışmak, anlamaya çalışmak ve teemmül etmekten iyisi yok şu an itibarıyla.

Geriye dönük tahlillerin bir noktada faydası inkar edilemez: Türkiye'de devlet istemedikçe herhangi bir pürüzün büyük mesele haline gelebilmesi mümkün değildir. Müdebbir devlet adamlığı devrede olabilseydi aksaklıkları büyük mesele haline getirmemek dirayetini gösterebilirdik. Yapılamamıştır. Medenî zaafımıza dair bir nottur, unutmayalım.

Sebebi açık, Cumhuriyet tarihini, devleti korumak ve yüceltmek adına bir inanç ve ideoloji nesnesi olacak tarzda biçimlendirmişiz. Türkiye'de her fikir erbâbı, Cumhuriyet tarihi üzerindeki tezleriyle birbirinden ayrışıyor. Devletin merkezinde yapılanmış ve köklenmiş muktedir bürokrasinin tarih tezi -ki buna resmi tarih diyoruz-, yakın zamanlara kadar ılımlı eleştiriye bile tahammülsüzdü, hâlâ kısmen öyledir.

Devlet adamlığı diye bir kavram var Türkçede; bu kavram Türk-İslâm tarihinin biriktirdiği bir değerdir; müsbet mânâ taşır. Bir kişiye "devlet adamı" dersek, onu övmüş ve takdir etmiş oluruz. Kürt meselesinin bu raddelere gelmesinin başlıca sebeplerinden biri "devlet adamı" dediğimiz birtakım sıradan kişilerin vasıflarını münakaşa ettirmemek inadıdır.

Bir devletin aklı, bürokratının, devlet adamının aklı kadardır; onu geçemez, ondan da geri kalmaz pek; halbuki kısacık Cumhuriyet tarihinde devlet adamlığından şüphe duyulacak ilk kişinin, -ulemanın ittifakıyla!- Adnan Menderes olması dikkat çekicidir; ondan evveli altın suyuna batırılıp çıkarılmış ve kurumaya bırakılmıştır!

Hatırlar mısınız, vaktiyle bizim bir sağ-sol meselemiz vardı ve biz bu ayrışmanın ülkeyi böleceğini zannediyorduk. Meğer yokmuş. Böylesine derin toplumsal köklere doğru uzandığını sandığımız bir ayrışmanın sabun köpüğü gibi kaybolup gidivermesi çok öğretici olmuştur bizim kuşağımız açısından.

"Kürt meselesinin çözümü" tâbiri, -ki beni çok safdil bulabilirsiniz!- bana mânâsız görünüyor. Biz zaten çözümü yaşıyoruz; çözüm budur, üç aşağı-beş yukarı bugün içinde yaşadığımız şeydir. Yaşadığımız fiilî durumun "demokratik" prensiplerle pekiştirilmesi, hukuka bağlanmasıdır ve bu noktada akl-ı selim sahiplerinin ittifak etmesi beklenir; zira ilk defa "devlet aklı" dediğimiz mevhum birikim, Kürtlerin mâkul talepleri konusunda kararlı ve iyimser davranıyor.

Bu süreci "sürüncemeye" hatta süründürmeye sevk edecek yegâne yaklaşım, bazı radikal Kürt sözcülerinin, "Dem bu demdir; yetmez, ne verseniz az gelir, bizim alacağımız ödenmekle tükenmez" yollu aksilikleri olabilir, açıkçası bundan endişe ediyorum.

Bazı yorumcular, Kürt açılımını engelleyebilecek güçleri sayarken CHP ile MHP'yi ilk sıraya koyuyorlar; aksi fikirdeyim; bu süreci engelleyebilecek veya başarıya ulaştıracak en önemli siyasi parti bana göre DTP'dir ve gözümüz onların üzerinde olacak.

Kürt meselesi muazzam bir siyasi endüstri; Kürt meselesini çözmek, bu ortamda musluk suyuyla motor çalıştırmak gibi bir şey olacak Türkiye için. Petrol türeviyle işleyen motorlu araç endüstrisinden nemâlananlara hep birlikte dikkat kesilelim.

Bir daha asla: 1993 yakın tarihin en uğursuz yılı

Geçen hafta Aksiyon dergisi, satır satır okunup altı çizilecek bir dosyayı kapağına taşıdı: “Madımak’tan Ergenekon’a uzun ince bir yol” başlığı ile 2 Temmuz 1993’de Sivas’ta olup bitenleri farklı bir değerlendirme açısıyla yeniden gündeme getirdi.

Haber metninin içine ayrı bir kutu hâlinde yerleştirilen “Madımak sarmalında kanlı 93” başlıklı kronolojik özet çok dikkat çekiciydi; listede sıralanan olayların herbirini teker teker tanıyor, zihnimizde bıraktığı kirli ve zalim izi kolayca hatırlıyoruz fakat gazete koleksiyonlarından kolayca derlenebilecek hadiseler zincirinin yekûn hattındaki dehşet verici anlamı çok sonra algılayabiliyoruz; ancak şimdi yaptığımız gibi...

1993 yılı, Türkiye’nin neredeyse en uğursuz yılı: 24 Şubat’ta Uğur Mumcu öldürülüyor, 4 gün sonra Jak Kamhi’ye suikast, 5 Şubat’ta Adnan Kahveci, ailesiyle birlikte Bolu-Gerede otoyolunda ters yola girip mahvoluyor. Bundan oniki gün sonra Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Eşref Bitlis, uçağındaki buzlanma sebebiyle neredeyse Ankara’nın orta yerine

çakılıverip şehid oluyor. 17 Nisan'da Cumhurbaşkanı Özal, hâlâ esrarengiz çizgiler taşıyan bir kalp krizi neticesinde vefat ediyor. Bir ay sonra Demirel, Özal'ın makamına geçip, Özal Türkiyesi'ni itina ile "restore" etmeye başlıyor. 23 Mayıs'ta PKK, tezkere almış 33 askeri Bingöl-Elazığ karayolunda yol kesip kurşuna diziyor.

İnsan okurken neredeyse nefesi kesiliyor fakat liste henüz bitmiş değildir. 2 Temmuz'da Sivas Madımak olayları cereyan ediyor; ondan üç gün sonra 5 Temmuz'da çok garip ve dikkat çekici bir intikam eylemi gerçekleşiyor ve PKK'lı oldukları ileri sürülen silahlı kişiler Başbağlar köyünü basıp 33 bigünâhı öldürüyorlar. 4 Ağustos'ta Bitlis'in Mutki ilçesinde yine yol kesiliyor, 28 yolcu kurşuna diziliyor, 15'i canından oluyor. 4 Eylül günü DEP Milletvekili Mehmet Sincar ve yanındaki partili Metin Özdemir, Batman'da çarşı ortasında gündüz gözü öldürülüyor. 25 Eylül'de Van'da karakol baskını; 12 asker şehit.

22 Ekim'de Tuğgeneral Bahtiyar Aydın Lice'de kışla önünde suikaste uğrayarak öldürülüyor. Üç gün sonra Erzurum'un, Çat ilçesinde vatandaşları kahvehaneye toplayan PKK'lılar önce nutuk çekip ardından basıyorlar tetiğe: 35 ölü, 50 yaralı.

Liste daha kabarık; neredeyse yarısını zikretmeden geçtim.

Bunlar açık bilgiler; allâme, uzman olmaya, "derin" yerlerden bilgi almaya, "minik kuşlar"ın getirip pencereye bıraktığı gizli dosyaları gagalamaya lüzum yok. Parçaları yan yana getirince tablonun genel görünüşü ortaya çıkıyor zaten. Bir tarafta Kürt-Türk çatışması kızıştırılmak isteniyor, öte yanda Alevi–Sünni. Öldürülmesi toplumda korku ve dehşet yaratacak isimlere suikast; biri kuvvet komutanı iki general'in hâlâ aydınlatılamayan şekilde katledilmesi.

---

2 Temmuz olaylarının genel çerçevesi budur; bu çerçeve gözden öteye itilerek 2 Temmuz'a bakmak, meseleyi sadece Alevi-Sünni çatışmasına indirgemek, hattâ "Eylemci İslâmcı fanatikler ve faşist ırkçılar 33 Alevi aydını cayır cayır yaktılar" noktasına getirip bırakmak olur. Bu hata 16 yıldan tekrar ediliyor.

Daha şimdiden kamuoyunda, "O otelde bir katliam müzesi açmak iyi olur" fikri yükseltilmeye başlandı bile; bunun hangi anlama geldiğini bilmeyen, bilemeyen entelektüeller, politikacılar (aralarında hükümetin bakanı da var), baskı grubu sözcüleri, 2 Temmuz'u genel çerçevesinden sıyırıp Sivas'ın orta yerine bir ibret müzesi açmakla iyi bir hamle yaptıklarını düşünüyorlar.

"Yanlış düşünüyorsunuz; bu olay hakkında pek az şey biliyorsunuz; bu hadisenin bilinmeyenleri, bilinenlerden daha fazla" dediğimizde ise bir internet kafeye girip hakaret mektupları döşeniyorlar.

Yukarıdaki dehşet listesine bakarak söylesinler, 93 yılı içinde meydana gelen toplu katil olaylarının her biri için bir müze, bir abide dikilmesi gerekmez miydi?

Hayır, bütün toplumun huzuruna ve barışına karşı işlenmiş bu gibi suçların ardından yapılacak ilk ve en anlamlı hareket, eylemlerin faillerini bulup yargının karşısına çıkarmak, olayları muğlâklık perdesi arkasında bırakmayıp kardeşliği ve iç huzuru "açıklık, sürat ve mutlak adalet" prensipleri ışığında yeniden tesis etmektir.

Şimdi bu dosya yeniden açılıyor; yeni bilgiler toplanıyor. Vaktiyle yapılması gerektiği hâlde yapılmayan, savsaklanan, gaflete uğrayan işlem basamakları hatırlanıyor. Aksiyon'dan Haşim Söylemez'in yaptığı habere göre Sivas Emniyet Müdürlüğü bünyesinde yeni bir araştırma ve soruşturma faaliyetine girişilmiş bulunuyor; bazı gazete haberlerine göre 2 Temmuz olaylarının 3. Ergenekon iddianamesinde yer alacağı belirtilmektedir.

Bu inancımı, daha doğrusu şüphemi zaman zaman dile getirmiştim; "Aynen Susurluk hadisesinde olduğu gibi bir kamyon bir otomobile çarpacak ve belgeler ortalığa dağılacak" yolundaki beklentimi hiç kaybetmedim, çünkü 2 Temmuz günü Sivas'ta olup bitenler, üç-beş fanatiğin, işsiz-güçsüz takımının kotarabileceği boyutun çok üstündeydi. Mutlaka ve mutlaka o gün orada olup bitenlerin, o gün ortalıkta görünmeyen bir üst akıl tarafından planlanıp sahneye konulmuş olması gerekiyordu bana göre. Oysaki basının büyük bir kısmı, meseleyi sadece fanatizmin zirveye çıkması penceresinden gördüler ve öyle değerlendirdiler; onların içindeki samimi insanları, duydukları derin acı sebebiyle ağzına geleni söyleyenleri ayrı tutuyorum fakat az önce küçük bir dökümünü verdiğim o genel çerçeveyi dolduran kanlı olayların perspektifinden bakınca, o günlerde (ve hâlâ) maksadını aşan iri iri laflar söyleyenleri, bombaların, silahların başlattığı terörü kamuoyuna yaymak ve toplumu ümitsizliğe düşürmek için kasden söylemediklerine inanasım geliyor.

Bu olayın araştırılması çok gecikti; çok geciktirildi. Aradan 16 sene geçti; son derece hayati pek çok delilin karartılmış, ortadan kaldırılmış olması ihtimâl dahilindedir fakat en soğukkanlı katilin, en akıllı suç planlayıcısının bile gizlemeye muvaffak olamadığı şeyler olmalı ve bunlar bulunacak. Mesela o gün, görevini yapmak yerine anlamsız ve çok sebepsiz bir yere paniğe kapılarak sokağı provokatörlere, katillere teslim eden, gerekli tedbirleri almayan, küçük bir hamle ile bastırılacak gösterileri seyretmekle yetinen yöneticilerin samimi ifadelerinde çok şey gizlendiğini tahmin etmek için kehânete gerek yok.

Biraz daha sabredeceğiz; bu esnada temkini, önyargıyı elden bırakmadan sabredeceğiz; bize sunulduğu şekliyle olayların çok basit kurgu (Gözü dönmüş dinciler, masum Alevi entelektüelleri cayır cayır yaktı!) ile gerçekleşmiş olmasının sebepleri üzerinde duracağız.

Toplumumuza, insanımıza, bir arada yaşama irademize göstermemiz gereken inanç yüzünden şüphelenmeye mecburuz.

Her adım başında dikilmiş nefret anıtları bizi selâmete götürmez. İşte o meş'um 1993 yılının bilançosu bile gösteriyor ki akıl almaz kışkırtma ve terör olaylarının çemberinden geçmemize rağmen yine de bir arada durmayı başarmışız; bundan sonrası daha kolay geçecek inşallah.

Sadece biraz sabır!

Evet, galiba 'Evrim' diye bir şey var!..

Yazının sonunu şöyle bağlamıştım, hatırlıyorum: "Kürt meselesi muazzam bir siyasî endüstri; Kürt meselesini çözmek, bu ortamda musluk suyuyla motor çalıştırmak gibi bir şey olacak Türkiye için. Petrol türeviyle işleyen motorlu araç endüstrisinden nemâlananlara hep birlikte dikkat kesilelim."

İşte şimdi dikkat kesiliyoruz, serâpa dikkat. Aradan bir gün geçti. Kürt meselesi elbette ki halledilmedi ama ortaya ciddi siyasî irade konuldu. Bir dizi toplantının ilki olduğu anlaşılan bir çalıştay yapıldı. 12 gazeteci, yazar bir araya gelip zihinlerindeki çözümü anlattılar. Bu bir niyet izharı.

Hemen akabinde bir parti başkanı, "12 kötü adam" tespitini yaparak, siyasî hayatı boyunca yaptığı konuşmaların belâgat zirvesine çıktı (ötekileri siz hesap edebilirsiniz artık). Bu partinin sonbaharda kurultayı var; siyasî gözlemciler, 12 kötü adam efelenmesinin dışarıdan çok parti delegelerine yöneltilmiş bir "safları sıklaştıralım arkadaşlar" çığlığı olduğunu söylüyorlar ama meselenin bir başka boyutu daha var: Ezkazâ Kürt açılımı herkesi tatmin eden bir sonuca doğru yürürse, rahmetli Bölükbaşı'nın "deprem çadırı"na benzettiği bu parti varlık sebebini neyle izah edecek?

Deprem tehlikesi yatıştığında deprem çadırının müşterisi de azalır; mâlum. Kürt meselesi, varlığını milli menfaatleri korumaya hasretmiş siyasî kuruluşlara hayat veren, uğursuz bir hayatiyete sahip. Tehdit yatıştığında cepheye yığınak yapmanın mânâsı da kalmayacak. Belki de "Gerekirse 50 yıl dağlarda gezeriz" gibi tüyler ürpertici lâflar etmenin ardında bu endişe var. Hazin!

Kürt meselesi muazzam bir siyasî endüstri. Bir endüstriyel modeli, bir üretim modelini tasfiye ederken o "iş kolu"ndan ekmek yiyenlerin hırçınlaşması tabiidir, eşyanın tabiatına uygundur.

O yüzden fena sinirlendiler. Çözüm arayışlarını "teslimiyet" gibi göstererek tribünleri tahrik etmeye çalışıyor, çalıştaya katılan 12 yazara bayramlık ağızlarını açıp irinli kelimeler saçıyorlar. Bunlardan biri, toplantının ev sahibi İçişleri Bakanı'ndan bahsederken komiklik olsun diye şöyle bir cümle kuruyor meselâ: "Bakan içeriden çıktığında makam arabası yerine

koruma polisinin sırtına binmediyse bile, saçları dikine dağınık ve gözlerinden birisi hafif küçülmüştü..."

Bir diğeri, "sarı sendikacı" kavramını çağrıştırsın diye "sarı basın" benzetmesini yapıyor; yazarları da, "Falan, filan.. Fetocu" diye aşağılıyor aklınca. Zaman Gazetesi yazarı iki arkadaşımızı ise ismen zikretmeyi bile lütûf sayıyorlar. Bunları okurken tabiat tarihi müzesinde camekân ardında sergilenen ilkçağ fosillerinin dile geldiğini görmüş gibi şaşırmadan edemiyorum. Evrim namına büyük kazançtır doğrusu!

Bu erken telâş, hatta infiâl bana rahmetli Nasrettin Hoca ile "bineği" arasında cereyan eden ve "Ben nerene vurdum, sen ise nerenden ses verdin?" diye biten o meşhur fıkrayı hatırlattı, gülümsedim...

Aklı başında tenkidler de seslendirildi; meselâ fikirlerini zaten her gün kamuoyuna rahatça duyurma imkanına sahip gazeteci yazarlarla ilk toplantıyı, üstelik Polis Akademisi'nde düzenlemenin hikmetinden sual edildi ve haklı tenkidlerdi bunlar; fakat "ya çözerlerse" diye eli ayağı titreyerek ağzına geleni savurmak şeklinde tecelli eden tepkilere bütün Türkiye bir "mim" koydu.

Dertleri milli menfaatleri savunmak mıdır? Keşke öyle olsaydı da çözüm için ne düşündüklerini öğrenebilseydik. Tezgahlarını zabıtaya kaptırmamak için yaygara yapan işportacılara benziyorlar sadece.

E, anlarız, ekmek teknesidir!

O taşın altına elimi koyuyorum

-Ooo ulu üstad, görüyorum ki siz de Kürt açılımını destekliyorsunuz; bir önceki yazınız, bazı eski dostlarınız arasında infiale sebep olmuş. Hayırdır?

-Anlatayım Çekirge. Sağolsun, eski okuyucularımdan biri mektup göndermiş, diyor ki, "siz yıllar önce 'Bizim Kürtler, neredesiniz?' başlığıyla Türkiye Günlüğü Dergisine bir yazı yazmıştınız; orada Kürt Meselesi'nin olmadığından söz ediyordunuz. Ne oldu, değiştiniz mi?"

-Değiştiniz mi?

-Çok açıksözlüsün; bir insana "değiştiniz mi?" diye sorduğunuzda, alacağınız her cevaba dudak bükme hakkınız doğar. Hayır değişmedim, o yazı hâlâ bana ait ve orada duruyor. Aradan şöyle böyle 15 seneden fazla zaman geçti, Kürt meselesi de olduğu yerde duruyor. Böyle bir meselemiz hiç olmayabilirdi fakat şimdi var...

-Sözünüzü kesiyorum, Kürt açılımını eleştiren muhalefeti siz de eleştiriyorsunuz fakat muhalefet, bu konuyu gündeme ABD'nin getirdiğini, Kuzey Irak'tan çekildikten sonra

bölgedeki otorite açığını kapatmak için Türkiye'yi kendi yerine ikame etmeye çalıştığını, hükümetin de bu plana itaat etmek zorunda olduğunu ileri sürüyor; ne diyeceksiniz?

-Hatta daha fazlasını da imâ ediyorlar; güya Türkiye, Kuzey Irak'a bir mânâda vesâyet edecek, hemen ardından Türk ve Irak topraklarını da kapsayan bir Kürdistan devletine yeşil ışık yakılacağından dem vuruyorlar ve bu çözüme tav olursak toprak birliğimizi kaybederiz, parçalanırız demeye getiriyorlar.

-Siz bu ihtimali ciddi bulmuyor musunuz?

-Niçin ciddi bulayım ki? Türkiye sadece Türkiye'de yaşayan Kürtler için değil Kuzey Iraktakiler için de bir cazibe merkezi durumunda. Belki bazı müfrit Kürtlerin aklından böyle bir senaryo geçebilir fakat burada kendini rahat, hür hisseden, sahip olduğumuz nimetleri itilip kakılmadan paylaşan Kürtler için, Türkiye'yi bırakıp böyle bir Kürdistan'da yaşamak hiç de tercih edilir bir şey sayılmaz. Ben Türkiye'nin bölünüp ufalanacağına asla ihtimal vermiyorum, rıza da göstermem; nitekim "ver kurtulcu" millîci arkadaşlara da hiç katılmadım.

-Peki çözümün ABD tarafından dayatılmasına ne diyeceksiniz; sizde hiç hamiyyet-i milliye kalmadı mı yani?

-Bir insanın ne kadar millîci olduğunu isbat mevkiinde kalması züldür Çekirge; hamiyet sahipleri kendileri kadar başkalarının da bu tarzda imtihana çekilmesine rıza göstermemelidir. Vatan sevgisini bir keskin satır gibi birbirimize sallamamalıyız. Çözümü ABD'nin dayattığı doğru olabilir ama unutma, vaktiyle bu sıkıntıyı başımıza çorap gibi geçirenler de onlardı ve biz devlet olarak, yazar-çizer takımı olarak bu olup bittiye karşı koyamadık. Tezkereyi Meclis'te reddettik ve sonuçlarına katlandık, yapabildiğimiz bu kadardı. Şimdi çözüm fırsatı varsa gerçekten, bunu desteklemek nâçiz fikrime göre hamiyyet-i millînin ta kendisidir.

-Yani dış güçlerin planına destek veriyorsunuz?

-Ne münasebet; çözüm ihtimaline destek veriyorum. Bölgeye huzur gelecekse, askerimizin, evlatlarımızın burnu kanamayacaksa, dağlar gibi askerî masraf yükünden kurtulacaksak çözüme karşı çıkmam; fakat muhtevasına dikkat kesilirim.

-Ama yine de pek hükümet yanlısı bir çizgide duruyorsunuz?

-Bu da pek itibari bir lâf Çekirge; herkes gibi benim de en temel dikkatim doğru düşünmek üzerinedir. Unutma ki hükümet Kürt açılımıyla büyük siyasi risk üstlendi; belki bu yüzden çantada keklik gibi görünen önümüzdeki seçimleri kaybedecek. Onlar ellerini taşın altına koydular ve öyle zannediyorum ki çözüm arayışları başarıyla sonuçlansa bile bu süreçte yıpranacaklar. Bu cesareti takdirle karşılıyor ve destekliyorum. Bana göre hamiyyet-i milliye sahibi olmak bunu gerektirir; elâlemin ne söylediği ise kendilerine...

Helikopterle uçmak!

Dediler ki, "Gazetenin yayın toplantısını perşembe günü Yozgat'ta yapacağız. Turkcell, 3G'nin tanıtım kampanyası için böyle bir faaliyet düzenledi. Helikopterle sabah Yozgat'a gidilecek, akşama dönülecek.

Gelir misin?"

Siz olsanız ne derdiniz?

-İyi güzel gidelim ama, ben helikoptere hiç binmedim. Bu âlete binip uçmak deyince -tırsımak değil de- hafiften gerginlik hissine kapılıyorum. Siz helikopterle gidin, ben bir gün öncesi akşamı Yozgat otobüsüne binip ufak ufak giderim. Sabah orada buluşuruz; böylesi daha iyi olur...

Der miydiniz?..

Demezdiniz; ben de öyle söyledim zaten; tırsımak, gerginleşmek gibi fiilleri hiç kullanmadan, "Aa ne güzel olur, gelirim." dedim.

Perşembe günü uçacağız (uçacağız diyorum ama on gün kadar öncesinden bahsediyorum); beni çarşamba günü -hadi sıkıntı demeyelim ama- daha önce bahsettiğim o "gerginlik" yokladı şöyle bir; ve dedi ki,

-Oğlum Ahmet, tamam anladık, helikopterle uçmak güzel, farklı bir tecrübe filan da; bu yaştan sonra neyine gerek? Şöyle usturuplu bir bahane uyduruver, "Memleketten misafirim geldi." veya "Tırnağımı derin kesmişim, pek acıyor" gibi beyaz bir yalan söyle, şu işten yüzünün akıyla vazgeç!..

Baktım, hayli mâkul bir fikir. "Hay hay!" dedim, "Vazgeçtim gitti; helikoptere binip uçmak benim neyime?"

Fakat o da ne? Ertesi sabah saat 7'de Zaman Gazetesi ekibi ile havaalanındaydık. Ortam neşeliydi; ben de gerginliğimi etrafa bulaştırmamak için neşeli görünmeye karar verdim fakat bu fikrim, helikopteri görünce değişti.

Yahu bir binek otomobili büyüklüğünde küçücük bir şey! Oysaki ben şöyle en azından otobüs cesametinde ağır, oturaklı bir şeyle uçacağımızı zannediyordum.

-Siz gidin, ben peşinizden geze geze gelirim demek için artık çok geçti ve öyle bir şey söylemiş olsaydım, başta Ekrem Dumanlı olmak üzere gazeteci arkadaşlarımın dilinden kurtulmam artık ebediyyen mümkün olmayacaktı.

Öteki arkadaşlar ise sanki Yozgat otobüsüne biniyorlarmış gibi ferah, neşeli, aldırmaz bir tavır içinde görünüyorlardı. Meğer öyle değilmiş, onların arasında da, benim gerginliğime benzeyen bir his içinde olanlar varmış fakat, onlar da benim gibi yiğitliğe toz kondurmaz bir eda takınmayı tercih etmişler meğerse... (Sonradan hepsi itiraf ettiler zaten!)

Helikoptere doğru yaklaşırken yiğitliğim tuttu, "Eğer sizce mahzuru yoksa ben pilotun yanına oturayım da güzel güzel fotoğraf çekebileyim." diyecek oldum. Hemen koro halinde, "A, tabii Ahmet abi, buyur sen öne geç; biz arka tarafa sıkışır otururuz." diye bir umumi hüsn-i kabul gösterdiler. Doğrusu hoşuma gitti, "Sağolsunlar, gazetemizin gençleri hatırımı sayıyorlar." diye düşündüm.

Besmele çekip ön koltuğa, kaptan pilotumuzun sol tarafına oturdum. Manzara-i umumiye aynen şöyle:

Oturacak yerin genişliği tabure büyüklüğünde. Sağ ve solunda dayanıp yaslanacak bir yer bulunmuyor. Başınız cam tavana değdiği için biraz sinerek oturmak ve kabin içinde haberleşmek için telsiz kulaklığı takmak zorundasınız. Hemen ayak altında ise iki tane pedal duruyor. Uçuşa başlamadan önce pilotumuz,

-Aman hocam, sakın bu pedallara dokunma, ayaklarına sahip çık! diye ikaz edince ayak kımıldatacak yer de kalmadı. Sağım solum elektronik cihazların düğmeleri ile dolu. Böyle "rahat ve ferah-fahur" bir yerde kucağımda kocaman fotoğraf makinası ile fotoğraf çekmek, takdir edersiniz ki hiç de kolay iş değil.

Arkadan Mehmet Kamış sesleniyor,

-Rahat mısın Ahmet abi?

"Sağolun, rahatım filan..." diyorum ama bir metre çapında camdan bir fanusa girip de (üstelik ayaklarınızı bastığınız zemin de camdan; aşağısı görünüyor) ayaklarınız yerden kesilince rahatlığı düşünmeye fırsat kalmıyor.

Efendim helikopter uçuşu şöyle bir şey; başınıza gelirse yabancılık çekmeyiniz diye, bir nevi memleket hizmeti kabilinden anlatıyorum.

Eskiden kahvelerde tahta iskemleler olurdu. İşte onlardan birine oturmuşsunuz ve bu iskemle birdenbire uçmaya, yükselmeye, sağa-sola dönmeye başlıyor. "Aman Müslümanlar tutunacak bir yer!" diye sağa sola yeltenmek nafile. Yer yavaş yavaş uzaklaşmaya başlıyor, binaların çatısı üzerinden yükseliyorsunuz, minarelerin ucuna dokunacak kadar yakın hissediyorsunuz; yerle irtibatınız kesiliyor.

Uçağa can kurban arkadaşlar! Helikoptere göre uçak, cılga yola göre otoyol gibi.

Her neyse, yakıt ikmali için Ankara'ya konuverdik. "Yarabbi şükür!" nidalarıyla Ankara toprağına ayak basınca, "Siz gidin arkadaşlar, ben otobüsle geze geze gelirim" fikri yeniden üstüme çöreklendi. Kahvaltılık bir şeyler atıştırıp Yozgat'a doğru havalanmak için yeniden "uçan iskemle"ye doğru yürürken aklıma ucuz bir cingözlük geldi, dedim ki,

-Arkadaşlar, ön koltuk şahane bir yer; orada tek başıma oturmak içime sinmedi. İsterseniz bu zevkten istifade etmeniz için yerimi size devredebilirim.

Ekrem Dumanlı "Ne oldu Ahmet abi, yoksa korktun mu?" diye takılsa da yerimi ona verdim. Bu esnada Mehmet Kamış'ın yol esnasında bütün iniş kalkışlarda telefona sarılarak meçhul bir adrese tekmil vermesi herkesin dikkatini çekti. Dönüş yolunda Mehmet'in, kaptan pilotumuza, "Biraz yüksekten gitmiyor muyuz; bana öyle geliyor ki biraz da alçaktan uçsak daha iyi olacak!" şeklinde niyazda bulunması şamatayı iyice artırdı.

Kamış'ın en az benim kadar helikopter uçuşundan "gerginliğe" kapılmasını hisseden Ekrem Dumanlı, pilota, "Arıza esnasında ne yapıyorsunuz?", "Helikopterde paraşüt var mı?", "Bir helikopterle ne tür akrobatik hareketler yapılabilir?" türünden sorular sorarak Mehmet Kamış'ı ince bir taktikle "terörize" etmeye başladı. Kaptan pilotumuz, arkada çevrilen muhabbetten habersiz, "Elbette isterseniz size bunlardan birkaçını gösterebilirim hemen!" demez mi?

Halimizi görmeliydiniz: Kaptan'a, bizlere böyle bir iyilikte bulunmamasını rica etmek maksadıyla ne türlü diplomatik manevralar geliştirdiğimizi yazsam, dünya ödleklik edebiyatının en nadide metinlerinden biri olurdu.

Uzatıyorum; o gün dört kere havalandık ve dört kere yere salimen konmayı başardık. Her kalkışta kapıldığım endişe, her sâlim inişte yerini "Çok şükür!" duygularına terkediyordu. Neticede helikopteri sevdim fakat -Allah eksikliğini göstermesin- onsuz da seyahat edilebileceğine karar verdim.

Ben bu tarzda kendi kendime prensip kararları alırken Ekrem Dumanlı ise Turhan Bozkurt'a, ikinci el helikopterlerin kaça gittiğini sormaktaydı!

Neyse ki pahalı imiş; bayağı pahalı; ikinci eli 7-8 milyon dolar civarında...

Bir helikopter tecrübesini böyle yaşadım. Dönüşte ayaküstü gazeteye uğradık. Hafta sonu eklerinden sorumlu yönetmenimiz Abdullah Kılıç bana o soruyu doğrudan yöneltti, "Korktun mu Ahmet abi!" dedi. Ben de ona, "Korkmadım dersem yalan olur, Abdullahcığım!" diye cevap verince Abdullah çözüldü, "Ben biliyordum zaten Ahmet abi!" dedi, "Ben de davetliler listesinde vardım ama helikopter lafını duyunca hemen mazeretim geliverdi."

Hiç helikoptere binmemiş olanlarımıza durumu kısaca özetleyeyim: Helikopter iyi, faydalı ve pahalı bir vasıta. Allah eksikliğini vermesin, fakaaat...

CHP'nin Florya eylemini destekliyorum fakaat...

Bu defa CHP'yi destekliyorum; bu, hem benim için hem de CHP için çok hayırlı ve ilginç bir noktadır; hayırlıdır, çünkü bu satırların yazarının müfrit CHP aleyhtarı olmadığını gösterdiği gibi CHP'nin -pek sık olmasa da- herkesin destekleyebileceği eylem ve tutumlar içine girebildiğini gösterir.

CHP İstanbul il teşkilatı, geçtiğimiz cumartesi günü Florya sahillerindeki Güneş plajının yeniden halka açılması için bir gösteri düzenledi. Daha önce il başkanlığından yapılan açıklamada, "Atatürk'ün 73 yıl önce vatandaşlarıyla birlikte yüzdüğü Florya Güneş Plajı, AK Parti zihniyeti tarafından çevresi tel örgülerle çevrilerek halka kapatıldı. Bir zamanlar Atatürk ile birlikte modern Türk kadınının serbestçe yüzdüğü plajda bugün sadece AK Partililerin haşemalı eşleri yüzüyor. CHP İstanbul Kadın Gençlik Kolları, Milletvekilleri ve İl Başkanı Gürsel Tekin tarihe mal olan plajın bugün getirildiği noktayı protesto edecekler" denilmişti.

Sözlerinde durdular; cumartesi günü Güneş Plajı önünde toplanan CHP'liler, "AK Parti elini plajlardan çek", "Türkiye laiktir laik kalacak" diye slogan atarak anlamlı bir pankart açtılar. Pankartta şöyle yazıyordu: "Atamız burada denize girdi, biz de burada denize gireceğiz!"

Akşam haberlerinde konuyla ilgili görüntüler de vardı; etrafı tellerle çevrilerek boşaltılmış plajda, üç-beş kişinin denize girdiği, birbirlerine su çırpıtarak eğlendikleri görülüyordu. Bu birkaç kişinin ikisi haşema dediğimiz kapalı kadın deniz kıyafeti içindeydiler!

Kötü manzara: Plaj kapatmanın bir mantığı olur; su kirliyse, o birkaç kişinin sağlığını niçin önemsemezsiniz; temizse, niçin isteyen vatandaşı denize girmekten alıkoyarsınız? İzahı yok!

İşte burada CHP'ye katılıyor ve koyduğu kararı eş-dost için ihlâl eden İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ni kınıyorum; tabii, Güneş Plajı daha önce kamu mülkiyetinden çıkarılıp şahsi mülkiyete geçtiyse o başka; öyle bir bilgi de yok zaten.

Buraya kadar beraberiz sevgili CHP İstanbul il teşkilatı, fakat size kötü bir haberim var: Tezelden, "Atamız burada denize girdi, biz de burada denize gireceğiz!" yaklaşımını terketmeniz gerekiyor. Niçün, izah ediyorum.

Atatürk Florya'dan denize girerken, o günlerde canı isteyenin Florya'da karpuzunu, şambriyelini, mangalını kapıp denize girebildiğini düşünmüyorsunuz herhalde? Atatürk devlet başkanı! Devlet başkanının denize girdiği yerde, Anadolu kırsallarından kopup gelmiş insanların denize girebildiğini aziz Cumhuriyet tarihimiz henüz kaydetmiş değildir; nitekim, "Hâlk plajlara hücum etti, vatandaş denize giremiyor" darbımeselinin efsâneleştiği yıllardır bu yıllar. Hatırlarsınız!

Emsâliniz yanlış arkadaşlar: Dolmabahçe'yi gözünüze kestirip, "Burası Atatürk'ün Sarayı idi; binaenaleyh ben girer burada gecelerim; para da vermem" diyemezsiniz meselâ; Ortaköy

sahilinde demirli duran Savarona'ya çıkıp, "Çek bakalım kaptan, Atamızın yatıyla şööyle güzel bir boğaz turu yapalım" diyemeyeceğiniz gibi...

Florya'da çekilen fotoğraf ve siyah-beyaz belgesel film karelerinde gördüğünüz insanlar "hâlkımız" değildi; bunu biliyorsunuz değil mi, onlar bazı "vatandaşlar" idiler. Hâlkımızın o günlerde -nasıl söylenir bilmem- pek öyle denize girme kültürü yoktu (hâlâ da yoktur, misâl; ben!) Sıcaktan bunalanlar sair yerlerde canlarının çektiği yerden denize girebilirlerdi; bugün de öyle yapıyorlar; misâl, göbeğini kaşıya kaşıya sahildeki belediye parklarında gün boyu piknik yapan, kaldırımda mangal yakan kavruk halkımız.

Bunlar can sıkıcı ve ufak-tefek ayrıntılar canım; ben yine de sizlerle bir noktada hemfikir olmama çok memnun oldum sevgili CHP'liler.

Üçüncü köprü niçin yapılmamalı?

Hükûmet, İstanbul'a üçüncü köprüyü yapmak için kolları sıvamış görünüyor; bu niyetin duyurulmasıyla birlikte Türkiye'deki geleneksel köprü aleyhtarı "istemezükçüler" hareketlendiler ve köprüyü yaptırmamak için seslerini duyurmaya başladılar.

Henüz yeri kesin olarak belli olmamakla birlikte üçüncü köprünün Beykoz'la Sarıyer'i birleştireceği de belli oldu; bunun üzerine tamamen sivil toplum ürünü bir inisiyatifle geçtiğimiz ay (18 Temmuz) köprü aleyhtarları bir bildiri yayımlayarak Sarıyer'de bir gösteri yaptılar. Gösteriye katılmadım; eğer yanlış bilmiyorsam basın da bu toplantıya pek ilgi göstermedi. Oysaki gönül, köprü meselesinin daha etraflı şekilde tartışılmasını, lehte ve aleyhte görüş sahiplerinin kaale alınmasını arzu ediyor.

İlk iki köprü, tıkanan İstanbul trafiği için hem bir soluk borusu görevi gördü, hem de İstanbul'un trafik meselesini ağırlaştıran bir tesir yaptı. Bugün aklı başında hiç kimse köprüsüz bir İstanbul düşünemez ama üçüncüsü için aynı şeyi söylemek mümkün mü?..

Üçüncü köprü pekâlâ tartışılabilir mahiyet taşıyor, çünkü boğazın iki yakasını Üsküdar'la Yenikapı hattında birbirine bağlayan Marmaray projesi'nin önümüzdeki yıl, en kötü ihtimalle 2011'de devreye girmesi bekleniyor. Marmaray, iki kıta arasındaki bağlantıyı denizin altından demiryoluyla birleştirecek ve her iki köprünün de yoğunluğunu azaltıcı bir tesir yapacak. Ticari emtia ve insan taşımacılığı bakımından Marmaray'ın üçüncü köprüyü ikame etmesi pekâlâ mümkün. Öyleyse üçüncü köprüye niçin ihtiyaç duyulduğu konusunda hükûmetin İstanbulluları çok iyi bilgilendirmesi ve ikna etmesi gerekiyor.

İtirazcılar sebeplerini son derece açık bir dille seslendiriyorlar; buna göre üçüncü köprü İstanbul'un Beykoz sırtlarındaki kuzey ormanlarının tahribi anlamına gelecektir. Uzmanlar "ana bağlantı ve yan yolların orman içinden geçmesi şart değil, viyadükler ve tünellerle artık bu problemi aşabilecek noktadayız" diyorlarsa da şahsen bu izahı yeterli bulmuyorum; zira

köprüye her iki yakada bağlantı verecek tali yollar etrafında yeni yerleşim yerlerinin ve hizmet veren tesislerin belirmesi bugünkü şartlar çerçevesinde kesinlikle engellenemez; bu durumda Beykoz ve Sarıyer sırtlarındaki ormanlık arazi, en geç on yıl içinde ortadan kaybolur, betonlaşır.

İkinci olarak itirazcılar, İstanbul'un su havzasının mahvolacağını ileri sürüyorlar; bu itirazı da ciddiye almak gerekir, çünkü İstanbul'un en büyük temiz su kaynaklarından Ömerli barajında toplanan sulara bu bölge havza teşkil ediyor.

İtirazcıların üçüncü gerekçesi, ilk ikisi kadar makul değil: "Onbinlerce İstanbullu'nun evsiz kalması, barınma hakkının gaspedilmesi" zayıf bir itiraz. Türkiye'de kamu yararına kamulaştırma yıllardan beri yapılıyor ve kamulaştırma bedellerine karşı yıllardan beri itiraz davaları açılıp karara bağlanıyor.

"Şehir içi trafiğinin çözülmek yerine, trafik çilesinin daha da artacağı" gerekçesini ise isabetli ve doğru buluyorum. İstanbul'a yeni yollar, yeni köprüler, yeni tünel ve viyadükler yapılması, trafik çilesini ve yoğunluğunu azaltmıyor, aksine artırıyor; çünkü bu usûller İstanbul'u büyütüyor. İstanbul zaten tabii büyüklük sınırlarını taşarak azmanlaşmış bir şehir; hattâ bir şehirler silsilesi. Her yeni yol, yeni mahalleler, yeni hizmet binaları, yeni nüfus yerleşimlerine dönüştüğü için çare olmuyor.

İstanbul için yapılacak en büyük iyilik İstanbul'u büyütüp genişletmek değil; tam aksini yapabilmektir; ne var ki İstanbul bu hususta bütün trenleri kaçırmış sayılabilir. Bu şehrin trafiği, bazen son derece saçma sebeplerle sabaha karşı saatlerinde bile kilitlenebiliyor. Nüfus ve yerleşim ağırlığının çevre ilçelere dağıtılması da problemin çözümüne kifayet etmiyor. Barınma yerleri ile iş merkezleri arasındaki yoğun hareketlilik, mesai saatlerinin başlangıç ve bitiş zamanlarında trafiğin soluğunu kesiyor. Asıl çare, "uydu şehirler" tarzında ekonomik faaliyetlerin merkezden uzaklaştırılabilmesindedir. İstanbul bu çareyi de denemiş fakat yeterli olmuyor.

Kısa zaman içinde İstanbul'a nefes aldıracak en pratik, net ama en zorlu tedbir, trafiğe giren araç sayısının azaltılması, hatta durdurulmasıdır; nitekim itirazcılar, trafiğe her gün 500 yeni aracın katıldığını söyleyerek köprüye karşı çıkıyorlar. Bu tedbire araç kullanıcılarından önce otomotiv sanayii işverenlerinin ne kadar şiddetli bir itirazla karşı çıkacaklarını kolayca tahmin edebiliriz; ilk planda çalıştırdıkları işçi sayısını azaltarak hükûmete baskı yapmayı deneyeceklerdir ve Türkiye'de henüz hiçbir hükûmet, İstanbul trafiğine yeni araç katmamak konusunda kararlı davranabilecek gibi görünmüyor. Bu arada plaka rakamlarına göre tek-çift uygulamasına gitmenin akıllıca olacağını zannetmiyorum. Trafikte kurallara pek aldırış etmeden hareket etmeye alışkın İstanbullu sürücüler, kısa zaman içinde bu tedbiri de boşa çıkarmanın yolunu kolayca bulurlar.

İstanbul meselesi, Türkiye'nin en büyük meselelerinden biri, çünkü bu problemi çözmek, medenî bir meydan okumadır, büyük bir başarıdır. İstanbul meselesini çözen bir Türkiye'nin önünde hiçbir problem dayanamaz.

Köprüye itiraz edenler kirlilik, gürültü ve kargaşanın artacağından bahsediyorlar; bu doğru bir tesbit fakat İstanbullular için artık anlamını kaybetmiş bir ihtiyaca karşılık geliyor: İstanbullular steril çevre şartlarının, sükûnetin ve huzurun ne olduğunu artık hatırlamıyorlar bile.

İtirazcıların hazırladığı bildiri pek çok İstanbullunun zihin karışıklığını aksettirmesi bakımından ilginç bir belge. Çoğunluğu itibariyle haklı gerekçeler ileri süren itirazcılar, neticeyi politik bir duruşla berbad etmişler ve bakın bildirinin sonunu nasıl bağlamışlar:

"3. Köprü, AK Parti'nin bugüne kadar temsil ettiği ve işbirlikçiliğini yaptığı uluslararası sermayenin taleplerini emir kabul edip, onların ihtiyaçları adına işlemekte tereddüd etmeyeceği bir cinayettir. Tüm bunlar gösteriyor ki 3. Köprü bir avuç rantçının kasalarını doldurmak için zorla dayattıkları bir ihtiyaç, İstanbul halkına, kente, çevreye, doğaya karşı işlenecek bir cinayettir." (Cinayet kelimesi, herkes iyice anlasın diye büyük harflerle yazılmış!)

Türkiye'de bile artık miadını doldurmuş çocukça bir politik dille kaleme alınan bu cümleler, üçüncü köprünün büyük ihtimalle Beykoz'la Sarıyer arasında bir gün iki yakayı yeniden bağlayacağını gösteriyor bence. Bir meseleyi haklı gerekçelerle savunmak bir şeydir; o haklı gerekçelerin arasında pek ucuzundan sol özentili kötü ve yanlış cümleler sıkıştırarak bir taşla iki kuş vurmaya çalışmak çok daha başka bir şey.

İtirazcılar, galip ihtimalle bu mücadeleyi kaybedecekler, çünkü temel meseleleri köprüyü yaptırmamak değil, hükûmete dirsek çakmak! Oysaki meseleyi daha düzgün ve apolitik bir dille seslendirebilmiş olsalar daha geniş bir taraftar desteği bulmaları işten bile olmayacaktı.

İstanbul'a yapılması düşünülen üçüncü köprüye itirazı, marjinalleşmiş, radikal çizgiye düşerek etkisizleşmiş entel sol grupların inisiyatifine bırakmamak gerekiyor; bu çok daha ciddi bir mesele.

Üçüncü köprüye kendi gerekçelerimle karşıyım ve bu gerekçeleri yukarıda sıraladım. Üçüncü köprü, sonraki dördüncüyü tetiklemek ve İstanbul'u bakir Karadeniz kıyılarına doğru engellenemez bir haz ve hızla irileştirmekten başka işe yaramayacaktır.

Bu köprüyü Beykoz'la Sarıyer arasına değil de, yönetici kafanın zihnindeki ihtiyaçla makuliyet noktaları arasında kurabilirsek davayı kazanırız; aksi her türlü çözüm, çözümsüzlüktür.

Deniz Feneri'ni yazıyorum!

Florya Plajı'ndan bahseden yazıya üç ilginç tepki geldi. İlki CHP İstanbul İl Başkanı Gürsel Tekin'in nâzik telefonuydu; hâl-hatır sordu, teşekkür etti, kısa sohbet esnasında ben de ona nezaketi için teşekkür ettim.

İkincisi İBB Basın danışmanının açıklamasıydı; kısaca CHP'lilerin meseleyi abarttığını ve yanlış yönlendirdiğini, belediyenin İstanbul sahillerinde uzun yıllardır iyileştirme çalışmaları yaptığını, Florya'da ise deniz henüz temiz olmadığı için bölgenin kapatıldığını ifade ediyordu; onlara da konuya gösterdikleri ilgiden ötürü teşekkür ettim.

Üçüncüsü bir CHP'liden gelen mektup; diyor ki, "Biz CHP'liyiz, burası tamam; sen ne ayaksın anlayamadık; Fethullahçı mı, faşist mi, komünist mi; nesin sen?"

Memnuniyetsizliğini bildirmek, içindeki hıncı dışarı atmak veya düpedüz hakaret etmek isteyen okuyucu kitlesi genellikle "olsa olsa öyledir" zûm-ı bâtılıyla "Fethullahçı" sıfatını layık görüyor evvelâ; sonra saydırmaya başlıyor, "Siz zaten böylesiniz; devleti ele geçirdiniz vb..." Bir başka cins tür hakaret imâsı, hükümet yalakası olduğuma dairdir. Türkiye'de hükümeti herhangi bir konuda desteklemeyi ve haklı bulmayı kesinlikle en büyük alçaklık ve namussuzluk zanneder bir medium akıl kuşağı var çünkü; insanlara küfreder tonda, "sen hükümet yandaşısın" diyorlar.

Bu arada "Türkçü, kafatasçı, faşist" diye niteleyenler de oluyor eksik olmasınlar, "satılmış, Amerikan uşağı, AB borazanı, dönek" diyenler de... fakat içlerinde en eğlendirici olanı, "İşine geleni elbette yazarsın, sıkıysa Deniz Feneri'ni de yaz da görelim" diye efelenen arkadaşlar...

İşte yazıyorum: Deniz Feneri'nden kimseyi tanımam; hiçbir faaliyetine katılmadım, aynî-nakdî hiçbir alışverişim olmadı. Vaktiyle dindar insanlardan para toplayan kuruluşların ayağını denk almasını, elin üç düşündüğü yerde üçyüz kere dikkat kesilmelerini ifade eden bir şeyler yazmıştım. Yine altını çiziyorum: Hükûmet şu Deniz Feneri meselesini ciddiye alsın, soruştursun, tahkikat lazımsa açtırsın, mesulü varsa adalete teslim etsin; içinde çürük elma varsa ayıklasın veya "her şey tertemizdir; hodri meydan bre" diye bir kamuoyu açıklaması yapsın; biz de dahlimiz olmadığı halde şunun-bunun hakaretine uğramaktan kurtulalım. (Bu defa başka şey bulurlar ama!)

Hükümet yandaşlığına, "yandaş medya yazarlığı"na geçelim mi?

Geçelim haydi fakat hayal kırıklığına uğrarsanız karışmam: Hükûmetle, devletle, AK Parti ile, öteki partilerle, herhangi bir belediye veya kamu kuruluşu ile herhangi bir iş bağlantım, kazancım ve beklentim yoktur. Olsa da beceremem; iş takibi, aracılık hiç yapamam, utanırım, ta'bıma uygun değil. Bizimkisi lâf ü güzâf; o kadar!

"Anladık yemedin, çalmadın, çırpmadın demek ki zevk için, spor olsun diye hükümet taraftarlığı yapıyorsun" diyecekler çıkabilir;

Ve kırk defa yazmışızdır ki, AK Parti üç-dört yıl öncesine kadar, iktidar olmasına rağmen kurum kimliği oturmuş bir siyasi parti bile değildi, onu sizler zorla, ite-kaka demokrasiden, hukuktan yana tavır almaya mahkûm bir heyet haline getirdiniz; taşlaya taşlaya büyüttünüz ve sizin sayenizde artık AK Parti diye siyasi bir kurum var ve bu kurum yavaş yavaş, eğreti elemanlarını tâli derecede bırakarak kendi içinde rafine bir çekirdek heyetine doğru mesafe almaktadır.

Sâyenizde, sâyenizde...

Başa dönelim; "Biz CHP'liyiz" diye övünen okuyucuya imrendim ve adama hak veriyorum; ben de tek kelimelik sıfatlarla kendimi bir çırpıda tarif edebilmek isterdim; büyük saadettir; ben o saadetten mahrumum, fakat şikâyetçi de değilim. Bu durumuma uygun birkaç fıkra ve beyit aklıma geliyor ama yazamam, siz anlayın artık!

'Dağda 50 yıl' fizibilite raporu

"İşler sarpa sarar ve vaadettiğimiz üzere cumhur-cemaat 50 yıllığına dağa çıkmak zorunda kalırsak hazırlıklı olalım" ifadesiyle gösterdiğiniz lüzum ve istikamet üzerine hazırlanan "Dağda 50 Yıl" başlıklı fizibilite raporu ekte takdim olunmuştur. Saygıyla arz ederim.

Efendim, dağa çıkmak, evvelemirde çevreci, sağlığa faydalı ve tabiatla ahenk kurmak için son derece elverişli bir eylemdir. Ayrıca dağa çıkmak demek, bir yerde yerleşip kalıcı olmamak, bina, dam, yol, köprü, viyadük yapmamak; asansör, otomobil gibi medeni araçlar kullanmamak, çevreye zarar verici türden enerji kaynaklarından feragat etmek anlamlarına da geldiğinden teknolojik medeniyetin zararlarına karşı felsefî bir aksiyon olarak da okunabilir. Dağlarda geçirilecek 50 yıl, üyelerimizin fizikî performansı açısından kesinlikle olumlu sonuçlar doğuracaktır. Ne var ki, dağa çıkmanın bazı küçük mahzurları da yok değildir; meselâ haberleşme ihtiyacının bundan böyle temel olarak konvansiyonel usullerle (ulak, tatarağası, posta güvercini, muhbir, yayla dedikoduları) çözmek zorunda olduğumuzu hatırlatmak isterim. Cep telefonu, telsiz, internet, laptop kullanımı, güneş enerjisi ile çalışan taşınabilir sistemlerle belki sağlanabilir ama ne kadar pratiktir bilinmez. Dağda gezmek demek mütemadiyen yer değiştirmek demek. En azından 30-40 kiloluk bir sırt çantası gerekir her kişi için. İçinde uyku tulumu, mat, basit mutfak avadanlığı, birkaç kiloyu geçmeyecek ağırlıkta yiyecek malzemesi, matara, dürbün, kar ve güneş gözlüğü, sağlık ekipmanı ve küçük bir çadır bulundurmak şarttır. Ayrıca yedek bot, iyi bir parka, kaliteli yünden iç çamaşırı taşımak hayati derecede önemlidir.

Lojistik destek meselesi çözümlenebilir. Her ihtiyaç anında markete gitmek olmayacağından belirli yerlere acil gıda malzemesi depolamak lazımdır. Hangi dağa çıkılması arzu ediliyorsa

iklim şartlarına dayanıklı depolar, en iyisi tabii mağaraların yeri belirlenmelidir. Dağda aynı yerde birkaç gün üst üste kalmak olmaz; belirli aralıklarla yer değiştirmek şarttır; bunun için idmanlı bulunmak, icabında birkaç saat içinde sırtta otuz kiloluk yükle seri şekilde bin metre tırmanıp sekiz-on km. yürüyebilecek personelin dağa çıkması önemle tavsiye olunur. Bundan dolayı dağa çıkacak kişilerin 18-30 yaş aralığında olması, buna mukabil yönetici heyetin dağa çıkmak yerine, tenha ve yaylalık yerlerde kalıcı karargâhlarda barınması daha elverişli olacaktır; bununla beraber karargâha baskın ihtimaline karşı yönetici personelin sabahları kültür-fizik idmanı, akşam üzeri ferahlık bastığında kısa yayla yürüyüşleri yapması faydalı olur.

Raporuma nihayet verirken, üzerime vazife olmadığı halde şahsi birkaç görüşümün değerlendirilmesini isterim: Sokağa inmek, dağa çıkmak gibi ihtimâller arasına kendimizi hapsetmeksizin düzde siyaset geliştirmenin, daha uygun bir gelecek stratejisi olacağını nâçizâne belirtirim; burada "geliştirmek" fiilinin altını önemle çiziyorum. Türkiye'nin meseleleri karşısında işe yarar bir alternatif siyaset geliştiremediğimiz hallerde, aklımıza ilk gelen şeyleri telaffuz etmenin iyi bir yol olmadığı açıktır. Üstelik yukarıdaki raporum, yaz mevsimi şartları dikkate alınarak hazırlanmış olup moral bozmamak için kış şartlarına değinmedim. Daha bunun, -Allah muhafaza- hastalığı, sakatlığı var, uzun süreli tedavi gerektiren tatsızlıkları var...

Son söz olarak raporumu şöyle bağlıyorum: Bu iş galiba tahakkuk edecek ve çözüm arayışları konusunda bir ilkbahar havası esmekte. Biz de "Dağa çıkarız ha!" demek yerine bu sürecin içinde yer alıp, "Milletimizin benimsediğini biz de benimseriz" demiş olsak ve yapıcı katkılarda bulunsak daha iyi olmaz mı diye düşünmekteyim.

Arz ederim.

Yaşlı hanımların hiç geçmeyen güzelliğine dair

Biliyorum, hanımların büyük çoğunluğu, olduklarından genç ve güzel görünmekten haz duyarlar. Dünyada endüstriyel faaliyetin çok önemli bir kısmı, hanımların makyaj ihtiyaçlarını karşılamak üzere çalışıp duruyor.

Miktarını bilmem fakat çok büyük rakamların söz konusu olduğu muhakkaktır. Yüzbinlerce insan bu sektörden ekmek yiyor.

Değerli büyüğümüz, Ajda Pekkan Hanım-efendi'nin genç ve güzel görünmek için, pek çok hanım gibi kendine bakması, birtakım tedavi ve operasyonlara rıza göstermesi, bu uğurda mühim meblağlar harcayıp düzenli olarak sportif faaliyetlerle uğraşmasını anlayışla karşılıyoruz; onun "Süperstar" unvanını korumak için kendini salıvermek yerine müthiş bir azimle uğraşması ancak takdir edilebilir.

Elbette bu arada, Ajda Pekkan'ın ilk filmlerini kısa pantolonlu halimle seyretmiş bir ilkokul öğrencisi olarak onun her daim genç ve güzel görünme gayretini hem takdir ediyor, hem de aynaya baktıkça, "Şu sıfatını süperstarımız görse sana baba diyesi gelir." diye kendimle dalga geçmeden edemiyorum.

Biliyorum, artık erkekler hanımlarla "genç ve fit" görünmek kulvarında eşit avantajlara sahipler; bu uğurda didinip duran erkeklere "metro..." ile başlayan bir isim veriyorlardı fakat nedense gerisini hatırlamayadım (Metrobüs diyeceğim ama değil!...). Bu arkadaşlarımız aynen hanımlar gibi güzellik salonuna (Aslında yakışıklılık salonu olmalı değil miydi; mâlum, biz Türkçe'de erkeğe güzel demeyiz. Mâlum meseldir, derler ki, "Erkeğin çirkini güzeli olmaz.") gidiyorlar, kaşlarını aldırıyorlar, "istenmeyen tüyler"ini yolduruyorlar, cilt besleyici kremlerden kavanozlar dolusu kullanıyor, saçlarına ilave yaptırıyor (neydi onun adı?), fön bile çektiriyorlar.

Kabul ediyorum; eğer azmetse idim, ben de şu yaşımda Süperstarımızın babası gibi değil de, şöyle en azından kuzeni veya yeğeni gibi görünebilirdim fakat yanlış eğitimin kurbanı olmuşum. O yüzden "Eğitim şart azizim!" diyenlerin akıllarına hayran oluyorum. Eğitim hakikaten şart, bize de vaktiyle "Bakımlı erkek olmak lazım!" diyenler, yol gösterenler olsaydı, el'an kuzularla kırkılıyor olmasak bile Ajda Pekkan'ın kuzeni imiş gibi görünmenin yolunu bulabilirdik.

Olmadı.

O yüzden değerli gazetelerimizin çok önemli sayfalarında Süperstar'ın genç duruşunu, sahnede müthiş bir enerji ile dans etmesini, saatlerce şarklı söylemesini ve o çok tekrarlanmış tâbirle geçen yıllara "Bana mısın?" bile demeyişini hikâye eden standart haberleri gıbta ile takib ediyorum.

Siz bilmezsiniz; ben vaktiyle Ajda Pekkan'ın sinema sanatçılığından şarkıcılığa geçtiği yıllarda başına gelen o ufak iş kazasını bile hatırlıyorum.

Sene 1948!

Şaka şaka! Sene 1965'ten sonra bir yıl, belki 68. Ajda Pekkan bir konser vermek üzere Adana'ya gidiyor. Sahneye çıkıyor. Şarkısını söylüyor ve bilin bakalım Adanalılar ne yapıyor?

Bunu ben söylersem şimdi birkaç Adanalı çıkar, "Hayır efendim, sen güzel ve sanatsever Adana'mıza hakaret edemezsin; biiz..." diye başlayan uzun bir nutuk çekerler; onun için söylemiyorum, sükût ile geçiyorum. Sadece şu kadarını çıtlatmakla iktifa edeceğim. Süperstarımız Ajda Hanım'ın o seyahatten pek de yüksek bir moralle dönmediğini yazmıştı gazeteler. Ben onların yalancısıyım şahsen.

Bu kadar şamata yetişir; şimdi işin ciddî faslına geçebiliriz.

% 99'umuz aynanın karşısına geçip suretlerine bakıp bakıp, sonra hafiften iç geçirerek, "Demek ki nasibim bu kadarmış; Rabb'imin verdiğine şükür." diyerek öteki işlerle uğraşmaya başlarız.

Müteveffa Michael Jackson böylelerden değildi; % 1'e girenlerdendi. O galiba bundan seneler önce aynaya baktı, baktı ve "Nedir bu be; şu suretimi değiştirmenin bir yolunu bulmazsam gözüm açık gider arkadaş!" diyerek modern bilim ve tıbbın kapılarını aşındırmaya başladı.

Mâlumunuz modern bilim ve tıp el ele vermişler, hergün ilerleyip gidiyorlar; bunları iki gün üst üste aynı adreste bulana aşkolsun!

Jackson azimliydi, işi gücü bırakmadan (Çünkü büyük para gerektiriyor bu faaliyetler; yüzünden şikâyeti olanların aklında olsun) bilimle tıbbı takip etmeye başladı. Değmiş, değmemiş derken burnunu, kulağını, ağzını, çenesini, şakak kemiklerini, kaşlarını düzelttirdi. Nitekim müteveffayı ilk gençlik resimlerinde Bronx sokaklarında rastlanabilecek sıradan bir siyâhi olarak görüntüleyen fotoğrafçılar, Jackson'un yıllar sonra nasıl da yakışıklı ve (hayrettir) beyaz tenli bir süperstar haline geldiğini hayretle tesbit edeceklerdir.

Sonradan öğrendiğime göre siyahiler, cilt rengini beyaza doğru açmaya yarayan ve sert dalgalı, kıvırcık saçları düzleştiren ilaç ve merhemlerle büyük paralar ödemekte imiş, geçiyoruz.

Neticede Jackson büyük şöhret kazandı, büyük paralar kazandı, gençlerin hayranlık duyduğu bir numaralı isim, en büyük pop sanatçısı oldu fakat kalemle kâğıda çizilmiş gibi düzgün ve usturuplu yüzünün formunu korumak için onun ne türlü iç hicranlara ve acılara tâbi kaldığını bilmiyorduk elbette. Ölümünden sonra gazeteler "Burnu kayıp." diye yazdılar. Bir insanın burnu niçin kaybolur? İçim cızz etti. Acıdım, üzüldüm.

Jackson, herhalde ömrünün mühim bir kısmını, aynaya bakınca bir türlü razı olamadığı yüzünü değiştirmek uğruna harcadı. Uzman doktorlar nezaretinde ve bakımında geçen, her gün avuçla hap ve ilaç tüketilen uzun yıllar...

Ölümsüzlüğün ve ebedî gençliğin iksiri mevcut olsaydı, şüphe edilmez ki, Michael Jackson kamyonla doları bastırır alırdı ama öyle bir şey yok. Hâlâ yok; galiba hiç olmayacak!

Rahmetli anamın, halamın makyaj malzemesi namına bütün bildikleri, şimdiki bir lira büyüklüğündeki alüminyum kutularla bakkalda satılan vazelinden ibaretti. Çamaşır ve

bulaşıktan şerha şerha yarılan ellerine vazelin sürer, sonra da sızlanırlardı; yakardı herhalde çünkü ellerinin çatlaklarında bazan kızıl etlerini görürdüm.

Bir de genç ve bekar yaşlarında düğün-derneğe giderken "Krepon kâğıdı" denilen boyasını çabuk veren bir kırmızı kâğıdı hafifçe ıslatıp yanaklarına sürdüklerini anlatmıştı bir gün gülümseyerek... Yokluk yılları imiş elbette.

Ne rastık, ne saç boyası... Yaşlanınca, baş ağrısına iyi geliyor diye sık sık kına yakarlardı sadece.

Sıkça da "Rabb'imin verdiğine şükür." diye iç geçirirlerdi.

Bizim yaşlılarımıza bakıyorum, yaşlı hanımlara. Onların yüzleri erken buruşuyor, mihnet ve çileli ev işleri, belki ailevî gaileler bellerini, kaametlerini erken büküyor fakat nasıl da güzel ihtiyarlıyor bu hanımlar; nasıl da yaşlandıkça güzelleşiyorlar.

Ne güzelsiniz sizler, ne kadar güzelsiniz!

Şükretmeyi bildiğinizden midir o içten gelip yüzünüze yansıyan pırıltılı güzellik?

Dikkat: Edebiyat yazısı!

"Gözyaşları sicim gibi akıyordu. Fırını geçip köşeyi dönünce çarşı görünmeyecekti artık. Maziye gömülecekti. Orada durdu, fırını dallarının gölgesine alan çınar ağacına sarıldı. Bir iki kere öptü. Tahir dükkânın önünde duruyordu, karşılıklı el salladılar.

Ve Nişan Usta gitti."

Süleymaniye civarında vaktiyle bir Mücellit Nişan Usta var mıydı, yok muydu? Olması gerekmez fakat fiilen ve tarihen olmaması, olmadığı anlamına da gelmez; nitekim yukardaki paragrafta adı geçen Nişan Usta, Mustafa Kutlu'nun, "Tahir Sami Bey'in Özel Hayatı" ismiyle yayınlanan (Dergâh Yayınları) son hikâyesinde adı geçenlerden bir karakter. Büyük hikâye içinde Nişan Usta'nın küçük hikâyesi kısaca şöyle: Henüz 12-13 yaşlarını süren Tahir Sami'yi babası, yıllardan beri yapmakta olduğu kömürcülük işine bulaştırmak istemez, "Ciltçilik bildiğin memuriyet, ince iş, kiri pasağı yok" diye Eğinli hemşehrisi Ermeni Nişan Usta'nın Süleymaniye'deki mücellit dükkânına çırak verir. Dükkân üstündeki asma tavanda yatıp kalkması kararlaştırılan Tahir, ilk aylarda çok zor gelse de zamanla bu leylî-nehârî zoraki çıraklığa alışır, sever, benimser. Matbaacılık ve karton kapak âdeti mücellidliğin kanına ekmek doğramaya başlayınca Ermeni Nişan Usta, artık işi iyice kavrayan Tahir'i komşu Terzi Sami'nin kızı Feride ile başgöz eder. Evlatlarının çoktan beri göçmüş olduğu Fransa'ya gelmesi için yapılan ısrarlara uzun müddet dayanan Nişan, biraz da emeklilik deminin geldiği inancıyla inadından vazgeçer. Fransa'ya dönerken Vakıflar idaresine gidip dükkânını, birkaç şahsî hâtırası hariç bütün demirbaşıyla Tahir'e devretmeyi ihmâl etmez.

Hikâyenin bâkiyesini de şuracıkta özetlemek ne güzel olurdu, velâkin civanmerdliğe sığmaz. Bu hikâye çiçeği burnunda bir hikâye. Mustafa Kutlu'yu biliyorsunuz, her sene bir kitap yayınlıyor; bu sene, bir ay kadar tez davrandı. Yaz bunaltısında postadan o mûtad tatlı buğday sarısı zarfıyla çıkıp gelen kitap, bardağını ferahlığıyla domur domur terletmiş nâneli serin limonata veyâkim püfür püfür esen yaylalardan birinde koyu ağaç gölgeliğine kurulmuş kokulu kavunla beyaz peynir sofrası gibi göründü gözüme. Oturup bir hamlede bitirmeli mi, yoksa, "gıdim gıdim", şöyle resmen pintiliğe ramak kalacak derecede abartılmış bir tasarruf duygusuyla ağır ağır mı okunmalı diye tatlı bir iç muhasebesine fırsat kalmadan...

Hep öyle oluyor; Mustafa Kutlu, her sene mübârek Ramazan ayının tadına doyulmaz bayramı gibi şöyle bir sûret gösterip gözlerden nihân oluyor. Geçen perşembe günü, "hayırlı olsun" demek için Dergâh'a uğramıştım, "Üstâd, perhizini bozsan da şu kaymaklı ekmek kadayıfı câzibesindeki eserlerini şöyle altı ayda bir, en iyisi senede üç kere intizamlı aralıklarla kaleme alsan olmaz mı?" diye takılmadan edemedim...

Gelelim Nişan Usta'ya; Kutlu'nun Nişan Ustası'nı bilmem fakat benim de vaktiyle tanıdığım Nişan Ustalar oldu; ondan biliyorum ki hadise hakikattir, vardır, olmuştur; böyleleri yaşamıştır; hem de kaleme gelmez derecede...

Sebuh Usta meselâ; önceleri Sivas'ta sonra Beyoğlu'nda hakkıyla icra-yı sanat eylemiş bir terzi; kadın terzisi. 79'da Amerika'ya göçüyor. Beni Atlantik ötesinden ilk telefonla aradığında 70 küsur yaşında, civardaki bir konfeksiyon mağazasının tamir işleri için hâlâ makine başında çalışıp durduğunu anlatmıştı.

Bir şey daha yapmıştı. Büyük bestecilerimizden Suphi Ziya Bey'in Viyana'da ölen kızı Hümeyra için yaptığı "Titrer yüreğim her ne zaman yâdıma gelsen" isimli şarkıyı, o kusursuz İstanbul ağzıyla telefonda okumuştu da zihnim karmakarışık oluvermişti.

"Potomyalı Tayyip, Damat Ferid" nüktelerinin sahibi bilmem ki bu şarkıyı hiç duymuş mudur?

Ortak hafızamız da 'millî varlık'tan bir parçadır

Askerliğimi yedeksubay olarak Bitlis'in Tatvan ilçesinde yaptım. 1981 yılının bütün aylarını kaplayan bu süre içinde, "Doğu'nun Paris'i" diye ünlenen Tatvan'ı niçin Paris'e benzettiklerini önceleri anlayamamıştım; daha sonraları Tatvan'ın çevresini ve Doğu vilayetlerimizden bazılarını görünce bu yakıştırmanın hakkını teslim ettim; Tatvan tabiatıyla hakikaten farklı ve çok güzeldi.

Her ne kadar "Şark'ın Paris'i" de olsa genç bir yedeksubay için Tatvan'ın imkânları sınırlıydı ve tatil günlerinde gezintiye çıktığımız Tatvan'ın 'Mecburiyet Caddesi' çabucak bitiveriyordu. Libya pasajı diye bilinen yer, Türkiye'de pek bulunmayan ithal malların kaçak

satıldığı bir mekân olarak cazipti; fakat nereye kadar? Sineması yoktu; gazeteler neredeyse iki gün gecikmeyle geliyordu. Alçak tabureli kahvelerinde bolca kaçak Bitlis tütünü içiliyor, yere yakın sehpalarla yaşlı Tatvanlılar âdeta dama oynama hızına yakın bir süratle satranç partileri yapıyorlardı. Yörenin meşhur Büryan kebabına pek alışamamıştık; fakat ekmeği nefisti.

Tatvanlılar hemen otuz-kırk metre mesafede ilçeyi sarmalayan Van Gölü'ne 'deniz' diyorlar; fakat Türkiye'nin her yerinde olduğu gibi Tatvan'da da ahalinin 'deniz'le nerdeyse hiç ilişiği olmadığını görmek garibime gitmişti. Denizcilik işletmesinin vaktiyle yaptırdığı otelin iskelesi (Tabii feribot iskelesini de ihmal etmeyelim) hariç, kimsenin denize elini sokup ıslattığı yoktu; hâlâ öyle midir bilmem?

Tatvan'da kıldığım ilk cuma namazı da benim için hayli şaşırtıcı idi. Şafii mezhebini lâfzen elbette biliyordum; fakat bir Şafii mescidinde, Şafii imama uyarak cuma namazı kılmak, ezberimizi bozan bir uygulamaydı. Burası farklı bir yerdi ve size inanılmaz görünecek; ama 1981 yılında bölgede terörün adı bile yoktu. Hafta sonu tatilinde nöbeti olmayan arkadaşlar tâ Doğu Beyazıt'a, Hakkâri'ye kadar giderek daha ehven fiyatlara kol saati vesaire alıp getirebiliyorlardı; sonradan Tugay komutanlığı bu yaramazlığı fark edip kesin yasak koymuştu.

O yıla dair hafızamda en çok kalan hadise, piyade taburumuzun Ankara'dan geldiği söylenen emir gereğince köylere çıkıp silah arama-taraması yapmasıydı. 'Operasyon'a katılan arkadaşlar, beraberlerinde getirdikleri üç-beş çakaralmaz tabanca ve tüfeği nasıl ele geçirdiklerini şöyle anlatmışlardı: Birlik komutanı, köyün muhtarını cami minaresinin dibinde sorguya çekiyor, "Silah yok" cevabı alınca minare hoparlörünün mikrofonuyla canlı naklen yayın yapacak şekilde muhtarı falakaya yatırıyordu. Bu usûlün netice (!) verdiği şuradan belliydi ki, operasyona katılan arkadaşlar, gittikleri köylerde muhtarların aralarında para toplayarak kaçakçılardan ucuz-pahalı demeden birkaç silah tedarik ederek, arama-tarama yapan birliklere teslim ettiklerini söylemişlerdi.

Doğrusu utanç verici bir şeydi; 'bunlar Kürt'tür, Kürtlerde mutlaka silah olur' varsayımıyla 'her birliğin köy başına en az şu kadar silah getirmesi lazım' hesabı yapılmasından üzüntü duymuştuk. Ankara'dakiler galiba, bu gibi göstermelik ve acı verici tedbirlerle muhtemel bir silahlı kalkışmanın önünü çevirebileceklerini zannediyorlardı ama uygulanan metodun yanlışlığı tam tersine tesir yapmıştı.

Bölgedeki yer isimlerinin çoğu Kürtçeydi ve yanlış hatırlamıyorsam askerî hizmette kullanılan detaylı haritalarda da bu isimler aynen korunmuştu; büyük yerleşimlerden başlayarak yer isimlerinin güya Türkçeye çevrilmesi, itiraf edelim ki 12 Eylül yönetiminin buluşu değildir; Fırat Üniversitesi'nden Doç. Dr. Harun Tunçel'in Yeni Aktüel dergisine verdiği bilgiye göre, İçişleri bünyesinde 1957 yılında kurulan Ad Değiştirme İhtisas Kurulu, 21 yılda 75 bin yerleşim adını inceleyip 28 bin kadarınınkini değiştirmiş. Tunçel'in bugünkü

tablo karşısındaki yorumu şöyle: "İsmi değiştirilen köy sayısı 12 binden fazla. Bir başka ifade ile kaba bir değerle ülkemizdeki köylerin yüzde 35 kadarının ismi değiştirilmiş durumda."

Bir coğrafi mekânda yer isimlerini değiştirmenin (dikkat; sadece Türkçeleştirmekten bahsetmiyorum) mantığını bir tarihçi olarak hiçbir zaman anlayamamışımdır. Aynı şey sadece Doğu Anadolu coğrafyasındaki Kürtçe yer isimleri için değil, Türkiye'nin her yerinde Ermenice, Rumca vb. gibi yer isimleri için de yapıldı ve büyük bir tarihî hafıza ve bilgi kaybıyla sonuçlandı. Yer isimleri, kendi tabii akışı içinde zamanla değişebilir fakat bu sürece siyasi irade ile müdahale ederek değişime gidilmesi mantıksızdır. Ayrıca bu gibi gayretler 'millî hafıza'yı geliştirmiyor, aksine köreltiyor. Bir noktadan sonra kendi coğrafyanızın yabancısı hâline geliyorsunuz. Kaldı ki, diyelim Ermenice bir yer ismine Türkçe karşılık verdiğinizde, Remzi Oğuz Arık'ın unutulmaz tesbitiyle "Coğrafyayı vatanlaştırmış" olmuyoruz. Coğrafyayı vatanlaştırmanın formülü mâlum ve müsellemdir: Emek sarf edeceksiniz, hizmet vereceksiniz, âdil olacaksınız, hukuku tesis edeceksiniz ve insanlara refah verebileceksiniz; bunları ihmâl edildiğinde yer ismini değiştirerek millî kültüre, millî varlığa katkıda bulunabilmek imkânsız, hatta geri tepen bir tesir yapıyor.

O yer isimleri, hangi dilden olursa olsun, vaktiyle orada yaşayan ve hâlâ yaşamakta olan insanların tarihine ve beşerî hâfızalarına atıfta bulunuyor; orası Kürtlerin, Ermenilerin, Rumların doğup büyüdüğü yerdir, yurtlarıdır ve hepimize ait olan bir şeydir; o ismin gelecek zamanlara taşınması bir haktır. Biz ise sadece şu basit endişeyle hareket ediyoruz: "Bu yer ismini değiştirmezsek bir gün gelir Ermeniler, Rumlar oraya sahip çıkar, burada bağımsız bir devlet kurmaya kalkışırlar ve Türkiye bölünür!"

Ülkemizin bu kadar kolay bölünebileceğini zannetmekle ülkemize ve insanına biraz ard niyetli yaklaşmıyor muyuz?

İşin en komik tarafı, Türkçe zannettiğimiz yer isimlerinin de vaktiyle başka dillerden gelmiş olması. Sivas, Sebastia'dan geliyor meselâ. İzmir, Smyrnia'dan; İznik, Nicosia'dan; Konya, İkonium'dan; Trabzon da Trabezus'tan... Kürtçe, Rumca, Ermenice yer isimlerinden ürken 'millî endişe'mizin, sırf eski Yunan'ı çağrıştırdığı ve oraya turistik bir cazibe ve derinlik verdiği için Pamphiyia, Kilikya, Antiocha, Lychia gibi isimlere rağbet göstermesi tam bir şaşkınlık eseridir.

Doğru yaklaşım şudur: Nasıl bulduysan öyle bırak; su akacağı yolu bulur.

AKLIMIZDA BULUNSUN: EKREM DUMANLI VE BİR ÖMRE BEDEL 'ANLIK HİKÂYELER'İ

Zaman Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Ekrem Dumanlı, gazeteciliğin gerektirdiği hızlı günlük temponun dışında edebi zevkiyle ve kalem mahâretiyle kendisine bir varlık alanı inşa edebilen bir insan; vaktiyle onun gazetede Kültür Servisi'yle işe başladığını bilenler,

Dumanlı'nın 'Anlık Hikâyeleri'ni görünce hiç şaşırmayacaklardır. Basın ve siyaset alanında beş kitap yayınlayan Ekrem Dumanlı'nın daha önce kaleme aldığı 'Son Duruşma' isimli temsili ise hâlâ sahneleniyor. Vaktiyle bir Bâbıâli klasiği durumundaki edebiyatçı-gazeteci geleneğinin hâlâ yaşadığını görmek güzel bir duygu.

'Anlık Hikâyeler', bir ömür kadar uzun sürdüğünü zannettiğimiz hâlde hakikatte birkaç saniyeden ibaret o meşhur anların açılımından bahsediyor kısaca. Gece yarısı kapısının kurcalandığını duyan bir eylemcinin kapı arkasında ölümle hayat arasında hesaplaşması, final maçının son saniyesinde kazanılan penaltıyı atmak zorunda kalan bir golcünün tedirginliği, elektrik kesintisi yüzünden asansörde hafakanlar geçiren muktedir bir adamın çaresizliği…

Everest Yayınları tarafında yayınlanan Anlık Hikâyeler'de, 'hayatımızın en uzun anları'nın tasvir edildiği 6 hikâye yer alıyor.

Hırka ve söz!

Bu Ramazan'ı nasıl geçireceğiz bilemiyorum; haber vahim; uyku kaçıracak cinsten. "Efendimiz"in hırkası, bu sene yanlış bakım yüzünden önümüzdeki cuma günü Fatih Hırka-i Şerif Camii'nde halkın ziyaretine açılamayacak. Zaman muhabiri Ayşe Tosun'un haberini, dün bir hayli gazete paylaştı. Milliyet gazetesi bile, "Cahilliğin bu kadarı... 1400 senelik Hırka-i Şerif'i yaktı" diye verdi.

Soğukkanlı olalım; durumu sâkin nazarla şöyle bir gözden geçirelim; nedir, ne değildir kararımızı öyle verelim.

Efendim, "rivâyete göre" Efendimiz, Mirâc'a yükselirken üzerinde bulunan bu hırka, bizzat kendisi tarafından Veysel Karani'ye verilmiş. Bugün de hırkanın koruyuculuğunu Karani'nin soyundan gelen kişiler yapmakta imiş. İşte bu sorumlu kişi bakım konusunda uzman olmadığı halde hırkayı her gün ütüleyerek emaneti yıpratmış. Dolmabahçe Sarayı'nda tarihî eserlerle ilgilendiğini söyleyen bu şahsın, uyarıları dikkate almadan nişanlısı olarak tanıttığı bir bayanla günlerce hırkaya "bakım yaptığı" öne sürülüyor. Haberlere göre bu hadise yedi sene evvel olmuş fakat durum halktan gizlenmiş. Yıpranan hırka bir ay önce yeniden bakıma alındıysa da, bu işin üç yıl süreceği anlaşılınca bu Ramazan'da yapılacak ziyaretler iptâl edilerek bakım için Brezilya'dan tarihî eser uzmanı getirilmiş.

Bizim gazetenin verdiği haber böyle; öteki gazeteler, Zaman'dan aldıkları habere yeni bir boyut kazandırmak için araştırmayı derinleştirmişler fakat İl Müftülüğü açıklama yapmayınca onlar da Fatih Müftüsü'ne başvurmuşlar. Fatih Müftüsü İsmail İpek, "Ben Hırka-i Şerif'i gördüm, öyle ütüden falan yıpranmış değil. Sapasağlam duruyor. Bulunduğu cam bölmeden çıkarıldı. Özel bakım için kurulan bilim kurulu tarafından masanın üzerine yatırıldı... sapasağlam. Tam bir hırka, giyilebilir. Siz bile üzerinize giyersiniz" demiş.

Cami cemaati ise bu olaya 'Hırka-i Şerif'e suikast yapıldı' şeklinde tepki göstermiş.

Tarafları dinledik; sunulan belge ve bilgileri inceledik; şimdi sonuç faslına geçebiliriz:

1- Hırka'nın iyi durumda olmadığı anlaşılıyor; gayrı ütüden midir, fazlaca (!) bakım gördüğünden midir, bunu bilemeyiz.

2- Kötü haber: Bu sene Fatih'te Hırka-i Şerif ziyareti yapılmayacak. İyi haber: Topkapı'da mukaddes emanetler bölümünde Efendimiz'in bir hırkası daha var.

3- Eşyâdır; yanabilir, çürüyebilir, dökülebilir fakat Efendimiz'in huyu, ahlâkı, davranışları, sözleri, eseri ve emâneti sapasağlam ayaktadır; onları tamir veya muhafaza etmek için -çok şükür- Brezilyalardan uzman getirtmeye filân hâcet yoktur.

4- Hırka ve sair emânetler, Efendimiz'den hâtıradır; dinin kendisi değildir; "dinî" değil, "tarihî" bir hâtıra. Lütfen Efendimiz'in eşyasına, Katoliklerin Hazreti İsa'nın eşyasına reva gördüğü muameleyi yapmaktan içtinâb edelim; onlar gibi esasen mücerred planda kavrayıp algılamak lâzım gelen şeyi, görünür hale getirmeye, somutlaştırmaya, işin tadını kaçırmaya kalkışmayalım.

5- Haddim değil ama dayanamadım: İslâm'ın en büyük rüknü Kur'an-ı Kerîm, iki kapak arasında bir kitaptan ibaret değildir; aslı sözdür. İnsanların akıl ve idrâkinde ma'kes bulan en yüksek derecede söz. İnsanın sadece söze muhatab olması, sadece mücerred sözle imânı kavrayabilecek olması onun "son ümmet" derecesine yükseltilmesinin iftihar vesikasıdır. Efendimiz'in manevî mirası da öyledir: Söz, davranış, hüsn-i ahlâk.

6- Yarın Ramazan başlıyor; kutlu olsun; Cenab-ı Hak cem'i cümlemize Ramazan'ı hayırlı ve bereketli kılsın.

Yeşil Vadi'nin 'Küçük Enişte'si

Gazetedeki fotoğrafına bakıyorum, verdiği beyanatları okuyorum; bu sert, bu barut tavırlar, bu, "uyanın; yoksa çok kötü olur ha" efelenmeleri... Bakıyorum; bir daha bakıyorum...

Ya Rabbi, ben bu adamı tanıyorum, gayet iyi tanıyorum, yıllardan beri tanıyorum fakat kimdi, adı neydi, hangi filmde oynamıştı çıkarmam mümkün değil...

O sinirli edâlar, "Bırakın beni, alayım şunu ayağımın altına" yollu o sahte şahlanışlar, cüssece ufak-tefekliğine bakmayıp cesaret gösterilerinde başrol için canını dişine takmalar... Gelmiyor bir türlü aklıma; halbuki dilimin ucunda yahu...

Hani o da böyle yapar, hatırlatın bana; kendini evrenin merkezine koyarak herkesi suçlar, herkese cürüm ve kabahatlerini hatırlatır, herkesi utanç duymaya sevkeder fakat kendini herkesten farklı tutar. O öyledir çünkü; öyleleri ortada hiç ciddi sebep yokken mahalle kavgası, uzun yıllar sürecek bir kan davası başlatabilir. Bir mânâda cezai ehliyetleri yoktur

bunların. Çıkan kavgada kendini esas oğlan yerine koyarak bir araba dayak yemesi ve haksız olduğunu kesinlikle düşünmemesi bizi şaşırtmaz; haklıdır çünkü dayak yemiştir; işte isbatı!

Öyle bir tip işte; meşhur, hatta efsâne bir filmin arkada görünen biri ama unutulmaz karakterlerinden.

Buldum!.. Küçük Enişte o! Tosun Paşa filminin unutulmaz yardımcı karakteri Küçük Enişte.

Efendim, Tosun Paşa filmini her bayram gecesi mutlaka oynatan bir TV kanalı bulunur; milletçe, mâaile hatmetmişizdir, nitekim çıtlatınca hemen hatırlayacak, "Sahi yahu, bizim Küçük Enişte'yi nasıl çıkaramadık" diye hayıflanacaksınız.

Tosun Paşa filmini 1976'da Kartal Tibet çekti, senaryosunu (tevekkeli değil) Yavuz Turgul yazdı. Bir Kemal Sunal klasiği. Hadise Mısır'da geçer. Tellioğulları ve Seferoğulları diye iki aile, Yeşil Vadi diye bir yer için anlaşmazlığa düşüp rekabete girişirler. Bölgenin yöneticisi Dâver Bey bu ihtilafta önceleri tarafsızdır fakat güzel kızı Leylâ'yı taliplisi Seferoğulları'na sözleyince ortalık karışır. Tellioğulları, ailenin salak uşağı Şaban'ı Mısır Valisi Tosun Paşa kılığına koyarak durumu lehlerine çevirmeye çalışırlar derken...

Bizim Küçük Enişte, Tellioğulları ailesinin iç güveylerinden biridir işte. Kendini hiç ilgilendirmediği halde, iç güveyleri olduğu için Seferoğulları'ndan dayak yer, eve perişan fakat dimdik bir gururla gelir; gözü morarmış, beş dişini kavga yerinde bırakmış olabilir fakat kesinlikle dayak yediğini kabul etmez, bilakis kendine dayak atanlara daha büyük zarar verdiğini ileri sürer.

Bu karakteri filmde Ergin Orbey canlandırmıştı; Küçük Enişte'nin filmdeki adı da Vehbi'dir. Herbiri mektep çapında büyük oyuncuların (Kemal Sunal-Şaban, Şener Şen-Lütfü, Ayşen Gruda-Zekiye vb.) hayatlarının en iyi oyunlarını çıkardığı bir filmde "Küçük Enişte" karakteriyle zihinlerde yer tutmak az iş değildir. Bana göre sinemamızın kült filmlerinden biridir Tosun Paşa.

Ve tabii Küçük Enişte karakteri...

Neyse efendim, gelelim bu unutulmaz karakteri hatırlamama sebep olan kişiye; yahu tam Küçük Enişte işte; onun kadar samimi, onun kadar iddiacı, onun kadar kendinden emin, onun kadar yaygaracı, onun kadar iç güveysi...

Ama onun kadar sempatik değil maalesef...

Bugünlerde tam havasında; Seferoğullarına demediğini bırakmıyor, Tellioğulları dışındaki herkesi Seferoğulları âmâline çalışmak ve hizmet etmekle suçluyor, esiyor, yağıyor, gürlüyor, şimşekler çaktırıyor...

Hayranlıkla seyrediyorum artık onu; güzel oynuyor. "Rolüm küçük" demiyor, hakkını veriyor. Helâl olsun!

Misâl; ben!

-Beyfendi bir dakika bakar mısınız?

-Buyrun, bir şey mi var?

-Beyefendi, çocuğum falanca hastanenin fişmekanca servisinde, felankes hastalığından ötürü aylardan beri tedavi görmektedir. İlaç ve tedavi giderlerini karşılayabilmek için önce arabamızı sonra evimizi sattık, yine de yetiştiremedik. Şimdi ise sizin gibi hayırsever insanların yardımlarıyla tedavimizi sürdürebiliyoruz. Bana inanmazsanız fotokopi yaptırarak plastik zarf içinde yanımda gezdirmekte olduğum sağlık kurulu raporu ve reçeteleri gösterebilirim...

Başınıza böyle bir şey geldi mi; gelmiştir mutlaka. Ya asker izninden kışlasına dönerken parasını yankesiciye çarptırmış veya hayırsız evlat yüzünden sokağa atılmış, ekmek parasına muhtaç kalmıştır.

Mesele şuradadır; doğru söylüyor mu?

Sizi şüphelenmeye sürükleyen başlıca sebep, isteyen tarafın son derece makul ve Türkiye'de rastlanır cinsten inandırıcı bir hikâye anlatması ama daha ziyade bu hikâyeyi son derece ustaca, usturuplu, hatta profesyonel denebilecek bir sahne hüneri sergileyerek anlatmasıdır.

-"Acaba", dersiniz; "Acaba aldatılıyor muyum?"

Aldatıldığınızı bilirsiniz; yine de üç-beş kuruş, ne varsa verip, üzerinize zorla bulaştırılan sosyal ve insani sorumluluğun bedelini ödeyerek oradan savuşmaya bakarsınız.

Sonra şunu düşünürsünüz; niçin ben?

İlk tanıyanlar nazarında sert, ciddî, hatta aksi ve suratsız bir intiba bıraktığımı artık biliyorum. Bu satırların yazarını sadece gazete yazılarından tanıyanlar, yüzyüze geldiğimizde "A, ben sizi şakacı, hoşsohbet, nüktedan biri zannediyordum." dedikten sonra nezaketen gerisini getirmemeyi tercih ediyorlar; kalanını ben zihnimde şöyle tamamlıyorum "Fakat bu kadar gergin, asık suratlı, buz gibi biriyle karşılaşmak beni şaşırttı, ne bu hiddet bu celâl?"

Sert, ciddî, yanına mancınıkla bile yaklaşılmaz bir adam!

Peki, eğer öyleysem, niçin "Beyefendi, bir dakika bakar mısınız?"cı taifesi, onca kalabalık içinde beni gözüne kestirerek bodoslamadan yanaşıveriyor?

Bilmiyorum.

Geçenlerde bizim evin önündeki sokağa perşembe günleri kurulan minicik semt pazarından geçerek fırına doğru gideyim dedim. Kapımızın karşısına tezgâh açan patates satıcısı yolumu kesti,

-"Beyim", dedi, "Allah seni inandırsın şu gördüğün Kartal arabanın üç bin liralık tamirata ihtiyacı var; kaç aydan beri üç bin lirayı bir araya getirip de yaptıramadım. Adımız da pazarcı esnafına çıkmış..."

-Ee, bana ne yahu, diyerek "kaba ve sert adam" imajımı güçlendirmemek için gülümsedim, "İyi olur inşallah dedim; işler açılınca yaptırırsın Kartalı'nı..."

Bu arada Kartal'ın vaziyeti fena; alttan altta çürümeye başlamış. Fiat fabrikasının İtalyanları görse, "Aman kaç kuruşsa parasını verelim de bunu teknoloji müzesine kaldıralım." derler; garanti!..

Patatesçi derhal kontratağa geçti,

-Haberin yok beyim, dedi, bu sabah hâlden bin beşyüz liralık satacak sebze vesaire aldım, cebimde var 900 lira; bunun beşyüzü rahat zarar. Cepten yiyoruz. Patates olmuş 1 lira 300 kuruş, var gerisini hesab et...

Ben yine gülümsüyorum, "İyi olur inşallah, üzme canını." diye bir şeyler geveliyor ve bir yandan da korkak adımlarla fırına doğru yaklaşmaya çalışıyorum fakat heyhat, patatesçi tezgâhı bıraktı peşimden geliyor,

-Vatandaşın iler-tutar yanı kalmadı. Önceden beş kilo alan şimdi bir kilo alıyor. N'oolacak bu bizim hâlimiz?..

Patatesçinin az ötesinde, sokağa doğru dallarını sarkıtmış çınarın altındaki kaldırıma, bir kısım esnafımız tarafından �her ne hikmete mebnî ise!- "Lux Hırdavatiye" adlandırılan şeyler cinsinden öteberi satan yaşlıca bir adam var; çekirdekten yetişme esnaf değil; belli ki emekli.

Bendeniz, ayıptır söylemesi bu Lux hırdavatiye çeşitlerine meraklıyımdır. Ne zaman önünden geçsem, kaldırıma serdiği çoğu Çin işi ufak radyo, el feneri, fırın çakmağı, kalem, kâğıt makası, masa saati neviinden bir şeyi almadan içim rahat etmez. Böyle böyle ahbaplık ilerledi, bir hukuk peydâ oldu.

Bundan sekiz ay kadar önce beni görünce cebinden bir kâğıt çıkardı. Bir yakını (belki oğlu, belki torunu) filan yarı devlet kurumuna (bu şirket, kanatlı bir şirket; ben öyle söyleyim, ârifler anlar) müracaat etmiş, imtihan, mülakat derken kazanmış da çocukcağızı fakat aylardan beri ne arayan olmuş ne soran. Dedi ki,

-Burası böyle bir memleket, hakkını aramazsan kimse senin hakkın var, şunu al demez. Çocuk imtihanı başarıyla verdi, atamasını yapmıyorlar. Senin tanıdıkların vardır, ilgileniversen şununla bir...

Hoppala! Bu yaştan sonra adımız iş takipçisine çıkacak iyi mi? "Ne de olsa kendim için bir şey istemiyorum; isteyenin bir yüzü vermeyen ırkçı." diyerek, vaktiyle bu sektörde haber yapmış gazeteci dostlarımdan birini aradım.

-Yahu, çocuğun adı soyadı şu; filan tarihte sınavı kazanmış, atanma bekliyor; senin bu şirkette tanıdıkların çoktur. Bir ilgileniversen hayrına ne güzel olur. Çocuk aylardır bekliyormuş evinde...

Ne cevap verdiğini hatırlamıyorum, fakat sekiz ay müddetince arkadaştan tık çıkmadı; "Çok meşguldür... Toplantıdan başını kaşımaya fırsat bulamıyordur; haberden habere akın ediyordur yeni gazetesinde" diyerek anlayış gösterip, şansımı bir başka açıdan denemeye karar verdim. Bir milletvekili arkadaşım var, onu aradım, dedim ki,

-Bu iş artık bir nevi ar meselesi oldu; aman sayın vekilim, bu çocuğun durumunu bir öğrenelim; hayır işidir.

Arkadaşım gayyurdur, eline düşen işin savsaklanması ihtimâli yoktur fakat zaman geçti, ondan da bir haber çıkmadı. Bu arada perşembeleri bizim Lux Hırdavatiyeciye görünmemek için neredeyse Tarzan gibi ağaçtan ağaca atlayarak sokağı geçmeyi düşünüyorum. Nihayet bir gün gözgöze geldik, "Vallahi ses yok." dedim; "Dur bir daha arayayım."

-Senin iş var ya, dedi vekil arkadaşım; yönetim kurulu üyesi filancaya söyledim, merak etme...

Aradan geçti üç ay, yine ses yok. Bu arada bir faks daha çektim vekil arkadaşa. Cevabı gelmedi, belli ki uğraşıyor. Ben yine perşembeleri kaçacak yer arıyorum. Bir ara yine yakaladı beni,

-Şu işi bir halletsen var ya, bu iyiliğin altında kalmam ha! dedi.

-Şimdi çok ayıp ettin komşu, dedim; kırıldığımı anladı. O günden beri pek derdini yanamıyor ama ol görüp bu kanatlı şirketin sınavını kazanan çocuğun tayini yapılacak mı, yapılmayacak mı öğrenemedik gitti.

Olur inşallah; kanatlı şirketten merak eden olursa, isim vesaire bilgileri bende var; veririm.

Nereye geleceğim? Biir: İş takibçiliği zor iş! İkii: Dış görünüşe aldanıp, "Bu, kerli-ferli bir adama benziyor; elinden iş gelir; şuna bir hâcetimi söylesem şakkadanak yaptırır Ankara'lardan." demeyin; beceremiyorum kardeşim! Misâl; ben.

İstiğna makamı 'gıcık' yerdir...

"Tamamen apolitik bir şey olsun; biraz edebî çeşnisi bulunsun, siyâsi gerilime bais bir şey olmasın" fikriyle kaleme aldığım "Yeşilvadinin Küçük Eniştesi" başlıklı yazı, işte iki günden beri âsâbımı bozmuş bulunuyor.

-Efendim, biz bilmez miyiz senin kimi kasdeddiğini, kimi demeye getirdiğini; Küçük Enişte diye andığın o şahıs falancadır, başkası da olamaz!

-Bravo, aşkolsun zekâvet ve fetânetinize; nasıl da anladınız; fakat velev ki öyle olsun; n'olmuş?

-N'olacağı var mı sevgili muharrir; size yakışıyor mu? Siz ki vaktiyle bu gürûha mensub değil mi idiniz? Revâ mıdır? Memleketimizde giderek kuvvet bulan, büyüyen kadroların gazetesinde bu yazıları yazmanız bakıyoruz da ooh çok mânidar!

-Nasıl yani, nesi mânidarmış bunun?

-Güçlü olanın yanına kapılanmışsınız, güçlü olan kazanır diyorsunuz. Hareketten kopup gitmişsiniz. Hiç mi vicdanınız sızlamadı bu yazıyı yazarken; hiç mi eliniz titremedi? Aklınıza eski günler gelmedi mi? Ki belki vaktiyle siz bununla "teşvik-i mesai" bile yapmış idiniz, neyçün bu kadar hafif ve üslupsuz tecavüzde bulundunuz bakiim?

-Bir dakika teşvik-i mesai denmez; teşrik-i mesai demek lâzım evvelâ...

-Her ne ise; "Yatağına Kırgın Irmaklar" yazınız da mı aklınıza gelmedi? Onu geçtim, AK Parti'nin nesini eleştirdiniz ki sıra bizim liderimize geldi? Bizim kalbimizi kırmaktan korkmadınız mı?

Böyle tatsız şeyler... Ne yaparsınız? Sen kalk vaktiyle -üstelik genç iken- falanca partiyi desteklemiş olmaktan ötürü o kadar ihâle al, iş çevir, çevre edin, zengin ol, meşhur ol, yurtdışına açıl, şirketlerin, hanların, katların, yalıların, yatların olsun; sonra kalk o partinin şimdiki liderine bazı dokundurmalarda bulun. Yakışıyor mu sevgili yazar, yakışıyor mu? Kursağında hâlâ bizim yedirdiğimiz ekmeğin tanesi dururken hem de...

Bunlar genç, iyi niyetli delikanlılar; samimi insanlar. Hoşlarına gitmeyen bir söz, vaktiyle kendilerine yakın hissettikleri birinden gelirse şöyle yakınmaya başlıyorlar: "Sizden beklemezdik, kalbimizi kırdınız; biz sizi abimiz bilirdik, yazıklar olsun! Mıy mıy mıy..."

İyi... Canınız sağolsun be; siz iyi olun, ben kötü olayım. Siz haklı olun, ben haksız olayım. Siz vatanperver olun, ben işbirlikçi olayım. Siz hep müttehim olun, ben hep maznun olayım! Siz hep sevap kazanın, ben günahkâr olayım...

Yahu siz başınızı iki elinizin arasına alıp düşünmez misiniz? Siz hiç düşünmez misiniz?..

Yazıklar olsun diye burun kıvırdığınız adam sizden bugüne kadar ekmek-aş mı istedi, para mı, oy mu, unvan mı istedi; güzel bacınızı isteyip de alamayınca size bedavadan muğber mi oldu? Partinizde gözü mü var; siyasete atılmak için kapılarınızı yalama edip aşındırdığı halde yüz vermediğiniz için şimdi "fırsat bu fırsattır" deyip intikam almaya mı kalkışıyor? Nedir gizli hesabı; ticaret mi, siyaset mi, şöhret mi, "desinler" mi? Bir yoklayın bakalım, yıllardan beri geçmiş midir semtinizden veya bir başka partinin (hatta adını koyalım yahu, AK Parti'nin semtinden) geçmiş midir; tavassut istemiş midir, yoksa "Ya Rabbi, merde de nâmerde de muhtaç etme" diye dua mı etmiştir? Nedir gençler sizin ima edip durduğunuz ve benim bilmediğim o hiç tükenmeyen borç? Benim bildiğim bu camiaya karşı tek borcum, bir vakitten sonra, "Aman uzağında durayım, nâhak yere canım sıkılmasın" diye kendime tavsiye ettiğim perhizdir; ve o kararımdan ötürü kendimi tebrik edip dururum.

Ve fakat, sebebi bu olabilir pekâlâ işte; istiğnâ makamı, uzaktan "gıcık" görünür!

Kürtler için adâlet, hepimiz için adâlet

Demokrasi, yönetilen bütün unsurların devlet politikalarını etkilemek ve şekillendirmekte eşit hakka sahip oldukları bir yönetim biçimi. Yönetenlerle yönetilenler arasındaki çelişkiyi azaltıp asgari seviyeye indirmenin henüz daha iyi işleyen bir yolu bulunamadı. Klasik demokrasi XX. yüzyılın yükselen değeriydi; yaşadığımız yüzyılda vazgeçilmez hâle geldi. Yaşayan bütün politik fikirler, artık kendini demokrasi kavramı üzerinden ifade etmeye mecburdur; bu yüzden olsa gerek günlük konuşma dilinde demokrasi, siyasi hayatta gerçekleşmesi ümid edilen bütün güzel ve hayırlı şeylerin temsil edildiği bir fikirler yumağı gibi kabul görüyor ve kullanılıyor; bir fikirler yumağıdır çünkü demokrasi tek şeyden ibaret değil, türleri var: Sosyal, liberal, kalkınmacı, otoriter, koruyucu, muhafazakâr, hatta faşist, komünist demokrasi yorumlarından bile bahsetmek mümkün.

İnsanlar, "iyi yönetim" denilince demokrasiyi hatırlıyorlar; bu fikri değersiz bulmuyorum fakat demokrasi, tek başına onca erdemin ve iyiliğin altından kalkabilecek bir değerler donanımına sahip değil. Demokrasi teorisyenleri, onu, yönetilenlerin, yönetenlerden asgari derecede zarar göreceği bir siyaset uygulaması hâline getirmek istiyorlar; bu bir mânâda siyasi erdem dediğimiz şeyin, siyaset tekniği hâline getirilmesi çabasıdır ve elbette desteklenmesi gerekir.

Fakat, çok daha yüksek ve değerli ana fikirleri unutmamak kaydıyla!

ÖNCE ADÂLET VE HEP ADÂLET

Ki bunların başında adâlet gelir. İnsan ruhunun yaradılıştan eşit miktarda bölüştüğü bir duygu adâlet (akıl gibi!). Her insan, başkalarına karşı adâletle davranıp davranmadığını hesaba almaksızın kendisine âdil davranılmasını ister: Başkalarının malını ve emeğini çalarak bir geçim yolu tutturmuş hırsızlar, bir başka hırsızın gadrine uğramak istemezler. Yalancılığı meslek hâline getirmiş birisi, aldatılmayı içine sindiremez. Âdil yargılanmak, dünyanın en berbat suçlarını işlemiş mücrimlerin bile tabii hakkı sayılmıştır.

Âdil kavramı, İngiliz dilinde genellikle “fair” kelimesiyle ifade ediliyor ve karşılığı takriben şu kelimelerin ortak ifadesinde yatmakta: bütünlüğe sahip, dosdoğru, doğru, adâletli, harfi harfine, dürüstçe, efendice, insaflı, nazik, güzel, iyi, hatırı sayılır, makul, namuslu, temiz, uygun, vicdanlı, şirin, hakça, eşitçe, mübah, kanuni, tarafsız...

Fair kavramının anlam zenginliği, hemen her dilde zengin tarzda karşılık buluyor; Türkçedeki örneklerini sıraladık. Arapça karşılıklarına da göz atınca “adâleti arzu etme” ihtiyacının ne kadar öncelikli ve evrensel bir duygu olduğunu daha iyi anlayabiliriz. Arapçada bu kavram şu kelimelerle ifade ediliyor: Makbûl, hüsn'il mazhar, âdil, emîn, cemîl, nazîf, sâf, latîf, kanûni, munsıf, vesîm...

İşte insanlar “demokrasi” derken, bu ve buna benzer bütün çağrışımların bir araya geldiği bir güzelliği kasdediyorlar; temeldeki duygu adâlettir. Vaktiyle Refah Partisi'nin son derece isabetli bir siyaset diliyle sloganlaştırdığı programın adı böyleydi: “Âdil Düzen”. Belki iyi anlatılamadığı, belki içi yeterince doldurulamadığı için bu programın (veya sloganın) gündemden kalkmış olması üzücüdür çünkü devlet-toplum ilişkisinin en can alıcı tabiatını özetliyordu.

KÜRT MESELESİNİN ÖZÜ: ÂDİL DEVLET

Demokrasi, hiç şüphe yok, adâleti, eşitliği, insafı da kapsar ve eski ve eskimeyen değerlerin ara sıra lügatlerdeki mânâsını hatırlayıp havalandırmak, üzerinde yeniden düşünmek gerekir. Demokrasinin hiç telaffuz edilmediği tarih dönemlerinde âdil olmak, adâlet, işlerin hakka göre yürümesi diye bir kavram mevcuttu ve bu aslî tabiatımızın bir parçasıdır.

Kürt meselesinin çözümü için hemen her kesimin ortak bir anlayışla bir araya geldiği şu günlerde adâlet kavramını yeniden hatırlamalı ve çözümün içini mutlaka bu değerli kavramla doldurmaya çalışmalıyız. Herkes gibi Kürtler de adâlet istiyor ve bu son derece tabii bir haktır. Çözüm âdil olursa kalıcı vasıf kazanır ve anlamlı olur. Kürt meselesinin çözümünü imkânsızlaştırmak ve meselenin devamından fayda sağlamak isteyen hizipler ne yaparsa yapsın, insanlarda “Evet, bu âdil bir çözüm oldu ve hak yerini buldu” hissini uyandıracak bir çözümün başarısız olması mümkün değildir.

Meselelerimizi çözerken dünyanın konuştuğu modern kavramlardan uzak kalmayalım fakat insanlık kadar eski ve yüksek kendi değerlerimizi, kendi kelimelerimizle telâffuzdan kaçınmayalım. Vâkıa bunlar sadece bize ait, İslâmî nitelikli ve tarihimizle çok yerde kesişen kavramlar olmakla birlikte insan tabiatına hitab eden evrensel bir karakter de gösteriyorlar.

İnsanlarda "hakça ve âdil" olduğu yolunda şüphe bırakmayan her türlü idare saygı ve katılım bulur; tarih baştan başa bu gerçeğin örnekleriyle dolu.

Kürt meselesinde çoğumuzun etine diken gibi batan ırkçı ve aşırı milliyetçi taleplerin ardında yatan gerçek niyet, belki de aslında sadece "herkes için tam adâlet" ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Meselâ tarihî derinlik itibariyle sosyal devlet, henüz düne ait bir kavramdır ve insanlık tarihindeki kıdemi bir buçuk asrı geçmez. Parlamenter idare öyledir, açıklık ve şeffaflık modern demokrasinin değerleridir; serbest muhalefet ve basın hürriyeti de kıdem itibariyle henüz pek tâze demokratik lâzımelerdendir fakat bunların içinde ve üstünde âdil idare, tâ Mezopotamya'da, Mısır'da, Hint'te teşkil olunan ilk devlet yapılanmalarında bile yönetilenlerin temel talebi olmuştu. Adâlet duygusunu lâyıkıyla karşılamayan hiçbir idarenin muammer (ömürlü) olması mümkün değil.

SADECE KÜRTLER İÇİN DEĞİL, HEPİMİZ İÇİN...

Türkiye'de devletin, yönetme iddiasında olduğu topluma karşı yaklaşımındaki kusurlardan ve yanlışlardan Kürtler de diğer unsurlar gibi zarar gördü, incindi ve kendini mağdur hissediyor. Kürt meselesinin çözümü için atılan adımlar, bu çerçevede sadece Kürt asıllı vatandaşlara bahşedilen yeni imtiyazlar ve özel haklar değildir ve olmamalıdır. "Demokratikleşme" diye adlandırılan şey, devletin, topluma karşı yaklaşımında en kapsamlı mânâyla âdil davranmasıdır; şu veya bu vatandaşa verilen haklar değil devletin kendi zaaflarını görmesi ve kendini ıslahı söz konusudur.

Öyle olmalıdır; bu mânâsıyla Kürt açılımını bir nevi devlet reformu, devlet ve hükûmet etme anlayışında bir iyileşme gibi yorumlamaktan yanayım; başka türlü çözüm arayışları kolayca yarı yolda kalabilir, tekleyebilir, akâmete ve sabotaja uğrayabilir fakat insanların temel adâlet ihtiyacını ve talebini dürüstçe, samimiyetle karşılayan bir yaklaşım ve icraat mutlaka karşılığını bulur.

Devletin "âdil" olması, eğer tahakkuk ederse –ki inşallah öyle olmasını ümid ediyoruz- muazzam bir değişiklik demektir; devletin bütün kurumlarıyla âdil olması, yüksek adâlet değerlerini başüstünde taşıması devletin tepeden tırnağa dönüşümü ve başkalaşımı demek olur; bu hamleyi gerçekleştirenler ve ona destek verenler, "Nuşirevan'ın veya Hazreti Ömer'in adâleti" efsanelerinde olduğu gibi tarihe geçerler ve kendilerinden sonraya mükemmel bir devlet idaresi örneği bırakırlar.

Bu büyük ve hayırhah bir rüya; tahakkuk etmesi için önce bu rüyanın farkına varmamız gerekir ve inşallah bu noktaya doğru yaklaşıyoruz.

Ey o taşı atan çocuk!

Takımınız galip durumda, hava güzel, tribünler dolu. Tadını çıkarmak daha mâkul değil mi? Hayır, oyunun zevkine varmak yerine 80-100 kişilik bir topluluk sahaya taş atıyor, küfrün bini bir para; ardından sahaya giren bir "taraftar"ın tribünleri kışkırtması.

Yakalanmasından sonra tribün baskısı üzerine polisin işi görmezden gelerek salıvermesi, maçtan sonraya taşan hadiseler. Taşlanan ambülans, polisin biber gazı kullanmak zorunda kalışı...

Yahu sadece bir maç bu, öyle alışageldik siyasi bir boyutu yok. Acaba, arbede esnasında çocuklardan birinin kolu bacağı yaralanır, devlet üzerinde yeni bir baskı unsuru kurarız hesabı mı yapıldı? Bu filmi gördük çünkü evvelce... Ziya Doğan maçtan sonra sinirinden avurdunu yiyerek konuşuyor: "Taraftar daha sakin olmalı; kendimize zarar veriyoruz!" Avurdunu yiyerek konuşan sadece o mu?.. "Ama siz de bize vaktiyle şu fenalığı yapmıştınız" diye başlayan yakınmalar yavaş yavaş anlamını kaybetmeye, usanç vermeye başlıyor.

Hadise ufak, mânâsı büyük. Maçı çığırından çıkaran o azlığa, Diyarbakır'ın akıl ve basiret sahibi ahalisinin güç yetiremediği ve söz geçiremediği artık açık seçik meydanda. Orada, meselelere sağduyu ile bakan insanların miktarı çok yüksek fakat inisiyatif, nâhak yere ambülans taşlayan çocukları yöneten değnekçilerin eline geçmiş; öyle görünüyor...

Ey o taşı atan çocuk; biz burada o taşın altına elimizi koymaya hazırlanıyor, iyimserliği yaymaya çalışıyor, bu uğurda eski dildaşlarımızla yaka paça olmayı göze alıyoruz fakat sende o hassasiyetlerden bir eser görünmüyor pek! Kimse ölmedi, kimsenin burnu kanamadı fakat belki daha fena bir şey oldu; sen yine mucizevi bir şekilde alacaklı çıktın ve ne kadar mağdur olduğunu bir kere daha vurguladın. Belki seçilmiş bir kavimsin sen; ne kadar yaramazlık yapsan da hiç kabahatli olmuyorsun; garip!

Bu tehlikeli ve yararsız mağduriyet hâleti, bir yere kadar tarihi pratiğin eseridir, kabul edilir, özür dilenesi hâlleri de vardır lâkin bir yerden sonrası galiba refleks haline gelmeye başlamış. "Ne yapsam haklıyım, çünkü mağdurum!" Niçin mağdursun? "Çünkü öyle... ben ezelden beri ezildim, itilip kakıldım; haksızlığa uğradım. Başımı yastığa koyup oh dediğim bir günüm olmamış; onun için taş da atarım, demir de; ne yapsam yeridir ve dışımdaki dünyanın bana borcu, kıyamete kadar ödenmekle bitecek gibi değildir!"

Yanılıyorsun çocuk; maçı -ne yazık ki!- FB kazandı ve sonuç tescil edildi. Sahanızı bile-isteye kapattırabilir, ağır cezalar görebilirsiniz fakat bu durum futbolunuzu daha güzel

yapmaz ve hiçbir federasyon (UEFA da dahil!) Diyarbakırspor'u durup dururken ligin şampiyonu ilan etmez.

Ben hâlâ o fikirdeyim; demokratik açılım sürecine takoz koyabilecek en güçlü muhalefet, zannedildiği gibi MHP ve CHP değil; onlar neticede toplumun ittifakını görmezden gelemez; bu partilerin tutumu toplumda hayli sert tartışmalara sebep oluyor; savunan da var, eleştiren de... Çok sesli, çok fikirli bir ortam söz konusu. Tehlike eğer gelirse, eline taş verilerek sokağa salıverilen çocuklardan ve onları yönetenlerden beklenmelidir, çünkü maalesef Güneydoğu'da olup bitenler, genel yapısı itibariyle bölge ahalisinin iradesinin değil, bir avuç yönlendiricinin keyfî uygulaması gibi görünüyor artık. Orada çok sesliliğin izlerini görmüyoruz; DTP'lilerin tek başına oynadığı "iyi polis-kötü polis" oyunu yetmiyor. Oysaki farklı sesleri duymaya çok ihtiyacımız var. Birileri çıksın, "Nedir bu rezillik; niçin haklıyken kendimizi haksız hale getiriyoruz" diye kükresin; geleneksel yakınma edâsını bırakıp içe dönük eleştirilerde bulunsun.

Anlıyor musun çocuk; elindeki taş şu an itibariyle çok değerli; onu sessizce yere bırak, güvercinin kanadını kırma!

Nazar etme ne olur; belki senin de olur!

800 metrekarelik bir yeri gözümüzde canlandıralım; bir kenarı 40, öbür kenarı 20 metrelik bir dikdörtgen ki bu ufak küsurat ihmâliyle yan yana konulmuş iki tane tenis sahası kadar yer...

-Hayrola üstad, bu tenis aşkı nereden zuhur etti diye sormayacağınızı ümid ediyorum. Araştırdım, öğrendim; 23x10 metre ölçülerinde tenis sahası.

Sekizyüz metrekarelik bir yer (dikkat arsadan bahsetmiyoruz; yer!) bizim müteahhitlerin her kata dört daire yerleştirmek üzere en azından kırk aileyi mesken sahibi yapabileceği bir alan. Biraz dişini sıksa, 200 konutluk sosyal mahalle bile yapar vallahi!

Uzatmayalım Armatör Kahraman Sadıkoğlu on sene kadar önce, deniz üstünde 800 metrekare yer kaplayan bir deniz aracı yaptırmış tersanede; bir yüzer tekne.

Yüzmesine yüzüyor, çünkü suyun üstünde duran fotoğraflarını gördüm gazetelerde ama ne kadar tekne olduğu konusunda ulemâ beyninde hayli ihtilâf çıkacağı kesin! Şahsen ben denizcilikten anlamam; deniz taşıtları konusunda uzmanlığım da yoktur; fotoğrafa baktım, ortada tekne filan göremedim. Vaktiyle boğaz kıyısında, arsa kıtlığından ötürü çaktırmadan denize doğru uzanıp abanmış çalgılı lokanta veya lokaller vardı, onlara benziyor.

Tekneden çok bir tesis; bir deniz aracı olmaktan ziyade bir kara tesisi intibaı bıraktı bende. Zaten dubleks daire tarzında inşa edilmiş; içinde yüzme havuzu, saunası, spor salonu ve helikopter pisti olduğunu yazıyor gazeteler.

-E, yapsın, yaptırsın, bize ne! diyeceksiniz; aynı fikirdeyim, fakat çevreci vatandaşlar aynı fikirde değil. Onlar bu aracın bir "denizkondu" olduğunu, yüzmekten ziyade, bir kıyıya bağlanıp ev gibi kullanılmak maksadıyla inşa ettirildiğini ileri sürüyorlar.

Demeye getiriyorlar ki, "Bu tekneyi açık denize çıkarsanız dayanamaz, şekli beyzî yani aerodinamik olmaktan ziyade kunt bir dikdörtgene benzediği için doğru dürüst yüzemez; bu ancak suyun üstünde durabilen bir şeydir; su üstünde harekete elverişli değildir. O yüzden bir muvazaa eseridir..."

Şimdi diyeceksiniz ki, "Muvazaa nedir; bilmiyoruz, öğrenmeye mecbur muyuz, niçin bu eski kelimeleri bir yerlerden bulup burnumuza dayıyorsun; bilmiyoruz işte, şunun Türkçesi yok mu ey yazar?"

Yok! Olsaydı yazardık. Tek kelimelik karşılığı yok. Mânâsı, "Meşru ve hukuki olmayan bir avantaj elde etmek için meşru görünen bir hileye başvurmak; kuralı kötüye kullanmak, hile-i şeriye'ye müracaat etmek gibi bir şey. İngilizcesi collusion.

...

Denizcilikten anlamam fakat çevreciler bu defa haklı gibi göründü bana.

Ne var ki armatörümüz, adı üstünde armatör; denizcilikten ve denizcilik mevzuatından anlıyor, kendisine, "Muvazaa yapıyorsun; bu tekne deniz aracı olamaz, olsa olsa dinlenme tesisi, lokanta vesaire gibi bir şey olabilir." diye itiraz eden bednam muhitlere karşı derhal kontratağa geçiyor. 16 Ekim 2008 tarihinde teknesini "Sergi/ Gösteri gemisi" olarak tanıtıp gemi tasdiknamesi talebinde bulunan armatörümüz neticede bir yetkilisinin ağzından şu açıklamayı yapıyor:

-İşlemler tamamlandı. Deniz ve kara sörveylerini tamamladık. 3 güne kadar tekrar denize açılacağız. Normal bir tekneden daha fazla belge gerektiren bizim teknenin işlemlerinin tamamlanması bir ay sürdü. Bu süreçte Marmaris Liman Başkanlığı'ndan gelen yetkililer tekneyi en ince ayrıntısına kadar inceledi. Denize açılmaması için hiçbir neden bulunamadı. Bunun ardından Denize Elverişlilik Belgesi verildi...

Radikal gazetesinin "enine boyuna" bütün ayrıntıları ile verdiği bu haberden sonra armatörümüzün sergi / gösteri gemisi hakkındaki lüzumsuz spekülasyonların bitmesi beklenirdi fakat ne mümkün?

...

Meğer işin evveliyatı varmış. Bakınız Radi-kal'in haberindeki o ayrıntı önemli; buyrunuz birlikte okuyalım:

Armatör Kahraman Sadıkoğlu, 800 metrekarelik dubleks daire şeklindeki, yüzme havuzu, saunası, spor salonu ve helikopter pisti bulunan yüzer evine, 10 yıl önce 'barge/yatch'

(Duba/yat) adı altında tonilato belgesi aldı ve evi 'denizkondu' şeklinde Göcek'teki Sarsala Koyu'na yerleştirdi. Yüzer evin, Sarsala Koyu'nu işgal etmesine Çevre ve Orman Bakanlığı ile Denizcilik Müsteşarlığı kayıtsız kaldı. 'Denizkondu', Sarsala'da demirleyip halatlarla kıyıya bağlanan özel villa haline geldi. 'Barge' olarak tonilato belgesi aldığı için hiçbir vergi ödenmeden ve Denize Elverişlilik Belgesi çıkarılmadan koy işgaline devam etti. Yıllar içinde tepkilerin giderek büyümesi üzerine Muğla Valiliği, Denizcilik Müsteşarlığı'na bu durumun ne olacağını sormaya başladı.

Resmî makamların harekete geçmesi ve tepkilerin iyice yoğunlaşması üzerine, Sadıkoğlu, Denizcilik Müsteşarlığı nezdinde yüzer ev için, yeni bir formül arayışına girdi. Bulunan formülle uluslararası sefer yapan gemilerle ilgili bir sözleşmeye dayanılarak, 'denizkondu', 16 Ekim 2008 tarihinde gemi tasdiknamesinde 'Sergi/Gösteri gemisi' olarak yer aldı. Fakat bu kez ortaya Denize Elverişlilik Belgesi (DEB) sorunu çıktı. Denizkondu'nun Göcek'ten ayrılması istendi. Bu yıl temmuz ayı başında Aksaz Deniz Üs Komutanlığı'nda kara sörveyini (muayenesi) tamamlayan denizkondu, 25 Temmuz'dan beri Marmaris Albatros Marina'da deniz sörveyi için belgelerini tamamlamaya çalışıyordu.

...

Böylece bazı haset çevrelerin, "Hayır efendim; bu teknede ne sergileyecek, neyin gösterisini yapacakmış; adam bu şekilsiz yüzer tesisi, istediği koya bağlayıp yüzen tatil evi gibi kullanmak için yaptırdı. Binaenaleyh her ne kadar ilgililer uçabiliyor dese de kuş değildir; yüzse de gemi değildir," şeklinde konuşmasının ardındaki hikâyeye kısmen muttali olmuş bulunuyoruz.

Nitekim bakınız bazı çevreciler ise "Yenilen pehlivan doymaz" fehvasınca daha şimdiden şöyle konuşmalar yapmaya başlamış bulunuyorlar,

-Madem öyle ben de yarın bunun gibi bir yüzer ev yaptıracağım. Ama yanlış anlaşılmasın zevk sefa için değil, denetlemelerde bulunmak için. Bakalım bana da izin verecekler mi? Ne âlâ memleket. Herkes kendine göre bir şeyler yapsın, kılıfını uydursun, izin alsın. Ne güzel iş...

Yaptırın kardeşim, yaptırın fakat denizcilik sektörünü engellemeye çalışmayın; ayıp!

Bir an yukardaki sözlerin gerçek olduğunu varsayıyor ve inci tanesi kadar temiz ve değerli güney sahillerimizin bu gibi teknelerle dolduğunu tahayyül ediyoruz ve bu teknelerin hepsi de sergi, gösteri, teftiş, araştırma-inceleme, kamu menfaati vesaire gibi yüksek ve kutsal mı kutsal (?) maksatlara hizmet ediyor olsun... Ne güzel olurdu; bu kadar fazla miktarda araştırma-inceleme, teftiş ve denetleme gemimiz olunca, elbette göz zevkini bozan, denizi kirleten, denizde hareket etmek yerine güzel bir koy bulup oraya lök gibi demir atarak yerinden kımıldamayan tekneler sularımızı kaplamayacaktı...

Lâf uzadı; bağlayalım. Armatörümüz, suyun üstünde duran villası için gerekli bütün teknik izin şartlarını yerine getirmiş ve denize uygunluk belgesini elde etmiş bulunuyor. Bundan sonra söylenecek olanlar, "zenginin malı, züğürdün çenesi" makamındadır vesselâm.

Ha, "Ben de yaptıracağım; ben de evimin altına duba taktırıp Göcek koyuna lök gibi demir atarak yan gelip keyfime bakacağım." diyorsanız memlekette fırsat eşitliği var efendim; öyle söylüyorlar.

Deneyiniz, belki size de çıkar!

Evet, 'ordu göreve!'

1. yüzyılın onuncu yılındayız ve ülkemizde TSK hâlâ, gündelik hayatı, iç ve dış politikayı, ekonomiyi etkilemeye devam ediyor; acaba bu yüzden mi bize "asker millet" diyorlar?

Ayrıca "asker bizi etkilesin" diye ellerini oğuşturup duran, en mazbut ve demokrat tabiatlı erkânıharpleri bile siyasete bulaşmaya heveslendiren bir "sivil siyaset" kadromuz hep varolmuştur: "Paşa çizmeyi çekti... Ordu kükredi... Yumruğu masaya vurdu... Filan darbe olmasaydı biz şimdi köleydik; nikâhlarımız da boştu" diye müstehcen müstehcen konuşup duran, değersiz adamlardır bunlar. Netekim, "Paşa konuştu, açılım bitti" derken keyiften gözlerinin karası kaybolmuştu bunlardan birinin. A cüdâm! Asker siyaset yapacaksa senin varlık sebebin nedir; ey postal bağcığı...

Konuşulması gerekeni doğrudan konuşalım: Eskiden böyle hâdiseler kapatılır, er ve erbaşlara sıkı talkın verilir ve ailelerine "evladınız şehid oldu" denirdi; şimdi böyle kazalar kışla içinde kalmıyor, sızıyor, sızdırılıyor. Bu kadarı tesadüf olmaz artık. Okuyunca herkes, "yeter artık" diyor, "yeter artık, çoluk çocuğumuzu bazı psikopatların eline zebûn olsunlar diye mi teslim ediyoruz?"

Bu sorular kezzap gibidir, kezzap... İçten yakar, çürütür ve var zannettiğiniz o kurumsal itibarın, -üstelik en gerektiği zamanda- yerinde yeller estiğini görürsünüz. Hafazanallah!

Ordu yıpratılıyor, görüyoruz ve bunun yanlışlığını, fenalığını yine vurguluyoruz. "Fırsat fırsattır" diye ordunun boş böğrüne bir dirsek daha çakmak kolayın kolayı fakat doğru değil. Ordunun itibarı daima yüksek olmalı. Ne için? Toplumumuzun istikbâl, istiklâl ve izzetini muhafaza için!

Ordu, erkân-ı harbinden yanaşık düzen eğitimi veren erbaşına kadar kendi hakkında döne döne düşünmek zorundadır. Orduyu eleştirisizlik zayıflattı. Hatalarını bile alkışlayarak ayyuka çıkaran, sırf riyakârlıktan ötürü ordunun yanlışlarını "badem göz" haline getiren postal yalayıcıları yüzünden ordu, Türk devleti içinde tuttuğu omurga vazifesini savsaklamaya başladı. Yağcılığın, müdâhenenin bu derecesi çürütür, kokutur. Ordu, kendi hatalarını algılamıyor, çünkü bakış açısı müsait değildir; ona dışardan eleştiri yöneltenlerin bir kısmında

ise iyi niyet problemi görünüyor; adam hakikaten ordu düşmanı ve böyleleri de var. Neticede ordu, çoğu kendi hatasından kaynaklanan skandalların ifşâsı ile bir "itibarsızlaştırma" operasyonuna tabi durumdadır; bu hâl ki, aklı başında kimseye, "oh olsun" dedirtmez.

İki basit sebebi var: Ordunun yapılanma ve yönetim biçimi, onu politikaya yakın durmaya sevk ediyor; her ağustos dönemi öncesinde, bazılarının kışla ve karargâhlardan çıktığı anlaşılan dedikodu, ses kaydı ve fotoğraf türü belgelerin, hatta Sarıkız, Ayışığı vs. gibi darbe tasavvurlarının arka planında bir terfi ve ıskat ameliyesinin bulunduğu âşikâr. Kaldı ki yakın tarihte askerî darbeleri hep askerî tensikatlar izlemiştir nedense! Sâniyen ordu, kendine rejimin ideolojik muhafızı rolü vermekle muharebe ve ateş gücünü eksilttiğinin farkına varamıyor. Hâlbuki ordular, rejimlere ve ideolojik doğrulara dayakla sağlama yaptırmak için değil, toplumları ve ülkelerine koruma hizmeti vermek için vardır. Bu tutumda ısrar, her farklı görüş sahibini TSK nezdinde şüpheli, tehdid edici haline getiriyor; algı bozukluğu yapıyor; kendi mensuplarını bile yer yer tehdit kapsamında gören bir ordu, bir süre sonra sadece kendi varlığını korumak için kendini kendine karşı konuşlandırmaya başlar. Hafazanallah!.. O fasıl korku filmidir; Allah'a sığınırız.

Türk Ordusu, bayramın kutlu olsun; kazanacağın en büyük meydan muharebesi, en kıymetli zafer, kendi yönetimi ve varlık sebebini modernize edebilme kararlılığını göstereceğin anda tecelli edecektir. Bu süreçte en aziz "görev"in budur.

Medeni bir toplum isek, çözelim artık şu meseleyi…

Yaşadığımız günler sıradışıdır; yakın tarihin kavşak noktasından değilse bile önemli virajlarından birinden geçiyoruz. Böyle olmasını biraz tabii karşılamak gerek; çünkü devlet geleneğimizde devletin, toplumunu bu derece ciddiye almaya hazırlandığı an pek nâdirdir.

"Kürt açılımı" ismi bu mânâyı hafifletiyor ve devletin Kürtlerden özür dilemesi, Kürtlerin gadre uğrayan haklarının iadesi gibi mânâyı çağrıştırıyor, halbuki bana göre gerçekleşmekte olan şeyin kapsamı daha geniş ve mânidardır; ben olup biteni devletle toplum arasında hâsıl olmakta bulunan hayli geniş kapsamlı bir empati faaliyeti olarak anlamaktan yanayım; öyle olmasını temenni ediyorum. Devletin topluma karşı empatiyle yaklaşması, onun ananevi "devlet" duruşundan ayrılması ve tabiatının değişmeye başlaması anlamına gelecektir. "Toplumu tasarlayan devlet"ten, "toplumu dikkate alan ve kendini ona göre biçimlendirmeye kararlı bir devlet" anlayışına doğru bir değişimden bahsedebilmeliyiz.

Bahsedebiliyor muyuz; henüz değil fakat bu istikamette en azından bir arpa boyu yol gittiğimiz inkâr edilemez; henüz devam etmekte olan Ergenekon davası, bu çerçeve içinde gerçek anlamını buluyor ve devletin, kendi içindeki kötülüklere, yanlışlara ve olumsuzluklara karşı dürüst olup olamayacağını konu ediniyor. Mesele darbecilerin yargılanmasından ibaret

değil; mesele devletin bizatihi kendine karşı da âdil ve tarafsız davranabilme kabiliyeti geliştirebilmesiyle ilgili.

BİZ KENDİNİ İDAREYE EHİL BİR TOPLUM MUYUZ: BU KABİLİYETİ GÖSTERELİM ÖYLEYSE...

Her hâl ü kârda ipin bir ucunda devlet var; ama dikkat, devlete soyut ve müteâl bir varlık izâfe ederek konuyu, insan tâkâtının dışında bir boyuta taşımamalıyız. Devletten şikâyet ediyorsak, insanlardan, kendimizden şikâyet ediyoruz demektir; devlet kurmak ve onu adaletle işletmek benim için medenî bir ehliyet meselesidir. Öyleyse meseleyi, kendi tabiatımızı ıslah etmek sadedinde de kavramak lâzım, zira bizim varlığımızın ötesinde müteâl, mücerred bir devlet yok. Devletin ıslahı, kendi nefsimizi ve medenî kabiliyetlerimizi ıslah demektir.

Doğrudan devlet cihazı veya dolaylı olarak kendi nefsimiz; her ne ise hâlinden ve işleyişinden memnun değiliz ve bu yönetim anlayışını esaslı surette ıslah etmek gerekiyor; bunun açılımı gerekirse şöyle yapmalıyız: "İçimizdeki Kürd'ün içimizdeki Türk'ü, içimizdeki Türk'ün içimizdeki Kürd'ü imlâya getirmesi", fakat hepsinden daha değerli olmak üzere, kendi nefsimizi sigâya çekecek derecede ehliyet ve basiret gösteren bir toplum olmak rüştünü isbat etmekliğimiz...

Biz kendi hâlimizi değiştirmezsek, bunu bizim için hiç bir dış güç yapmaz zaten; yapamaz. Dış güçler, haklarında çıkarılan bütün efsânelere rağmen o kadar muktedir değillerdir.

...

Hâl böyle olunca Kürt açılımı gibi bir çerçevenin maksadı ifadede yetersiz kaldığı âşikâr; demokratik açılım daha isabetli bir isimdir. Demokratik açılımın ilk alt başlığı ise kaçınılmaz bir öncelikle Kürt meselesi olacaktır ve öyle oluyor.

PSİKOLOJİK EŞİKLERİ AŞMAK, DEMİR DAĞLARI ERİTMEKTEN DAHA ZOR OLABİLİR

Daha şimdiden psikolojik zemin ortaya çıktı ve netleşmeye başladı. Hükümet, somut hiçbir program maddesi zikretmeksizin karşılıklı iyiniyet ve anlayışı destekleyen, güçlendiren adımlar atmaya, toplantılar yapmaya devam ediyor; bu program basında hayli taraftar buldu ve arkasındaki kamuoyu desteği de giderek artıyor. Herkesin merak ettiği programın içinde esasen elle tutulur bir şey olmadığı yavaş yavaş anlaşılıyor fakat bundan ötürü hayal kırıklığına uğrayacak değiliz; işin doğrusu da budur ve ne olması gerektiğine yine biz bu süreçte karar vermeliyiz; bunu becerebilmeliyiz.

DTP'nin açılıma karşı takındığı tavrı tek cümlede özetleyemiyoruz çünkü, belli ki tâ eski zamanlardan kalma bir, "devletin sağı solu belli olmaz; bütün paramızı tek ata yatırmayalım" şeklinde özetlenebilecek bir tedirginlik hissi yok değil; bu hisle DTP'liler, kendi aralarında "İyi polis-kötü polis" şablonunu tekrarlıyor gibi davranıyorlar. Ahmet Türk çizgisi iyimser ve

uzlaşmacıdır; buna mukabil –gariptir- DTP'nin kadın üyeleri daha şahin, daha kavgacı ve uzlaşmaz bir yol takibine memur edilmiş gibi davranıyorlar. Belki biraz da, “Bunları imlâya getirdik; avucumuza girdiler, fırsat düşürmüşken iyice silkeleyeyim” psikolojisinden bile söz edilebilir.

“ZAFER VEYA HİÇ” OLMASIN; ŞU ZAFERİ KAZANALIM!

Burada hatırlatmaya bile lüzum görmemeliyiz ki, neticesinde sadece Kürtlerin hoşnutluk ve zafer hissi duyacakları bir çözüm, çözüm olmayacaktır; çözüm, herkesin kendini kazanmış gibi hissetmesinde yatıyor ve çözümü bu derece geniş ve kapsamlı hâle getirmek için herkesin desteğine ihtiyaç var.

Sadece Kürtlerin değil, herkesin kazanması demek, devletin çıkıp, “Ben hizmet etmekle yükümlü olduğum topluma karşı âdil davranmadım ve yanlış şeyler yaptım; insanların hürriyet alanlarını daraltan ve varlığını lüzumsuz bir şiddet ve hiddet gösterisiyle hissettiren bir devlet yanlış davranıyor demektir. Yanlış yaptım, özür diliyorum ve bir daha böyle olmaması için metodik çözümler üreteceğim” diyebilmesi demektir. Şimdikinden daha küçük ama daha güçlü ve inandırıcı bir devletten bahsediyoruz elbette...

Bu çözüm arayışı daha başlangıcında “Kürtlere mahsus” bir çerçeveye sıkışırsa, bundan hoşnutluk duyması kuvvetle muhtemel çevrelerin ekmeğine yağ sürülmüş olacaktır. Onlar daha şimdiden, “Bu kadar şehidi boşuna mı verdik; duygularımız ve fedakârlığımız hiçe sayılıyor; bunlar teröristlere teslim oldular. Teröristin her arzusuna evet diyerek elindeki silahı bıraktırmanın anlamı yoktur” diye çok acı bir ses tonuyla konuşuyorlar. Çözüm sürecine iyi niyetli katkı yapmak yerine kötümserliği ve en kötü ihtimali ciddiye alarak konuşanların etkileyebileceği insanlar sayıca ve güç itibariyle azımsanmamalıdırlar. “Madem böyle yapacaktınız biz niçin dövüştük; evlatlarımız niçin dövüşüyorlar ve ölüyorlar?” diye düşünen mühim bir kitle var.

Buna mukabil, “Silahlı mücadelenin işe yaramadığını kim söylemiş; işte amacımıza ulaştık. Düşmanı dize getirdik ve barışa razı ettik; işte şimdi ayağımıza özür dilemeye geliyorlar. Aman ağırdan alalım ki burunları iyice sürtülsün!” diye düşünenlerin varlığını da hesaba katmak gerekir.

Ezcümle, anlaşmamak için bahâne çok; barış için sebep bulmak ise, denizden inci çıkarmak kadar değerli. Öyleyse dikkat, dramatik bir yol ayrımıdır burası. Tercihimizi neden yana kullanacağız?

Bu süreçte aşırı unsurlara mikrofon olmak, onların sesini yükseltip yaymaktan kaçınmak lâzım çünkü bir şeyi yıkmak, yapmaktan çok daha zordur. Açılımı baltalamak isteyenlerin geliştirebileceği daha düzinelerce alternatiften söz edilebilir fakat çözüme inananların seçeneği o kadar fazla değil; onlar bir şeyi sabote etmeye değil tesise, tahribe değil imâle,

imhaya değil hayat vermeye, kesintiye uğratmaya değil sürdürmeye odaklanmıştır. İşleri zor fakat değerlidir. Buna mukabil "istemezükçüler"in işi kolay fakat ucuzdur. Bir bina nice insanın emeğiyle aylar, yıllar boyunca yapılabiliyor fakat bir kundakçının kibritiyle birkaç saat içinde kül hâline gelebiliyor.

ÇÖZÜMÜ ZATEN YAŞIYORUZ AMA ADINI KOYALIM

Biz olmadık derecede harikulade ve karmaşık çözümler peşinde değiliz; bu çözümün en iyimser ve ciddiye alınması gereken tarafıdır. Türkiye çözümü yaşıyor zaten; birlikte, iç içe yaşıyoruz ve Türkiye'nin her yerinde yan yana yaşıyoruz. Hiç bir kıtayı yeniden keşfetmeye ihtiyacımız bulunmuyor. İhtiyacımız olan tek şey, karşılıklı olarak bazı psikolojik eşikleri aşmak ve hüsnüniyet sahibi olmaktır ve esasen beraber yaşama arzusu ve tecrübesi olmasaydı, bugün barışmak ihtimâli de söz konusu olmayacaktı. Yaşanan onca kanlı hadiseye rağmen aynı mekânları ve yurdu paylaşıyor olmak çok mühim bir kazançtır.

Burada yeni bir devlet kurmaktan, yeni bir anayasa yazıp etnik unsurlara anayasal payeler vermekten, kurulmuş cumhuriyeti numaralandırmaktan bahsetmiyoruz; burada kendi söküğümüzü dikebilmek basiretini gösterip gösteremeyeceğimizden bahsediyoruz. "Bu çözümü dış çevreler dayatıyor; onun için bu raddede çözümden bahsetmek onursuzluktur, yabancı uşaklığıdır" mantığının üstüne çıkmak zorundayız. "Her türlü barış, her türlü savaştan iyidir" demiyoruz fakat onurlu barış için ihtimâl belirdiğinde onu takib etmenin değerinden bahsetmeye çalışmalıyız. Bu yüzden eğer becerebilirsek bu süreci devletle toplum ilişkilerinin ve hukukunun yeniden biçimlendiği, yeni bir Tanzimat reformu gibi değerlendirmek daha doğru olacaktır.

2009

30 Eylül

'Dar kapı'yı seçin çocuklar... Zaman Gazetesi

28 Eylül

"Âhar tavr ve üslûb-ı mergûb üzre..." Zaman Gazetesi

27 Eylül

Bir musallalık saltanat... Zaman Gazetesi, Haber İzlenim

20 Eylül

Bayramlarda evlerimiz bencillik tapınaklarımız olmasın Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

16 Eylül

İzne ayrılma yazısı Zaman Gazetesi

14 Eylül

Siyasi hayatımızda bu kadar 'kötü ve hain' figür bulunmasının anlamı ne olabilir? Aksiyon Dergisi

14 Eylül

Aferin erbâb-ı aşkın kuvve-i bâzûsuna Zaman Gazetesi

13 Eylül

Ah be abim! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

12 Eylül

Yağdı yağmur, sevmedi bizi top... Zaman Gazetesi

09 Eylül

Misâl; Burhan Altıntop Zaman Gazetesi

07 Eylül

Türk olmak, Türk sayılmak Aksiyon Dergisi

07 Eylül

Hayır, bölünmeyeceğiz Zaman Gazetesi

06 Eylül

Kuma! Zaman Gazetesi

05 Eylül

Yapma bunu Muhittin; yapma bunu... Zaman Gazetesi

02 Eylül

Pöh, yaratıkmış!.. Zaman Gazetesi

Pöh, yaratıkmış!..

Dünya bu yaratığı konuşuyor diye yazıyor bütün gazeteler... İyi ya, biz de konuşalım. Bilim kurgu haberleri en esaslı sohbet mevzuularındandır ve bu muhabbetin sonu daima, ecnebilerin hızına asla erişemeyeceğimiz hükmüyle bağlanır; "Adamlar da yapıyordur canım!", "Kimbilir buldukları halde açıklamadıkları daha ne keşifleri vardır?", "Biz ağzımızı açıp uyurken onlar harıl harıl çalışarak..."

Bilcümle gazetelerin, haber ajanslarının hep bir ağızdan aynı haberden bahsetmesi bizi yanıltmasın. Filozofun biri, "Kesin doğruluk gerçek olmayabilir" diye bir paradoks kurmuş vaktiyle. Herkesin gözü önünde olup biten bir hadise bile pekâlâ yanıltıcı olabilir. Şüphecilik hakkımızı kullanalım ve diyelim ki, bu yaratık dedikleri şey, çizgi film yapan sanatçıların tasarladığı bir animasyon karakteridir belki de; üç boyutlu modellendikten sonra bilgisayarlı kalıp makinesinde silikon ve buna benzer maddelerden üretilmiş üç beş prototipten biridir. Belki bu anahtarlık büyüklüğündeki yaratığın plastik veya alüminyumdan yapılmış örnekleri, yakınlarda benzinliklerde, marketlerde satılmaya başlar!

Herkes gibi ben de bu yaratık işlerinden biraz anlarım, gazetedeki resmi şöyle bir inceledim; iri bir çekirge cirminde ufak tefek bir şey. Kuyruğu uzun, dört ayağı var, başı insanınkini andırıyor, gözleri iri... İster istemez "Ee, ne olmuş yani" diyorsunuz, "Yaratık dediğiniz bu mu yani?" Yadırgamakta haklısınız çünkü bu "yaratık" da, ötekiler gibi çeşitli hayvan uzuvlarının aynı gövde üzerinde bir araya getirilmesiyle oluşmuş bir kolaj çalışması; bir yırtma-yapıştırma eseri...

Ne demek istiyorum; şunu demek istiyorum: Yaratıkları tasarlayanlar neticede insanların müşterek bilgisi ve hayal gücü ile sınırlandırılmış hissediyorlar kendilerini. Mesela başka dünyalardan gelen yabancı yaratıkların uzay filmi yapımcıları tarafından nasıl da üç aşağı beş yukarı aynı surette tasarlandığını hatırlayacaksınız: İrice bir kafa, patlak gözler, ince boyun, kafadan çıkan antenler; bir yetişkinin yarısı kadar boy, derisi yeşil, beyni gelişkin vesaire. Temelde insanın farklı versiyonları. Zaten yaratık tasarımcılarının örnek alabileceği canlı türleri belli. İnsanla hayvan anatomisini biraz bulamaç yaparsın, bir iki renk değişikliği, al sana yaratık! Ha, bir de ürkütücü görünmeleri lâzımdır; çünkü insanlar ürkütülmekten haz duyarlar, yoksa korku filmleri çekilmezdi (yanlış mıyım?). Bu da demek olur ki biz insanlar, kendi sûretimize sıkışmış yaratıklarız; bir başka canlı türünü ille de kendi sûretimizde tasarlayabiliyoruz. (Dikkat buyurulsun, farkında olmadan araladığım bu kapıdan nice felsefî dehlizlere ışık sızdırmaktayım ki kadrini bilene ne hoş, ne güzel!)

Şimdi denilecektir ki, bu adam durup dururken bu yaratık meselesini niçin diline doladı; mutlaka lafı döndürüp dolaştıracak ve getirip iç siyasete bağlayarak okuyucularına ironik bir mesaj verecek...

Hayır, alâkası yok; hatta yemin ederim; vallahi ve billahi bu yazının politik göndermesi yoktur. Tamam, Meksika'da ele geçirilen yaratığın laboratuvar incelemelerinde DNA türünün tesbit edilememiş olması ilginç bir nottur vesairedir fakat DNA'sızlık da neticede insan zihninin dar hayalhânesinde icat olunmuş sıradan bir sıfattır. Kavramı icad edersiniz, sonra tersini çevirdiğinizde yeni bir buluş yapmış olursunuz; ne kadar banal bir mantık?

Üstelik DNA'sızlık demek, omurgasızlık, belkemiksizlik demek de değildir; fotoğrafa dikkatle bakınız; yaratığın DNA'sı yok ama belkemiği mevcut; hatta kuyruğuna kadar da uzanıp gitmekte... Öyleyse?..

Yapma bunu Muhittin; yapma bunu...

Ne demek efendim komşularla sıfır problem felân; bunlar eski köye yeni âdet mi getirecekler yani? Sıfır problemmiş. Bak bak bak... Nerden alıyorlar bu cesareti be kuzum; bu ne cür'et?

-Kötü mü Osman abi, bir insanın komşularıyla iyi geçinmesinde, güzel komşuluk etmesinde ne fenalık var? Herkes komşusuyla iyi geçinse dünya cennet olur!

-Yahu bakıyorum da sen enikonu hükümet yandaşı oldun ha!.. Bu ağızlar nasıl bir ağızlar Muhittin? Bilir bilmez konuşuyorsun; insan komşusuyla iyi geçinirse fena mı olurmuş? Devlet insan değildir Muhittin! Devlet dediğin komşusuyla nizalı olacak, arada sırada hırgür edecek. Uykusu hafif olacak, kapının arkasında değneği eksik etmeyecek. Tarihe bir bak bakalım ne görüyorsun?

-Ne görüyorum Osman abi?

-Oğlum, bizim iki sene üst üste komşularımızla iyi geçindiğimiz bir devir var mı? Yok! Sen bu işi Osmanlılardan iyi mi bileceksin? Yedi düvelle kavga etmiş dedelerimiz... Elhamdülillah Cumhuriyetimiz de aynı yolu takib etmiştir bunca seneden beri...

-Yurtta sulh, cihanda...

-Geçeceksin onu; rahmetli siyaset icabı söylemiş geçmiş, peki Hatay meselesinde ne yapmış? Çizmeyi çekip trene atladığı gibi ver elini Pozantı üzerinden Adana. Ordular ilk hedefiniz Hatay sancağı ileri... Bu işler böyledir. Şimdi ne görüyoruz? Yunanistan'la dostuz, Bulgaristan'la dostuz, Suriye ile yaprak sarması, Kuzey Irak'la kuzu dolması olmuşuz. İran'la bile al bâde ver kadeh durumlarına girdi bunlar. Gürcistan'la münasebetlerimize bak, ne görüyorsun?

-Ne görüyorum Osman abi?

-Fazla samimiyiz Muhittin; resmen laubâlilik. Çok yüz veriyoruz bu komşulara. Neyse ki Kıbrıs meselesi var da, biraz şey ediyoruz yani...

-Bir ara onu da çözer gibi olmuşlardı abi, hatırlayacaksın; direkten döndü nerdeyse...

-Yahu ne diyorsun; Allah esirgedi desem yeridir. Koca Kıbrıs'ı veriyordu herifler resmen kesekâğıdı fiyatına. Şimdi de Ermenistan'a taktılar kafayı... Şekerim bu adamlarda milli his, milli duygulanış, yiv-set felân diye bir şey kalmamış; dümdüz olmuşlar dümdüz! Kardeşim mütâyitler bile çevre düzenlemesi yaparken bunlardan daha titiz davranıyor. Gördün mü, Kürt meselesine de taktılar bir yandan kafayı, ille de çözeceğiz diye?

-Alevi açılımı da yapıyorlar...

-Kendileri mi yapıyor sanıyorsun? Peh! Amerika söylüyor, bunlar evet efendim deyip icra memuru gibi tatbikata geçiyorlar. Türkiye'nin onurunu, itibarını, haysiyetini on paralık ettiler Muhittin. Çok üzülüyorum çook!

-Niye üzülüyorsun Osman abi, nasıl olsa millet bunları ilk seçimde iki seksen uzatır yere. Bu gafletin, hattâ dalâlet ve hıyanetin hesabını sorar!

-Çocuk çocuk konuşuyorsun Muhittin; çözülmüş bir problemi yeniden içinden çıkılmaz hale getirmek kaç senemizi alır bilmiyorsun. Ya çözerlerse ne olacak; sorarım sana ne olacak? Dış mesele diye bir şey kalmadığını farz et; içerde Kürt meselesi, Alevi açılımı filan başarıya ulaşmış. Düşünebiliyor musun?

-Düşünebiliyorum Osman abi, ne güzel olurdu kim bilir?

-Defol Muhittin, gözüm seni görmesin Muhittin; kendini imhâ et yandaş Muhittin, kaybol, zerrelerine bölün Muhittin, öf be Muhittin, öf be öf, öf!..

Kuma!

Mahmûre Hanım kapıdan çıkarken yeniden pimpiriklendi. Ayakkabılarını bile giymişken kapıdan döndü, tekrar içeri girdi; pencereleri iyi kapatıp kapatmadığını gözden geçirdi, sonra ütünün prizine baktı.

Havagazı vanasını kontrol etti, banyo musluklarına baktı. En son olarak da mücevherlerini sakladığı yere doğru kaçamak bir bakış attı.

Herşey yerli yerinde ve normal görünüyordu. Kapıyı çekti, aşağıdan yukarıya doğru sıralanmış üç ayrı yale kilidi teker teker sonuna kadar kilitledi. Annesinin öğrettiği duayı okudu, sağına soluna üfledi.

Manavın önünden geçerken tezgâhtaki incir dikkatini çekti. Gün misafirliğine giderken incir götürmesi doğru olmazdı ama bu incir kaçırılacak gibi görünmüyordu. Bir buçuk kilo kadar elleriyle seçip kesekağıdına itina ile yerleştirdi ve Manav Muzaffer'in buzdolabına koydurdu. Parasını peşin verdi. Dönüşte alacaktı.

Dolmuş durağında sıra vardı fakat fazla beklemedi. 20 dakika sonra gün oturması yapılan eve ulaşmıştı bile. Her zamanki gibi Alman usûlüyle civardaki dönerciden adam başına bir

porsiyon döner, salata ve ayran ısmarladılar; ev sahibi Cavidan hanım kakaolu kek yapmıştı. Yediler, içtiler, konken oynadılar, biraz da -Allah affetsin!- dedikodu yaptılar.

Yapmasalar olmazdı; dayanılır gibi değildi. Falan hanımın mütayitlik yapan beyi, üzerine ikinci hanım almış deniliyordu; falan hanım ise "dünya yıkılsa ben bu kadınla aynı evde oturmam; defolsun gitsin evimden" diye kocasıyla kavga etmişti; bütün mahalle şahitti. Rezalet olmuştu.

Bu erkeklere güven olmuyordu; biraz eli para tutan hemen evini, arabasını, hanımını yedeklemeye bakıyordu. Dikkatli olmak lazımdı...

-Bir imam nikahı kıyınca hemen ikinciyi alabilirim sanıyorlar, diye öfkeyle homurdandılar, sonra -her biri teker teker- kendi eşlerinin ne kadar halim-selim, ne kadar uyumlu, ne kadar sevecan ve şefkat dolu, ne kadar kendilerine bağlı ve itaatkâr olduğunu hatırlayıp rahatladılar; bu hususta konuşmak arzularını, "Ayol nazar değer!" endişesiyle bastırıp filancaların sünnet düğününde takılan takılar, felan dizide falanca karakterin aslında nasıl bir insan olduğu gibi konulardan bahsederkeen....

Derken Muhmûre'nin içine kor gibi bir şey düştü; bir fikir, bir endişe, bir şey...

Balkon kapısını kapattığından emindi; peki balkona açılan pencereyi de kapatmış mıydı? O pencere açık kalmışsa, kapıyı kapatmanın bir anlamı kalmayacaktı çünkü. Ev dördüncü kattaydı ama olsun; şimdiki hırsızlar "çita maymunu" gibi evlerin yüzünü tırmanabiliyormuştular...

Saatine baktı, henüz erkendi fakat bir mazeret uydurup çantasını kavradı. Herkesle alelacele teker tekep öpüşüp gün parasını da teslim ettikten sonra sokağa çıktı. Geçen ilk taksiyi çevirdi, o telâş ile manavın önünden geçerken tarttırdığı incirleri almayı bile unuttu; halbuki incirler dolapta buz gibi, kütür kütür olmuşlardı. Eve yaklaşırken apartmanı dışardan gözüyle kontrolden geçirdi. Sıradışı bir şey görünmüyordu.

Kapıyı açarken "Bizim bey erkenden mi geldi acaba?" diye bir hisse kapıldı; çünkü giderken üç defa çevirdiği kilitler, şimdi bir çevirmede açılıvermişti, "Hayırdır inşallah" dedi içinden. İçeri girdi, ayakkabısını çıkarırken salonda namaza duran karaltıyı farketti birden...

Korkmak aklına bile gelmedi, sadece merak, dehşetli bir merak...

Daha önce görmüşlüğü yok; esmerce, başı namaz örtüsüyle örtülü orta yaşlı bir hanım, herhalde seccadelerin yerini bilmediği için halının üstüne duruvermiş.

Kıbleyi de tam tutturamamış. Kimdir bu yahu, kocasının köydeki akrabalarından biri mi, kızının tanıdıklarından mı, eski temizlikçilerden biri olmasın?

Evde başka kimse var mı diye öteki odaları hızla dolanıyor; kimse yok. Yüreği kalkıyor; yumruk gibi bir şey mide boşluğundan göğsüne doğru yükselip tıkıyor sanki orayı. Namaz

kılan kadın ise neredeyse tâdil-i erkânın bütün hususlarına riayet ederek ağır ağır namazını kılmakta.

Acaba bir çay mı koysam diye geçiyor içinden; biraz sonra selam verecek nasıl olsa...

Selam veriyor; önce sağa sonra sola. Sonra iki elini açıp kısa bir dua ediyor, elini yüzüne sürüyor. Gözgöze geliyorlar.

-Allah kabul etsin; hoşgeldiniz, kusura bakmayın tanıyamadım sizi?

Namaz kılan kadın mahcup bir tavır takınıyor, "Bilmem ki nasıl söylesem" dolaylarında bir ifâde ile konuşuyor,

-Ben sizin bilginiz var zannediyordum; bana öyle söylemişti çünkü. Haberiniz olmadığını bilsem önceden telefon ederdim. Hani yarın gelir yerleşirsin deyince, ben de sizin bilginiz vardır diye...

-Kimsiniz ayol, neden bahsediyorsunuz siz, içeriye nasıl girdiniz sahi?

-Anahtarı o verdi, sizin haberiniz olduğunu söyledi; ben kendisiyle konuştum, durumu izah ettim, rızasını aldım diye anlattı bana. Yoksa gelir miydim böyle. Çok özür dilerim, ben...

-Kim verdi anahtarı, kimden bahsediyorsunuz?

-Necmettin, yani Necmettin Bey...

-Necmettin mi; size anahtar mı verdi? Bana bir şey söylemedi ama; ne demek istiyorsun sen kadın?

-Necmettin Bey bana üç ay evvel nikah kıydı; beraber yaşıyoruz, bildiğinizi sanıyordum; dün de eve taşınabileceğimi söylemişti. Birkaç parça eşyamı alıp geldim ben de, işte görüyorsunuz...

Kadın artık dinleyemedi, kalbi de ritmini şaşırmıştı zaten. Sakince koltuğa oturdu, elini başına dayadı, adeta fısıldar gibi bir sesle,

-Şimdi pılınızı pırtınızı toplayıp buradan gidin, diye konuştu, "Gözümün önünden kaybolun; benim birşeyden haberim yok. Necmettin denilecek adam bana bundan bahsetmedi. Şimdi buradan gidin ve bilin ki, benim cenazem çıkmadan siz bu evden bir daha içeriye adım atamazsınız. Necmettin olacak alçağa gelince, ona da bir çift lâfım var ama şimdi siz bir an evvel çıkın evimden lütfen, hatta hemen, hemen..."

Ev sahibesinin sinir krizine girdiğini gören kadıncağız, hemen kapı dibindeki irice bohçasını sağlamca bağladı; vestiyerin önündeki ayakkabısını giyip usulca kapıyı çekti. Yarım dakika sonra apartman kapısından çıkıp köşeyi dönerek gözden kaybolup gitti.

Kadıncağız öylece oturduğu koltukta kalakaldı nice zaman. Daha sonra cep telefonundan kocası Necmettin'i aramayı akıl etti.

...

Akşam üzeri karakolda, hırsızlık için girdiği evlerde yakalanacağını anlayınca namaza durup daha sonra "kuma" rolü oynayan kadın hırsıza dair öteki hikâyeleri de dinlediler.

Hayır, bölünmeyeceğiz

Milliyetçilerin ağzına bölünmek fiili hiç yakışmıyor, "Memleketi yeniden fethederiz, dağa çıkarız; bu gaflet bizi bölünmeye götürüyor" yollu ekşimiş sözler, milliyetçi fikriyatın psikolojik seviyesini ve zihnî perişanlığını gösteriyor.

Bölünmekten değil, aslında bölünme korkusunun nüzûl indirttiği bu hâletin kitlelere bulaşmasından korksak yeridir.

<!--more-->

Milliyetçilik evvelâ milletin hukukunu savunmak demek; milliyetçilik, milletin tarihi, sosyolojik ve hatta mistik varlığına ve şahsiyetine iman etmek demek. Bölünme lâfları, millet mefhumunun varlığını inkâr, tâbir caizse küfürdür. Milletine inanmayan birinin gideceği yer devlet fetişizmi, nâm-ı diğer faşizmdir o kadar.

Ne çabuk vazgeçiverdik milletimizin akl-ı selîminden, basiretinden? Bölünebilme lafızları, milletin basiretine yöneltilmiş pek düşkün mânâlar gizleyen bir güvensizlik alâmeti ve -Her kimse o düşman?- düşmana karşı zihnî tırsaklık göstermek değil midir? Düşman -varsa eğer-, ancak sizin korkularınız ve inançsızlığınız kadar güçlüdür.

Tâ başından beri "millet" diye içini doldurduğumuz mefhumun içinde Kürtler yok muydu; ve Araplarımız ve Çerkezlerimiz ve Arnavutlarımız ve Gürcülerimiz ve Ermenilerimiz? Ne zaman ve kimdir ki o, sadece Türklerden müteşekkil bir millet resmi çizmiş olsun gökyüzüne? Böyle güdük, tekil ve hakikatinden sıyrılmış bir millet târifi ile nereden kalkıp nereye varırız ki? Yok öyle bir yer!

En büyük numaramız, kardeşlerini, akrabasını mutlu etmeyi beceremediğimizde kötü koku yayan unsurları kapı dışarı atmaktan mı ibâret? Bu nasıl bir hesap, nasıl bir yılgınlık? Bunlar nasıl bir tarih, nasıl bir sosyoloji okumaları ki en üfürük kriz ânında, "bölünmeye bölünürüz ama hudut nereden geçer bilemem" diye cıvık bedbinliklere, ucuz kasaba kabadayılıklarına kapılıveriyoruz?

Millet isek bölünmeyeceğiz; aksine, bu krizi aşıp büyüyeceğiz; eğer millet değilsek bizi bölünme de kurtarmaz. Türkiye'nin dirliğini bu haritada tutamazsak, hiçbir haritada ricati engelleyemeyiz. Bu kadarcık tâbiye bilginiz yok mu?

Hayır bölünmeyeceğiz, küçük korkularımızı dar hayalhânemizin dev aynalarında büyüterek heyula haline getirmeyeceğiz; milliyetçiler bile farkında olmayabilir ama biz bir milletiz; birbirimize bühtan etmeyelim.

Ve lütfen kimse, çok daha millî ve milliyetçi olduğunu isbata kalkışmasın; böyle şeylerin müdafaası hazindir. Müdafaa hâletine girdiniz mi, zaten bitmişsiniz demektir. Çorbanın baharatıdır o, tek başına bir işe yaramaz milliyetçilik; küçük ruhları karaya vurmaktan başka...

Bunları söylemek bile ayıp, özür dileyerek yazıyorum: Ben bu memleketin Kürtlerine, Ermenilerine, Gürcülerine, Türklerine, Çerkezlerine dağlar kadar güveniyorum. Benim millet tarifimin içinde Kürtler ve sair unsurlarımız olmazsa bundan hicâp duyarım; böyle bir millet ve milliyetçilik fikriyatından utanırım; zora girince bölmeye memur bir milliyetçilikten hayâ ederim.

Memleketi neresinden böleceğinizi hesab edeceğinize, cesaretiniz varsa oturup şu fersûdeleşmiş fikriyatınızı muayene ediniz! Bunca yıldan beri neresini onarmış, neyini takviye etmişsiniz? Bitiştirmekten ziyade bölmeye yarayışlı şu fikriyatı tahkim etmeden geçirdiğiniz nisbi saltanat yıllarının hesabını verebilecek misiniz? Emin değilim, aslında şu soruyu kavrayacağınızdan bile emin değilim.

Şu dar günde milliyetçi fikriyatın krize katkısı sadece üst perdeden tehdit ve bir adım sonra "bölünmeye gidiyoruz" feryadı mı olmalıydı? Nerede şu beğenmediğiniz içi boş açılım planına çöp tenekesini boylatacak çok daha iyi bir açılım projeleri? Milliyetçilik, çok daha iyi bir plân ortaya koyan bir siyasetin dili olmalıydı. Militan milliyetçiliği herkes yapabilir, fikrî ve teorik manada milliyetçiliğe katkı yapmak ise herkesin kârı değil...

Ve bir şey daha biliyorum: Bir ülkeyi, milliyetçilerinden başka kimse bölemez!

Türk olmak, Türk sayılmak

Devletimizin adı Türkiye Cumhuriyeti; kuruluşundan neredeyse 90 sene sonra bu ismin tartışma konusu hâline geleceğini herhâlde kimse tahmin edemezdi. İddialar, Türk kavramının etrafında yoğunlaşıyor; bazıları TC'nin, Türk etnik esasına dayalı bir topluluğun üniter devlet yapısı olduğunu ileri sürerek, başka köklerden gelen vatandaşların geriletildiğini belirtiyor ve Türk sıfatının, anayasal vatandaşlığın ismi olamayacağını söylüyorlar, “Türkiyeli” kelimesi buna göre daha munismiş; aralarında Anadolu ismini teklif edenler de var.

Ne gariptir ki bu itirazda bulunanlar, “Türkiye”de tarih itibariyle en geç kendini ifadeye başlayan ve harekete geçen milliyetçiliğin Türk milliyetçiliği olduğunu bilmiyor gibi davranıyorlar. Osmanlı Devleti milliyetçi cereyanların baskı altına aldığı ve neticede unufak ettiği en büyük Avrupa gücü oldu. Milliyetçilik cereyanı Avrupa'nın çehresini ve haritasını değiştirdi ama en büyük zararı, Osmanlı Devleti'ne dokundu. Avrupa'daki Hristiyan tebâ

arasında yaygınlaşan Sırp, Rum, Bulgar, Arnavut, Ermeni milliyetçiliği, I. Cihan harbi esnasında Arap milliyetçiliği ile yeni bir boyut kazandı; aynı dine mensup bulunduğumuz Arapların, Osmanlı hilâfetine kılıç çekmesi içerde Türkçü cereyanları güçlendiren ve anlamlı kılan dramatik bir darbeydi (Kaldı ki milliyetçiler arasında Arap isyanının 'içten vurucu' karakteri hâlâ hatırlanmakta ve dillendirilmektedir).

I. Dünya Savaşı'na girerken devletin adı Osmanlı idi; bu harpten yakayı sıyırabildiğimizde adımızı değiştirmiştik; artık Hilâfeti istemiyorduk, laik bir devlet olmuştuk; saltanatı reddetmiş Cumhuriyet'i benimsemiştik ve en dramatik değişme, devletin dayandığı temel felsefede olmuştu; artık bir imparatorluk filan değildik, kendi içine kapanmış ve kıvrılmış, hiçbir siyasi ve medeni emeli kalmamış sıradan bir bölge devleti idik ve adımız, günün modasına uygun olarak bir hanedan ismini değil, bir milletin ismini taşımalıydı: Yunanistan, Bulgaristan gibi, Fransa, İngiltere, Almanya gibi... Almanya'da Almanlar, Yunanistan'da Yunanlılar, İtalya'da İtalyanlar yaşıyordu; bizde ise artık Osmanlı diye bir şey kalmadığına göre Türkler olmalıydı.

BİR DUA; BİR TEMENNİ...

Cumhuriyet kurucuları Türklüğü bir iyiniyet temennisi, bir dua gibi telaffuz ettiler. Türklük ve Türk milleti gibi şeyler bir olguyu değil, olması gerekeni, temenniyi isimlendiriyordu. Batılı karşılıkları gibi modern bir anlam çerçevesi vardı Türklüğün. Almanlık, Rusluk, İngilizlik, Fransızlık nasıl sadece etnik kimliği değil, siyasi kimliği belirtiyorsa, Türklük de Türkiye'de yaşayanların siyasi kimlik ismi olacaktı ve günün birinde Türkiye'de her vatandaş, etnik aidiyeti farklı da olsa bir Türk milleti teşkil edecekti; bu insanlar arasında imtiyaz ve zümre farklılıkları olmayacaktı, kaynaşacaklar, ilerleme ve aydınlanma yolunda durmadan çalışacaklardı. Bu güzel bir duaydı ama içi lâyıkıyla doldurulamadı; Cumhuriyetin 90'ıncı yılı yaklaşırken hâlâ bir millet hâline gelebilmiş değiliz; bütünleşmekten uzağız. Türk ve Türklük kavramları da, kendilerine yöneltilen sert ve sivri suçlamaların darbesi ile sarsıldı, inancını kaybetti. Meselâ, hepimizi ilgilendiren bir çoğulluk zamiri olarak yeri geldiğinde "biz Türkler..." diye başlayan bir cümle kurarken bunun doğru olup olmadığını, itiraz edebilecekleri, bu hitabı hakaret sayabilecekleri de zihnimizde ölçüp biçtikten sonra çoğu zaman vazgeçiyoruz.

KELİME DOĞRU, TATBİKATI YANLIŞTI!

Oysa ki tâbirde kabahat yoktur; bizler elbette Türkleriz, "biz Türkler"iz. Vaktiyle bu temenninin lâzımeleri yerine getirilmediyse kavramın kabahati yoktur; kavram doğrudur ve bu kavram sabahtan akşama kadar düşünülüp bir gün içinde icat edilmiş uydurulmuş bir kavram da değildir. Türk kelimesi, son dört asırdan beri Avrupa'da siyasi bir kimliği ifade etmek için kullanılıyor, hattâ Osmanlılar zamanında bile bu böyleydi. Osmanlılar, devletler

hukukuna göre Osmanlı tâbiyetinde idiler fakat medeni ve siyasi bir vasıf olarak “Türk” kelimesiyle tanınıyor ve remzediliyorlardı.

MEDENİ VE SİYASİ MANADA

TÜRK OLMAK

Türk kelimesinin neticede fiilen sadece etnik Türklere mahsus bir işaret derekesine indirilmesi kafa karıştırıcı, talihsiz ve lüzumsuz bir gayret oldu. Cumhuriyet'in ilk yıllarında uygulanan yanlış kültür ve kimlik politikaları sonucunda bazıları kendilerinin ne kadar yeni rejimden yana olduklarını vurgulamak için Osmanlılığı nefretle reddederek Türk soyundan geldiklerini öne çıkarmaya başladılar. Türkçülük edebiyatı böyle yükseldi ve en büyük zararı etnik Türklere değil, “Medeni ve siyasi mânâda Türkler”e dokundu. Medeni ve siyasi manada Türkler'in medeni ve siyasi birikimleri yeni rejim tarafından hoyratça hırpalanıp aşağılanırken onlara, tarihlerinin başka bir tarih, dillerinin aslında başka bir dil, hatta dinlerinin başka bir din olduğu haykırılıp durulmaktaydı. Kendilerine ait ve orijinal zannettikleri bütün değerleri taklitti, değersizdi: Arabındı, Rumundu, Bizansındı, Acemindi...

Bazı Türkler, Türklük namına diğer bazı Türkleri, onları Türk yapan şeylerden soğutmak için koca koca ıslahatlar, reformlar, kültür devrimleri yapıp durmaktaydılar. Türkler şaşkındı, başlarına gelenin ne olduğunu anlamak için uzun yıllar beklemeleri gerekecekti.

Medeni ve siyasi bir kimlik olarak Türk sayılması gerekenler, gerçekte, yani etnik mânâda ne kadar Türk sayılırlar sorusunun cevabı son derece kolaydır çünkü bu sual mânâsızdır: Onlar etnik mânâda Türk olabilecekleri gibi aynı ihtimal derecesinde Hristiyan, Rum, Arap, Kürt veya Kuzey Afrikalı olabilirler. Bu kadar farklı unsuru, dinî inancı, mezhebi, etnisiteyi bir araya getiren şey bu farklılıkları taşıyan insanların medeni ve siyasi çerçevede bir ortaklık geliştirmiş olmalarıdır; onlar geleceğe yanyana ve bir arada bakabilen insanlardır; biraz eskimiş bir tabirle onlar dünün Osmanlıları, bugünün Türkleridir.

Yeni devletin adı doğrudur, isabetlidir, olması gerekendir fakat bu devletin toplum ve yönetim anlayışı, ismi kadar isabetli olamadı. Cumhuriyetin kurucuları, kaç savaş artakalan yorgun, isteksiz ve medeni inancını kaybetmiş bir kalabalığı yoğurup yeni bir millet yapmak istemişlerdi. Yirminci yüzyılın ilk çeyreğinde egemen devletlerin böyle sosyolojik fanteziler kurmasına kimsenin (Uluslararası aile) aldırış ettiği yoktu. Türkiye'de tek parti idaresi altında yeni bir toplum oluşturulması için yüksek basınç politikası takib edildi; başarılı olmadı. Türkiye'nin Kürtleri üçü çok geniş çapta irili ufaklı isyanlar çıkardılar, toplumsal bütünleşmemizi başaramadık. Kürtler kendilerini oyundan dışlanmış hissettiler; onları temin edemedik. Onların gönül kırgınlığı, “Bakın her alanda yanyana beraber değil miyiz?” gibi ikna çabalarını da tesirsiz bırakmış görünüyor. İşte bu hâletle, Cumhuriyet'in anayasalarında birbirine benzer cümlelerle tekrar edilegelen, “Devlete vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türktür” veya 1924 tarihli Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'ndaki kapsamlı ifadeyle, “Türkiye

ahalisine din ve ırk farkı olmaksızın vatandaşlık itibariyle (Türk) ıtlak olunur" (88. madde) şeklindeki formülasyonlar doğru anlaşılmak bir yana, başlıca ihtilâf sebebi hâline geldi.

KÜRT SÖZCÜLERİ ŞÖYLE BİR

JEST YAPSA...

Hâlbuki bu ifadeler, neredeyse bağıra-çağıra Türk olmayı, hukuki bir çerçeve içine koyuyor; etnik gönderme yapmaktan titizlikle çekiniyor; Kürtler, anayasanın herkesi Türk ilan eden kolaycılığına öfke duyuyorlar, hayır diyorlar.

Kürtlerin mâkul itirazları, mâkul olmayan nokta-i nazarlarla karıştırılmamalı. Demokratik açılım sürecinde en ziyade dikkat edilmesi gereken incelik buradadır, haklılık hissiyle talepler listesinin "nâhak" olana kadar genişletilmesi, haklı sebeplerin meşruluğunu da gölgeleyebilir.

Medeni ve siyasi mânâda Türk olmakla, anayasal mânâda Türk sayılmak birbirinden farklı şeylerdir; bu inceliği herkesten evvel Kürt toplum sözcülerinin fark ederek dillendirmesi, doğrusu çok güzel bir jest olurdu.

Misâl; Burhan Altıntop

Cama yapıştırılmış ilânda ayrı yazılması gerekirken bitişik yazılmış "de, da" ekleri dikkatinizi çeker mi; bununla kalmayıp o ilan metnini yazan, yazdıran kişi veya kuruluş hakkında "daha ekleri yazmayı bilmiyor; demek ki lâubali" diye düşünerek peşin bir güvensizlik hisseder misiniz?

Duvara asılı levhalardaki küçük çarpılmaları farkedebilir misiniz (bazıları doğuştan farketmez ve ilgilenmezler!); bu sizi rahatsız eder mi, ille de düzeltmek lüzumu hisseder misiniz? Geometrik bir intizam içinde bulunması gerektiği halde çarpık duran nesneleri bakınca hemen görür müsünüz?

Renk bilginize güvenir misiniz; eşyayı yeniden düzenlemek gerektiği hallerde saçmalamamayı başarır mısınız?

Harflerle, harflerin taşıdığı karakterle ilgilenir misiniz; kapı zilindeki etikette isminizin hangi karakterle yazıldığına aldırış eder misiniz? Sesle sükûnet; lekeyle boşluk arasındaki oranlar sizi hiç ilgilendirmiş midir? Proportion kelimesini daha önce duydunuz mu? Nesnelerin biçimi, içinde ve arasında yer aldığı şeyler arasındaki durumu, görünüşü, uzayda kapladığı hacim sizi rahatsız eder veya sizde hoşnutluk uyandırır mı?

Kötü imal edilmiş Atatürk heykellerini, büstlerini ve anıtlarını işaret ederek, "Çekin fotoğraflarını, bize gönderin, yayınlayalım" kampanyası açan eski bir gazetecinin yazdıklarını okuyunca aklıma hemen bu sualler hücum ediverdi, şöyle düşündüm: Acaba bir gazetecinin estetik algı ve değerlendirmesinde ani bir intibah, sansasyonel ve inkılapçı tarzda bir boyut

değişikliği vukû bulabilir mi? Hani yerli filmlerde olur, kaza ile gözlerini kaybeden esas oğlanın başına saksı düşünce gözleri açılıverir... Veya kısaca şöyle ifade edebiliriz: Daha önceleri neredeydiniz?

Kötü ve çirkin Atatürk büstlerinin resmini çekip göndermekte bir marifet görmüyorum; asıl marifet iyisini bulmaktır, çünkü yok gibidir, çünkü nâdirattandır, çünkü ideolojik tahakküm ve illüzyon yüzünden bütün bir şehir ahalisinin, okumuş-yazmış takımının, kerli ferli bürokrat takımının ve subaylarımızın basireti cümleten bağlanmış gibidir. Atatürk mevzubahis olunca estetik, pazarlanan ürünün kalitesi, eserin fikrî derinliği gibi şeyler aniden teferruat haline gelmektedir! (Bu sözü nerden hatırlıyorum ya Rabbi?)

Atatürk büst ve heykellerinin kendi çapında bir ticari sektör haline gelmesine, insanların bundan para kazanmasına asla karşı değilim ama sanatta sahtekârlığa, ucuzluğa, kandırmacaya tahammül edemem. Bu hususta şimdiye kadar en az üç kere yazdığımı hatırlıyorum, kıdemim var ve kıdemime binaen konuşuyorum: Asıl mesele nedir bilir misiniz; bu gibi "sanat" eserlerine muhatap olan bizlerin algısındaki lâkaydî, daha doğrusu görgüsüzlüktür.

Dağ başında bir köy ilkokulunun bahçesindeki büstten bahsetmiyoruz, Ankara'da Deniz Kuvvetleri Komutanlığı binasının birkaç katını birden kaplayan o garip, o kötü, o aslına karşı hakikatsiz rölyeften bahsediyoruz. Bu gülünç örnekler orada durabiliyorsa yapanı, yaptıranı değil neyin ne olduğunu bilip farketmeden seyredenleri suçlamak gerekiyor.

Burhan Altıntop'a "kitch" seviyesindeki sanat zevki ve algısı dolayısıyla hepimiz gülüyor, gülerek eleştiriyoruz fakat içimizdeki Burhan Altıntoplar, kırsalından yeni gelmiş kasaba çocukları değil; bunlar bürokrat yahu; bunlar okur-yazar adamlar, bunların mühimce bir kısmı akademisyen üstelik. Kemer askısına eşantiyon anahtarlık takıp da sonra hiç hazetmedikleri halde klasik batı müziği konserlerinden sonra "işte çağdaşlık bu" diye gerdan kırarken görebiliriz bunları mesela. Bu gibi eserlerin alıcısı onlardır daima, üstelik daima "kamu adına" alışveriş eder abilerimiz...

Bu memleket, okumuş evlatlarından çektiğini, kimselerden çekmemiştir arkadaş; misal Burhan Altıntop...

Yağdı yağmur, sevmedi bizi top...

-Top bizi sevmedi, hocamızdan da memnunuz!-Hmm, başka?..

-100 senelik yağmur da bir gecede yağdı; tüh!

-Yok canım; ne demek yani bu?

-Şeyyy; hık-mık, felan filan, dırı-bırı, kem-küm

...

Sizin göreviniz topu tavlamak, topla gönül münasebetleri tesis etmek, kur yapmak, aşk mektupları yazmak mı kardeşim; "Top bizi sevmedi" ne demek? Hem sonra bu "Top" kim yahu? Toptan bahsederken, yaşayan bir organizmadan, şahsiyet sahibi bir zattan bahseder gibi söz etmek de nereden çıkıyor? Bunlar nasıl bir yaklaşımlar bay Federasyon başkanı? De ki, "Beceremedik; Bosna'yı tebrik ederiz; neyin yanlış gittiğini araştıracak ve gereğini yapacağız!" Bunun yerine, "Top bizi sevmedi; hocamızdan memnunuz" diyorsunuz. İnsaf yahu; hocanız ben olsam ve bu takıma antrenman yerine sabahlara kadar okey oynatsam yine bu grupta üçüncü olmaz mıydık?

Sizin başarısız sayılmanız için daha ne lazım, bari dalga geçer gibi konuşmayınız, "Topa aşk mektubu yazdık da okumadı" diye kem-küm edeceğinize bari susunuz. Alın maaşınızı ve susunuz; istifa filan da etmeyiniz; sizin gibilerini bir daha nereden bulur bu millet?

...

Gelelim size beyler; 100 senelik yağmur bir gecede yağdı diyorsunuz ve demeye getiriyorsunuz ki, "Haklıyız; suçumuz yok; bu yağış olağanın üstünde, zaten gerekli ikazı yapmıştık, vesaire."

Bir kere de kabahatiniz olsun yahu; bir kere de "tüh, hesab edemedik, kusura bakmayın, kabahatliyiz" deseniz olmaz değil mi? Kendinizi suçlu saymanız için kaç kişinin ölmesi lâzım; bir rakam verebilir misiniz: Kaçtan aşağı olmaz meselâ?

Her iş olup bittikten sonra sert bir edâ ile, "Dere yataklarındaki yapılaşmalar yıkılacak" demek durumu kurtarabilir mi; kurtarır! Türkiye'de idare eder bu jestler. Sorumluların herkesten daha yüksek sesle bağırıp çağırması, mağdurları şaşırtır, sızlanmaları önler... Böyle felaketlerde ilk birkaç gün kritiktir; o birkaç günü okka altında girmeden idare ederseniz, istifa etmekten sıyırabilirsiniz. Mesela, "Dalga geçmeyelim; daha şiddetli bir yağış geliyor; herkes üst kata çıksın bakayım!" derseniz, millet canının acısını unutur, üç gün sonrasına Allah kerim.

Yine böyle mi olacak? Yine ve aynen böyle olacak; oluyor zaten. Çok ilginç bir husustur; bu gibi rezaletlerde sorumluluk hemen kolektif bir şahs-ı mâneviye yıkılır: "Gelmiş geçmiş bütün iktidarlar, bütün belediye başkanları, bütün meclis üyeleri, bütün federasyon başkanları ve teknik direktörler, hatta altyapı sorumluları sorumludur!" Sorumluluğu dağıtmakta bu kadar yayvan ve lâubali davranırsanız, mübarek sorumluluk kimsenin sırtında kalmaz; buharlaşır gider. İki gün sonra ahali, "Tabii canım, hepimiz sorumluyuz zaten" demeye başlarlar; tâ ki bir yenisine kadar.

...

Bayındırlık ve İskan Bakanı Sayın Demir, İBB Başkanı Sayın Topbaş, TFF Başkanı Sayın Özgener ve MTT Direktörü Sayın Terim; lütfen istifa etmeyiniz, dayanınız; çünkü başarısız değilsiniz, bilakis müthişsiniz. Birinci harbi umumiyi de böyle kaybettik zaten; müttefiklerimiz harpten çekildiği için mağlup sayıldık, yağmur yağmasaydı sel gelmeyecekti; top bizi sevseydi, çocuk gibi azar işitip sahadan tribünlere kovulmayacaktık; balık kavağa çıksaydı, halalarımız gün aşırı tıraş olsaydı.

Üff, sizsiz olmuyor be kardeşim. Ne hoş şeylersiniz siz öyle? Keşke bu kadar sevimli ve vazgeçilmez olmasaydınız. Lütfen istifa filan etmeyiniz, yol olur, sakın ha! Bu ülkeye daha çok seller gelir, daha nice turnuvalar oynanır fakat biz sizin gibisini öyle kolay bulunmaz bir daha... Maaşallah yani!

Ah be abim!

Gazeteler ondan bahsederken "katliam sanığı" diyorlar; ben bir tuhaf oluyorum, daha doğrusu yüzüm gülmekle ağlamak arasında bir şekil alıyor: Cafer Erçakmak, Cafer Abi, katliam sanığı? Yok daha neler?..

Gözümle görsem yine inanmam derler ya, öyle bir güven hissi benimkisi; kaldı ki ben gözümle gördüm o gün Cafer Abi'yi, hattâ ayaküstü konuştuk bile o gün bir aralar...

Baştan başlayalım ki konu anlaşılsın. 2 Temmuz hadiselerinin cereyan ettiği güne gidiyoruz. 2 Temmuz 1993, yer Sivas, öğleden sonra ondörtle onbeş arası. Birkaç arkadaşla birlikte Belediye Konservatuarı binasındayız.

Bu bina, hepinize neredeyse ezberlettirilen Madımak Oteli'ni yandan görür; ana cadde üstündedir, ikinci kat pencerelerinden otel önünde biriken kalabalığı seyrediyoruz.

Biz bu binaya girmek için hükümet konağı önündeki polis bariyerini aşmak, konservatuarda işimiz olduğunu izah etmek zorunda kalmıştık fakat otel önündeki topluluğa kimse "nereye gidiyorsun" diye sormamış, besbelli. İlginç!

Bir ara o topluluktan bir kişi, yerdeki sökülmüş iri kaldırım taşlarından birini alıyor, penaltı atacak futbolcu gibi hayli gerildikten sonra koşa koşa otele yaklaşıyor ve tam önündeki polisin omzuna boşta kalan elini koyup var gücünü sağ eline vererek taşı otel önündeki otomobillerden birine doğru fırlatıyor. O araba Arif Sağ'a ait olmalı; galiba bir Renault'tu. Sonra öfkeli göstericiler uyduruk polis barikatını peynir gibi yararak aracın camlarını taşla parçaladılar polisin gözü önünde.

Poliste "Ne yapıyorsun hemşerim, gel bakayım karakola!" türünden bir tepki yok. Sanki jimnastik müsabakalarında sporcuya halkayı tutması için yardım eden bir spor adamı gibi tabii davranıyor.

Mide bulandırıcı; bu polis bizim bildiğimiz polis değil, bu adamlar da tipik Sivaslı gibi davranmıyor. Bir Sivaslının polise dayılanması görülmemiş bir hadise! Diyorum ki arkadaşlara, "Ben bu işten bir şey anlamıyorum; bir an önce burayı da kapatıp evlerimize gidelim; şimdi sağdan soldan harıl harıl film fotoğraf çekiyordur istihbaratçılar, başımız belâya girmesin!"

Derken... İşte tam o esnada Cafer Abi'yi gördüm. Postane binasının önündeki merdivenlerde. Yanı başında Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu. Cafer Abi'nin elinde bir kucak dolusu kablo...

Valilik ve polis, belediye başkanına gidip, "Şu azgın kalabalığa hitab edin; sizi dinler dağılırlar" demiş. Temel Karamollaoğlu, haklı olarak bu talebe hoş bakmamış, "Bu adamları tanımam bilmem; haydi çocuklar dağılın dersem, sanki bunları buraya ben sevk etmiş gibi olurum" diye düşünerek yanaşmamış, "Memleket meselesi, rica minnet razı etmişler. Cafer Abi'nin kucağındaki kablolar da galiba ya hoparlör veya ses cihazına ait olmalı.

Cafer Abi o dönemde Refah Partisi'nden belediye meclisi üyesi seçildi. Cemiyetçiliğe bu kadar hevesli ve teşne olduğunu bilmiyorduk. Kâmil yaşlarında siyasî hayattan bu kadar hoşlanması, gecikmiş ve ertelenmiş gençlikten koparılmış birkaç takvim yaprağı gibi görünmüştü bana. Aktif bir Refah Partili Cafer Abi, faaliyetlere katılıyor; toplantıları ciddiye alıyor, gidiyor geliyor. Temel reisin yanında görünmesi de o yüzden...

Cafer Abi kendini paralıyor, kucağındaki kablo destesi ile PTT binasına girip çıkıyor, koşuşturuyor. Pencereden onu seyrederken "Yahu neyine gerek Cafer Abi bu yaştan sonra siyaset" diye kendi kendime konuşuyorum. A, birkaç dakika sonra Cafer Abi'nin sesi içerden geliyor.

- Çocuklar şu fişi takacak bir priz gösterin acele; Başkan'ın konuşma yapmasını istiyor emniyetçiler, yardım edelim!

Bir ara göz göze geliyoruz; diyorum ki: "Cafer Abi, canım abim, ortalık tekin değil, ortalıkta çok görünmesen; bak biz biraz sonra evlerimize gideceğiz; sen de öyle yapsan; karışık işler oluyor buralarda..."

- He gardaş, diyor, şu konuşmayı yapsın da Temel Bey, ahali bekliyor!

Tekrar telâş ile merdivenlerden inip kayboluyor. Az sonra belediye otelinin köşesinde bir minibüsün üstünde görüyorum Temel Bey'i, "Yapmayın, etmeyin, ayıptır" diye konuşuyor, şahidim. "Yuuh in aşağı" diye bağırıyor otel önündeki kalabalık; buna şahidim.

Refah Partisi'nin belediye başkanı, belediye binasının elli metre uzağında, dışardan bakınca "Refahlı" gibi görünen "Sivaslılar" tarafından protesto ediliyor, yuhalanıyor!..

Her neyse! Cafer Abi'yi o dakikadan sonra, 16 yıldan beri bir daha görmedim; iki gün sonra gazetelerde Cafer Abi'nin o meşhur fotoğrafı yayınlanınca "Eyvah" dedik ama iş işten geçmişti; o fotoğrafın o günkü kamuoyuna izah edilmesi zordu, şimdi de kolay değildir elbette. Basın hadiseyi tek boyutlu ve işine geldiği gibi algılıyordu: "Yobazlar, Alevileri yaktılar!"

Fotoğrafın çok berbat ve yönlendirici bir altyazısı vardı ve Cafer Abi'yi, yangın merdiveninden inen Aziz Nesin'i işaret ederek sanki, "Asıl bunu cezalandırmak lazım" mealinde bağırırken gösteriyordu.

Zannediyorum bu fotoğraf, onun yurtdışına kaçma kararında etkili oldu. Daha önce yıllarca Avrupa'da işçi olarak çalıştığını biliyordum. Yurtdışına çıkışının da zor olmadığı anlaşılıyor. Galiba birkaç yıl, işçi emeklisi maaşını da alabilmiş bankadan...

Gazeteler onun beş yıl daha devletten emekli maaşı aldığını yazarken sanki devletin bankasını soymuş da o paraları Avrupa'da yiyormuş izlenimini veriyorlar. Kesinlikle haksızlık; Cafer Erçakmak, emekli maaşını alnının teriyle ve son damlasına kadar helâl emeğiyle hak etmiş bir emekçiydi, emekçiden de öte o bir kaynak ustası, bir kaynak sanatkârı. Sivas'ın Sanayi çarşısında hâlâ ismi saygıyla anılan bir efsânedir o. Derler ki, "Cafer Usta canı isterse çatlak yumurtaya bile öyle bir kaynak yapar ki, yumurtlayan tavuk gelse fark edemez!"

Cafer Usta, Sivas'ın yerlisi, Çayırağzı Mahallesi'nden; şimdiki adı İmâret. Memleketimizin has adamlarından. Etrafına hürmetkâr, tatlı, sevimli, değerli, temiz kalpli, herkesi kendisi gibi hüsnüniyet sahibi sayan saf bir insan. Dayılarımın akranı, arkadaşı, komşusu, mahallelisi...

Kaldı ki muhasebecilik yaparken ben Cafer Usta'nın üç sene ticarî defterini tutmuşum; yakından tanıyorum, biliyorum, seviyorum.

O fotoğraftaki Cafer Abi, bizim bildiğimiz Cafer Abi değil! "Aynı insan değil" demiyorum, sadece o esnada fotoğrafı çekilen kişinin başka bir Cafer olduğunu izaha çalışıyorum;

O Cafer şöyle bir Cafer'dir. Bana göre şunu demeye çalışıyor o karede, "Bakın şu adamların yüzünden bugün ne rezillikler oldu. Saatlerden beri şu fitne yatışsın diye uğraşıyor didiniyorum; sonu böyle mi olacaktı?"

Siyah-beyaz yerli filmlerde sıkça gördüğümüz ve "yok deve" diye gülüp geçtiğimiz o suçüstü sahnesini hatırlayacaksınız: Esas oğlan bir silah sesi duyar; merakla koşarak sesin geldiği

odanın kapısını açar. Yerde bir adam yatmaktadır ve adamın yanında bir namlusundan duman tüten bir tabanca durmaktadır.

Esas oğlan tabancaya doğru yaklaşır; biz bütün iyiniyetli sinema seyircileri, "Alma yahu alma şu tabancayı, şimdi içeriye polis girecek ve seni katil zanlısı diye yıllarca süründürecekler" diye adeta ter ter tepiniriz fakat nâfile...

Esas oğlan bizi dinlemez; o silahı eline alır; ardından polis odaya girer. Esas oğlanı tutuklamaya kalkışınca o da pencereden atlayıp kaçar.

Ah be abim, diye hayıflanırız; ah be abim...

Aferin erbâb-ı aşkın kuvve-i bâzûsuna

Böyle olmaaz... Çok katılaşmışsınız. Olamaz, bütün adaleler ve bağlar asabiyetten çelik gibi düğümlenmiş. Şimdi lütfen sırtınızı koltuğa yaslayın, ellerinizi iki yana bırakın, bütün kaslarınızı gevşetin ve dikkatinizi tamamen bana yoğunlaştırın.

Evet böyle... Göz kapaklarınız daha şimdiden ağırlaşmaya başladı bile, sanki her birine kilolarca ağırlık asılmış gibi. Direnmeyin, gözlerinizi kapatın ve rahatlayın. Beyaz bir bulutun içindeyiz. Çok derinlerden tatlı bir müzik yükseliyor. Hafifliyor, yükselmeye başlıyorsunuz. O da ne? Omuz başlarınızdan tatlı ürperiş ve kımıldanışlarla kanatçıklar çıkmaya başladı. Uçuyorsunuz, evet uçuyorsunuz...

Bütün dertler geride artık, bitti, kayboldu; artık üzülmeniz gerekmiyor. Sizi tedirgin eden kötü bir rüyaydı, geçti gitti. Kardeşlik iklimi bütün ülkeye hâkim. Kurt kuzuyla, Kürt Türk'le sarmaş dolaş. Ne açılıma ne bir başka şeye gerek yok. Güneydoğumuz da güneybatımız gibi âdeta cennet-i âlâdan bir köşe; dünyanın en bereketli sürüleri zümrüt yaylalarda yayılırken mutlu çobanlar işsizlikten ötürü artık imkânsız aşkları terennüm eden sonatlar besteliyorlar.

"Bana arsa kalmayacak; ben villalı site yaptıramayacak mıyım" diye gerginleşmeyiniz lütfen. Ülkenin her bir yeri imara açık; inşaat sektörünü sınırlayan yegâne faktör, sizin hayal gücünüz. Öyle güzel, öyle mutlu bir ortam ki, her şey yapanın yanına kâr kaldığı gibi her yıl düzenlenen törenlerle "Aferin erbâb-ı aşkın kuvve-i bâzusuna" ödülleri dağıtılıyor. Yarışma uluslararası çapta olmasına rağmen bütün ödüller yurtiçinde kalıyor, dışarıya zırnık dahi koklatmıyoruz. Bütün sportif branşlarda biz şampiyonuz, "haakemler" hakkımızı yemiyor. Nefesi kuvvetli üfürükçülerimizin muska ve nefes gücü sayesinde top artık bizi seviyor. Yeşil sahalardan Küçük Emrah gibi boynu bükük, gözlü yaşlı ayrılmıyoruz; bütün toplar bize âşık ve bizim hatırımız için durup dururken rakiplerimizin kalesine giriyor, gol oluyorlar.

Eften-püften şeyler için -hamdolsun- kimse istifa filan etmiyor; dayanıyoruz. "Pişkinlikte tava çömleği gibi ol" diye öğüt veren ulu Türk büyüğü sayesinde hazım açısından son zamanların en olumlu dönemlerini yaşıyoruz. Kötü şeyleri kafaya takmıyoruz çünkü kötü şey diye bir şey

olmadığını biliyoruz. Küçük iş kazalarını birer mutluluk oyununa dönüştürmeyi öğrenince her şey daha kolay oluyor.

Halkı yatıştırmak için küçük tartışma mevzuları icat ediyor, o yetmezse küçük rüşvetler veriyoruz. Meselâ öyle can acıtıcı miktarda dolaysız vergi almıyoruz darda kalmadıkça sevgili halkımızdan; onlar da vergi kaçırdıklarını sanıp mutlu oluyorlar. Bu arada benzin, elektrik, gaz gibi vergi enstrümanlarıyla durumu idare ediyoruz; bunun karşılığında halkımız da bizden doğru-dürüst hesap sormuyor, mış gibi yapıyor. Halka, "bu devlet bizim vergimizle ayakta duruyor arkadaş" dedirtmiyoruz. İcabında iç ve dış borçlanma ile devletin onurunu ayakta tutuyoruz. Halkı da zengin zümreler gibi borçlandırıp, bilahire borçlarını erteliyor, icabında affediyoruz. Nasıl da seviniyorlar... Ben en çok öğrenci affı, sicil affı gibi şeylere sevinenlere gülüyorum. İnsanlar ilginç mahluklar, küçük şeylerle nasıl da mutlu oluyorlar...

Aa, bakınız hemen yanımızda göçmen pelikanlar güneye doğru uçuyorlar; az ilerde yaban kazları görülüyor; hacı leylekler çoktan yola çıktı bile.

Hava biraz serinledi galiba. Panik yok. Şimdi kendimizi tropikal bir adanın sahilinde farz ediyoruz. Ada yerlileri palmiye dallarından yelpazelerle bizi serinletiyorlar.

Siyasi hayatımızda bu kadar 'kötü ve hain' figür bulunmasının anlamı ne olabilir?

Adam yatağından neş'e içinde, enerjiyle uyandı ve henüz doğmakta olan güneşin ışıkları iyice içeri dolsun diye pencereyi sonuna kadar açarak ortalığı dolduran kuş cıvıltılarını huzurla dinledi. Sonra temiz havayı içine çekerek,

- Bugün ne güzel bir gün; bir an önce insanların arasına katılıp kötülük yapmalı, ülkeme, aileme, komşularıma karşı hainlik etmeliyim diye düşündü. Banyosunu yaptıktan sonra kahvaltı masasına oturdu. Gazeteleri gözden geçirdi. Ülkesine zarar vermek için o gün neler yapabileceğini tasarlamaya çalıştı; sonra,
- Nasıl olsa buluruz bir şeyler; önemli olan niyet etmek diye düşündü.

İçi, henüz hiçbir şeye yöneltemediği, kötülüğe dönüştüremediği tarifsiz nefretle kabarıyordu.

Kadın, az önce kedi yavrusunu kuyruğuna bağladığı iple ağaca asan yavrusunu muhabbetten titreyen bakışlarla seyrediyordu. Kedi yavrusu çığlık çığlığa miyavlıyor, çektiği acıdan ötürü âdeta ağlıyordu. Kadın mutfak penceresini açarak çocuğuna sesledi,

- Evladım, aferin sana, ne güzel eğleniyorsun kendi başına!

Çocuk takdir edildiğini görünce mutfak penceresinde kendini seyreden annesine doğru yürüdü. Çocuğa keskin ve büyük bir mutfak bıçağı uzatan annesi ilave etti,

- Seni tırmalamaya kalkışırsa çekinme, ver cezasını!

Adam, yalanın erdemine inanıyordu; mümkün olduğu kadar herkesi aldatmaya itina gösteriyor, çok zorda kalmadıkça doğru söylememeye dikkat ediyor, arada sırada ağzından kaçtığında ise çok üzülüyordu. Yalan çok güzel bir şeydi; gerçekler sıkıcıydı. Gerçekler tek boyutluydu, mattı, üstelik acıtıcıydı fakat yalan öyle miydi ya: Çok boyutlu, renkli, birbirinden zengin binlerce imkân vaad eden, hayal gücünü kamçılayan bir imkân...

Başkalarına karşı yalan söylemeyi alışkanlık hâline getirdiği gibi kendisine yalan söylediğinde çok memnun oluyor, gözlerini hazla yumarak,

- İşte yaşamak bu; ne güzel! diye düşünüyordu. Telefonu çalınca canı sıkıldı; arayan numaranın kim olduğunu anlayınca yüzünü buruşturmaktan kendini alamadı,
- Alo, dedi. "Şu anda çok önemli bir toplantıdayım, konuşamayacağım fakat ilk fırsatta sana dönerim."

Tezgâhtarın içi içine sığmıyordu. Az önce hâlinden vaktinden okuma-yazma bilmediği anlaşılan ve hayli saf görünen orta yaşlı bir ev hanımına almak istediği plastik tepsiyi tam iki katı fiyatına satmayı başarmıştı. Tepsinin parası cebine girmiş değildi fakat kadıncağızı aldatmanın verdiği zevk, tezgâhtarın yaşama sevincini ikiye katlamıştı âdeta. "Önemli bir adamım ben" diye düşündü. "Ticari başarılarım ortada; fırsat bulduğumda, şartlar elverdiğinde insanları kazıklayıp aldatarak tez zamanda zengin olabilirim; bunu kimse engelleyemez!

Sonra şöyle düşünmeye başladı, "Peki, şimdi patronun kasasına fazladan para girdi ama onun bu ekstra kazançtan haberi bile yok. Attığım kazıkların yarısını bana prim olarak ödeyin desem, belki de işten atmaya kalkarlar. Peki, ben bu nankörlüğe karşı sessiz mi kalacağım şimdi?"

Kalmayacaktı tabii; biraz sonra kimselere hissettirmeden iki katı fiyata sattığı tepsilerden birini kırarak yerine bıraktı, ardından deponun elektrik düğmesini çekiçle kırdı.

Şimdi daha mutluydu.

Delikanlı, apartmanın en yaşlı sakini beyamcanın her gün şaşmaz bir dakiklikle saat dokuzda köşeyi dönüp parkın içinden geçerek yürüyüşe çıktığını ezberlemişti. Bu yüzden dün geceden beri sakladığı muz kabuklarını tam olarak nereye koyacağını iyice hesaplamış bulunmaktaydı. Yaşlı adam, parktan çıkıp karşıya geçmek için yüksekçe kaldırımı inmek zorunda kalıyordu her gün. Muz kabuklarını az önce tam da oraya, öyle tesadüfen atılmış gibi bırakıp olup biteni seyretmeye koyuldu.

Saat 9'u 8 geçe yaşlı beyamca ambulansın içinde acıyla kıvranarak hastaneye doğru yol alırken delikanlı sessiz bir zafer çığlığı atarak kendini kutladı.

Başarmıştı!

Yukarıda birbirinden bağımsız parçalar hâlinde anlattığım hayalî olayları okurken beni hiç de inandırıcı bulmadığınızı tahmin edebiliyorum. İnandırıcı değil çünkü anlatılan olaylar insanın tabiatına aykırı.

İnsanın tabiatı temelde ne tamamen iyi, ne de hikâye etmeye çalıştığım gibi tamamen kötü. İçimizde iyilik ve kötülük zaman zaman çatışırlar ve birbirine galebe ederler. İnsanların hemen tamamı gündelik hayatları esnasında hep "doğru" kararları vermeye çaba gösterirler; tecrübelerine müracaat ederler, birilerinden görüş ve akıl alırlar. Menfaatleri ile "iyi ve doğru" olanı uzlaştırmak için daimi bir gayret içinde çabalar dururlar fakat hepsinin içinde iyi ve doğru olanın neticede galebe edeceğine dair bir ümitli bekleyiş yuvalanmıştır.

Tamamen kötü insan var mı? En kanlı katillerin, en insafsız ve duyarsız hırsızların, iftiracıların bile kendilerini, kendileri gibi icabında kötülüğe meyyal insanların şerrinden emin bulunmak ihtiyacı içinde oldukları açıktır.

Biz karmaşık bir mahlûkuz fakat içimizde hep iyiye doğru bir eğilim, doğruya ve hakikate doğru titreyerek yönelen bir pusula iğnesi var; o yüzden yaptığımız kötülükleri bile iyiye yormak, iyi gibi göstermek için çabalarız; işte bu insanın en dramatik, en anlaşılmaz ve en acınası tarafı olsa gerektir. Bu noktada insanın yaratılışından getirdiği bütün hissi ve akli melekeler, hakikat dediğimiz kavramın karşısında bir tavır takınmak mecburiyetinde bulunuyor ve bu tavır şahsiyetin omurgasını teşkil ediyor.

Kendisinden zarar gördüğümüz veya bize zararı dokunacağına inandığımız kişi ve çevrelerin davranışları karşısında kirpi gibi dertop hâle gelip savunmaya, karşımızdakini anlamaya çalışıyoruz. Zarara uğrama endişesi davranışlarımızı sükûnet ve sabrın kontrolünden çıkarıyor; muhatabımızı yeterince anlama gayreti göstermeden karşı saldırıya geçmeyi çıkarımıza daha uygun buluyoruz.

Şu günlerin siyasi ikliminde sıkça rastladığımız, “Biz sütten çıkmış ak kaşık gibi iyiyiz; rakiplerimiz ise hep kötü, hain ve tehlikeli” değerlendirmesini düşünürken sizin de tereddüde kapıldığınızı tahmin edebilirim. Siyasi hayatımız ne yazık ki bir centilmenler anlaşmasına dayanmıyor; siyasette şövalyelik, civanmertlik, iyi niyet kuralları işlemiyor. Türkiye’de siyaset, rakibin hep kötü olduğu varsayımı üzerine bina edilmiş.

Siyasette faziletin üstün tutulduğu bir zihnî iklim Eflatun’dan beri hayal...

Bu olguyu değiştirmeye gücümüz yetmeyebilir ama en azından anlamayı deneyebiliriz; böylece olup-biteni daha doğru ve gerçekçi değerlendirme şansına kavuşmuş olacağız.

İzne ayrılma yazısı

-Meclisimizin gizli oturumunu açıyorum. Görevli arkadaşlar lütfen pencere perdelerini çeksinler; sol taraftaki pencerelerden biri aralık kalmış, oradan ses gider dışarıya. Dikkat edelim lütfen. Cep telefonlarını da kapatalım. Sessiz olalım. Kapıları örtünüz, cereyan yapmasın. Hah, şimdi yoklamaya geçiyorum...

-Ne yoklaması sayın başkan; oturum gizliyse yoklama da gizli demektir; bağıra çağıra yoklama olur mu; yerin kulağı var! Usul hakkında söz istiyorum...

-Söz-möz vermiyorum; otur aşağı! Bu oturumu babadan kalma usûlle yapacağız. Oturum esnasında çıt çıkarmak yok; hükümet sözcüsü bilgiyi alçak sesle verecek, siz de sessizce dinleyeceksiniz, gürültü yapmayalım tamam mı?

-Başkanım yanımdaki arkadaş bana kaş-göz işaretleri yapıyor; söyleyin lütfen yapmasın, ayıp...

-İlgisi yok başkan; oturum gizli olduğu için arkadaşa gizli olarak bir şey anlatmaya çalışıyordum. Kendisi esasen çantamın üstüne oturmuş bulunuyor; içinde yakın gözlüğüm, dolmakalemlerim var, kalk çantanın üstünden diye işmar ediyordum, yanlış anladı. Açık oturumda gösteririm ona ben gününü ama!

-Lütfen arkadaşlar; celsenin mehâbetini bozmayalım. Gizli celse hakkında içtüzüğün ilgili maddesini okuyacağım ama bir hayli uzun; en iyisi özetleyim: Şöyle diyor: Burada konuşulan burada kalacak. Dışarıya lâf taşımak çok ayıptır, ona göre ha...

-Sayın başkan, bu sözleri sarfederken muhalefet sıralarına bakarak mânidar bir şekilde kafa sallamanızı protesto ediyorum. Bizler yetişkin insanlarız. İçtüzüğü sizin kadar biliriz. Siz asıl kendi partinizin vekillerine çenelerini sıkı tutmayı öğütleseniz iyi olur.

-Değerli arkadaşlar, vallahi bir kasdım yoktu. Konuşurken mecburen bir yere doğru bakıyoruz; fakat bu mevzunun açıldığı iyi oldu. Bazı arkadaşlar, "biz içerde konuşulanları

dışarda anlatacağız" diye lâflar etmişler, bazı bir kısım medyada okuduk. Ayıptır, bakın yeri gelmişken söylüyorum...

-Sayın başkan, devlet işleri ayıpla, günahla yürütülmez. Sen beni ayıpla, ben seni ayıplayım, bunlardan bir şey çıkmaz. Biz içtüzüğü inceledik; konuşulanları açıklamanın hiç bir müeyyidesi yok. Engel olamazsınız. Onun için herkesi ağzından çıkanı kulağının duymasına davet ediyorum.

-Değerli arkadaşım, bak ayıptır; kınıyorum sizi; koca meclisimizin âdeti bu. Aslında biliyoruz, gizli konuştuklarımızın açıkta konuşulanlardan bir farkı yok, aynı şeyler. Bunlardan bin beterini bazı bir kısım basın her gün yazıyor zaten; neyse ki kimse aldırış etmiyor; onun için gelin, eski köye yeni âdet getirmeyelim; böyle gelmiş böyle gitsin. Ara sıra gizli celse yapmak iyidir; seçmen böyle şeyleri ciddiye alır, "vay canına bizim bilmediğimiz neler biliyor bu adamlar" diye düşünür, faydalı yani...

-Bize ne, bize ne; biz bu kuralı çiğneyeceğiz. Bizim halktan gizleyecek bir şeyimiz yok çok şükür. Yiğidin bağrı açıkta gerektir. Ayrıca sizi de millete, "bunlar gizli kapaklı işler çeviriyor" diye şikayet edeceğiz... Engelleyin de görelim..

-Teşekkür ederim değerli grup sözcüsü arkadaşım; böylece gizli oturumumuz sona ermiştir. Hepsi bu kadardı. Şimdi normal gündeme geçiyorum.

-İtiraz ediyorum; ne yani, hepsi bu kadar mıydı? Kandırıldık, hani gizli şeyler konuşulacaktı; mahrem sırlar açılacaktı. Hani nerde? Biz şimdi bazı bir kısım basına ne açıklayacağız. Rezalet, rezalet!..

Not: Okuduğunuz yazının mazmûnundan da anlaşılacağı üzere bir müddet zihn-i perişânımı dinlendirmem gerekiyor; bilvesile Ramazan Bayramı'nızı peşinen tebrik ederim efendim.

Bayramlarda evlerimiz bencillik tapınaklarımız olmasın

Aşkolsun şu apartman katını çizen mimara, inşaatını tamamlayan müteahhite, duvarlarını tuğlayla örüp de sıvayan ustaya, pencerelerini, kapılarını takan marangoza, önce iki kat astar çekip daha sonra pırıl pırıl boyayan boyacıya...

Aşkolsun! Öyle bir hüner göstermiş, Evliya Çelebi'nin tatlı tabiriyle öyle bir nakş-ı bukaalemûn eylemişler ki, kendi kendine her cihetten yeterli bir kapalı birim şekline konulan apartman dairesinden dışarıya şimdiye kadar bir katre muhabbet, bir damla anlayış, zerre miskâl diğerkâmlık sızmış değil.

Evet, içinde kendine mahsus anlayışlarda bir muhabbet, anlayış, şefkat, diğerkâmlık gibi kavramlar yok değil, hatta belki mebzûl fakat lastik contalı hava sızdırmaz turşu kavanozları gibi dairenin iç çeperlerinde kalıyor, dışarıya aksetmiyor. Ailenin üyeleri, Mustafa Kemâl Paşa'nın eskimeyen kelimeleriyle birbirine gaayet "merbût ve muhabbetkâr"; o tatlı diller, o

güler yüzler, o dayanışmalar, o fedakârlıklar, eskilerin tâbiriyle o içtimâi muavenetler hep o küçük apartman dairesinin, küçük fakat sonsuz mülkiyet hudutları dahilinde.

Şimdilerin tâbiriyle "on numara", eskilerin tâbiriyle "hezâr âferin". Eskilerin tabiriyle ne müthiş bir tecrid dikkati, yenilerin söyleyişiyle ne kadar hayranlık uyandırıcı bir izolasyon ustalığı...

Belki de inşaatı esnasında penceresine şöyle bir levha asılıydı:

"Üç oda bir salondan ibaret bu daire, dışardan gelebilecek sevgi saldırılarına veya içerden dışarı aksedebilecek her nevi komşuluk, yakınlık, hısımlık türünden sosyal alâka ve yakınlık sızıntılarına karşı tam bir fennî hüner gösterilerek itina ile izole edilmiştir."

Bir dakika, bir dakika...

Kimin evinden bahsediyoruz biz burada?

Korkarım ki, deminden beri tasvire çalıştığımız şu sitem oku fazla uzağa gidemeyecek; havada garip ve manidar bir eğri çizdikten sonra biraz şaşkınlık ve merak uyandırıp yine kendi hânelerimize düşecektir.

Evlerimiz... Yoksa öyle midir? Hısıma açık, komşuya kapalı; âşinaya açık, garibe kapalı. Dosta açık, muhtaca mahkeme duvarı; öyle midir?

Öyle ise; işte düzeltme fırsatı. Bugün bayram yahu! Komşunuz sizi bekliyor. Zilini çaldığınızda gözetleme deliğinden sizi çaktırmadan izleyen karşılayıcınızın canı biraz sıkılmış olsa da aldırış etmemelisiniz. Bugün bayram hanımlar beyler! Üstelik bayramların en güzeli, en tatlısı, en mânidarı.

Öyle kutlanası bir zaman ki, değil konu-komşuya, sokaktan geçene hoş-âmedi etseniz yeridir, meheldir, münasiptir, menduptur, müstehaptır, iyidir, hoştur, güzeldir, sevaptır.

Siz bana her bir "Saim"in bu derece hak ettiği bir başka ödül gösterebilir misiniz? "Oruçlu"ların bayramı ama sadece oruç tutanların değil, orucu sevenlerin, orucu tutamasa da "ah keşke tutabilseydim" diye göğüs geçirenlerin bayramı. Peki bu kadarcık mı? Hayır, bu kadarcık değil; "Ben onu-bunu bilmem arkadaş, bugün bayram be yahu!" diyen herkesin bayramı.

Adına isterseniz siz, "Şeker Bayramı" bile diyebilirsiniz; hattâ, "Devir değişti ayol, eskiden paşababamın evinde şeker bayramına gelen misafirlere likörle çikolata ikram ederdik; şimdi sözü bile geçse bön bön bakıyorlar yüzümüze." filan da diyebilirsiniz. Bu da sizin kanaatinizdir efendim; böyle günlerde kusura bakılmaz, ufak tefek kabahatlere gönül konulmaz. Bu bayram böyle şeyleri kafaya takmaz. Yeter ki, "bugün bayram yahu" diye içinizden geçirdiğinizde şu üç kelime içinizi ısıtmış, ruhunuzda gülücükler, gönlünüzde çiçekler uyandırmış olsun.

Yıkalım o hâneleri, yapalım bu hâneleri. Dışına muhabbet, insanlık, anlayış ve güleryüz sızdırmayan duvarlar yıkılsın; evlerimiz, şu dâr-ı dünyada kendimize âdeta mezar edindiğimiz bencillik mâbedleri gibi olmasın; "Bayram evi" olsun.

Hayat, bayram evlerinin tâ ortasından geçer, içinden akıp gider; şadlık, şâdümanlıkla...

Bir musallalık saltanat...

"Son Osmanlı", Devlet-i Âliye'nin tarihe karışmasından tam 87 sene sonra pâyitaht ahalisinin hüsn-i şehadeti ve tekbirleriyle ebedî ahiret âlemine uğurlandı.

Bu merasimde olup biten sıradan ayrıntıların tahlili, modern Türkiye'nin ve Türk siyasetinin derinliklerini anlamak bakımından çok dikkate değer ipuçlarıyla doluydu. Ertuğrul Osman Efendi, dedelerinin şahsi mülkü sayılan Topkapı Sarayı'na beş yüz metre mesafede, yine dedelerinin yaptırıp vakfettiği bir selatin camiinde ancak bir musallalık saltanat sürdükten sonra öz dedesi II. Abdülhamid'in türbe eşiğine defnedildi. Öğle namazı esnasında caminin müezzin mahfiline bir Osmanlı sancağı dikilmişti. Sancaktaki Osmanlı hilal ve yıldızı bu coğrafyada yaşayan toplumun ortak istikametini işaret ediyor gibi geldi bana.

"Son Osmanlı" Ertuğrul Osman Efendi, Devlet-i Âliye'nin tarihe karışmasından tam 87 sene sonra pâyitaht ahalisinin hüsn-i şahadeti ve tekbirleriyle ebedî ahiret âlemine uğurlandı. İsatanbul'un en büyük selâtin camiî mevkîindeki Sultanahmet Camiî, dün öğle ezanında son cemaat mahfillerine kadar hasbeten lillah görevlerini yapmaya gelen insanlarla lebâ leb doldu taştı. Türkiye Cumhuriyeti'nin verdiği nüfus kâğıdını taşıyan İstanbullu vatandaşlar, Osmanlı Hânedânı'nın evlâd-ı ekberi Ertuğrul Osman Efendi'ye tâzim ve hürmette -elhâk- kusur göstermediler. Bu vefa, bir yönüyle mü'minin mü'min kardeşine karşı ifa ettiği bir son vazife hükmündeydi; fakat aynı zamanda Modern Türkiye'nin Osmanlı Monarşisi'ne ve onun unvansız mensuplarına yönelttiği ivazsız sevgi ve hürmeti de ifade ediyordu.

Ertuğrul Osman Efendi, çok samimi ve vakur bir törenle uğurlandı: Bu merasimde olup biten sıradan ayrıntıların tahlili, modern Türkiye'nin ve Türk siyasetinin derinliklerini anlamak bakımından çok dikkate değer ipuçlarıyla doluydu: Ertuğrul Osman Efendi, dedelerinin şahsi mülkü sayılan Topkapı Sarayı'na beş yüz metre mesafede, yine dedelerinin yaptırıp vakfettiği bir selatin camiinde ancak bir musallalık saltanat sürdükten sonra öz dedesi II. Abdülhamid'in türbe eşiğine defnedilirken, onun cenaze namazında siyasi, dini ve hatta milli bir görev telakki ederek hazır bulunanlardan bir ferd-i vahit bile Cumhuriyet'in yerini alacak bir saltanat idaresine hoş nazarla bakmıyor.

Cami cemaatindeki siyasi ve tarihi basiretin, bürokratik menzillere kadar yaygınlaşmasını temenni edenler devlet ve hükümet erkânının cenazeye gösterdiği vefadarlığı da kaydetmeden geçmek haksızlık olur. Onların iştiraki ile Ertuğrul Osman Efendi'nin irtihali, Türkiye'nin yakın tarihi ile yüzleşmeye hazır bulunduğunun bir işareti gibi göründü.

Öğle namazı esnasında caminin müezzin mahfiline bir Osmanlı sancağı dikilmişti. "Müminlere yardım etmek ise üzerimize hak oldu."* mealindeki ayet yazılı sancaktaki Osmanlı hilal ve yıldızı bu coğrafyada yaşayan toplumun ortak istikametini işaret ediyor gibi geldi bana. İnşallah yanılmamışımdır.

Merhum'a rahmet, millete başsağlığı diliyorum. Biz o cenaze töreninde hazır bulunanlar Osmanoğulları'na hakkımızı helal ettik. Helal olsun!

- Rum Sûresi, 47. ayet

"Âhar tavr ve üslûb-ı mergûb üzre..."

1563 senesi Muharrem'in son günü Kanunî Sultan Süleyman, seher vakitlerine Halkalu Deresi civarında avlanmaya karar verdi; hava bir miktar bulutlu olmakla birlikte endişe verici bir alâmet görünmüyordu.

Deniz kıyısında Ayestefanoz demekle maruf köy [Yeşilköy] civarında İskender Çelebi bahçesi denilen yere yaklaşıldığında gökyüzü, o güne kadar görülüp işitilmemiş garip ve dehşetli gökgürültüsü ve şimşeklerle parçalanmaya, ufuklar "güm be güm gümleyüb" sarsılmaya başladı. Dehşetli fırtınalarla birlikte yağmur bir gün ve bir gece azalmaksızın devam etti; şâhitlerin ifâdesine göre civara 74 adet çok büyük çaplı yıldırım düştü. Ertesi gün öğleden sonra Halkalu Deresi'nden deryâ gibi sel gelip yatağının üstündeki bütün canlıları helâk etti ve bu esnada İskender Çelebi Bağçesi'ni de kuşatıp, köşk içine girerek binayı temelden yıkayazdı. Padişahı, içoğlanlarından iriyarı bir delikanlı sırtına alıp yerden yüksekçe bir dolabın (musandıra) üstüne çıkararak selden kurtarabildi. Bunun üzerine pâdişah yüzünü şükran secdelerine sürerek fukaraya dağıtılmak üzere büyük miktarda sadakalar verdirip kurbanlar kestirdi.

O gece yağan yağmurun kudurttuğu sel suları, henüz yenilerde [müceddeden] yapılmış su yollarının kemerlerini süprüntü ile doldurup, "irkilen sular" kemerler üzerinden aşarak su kemerleri ve köprülerine büyük zararlar verdi; gece ortasında "Mağlava" diye bilinen su kemeri, korkunç bir gürültüyle yıkıldı ve öteki su kemerleri de çökerek sel sularıyla deniz birbirine geçti. [Sel öyle kuvvetliydi ki] Kağıthane'deki yüksek çınar ağaçlarının üst dallarında bile [!] selin sürüklediği çer çöpün (hâr u hâşâk) belirtileri görülebiliyordu. Kağıthane Deresi'nden gelen sel, Ebû Eyyûb Ensârî'ye doğru akub, Türbe-i şerîfin -ki deniz seviyesine göre hayli yüksekçe bir yerdir- içine doluşup bir zirâ [yarım metreden fazla] kadar yükseldi; Haliç'e ve İstanbul limanına sığmayınca, sahildeki kasırlar ve şahnişinli evler dayanamayıp yıkıldılar. Bunların içinde "ziyâde istihkâm üzre olan halâs oldı". Ve Sarây-ı Amire burnı[nda] ki, gayet akındıludur, bir haftadan fazla denizin rengi değişti. Kasaba-ı Silivri'de olan köpri ve Büyük Çekmece'de ve Küçük Çekmece'de Harâmî Deresi'nde ve her

ne yerde istihkâm üzre köpriler varsa, bu dehşetli selin kudretine dayanamayıp yıkıldılar. Bu civarda yolcuların geçmesi için gemiler tedârik olundu.

Ve bu esnâda Halife-i rûy-ı zemîn-i zemân, asayişin temin edilmesinden sonra cümle devlet erkânıyla birlikte su kemerlerinin üstine, yıkılan yerleri görmeğe varub, Ser-Mi'mârân ve Mühendisân-ı Devrân Sinan Ağa'ya hil'atler giydirüb, "Âhar tavr ve üslûb-ı mergûb üzre müceddeden her ne denlü mâl-ı ferâvân sarf olunursa makbulümdür" diye buyurub...

Yukarıdaki pasajları, Prof. Dr. Mehmet İpşirli tarafından yayınlanan Tarih-i Selânikî'nin ilk cildinin ilk sayfalarından, kısmen sadeleştirerek iktibas ettim. Demek oluyor ki,

-Ramazan ortasında uğradığımız fakat şimdi unutmaya başladığımız sel felâketi, bölge topoğrafyasının tabii mûtadı, alışkanlığıdır. Sair kroniklerde büyük ihtimâl, bölgeyle ilgili başkaca sel kayıtları da vardır.

-Alıntıda çok dikkat çekici ifâde, yıkılan bina ve köprüler içinde "ziyâde istihkâm üzre olanların halâs" olduğu ve ayakta kaldığıdır. Tarih böyle de işe yarıyor: Binâyı sağlam yaparsanız korkulu rüyâ görmezsiniz.

-Bir başka dikkat çekici ibâre, Kanunî'nin Mimar Sinan'a tenbihindeki birkaç müthiş inceliktir; diyor ki pâdişah, "Âhar tavr", yani "günün son teknolojisine uygun" yapacaksın ve "Üslûb-ı mergûb" üzre, yani medeniyetimizin estetik kavrayışına hitab eden tarzda yapacaksın ve "bu uğurda ne kadar para harcarsan, kabulümdür; ödeyeceğim".

Bayıldım şu siparişin kompozisyonuna; bir cümlede medeniyet dersi.

Aziz sütun komşum Ahmet Selim Bey'e rahatsızlığı sebebiyle âcil şifâ ve ifâkat diliyor, yazılarını bir an evvel okumak için sabırsızlanıyorum.

'Dar kapı'yı seçin çocuklar...

-Sevgili çocuklar, yeni ders yılı hepimize hayırlı olsun; ilk dersimizin belirli bir konusu yok; size bazı sorular soracağım, işte böyle sağdan-soldan sohbet edeceğiz. Şimdi ilk soru: Diyelim ki kendi aranızda para toplayıp eşofman, forma, ayakkabı aldınız, bir futbol takımı kurdunuz.

Takımınızın söz gelişi İngilizlerin meşhur Manchester United takımını bir maçta yenme ihtimali yüzde kaçtır?.. Cevap vermiyorsunuz, çünkü hemen hemen imkânsız gibi bir şey. Peki, ManU'ya yenilmeniz sürpriz olur mu; olmaz. Çünkü bir maçı kaybetmek için yorulmanız, koşmanız, emek ve zekâ harcamanız gerekmez. O halde şu sonuca varabiliriz; bir şeyde başarılı olmak için pek çok üretkenliği bir araya getirmek lâzım; başarısızlık için çalışmanız gerekmez. ManU'ya yenilmek için sahaya en az yedi kişi çıkmanız kâfi... Buyur Denizciğim, bir sorunuz var galiba?

-Öğretmenim, futbol onbir kişiye oynanır; halbuki siz yedi kişiden söz ediyorsunuz; yanlış! Görüyorum ki derse iyi hazırlanmamışsınız...

-Otur Deniz; yanlış değil, çocuğum. Futbol müsabaka yönetmeliğine göre sahaya onbirden fazla, yediden daha az oyuncuyla çıkamazsınız. Böylece bir şey daha öğrenmiş oluyoruz değil mi arkadaşlar; bilgi sahibi olunmadan, kanaat belirtmeye kalkışmak bizi yanıltabilir. Neyse, yine dersimize dönelim biz. Diyelim ki bir gökdeleni temelden başlayarak tamamlamak için kaç kişinin kafa ve beden emeği gerekir sizce?

-Binasına göre değişmez mi hocam?

-Aferin evlâdım; doğru, ama aynı binayı yıkmak için çok daha az sayıda kafa ve beden gücü yeterli olacaktır. Öyleyse ne diyoruz: Yapmak, yıkmaktan daha zordur; başarmak, başarısızlığa göre daha yorucudur. Şöyle bir etrafınıza bakınız; insan elinin izini taşıyan faydalı, iyi, doğru, güzel hemen her şeyin ardında çok ciddi bir emek birikimi, düzenleme kabiliyeti, ağır ağır acele edilerek kullanılan sabır cinsinden zaman, ortaya bir eser koymanın manevi hazzı ve elbette bu işe tahsis edilmiş maddi kaynağın izini göreceksiniz.

-Bunları hepimiz biliyoruz zaten öğretmenim; niçin anlatıyorsunuz ki?

-Şunun için anlatıyorum. Bazen insanlar farkında olmadan enerjilerini yapıcı değil yıkıcı, geliştirici değil çürütücü yönde kullanabilirler. Size insan toplulukları örneğini vermek isterim. Birbirinden farklı yaratılış, dinî ve kültürel kimlik taşıyan insanları bir arada, birlikte, yan yana ve huzur içinde yaşamak için ne kadar emek ve enerji, sabır harcanmış olması gerektiğini düşünün bir... Oysaki düşmanlık ve ayrılık için bu kadar çaba harcamaya gerek yoktur, anladınız değil mi? Burada az enerjinin çok enerjiyi etkisiz bırakmasına çok dikkat ediniz; haksız, hatta adaletsiz bir denklemdir bu. Bir şey yapmadan, gerçekte bir şey yapıyormuş hissiyle mağrur olmak kişiyi yanıltır, kişiye kendi eylemlerini hoş gösterir ve ayağını kaydırıp aldatır.

-Bu gibi durumlarda yanılmamak için ne tavsiye edersiniz öğretmenim bizlere?

-Güzel soru; çocuklar bir gemiyi yapmak, onu batırmaktan daha zordur. Barışık olmak, kavga etmek, küsülü durmaktan daha zahmetli ama değerlidir. Riskleri, tehlikeleri göğüslemek, sâkin sularda gezinmekten daha bereketli sonuçlar doğurur. Öyleyse zor olanı, "Dar kapı"yı seçmelisiniz; yıkıcılardan değil yapıcılardan olmayı seçmelisiniz, nifak ve şer üretenlerden değil, hayır ve güzellik üretenlerden olmayı seçmelisiniz...

-Ama öğretmenim, siz derste düpedüz siyasi konulara giriyor; bizi yumuşak bir dille politik çatışmalarda taraf olmaya zorluyorsunuz. Sizi kınıyor ve dersi terkediyorum.

-Heyhât! Gidebileceğin bir yer yok, çünkü rüya görüyorsun; ama çok istiyorsan uyanabilirsin evlâdım.

2009

31 Ekim

Kısaca fikrim... Zaman Gazetesi

28 Ekim

'Mağlubiyet kültürü' açılımı! Zaman Gazetesi

26 Ekim

Bize de yazık, askere de... Zaman Gazetesi

25 Ekim

Burjuvamız gelmedi; eşrâf verelim! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

24 Ekim

Mеselâ Ahmet Türk: Meselâ başbakan! Zaman Gazetesi

21 Ekim

CHP, Osmanlıca açılımını destekler mi? Zaman Gazetesi

19 Ekim

Eyvah, 'dış güçler' barış istiyor! Aksiyon Dergisi

19 Ekim

Canan'ın cenâzesinde... Zaman Gazetesi

18 Ekim

Denize taş atan cumbultusuna katlanır Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

17 Ekim

Kamera krizinin perde arkası Zaman Gazetesi

14 Ekim

Çok şükür eksik değildir fuzuli icadımız Zaman Gazetesi

12 Ekim

Siyaset, samimiyet, hakikat... Aksiyon Dergisi

12 Ekim

'Bir hesap verme halimiz yok' dedi ve... Zaman Gazetesi

11 Ekim

N'olamaz; bal gibi n'olur; n'oldu netekim! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

10 Ekim

Küçük ve entipüften bir mesele hakkında Zaman Gazetesi

07 Ekim

Ancak problemlerimizi çözerek büyürüz Zaman Gazetesi

06 Ekim

Osman Ertuğrul Efendi'nin cenazesinde düşündüklerim: Cumhuriyetten ve insanca idareden asla vazgeçmeyeceğiz Aksiyon Dergisi

05 Ekim

Açıklamak veya 'açıklayamamak'; işte bütün mesele! Zaman Gazetesi

04 Ekim

Sene 1965 ve mevsim sonbahar Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

03 Ekim

DTP için Türkiye'nin partisi olma fırsatı Zaman Gazetesi

DTP için Türkiye'nin partisi olma fırsatı

Hülya Avşar zeki kadın; savcıya ifade vermek için geldiği adliyede gazetecilere, "Kürt tarafımla gururlu, Türk yanımla şaşkınım" demiş. Şaşkın ve gururlu kavramlarının, bugünlerde hâletimizi tarif eden en etraflı iki kelime olduğunu düşünüyorum.

Türkler şaşkın, Kürtler gururlu!

Öyleyse bile öyle olmaması gerekiyor. Henüz anabaşlıklarını bilmediğimiz demokratik açılım paketinden sadece Kürtleri gururlandıracak maddeler çıkarsa dağ fare doğurdu demektir.

Kürtlerle birlikte herkes, bu paketin getireceği vizyon ve düzenlemelerle ferahlamayacaksa iş fena. İş fena çünkü "bir kısım Türkler", paketin aslında bir Pandora kutusu, içindekileri ise bilumum şer ve nifak cinleri olduğuna kendini inandırmış durumda. Endişeler yüksek perdeden, biraz da öfkeyle seslendiriliyor.

Devletin toplumla ilişkisini yeniden tanzime niyetlendiği böyle kritik anlarda yapılmak istenenle anlaşılan arasındaki mesafeyi mümkün olduğunca daraltmak lâzım. İletişimde aslolan haberin ne olduğundan ziyade haberden en anlaşıldığıdır. Hülya Avşar'ın tesbiti, algının doğru olmadığını gösteriyor; gelişmeler de bu tesbiti doğruluyor.

Açılımdan ilk söz edildiği günlerde süreci destekleyeceğimi belirterek, bu noktada DTP'nin çok tayin edici bir rol üstleneceğini ileri sürmüştüm; tahminim giderek doğrulanıyor ve netlik kazanıyor. DTP, tam da Hülya Avşar'ın söylediği gibi "gurur" kavramıyla özetlenebilecek bir davranış kalıbını benimsedi. DTP, kendisinin neye mal olursa olsun süreç sonunda memnun ve tatmin edilmesi gereken taraf gibi göstermekte direniyor. Parti yönetici ve sözcülerinin beyanatları, geneli itibariyle hayal kırıcıdır. DTP, açılım sürecinin doğru algılanmasına ve toplumsal kabulüne katkı vermemekte adeta direniyor. "Talep listesini üst perdeden açalım; sonra gerekirse birkaç ufak tefek taviz verilebilir ama neticede bizim rızalığımızı almak zorundalar; bu fırsatı bir daha bulamayabiliriz" gibi bir mânâ seziyorum bu yaklaşımdan. Bunu doğru bulmuyorum; meselâ DTP'li milletvekillerinin haklarında açılacak dava sebebiyle polise gidip ifade vermemekte şuurlu bir inat göstermelerini, bu esnada TBMM yönetiminin ve hükümetin iki ayağını bir pabuca sokmasını anlamıyorum. Hükümetin anayasa değişikliği için hazırlık yaptığı şu günlerde, "Gerilimi tırmandırmamak için ifade vereceğiz" açıklaması daha sağduyulu bir adım olurdu. Böyle iyiniyet jestlerine büyük ihtiyaç var ve hadiseleri "şaşkınlıkla" izleyen kamuoyu nezdinde büyük sempati ve anlayış doğurabilirdi.

DTP, kendini "savaşı kazanmış silahlı güçlerin mütâreke heyeti" gibi görüyorsa bu yanlıştan hemen vazgeçmeli. Söz konusu olan mütâreke, yani bir ateşkes anlaşması değildir; Türk toplumunun devletiyle yeni bir demokratik çerçevede hukukunu tayin etme projesidir; böyle projeler hükümet veya Meclis'in evet demesiyle muvaffak olmuş sayılmaz; en geniş mânâda toplumsal destek ve mutabakat şarttır. Burada sert ve bükülmez anayasaları delip değiştirmekten değil, zihnî bir sertliği, eşiği aşmaktan, yumuşatmaktan söz ettiğimizi fark etmeliyiz.

İçimizde şaşkın ve tedirgin olanları ikna etmek için ne kadar büyük gayret sarfedildiği ortadadır. Türkiye'nin tam bir hukuk devleti olması gerektiğini düşünerek elini taşın altına koyanlar, aynı fikirde olmayanlarla açıkça tartışıyor, birbirini eleştiriyor, bazen kavga ediyor. Aynı fikrî hareketliliği Kürt kamuoyundan beklemek hakkımız. Daha âdil ve uluslararası hukuk ölçülerine uygun bir kamu nizamımız olsun diye fikri sorumluluğunu üstlendiğimiz kavganın neticesinde sadece Kürtlerin memnun ve mutmain çıkması açılımı eksik ve kadük bırakır. Demokratik açılım hamlesi "rövanşist" bir yoruma tâbi tutulmamalıdır.

Mutedil ve demokrat tabiatlı Kürtlerden DTP üzerine baskı yaparak sürece olumlu katkıda bulunmalarını bekliyoruz. DTP, artık Kürtlerin partisi olma misyonunu ardında bırakarak bütün Türkiye'nin partisi ve temsilcisi olmak fırsatını tepmemelidir; rica ederiz.

Sene 1965 ve mevsim sonbahar

Bilgisayar kullananların âşinası olduğu programların başında herhalde powerpoint geliyor olmalı; fotoğraf ve grafik ürünlerini bir paket halinde müzik eşliğinde bir "sunum" formuna getiren en tanıdık powerpoint uygulamaları ise "pps" uzantısıyla biliniyor.

Bu hususta bilgiçlik taslamamı kimsenin ciddiye almamasını rica ederim, çünkü pek de öyle derinlemesine bildiğim şeyler değil bunlar.

Geçenlerde posta kutuma göz atarken, tâ liseden beri tanıdığım ama yıllardır görüşemediğim bir arkadaşımın yolladığı pps uzantılı dosya dikkatimi çekti: Dosyanın adı "Sene 1965"ti ve devamında "Hoparlörün sesini açmayı unutmayın!" ikazı vardı.

İşin doğrusunu söylemek gerekirse ötedenberi bu gibi "dost hediyeleri"nin çoğunu hiç açmadan elektronik çöplüğe gönderdiğimi bilmenizi isterim; bir nevi önyargı; belki de bu gibi şeylere takılırsam, vaktimi âvârelikle çarçur edeceğim endişesi beni böyle davranmaya sevk ediyor.

İllevelâkin, "Sene 1965" dosyasını tıkladım; hoparlörü açmayı da ihmâl etmedim tabii. Başladım seyretmeye; 60'lı yıllara dair fotoğraflar görünüp kaybolurken arka planda, Batı tarzında Türkçe sözlü müzik yapan bir erkek şarkıcının sesi duyuluyor. Bu tarzın adını bilmiyorum, yine aynı yıllarda çok dinlenen ve rağbet gören bir müzik türü.

Diyor ki şarkıcı: "Sene 1965 ve mevsim sonbahar / Taşlık parkı, pazar çayları, renk renk gazinolar/ Blucin daha yeni yeni/ Sevda sarmış seni beni/ Dans dersleri, leblebili gazoz, yazlık sinemalar/ Bak, kafeteryada delikanlılar, kolejli kızlar/ Filtresiz Harman sigarası, Cumartesi Şan sineması, langırt, frigo, shetland kazaklar/ Delidolu gençler sıra sıra / Atlantik'te fıçı bira/ Perlon bluzlar..."

Şarkı sözlerinde hata yapmış olabilirim, kusura kalınmasın fakat üç aşağı beş yukarı böyle.

Normal şartlarda saniye sektirmeden bilgisayarın çöp kutusuna havale etmem gereken "sunum"u, nedendir bilmem, başa alıp yeniden seyrediyorum; burnumun direği sızlamaya başlıyor. Sebebini anlatacağım.

1965 yılını ben de yaşadım; on yaşlarındaydım, çocuktum.

Daha sonradan Suavi Karaibrahimgil'e ait olduğunu öğrendiğim o şarkı zihnimde hiç iz bırakmamış; oysa ki benzerlerini hayli dinlemişliğim vardır. O yıllarda Fecri Ebcioğlu'nun, Sezen Cumhur Önal'ın önderliğinde plak sanayiini ve filmleri kasıp kavuran Türkçe sözlü

hafif müzik fırtınasının tam ortasında geçti çocukluğum. Evimizin hemen yakınındaki Nur Sineması'nın hoparlörlerinden - ki açıkhava sinemasıydı- bütün mahalleye yayılan her nevi müzikle dolmuştur kulaklarımız. Kaldı ki eşin dostun pikabından, evdeki radyodan, bazı tanıdıkların "teyip"lerinden ve özellikle ecnebi sinema filmlerinden dünya müziğine dair dinlediğim şeyleri, zihnimin arka planında ancak yeni yeni hatırlayıp fark etmeye başlıyorum. Meselâ bunlardan birisi Moody Blues adlı topluluğun seslendirdiği "Nights in white satin" isimli şarkı. Bir televizyon kanalında şarkının ulağa âşinâ melodilerini duyunca sonuna kadar dinledim ve yeniden 65'li yıllara doğru sürüklenip gittim. Şarkının ve topluluğun adını ise klibin sonundaki alt yazılardan öğrenebildim.

Sene 1965 şarkısında, -fark etmişsinizdir-, o günlerin tabiriyle modern gençliğin, Batı'ya özenen şehirli beyaz Türklerin can attığı bir başka hayat tarzının işaretleri konu ediliyor ve bu modernlik alâmetlerinin neredeyse tamamı İstanbul'a mahsus şeyler. Taşlık gazinosunu hep duymuş fakat görmemişizdir; kezâ "Renk renk gazinolar, dans dersleri, kafeteryadaki delikanlılar, Şan sineması, Atlantik'teki fıçı bira âlemleri" gibi şeyler, biz taşra çocuklarının kulağına şurdan burdan çalınmış olmakla birlikte asla şahit olamayacakları şeylerdi.

Eski Türk filmlerinde, "Modern gençler ahlaksız ve dejenere olur." hükmünü doğrulamak için çekilen sahneler vardır hani: Gece kulübünün loş ışıklı atmosferinde çalan çılgınca müzik eşliğinde uzun saçlı, blucinli gençler, saçları oksijenle sarartılmış züppe genç kızlar saçlarını öne arkaya sallaya sallaya kendinden geçmişçesine dans ederler, sular gibi içki içer (soğuk çaymış meğerse o viskiler vesaireler) baca gibi sigara tüttürürler; daha sonraları bu zevkperestliğe esrar, eroin gibi uyuşturucu türleri de dahil edilerek ahlaksızlığın boyutlarında dünya seviyesini yakalamak için kendini yenilemiştir Yeşilçam sineması... İşte bizim modern ve ahlâksız gençlik (!) hakkındaki bilgi ve görgümüz bu gibi iletişim kanallarına istinat etmekteydi.

Tamam, fıçı birası, dans dersleri vesaire bulunmazdı ama "perlon kazak" denilen şey pekâlâ vardı; merak edenlere hemen anlatayım; petro-kimya sanayiinin ürettiği ilk petrol türevi ipliklerden dokunmuş bir triko çeşidiydi perlon. O günlerde "naylon gömlek" de gözdeydi ve bekârlar arasında çok revaçtaydı. Şu sebepten: Ilık, hatta soğuk suda kolayca yıkanabiliyor, hemen kirini terk ediyor, yakaları "balinasız" da dik ve sert durabiliyor, kola gerektirmiyor ve işin en güzeli kuruduktan sonra ütü filan istemiyordu.

Çünkü yüzde yüz naylondu haspalar, ucuzdu da ve % 100 petrol ürünü.

Anladınız, işte o günleri hatırlattığı için burnumun direğini sızlattı Sene 1965 şarkısı.

Bu "sunum"u kim hazırladıysa, erinip üşenmemiş; o yıllara ait kırk civarında fotoğraf bulup eklemiş: Philips radyo, Grundig teyp, Parker mürekkep, İETT'nin otobüs bileti, Beyoğlu'nda şık tayyörü ile yürüyen eşarplı bir genç kız, Brigitte Bardot (Brijit Bardo okuyacaksınız!), ebonitten mamul eski tarz telefon cihazı, eski sigara paketleri: Yenice, Bafra, Harman, Kulüp,

Gelincik, Bahar... Ardından ünlü sıska manken Twiggy (Kadınların başına "sıfır beden" kavramını musallat eden hain kız budur işte!), Chevrolet marka beyaz bir otomobil ki mübalağasız oturma odası gibi geniş bir araba... Ses mecmuaları, Hayat mecmuaları, Fotoroman mecmuaları, Rusların Komünist rejimde başardıkları en büyük teknoloji ürünü sayılmak gereken Lubitel marka çift objektifli fotoğraf makinesi, bir gençlik partisinde "hayâsızca" dans eden oğlanla genç kız, Rüzgar Gibi Geçti filminin afişi, Serkisof marka köstekli demiryol cep saati (benim var bunlardan bir tane!), Tekel kibriti, şimdiki sahibinin yüreğine dert olan Hilton Oteli'nin fotoğrafı (ki Hilton Oteli, Türkiye'de yıllarca yüksek hayatın, lüksün ve servetin sembol kavramlarından biri olmuştur), ustura, ustura bileylemek için kullanılan enli yağlı meşin, Barbaros bulvarında ayı oynatan bir gezici esnafımız, muhtemelen Caddebostan veya Ataköy plajında mayolu kalabalığın fotoğrafı, Beyazıt'ta gösteri yapan ilk solcu kuşağa mensup gençler...

Ve daha neler neler...

1965'lerde İstanbul'da yaşadığı çevreyi beğenmeyip daha alafranga bir hayata ve eğlenceye özenen gençlerin hayatından karelerdi bunlar; öyle olması tabiiydi çünkü 60'lı yıllarda Batılı alâmetler, 50'li yıllara nazaran daha çok görünür olmuş, yaygınlaşmış ve taşranın içlerine doğru sızabilmişti. Hula-hoop diye geniş bir plastik çember vardı mesela; genç kızlar, delikanlılar bellerine geçirip düşürmemek için deli gibi kıvranır dururlardı; görmüşlüğüm vardır. Deneyip denediğimi hatırlamıyorum, çok küçüktüm. Transistörlü radyolar, minibüslerin ön konsoluna monte edilen suspansiyonlu ve tek plan çalabilen şoför pikapları gibi teknoloji ürünlerinin yanında tamamen taşraya mahsus 1965 alâmetleri de vardı: Sinema önlerinde satılan çürük ayva (ne lezzetli, ne sulu ayvalardı onlar öyle; inanılmaz!), iğde, kestane; evlerde kapağı lastik contalı düdüklü tencere, bayanlar için astronotların uzak kasklarını andıran fön makineleri, traştan sonra saçınıza kolonya serpen, sıradaki müşteriler okusun diye sehpa üstünde Akbaba, Hayat dergisi bulunduran berber dükkânları, bastonlu çikolata, Baylan sakızları...

Eminim, her kuşağın kendine mahsus bir Sene 1965 kavramı vardır; öyleyse bilgisayardan anlayanlar işbaşına; herkes oturup kendi powerpoint sunumunu hazırlasın bakalım şimdi.

Açıklamak veya 'açıklayamamak'; işte bütün mesele!

Genelkurmay sözcüleri, "Üzüntülüyüz fakat o gün çevredeki hiçbir birlikte havan atışı yapılmadı; ilgili cumhuriyet savcısı gerekli soruşturmayı yapmaktadır" diyor fakat ortada, havan veya benzeri bir silahla parçalanmış bir kız çocuğunun cesedi var.

Açıklama dediğiniz -ismiyle müsemmâ- bir şeyi açıklar, kapsamlı bilgi verir, teferruatı aydınlatır; bu açıklama ise şaka gibi bir şey.

Star gazetesinden Kıymet Sezer ve Neşe Sarıdoğan'ın yaptığı haberde ilginç bir ayrıntı dikkat çekiyor. Özetliyorum: Genelkurmay sözcülerinin ifadesiyle ilgili savcı, haberi duyunca hemen olay yerine gelmek için harekete geçiyor fakat bölge jandarması "gelmeyin" ikazında bulunuyor; gerekçe ilginç, "can güvenliğinizi sağlayamayız"; bunun üzerine Lice cumhuriyet savcısı olay yerine gidemiyor ama jandarmanın "gelmeyin" ikazını da kayda geçiriyor. Bölge jandarması olaydan üç gün sonra savcılığa "gelebilirsiniz" teminatı verince maktul Ceylan Önkol'un otopsisi savcı gözetiminde yapılıyor; bu arada cesetten çıkan şarapnel parçalarını da Jandarma'nın olay yeri inceleme birimi teslim alıyor. Haberde, keşfin üç gün sonra yapılması ve cesedin uygun olmayan şartlarda nakli sebebiyle pek çok delilin ortadan kalktığı da ileri sürülüyor. Daha sonra deliller üzerinde yapılan bilirkişi ve otopsi raporunda Ceylan Önkol'un cesedinde çok sayıda şarapnel parçası bulunduğu açıklanıyor.

İç karartıcı, feci bir hadise, berbat tarzda yönetilmiş bir soruşturma süreci; birilerinin bir şeyler gizlemeye, örtmeye çalıştığı şüphesini güçlendiriyor. Tek ferahlatıcı unsur, TBMM İnsan Hakları Komisyonu'nun olaya el koyması ve, "Fiilin sadece bir devlet görevlisi tarafından işlenmiş olması halinde değil, ne şekilde meydana gelirse gelsin, ölüm olayından haberdar olan devletin etkin ve resmi soruşturma yapmak zorunda olduğu"nu belirtmesidir. Cümle bozuk fakat mânâsı yeterince açık: Hadisenin soruşturma sürecinde mühim aksaklıklar vardır ve devletin bu soruşturmayı kurallara uygun olarak tamamlaması, devlet olmanın gereğidir.

Tam da bu satırları kaleme alırken posta kutuma, hadiseyle ilgili olarak İHD Diyarbakır şubesinden yapılan açıklama düştü. Bu metinlerde belirtilen şeyler, hadisenin daha vahim boyutlar taşıdığını anlatıyor; tek kelimeyle vahim. Yerim müsait olmadığı için İHD raporundaki ayrıntılara girmek imkânım yok fakat şu kadarı daha şimdiden ayan-beyan ortadadır:

1- Yaşadığı eve 250 metre mesafede bir kız çocuğunun hayvan otlatırken mahiyeti şimdilik bilinemeyen bir silah eseriyle parçalanmış olmasında bütün şüpheler 3-4 kilometre mesafedeki Tabantepe Taburu'na yöneliyor.

2- Olayın vuku bulmasından sonra yaşananlar, yani soruşturma, delillerin tesbiti, otopsi ve bu esnada yaşanan gecikmeler utanç verici; asgariden ağır hizmet kusuruna işaret ediyor.

3- 28 Eylül günü öğle sularında vukubulan hadiseden tam 6 gün sonra Genelkurmay'ın yaptığı açıklama, kabul edilir olmaktan uzak. Hadisede hangi devlet kurumunun dahli var idiyse, en etraflı şekilde maktul yakınlarını ve bütün kamuoyunu tatmin eder tarzda geniş bilgi verilmesi ve müphem nokta bırakılmaması gerekirdi.

Bu saatten sonra Ceylan'ı geri getirmek mümkün değil ama bundan sonra böyle kötü ve talihsiz hadiselerin yaşanmaması için herkesin zihninde kalıcı bir çerçeve çizilmesi, çok ciddi tedbirler alınması gerekir; bunun yegâne çaresi açıklık ve şeffaflıktır, genel çerçevede

hukukun, özellikle usul hukukunun tam mânâsıyla işletilmesi, sorumluların, ihmâli görülenlerin, delilleri karatmaya çalışanların en seri şekilde tesbit edilerek yargı önüne çıkarılmasıdır.

Ceylan kızımıza rahmet, kederli yakınlarına başsağlığı diliyor, yaşadıkları acıyı ve infiali paylaşıyorum.

Osman Ertuğrul Efendi'nin cenazesinde düşündüklerim: Cumhuriyetten ve insanca idareden asla vazgeçmeyeceğiz

Osmanlı hanedanının siyasi hükümranlık hakları (yani saltanat) ve dolayısıyla Osmanlı devleti, 1 Kasım 1922 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından çıkarılan 308 numaralı genel kurul kararı ile ortadan kaldırıldı; bu kararnamenin resmî adı, "Osmanlı İmparatorluğu'nun münkariz olduğuna dair kararname" şeklindeydi. Zikredilen tarihte İstanbul işgal altındaydı ve Türkiye'de kâğıt üzerinde iki hükûmet görünüyordu. Bu kararname çift başlı hükûmet görüntüsüne son verdiği gibi saltanat idaresini de ortadan kaldırdı. Kararname üzerine Osmanlı hükûmeti istifa etti, resmî gazete (Takvim-i Vekayi) kapatıldı, Babıali'deki başbakanlık büroları terk edildi ve son padişah Mehmet Vahidettin, bu karardan sadece iki hafta sonra 17 Kasım sabahı bir İngiliz zırhlısı ile İstanbul'dan ayrılmak zorunda kaldı.

Türkiye'nin yönetim biçimini ve buna bağlı olarak siyasi kültür dairesini bir hamlede değiştirmesi görünüşü itibariyle işte böyle kolay ve zahmetsiz oldu; hatta TBMM aynı kararla, Anayasa hukuku tekniği bakımından hayli garip ve işletilmesi imkânsız bir görüş ileri sürerek Saltanatın zaten 16 Mart 1920 tarihinde fiilen ortadan kalkmış sayılması gerektiğini ileri sürdü.

1 Kasım 1922, muzaffer TBMM ordularının İzmir'e girdikten sonra kuzeye yönelerek Çanakkale Boğazı civarında İngiliz askerî güçleriyle karşı karşıya geldiği bir tarihi ifade ediyor. İstanbul, fiilen TBMM askerî güçlerinin baskısı altında bulunuyordu ve Ankara'daki TBMM hükûmetinin diplomatik prestiji en üst seviyede idi. İstanbul'un TBMM ordularına tamamen terk edilmesi için bir yıl daha beklenmesi gerekecektir; İstanbul'daki İngiliz işgali artık asgari sınırlara indirilmiş ve şeklî bir mahiyete bürünmüştü. Öyle ki, Millî Mücadele aleyhine yazıları ile tepki uyandıran Gazeteci Ali Kemal Bey'in, TBMM idaresine bağlı sivil polislerce Beyoğlu'nda traş olduğu berber dükkanından alınarak Adapazarı'na götürülüp linç edilmesi hadisesi aynı zaman kesiti içinde vukubulmuştu; basın tarihimizde kara bir leke teşkil eden bu hadise 6 Ekim 1922 tarihlidir.

TBMM, SALTANATI VE HİLAFETİ DE MANEVİ ŞAHSİYETİNDE BARINDIRIYOR ZATEN!

Bu uzun girizgâhın sebebi şudur: Saltanatın kaldırılması ve yerine Ankara'da TBMM idaresinin kabul ettiği Teşkilat-ı Esasiye'ye dayalı bir 'halk hükûmeti'nin (Yani Cumhuriyet) geçirilmesi hiçbir kamuoyu tepkisi ile karşılanmadı. O tarih itibariyle Osmanlı tebâsı niteliğini taşıyan insanlar, değişimi sessizce kabullendiler; aynı sessiz ve zımnî kabul, 29 Ekim 1923'de Cumhuriyet'in resmen ilânında, 3 Mart 1924'de Hilafet makamı kaldırıldığında da tekrarlandı. Cumhuriyet idaresinin ilânına dair bazı tepkiler, toplumsal muhteva taşımıyordu ve o tarihlerde Mustafa Kemal Paşa'nın yakın çevresinde bulunan yakın mesai ve silah arkadaşları, Cumhuriyet'in ilan ediliş tarzına yönelik bazı sitemler dile getirmekle yetinmişlerdi; buna rağmen 15 Nisan 1923'de meşhur Hıyânet-i Vataniye Kanunu'na konulan bir ek madde ile Saltanatın lağvına dair kararnameye karşı sözle ve basın yoluyla muhalefet etmek vatan hainliği kapsamına alınmış ve idamla cezalandırılacağı duyurulmuştu. Bu kanun, önceleri cepheden kaçan askerleri caydırmak için çıkarılmış iken daha sonra kapsamı keyfice genişletilerek siyasi veya toplumsal muhalefetin bastırılması için de işletilmiştir.

Bu önemli değişiklikler esnasında bir ayrıntıya dikkat çekmeden geçmek olmaz. Saltanata son veren TBMM Kararı'nda şöyle bir cümle bulunmaktadır: "Binaenaleyh; o zamandan beri eski Osmanlı İmparatorluğu tarihe intikal edip yerine yeni ve Millî bir Türkiye Devleti yine o zamandan beri padişahlık merfû olup yerine Türkiye Büyük Millet Meclisi kaim olmuştur." Bu cümle, saltanat ve hükümranlık haklarının TBMM'ye geçtiğini açıkça ifade ediyor; nitekim 308 sayılı heyet-i umumiye kararının son cümlesinde bu espri bir kez daha tekrar ediliyor: "Türkiye Devleti, makam-ı hilâfetin istinatgâhıdır." Nitekim Hilâfeti kaldıran Meclis kararında da hilâfet görevinin esasen TBMM'nin manevi şahsında mündemiç bulunduğuna dair bir pasaj eklenmesi lüzumlu görünmüştü. Böylece Türkiye, son derece önemli bir siyasi hukuk ve kültür değişikliğine giderken, kurumların ve toplumun tarihî sürekliliği fikrine de atıfta bulunulmuş olunmaktaydı.

TARİHÎ HATIRALARA SAYGI DUYMAK, CUMHURİYETİ ÖZÜMSEMEK

Bundan on gün kadar önce Osmanlı Hanedanı'nın yaşayan fertleri içinde 'Hanedan reisi' sıfatını taşıyan Osman Ertuğrul Efendi, Hakk'ın rahmetine kavuşarak vasiyeti üzerine Sultanahmet Camii'nde kılınan cenaze namazından sonra Çemberlitaş'taki II. Mahmud türbesine defnedildi. İstanbullular, doğru dürüst adını, hayatını, hayat hikâyesini bile bilmedikleri bir şahsın cenaze töreninde bulunmak için Sultanahmet Camii'ni ve avlusunu doldurup son görevlerini vakar ve olgunlukla yerine getirdiler. Taşkınlığa, cerbezeli gösterilerde bulunmaya, 'fırsat bu fırsattır' yaklaşımıyla siyasi mesaj vermeye tenezzül göstermeden, ancak bir tarih yadigârına gösterilebilecek vefa duygusu ile hareket ettiler. Törene hükûmet ve devlet erkânı da hayli önemli sayılabilecek bir kadro ile katıldı. Kâbe örtüsüne sarıldıktan sonra üzerine Türkiye Cumhuriyeti'nin bayrağı çekilmiş tabutu cami avlusunda seyrederken ben de saltanattan cumhuriyet idaresine, TBMM'nin 1922'de tercih

ettiği ifadeyle 'Halk Hükûmeti'ne geçmiş olmanın toplum nezdinde niçin mesele hâline getirilmediğini biraz olsun anladığımı düşündüm:

1-Halkın Osman Ertuğrul Efendi'nin cenazesine karşılıksız ve samimi bir iştirakle katılmış olması, hiç şüphe yoktur ki, o insanların saltanat hülyası içinde meşruti bir monarşinin özlemini çeken insanlar olduğu şeklinde yorumlanamaz. Halk hükûmeti anlayışı içinde toplumun, serbest seçimler aracılığı ile kendi idarecilerini seçtiği Cumhuri anlayış, Türk toplumu tarafından sahiplenilmiş ve benimsenmiş bulunuyor. Kaldı ki gelişmiş ülkeler içinde 'meşruti monarşi' usulüne saygı gösterdikleri hâlde pekâlâ yüksek demokratik standartlara erişebilen İngiltere, İspanya gibi ülkeler de mevcuttur. Hayır, Türkler monarşi ile 1922'de vedalaştılar ama Osmanlı Monarşisi'ne ve onun mensuplarına karşı herhangi bir nefret beslemiyorlar; tam aksine sevgi ve saygı duyuyorlar. Cenazedeki anlamlı kalabalık bu hissin dışa vurulmuş hâliydi.

2-Türkler, Halk Hükûmeti, yahi Cumhuriyet'ten memnundur; onunla dâvâlı değildir. İdarecilerini bizzat seçebilme hakkına sahip çıkmaktadır ve bu hakkı kimseye devretmeye niyetli değildir. Türkler, seçilmiş ve tayinle gelmiş yöneticilerinden, tek kelimeyle ve en geniş mânâsıyla 'iyi yönetim' bekliyorlar: Başta adâlet, sonra huzur ve âsâyiş, hemen ardından refah ve sair haklar... Bu beklentilerin ideolojik mânâda karşılığı ve uzantısı yoktur. Türkiye şartlarında muhafazakâr düşünce yapısına sahip insanların çalıştıkları Avrupa ülkelerinde sosyal demokrat, solcu, çevreci ve liberal partileri rahatlıkla desteklemeleri çok önemli bir ayrıntıdır. Tek kelimeyle ve en geniş mânâsıyla iyi yönetimi getireceğine halkı ikna eden her partinin, Türkiye'de tek başına seçim kazanma şansı çok yüksektir; buna mukabil yıllardan beri hemen her günümüz, yüksek dozda ideolojik ambalajlara sarılmış kelimelerle birbirimizi hırpalayarak geçiyor; bu bir çelişki olabilir mi? Zannetmiyorum. Türkiye'de siyasi mücadelenin ideolojik kavramlar aracılığı ile yürütülmesi, iktidar katlarında mafsalları kireçlenecek kadar uzun zamandan beri kımıldamadan oturan zümrelerin hedef şaşırtma kurnazlığından doğuyor ve kısa vadede işe yaradığı görülünce, ideolojik kavramlar üzerinden siyasi mücadele sürdürmek, en ucuz siyaset tarzı hâline geliyor.

DEMOKRATİK AÇILIM PAKETİ BİR EŞİKTİR

Bir 'devlet projesi' olarak demokratik açılım paketi, işte böyle bir ortamda Türkiye'nin son derece önemli bir psikolojik eşiği aşmasına yardımcı olacaktır ümidindeyim. Benim 'demokratikleşme'den beklentim, 'iyi idare' denilince, yönetici zümrenin işin gereğini eveleyip gevelemeden insani ve hukuki bir endişe ile yerine getirmeleridir; bunun büyük bir 'aklîleşme' hamlesi olduğunu düşünüyorum ve bu psikolojik eşiği hep birlikte omuzlayabilirsek, Türkiye'nin çok kısa zamanda insanların kimliğini ve pasaportunu taşımaktan zevk duyacakları bir ülke hâline geleceğini hayâl ediyorum.

O kadar uzak değil; o hedef parmaklarımızın ucunda.

Ancak problemlerimizi çözerek büyürüz

Eskiden sağ partilerin "Büyük Türkiye" diye kavramlaştırdığı bir ütopya vardı: Büyük Türkiye deyince aklımıza hemen haritada görülebilir bir büyüklük gelirdi.

Bir tarafta Balkanlar ve Adriyatik Denizi'ne uzanmış, Kafkasya'yı içine almış, Batı Asya'da Türkçe konuşan toplulukları ihmâl etmeden Ortadoğu'ya ağırlığını koymuş bir Türkiye haritası. Bir bakıma XVI. yüzyılda Osmanlı hükümranlığını canlandıran haritanın benzeri. Bu büyüklüğün ardında ne tür yapılar ve kavrayışların bulunması lazım geldiği hakkında pek sarih bir fikrimiz yoktu. Güçlü olmaktan ne anlamak lazım geldiği hakkında öyle pek etraflı düşünmediğimizi zannediyorum.

Sonradan, çok sonradan farkettim ve anladım ki güçlü olmak, problem çözme kabiliyetine, problem çözme özgüvenine sahip olmaktır. Zannediyorum Arnold J. Toynbee, şimdilerde pek hatırlanmayan ünlü varsayımında bu kabiliyete işaret etmekteydi; buna göre anlamlı bir medenî bütünlük meydana getirebilmek için dışardan gelen meydan okumalara, tehditlere (challenge) karşı uzviyetin anlamlı bir cevap (response) -ama sadece tepki değil dikkat!- verebilmesi gerekir. Eğer toplum üretken ve olumlu karşılık verilebilecek tarzda meydan okumalarla yüz yüze gelir ve buna boyun eğmezse, verdiği karşılık, yaratacağı medeniyetin zeminini oluşturacaktır. Cevap üretemeyenlerin akıbeti ise yıkılıp yokolmak!

Toynbee vaktiyle ciddiye aldığımız, anlamaya çalıştığımız bir tarihçiydi; şimdi eskisi kadar popüler değil. Onun tarihi süreci "medeniyet" nokta-i nazarından yorumlayan bakışını izah ettiği 12 ciltlik A Study of History isimli saygıdeğer çalışması, Türkçe'ye "Tarih Şuuru" ismi altında 2 ciltlik bir özet halinde tercüme edilmişti. Sonraları Huntington'un medeniyetler çatışması tezi gündeme geldi ve Toynbee'nin nokta-i nazarı sanki modası geçmiş gibi algılandı nedense; halbuki ben, tam da bu günlerde "meydan okuma-cevap ve çözüm üretme" yaklaşımının bir kere daha hatırlanması lüzumuna inanıyorum.

Türkiye Cumhuriyeti, "üç taraftan denizlerle, dört taraftan düşmanlarla kuşatılmış bir ülke" olarak karşılaştığı meydan okumaları, genellikle can sıkıcı problemleri, pasaklı hizmetçiler gibi halının altına süpürerek görünmez kılan kolaycılığı tercih etti ve kendini dünyadan tecrid olunmuş farz ederek, "bizim problem çözme tarzımız budur ve bu sadece bizi ilgilendirir" şeklinde yanıltıcı bir özgüven kalesi tahkim etmekle yetindi. Rahmetli Cahit Külebi'nin "Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda" isimli şiirinden ezberlediğimiz "Biz biliriz bizim işlerimizi/ İşimiz kimseden sorulmamıştır/ Kılıçla, mızrakla, topla, tüfekle/ Başımız yere eğilmemiştir" mısraları, (ki Nevit Kodallı'nın Atatürk Oratoryosu'nda Kızlar korosuna okuttuğu bölümdür) bu duyguyu iyi ifade eder. Ne var ki bizim kendi işlerimizi iyi bilmediğimiz varsayımı doğru olmadığı gibi, işlerimizi kimseye sormak mecburiyetinde olmadığımız da doğru değildir. Çözemediğimiz problemlerin ağırlığı altında ezilmekten belimizi doğrultamadığımız da ayrı bir hakikat.

Bu ezberin bozulması, statüko yanlılarını tedirgin ediyor. İşte Kıbrıs meselesi, Kürt meselesi, Ege ihtilafları, Alevi talepleri, Azınlık vakıfları, katı ve kabul edilemez laiklik anlayışının daha insani ve demokratik boyutlara çekilmesi, Ordunun demokratik teamül içindeki yerinin işaretlenmesi, dört tarafta bizi tehdid edip duran komşularla iyi komşuluk ilişkileri kurmak gibi nice "tabu" sayılan hususlarda -ki her biri meydan okuma hükmündedir- Türkiye, olumlu cevaplar telaffuz etmeye başladığında dışardan olduğu kadar içerden de somurtkan seslerin yükselmesi pek mânidar.

Başa dönelim mi: Türkiye'yi "büyük" devlet yapmak, onun problem çözme kabiliyetini geliştirmekle mümkün. Statükoyu muhafaza yaklaşımı ise bizi tüketiyor; çözümün parçası olmayı reddedenler ise problemi ağırlaştırmaktan başka bir işe yaramıyorlar.

Türkiye, tam da olması gerektiği gibi "siyaseten" büyüyor; süreci farketmiyor musunuz?

Küçük ve entipüften bir mesele hakkında

Hayli zamandan beri televizyon üreticileri 16'ya 9 ebadında likit kristal veya plazma altyapılı televizyon ekranı üretiyorlar. Şimdiye kadar ekran standardında egemenliğini sürdüren 4'e 3 boyutlu ekranın pabucu dama atıldı.

Kısacası ekranların eni genişledi fakat televizyon yayınlarının çoğunluğu hâlâ eski ekran ölçülerini koruyor; ancak pek az kanal, yeni ekran standartlarına uygun yayın yapıyor. Hâl böyle olunca yeni televizyon cihazı alanlar şöyle bir meseleyle karşılaşıyorlar: Ekran büyük fakat görüntü ekranı doldurmuyor, küçük kalıyor. Neyse ki cihaz kumandalarıyla farklı boyutta ekran tercihleri yapılabiliyor. Meselâ kullanıcıların kısm-ı âzâmı şöyle davranıyor: 4:3 ebadında gelen yayını, 16:9'a sığacak derecede sündüren tercihi seçerek görüntüyü deforme ediyorlar.

Nerede rastladımsa durum böyleydi. Fiyakalı otel lobilerinden mahalle kahvelerine, pastanelerden mütevazı evlere kadar hemen herkes TV görüntülerini "sündürerek" seyretmeyi uygun buluyorlar; bu açıdan halkımızın eğilimi âşikâr, boş ekran sevmiyoruz.

Burada boşluk korkusu dediğimiz şey devreye giriyor olmalı; Frenkçesi "Horror vacue". Açıkta duran mutfak tüpüne tığ işiyle triko kazak giydiren, koltukları, iskemleleri, resim çerçevelerini, aynaları dantelle süsleyen millî zevkimizin bir izahı da boşluk korkusudur; yayla gibi ekranın ortasında küçücük kalan, sağında solunda boşluklar bırakan bir ekran görüntüsü içimize sinmiyor.

Sündürülmüş görüntü, TV seyredicilerinin nasıl içine siner anlamıyorum. Bütün ölçüler değişiyor; insanlar daha enli, suratlar daha ablak, eşya daha geniş görünüyor. "İlk başlarda garip geldi ama sonra alıştık" diyorlar. Doğrudur, alışılır; insanın intibak kabiliyeti yüksek

fakat niçin gerçek ölçüler, gerçek ebat konusunda direnç gösterilmediği garibime gidiyor. Pek mâsum, pek alelâde görünse de gerçekliğin saptırılması değil midir bu?

"Yoo, rahatsız olmuyorum" diyenlere küçük bir anket uygulayalım; evinizdeki kapının, pencerenin, koltukların gerçek boyutlarını değiştirmesine katlanabilir misiniz? Vücut ölçüleriniz değişse, geometrik algınız bozulsa tahammül edebilir misiniz? Gerçeklik algısı bozulunca, boyutlar mânâsız gelecektir; sadece görünen, maddî şeylerde değil, zihinle kavranması gereken gerçekliğin de içe doğru bastırıldığını, dışa doğru sündürüldüğünü fark etmek sizi rahatsız etmez mi?

Boyutlar mantıkla ve elbette temel estetik algılarla da yakından ilgili. Mantık dediğimiz şey, herkesçe paylaşıldığına inandığımız bir dizi varsayımdır nihâyetinde. Mal varlığını izahta güçlük çeken nevzuhur zengin, "Gökten para yağdı; ben de topladım" dediğinde en azından bıyık altından güleriz; çünkü mantığın temel prensipleri konusunda bizimle dalga geçmeye kalkışmaktadır. Şâkule uymayan açıyla duvara asılmış tabloların göz zevkimizi rahatsız etmesi ise estetik önkabullerle ilgilidir. Küçük gibi görünen mantık zorlamaları bizim tabii algı cihazımızı bozar; başkasının dereceli gözlüğünü inatla takarak üç-beş gün sonra "alıştığını, artık rahatsız olmadığını, iyi gördüğünü" ileri süren birine benzeriz zamanla.

Bir nevi, "Efendisinin ilâcını çalıp içerek şifâ bulacağına inanan ahmak uşak" vaziyeti.

"Yazacak şey mi bulamadın yahu" diyenleri duyar gibiyim; velev ki öyle sayınız... Temel eğitimi esnasında bir dizi ideolojik âmentü ve axiomla yetiştirilen kuşakların daha sonraları bir kısım insânî ve tabii şeyleri algılamasında vahim zaaflara düşmesini, artık daha geniş bir çerçevede değerlendirmek taraftarıyım. Bugünlerde geçirdiğimiz zihni çöküntüyü ve örselenmeyi bu nokta-i nazarla incelerseniz, belki de bana hak verirsiniz.

Evvel zaman içinde yağmur suyu içenlerin delireceğini önceden haber alan bir âkıl adam varmış. Önceden su depolayarak hayli zaman deliren bir cemiyetin içinde tek akıllı olarak yaşamanın azabını tattıktan sonra günün birinde yaptığı şeyin anlamsızlığını fark ederek, herkesin içtiği sudan bir maşrapa dikivermiş kafaya...

Sündürün görüntüleri sündürün, ekran boş kalmasın!

N'olamaz; bal gibi n'olur; n'oldu netekim!

Biraz sonra sizlere ayrıntılarını anlatacağım haberi belki daha önce duydunuz; duymayanlar için ayrıntılarını dikkatle okumalarını rica edeceğim. Zira bu haber, durduk yere kendimize ne türlü problemler açtığımızın, başımıza ne türlü gaileler icat ettiğimizin boy fotoğrafıdır.

Dünyanın öteki ucundaki kıtada, Avustralya'da yaşayan ve çalışan, oranın vatandaşlığına hak kazanan gurbetçilerimizden Denizlili Ramazan Acar, bekârlık hayatına mânidar bir nihayet

vermek üzere geçtiğimiz günlerde Türkiye'ye geldi ve nişanlısı Cennet Güngör'le birlikte Çivril İlçesi'nin Gürpınar nahiyesi Belediyesine gerekli evraklarla birlikte müracaat etti.

Denizli'nin Çivril ilçesine bağlı Gürpınar nahiyesi Belediyesi evlendirme memuru gerekli evrakların bulunduğu dosyayı açtı, içindekilerine baktı ve âniden oturduğu koltuktan tavana doğru sıçrayarak,

-N'olamaz, n'aayır; bu evlilik mümkün n'olamaz! diye haykırdı.

Aslında evlendirme memurunun yukardaki tepkiyi verip vermediğini bilmiyorum, kafadan attım; fakat şu kadarı gerçek: Evlendirme memuru, evraklar arasında bulunan Cennet Güngör'ün çektirdiği vesikalık resimlerini mevzuata uygun bulmamıştı. Fotoğraflar sadece mevzuata değil, belediyelerin evlendirme yönetmeliğinin 20. maddesinin 5. fıkrasından başlamak üzere, 1982 Anayasası'nın 174. maddesine varana kadar aradaki bilumum tüzük, yönetmelik, kanun ve kanun hükmündeki kararnamelere aykırı görünüyordu.

Çünkü fotoğraflarda Cennet Güngör'ün yüzü, çehresi, alnı görünmesine rağmen saçlarını başörtüsü kapamaktaydı ve üstelik başörtüsünün altında siyah bonesi bile farkedilmekteydi.

N'ayırdı; n'işte bu kadarı n'olamazdı. Evlendirme memuru talebi reddetti.

Damat Ramazan Acar'ın babası Özkan Acar, "bir dakika yahu" dedi; "memlekette kanun var nizam var". Gidip Çivril nüfus müdürlüğüne başvurdu. Nüfus memurluğu, "Bu fotoğrafta mahzur yok, nikah kıyılabilir." diye görüş bildirmesine rağmen belediye memuru kararlıydı. Bu defa red cevabını yazılı olarak müracaat sahiplerinin eline tutuşturdu: "20. maddenin 5. fıkrasına nazaran reddine..."

Bunun üzerine genç nişanlılar, Gürpınar'a komşu Uşak'a bağlı Sivaslı ilçesi'nin Ağaçbeyli Belediyesi'ne aynı evraklarla evlenme taleplerini tekrarladılar. Bu defa aksaklık çıkmadı. Türkiye'nin yüzlerce, binlerce beldesinde, belediyesinde yapılan rutin işlemler Ağaçbeyli Belediyesi evlendirme memurluğunca da tekrarlandı. Cennet Güngör'le Ramazan Acar dünya evine girdiler.

Allah mesut etsin; bir yastıkta kocatsın; genç çifte buracıktan biz de hayırlı ve mutlu ömürler diliyoruz.

Ayrı cinsten iki yetişkin insanın kafa kafaya vererek ne yaptıklarına ve ne yapmayı düşündüklerine dair sual sormayı, kamunun ilgileneceği işler listesinden çoktan çıkaran Türkiye Cumhuriyeti'nde iki yetişkin insanın evlenmesi Gürpınar'da niçin engellenmişti acaba? Genç çift, bu nobran ve garip muameleyi kendilerine dert ettiler, haklarını aramaya karar verdiler. Çivril Cumhuriyet Savcılığına dilekçe yazdılar. Damat Ramazan Acar, "Ben Avustralya'da doğup büyüdüm. Bugüne kadar orada şahit olduğum nikâhlarda böyle bir sorun görmedim." dedi. Cennet Güngör ise, "Bütün belediyelerde serbest olmasına rağmen, bizim

belediyemizde neden kıyılmıyor? Onu çok merak ediyorum. Ben ümit ediyorum ki inşallah bu gibi kişilerin peşinden gidilir, araştırılır, gereği neyse yapılır." diye şikayetlendi.

Meselenin dallanıp budaklandığını gören Çivril belediye başkanı ise memurun işlemini savunarak kendilerine nikah için başvurulan boneli fotoğrafın devrim kanunlarına aykırı olduğunu ileri sürdü ve çıkan haberleri provokasyon olarak değerlendirdi. Başkan Arıkan, "Bu, şu anda gerçek dışı yalan beyanlarla yapılmış bir haber. Bir provokasyon. Gürpınar Beldesi'nin nerede olduğu bilinmiyordu. Bu haber sayesinde nerede olduğunu öğretmiş olduk. Öğrenmiş oldunuz. Onun için teşekkür ederim." diyerek şöyle devam etti, "Nikâh memuru arkadaşlarım 'Başındaki siyah boneyi çıkar resimleri değiştir, nikâhınızı kıyalım.' demişler. Bunlar 'olmaz' demişler. Karşılıklı restleşmişler. Sonra benim yanıma geldiler, ben de 'Yaparız, herkese yardımcı oluruz. Ne gerekiyorsa yaparız.' dedim. Durumu nüfusa sorduk, onlar da devrim kanunlarına aykırı olduğunu söylemişler."

Sayın Başkan daha sonra âdeta herkese "hodri meydan" çekerek, "Ağaçbeyli kasabasında nasıl kıyıldığı konusunda bir fikrim yok. Suç duyurusunda bulunacağız. Tazminat ve evrakta sahtecilik davası açacağız. Bunun anası babası Gürpınar doğumlu. Buraya müracaat ettiler ama nasıl orada nikâh kıyılıyor şaşıyorum." dedi. 8 aydır görev yaptığını, hiç böyle olayla karşılaşmadıklarını anlatan Arıkan, "Bu bir ilk. Bunlar bence provokatör. Bu resim değişse ne olur değişmese ne olur. Başı açık, devrim kanunlarına uygun şekilde başındaki siyah bone olmaması gerekiyor." diye sözlerini tamamladı.

Mesele Denizli valiliğine intikal ettirilmiş sonradan. Vali Yavuz Erkmen, "İnsanların burada yaşayacağı çok ender günler. Bunların sevinçlerine ortak olmak lazım. Bu konuda gerek savcılığın suç duyurusu üzerine yaptığı inceleme, gerekse bizim idari yönden yapacağımız çalışma sonrası ek bir bilgilendirme yapılacaktır. Sonuçta bunda bir yanlış yapan varsa sonucuna katlanacak." diye meseleyi noktalamış.

Alın size nurtopu gibi bir mesele.

Belediye başkanının atıfta bulunduğu devrim kanununu, Anayasa'nın 175. maddesini bulup bir kere daha okudum. Madde aynen şöyle: "17 Şubat 1926 tarihli ve 743 sayılı Türk Kanunu Medenisiyle kabul edilen, evlenme akdinin evlendirme memuru önünde yapılacağına dair medenî nikâh esası ile aynı kanunun 110'uncu maddesi hükmü"

Buradan ne anlıyoruz; buradan evlilik işlemlerinin evlendirme memuru önünde yapılması lüzumunu anlıyoruz. "Alnının bir kısmı boneyle kapatıldığı için devrim kanunlarına

muhalefet ediyorsunuz; kıymam ben bu nikâhı." hükmünün çıkarılması için bir kamu hizmetkârının nasıl bir hayalgücüne sahip olması gerektiğini ise bir türlü kestiremiyoruz.

Şimdi okuyucularıma bir soru sormak istiyorum; dikkat buyurulduysa bu belediye başkanının hangi partiye mensup olduğunu belirtmedim. Bakalım siz bilebilecek misiniz? Verilecek doğru cevaplar arasında çekeceğim kurada şanslı okuyucuma Anayasamızın 175. maddesinde tâdad olunan devrim kanunlarının tam metnini e-posta ile göndereceğime söz veriyorum.

'Bir hesap verme halimiz yok' dedi ve...

Bir numaralı sorumlu, maçtan sonra değerlendirme yapıyor: "Hiçbir zaman başkasını suçlamadım. Oyuncularımı asla. Maçta bir grup istifa diye bağırdı, bir grup imparator diye. 89-90 yılından beri bu seyircinin yeri tribün olmadı. Genelde hep sokaklarda gezdiler, hem de gururla.

O zamanlar ben vardım, yine olacağım. Unutulmasın ki her türlü önemli başarıda benim damgam bulunmaktadır."

Ne demeye geliyor bu sözler? "Kazanırken iyiydik, kaybederken kötü olduk. Benim sayemde başınız dik, sokaklarda zafer nârâları attınız" demek, zımnen de "ayıp ediyorsunuz, nankörlüğün lüzumu var mı?" demek değil mi?

İlk bakışta mâkul gibi görünüyor. "Dar Alanda Kısa Paslaşmalar" filmindeki amatör mahalle takımını sırtlayıp, kavruk imkânlar muvacehesinde bir futbol destanı yazabilmiş, amatör ruhlu bir teknik adam, mahalleliden gördüğü nankörlük üzerine böyle kahırlı konuşursa mâkuldür, fakat bu hissî, hattâ acıklı tabloyu gerçeklikten uzaklaştıran minik bir ayrıntı var: Profesyonellik.

Profesyonelliğin ne olduğunu, futbol dünyasının meşhurları kadar bilmemize imkân yok; istenmeyen sonuçlardan sonra, "Bizler profesyonel insanlarız, artık önümüzdeki maçlara bakacağız" lâkırdısını bir başka endüstrinin çalışanları icad etmediler. Milli takımda oynamak, milli takımda çalışmak, hiçbir zaman "meccânî" bir faaliyet, bir hayır işi, bir hatır-gönül meselesi olmadı. Tamam, meselenin hissî kısmı abartıya müsaittir, şudur-budur fakat neticede kabul edelim, futbol artık bir endüstri dalıdır; Türkçe'de nasıl ifade edilir bilmiyorum: This is business!

Ve kabul etmeliyiz ki mesele business olunca, "Business is business!"dir yani...

"Vaay, kazanırken iyiydi de kaybedince böyle mi oluyoruz şimdi?" diye içerlemek, hani nasıl derler Türkçe'de, biraz "Alla Turca", biraz "Pathetique" bir tepki olmuyor mu? Halbuki, endüstriyel boyut kazanmış işlerde içerlemek diye bir fiil yoktur.

Amma velâkin bir noktada hak veririm; şudur: Başarısızlığın en seri şekilde cezalandırıldığı yegâne sektör futboldur Türkiye'de. Kötü politikacı, kötü yönetici, kötü öğretmen, kötü yazar,

kötü genel müdür veya müsteşarlar, -eğer destekleyenleri sahip çıkarsa, ki çıkar!- başarısızlıklarına rağmen yerlerinde direnebilirler. Onlar için istifa diye bir kurum yoktur, emeklilik vardır veya farklı bir mevki için yer değiştirme söz konusudur (bkz. "Tenzil-i rütbeye uğramış değilim, aksine taltif edildim; büyüklerime şükran borçluyum" replikleri).

İmdi bunun nasıl bir hâlet-i rûhiye olduğunu az buçuk kavrayabiliyoruz: Huzuruna mancınıkla çıkılan, birçok business muhitlerinde "guru" muamelesi gören bir medyatiklik mertebesine nail olmuşken sıra takımlarına puan verip sıralamanın ortasına demir atmak kolay değil. Nitekim bu hâlet-i rûhiyeyi bire bir aksettiren o sözleri, dünün gazetelerini o kadar arayıp taradımsa da göremedim. Şöyle dedi bir numaralı sorumlu istifa sürecini dile getirirken,

-Bir hesap verme halimiz yok (burada biraz biraz tereddüd ediyor ve şöyle devam ediyor) ancak bir izahat yapacağız!

Kelimesi kelimesine böyle olmayabilir; zihnimde böyle kalmış fakat üç aşağı-beş yukarı bu kelimeler...

İşin en eğlendirici tarafı, futbol kalemşörlerinin sıcağı sıcağına, "Yahu hemen gitmesin; iyidir, biz onunla çok başarılar kazandık; Avrupa üçüncüsü bile olduk; daha çok hizmet verecektir Türk futboluna, ancak yardımcıları..." yollu ihtiyatlı lâflar etmeleriydi ki çok eğlendiğimi itiraf etmeliyim. Normaldir, her imparatorlukta, maiyettekiler, öyle durup dururken imparatora "küüt" diye "git" diyemezler.

Bu bakımdan, "Düdüğünü assın ve gitsin" diyebilen Turgay Şeren büyüğümüzü tebrik ederim..

Siyaset, samimiyet, hakikat...

Sabahat Akkiraz, Akşam Gazetesi'nden Nurbanu G. Elbir'e verdiği mülakatta "Peki, açılımı samimi buluyor musunuz?" sualine iç sızlatıcı bir cevap vermiş:

-Siyasette samimiyet olmaz!

Nedir öyleyse siyaset? Samimiyet kelimesi ile bağdaşmadığını peşinen kabul ettiğimizde siyasetin hiçbir değeri, güvenilirliği ve itibarı kalmıyor ve ortaya şöyle bir anlam çıkıyor: Siyaset bir niyet gizleme sanatıdır; bu düzlemde sahicilik ve doğrudanlık değil, dolaylılık ve kamuflaj esastır. Sabahat Hanım'ın bir siyaset bilimcisi olmadığını, Türkiye'nin varlığıyla iftihar duyduğu büyük sanatçılardan biri olmasına rağmen mülâkatında sade vatandaş nazarıyla görüş belirttiğini elbette fark ediyoruz. Fakat tam da öyle olduğu için iç sızlatıcı bir tesbittir bu, yürek burkucudur. Çünkü siyasetin hakikatle ilgisini yok sayıyor, hatta koparıp atıyor.

Peki, tamamen haksız mıdır Sabahat Hanım? Siyasetin düzlemine girip de üzerine tartışma açmadığımız, hatta birbirine yüzde yüz karşı fikirler ileri sürerek canhıraş kavgalar koparmadığımız hangi mesele var? Bu hâliyle, yani uygulandığı kadarıyla siyaset, Sabahat Akkiraz'ın kısa tarifine denk düşüyor; uzlaşmaya değil, çatışmaya sahne oluyor; dünyanın en mâkul, en tartışılmaz kabulleri, varsayımları bile kavga konusu hâline geliyor. Siyasi düzlemde siyahın siyah, beyazın beyaz olduğunu savunanlar, bir ara ton olarak 'gri'nin varlığını bile inkâr edebiliyorlar. İşte bu noktada siyasetin hakikatle nisbetini kesiyor ve bu andan itibaren bir araç olarak siyasetin gerekliliğine duymamız gereken güveni kaybetmekle kalmıyor, hakikat karşısındaki duruşumuzu da inkâra bulaştırıyoruz.

Hakikatin kaybı, hakikatin yok sayılması veya görmezden gelinmesi, hakikatin tâli bir mevkiye indirilmesi, siyasetin reddine ve yok sayılmasına benzemez. Hakikat karşısında takındığımız tutum, doğrudan varlığımızın niteliğini tayin eder, bizi o çok bilinen tâbirle 'olmak veya olmamak' tercihinin dramatik ânına götürür. Hakikate sırt çevirmek, 'olmamak'tır, çünkü hakikate sırt dönmek, hakikati aramaya lüzum hissetmemek, hakikatsiz de yaşanabileceğini kabul etmek, hakikatin yerini başka şeylerin varlığıyla doldurabileceğimizi kabullenmektir.

Bu satırları kaleme alırken, yazar sıfatıyla düşündüğüm ve ifade etmek istediğim şeylerin okuyucu zihninde birebir karşılığını bulmayabileceğini hissederek tedirgin oluyorum. O yüzden kısaca şu fikri vurgulamak istiyorum: Hakikate talip olmak omurgamızı ve insanlık onurumuzu dik tutan bir şeydir; bu haslete sahip olmak, hakikati hissedince veya onunla karşılaşınca -beğenmesek bile- onu tanımamız ve kabullenmemiz lüzumunu da içine alır. Hakikati kendimize göre düzenleyemeyiz, o andan itibaren artık o başka bir şey hâline gelir. Biz böyle yaptığımızda -gayet tabiidir ki- hakikatin kendine bir şey yapmış olmayız, bilakis kendimize bir şey yapmış, bir kötülük yapmış oluruz.

İşte 'samimiyet', hakikatin üzerinde yükseleceği zemindir; hareket hâlinde ise takip ettiği yoldur. Samimiyetten ayrılmış her şey gibi siyaset de hızla değersizleşir; bir problem çözme aracı olmaktan çıkar, varlığı kendine adanmış bir şey hâline gelir ki, dinî literatürde buna galiba kısaca şirk diyorlar.

Şirk, bir şeyin asıl tabiatına meydan okumasıdır, o şeyin kendini ve kendi varlığını inkârı, yok saymasıdır.

Samimiyetten sıyrılmış bir siyaset, dertlerin en büyüğüdür; iflâh etmez.

Siyaset, yalan üzerine bina olunamaz; geçiştirmece, kandırmaca, aldatma, başka sûrete büründürme, saptırma, eksenden kaydırma veya dolambaçlı yollara tenezzül gibi şeyler siyaseti değersizleştirir, güvenilmez hâle koyar.

Şimdi daha somut bir şeyin tartışmasına geçebiliriz.

Hayli uzun zamandan beri ‘açılım’ tartışıyoruz. Siyasi figürlerin, parlamentoda temsil edilen veya edilmeyen partilerin, birbirini tamamen nakzeden tutumlarını bir tarafa bırakıyorum; halk arasında ‘açılım’ sözü mühim ölçüde bir anlam kirlenmesine uğramış gibi görünüyor. Açılım denilince akla gelen şey şüphe ve güvensizlik gibi görünüyor. ‘Hükümet, açılım sözüyle gerçek niyetini gizleyerek ülkenin zararına bir şey mi yapmak istiyor acaba’ tedirginliği yaygındır. Bu noktadan sonra açılımla hükümetin gerçekte neyi murad ettiği veya açılımın başarıya ulaşması hâlinde nasıl sonuçlar doğuracağı gibi konular önemsizleşiyor. Hükümet kanadından yapılan, ‘eleştiriler haksızdır, biz ülkemizin zararına bir şey düşünebilir miyiz; bunun tasavvuru bile saçmadır’ savunmasına mukabil aksi görüşte olanlar, ‘yapılan ülkeyi bölme hazırlığıdır; bunlar dış güçlere verdikleri sözü yerine getirmek için ülkeyi kaosa götürüyorlar’ iddiasıyla anlamı bulanıklaştırıyorlar.

Tartışılan şey, hakikaten bu kadar karmaşık ve güç anlaşılır bir şey midir? Değil. Hükümet, dış şartlardan kaynaklanan konjonktürel bir avantajı değerlendirerek Türkiye’de toplumla devlet arasındaki hukuku iyileştirmek, fırsat bulursa yeniden tanzim etmek istiyor ve bu çerçevede, 25 seneden beri başta silah olmak üzere akla gelen her aracı kullanarak çözemediğimiz bir iç huzursuzluğu ortadan kaldırmak istiyor. Buna karşı çıkanlar ise ‘sizin çözüm dediğiniz şey, ülkeye fenalıktır; bu iş böyle yapılmaz’ diye itiraz ediyor ve açılımın niçin başarısızlığa uğrayacağını kırk dereden su getirerek isbatlamaya çalışıyorlar.

Arada güme giden hakikattir, ama öyle görünüyor ki, siyaset de feci bir itibar kirlenmesine uğramak üzeredir.

Üzülerek ifade ediyorum, itirazcılar, ‘çözmeye kalkışmayın; sizin çözümünüz yanında çözümsüzlük daha iyi bir hâldir’ demeye getiriyorlar; en ziyade haksız oldukları husus, ‘çözüm öyle olmaz; böyle olur’ diyebilecek sarih bir teklifi ortaya koyamamış olmalarıdır. Bu tutum, Türk siyasetinin sonraki yıllarda problem çözme kabiliyetini köreltebilir; Türk siyaset sınıfının özgüvenini zedeleyebilir ve zannımca Türkiye’nin yönetiminde -o hep şikâyet ettiğimiz- dış baskı ve müdahalelere kolayca bir meşruluk hazırlayabilir.

Biz açılım etrafında tartışıp saf tutarken, Türk siyasetinin problem çözebilme kabiliyetine ister istemez büyük bir kötülük yapıyoruz. Şöyle veya böyle, kendi elimiz ve irademizle problem çözme kabiliyetimizin varlığını inkâr etmek, Millî Mücadele yıllarının başlangıcında tatsız bir hâtıra olarak yerini alan ‘Mandacılık’ zihniyetine kadar geriletebilir bizi. Mandacılık kısaca, “Biz bu derdin altından kendi gücümüzle kalkamayız, hatta halkın kendi kendini yönetme yetkisi de fantezidir; gelsin bizim meselelerimizi düvel-i muazzama çözsün” demektir, kısaca millî varlığın inkârıdır.

Çocuk eğitiminde hemen herkesin en dikkat ettiği konu, çocuklara “Yalan üzerine bina kurulmaz; ilk yalan ötekilerine davetiye çıkarır; doğruluktan ayrılmayın, kendi çıkarınıza ters

düşse bile doğruyu söyleyin” nasihatini vermektir; bu basit ve doğru prensibi, siyasi hayatımızın mihengi hâline getirmemiz gerekiyor. Açılım tartışmalarını, kendimize zarar verecek noktalara getirmemeliyiz; eğer kendimize bu kötülüğü reva görürsek, bu açılım başarılı olmadığı takdirde bir başka açılımın başarı olma şansını da kendi ellerimizle imha etmiş olmayacak mıyız?

Çok şükür eksik değildir fuzuli icadımız

Cem Uzan Fransa'ya sığınmış; ilticâ mı etmiş, kaçmış mı, rivâyet muhtelif fakat bugünlerde Fransa'da olduğu ve orada hayli uzun zaman kalacağı muhakkak görünüyor.

Cem Uzan'ı hatırlarsınız; 2002 seçimlerinin sürpriz ismiydi ve halkımızdan tam 2 milyon 284 bin 644'ünün tasvibini almayı başarabilmişti. Genel oya oranı: 7,25! Hattâ, "bu ne iştir ki başımıza geldi; şimdi biz bunu nasıl yorumlayacağız?" diye siyaset bilimcileriyle sosyologlar günlerce karın ağrılarına uğramıştı hani. İşte bu Cem Uzan; sonradan iş ilişkileri sebebiyle başı ağrımaya başladı; tutuklama kararı vesaire...

Buraya kadar tamam fakat ben Cem Uzan'ın Genç Partisi'nin 2007 seçimlerinde yine de "ben burdayım" dercesine önemli miktarda oy kazanabildiğini unutup gitmişim; istatistiklere baktım: % 3,03, tam 1 milyon 62 bin 352 kişiye tekabül ediyor. Bu bir fenomen değilse fenomen nedir ey millet?

Ardından bir başka sevimsiz haber: AB İlerleme Raporu'nda, ifade hürriyetini tahdid eden ve kaldırılması gereken şeyler içinde "Atatürk'ü Koruma Kanunu" diye bilinen, 1951 model kanun da yer alıyormuş. Haydi bakalım, yine bize tartışma konusu çıkıyor işte... Lehinde, aleyhinde herkes bir şeyler söyleyecek, Deniz Baykal yeri-göğü birbirine katacak, kötü fıkra anlatıcısı Kılıçdaroğlu yine çok şirin olduğu zannıyla elinde tutup salladığı plastik dosyalarla ortalığa atılacak. Liberaller, "iyi olmuş, ne gereği vardı" diye bıyıkaltı tebessümleri yapacaklar... "oh olsun" diyenler de çıkar lâkin lüzumsuz işlerdir; kanun konulurken fuzûlî bir iş yapılmıştı, kaldırılması da o cümledendir; gerekirse ilerde tafsilatıyla tartışırız.

Böyle oluyor zaten, bugüne kadar tartıştığımız lüzumsuz şeyleri üst üste yatırıp prese yatırsak bir milimlik cirmi çıkmaz. İnsan bedeninin yaklaşık %70'i sudur, tartıştıklarımızın ise % 98'i hava! Bana bu asil gerçeği hatırlatan şey, gariptir fakat güzide bir gazetemizin web sitesine "izlenilirliğimiz artsın" diye koyduğu bir dizi tıklama fotoğrafı oldu. Meseleye doğrudan giriyorum. Gazete, "En salak icatlar" başlığı ile art arda 30 fotoğraf sıralamış; hızla tıklayarak tamamen bize mahsus, % 100 yerli ve millî bir şey aradım; yoktu! Namlusu eğri yapıldığı için yandakini vuran tüfek, domateslerin doğranma esnasındaki duygularını ölçen araç, yağmurda sönmesin diye sigaranın yanan kısmına takılan minik şemsiye, perdeli güneş gözlüğü vesaire gibi bir dizi saçmalık. Canım sıkıldı; dedim ki, "Yahu niçin Türkiye'den bir fotoğraf yok şu

listede? Bu ne anlama geliyor? Hepimizin çok akıllı olduğuna mı yormalıyım yoksa içimizdeki akılsızların henüz dünya klasmanına girecek çapta icatlar geliştiremediğine mi?"

Peki, o suyla, havayla, üfürükle, lâfla çalışan motorlar, erke dönergeçleri hep yalan mıydı yani? Aldatıldık mı?

Yazıyı düzeltmek için ikinci kere okurken "Aa" dedim, "Çok şükür bizim de lüzumsuz icatlar sıralamasına girecek buluşlarımız var, fakat dışardan anlaşılmadığı, çok bize dair, yerli ve hayli soyut unsurlar taşıdığı için ecnebiler fark etmemiş hadiseyi." Alın Uzan haberini meselâ, % 7,5 oy alıyorsun, ardından ver elini Fransa! Halbuki herkes onların Ürdün vatandaşı olduğunu sanıyordu! Ardından, müstakbel Atatürk'ü koruma kanunu tartışmaları... 82 Anayasası'nın sonuna iliştirerek korumaya çalıştığımız fakat fiiliyatta kevgire dönen İnkılâp Kanunları misâli cabadandır; anayasaya 175. maddeyi ilave eden akıl, "mûcit" değilse nedir? Anayasaya resmen derin dondurucu muamelesi yapmak değil midir bu?

Dahası var; dere yataklarına ev, fabrika okul, hatta mahalle kondurmak az zekâ işi değildir, kezâ "biz bölgede barış filan istemiyoruz; çünkü barışı dış güçler istiyor" diyerek politika yapan zevâtı da aynı "nâdirat" zümresine iltihak ettirmez misiniz?

Gerisi var fakat tam tekmil listesi ansiklopedi olur ansiklopedi...

Kamera krizinin perde arkası

-Deniz Bey, bazı önemli konularda size danışacağım şeyler var; önce aramızda istişare edelim diyorum ben, ne dersiniz?

-Aman, öyle telefonla olmaz olmaz bu işler Recep Bey; madem memleket meselesidir açıkça görüşmek lazım. Kuğulu Park'ta buluşalım derim ben, gazetecileri de davet edelim, orada söyleyin ne söyleyecekseniz.

-Tunalı'nın trafiği mâlum, gürültü, egzoz dumanı...

-Öyleyse Gima'nın köşesi nasıl? Öğleden sonra iki iyi mi, simitçinin orada buluşuruz, ben yakama kırmızı bir karanfil takarım...

-Deniz Bey, oldu olacak Ulus'ta heykelin altında buluşalım, oradan Hacıbayram'a geçer ikindiyi de beraber edâ ederiz...

-Valla benim için mahzuru yok ama, partili arkadaşlar olsun, Silivri'deki aydınlar olsun, laik güçler filan rahatsız olur. En iyisi siz bize gelseniz?

-Hayhaaay; yalnız, "bize" derken, eve mi, partiye mi?

-Hah ha... Ömürsünüz vallahi Recep Bey, oldu olacak tavla da atarız. Sahi tavla bilir misiniz; bilmezsiniz ama...

-Ne demek Deniz Bey, Kasımpaşalı olduğumu unutuyorsunuz; tavla da biliriz, konken de çanak da, fakat bıraktık bu işleri biliyorsunuz...

-Şaka yapmıştım zaten, aslında ev daha iyi ama hanımları biliyorsunuz hemen stres yaparlar yok börekti, kısırdı, tatlıydı tuzluydu derken; onları sıkıntıya sokmayalım dilerseniz. Partiye alalım sizi.

-Evet, en güzeli bu galiba, başbaşa görüşürüz...

-Başbaşa ne demek Recep Bey; bizim halktan gizlimiz saklımız yok ki başbaşa görüşmek lüzumunu duyalım; öyle balkondan balkona fiskos eder gibi devlet işi konuşulur mu? Şahsen ben parti meclisini de çağırmayı düşünüyorum; hatta kurultay delegelerini de alsak iyi olur ama benim odaya sığmaz o kadar kalabalık. Siz kaç kişi gelmeyi düşünüyorsunuz?

-Ben? Kaç kişi olacak, şöför, koruma filan; onlar da araçta beklerler; yalnızım yani. Siz de yalnız olursanız iyi olur zannındayım.

-Katiyyen olmaz; ben bunu partili arkadaşlara izah edemem. En azından bir noter olsun yanımızda. Şöyle ağzı sıkı, yurtsever bir noter bulalım; kim ne dedi, ne konuştu yazsın üç kopya...

-Deniz Bey, noter aracılığı ile konuşacaksak buluşmaya ne lüzum var?

-O zaman şey yapalım; kamera olsun odada. Üç tane robot kamera koyarız farklı açılardan; resim seçici açısından alternatif olur. Sonra kayıtları size de veririm, söz!

-Deniz bey, yapmayın, bir ön görüşme yapacağız; size bilgi vereceğim; yaklaşımımızı anlatacağım. Bilahire parti kurullarına götürebilirsiniz elbette konuştuğumuz şeyleri ama ille de üç kamera diye tutturmanız garip kaçıyor. Oldu olacak televizyonlara naklen canlı yayın yapalım bari?

-Bir saniye Recep Bey, niçin açıklıktan yana tavır koyamıyorsunuz; niçin gizli-kapaklı şeyler peşindesiniz? Halktan korkuyor musunuz? Doğrusunu söylemek gerekirse sizi samimi bulmuyorum; konuşulanları sonradan çarpıtacağınızı düşünüyorum da ondan böyle titiz davranıyorum.

-Aşkolsun Deniz Bey; galiba başbaşa görüşme esnasında sizi kandırıp bizim partiye transfer edeceğimi sanıyorsunuz; sizi bir özgüven bunalımı içinde gördüğümü söylersem bana darılmazsınız değil mi?

-Kim, ben? Ha ha haay! Ayol niçin korkacakmışım ki? Aksine kameradan, şahitten, noterden korkan sizsiniz! Asıl ben sizi içten pazarlıklı ve gayrısamimi bulduğumu belirtmek istiyorum. Gelmeyin efendim, gelmeyin, lâzım değil, eksik olsun!

-Gelmiyorum be, gelmiyorum işte! Size üç robot kameraları makam odanızda mutlu dakikalar diliyorum. Sizi millete şikâyet edeyim de görün gününüzü; çaat!

-Bir dakika, asıl ben sizi halka şikâyet edeceğim işte, önce ben kapattım: Çaat!

Denize taş atan cumbultusuna katlanır

Tilki hakkında kaç atasözü bilirsiniz? Eh birkaç tane bilirsiniz elbette. Masamın üstündeki kitap olmasa, oturup biraz düşünsem, herhalde üç-beş tilkili atasözü ben de bulabilirim herhalde...

En iyisi hiç zahmete girmeyin; ben size Türkiye Türkçesi'nde bilinen bütün tilkili atasözlerini sıralayayım şuracığa:

Tilki arkasına baka baka kaçar. Tilki ateşten nasıl atlanacağını bilir. Tilki bağlar, çakal söker. Tilki, "Ben, ben için söylemem ama bağ dediğin de üzümsüz yakışmaz." demiş. Tilki bocalayınca [olmadık yerine] çöp sokarmış. Tilki demiş ki, "Ben ben için demem ama üzümsüz bağın kütüğü kurusun". Tilki erişemediği üzüme "Hevengim olsun" demiş. Tilki gibi kurnaz, kaplumbağa gibi şahbaz olma. Tilki gölgesine aslan gizlenmez. Tilki iki defa tuzağa düşmez. Tilki ininde aslan yatmaz. Tilki kuyruğu ile ateş bırakır. Tilki ne kadar çevik olsa da, bir gün boğazı ele verir. Tilki öz inine girse kuduz (uyuz) olur. Tilki, piliçleri taşıyana "elin kırılsın" demiş. Tilki piliçleri taşıyana, "Yarabbim gazanı artır" demiş. Tilki, "Seher uykusuyla ikindi güneşi olmasa ben de ekincilik yapardım" demiş. Tilki, tilkiliğini bildirinceye kadar postu elden gider. Tilki, tilkiliğini isbat edene kadar derisini boğazından çıkarırlar...

Yeter mi? Peki madem "Bu kadarcık mıydı?" diyorsunuz, tilki edebiyatına devam ediyoruz:

Tilki tilkiye buyurur, tilki kuyruğuna buyurur. Tilki uzanamadığı üzüme, "hevengim olsun" demiş. Tilki uzanamadığı üzüme "gök" dermiş. Tilki vardır baş keser, kurdun adı yamana çıkmış. Tilki yatağını bilir. Tilki, "Yaz gelince bir çardak yapayım" dermiş; yaz geldiğinde, "Dam benim neyime, çardak neyime". Tilki yedi kurdu aldatır. Tilkiden süt istemişler "Yüzüme bak da süt um" demiş. Tilkiler kürkçü dükkanında buluşurlar. Tilkinin adı çıkmış, tavşan dünyayı yıkmış. Tilkinin avı gelince, tazının (hâceti) gelir. Tilkinin bağladığı aslanı fare çözer. Tilkinin geçtiği yerden deveyi sür. Tilkinin iyisi olmaz, itin dayısı olmaz. Tilkinin kurnazı sınırda gezer. Tilkinin meydanda ne işi var ki derisine kıymet koysunlar. Tilkinin yüz meseli varmış, doksandokuzu tavuk üstüne. Tilkinin yüzüne bak da sütünü öyle sağ. Tilkiye tavuk çobanlığı teklif etmişler, ağlamış; "Niçin ağlıyorsun" demişler, "İnanamadım" demiş. Tilkiye "Tavuk güt" demişler, "Ayağım yalınayak" demiş. Tilkiye "Tavuk güt" demişler, "Elimden gelmez" demiş. Tilkiye "Tavuk kebabı yer misin" demişler, "Adamın güleceğini getiriyorsunuz" demiş. Tilkiyi kovalarken kurdu uyandırma. Tilkiyi tavukla gagalamışlar, "Allah gazabınızı artırsın" demiş.

Kaç oldu? Saymıyorum fakat "Maaşallah dedirtecek kertede çok. Maaşallah, çünkü tilkili atasözlerinin çokluğu, milletçe tilkiye düşkünlüğümüzü değil, tilkiyi misâl göstererek ne kadar çok fazla duruma atıf yapabildiğimizi gösteriyor. Lisanın zenginliği böyle bir şey işte.

Farkındayım, bazı atasözlerini anlamadınız, "Ne demek acaba?" diye merak ettiniz. Kusura bakmayınız fakat, size burada tam tamına 18 bin 836 Türkçe atasözünü sıralayıp, içlerinde anlamını tam çıkaramadıklarınızı izah etmeye ne gücüm, ne yerim ne de gönlüm var; fakat hemen yüzünüzü asmayınız. Bu işi yıllardan beri iğneyle kuyu kazar gibi yapan aziz dostum Nurettin Albayrak'ın birkaç hafta önce yayınlanan, "Türkiye Türkçesi'nde Atasözleri" isimli muhteşem çalışmasını edinirseniz, merakınızı giderebileceksiniz.

Kitap deyip geçerseniz aldanırsınız; neredeyse bir buçuk tuğla kalınlığında, yarım briket cesametinde devâsâ bir bir eserle karşı karşıyayız. Tam 1140 sayfa (Kapı Yayınları, Temmuz, 2009). 18.836 atasözümüz, kitapta tam 837 sayfalık yer tutuyor. Çoğunluğu halk dilinde çokça geçen ama az bilinen kelimelerin anlamlarını gösteren minik bir (25 sayfa) sözlük faslından sonra eseri taçlandıran ve değerine değer katan İndeks kısmı tam 180 sayfa. Bu demektir ki, kitapta her aradığımızı kolayca bulabilecek ve gerektiğinde tematik araştırmalar yapabileceğiz. Lâf arasında belirtmeliyim ki indeksi olmayan araştırma kitabı, yazısı olmayan haritaya benzer! Atasözü cümlesinin başladığı harfe göre sıralanan ve numaralandırılan bu kitabı kullanmak herkes için kolay olacak böylece.

Eskiden, henüz televizyonun olmadığı zamanlarda birkaç arkadaş bir araya gelince böyle bir kitabın (divan, sözlük, ansiklopedi vb...) sayfa numaralarına göre tefe'ül ederek (fal tutmak) kendimize göre bir eğlence şekli icad etmiştik. Meselâ, "188. sayfayı aç, müstakbel kaynanamın falı olsun" derdik, arkadaş da o sayfayı açıp, "Unsuz evden ekşi hamur alınmaz" deyince basardık kahkahaları.

Şimdi elimin altında kocaman, mufassal bir kitap; canım yine tefe'ül etmek istiyor. O da ne? Deniz'le başlayan atasözlerinin olduğu 339 sayfa gelmez mi? Ben birkaçını şuracığa dercedeyim de siz o deniz'in hangi Deniz olduğuna artık kendinizce karar verirsiniz...

Denize düşen yosundan imdat umar. Denizden çıktı kuyuya düştü. Denizin köpüğünden zarar gelmez. Denize taş atan cumbultusuna katlanır. Denizdeki balık pazarlık edilmez. Deniz yanına kuyu kazılmaz. Deniz suyu ne içilir ne geçilir. Deniz kenarında dalga eksik olmaz. Deniz yoğurt olmuş, kaşığı olan yemiş. Deniz söz dinlemez. Deniz ol bulanma. Denizdeki balığa soğan doğranmaz. Deniz bal-kaymak olmuş, fukaranın kaşığı bulunmamış. Deniz dalgasız, kapı halkasız, mektep falakasız olmaz.

En ilginci şu: Denizin menfaatinden, karanın selâmeti evladır!

Hoppala! Resmen politik yorum birader; halbuki kitabın yazarını tanıyorum; mülayim, iyi huylu, hoş geçimli, nazik bir edebiyat araştırmacısı. Şu 339'uncu sayfanın ettiği işe bakınız sevgili okuyucular. Tüh!

Canan'ın cenâzesinde...

Efendimiz, bir sahâbesine demişti ki, "Sen bu dünyada bir garip gibi yaşa veya bir yolcu gibi ol ve kendini ölmeden kabir ehlinden say". Yolun ikiye ayrıldığı, o müthiş dramatik çatallanmanın başladığı yer. Hayatı hiç ölmemek üzerine kurmak veya varlığımıza bir garip imişiz gibi mânâ vermek; bu noktada insanlar kabaca ikiye ayrılıyor işte:

Tırnaklarını hayata geçirenler ve ölümü hiç unutmayanlar!

Belli ki İbrahim Canan hoca ikincilerdendi. Ben onun ömrüne değil, cenâzesine şahit oldum. Bizim mahallenin küçücük çarşısında birkaç kere karşılaştığımız, İslami Araştırmalar Merkezi'nde selamlaştığımız oldu elbette. Kendisini gıyâbında Toynbee'den tercüme ettiği "Tarihçi Açısından Din" adlı tercümesinin dört başı mâmur diliyle hatırlıyorum. Cenazesi, Bağlarbaşı'nda Marmara İlahiyat'ın Camii'nden kaldırılacak diye duydum. İSAM'a iki adımlık yer. Camiin dış avlusuna girmek neyse fakat revaklı şadırvanlı iç avluda bir seccadelik boş yer bulabilmek mümkün değil.

Şâhâne bir izdiham!

Niçin şâhâne anlatayım: Bazı cenazelerde görmeyi kanıksadığımız iğreti mâtem teessürlerinden eser yok; ilk defa gören, içeride helva, börek dağıtılıyor da ahali onun için tehâcüm ediyor zanneder. Âdeta mesrûr, şâd ü handân bir iklim. Hacı uğurlama törenlerinde bazen böyle olur; hem üzülür ama daha çok sevinirsiniz, tam öyle bir hâlet. "O gitti, hem de adam gibi gitti; böyle gidiş darısı hepimizin başına" der gibi cami cemaati.

Bu, karşılaştığım farklılıkların ilkiydi.

Ezan okundu; içerisi, dışarısı hıncahınç dolu; bir secdelik yer tutya olmuş. Önümdeki genç adam, gıcır takım elbisesinin ceketini çıkarıp taşın üstüne yatırdı; niceleri de öyle yaptılar. Al sana seccâde; öyle seccâde ki böyle bineklere binmesini bilenleri uçurur ötelere. Namaz bittikten sonra içeriden anons,

- Kimse yerini terk etmesin; cenâzeyi içeriye mihrâbın önüne alacağız; herkes durduğu yerde ayağa kalkarak cenâze namazını kılacak; izdihâma yol açmayacağız!

Peki, eyvallah, ne güzel, ne âlâ bir uygulama. Sonra, "Allah için namaza, Efendimiz için salâvata, merhûm için duaya niyet"; sonra o titretici "Nasıl bilirdiniz?" suâli. Gümbürdeyen bir haykırış "İyi bilirdik", "Hakkınızı helâl eder misiniz?" "Helâl olsun" tarrakası, hem de üç kerre.

İstanbul'daki cenâzelerde merhumun ardından küçük konuşmalar yapmak âdeti var. Bir mesai arkadaşının sözü, herkesin içine kazınması gereken cinsten bir şeydi: "Cânan Hoca'yı biz hiç dedikodu ederken görmedik, duymadık!"

Bizim ardımızdan da böyle söylenir mi acep; haydi ölmeden önce ölelim de ince hesaplara dürülelim!

Sonra yine ömrümde ilk defa gördüğüm o tablo: Zaten kıpırdanmak ihtimâlimiz yok. Hafiften başlayan tekbirler refakatinde camiin kapısından tabut avluya doğru kaymaya başladı. Kimse hareket etmediği halde yüzlerce elin binlerce parmağından aldığı küçük dokunuşlarla tabut eller üzerinde uçar gibi, kayar gibi, yüzer gibi, yürür gibi hareket ediyor.

Arkamdan birileri, "Aman Ya Rabbi; böyle uğurlanmak için insanın hemen ölesi geliyor" dedi; aman Ya Rabbi, böyle temennîye kim inşaallah demez ki?

Adam gibi ölmek için adam gibi, Cânân gibi yaşamak lâzım; öğrendik, kârımızdır!

Not: Aynı günlerde Ergun Göze Ağabey'imizi de kaybettik. Eşine ve yakınlarına başsağlığı diliyorum. Hizmetleri unutulmayacaktır inşallah!

Eyvah, 'dış güçler' barış istiyor!

Soğuk savaş yıllarında Ermenistan, diğer bağlı Sovyet Cumhuriyetleri gibi Rusya'nın coğrafi bölgelerinden birinin adı gibi algılanırdı; kimse Ermenistan'a, Gürcistan'a veya Azerbaycan'a bağımsız bir devlet gibi bakmazdı. Yanı başımızdaki Ermenistan'la o günlerde de hudut komşusuyduk fakat bu lâfta kalan bir münasebetti. Sovyet Paktı'nın dağılmasından sonra Ermenistan bağımsızlığını kazandıysa da bölgede güçlü bir aktör gibi görünmedi. Kuzey Kafkasya'daki diğer ülkeler gibi piyasa ekonomisinin cazibesiyle iktisadi ve siyasi altyapının yetersizliği arasında sıkışıp kaldı, bunaldı.

Geçen haftadan beridir doğu sınırımızda artık fiilen Ermenistan diye bir devlet var. Şüphesiz daha önce de vardı ama Karabağ'ın işgali, sınır ambargoları gibi sevimsiz sebepler yüzünden Ermenistan'a biz dâhil kimse, ciddi bir uluslararası figür olarak bakmadı. Fakat şimdi durum değişmiş bulunuyor. İsviçre'de iki ülkenin dışişleri bakanlarına ilâveten ABD, Rusya, Fransa ve AB'nin en yüksek derecede temsil edildiği anlaşma, küçük krize rağmen tatlıya bağlandı ve imzalandı. Şimdi anlaşmanın iki ülke parlamentosu tarafından onaylanması söz konusu. Her iki parlamentoda da anlaşmanın, hayli tartışmalı ve heyecanlı oturumlara yol açağı tahmin edilse de kabulü kimse için sürpriz olmayacak.

STATÜKO GÜZELLEMESİNE GEREK YOK!

Duruma bir başka farklı pencereden bakarsak şöyle söyleyebiliriz: Artık galiba etrafımızda 'düşman komşu' kalmadı. Yeni durumun millî psikolojimize nasıl yansıyacağını dikkatle izleyeceğiz: Acaba bu hâl bizi rehâvete sürükleyip pembe rüyalar görmemize mi sebep

olacak, yoksa tez elden toparlanıp yeni düşman ve yeni düşmanlıklar icat etmek için bir şeyler mi yapacağız? Şakası bile kötü!

Ermenistan'la aramızdaki gerginliği ortadan kaldırması beklenen anlaşma, sadece her iki ülkenin parlamentosunda güçlü bir aleyhtarlar korosu tarafından protesto edilmiyor, 'millî hassasiyet noktası'nda herkesten biraz daha alıngan ve dikkatli olduğunu ileri süren çevreler de anlaşmaya karşı çıkarak her iki taraftan bir 'statüko güzellemesi' kaleme alıyorlar. Pek çok benzerliklerine ilaveten her iki tarafın radikal muhalifleri, anlaşmanın 'dış güçler'in baskısıyla gündeme geldiğini, dolayısıyla daha başından itibaren değersizleştiğini ve samimiyetten uzak düştüğünü ileri sürüyorlar. Bu iddia incelenmeğe değer niteliktedir; biraz üzerinde duralım.

ŞU MÂHUT 'DIŞ GÜÇLER' KAVRAMI NEDİR?

Etrafındaki ülkelere siyaset telkin etmek mânâsında 'dış güçler', yazılı tarihin ilk asırlarından beri mevcut: Mısır, Hitit, Asur ve Pers krallıkları gibi güçlü organizasyonlar kendi zamanlarına göre 'dış güç' idiler ve bölgeye bir şekl-i nizam vermek için müdahale etmekten çekinmediler. Daha sonra gelen Roma İmparatorluğu, antik dünyanın ilk süper gücü oldu ve kendi siyasetini ve standartlarını hâkim kıldı. Bizans, Osmanlı, İspanya, Avusturya-Macaristan, Fransa, İngiltere ve Almanya ve çok sonradan Rusya ve ABD gibi ülkeler de öyleydiler. Dünya siyaseti daima irili ufaklı aktörlerin hareketine sahne oldu; ufaklar, irilerin etkisinde kaldı. Denk kuvvetlerin boy ölçüşmesi ise genellikle çatışmayla sona erdi. Doğrusu uluslararası siyaset, uzaktan bakıldığında hiç de iyi biten bir hikâye veya süreç sayılmaz; orada genellikle güçlüler kazanır ve küçük aktörler büyümek için kendi cirmindeki aktörlerle kapışıp dururlar.

Dış güçlerden yakınanlar bu süreci tersine çevirmek mi istiyorlar; keşke mümkün olabilseydi ve keşke dünya üzerinde her devlet, daha iri güçlerin baskı ve yönlendirmesine mâruz kalmadan kendi yolunu tayin edebilseydi! Unutulmasın ki her orta boy devletin hülyâsı -aynen bizde olduğu gibi- günün birinde büyük güç, yani 'dış güç' olmaktır. Bunun o kadar kolay olmadığını, 'Dış güçler mutlaka bir hinlik yapar' edebiyatını yapanlar da biliyor. Ayrıca 'dış güçler'in bizim gibi orta boy devletlerin kendi aralarındaki ihtilâfları kimi zaman tahrik edip kimi zaman arabuluculuk teklifiyle araya girerek kullandıklarını da biliyor olmaları gerekir.

Misâl gösterelim: Türkiye, Ermeniler ve Ermenistan'la ilişkilerini sadece kendi dirâyetsizliği yüzünden bozmuş değildir. Ermeniler, özellikle XIX. yüzyılda 'dış güçler' tarafından uluslararası siyasetin bir parçası hâline getirildiler ve tebâ'ı oldukları Osmanlı Devleti'ne karşı muğber edildiler. Birinci Dünya Savaşı, dünyanın siyaset devlerinin kapıştığı amansız bir mukaatele idi ve arada onlarca orta boy aktör devletin ezileceği muhakkak görünüyordu. Nitekim bu kapışmadan biz 'büyük devlet' vasfını kaybederek çıktık. İmparatorluk, dış güçler tarafından tasfiye edildi, toprakları parçalanıp bölüşüldü, içerideki yerli unsurlar isyana

kışkırtıldı ve Türklerin dünya siyaset sahnesinde bir daha yer alamayacak derece ezilip ufaltılması siyaseti amansızca takip edildi. Biz bu kapışmadan ancak, 'millî ve müstakil' ama orta çapta bir devlet olmaya rıza göstererek çıkabildik.

DIŞ GÜÇLERİ HESABA KATMADAN MİLLÎ MÜCADELEYİ ANLAMAK MÜMKÜN MÜ?

Bizim 'Millî Mücadele'miz, yedi düveli, -bir başka tâbirle düvel-i muazzama, yani büyük devletleri- dize getirerek kazanılmış bir başarı sayılmaz pek. Ders kitaplarında bu süreci, gençlerimize heyecan kazandırmak için biraz süslediğimiz, biraz abarttığımız inkâr edilemez fakat devrin büyük devletleri arasındaki anlaşmazlığın dişlileri arasına istemeden sürüklenmiş (İttihatçılar zannedildiği kadar ahmak ve basiretsiz değillerdi. Savaşın dışında kalmak için kendilerince her mümkün ihtimâli denediler ama başaramadılar) ve neticede yine düvel-i muazzamanın savaş sonrasında kurduğu güç paylaşımı sofrasında anlaşmazlığa düşmeleri neticesinde millî ve bağımsız devleti kurtarmaya muvaffak oldular. Dış güçleri dize getirmedik, dış güçler arasındaki ihtilâflardan ustaca siyasetler geliştirerek yararlandık. Millî Mücadele'nin başlangıcında Anadolu'yu bizzat işgal eden Fransız ve İtalyanlar, aradan iki sene geçmeden Anadolu'dan çekildiler. Yeni doğmakta olan Sovyet imparatorluğu, Millî Mücadele esnasında Ankara Hükümetine karşı olumlu bir tavır takındı ve mücadeleyi destekledi. Hintli Müslümanlar da kendi imkânları ölçüsünde mücadelemizi destekledi ve onları da aynı mantığa göre 'dış güç' saymak durumundayız.

İngilizler, başlarda işgale cesaretlendirdiği Yunan Krallığı kuvvetlerini, 1921 başlarında işgal ettiği topraklarda bir bakıma yalnız bırakarak İstanbul'da tutunmayı uygun gördü. Bu kısa tasvir Millî Mücadelemizi değersizleştirmez ama daha iyi anlamayı sağlayabilir. Dış güçlere karşı biz yine dış güçleri devreye sokmak basiretini gösterebildik ve bu her zaman böyle olmuştur. Türkiye'nin yeni çehresini ve siyasi otoritesini tanıyan Lousanne görüşmeleri, 'dış güçler'in hazır bulunduğu bir masada yapıldı ve biz 'dış güçler'i ikna etmek için aylarca çaba gösterdik. Barıştan sonra Cumhuriyet yönetimi, dakika geçirmeksizin 'dış güçler'le yeni ve dostane ilişkiler kurmak için harekete geçti. 1930'lu yıllarda Türkiye ile Yunanistan, sanki on yıl önce boğazlaşmamış gibi iyi ilişkiler geliştirdiler. Balkan Paktı'na dâhil olan, İran Şahı'nı, İngiliz Kralı'nı ağırlayan Türkiye, elbette dış güçlerin farkındaydı.

Bu tabloyu ayrıntılandırmak ve tezlerini güçlendirmek için sözü uzatmaya gerek yok. Türkiye vaktiyle dış güçlerin başımıza musallat ettiği asırlık problemleri çözmek noktasında yine aynı dış güçlerin sağladığı kolaylıkları ve avantajları reddetmiyor. Canımızı acıtan siyasetlerine muhatap olduğumuzda şikâyetlendiğimiz dış güçleri, konjonktür gereği yanı başımızda bulunca şaşırıp tedirginliğe düşmenin mânâsı olamaz. Gerginliklere harcayacağımız enerjiyi, iç bünyeyi takviye etmek için tasarruf etmemiz daha akıllıcadır.

Dış güçler şimdi Ortadoğu ve Kafkaslar bölgesinde sükûnet ve güvenlik istiyor; bu bizim millî dış politikamızla âhenk teşkil eden bir taleptir. Barış ‘dış güçler’in telkiniyle geliyor diye herhangi bir komplekse kapılmamız gerekmez.

Ezcümle, eğer ‘dış güçler’ komşularımızla iyi geçinmemizi, bölgede barışın hâkim olmasını, iç yatırımlara daha çok kaynak ayırabileceğimiz huzur ortamını sağlamayı vadediyorsa, bundan tedirginlik değil, hoşnutluk duymamız lazım. İşbirliğine, refaha, iyi ilişkilere, ticarete, bölge halklarının birbiriyle alışveriş edip güzel komşuluk ilişkisi geliştirmesine ve huzura kimse hayır demez, dememelidir.

CHP, Osmanlıca açılımını destekler mi?

Oniki gün önce Bükreş'ten bir mektup aldım; oralara rızkını kazanmaya gitmiş bir okuyucum diyor ki özetle: "Ben, lise veya daha erken okul dönemine Osmanlıca dil dersi konulmasını arzuluyorum."

Tevâfuk; geçenlerde fikrine değer verdiğim bir dostum, açılım konusundaki tereddüdünü seslendirirken şöyle dedi, "Açılımın İslâmî mi diyelim, yerli ve millî mi diyelim, bir ciheti eksik gibi görünüyor bana; tek kanatlı kuş gibi. Ben Başbakan'ın yerinde olsaydım, liselere Osmanlıca dersi de koyardım meselâ."

Daha demokratik, vatandaşa daha çok adam mevkiî verecek bir anayasa dillendirildiğinde hop oturup hop kalkan çevrelerin tepkisi aklıma geldi hemen, tereddüd geçirdim. Lise tahtasında İslâm harfleriyle Osmanlıca yazan bir öğretmen fotoğrafının Doğan Bey'in mevkutelerinde nasıl manşetlendiğini tahayyül ettim: "Uyan Atatürk uyan, kalk da bak devrimlerin ne hâle getiriliyor? Çağdaş kuşaklara eciş-bücüş harfleri dayatan bu zihniyet, Türkiye'yi ortaçağ karanlığına sürüklemek istiyor..."

Bu bir görüştür, aynen liselere Osmanlıca dersi konulmasını savunmak gibi. Osmanlıca bizim dünyamızın Lingua Franca'sı. Modern Türk dilinin içinden çıktığı göz kamaştırıcı Kırkanbar. Ana diliyle iş gören herkesin yararlanabileceği muhteşem bir avadanlık çantası. Hesap basit ve net: Böyle bir lisan desteğimiz olsa, çocuklarımız daha donanımlı yetişmez mi?

Okuyucum diyor ki, "Ben değiştirilmiş, öğretilmesine yasak konulmuş, geçmişini okuyamayan, yazılı kültürüne bir turiste eşdeğer nazarla yaklaşan biriyim. Çünkü bin yıllık geçmişimin yazı dilini bilmiyorum, Osmanlıca bilmiyorum." ve şöyle devam ediyor: "Geçtiğimiz yıl Erasmus programıyla Fransa'da bir müddet okumak, yaklaşık kırk ülkeden gelen öğrencilerle tanışmak nasib oldu. İki şeyi gözlemledim: İlki, Almanların nasıl bir metodla İngilizce öğrettikleri; ikincisi ve daha önemlisi Japon öğrencilerin hâlâ yukardan aşağıya doğru garip çizgilerle yazmaya ve okumaya devam ederken Latin harflerini ve akıcı İngilizceyi kullanmakta hiçbir sıkıntı çekmemeleri. Bunu kendimden ziyade gelecek nesiller

için istiyorum; bari onlar kendilerini tarihlerine dokunabilecek kadar yakın hissetsinler, tercüme ve sadeleştirmelere muhtaç kalmasınlar. Bana ne yapmamı öğütlersiniz?"

Mektubu şöyle noktalamış: Beşir Atalay Bey'e bu "geçmişe açılım" isteğini nasıl ulaştırabiliriz?"

Mektubu okurken, "Yahu" diye düşündüm, "Velev ki Osmanlıca dersi konuldu; kim okutacak?" Sonra dedim ki, "Düşündüğün şeye bak, Türk dili ve tarihi konusunda iyi eğitim görmüş binlerce öğretmenimiz var." Kaldı ki, hocalıktan emekli olduysak da elimiz tebeşir tutar Allah'ın izniyle; söz, Beşir Hoca "He" desin; göstereceği lisede meccâni ders okutmak ahdim olsun; ve daha benim gibi niceleri...

Kimsenin "Latin alfabesini kaldıralım; İslâm hurûfatını kabul edelim" dediği yok; gençlerimizin zihnine, kendi geçmişimize doğru etraflı bir açılım yaptıracak çok manidar ve esaslı bir tekliften söz ediyoruz. Zihnî gelişimlerini zenginleştirmekten, onlara lise eğitimi esnasında en az görmekte oldukları dersler kadar değerli bir başka araç kazandırmaktan bahsediyoruz. Bir anahtar verelim çocuklara; nasıl kullanacakları zaten kendi bilecekleri iştir. Onlara bir alfabe daha öğretelim, dillerinin köküne dokunmak şansını onlardan esirgemeyelim. Osmanlıca öğrenenlerin modern Türkçe'si daha sağlam esaslara dayanacaktır. "300 kelimeyle konuşuyor bu çocuklar" sızlanmalarının önüne ancak böyle geçeriz.

CHP'ye burdan seslenmek istiyorum. Demokratik açılım konusunda toz yutmak zorunda değilsiniz: Osmanlıca meselesine sahip çıkınız; hükümeti bu projeyi desteklemeye icbar ediniz. Bu mühim kültür ve eğitim hamlesinin şerefi sizin olsun.

Âlem de desin ki, "Hayret, CHP ha!"

Meselâ Ahmet Türk: Meselâ başbakan!

Yarıya kadar dolu bir bardağa bakıyoruz; iyimserler, yarısı dolu diyorlar, kötümserler, nerde bunun öteki yarısı, resmen rezalet diye düşünüyor.Oysaki bardak ne zannedildiği kadar dolu, ne de boş: Yarım bardak su dolu bardağa göre yüzde yüz kayıptır, boş bardağa göre yüzde yüz varlık nişânesi.

Hadiseye şöyle bakıyorum; becerebilirsek, yüzümüze gözümüze bulaştırmaz, kışkırtıcılara pabuç bırakmaz, erkenden paniğe ve zafer hissine kapılmazsak bu sürecin neticesinde millet olacağız.

Şimdiye kadar değil miydik diye sorarlar adama!

Değildik, böyle bir temennîmiz, niyetimiz, ümidimiz vardı. Tam bir mânâ kemâliyle işin retoriğini yapıyorduk fakat bu muhayyel ve muazzam topluluğun inşâsı için lâzım gelen hemen hiçbir şeyi yerine getirmiyorduk. Osmanlı bu meseleyi kendi devirlerinde, kendine mahsus bir teknikle çözmüştü; o tecrübeden yararlanabiliriz, evet, fakat tekrar edemeyiz.

Şimdi başka bir kimyâ lâzım bize; o kimyâ cumhuriyet idaresinde, her mânâda tarağın dişleri gibi eşit ve âdil bir hukuk devleti şemsiyesi altında beraber yaşamak sanatıdır.

Millet deyip duruyoruz çünkü mânidar ve lüzumludur. Anayasa'da millet, tam da kasdedilen mânâda tam 35 kere zikrediliyor. Millet, anayasanın temel kavramlarından en mühimi. Millet, toplumun devletinden râzı olduğu, gönül verdiği, elini taşın altına koyduğu bir ruh hâlinin genelleşmiş, ete-kemiğe bürünmüş ifâdesi. Teknik bir tâbirle halk topluluklarının konsolide edilmiş, sağlamlaştırılmış, desteklenmiş, bütünleşmiş, tektonik çerçevede yerli yerine oturmuş biçimi.

Cumhuriyet idaresi bu kimyânın formülünü tutturamadı. Şimdi başka birini tecrübe etmek lâzım ve işte o tecrübe ediliyor. Osmanlıların bu gibi buhranlarda rahatlıkla müracaat edebileceği esnek siyâset biçimleri vardı ki bugün tatbiki, "millî devlet"in prensipleriyle bağdaşmaz. Geriye rücû etmeyeceğiz, başka bir yol deneyeceğiz. Mümkün ve muhtemel görünen yol da budur.

Nice şehit ailesinin yuvasına ateş düşüren yakın geçmişi hatırlayıp "Böyle mi olmalıydı?" diye ye'se kapılmak çok insânî, anlaşılabilir bir tepkidir; bu hayal kırıklığını, öfkeyi, aldatılmışlık hissini anlamalıyız. Anlamak başka şey, kızgınlıkları körükleyip öfke üzerinden siyaset yapmak başka. Açılım muvaffak olursa öfke yatışır, sükûnet gelir ve acılı yürekler mutmain olur. Başarısızlık ise kaos vadediyor. İstemezükçü cephe duygulara, açılım destekçileri itidal ve akla yatırım yapıyor. İstemezükçülerin hesabı yanlıştır; onların siyâseten kazandığı yerde biz -hafazanallah- millet olma kimyâsının tavını kaybetmiş olacağız. Kısa, orta ve uzun vâdede kazanma ihtimâlleri yoktur.

Bir kere daha tekrar ediyor, altını çiziyorum: DTP'nin siyasî inisiyatif üstlenmesiyle girdiğimiz açılım sürecini sağ muhalefet engelleyemez; bu süreci yine ve ancak DTP engellemeye muktedirdir. Bu berzahta DTP'ye, günün birinde Türkiye'ye bir başbakan çıkarma, bir iktidar partisi olma ümidi görünüyor. Açılım sürecinde DTP, siyâseten ve aklen olgun davranırsa, Türk soluna çok farklı bir pencereden gümrah ışıklar düşürebilir. Bugün görünen manzara, DTP'nin o hedefi aklından bile geçirmediğidir; belki kendi zuumlarınca "Millî kurtuluş hareketinin kurucu partisi" olmak onurunu kendilerine kâfi görüyor olabilirler fakat hayâl-i muhâl. Barış yoluna serilen yüreği "millet" görmezden gelmez, mutlaka takdir edecektir.

Günün birinde Ahmet Türk başbakan koltuğunda! Niçin olmasın ki?..

Zor günler geçiriyoruz fakat çok daha zor ve acılı dönemleri de hatırlarız. Cenab-ı Hak bizi tarihi acılarımızdan ders çıkarmamış bir kavim olmak basiretsizliğine uğratmaz inşallah.

Burjuvamız gelmedi; eşrâf verelim!

Bazen gazetelerin ilan sayfalarında "güzel ilçemizin eşrâfından filan efendi, falanca hanım..." şeklinde ibârelere rastlayınca gülümsüyorum. Aklıma hemen, -hiç münasebeti olmadığı halde "Cami yıkılmış ama mihrap yerinde" deyişi geliyor.

Eşrâf, şerîf kelimesinin çoğulu olması hasebiyle "şeref ve itibar sahibi kimseler, ileri gelenler" mânâsına gelmektedir. Eğer burjuvazi kavramı, bizim kültürümüz tarafından üretilen bir tabir olsaydı, belki en doğru karşılık olurdu. Burjuvazi, Batı'da Ortaçağ şehirlerinde, milâdi X.-XII. asır civarlarında beliren bir zümre. O devirlerde Avrupa'da herkesin bildiği birkaç sosyal sınıf var; bunlar asiller, ruhbanlar (kilise mensupları) ve toprağa bağlı köle (serf) ve onlara nazaran daha hür köylülerden müteşekkil sosyal tabakalar. <!--more-->

Burjuvalar, işte bu sosyal tabakalaşma içinde yeni bir sosyal sınıf olarak beliriyor, şehirlerde oturuyorlar, önceleri ticaret, daha sonra imalat ve sanayi ile uğraşıyorlar. Ne köylüler, ne de asil. Zamanla zengin oluyorlar, ihtiyaç duydukları tek ve en önemli şey, Ortaçağın zaptüraptlı toplum hayatı içinde daha fazla hürriyet: İş sahibi olmak, ticaret yapmak, gayrımenkul satın alabilmek, hızlı ve standart işleyen bir hukuk çerçevesine sahip olmak, sınıf çıkarlarına engel olan asil ve ruhban sınıfını ortadan kaldırmak istiyorlar ve neticede bunu başarıyorlar. Avrupa şehirlerinin gözle görülür zenginlik ve intizamının gerçek sahibi (tabii asillerin mahdut katkısı sayılmazsa) burjuva sınıfıdır. Burjuvalar, varlıklarını kabul ettirdikten sonra siyasete gözlerini dikiyorlar. O devrin kaidesine göre asillerden gayrısının siyasetle uğraşması yasak. Uzatmayalım; Fransız ihtilali, burjuvaların eseri; insan hakları, eşitlik, hürriyet, kardeşlik gibi sloganlarla burjuvalar, asillerin ve din adamlarının canına okuyorlar. Demokrasi ve liberal düşünce de, şehirlerde yaşayan, ticaret ve sanayi ile uğraşan burjuvaların sınıf haklarını daha iyi korumak için kullandığı bir kavga silahıdır aslında.

BURJUVAZİMİZ ŞEHİRLİ Mİ?

Bizde burjuva yok ama ona benzer bir eşrâf zümresi var. Bizim eşrâfımız adı üstünde şehrin ileri geleni ve itibarlısı da, burjuvazi gibi dinamik bir sınıf değil. Siyasi otoriteye hürmetkâr, statükodan yana. Sadece bu iki özelliği bile aslında 'eşrâf'ın niçin 'burjuvazi' sayılmayacağını açıkça gösterir.

Avrupa'da XVIII ve XIX. asırda zirveye ulaşan Sanayi ihtilâli'nin uzak dalgaları, Türkiye'ye ancak 1950'li yıllarda kısmen ulaşabildi. Şehirlerimizin eşrâf takımı, ancak o tarihlerden sonra kısmen burjuvalaşmaya başladılar. Bugün, sanayileşmenin yoğun olduğu Batı Türkiye'de gözle görülür yoğunlukta bir burjuvazi teşekkül etti ve yeni burjuvazimiz, batıdaki prototipine benzemeye başladı. Ne var ki batılı burjuvazinin gözle görülür ilk vasfı "şehirli" olması ve şehir değerlerine ağırlık vermesi. Bizim burjuvazimizin ne ölçüde "şehirli" olduğu meselesi, şu anda çok su götürür bir tartışma konusudur.

BAĞ-KUR EMEKLİSİNDEN "EŞRÂF" OLUR MU?

Bu uzun ve sıkıcı girizgâhın amacı, memlekette şehir değerlerine ve şehrin fiziki çehresine karşı hassas bir burjuvazinin var olup olmadığını meraktan ibarettir. Halihâzırdaki eşkale bakınca, bu şehirde burjuvazi gibi öncü, üretici, sürükleyici, enerjik ve şehir değerlerine bağlı bir zümrenin bir eser miktarı olsun bulunmadığı âşikârdır. Vakıa şehirlerimizde kendi çapında varlıklı, müteşebbis ve bulunduğu sosyal refah seviyesini yukarı doğru çekmek için vargücüyle didinen bir zümrenin mevcudiyetinden söz edilebilir. Bu zümrenin etkili çevrelerle ilişki içinde bulunduğu, farklı bir sosyal kategori olarak varlığının şuuruna eriştiği, birbiriyle dayanışma içinde hareket ettiği ve hele siyasi karar mekanizmalarını harekete geçirmek için pek hevesli olduğu da ileri sürülebilir. Ancak bu zümre içinden pek azı, içinde yaşadığı şehrin manevi ve fiziki çehresinin estetiği ile yakından ilgilenmek lüzumunu hissetmektedir.

Batı Avrupa'da burjuvazi klasik kültürün, klasik kültür değerlerinin tabii savunucusu durumunda olduğu gibi, içinde yaşadığı şehrin de madden ve mânen sahibidir. Bu yüzden Batı Avrupa'da şehir idaresinde merkeziyetçi eğilim zayıftır ve yerinden yönetim prensibi kuvvet kazanmıştır. Şehirli unsurlar, şehrin temelinde ve harcında payları bulunduğu için yaşadıkları şehre sahip çıkarlar ve merkezde bir yerlerde, en ufak ayrıntılara bile burun sokma eğilimindeki merkez bürokratlarını işlerine karıştırmaktan hoşlanmazlar.

Oralarda her şehrin bir sahibi bulunur; şehirde yaşayanlarla şehrin bizatihi kendisi arasında çok manidar ve kuvvetli bir ilişki vardır. Şehrin sahipleri, şehri bütün tedaileri ve müştemilâtı ile esirger ve muhafaza ederler.

Elbette bizim şehirlerimizin, Batı Avrupa'nınkine pek az benzeyen bir tarihi geçmişi var. Bizim şehirlerin eşrâfı ile şehrin bizatihi kendisi arasında sadece çok zayıf bir "hissi alâkâ"dan bahsetmek mümkündür. Esasen eşrâf dediğiniz mahlûk, artık tavuskuşu kabilinden, nadir tesadüf edilir hale gelmiş bulunuyor. Bizim eşrâfımız hiçbir zaman sosyal bir sınıf olabilme durumuna gelemedi. Onlar, bizden önceki devrin ağırbaşlı, oturaklı ve etraflarında olup bitenden pek az haberdar eşhasından ibaretti. Bugün büyük çoğunluğu vefat etmiş bulunuyor; kalanları SSK ve Bağ-Kur emeklisidir. Şehir, onların artık tanımakta güçlük çektiği bir ucube haline gelmiştir, evleri yıkılmış, düzenleri bozulmuş, yuvaları parçalanmış, variyetleri küçülmüştür. Ama yine de her şehrin ileri gelenleri vardır ve bunların ortak farîkası, "şehirli" değil, "variyetli" olmalarıdır ve içlerinde pek azı yaşadığı şehirle münasebetini bir "kültür imbiği"nden geçirmeyi akledebilmiştir.

"Bu nasıl pazar yazısı böyle?" diye buruşmayalım; belki de yazarınızın canı, ders verdiği günlere doğru şöyle bir uzanmak istemiştir...

Bize de yazık, askere de...

-Hocam, ıslak imzalı belge savcılığın elinde diye haberler duyuyoruz; ne diyeceksiniz?

-Olabilir, olmayabilir, fakat askerî mantık ve mevzuat çerçevesinde böyle belgelerin hazırlanması da, varlığı da pek tabii bir şeydir; o yüzden ıslak belge bulundu diye bugünden yarına bir şeylerin değişeceğini beklemek fazla iyimserlik olur Çekirge.

-Anlamıyorum, nasıl yani, olup bitenler normaldir mi demeye getiriyorsunuz?

-Evet, öyle diyorum ve sebebini şöyle izah ediyorum: Taraf gazetesinde belgenin fotokopisi yayınlandığında herkes gibi biz de okuduk ve gördük ki, belgenin çerçevesi, ruhu, üslûbu, meseleye yaklaşımı kulağa ve göze pek âşinâ geliyor. Çoğumuz, mümkündür, bu belgenin gerçek olma ihtimali yüksektir diye tahmin yürüttük belgenin aslını görmeden...

-Hatırlıyorum evet...

-Dolayısıyla şu ihtimâli de göz önüne almalı; buna benzer belgeler hâlen hazırlanmakta ve gereğinin icabı yerine getirilmekte olabilir; mümkün çünkü TSK, bu gibi faaliyetleri de "kanûnen" asli hizmet kapsamı içinde görüyor.

-Nasıl yani?

-Şöyle: Sır değil, 4 Ocak 1961 tarihli ve 211 sayılı kanun bunun böyle olmasını âmirdir. Diyor ki kanunun 35'inci maddesi, "Silahlı Kuvvetler'in vazifesi; Türk yurdunu ve Anayasa ile tayin edilmiş olan Türkiye Cumhuriyeti'ni kollamak ve korumaktır." Bu kanun metninde "koruma" haydi neyse de "kollama" görevinin hangi hizmetleri kapsadığı açık değildir. Kanun çıkarılırken gerekçesi aceleden unutulmuş olsa gerek; bu yüzden o iki fiilin yorumu, emir-komuta silsilesi içinde Ordunun inisiyatifine bırakılmıştır resmen...

-İlginç!

-Daha ilginci şu: Kanunun kabul tarihine ve numarasına dikkat et. 1961 yılında Türkiye 40 senelik Cumhuriyetti; komitacılar daha önce çıkarılan kanunları yok sayıp, kendilerini yasama uzvu gibi tarif ederek yeni baştan kanun yapmaya koyuldular. Onlara bu yetkiyi, devrin anayasa hukukçusu hocalarından oluşan devşirme komisyon peşkeş çekti. Kanunun çıkış tarihi ise MBK'nın, görevini 6 Ocak 1961 tarihinde Kurucu Meclis'e devretmesinden bir gün öncedir. Aceleye getiriyorlar; öyle acele ki, gerekçesi bile yok. Yersen yoğurt içersen ayran! Bu maddenin demokrasimize hediyesi 12 Eylül Darbesi oldu ve o tarihten bu yana gelip geçen onca hükümetten hiçbiri bu kanuna dokunmadı. Dolayısıyla kanunun o maddesi orada durdukça, olan, belgenin altında ıslak imzası olan personele olur.

-Peki, değiştirilemez mi bu kanun maddesi?

-Elbette değiştirilir; o maddenin orada durması, Türk demokrasisinin, Türk parlamentosunun ihmâli, zaafı ve kusurudur. Askere de yazık, bize de. Bana göre hükûmet, tam da ıslak imza meselesi gündemde iken bu kanun hükmüne açıklık ve tahdid getiren bir değişiklik yapmalıdır.

-Siz Aksiyon dergisinde etraflı bir değerlendirme yapmıştınız bu konuda; öyle hatırlıyorum.

-Evet, demiştim ki, "Askerî Yargı kaldırılarak genel hukuk kapsamına alınmalı, Yüksek Askeri Şûra lağvedilmeli ve hukuk denetimine kapalı eylem bırakılmamalı, İç Hizmet Kanunu'nun 35. maddesi de kaldırılmalıdır; çünkü Türkiye'ye artık yakışmıyor. Hükümetin demokratik açılımını güçlendirecek bir adım olur bu. Yanlış hatırlamıyorsam Baykal bile 2004'te "gelin değiştirelim" demişti. Demokratik nizam içinde ordunun yerini muğlak bırakmaya hakkımız yok. 20 küsür cuntacının kendine yasama yetkisi tanıyan "müdahîn" hukukçulardan aldığı uydurma yetkiyle çıkardığı bu müphem kanun artık tarihe karışmalıdır vesselâm.

'Mağlubiyet kültürü' açılımı!

"Gol ofsayttı, hakemin başı yarıldı" filan gibi ayrıntıları geçiyorum; bir maç oynandı, ev sahibi kazandı. Kazanan sevindi, yenilen üzüldü. Rekabetin tabiatında vardır; galip mağlupla dalgasını geçecektir, hakkıdır; nitekim güzel espriler yapıldı.

Sineye çektik! Lâkin iş tadında kalmadı, birileri aşağılanmazsa, galiplerin yüreği yağ bağlamaz fikriyle lüzümsuz işler yapılıyor.

Fenerbahçe antrenmanında -hangi aklı evvelin icadı ise - sahaya dandik bir taht koymuşlar; Alex'in başına da kış kabağını andıran bir sarık!. "Sen bu âlemin padişahısın" demeye getiriyorlar herhalde. Etrafında öteki oyuncular düdük çalıyorlar, tabaklar içinde "ilah"a takdîmeler arzediyorlar!.. Anladık, neticede çocuktur bunlar, eğlenmek onların da hakkı diye gülüp geçeceğim fakat bir fotoğraf karesi daha. Futbolculardan biri (tanınmıyor) pâdişahının, pardon "mâbudunun" önünde alnını yere koymuş tahtı önünde secde ediyor. Etrafındakiler gülüyorlar. Garibim Alex, "Yahu bunlar ne kaçık adamlar, şu yaptıklarına bak" şaşkınlığında.

Kartaca'nın efsânevi lideri Anibal'e, maiyetindeki generallerden biri şöyle demiş bir gün, "Rakiplerini yeniyorsun ama kazanmayı bilmiyorsun!"

Fener, evinde Galatasaray'ı yeniyor, üstelik daha iyi futbol oynayarak yeniyor ama nedense kazanmayı bilmiyor; hayalhânesinden geçen en büyük fantezi unsuru, kötü bir orta mektep müsâmeresinin çapını aşamıyor işte. Ezeli rakibini yendin; onu ne kadar aşağılarsan, zaferinin kıymetini azaltmış olursun. Rakibinden saygıyla bahset; onu da onurlandır ki, kazanacağın zaferin bir değeri olsun! Nitekim hafta içinde Romen takımının oyuncuları rakiplerini maç

sonunda alkışlama centilmenliğini gösterebildiler. Buna mukabil dünün gazeteleri, FB'li gazeteci takımının GS'lıları aşağılayan haberleriyle sıvalı.

Kimse kusura bakmasın, bizim futbol kültürümüzde kazanmanın sevinci, serseriyâne, hatta biyolojik hırslanışlarla üstünlük taslamak ve bunları argo lisanıyla dillendirmekten öteye gitmiyor. Takım ayırt etmiyorum; aynı lümpen taraftarlık edebiyatını GS forması giymiş adamlar da yapıyor, ötekiler de... Buna gazetecisi, yöneticisi de dahil üstelik.

Yenmek sportif başarının işaretidir; kazanmak ise sportif başarıdan fazlasını ister: Tecrübe, hoşgörü, empati, humor, kültür, uzak görüşlülük ve adamlık. Kötü oynayanlar da bazen galip gelebilir ama kazanmak tesadüflerin eseri değildir. Bir bardak tesadüfen yere düşüp cam kırıkları haline gelebilir kolayca; cam kırıklarının "tesâdüfen" bir araya gelip bardak oluverdiği görülmemiştir.

Mağlupları önünde secde ettirmeye zorlayan bir galibiyetin şerefli tarafı yok; mağluba bile onur kazandıran mücadelelerin bir mânâsı var. Açılımın ilk safhasında şahit olduğumuz tepkiler, kazananların şan ve şeref kazanması varsayımı üzerine kurulu beklentileri aksettiriyor; birlikte onur ve gurur kazanmamız gerekiyor halbuki. Birbirimizi ezerek, bitirirek, öteleyerek galebe edince kazanmış olmuyoruz, çok kötü kaybediyoruz.

Futbolcuya kamyonla para dökenler, taraftarın eğitimi ve mağlubiyet kültürü edinmesi için de emeğini esirgememeli. Galibiyet halinin kültüre filan ihtiyacı yoktur (bkz. müsâmere görüntüleri), halbuki yenilgiyi kabullenmek kemâl meselesidir. Hayat her zaman kazanmaya izin vermez; hepimiz irili ufaklı mağlubiyetlerin izleriyle hayatı sürdürmeye mecburuz. Mağlup olmanın öldürücü derecede utanç verici bir hâl olmadığını çocuklarımıza öğretmeliyiz. Yenenle yenilen beraber yaşamak zorundaysa futbolda da gerçek hayatta da abartmamak zorundayız.

Mağlubiyet kültürü bu demek işte!

Kısaca fikrim...

Türk Silahlı Kuvvetleri'ne karşı, "psikolojik" boyutu aşan bir operasyon yürütülmektedir ve bu operasyonun iki hedefi var:a- İktidar denklemi içinde TSK'nın yerini yeniden tarif etmek,b- Bölgeye dönük uluslararası siyasi mühendislikte TSK'yı etkili faktör olmaktan çıkarmak.

Operasyon, sair zamanlarda bilmemize imkân olmayan ayrıntıları kamuoyuna sızdırmak taktiği ile yürütülüyor.

TSK, içerden bilgi ve delil sızdıran bu operasyon merkezine karşı tedbir alacak tarzda donatılmamıştır. (Başbuğ'un "asimetrik mücadele" tesbiti doğru!)

TSK, operasyona karşı eski savunma taktiklerinin işe yaramadığını geç de olsa fark ediyor.

Operasyonun çorap söküğü gibi gitmesinin sebebi, TSK'nın kendi zaaflarını algılayacak bir eğitim modeline sahip olmayışıdır.

a- TSK'ya siyaseti kollama misyonu yükleyen (kanuni veya geleneksel) uygulamalar TSK'ya büyük zarar verdi.

b- TSK, kendisine dışardan yöneltilen eleştirileri, eleştiri sahiplerini güvenilmez bulduğu için yok saydı, ciddiye almadı; hâlâ öyle yapıyor.

c- TSK, savunmakla görevli olduğu toplumun değerlerini yok farz eden kapalı bir ideoloji geliştirmiş ve bu ideolojik kabulleri evrensel doğrular saymak noktasında kendini zaafa düşürmüştür.

Şimdilik çapı, sair boyutları bilinmeyen bir tasfiye kaçınılmaz görünüyor. Bu tasfiyenin, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin savunma gücü ve refleksini zedeleyecek boyutlara varmasından endişe edilir.

Bugünlerde Osmanlı ordusunun geçirdiği dönüşümleri örnek göstererek fikir yürütmek isabetli değildir. Orduların paradigma değişimi tarzında yeniden yapılanmaları büyük risk taşır. Tarihî örnekleri iç açıcı değil. İç çatışma olmaksızın başarmak çetindir. (Örnekleri vahim.)

TSK reorganize edilmeli, evvelemirde paradigması tashih edilmelidir.

Ordular, kendi kendilerini reorganize edecek iradeyi gösteremezler; sivil siyasi iradenin işidir ve geniş mutabakat gerektirir.

İşin demokratikleşme boyutu caziptir, gereklidir fakat bu süreç, ordunun zayıflamasına yol açmadan tamamlanmalıdır. Büyük hüner gerektiriyor.

Bugüne kadar TSK üzerinden iktidar mücadelesinde siyasi menfaat kollayan çevreler, orduya iyilik değil kötülük etmişlerdir; açığa çıkan gerçeklerden biri budur.

"Güçlü ordu" gereği ile "toplumuna karşı tasarlayıcı ve biçimlendirici güce sahip ordu" arasındaki farkın iyice ayrıştığı günler yaşıyoruz. İlk şıkkı desteklemek reelpolitiğin ve aklın emridir; ikinci anlayış ise bugün hükmen mağlup.

Bu durumdan sevinç duymuyorum, iyimserlik içinde değilim, "iyi oluyor, her şey güllük gülistanlık olacak" beklentisini safça buluyorum. Demokratikleşme lüzumuna inanıyorum, bu hedefin "Orduyu ve askeri itibarsızlaştırma" üzerinden sağlanacağı pek naif ve çocukça bir beklentidir.

Orduyu toplumun nazarında onursuzlaştıran ara politikalar tehlikelidir; çözümün bir parçası değildir. Ordu, onuru korunarak reorganize edilmelidir. TSK'nın muharip gücü asla zaafa uğramamalıdır.

Bu kriz üzerinden dar manada siyaset yapılmaz, yapılmamalıdır. Mesele milli varlığın özüne dairdir. Hükümetin meselede duyarlı davrandığına dair işaretleri olumlu buluyorum; muhalefet ve sivil toplum kuruluşları, bu krizde yüksek derecede hassas, sorumlu ve devlet bilincine riayetkar davranırlarsa krizi aşabiliriz; aksi ihtimal daha büyük krizler getirir.

Yanılmış olmayı yine de tercih ederim.

2009

30 Kasım

'Ebe' Zaman Gazetesi

29 Kasım

Milliyetçiliğin ortak bir dili yok! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

28 Kasım

Katsayı mağduru gençlere... Zaman Gazetesi

25 Kasım

Haşlama, kavurma, kuşbaşı... Zaman Gazetesi

23 Kasım

Dersim İsyanı, Aleviler, Kürtler ve Sabiha Gökçen Aksiyon Dergisi

23 Kasım

İnsanlar ikiye ayrılır Zaman Gazetesi

22 Kasım

Halil İnalcık Hoca'yla akşam yemeği Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

21 Kasım

Çekiç ve çivi (*) Zaman Gazetesi

18 Kasım

Deniz dursun; Kemâl, Onur'uyla gitsin! Zaman Gazetesi

16 Kasım

'Kavga'nın karnını yarıp iç organlarına bakalım Aksiyon Dergisi

16 Kasım

Karar! Zaman Gazetesi

15 Kasım

CHP'li! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

14 Kasım

Ruhumuzdaki faşist Zaman Gazetesi

11 Kasım

'Üptük, yoktur çaremiz' Zaman Gazetesi

09 Kasım

Farkında mıyız; Türkiye değişiyor Aksiyon Dergisi

09 Kasım

Sahi, orduyu kim denetler? Zaman Gazetesi

08 Kasım

Reception! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

07 Kasım

Islak ve belirsiz bir momentum... Zaman Gazetesi

04 Kasım

Resneli Niyazi'nin geyiği hâlâ yaşıyor! Zaman Gazetesi

02 Kasım

'Devlet-millet barışı' açılımı için hükümet risk üstlenmelidir Aksiyon Dergisi

02 Kasım

Ooh, gelsin tekstil ürünleri... Zaman Gazetesi

01 Kasım

Böcek Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

Böcek

Türkiye'de vaziyetlerin nasıl gittiği, baktığın ve durduğun yere göre değişir. Eğer karınca isen kıyâmet geldi zannedersin; eğer gökte süzülen çaylaksan çeşmenin kenarında şaşkınlıkla sek sek oynayan bir adam görür, "Bunların eti yenmez, üstelik tehlikeli yaratıklardır, aman bulaşmayım." diye rotanı değiştirirsin.

-Sayın yazar, vaziyetleri nasıl görüyorsunuz; sizin kulağınız deliktir?

-Kulağım delik değil; deldirmeyi de düşünmüyorum; ayrıca 'sayın' kelimesini de iade ediyorum, başka bir yerde kullanırsın, ziyan olmasın!

-Aman pek de alıngansınız, öyle olsun, şöyle soruyorum; vaziyetler nasıl görünüyor?

-Tamam, şimdi oldu: Vaziyeti şöyle özetleyebilirim. Siz hiç kırlık-bayırlık bir yerde kendi başına akıp duran kır çeşmesi gördünüz mü?

-Elbette görmüşümdür, konuyla ne ilgisi var?

-Görmüşsün ama görmemişsin belli! O çeşmelerin etrafında ıslak taşlar olur, üzerinde, yeşilli kahverengili yosunlar biter. Biraz ötede bir karınca yuvası vardır. Çeşmenin altındaki su birikintisine sinekler konar kalkar, suyun derinliğinde gözle bile göremediğimiz küçük canlılar vardır.

-Evet, bildik şeyler bunlar...

-Tamam işte, karşıdan bakınca bir şey yok; etraf ne kadar sessiz diye düşünürsün. Hafiften rüzgâr esiyor, uzakta bir yerde cırcır böcekleri, derede kurbağalar günlük rızık peşinde...

-Uzaklarda bir yerde yayılmakta olan bir sürünün boynuna takılı çan sesleri çıngırdıyor, belki kuzular meleşiyor...

-Oo baktım girdin havaya hemen; sayın muhabir, size de hiç zarf atmaya gelmiyor, hemen açıveriyorsunuz.

-Hayır farkındayım da, nereye geleceksiniz bu pastoral tasvirden onu merak ettim sadece?

-Şuraya geleceğim; o kır çeşmesinin civarında nerede duruyorsan önce etrafını dikkatle gözden geçirecek, sonra ayağını kaldırıp bastığın yere bakacaksın. Ne var ayağının altında?

-Bilmem, ayağımın altında ayakkabım var, onun içinde çorabım, ne bileyim sayın yazar? Siz söyleyin de meraktan kurtulalım bari?

-Sen hâlâ işin dalgasındasın. Bak, iyi bak!

-Bakıyorum, bir şey göremiyorum...

-Göremezsin elbette; tam da ifade ettiğin gibi; bakıyorsun ama göremiyorsun. Ayağının altında bir dünya var, koca bir dünya!

-Yok canım, daha neler!

-Evet, aynen öyle; farkında bile olmadan pek çok küçük canlının, böceğin hayatına son verdin o son adımınla bastığın yerde. Sen o noktaya ayağını basmadan önce orada gündelik hayat kendi âhenginde sürüp gitmekteydi. Derken sen geldin ve ortalığı kaosa çevirdin; tahrip ettin, öldürdün, yaraladın, hayat alanlarını tarümâr ettin!

-Aa, duyan da beni terörist filan zannedecek. Ee, ne olmuş yani; böyle şeyler hep olur; olmaz mı? Kaçımız sıradan bir adım atarken böyle şeyleri hesaba katarız ki?

-Eğer sen, o bir avuçluk yerde çoluğunla çocuğunla rızkının peşinde didinen bir böcek olsaydın, bu cümleyi kurmaya zaman bile bulamayacaktın. Böyle düşünüyor olman bir boyut meselesidir. Boyut değişince anlam da değişir, çünkü ölçüler değişecektir. Japonlara atom bombası atan uçağın pilotu, Nagazaki üzerine gelip aşağıya baktığında insanları göremezdi, maddî ve ideolojik çerçevede ölçüleri değişmişti. O da aynen senin gibi bastığı yerde nasıl bir dünya bulunduğunu bile bile görmemeyi seçmişti. Onu görevi köreltti. Görev şuuru onun gözlerine mil çekti.

-...?

-Bizim i'zanımız, idrakimiz, vicdanımız, değer yargılarımız hep o boyutlar üzerine kuruludur. Biz kendi boyutumuzu algılıyoruz sadece; öteki boyutların körüyüz.

-Valla bir şey anlamadım, kusura bakma!

-Onu anlatıyorum işte; Türkiye'de vaziyetlerin nasıl gittiği, baktığın ve durduğun yere göre değişir. Eğer karınca isen kıyâmet geldi zannedersin; eğer gökte süzülen çaylaksan çeşmenin kenarında şaşkınlıkla sek sek oynayan bir adam görür, "Bunların eti yenmez, üstelik tehlikeli yaratıklardır, aman bulaşmayım." diye rotanı değiştirirsin...

-Öyle mi olur?

-Aynen! Etrafta olup bitenler, bir nevi rızk mücadelesidir; herkes kendi tabiatınca ve cirmince, kendi boyutunda ekmek dâvâsında. Aynı şeylere bakmak, aynı anlamları çıkarmak mânâsına gelmez; öyle olsa koyun kurt ile gezerdi.

-...?

-Biz insanlar üç aşağı beş yukarı aynı boydayız; aynı boyuttayız; aynı mekteplerde eğitim görüyor, birbirimize benziyoruz fakat işin içine meslek, kurum, menfaat, aşk, kin, kompleks, kıskançlık vesaire gibi soyut boyutlar girince aynı şeylere bakıp farklı mânâlar çıkarıyoruz.

Senin "Bir şey yok; hava ne kadar sâkin." diye düşündüğün yerde adamın, "Bunlar rejimi değiştirecekler be; vallah odak bile olmuşlar." diye pimpiriklenmesinin sebebi bu. Farklı yerden bakıyor ve farklı bir şey görüyor. Hemen yargılamaya kalkışırsan bitersin dostum; hemen onların boyutuna iner ufalırsın.

-Yok mu bunun çâresi doktor?

-Var: İki gözünün üstüne bir de üçüncü göz edinmeye çalışacaksın. Üçüncü göz, bildiğimiz göze benzemez. Zihindedir, beyindedir o göz. Anlayıştır ışığı. Hadiseleri anlamaya kalkıştığında, bunu denediğinde dost-düşman, iyi-kötü bir yerde mânâsını kaybediverir.

-...!

-Eğer doğru dürüst okursan, bütün ölçüler, boyutlar ve nokta-i nazarlar hakkında teorik bilgi sahibi olur bakışını keskinleştirirsin; eskiden böylelerine "kâmil adam" derlerdi; artık pek ele geçmiyor. Herkesin kendi bakışından memnun olduğu yerde nizâ eksik olmaz. İşte vaziyet kısaca budur...

-Aman sayın yazar, merhaba diyelim dedik; bir dayak yemediğimiz kaldı; aşkolsun vallahi, darıldım.

-Darılma dostum. Sözlerimiz önemlidir. Hiçbir şey yok iken o vardı; anladın?

-Anlamadım vallahi!

-Boşver; haydi bana müsaade şimdi!

Ooh, gelsin tekstil ürünleri...

"Fetret bitti, sağ birleşti" başlıklı Vatan gazetesi haberi böyle başlıyor: "Yıllardır istenen merkez sağdaki birleşme, dün nihayet hayata geçti". Şâhane bir cümle: Önümüzdeki yıl ÖSS'ye giren gençlere, "Cümlenin derûnundaki özlemleri, temennileri, duaları ve 'ya tutarsa' niyetlerini tahlil ediniz" diye sorsalar üç saat yetmez. Hepsi çakar, YÖK rahat nefes alır!

Milliyet daha bir âlem, "Mescit yapılmadan dilenci kapıyı keser" darbımeselince, sevindirik olmuş bir hâleti rûhiye ile kendince "iki çıplak, bir hamama yaraşır" güzelliği kotarıyor. Aynen iktibas ediyorum: "DP'yi Anavatan'la birleştiren Cindoruk'un çağırdığı Hikmet Çetin, Yılmaz Büyükerşen, Süheyl Batum gibi isimler 'Partiyi hafif sola kırıp tam merkeze getirin, gelelim' diyerek beklemeye geçti."

-Hafif sol yap abla, birazcık toparlayıp gel, biraz daha gel; şimdi tam sol yap... Tam sol diyorum be abla; biraz öne çık şimdi, hah, sol, sol, biraz daha sol...

Eee, hani "merkez sağ" birleşmişti; daha doğrusu birleştirmiştiniz; şimdi bu, "Hafif sola kırıp merkeze getirin, gelelim" târifeleri ne oluyor?

Ben size olacakları söyleyim,

-Hafif sol diyorum yenge, bak yine dosdooğru geliyorsun; sarmısak sağ, soğan sol; sancak sağ, iskele sol. Sol diyorum yenge, hani kalbimizin bulunduğu tarafa. Sola doğru geri manevra yaparken direksiyonu sağa kıracaksın be ablacığım. Olmuyor, olmuyor; bak çarpacaksın şimdi kaldırıma... Yav bir dakika direksiyonu bana veriversene sen, hemen toparlayım, gecikiyoruz be ablacığım...

"Sol'a kırın gelelim" diyor manşetinden Milliyet; sağolsunlar, pazar sabahım sâyelerinde şenlendi. İçim sinerjiyle doldu. Sinerji yapmak böyle bir şey olmalı; güne Vatan ve Milliyet okuyarak başlıyorsunuz, ooh, her şey Pasifik adalarında bir tatil sabahının gönül rahatlatıcı manzarasına bürünüveriyor. Nasreddin Hoca yola bir çalı tohumu ekiyor, çalı büyüyor, oradan geçen koyunların yünleri çalıya takılıyor... Ooh, gelsin tekstil ürünleri... Kazaklar, çoraplar, yün fanilalar...

Bakın, Milliyet refikimiz bu manevra pazarlıklarını spotta nasıl özetliyor: "Merkez sol çizgiye yakın isimler 'Tam merkezde yeni bir parti kurulsun. Sağdalar soldalar olmasın' önerisini getirdi. Cindoruk, 'Siz gelin. Birleşince ta merkezde politika yapacağımızı anlatırız' dedi. Sonuçta bu grup 'Siz ta merkezde olacağınızı ilan edin, biz öyle katılalım' diyerek noktayı koydu."

İnsafla söyleyin, bu lâfların, yukarda tasvir ettiğim "olmuyor abla, ver şu direksiyonu bana" muhaverelerinden ne farkı var?

Bu arada olan ANAP'a olmuş tabii. 18 red oyuna mukabil 678 kişinin kararıyla ANAP'ın fişi törenle çekilivermiş. İyi de hafızam beni yanıltmıyorsa ikibuçuk sene kadar önce birtakım merkez sağ partileri, 27 Nisan krizi esnasında Meclis'e gelmeyi reddederek bir mânâda "kendi kendilerine intihar" etmemişler miydi? Etmişlerdi! Biz, tam da o günlerde (Bkz. 2 Mayıs 2007, Zaman) bunlara, "Bol bol fotoğraf çektirin hâtıra olur!" dememiş miydik yahu? Nitekim bakınız ne demişiz: "Merkez sağda durduklarını ileri süren değerli siyasi partilerimiz; burada duvarlara hitab etmiyoruz, sözümüz size! (...) Meclis bahçesinde, kulislerde, genel kurul salonunda bol bol hatıra fotoğrafı çektir[iniz]; ilerde nostalji olur. Pendikspor solaçığının vaktiyle Rüştü'ye attığı ikinci golde olduğu gibi yıllarca torunlarınıza anlatır durursunuz."

Böyle demiştik, haklı çıktık. Şimdi diyoruz ki, kongre fotoğraflarını iyi saklayın; ilerde nostalji olur. Şöyle dersiniz, "Un vardı, yağ vardı, şeker vardı; ateş, hatta tava bile vardı; sahi biz o helvayı niçin pişiremedikdi kuzum?"

'Devlet-millet barışı' açılımı için hükümet risk üstlenmelidir

Adı birkaç defa değiştirilmesine rağmen, demokratik açılımın adı maalesef ‘Kürt açılımı’ olarak kaldı. ‘Açılım’ kavramı ise mizah unsuru hâline getirilmek üzere; sonuna ‘açılım’ kelimesi eklenen tamlamalarla espriler yapılıyor.

Adı ne olursa olsun, başından beri bu hamleyi, Türkiye’de devletle toplum ilişkilerini yeni baştan ele alıp düzenlemek isteyen bir iradenin eseri olarak gördüm ve değerlendirdim; bu manzumenin içinde elbette birer vatandaş ve toplum unsuru olarak Kürtlerin devletle ilişkisi konusunda düzeltilmesi gereken önemli noktalar vardı. Devletin vaktiyle aynı hoyrat ve nobranlıkla silkeleyip savurduğu iki insan tipi düşününüz: Dünün Türkiye’sinde Kürt de Türk de “Bu bir nobranlık, bu bir zulümdür ki devlet bize bunu reva gördü” diyebiliyordu. Aradan geçen zaman içinde hislenişin temeli aynı kalsa da konulan teşhis farklılaştı: “Ben bir Kürdüm ve devlet bu zulmü bana sadece Kürt olduğum için reva görüyor” algısı şimdi daha yaygındır ve bu kanaatin mutlaka düzeltilmesi gerekiyor.

Artık sebep arama noktasında değiliz; Hak, elbette en yüce değer fakat Türkiye’nin gündemine giren açılım fırsatını elbirliği ile avantaja dönüştürmeyi başarmalıyız. Açılım, devletin toplumla ilişkisini ve nispetini yeniden tanzim etme meselesidir, daha doğrusu toplumun, yani milletin, devletini yeniden tarif etme meselesi.

Devletler kendi kendilerini tarif edemezler; bu tarifi toplumlar yapar fakat Türkiye’de devlet, bir avuç bürokrat seçkini aracılığıyla, kendini bir mânâda ‘devlet benim’ makamında gören oligarşik zümresi aracılığı ile kendi kendini tarif etti. Cumhuriyet’in üç anayasası, işte bu niyetin açık belgeleri olarak okunmalıdır.

Anayasalarımızda görülen hâkim edâ şu: Önce devlet vardır; bu devletin tebâsı durumundaki insanlar sonraki unsurdur. Devlet, tebâ hukukundaki insanların hukukunu belirler, onlara istikamet ve davranış kalıbı tâlim ve dikte eder.

Bu tarif biçiminin mânâsı kabaca, “Beğenmiyorsan kapı orada; çeker gidersin” edâsıdır. Yıllardan beri toplumun Müslüman, Laik, Türk, Çerkez, Arap, Kürt vesaire bütün renkleri bu tarif üslûbu üzerinden varlık kazandılar ve öylece var oldukları kabul edildi. Bugün değişmesi gereken durum işte budur: Toplum, devletini tarif etmeli, edebilmelidir. Artık millet ve toplum öncelikli bir devleti tasarlayıp inşa etmemiz gerekiyor.

HÜKÜMETE DÜŞEN GÖREV

Hükümete tam işte bu noktada büyük görev ve sorumluluk düşüyor. Bilindiği gibi AK Parti hükümeti anayasayı değiştirmek üzere bundan iki yıl önce harekete geçmiş fakat, değişiklik öncesi hazırlıkları lâyıkıyla yerine getirmediği için yeni anayasa ilerdeki bir tarihe ertelenmek zorunda kalmıştı; değişiklik zarureti artık bir daha ertelenemez noktaya geldi dayandı.

Hükümet açılım meselesini bu defa daha geniş kapsamlı olarak ele almalıdır. Bugüne kadar sadece sözü edilen fakat yetkili ağızlar tarafından muhteviyatına dair sarih bir vaatte bulunulmayan açılım edebiyatının içi artık doldurulmalıdır.

Yeni bir anayasa lâzım bize; sırf bir yenilik, bir değişiklik olsun diye değil, toplumu hürleştirmek, devleti topluma nazaran tarif etmek için demokratik bir ilhamı aksettiren bir anayasa.

Hükümet 2007 seçimlerinde halktan büyük bir kredi ve güven kazandı; bu kredi sadece gündelik yürütülmesi gereken işlerin çevrilmesi, Türkiye'nin yatırımlarına devam etmesi, kalkınmanın sürdürülmesi için tazelenmiş bir güven değildi. Daha önce başka partilere oy vermiş insanlar, 2007 seçimlerinde AK Parti hükümetini bu defa, 27 Nisan krizinde dik durduğu için, milletin hukukuna, Meclise, milli iradeye sahip çıktığı için destelemek ihtiyacı hissetmişlerdi. Millet, 'galiba beklediğimiz esaslı değişikliği bunlar yapacaklar' beklentisiyle omuzladı hükümeti. Aynı destek, mahalli seçimlerde biraz azalsa da varlığını devam ettirdi. Müteakip seçimlerde aynı desteğin sürüp sürmeyeceğini, işte şimdi 'Açılım' politikaları gösterecek.

Kabul etmeliyiz ki hükümet, bu süre zarfında herhangi bir hükümetin karşılaşabileceğinden daha ağır, daha sıradışı problemleri göğüslemek zorunda kaldı. Cumhurbaşkanlığı seçimi esnasında yaşanan o büyük siyasi kriz bunların başında geliyor; ardından Ergenekon soruşturması ve davası sıradışı bir gelişmeydi. Daha sonra ABD'nin Kuzey Irak'tan çekilmesi ile gündeme gelen PKK'nın tasfiyesi hadisesi, yine olağanüstü bir hadise olarak iç siyasetimizde mühim dalgalanmalar meydana getirdi. Bugünlerde ise kamuoyunda 'ıslak imza' veya "AK Parti ile Gülen'i bitirme hareketi" diye adlandırılan yeni bir krizin sarsıntılarını yaşıyoruz.

Geçen haftaya hâkim olan hava, Genelkurmay Başkanı'nın o günlerde, 'basit bir kağıt parçası' diye niteleyerek varlığını reddettiği bu hukuk dışı plan için büyük sorumluluk altına girdiği yönünde birleşiyor. Siz bu satırları okurken, kriz, bugünden kestirilmeyen yeni boyutlara ulaşmış olabilir fakat temel ihtiyaç değişmiyor; bu ihtiyaç, anayasa değişikliği gibi büyük çapta bir değişikliğe gerek kalmadan sadece kanuni düzenleme ile Türk Silahlı Kuvvetlerini, siyasete müdahaleye bir mânâda mecbur eden meşhur 35. maddenin kaldırılmasıdır.

YİNE 35. MADDE VE ASKERÎ VESÂYET AYIBI

35. Madde, yani TSK, İç Hizmet Kanunu'nun 35. maddesi sembolik öneminin çok üzerinde bir mânâ taşıyor; bu madde Türkiye'de fiilen ve hâlâ yaşamakta olduğumuz askerî vesâyet rejiminin en sivri unsurlarından birini teşkil ediyor. Bu madde değiştirildiğinde asker-siyaset ilişkilerine sihirli bir değnek dokunmuş olmayacaktır fakat çok kritik ve önemli bir psikolojik eşik geride bırakılacaktır.

Açılım'ın içine, Türk demokrasisini askerî vesâyetten kurtaracak bütün kanuni tedbir ve yenilikler behemehâl ilave olunmalıdır ve hükümet artık Meclis'in huzuruna çıkarak, açılımın sadece PKK militanlarını affetmekten ibaret olmadığını, toplumla devlet arasındaki hukukun yeniden tarifi anlamına geldiğini gösterir dolgun ve esaslı bir paket açıklamalıdır.

Siyasi muhalefetin bu sürece olumlu katkı yapması temenni edilir fakat, hükümetin karşılaştığı problemlerin zorluk katsayısı yükseldikçe siyasi muhalefet, en iyi çarenin sertliği artırmak olduğunu düşünüyor; belki bu strateji, hükümetin –henüz mahiyetini tam olarak bilmediğimiz ama tahmin ettiğimiz- açılım politikasında başarılı olması hâlinde muhalefetin büyük bir varlık bunalımı içine düşeceğini öngörüyor olmalarıyla yakından ilgilidir.

Bağlayalım ve özetleyelim: Hükümet, bir hükümet programının içine sığması mümkün olmayan çok daha geniş çaplı bir devlet-millet barışını paket hâline getirirse, ülkemize karşı tarihî bir hizmet yerine getirmiş olur ve Kürt açılımının muhtemel sarsıntılarını yumuşatabilir. Aksi takdirde dar kapsamda bırakılmış bir açılımın meydana getireceği anaforun, ilk seçimlerde hükümete hazmı çok güç bir reçete çıkarması kaçınılmaz gibidir.

Resneli Niyazi'nin geyiği hâlâ yaşıyor!

Yalçın Küçük'ü ilk defa seksenli yıllarda okumuş, onun, "Bilim, meçhullerin alacakaranlığında ışıltılarını hissettiren hakikate erişebilme iştiyakidir" mealindeki sözünden çok etkilenmiştim.

Söz, kelimesi kelimesine böyle değildi, zihnimde böyle kalmış. Geçen zaman, bu hiperaktif görüntüsü veren bilim adamını şaşırtıcı aşırılıklara sürükledi, âdeta savurdu. Onun, vaktiyle birçok paşaların dağa çıktığını hatırlattıktan sonra, "Dağa gitmek o kadar kötü değil! Enver Paşa, Talat Paşa, Eyüp Sabri 1. Meşrutiyet ne kadar enteresan, üçü birlikte dağa çıktılar. Meşrutiyet böyle kuruldu." sözlerini hayretle okudum, üzüldüm. "Deveye boynun eğri demişler..." atasözünde olduğu gibi bu cümlenin neresini düzelteceğini şaşırıyor insan: Birincisi Talât Paşa asker değildi, paşalık Osmanlı bürokrasisinde bürokratik bir ünvan olarak kullanılırdı. İkincisi Eyüp Sabri, Enver, Niyazi gibi "dağa çıkan" kahramanlar (!), o esnada paşa filan değil, üsteğmen, yüzbaşı rütbelerinde gencecik çocuklardı. İçlerinde Niyazi ve Eyüp Sabri'nin paşa olduğunu ise nedense hatırlamıyorum! Üçüncüsü ve en dramatik olanı ise şudur: O genç zabitler dağa çıkarak memleketi kurtarmadılar, bilerek veya bilmeyerek devletin mahvına sebeb oldular.

Aradan geçen bir asırdan sonra "Vatan kurtaran arslan" edebiyatının, Resneli Niyazi'nin geyiği mertebesini aşamamış olması, eğitim sistemimiz nâmına büyük bir faciadır; merak edenler gerek Resneli Niyâzi'nin ve gerekse Balkan dağlarından binbir zahmetlerle İstanbul'a getirtilen "Gazâl-ı Hürriyet"in hazîn âkıbetini araştırıp öğrenebilirler. Bazı rivâyetler, zavallı

hayvanın ahırı andırır yerlerde günlerce süründürüldükten sonra Beyoğlu'nda bir lokanta mutfağının izbesinde kesilip etinin müşteriye "yahni" olarak yutturulduğundan bahseder.

Gönül isterdi ki, darbecilerimiz bile fikri nokta-i nazardan demokratik düzen yanlılarına şapka çıkarttıracak kertede donanımlı, meselesine hâkim ve ehil kişilerden müteşekkil olsun; içlerinde en âkılının en "âkılâne" sözleri işte bu minvalde.

Büyük tehlike atlatmışız meğer...

Pazar günü bizim gençlerle maça gittik. "Ahmakıslatan" tarzında serpiştirip duran yağmurun altında "Yeni açık" tribününün kirli ve hurdalıktan toplanmış izlenimi veren plastik sandalyelerine henüz yeni ilişmeye çalışıyorduk ki karşı tribünlerden koro halinde bir küfür salvosu yükselmeye başladı. "Nedir, kim kime niçin küfrediyor" diye soruşturdum; yağmurluk ve çekirdek satan delikanlı, küfürlerin bir spor yazarını hedef aldığını söyledi. "N'oolmuş ki?" sualime ise kimse cevap veremedi.

Az sonra "Hürriyet dışarı" diye bir başka sözlü linç salvosu daha... Meğer, tribünler tarafından annesinin pek de mazbut bir hanımefendi olmadığı yolunda galîz iddialar ileri sürülen tezahüratta sözü edilen kişi, Hürriyet Gazetesi spor servisinin başındaki zat imiş!

Utanç verici bir vaziyet; Galatasaraylılık ruhu filan diye bir şeylerden bahsedilirdi vaktiyle; kalmamış öyle bir şey. Kendini savunmasına o anda imkân bulunmayan birine gıyabında koro halinde küfredilir mi; üstelik -eminim ki canından çok sevdiği- validesine. Gösterilen tepki haklıdır haksızdır tartışmam bile. Küfür zaten kendi başına düşmanlık ibrazıdır ve her türlü medenî ilişkinin tükendiği andır.

Tribün korosundaki küfürbazlardan biri, ağız dolusu küfrettiği kişiyi sokakta görse, aynı yiğitliği yüzüne karşı da gösterebilir miydi acaba?

Galatasaray'a, Galatasaraylılığa yakışmadı. Bu hakareti düzenleyenlerden GS Yönetimi hesap sormalı; resmen rezillik, utandık yahu!

Islak ve belirsiz bir momentum...

-Sevgili çocuklar, geçen derste size Laplace'in Newton'a hayranlığından söz ederek onun, "Evrende mevcut maddelerin konumu, momenti ve onları etkileyen güçler bilinirse, geçmiş hakkında ve gelecek hakkında herşeyi bilmek mümkündür" sözlerini örnek vermiştim. Ne var ki bilim hızla ilerliyor ve dün gece okuduğum bir kitapta Heisenberg diye bir fizikçinin, bu caanım Pozitivist paradigmanın canına okuduğunu farketmiş bulunuyorum. Werner Heisenberg isimli bir bilim adamı, tam aksine herşeyin bilinemeyeceğinin bir fizik kanunu olduğunu ileri sürmüş taa 1920'lerde...

-Nedir öğretmenim bir anlatsanız?

-Karışık bir şey çocuklar, anlatsam da anlamazsınız fakat şu kadarını bilseniz sizin için yeter: Hiçbir şey göründüğü gibi değildir! Herşeyin bir başka açıklaması da vardır ve biz aslında neyin ne olduğunu hiçbir zaman tam olarak bilemeyiz. Böylece ne oluyor çocuklar? Şu oluyor: Onuruyla görevlerini yapmaya çalışan, ülkesi için fedâkarca çalışıp didinen yurtsever insanlara, aydınlara, kültür insanlarına iftira atmak için yapılan hain plan ve projeler suya düşmüş oluyor... Evet, Tankut, ısrarla parmak kaldırıyorsun, söyle bakayım çocuğum.

-Öğretmenim yani "ıslak imza makinesi" filan gibi bir şeyden mi söz ediyorsunuz?

-Aferin çocuğum; evet, meselâ örnek: Bir belgenin altındaki imzanın sahici olup olmadığı asla belgelenemez, isbat edilemez ve doğrulanamaz. Heisenberg öyle diyor!

-Niçin öğretmenim?

-Şunun için Tankut: Islak imzayı ıslatan sıvının kuantumları her an hareket halindedir, oynaktır yani. Mürekkebin elektronlarındaki parçacıkların yerini ölçseniz momentumu "fırt" diye kayboluveriyor. Momentini yakalıyorsunuz, fakat bu defa nerde olduğunu koydunsa bul! Rezalet yani! Bu durumda imzanın sahici olduğunu belirleyen Adli Tıp raporu da gümlemiş oluyor; dün ilerici bir gazetede okudumdu; rapor öyle pek de bilimsel değilmiş zaten, öylesine şeyetmişler işte... Zaten bu hükümet bilime karşıdır. İyi insanları hapsediyor, kötü insanları baş tâcı ediyor. Öyleyse aşı filan da olmamalıyız. Ne mâlum aşının içine zararlı birşeyler koymadıkları, değil mi ama? Bakınız, değerli bir köşe yazarımız, ıslak imza makinesinin fotoğrafını bile yayınladı köşesinde. Bin dolârı bastıran alabiliyor. Oh, al makinayı, uydur uydur belge yayınla. Zaten dijital makinalar çıktıktan sonra fotoğrafın da inandırıcılığı kalmadı çocuklar. Bilgisayarda herşeyi modelleyip, istedikleri açıdan gerçekçi fotoğraflarını alabiliyorlarmış...

-Evet öğretmenim, benim abim o işle uğraşıyor. Sizin dediğiniz o şeye "Rendering" mi ne diyorlar...

-Hah, işte ondan; sonra efendiciğime gelsin Fotoşop, gitsin ZBrush programı felân. Ses kaydı derseniz onu taklit etmek de çocuk oyuncağı. Herşey belirsizleşti çocuklar... Namuslu insanlara iftira atmak hiç bu kadar kolay olmamıştı. Heisenberg'in belirsizliği de üç aşağı beş yukarı budur işte, Bakınız Albert Einstein bile. "Bu insanlar mâsumdur ulen!" diyor. Kafadan atmıyorum, bakınız aynen okuyorum: "Heisenberg'in belirsizlik kuramı ile Einstein'ın özel görelilik kuramını birleştirip, herhangi bir hacimdeki boş uzayı dikkatle izlerseniz, o boşlukta ne kadar enerji olduğunu bilemezsiniz. Bunu bilmeyen yalnız siz değilsiniz. Doğa da bilemez. Bu doğanın bilinmezlik yasasıdır." Neymiş demek ki arkadaşlar?

-Bunların hepsi iftiraymış öörtmeniim!

-Aferin keratalar; hepinize benden ıslak ıslak on numara!

Reception!

Evvela "Reception" kelimesiyle işe başlayalım; Latince'den diğer Batı dillerine geçtikten sonra Türkçemize bağdaş kurup oturan bu lâfzın birbirine yakın ve uzak pek çok anlamı var: Karşılama, kabul töreni, misafir kabulü, bekleme vesaire.

Bu yazıda reception, "danışma, kabul ve sevk etme"den ziyade misafir karşılama ve ağırlama gibi bir mânâ çerçevesinde kabul görecektir diyebiliriz.

Peşinen belirtmeliyim ki; Türkiye Cumhuri-yeti'nin Cumhurbaşkanı'ndan zâta yazılı bir davetiye almak, insanın moralini güçlendiriyor; bu safhada, "Benim Cumhurbaşkanı'mızla şahsî tanışıklığım yoktur, acaba beni nereden hatırladı da davet etme lüzumu hissetti?" gibisinden zihne karışıklık verici tesirlerden uzak kalmak ve meseleyi fazla didiklememek gerekiyor. Böyle bir davetiye alınca yapılacak en iyi şey, "Vardır koca Reisicumhurluk katının bir bildiği elbette." diyerek hazırlığa geçmek olacaktır.

Ben de öyle yaptım. Bir ay öncesinden davetiye elime ulaşınca tanıdık-bildiklerden "Orası nasıl bir yerdir, nasıl gidilir, nasıl gelinir; hop deyince kalkıp savuşmak mümkün müdür?" gibi âcil suallerin istifsârından sonra mesele tez elden "Resepsiyonda ne giyilir?" meselesine intikal etti. Neyse ki Sayın Cumhurbaşkanı'mız biz davetliler için ayrıca frak, jaketatay, smokin gibi hususi bir masraf ve ızdırap kapısı aralamak niyetinde değildi; siyah bir takım elbise kâfi gelecekti.

Bir rahatladım bir rahatladım; renk algılama kabiliyetime her zaman güvenmişimdir ve bu duygunun verdiği özgüven hissiyle, "Var bir takım siyah elbisem; ütületir giyerim." diye hesapladımdı. Yanlış faraziyenin tez zamanda direkten döneceğini hesap etmemişim ama! Hanım, "Oh, siyah elbisemi giyerim." cümlesini duyunca, "Bu adam, o kadar adama her şey hakkında bir sürü şey bildiği izlenimini nasıl verebiliyor şaşırıyorum." dercesine küçümseyici bir bakış atfettikten sonra yüzümdeki hayret ifâdesini görünce şöyle bir cevap verme lütfunda bulundu:

- Siyah değil o bir kere, dikkatini çekerim: Lâcivert!

"Yahu nasıl lâcivert, bal gibi siyah; üstelik kömür gibi simsiyah." diye haklılığımı isbat etmeye çalışmaktansa gardıroba gidip elbiseyi getirmeyi tercih ettim ve dedim ki, "Bu elbisede bana lâcivert bir şey göster; cehâletimi kabul edeyim".

İnanmayacaksınız ama gösterdi ve neticede ben elbisenin lacivert olduğunu kabul etmek zorunda kaldım. Mikroskop kadar güçlü büyütücü camlarla bakılınca kumaşın dokusunda çoook koyu laciverdi andırır birtakım ipliklerin mevcudiyetini reddetmiyorum ama insanları, şahsen iddialı oldukları konularda yanlış düşündüklerine iknâ etmenin ne kadar tehlikeli bir

şey olduğunu bildiğimden konuyu kısa kestim. En kısa zamanda -bu defa gerçekten siyah- bir takım elbise edinmek zarureti apaçıktı.

- Elbiseyle iş bitmez, dedi, "pabuç da gerek".
- Niçin gereksin ki, üç çift siyah pabucum var işte, diye itiraz etmenin de anlamı yoktu. Anlayacağınız bu dâvet daha işin başında hayli külfete yol açacaktı ve netekim öyle de oldu.

Resepsiyonun başlamasına yarım saat kala, Zaman Gazetesi'nin Ankara bürosundaki arkadaşlarla birlikte "Daha tenha olur." gerekçesiyle 5 numaralı kapının önünde idik. Araçlardan inmemize izin verilmeksizin arkasına barkot basılı güvenlik kartlarımız kontrol edildi; elli metrelik bir mesafe için araca yol gösterecek bir resmî araç eşliğinde Köşk'ün kapısına kadar geldik. Dış kapıdan bekleme salonuna gelinceye kadar kaç nazik Köşk görevlisine "hoş bulduk" dediğimi hatırlamıyorum ama çoktu.

Bekleme salonu, mafya patronlarından birinin yakını için düzenlediği düğün merasimleri atmosferini hatırlattı bana; herkes siyah takım elbiseli ve neredeyse % 90 nisbetinde kırmızı kravatlıydı; öyle ki içlerinde beyazdan farklı gömlek giymeye cesaret edenler, o yeknesaklık içinde gözüme üç bacaklı horoz gibi garip görünüyordu. Etrafta bu kadar siyah elbiseli adam olunca ister istemez gerildim çünkü o an sanki her siyah elbiseli adam, koynundaki silahını çekmeye hazır bir ruh hâli içinde gibi göründü bana. Daha sonra o gergin adamların, benim gibi ömründe ilk defa resepsiyon gören tipler olduğunu anlayıp ferahladım.

Elbette hanımlar da vardı ve her zaman oldukları gibi erkeklerden daha şıktılar; Beşiktaşlılar alınmasın ama siyah ve beyaz renk skalasında şık olabilmek ne kadar mümkün olabiliyorsa o kadar şıktılar; bu yargı için hakikaten müteessirim...

Salonun öteki tarafında kimsenin ne çaldığına aldırış etmediği bir piyanistle kemancı hanım duruyordu ve etrafları hayli tenha idi. İzdihamda arada kalmayalım fikriyle arkadaşlara, "Haydi müzisyenlerin olduğu o tenha yere doğru gidelim." teklifinde bulundum; teklifimi garip karşıladılarsa da, "Büyüğümüzdür, kırmayalım." nezaketiyle kabul ettiler. Müzisyen arkadaşların durumu iyi değildi çünkü ne çaldıklarına ve nasıl çaldıklarına kimsenin aldırış ettiği yoktu; oysaki, Batılı çalgılarla da olsa yerli havalar seslendiriyorlardı. Ankara temsilcimiz Mustafa Ünal'a, "Yazıktır yahu, böyle topluluklarda kendi çalıp kendi dinleyen müzisyenlere çok acırım." dedim. Üzülmemem gerekirmiş, çünkü âdet böyleymiş; insanlar buraya müzik dinlemeye değil, birbiriyle konuşmaya, tanışmaya ve kulis yapmaya gelirlermiş. Müzisyenler dekoru tamamlayan bir şey gibi farz edilirmiş. Varlıkları hissedilmeyen ama yoklukları fena halde göze batan bir tamamlayıcı unsur!

Biraz sonra, "Beyefendi geldiler." mırıltıları yoğunlaşınca daracık bekleme salonunda neredeyse birbirinin ayağına basmamak için olanca dikkatini sarf eden bizler bir kapı önüne

alelacele kuyruğa geçmeye başladık. Bu kuyruk, Ankaralıların pek iyi bildiği muntazam, tek sıra halinde ve herkesin yekdiğerinin hukukuna nezaketle riayet ettiği o mürettep kuyruklardan değildi. Kapı önünde ip gibi daralırken geriye doğru aniden genişleyiveren bir huni demek daha doğru olacaktır. Birkaç dakikada bir birkaç santim kımıldamak suretiyle kabulün yapıldığı kapı ağzına geldiğimizde ayaklarımıza kara sular inmek üzereydi ve neredeyse yarım saat olmuştu.

Kapının hemen yanındaki bir protokol görevlisi, misafirleri yüksek sesle tanıtıyor, Cumhurbaşkanı ve eşi de nazik bir tebessümle misafirin elini sıkıyorlardı. Daha önceden yanımızda cep telefonu ve fotoğraf makinesi bulundurmamaklığımız konusunda resmen ikaz edilmiştik ve ben bu yüzden bu tarihî ânın, yani Devlet Başkanı'mızla el sıkışacağımız ânın nasıl olup da tarihî bir belge şeklinde tesbit edileceği konusunda derin endişeler içinde bulunmaktayım. Merak etmeme gerek yokmuş; o dar kapıdan girince onlarca flaşın birden patlamaya başladığını fark edince gurura kapılmadım desem yalan olur. Herhalde şöyle düşünüyorlardı: "İşte nihayet film harcamaya değer nitelikte önemli bir adam salona giriyor!"

Öyle değilmiş; meğer kapıdan giren herkesin fotoğrafını çekmek âdetmiş!

(Bitmedi; devamı haftaya)

Sahi, orduyu kim denetler?

Ordu iyi yönetilmiyor; bu hükmü, TSK'nın bir askerî harekâtı tasarlamak ve yürütmek konusundaki eylemlerine bakarak vermiyoruz; "Ordu iyi yönetilmiyor" hükmünü, son gelişmeler çerçevesinde yönetim biliminin anlam sahası içinde değerlendiriyoruz.

Yakın zamanlardan, (en azından 27 Mayıs'tan, 28 Şubat'tan) bu yana ordu, kendini muhariplik mesleğinin de ötesinde bir siyasi kurum gibi biçimlendirmeye uğraşmasına rağmen derin krizler yaşamaktan kaçınamadı. Toplumsal gelişmeleri önlemek ve yönlendirme amaçlı andıç ve saire türünden belgeler, ordunun bu konularda ehliyetini değil naifliğini, acemiliğini göstermekten başka ne işe yaramıştır ki?

İşin kötü tarafı, ordunun bir idari yapı olarak kendini nasıl yönlendirdiğini anlayıp sorgulayacak, denetleyecek iç mercîlerden mahrum bulunmasıdır. Bu hükme şimdi yakından bakalım:

-Milli Savunma Bakanlığı ile TSK arasındaki ilişkiler, çok sevilen bir askeri tabirle asimetriktir. Garip fakat, MSB, yaşamakta olduğumuz krizde adı en az geçen kurumdur; orduyla hükümet ve meclis arasındaki ilişkiyi sağlayan yarı sivil, yarı askeri bir müsteşarlık görüntüsündedir. MSB, orduyu denetleyemez, sorgulayamaz; görülmüş şey değildir.

-Askeri yargı: İlk bakışta orduya avantaj sağlıyor gibi görünmesine rağmen, fiilen Genelkurmay hiyerarşisi altında çalışması, onu bir denetleyici ve sorgulayıcı yapı olmaktan

çıkarıyor. Pratikte, suç işleyen asker kişileri, genel yargının eline bırakmama misyonunu ifâya yarıyor.

-Yüksek rütbelilerin tayin ve terfilerinde yürütme uzvu kağıt üstünde belirleyici görünmesine rağmen hükümetlerin kezâ, "orduya da hükmetmesi", işitilmiş örneklerden değildir. Yürütme, bizdeki uygulamada askerlerin âmiri sayılmıyor; bilakis askerlerle iyi geçinmek zorunda olan bir heyet gibi görünüyor.

- Meclis: Ordunun yasama gücü tarafından denetlenebileceği en kritik yer, bütçedir. Bizde bütçe görüşmeleri kısaca, "askere selam, bütçeye devam" sloganı ile geçiştirilir. Böylece bütçe, meclisin ordu üzerinde bir denetim kurma aracı olarak anlamsızlaşmıştır; örnekler hep öyle çünkü.
- Basın ve yargı: Ordu, kendi mensuplarının ifadesine göre iki güçten ciddi olarak çekinmektedir: İlki yargı (Muğlalı sendromu), ikincisi basındır. Türkiye'de askeri cuntalar hükümetle, halkla ters düşmeyi göze alır da, bu iki güçle didişmeyi aklından bile geçirmez. Hâlen devam eden krizde yargı ve basının bazı unsurları, ordu içindeki darbe heveslilerini cesaretlendiriyorlar. Dışardan bakınca destek gibi görünen bu yaklaşım, ordu için talihsiz sonuçlar doğuruyor, çünkü zihni dolaşık darbeci takımı, işledikleri suçlara yargı ve basın aracılığı ile meşrûluk kazandırabileceklerini hesap ediyorlar. "Geçmişte oldu; şimdi de tekrarlanır" düşüncesindeler.

Toparlıyoruz: Böylece ordu, Türk devlet sistemi ve anayasal yapı içinde kimse tarafından hikmetinden sual olunamaz, denetlenemez, sorgulanamaz bir hüviyete bürünüyor. Eski dilde bu hâl, "lâyüsel" kavramıyla karşılanırdı, yani "mes'ul olmaz, sorulmaz". Ülkeyi her an Arap ülkelerine satmaya hazır, işbirlikçi ve hain sağcı iktidarlara ve hatta halka (!) karşı ordunun sistem içinde böyle lâyüsel, (hattâ "lâ yüselü amma yef'al") bir güç olarak tasarlanması matah bir tedbir olarak düşünülebilir fakat aynı mekanizma, -işte görüyoruz ki- ordunun kendi hatâlarını görmesini, kendini denetlemesini de engelliyor; bu yapı içinde hukuka saygılı askerle, hukuka aldırış etmeyen asker arasındaki fark kalmıyor nerdeyse. Vaktiyle orduyu sistem içinde sorumsuz hale getirenler, Türkiye'ye büyük kötülük etmişlerdir; halbuki hâlâ büyük adam muamelesi görüyorlar, gariptir!

Bu krizi, askerlerin istifa kurumunu işletmesiyle aşmak en zarif çözüm şekli olurdu fakat geçmişte olup bitenlere bakarak beklemeyi tercih ediyorlar; neyi bekliyorlar acaba?

Farkında mıyız; Türkiye değişiyor

Ortadoğu'da bir şeyler değişiyor; statüko kımıldıyor. Daha önceleri iç savaşlar, isyanlar, harpler, sivil ahaliye mezâlim ve kanlı hükûmet darbeleriyle hatırlanan Ortadoğu bölgesi bugün iyi niyet, işbirliği, ticaret, ortak yatırımlar, enerji hatları ve dostluk anlaşmaları gibi kavramlarla anılmaya başladı. Türkiye açısından bu gelişmelerin ne kadar hayırlı ve bereketli

olduğunu vurgulamaya gerek yok; istikrarın hâkim olduğu Ortadoğu çerçevesinde Türkiye daha güvenle gelişip büyüyecektir.

BİR DEĞİŞİM FIRTINASININ İÇİNDEYİZ

İçeride de çok önemli gelişmelere şahit olmaktayız ve bu gelişmeler hâlen devam ediyor. Geçtiğimiz beş yıl içinde Türkiye kendi meseleleriyle yüzleşecek cesaret ve fırsatı buldu:

Bugünlerde gazetelerin pek üzerinde durmadığı Alevi Çalıştayı çok önemli bir hamledir ve Aleviler, inançlarından ötürü itilip-kakılan, yadırganan, yer yer hakaret ve alaya uğrayan mağdurlar olmaktan kurtularak Cumhuriyet'in eşit yurttaşları arasına girmeye başladılar. Alevilik artık insanların saklamaya gerek gördüğü bir kimlik olmaktan çıktı, resmiyet ve meşruiyet kazandı; çok iyi oldu.

Kezâ yıllardan beri adeta bile bile çözümsüz bırakılan Azınlıklara ait vakıf ve gayrimenkuller meselesinde de basit ama önemli çözümler geliştirildi. Geçenlerde Kayseri'de eskiden kalma bir Ermeni Kilisesi'nin onarılması ve içinde ayin tertip edilmesi bu cümledendi.

Kürt Açılımı diye bilinen hamle ile son yılların en çok baş ağrıtan meselesi hakkında Türkiye, çok önemli bir inisiyatif kazandı ve hamle üstünlüğünü ele geçirdi. Türkiye, kendi meselesini çözme iradesine sahip olduğunu gösterdi. Bugün gelinen nokta, üç ay evveline göre hayli ümit verici sayılır.

Komşumuz Ermenistan'la imzalanan ‘barış anlaşması’ ile Türkiye'nin neredeyse hiç ‘düşman komşu’su kalmadı; buna ilaveten Türkiye, Suriye, Irak'ın Kuzeydeki otonom bölge yönetimi ve İran'la iyi ilişkiler kurmak için samimi gayretler içinde.

Hiç hesaplanmadığı halde, ‘One minute’ krizi bile Türkiye'ye avantaj sağladı; İslâm âleminde Türkiye büyük bir prestije kavuştu.

İsrail ile serinleşen hatta kriz raddelerine gelen ilişkilerimiz ilk defa ABD tarafından belirgin bir ilgisizlikle karşılandı. İsrail'in bu defa ABD tarafından açık himâye görmemesini bazı yorumcular, “Belki de ABD, bundan sonra İsrail'in Ortadoğu'da komşularıyla iyi geçinmesini, kavga etmemesini, mezalime sebep olmamasını anlatmak istiyordur” şeklinde izah ettiler. Irak'tan çekilmeye başladıktan sonra ABD'nin bölgede kalıcı bir barış yerleşmesi adına İsrail'den sempati desteğini çekmesi bile kendi başına önemli bir değişiklik sayılmalı.

Silivri'de kurulu ağır Ceza Mahkemesi'nde görülmekte olan dava, darbeye hazırlık yapan kişilerin, kimlik ve unvanları ne olursa olsun yargı karşısına çıkarılabilmesi bakımından bir ilkti. Askerî vesayetin azaltılması ve sivil idarenin güçlenmesi bakımından bu gelişmenin altını önemle çizmeliyiz.

Genelkurmay Karargâhı’nda hazırlandığına dair kuvvetli belirtiler bulunan belgelerin açıklanmasıyla başlayan süreç, çok daha önemli sonuçlar doğurmaya aday görünüyor; iddialar

doğrulanabilirse Cumhuriyet tarihinde ilk defa Ordu'nun sistem içindeki yeri ve önemini azaltmaya yönelik gelişmelere şahit olabiliriz.

KRİZDE YIKILMADIK;

AB ROTASINI TERK ETMEDİK

Bütün bu gelişmeler, alışılageldik düzen içinde kafa konforunu sarsmamaya itina eden çevreleri huzursuz etti; huzursuz oldular çünkü değişim, eski kalıpları geçersiz kılar ve yeni durumu kavramak için eskiye göre daha çok çaba sarf etmeyi gerektirir. Yukarıdaki meseleler hakkında gösterilen muhalefetin mühimce bir kısmı, statükonun değişmesinden hoşnutsuzluk duyan çevrelerin tepkilerinden oluşuyor fakat yapılan tahliller içinde ciddiye alınması gereken eleştiriler de var; bunların da göz ardı edilmemesi gerekiyor.

Sadece muhalifler değil, aslında hepimiz biraz tedirginiz; hatta son gelişmelerin hep de Türkiye'nin yararına olduğunu düşünenler arasında bile, “Hayırdır inşallah; bu kadar olumlu hadise pek nadiren böyle art arda gelirdi” diyenler var. Etrafımızda ve içerde bir şeyler değişiyor; eski paradigmalar ise yeni durumu izah etmiyor. Siz buna iki faktörü daha ilave ederek tablonun bütününü görmeye çalışabilirsiniz;

Bunlardan ilki, geçen sene bu zamanlarda Türkiye'nin neredeyse tek gündem maddesini teşkil eden global ekonomik krizin, Türkiye'yi beklendiği üzere yakıp kavurmayışıdır. Türk ekonomisinin, böyle fırtınalı bir denizde bile suyun üstünde kalması çok önemliydi.

İkincisi ise muhafazakâr ve İslâmi değerlerden yana tavır koyan hükûmetin Avrupa Birliği'ne tam üyelik mücadelesine kararlılıkla devam etmek iradesi göstermesiydi. Türkiye'nin AB üyeliği sürecinde ısrar etmesi çok anlamlı çünkü bu mücadele süreci, zaten kendi başına Türkiye'nin hukuk devleti olmaya yaklaşmasını ve mesafe kazanmasını sağlıyor.

Kabul etmeliyiz ki hakikaten iç ve dış konjonktür, Türkiye için hiç bu kadar elverişli duruma gelmemişti. Bugüne kadar konjonktür sebebiyle başına gelmeyen kalmamış bir Türkiye'nin bu defa yelkenini değişim rüzgârlarıyla doldurması, statükocu kafaları elbette rahatsız ediyor ve edecektir.

DEĞİŞİM, NELERİ DEĞİŞTİRECEK?

Değişim rüzgarları eninde sonunda Türkiye'de statükoyu değiştirecek. Mevcut anayasanın ilk siyasi fırsatta tarihe karışacağını ve yerini yenisine terk edeceğini görebiliyoruz fakat bunun yanında ‘Askerî vesâyet’ rejimine meşruluk veren unsurlar da ilk değişecekler arasındadır. Askerî vesâyetle birlikte Ordu'nun, devlet sistemi içindeki yeri ve önemi, eskiye göre azalacak, yüksek rütbeli kişilerin doğrudan siyasete müdahale edebildiği dönemler tamamen tarihe karışacaktır. Türkiye'de siyasetin artık daha çok sivil güçler aracılığıyla yürütüleceğini şimdiden varsayabiliriz.

HASSAS DAVRANMAK GEREKEN

NOKTALAR VAR

Bu esnada ordunun ‘Milli Ordu’ modelinden yarı veya tam profesyonel ordu tipine doğru dönüşmesi de mukadder görünüyor. Bu süreç hassastır çünkü sistem içinde ordunun yerini optimize etmekle, Türk ordusunun itibarını düşürmek arasındaki ince tefrik noktası hassasiyetle gözetilmelidir. Demokratikleşme bayraktarları arasında bilerek veya bilmeyerek ‘Antimilitarizm’ kisvesi altında ordu aleyhtarlığı yapan çevreler de bulunuyor ki bunlara fırsat verilmesi, kazanılacak demokratik mesafenin bir anda kaybedilmesine sebep olabilir. Aynı hassasiyeti, kuru gürültüyle Türkçülük, milliyetçilik edebiyatı yapan kişilerin eleştirilmesi esnasında da göstermek gerekiyor. Hamâseti eleştirmekle, Türklük, İslâmlık, vatanperverlik gibi esasen hep temiz kalması gereken hissiyatın karalanması birbirinden hassasiyetle ayırt edilmelidir.

Değişime hazırlananlar için değişimden korkmak gereksiz; şimdi herkes eskiye göre daha çok dersini çalışmak zorundadır.

'Üptük, yoktur çaremiz'

"...10 Kasım sabahı 'terki hayat etmişlerdir'le biten son raporunu hususi dairede bana yazdırırken Dr. Neşet Ömer meslek alışkanlığıyla ne serinkanlı ve ne de telaşsızdı. Saray koridorlarında bir koşuşma oldu. 'Salih Bozok kendini vurdu' sesleri işitildi. 'Mutat zevat'tan Bozok'un 'O ölürse ben de yaşamam' dediğini hep duyuyorduk (...) 'Mutat zevat'tan harakiriye başkaca iltifat eden olmadı.

12 Kasım günü üst üste yığılan kalabalık, önlerindeki hazine dairesi [Dolmabahçe Sarayı kastediliyor] kapısının birdenbire açılması üzerine ani bir sendeleme dalgasının kakışı ile içeri dolarken on bir kişi ezilerek ölmüştü.

Ankara'da sayısız başsağlığı ve kutlama telgraflarıyla mektuplar, dört bir taraftan yağıyor (...) Unutulmayacak bir başkası var: Geldiği yer Amman. Metin şuna yakın: 'Her şeye rağmen ufulü azim ziyadır. İmza: Çerkez Ethem.' Sonunda Yunan ordusuna sığınan, büyük Nutuk'taki anlatımla 'emirberlikten gelen ve esasen daha yüksek bir kabiliyet-i fikriyeye malik bulunmayan asi Ethem'.

Mektuplardan bir tanesini hep anımsayacaktım. Makinede yazılmış. İstanbul'dan geliyor. Şu tümcesi, bence yüzyıllar boyu değerini koruyacak; ilerde belki bir piyes ya da roman yazarına esin kaynağı hizmeti görecek: 'Mani zail oldu, artık teşrik-i mesai edebiliriz.' İmza: Emekli General Ali İhsan Sabis (...) Engel kalmadığı için İnönü ile işbirliği yapabilecekmiş artık.

Akbaba dergisi sahibi ozan Yusuf Ziya Ortaç'ın ise demiri tavında iken dövmek için, Cumhuriyet gazetesinin baş sayfasında, sıcağı sıcağına 'İsmet İnönü' adlı kasidesi çıktı. Aynı

gazetenin 13 Kasım tarihlisinde de başyazar Yunus Nadi, 'Yeni Türkiye'nin ikinci cumhurreisi olan İsmet İnönü'ye ikinci Atatürk demekte tereddüt etmeyiz' kanısını belirtiyordu. (...)

16-19 Kasım arası Dolmabahçe Sarayı'nda bir katafalk üzerinde halkın ziyaretine bırakılan cenazeyi getiren beyaz tren Ankara Garı'na vardı. Mutat zevattan Recep Zühtü Soyak'ın İzmit'e gelinceye kadar trende bulunduğunu; sonra, Ankara'dan alınan bir emir üzerine orada aşağı indirildiğini, aynı trenle gelen kalem arkadaşlarımızdan öğreniyoruz.

Geçici kabir işlevi görecek Etnoğrafya Müzesi'nde biten törenin ardı sıra günlerce 'Kral öldü, yaşasın Kral' havası içinde çalkalanıldı.

Kaleme gelen gidenin, maruzatta, irşatta bulunmak, akıl öğretmek üzere cumhurbaşkanını görmek isteyenlerin sayısı kabarık. Hepsi ilk görüştüğünüzde, bu değişiklikten hiçbir kişisel çıkar beklemeyen hep millet yoluna, vatan uğruna hizmetini sunan iyi niyetliler. Biraz deşince, çoğunun özellikle yasama alanında hizmete can attıkları kolayca seziliyor. Belki birtakım dinsel ödünler koparırım ümidiyle başvuran kendinden geçmişler de tek tük yok değil."

Yukardaki satırlar, Haldun Derin'e ait. Haldun Derin 1933'le 1951 yılları arasında Çankaya Köşkü'nün "Kalem-i mahsus" kısmında şifre ikinci kâtibi olarak göreve başlayıp, daha sonra İnönü'nün Özel Kalem Müdürlüğüne kadar yükselen bir bürokrattır. Hatıraları 1995 Yılında Tarih Vakfı Yurt Yayınları arasında, "Çankaya Özel Kalemi'ni Anımsarken" başlığıyla yayınlandı. Alıntıları, bu kitabın ilk kısmındaki "Kral öldü, yaşasın Kral" başlıklı son faslından aldım (s. 141-144). Aşağıdaki alıntı ise 47. sayfadan:

"Gazi, yabancı devlet temsilcilerinin bulunduğu bir davette Fransa Büyükelçisi'nin kızını öpmüş. Bunun öyküsünü de [Hasan Rıza] Soyak'tan dinlemiştik. Olup bitenin sonradan serinkanlılıkla söz konusu edilişinde, Gazi, kendi kendisiyle hesaplaşma yaparmışçasına, azıcık çıkışır yollu "Üptük, yoktur çaremiz" derken, tatlı Rumeli şivesine bürünen yarı suçlayıcı bir hoşgörü havasını yansıtmakta imiş."

Ruhumuzdaki faşist

Bundan yıllarca önce Dersim harekâtına katılmış yaşlı bir adamla, evlerinin çardaklı avlusunda ayaküstü sohbet etmiş, "Neler oldu, anlatsana" demiştim.

Hâtırımda kalan iki mühim anekdot: "Eşkıyanın köyüne girip arama yaptığımızda" demişti, "Tabii çoktan savuşmuş oluyorlardı; biz de bulgurdan, yağdan, pekmezden ne varsa yiyecek, toza toprağa buluyor, bir daha yenilemez hâle getiriyorduk!"

Dağ başında yoksul bir köylünün evinde yağını, pekmezini, ununu, bulgurunu tahrip ederseniz ne yer o insanlar bir sene boyunca; neyle geçinir?

Bu hafifi; daha ağırı var: "Boş bir çuvala dürter gibi süngülüyorduk." demişti de bunu söylerken gözlerine bakmıştım: Suçluluk, nedâmet, bir cürmün itirafı esnasında duyulan ezikliğe bezer bir hâlet aradım edâsında; hiç oralarda değildi, olmamıştı; "Öyle gerekiyordu, öyle yapıldı" der gibiydi. Haklı mıydı, askerî harekât esnasında emir gereği yapılan şenaat, şahsî sorumluluklar listesinden siliniyor muydu? Beş vakit namazında, mûtekid, Müslüman, mazbut bir adam... Vaktiyle bir futbol karşılaşmasında veya aile düğününde yaşanan sıradan şeyleri anlatır gibi anlatıyordu; onun sorumluluğu yoktu ki; kendini olup bitenlerden tecrîd etmiş, alıp kenara çıkarmıştı. Zihnini ve vicdânını anlattığı şeylerin kanlı hâtırasından böyle bir cam fânus içinde yalıtabilmişti demek ki...

Mağaraların ağzına saman doldurup çakıyorlardı çakmağı; tayyareler vızır vızır tepelerde dolaşıp bomba yağdırıyordu! Onun kabahati yoktu; o emir kuluydu, emri yerine getirmiş, askerliğini -bilmem kaç yıl- aslanlar gibi yapmış, dönüp memleketine gelmiş, evlenip barklanıp çoluğa çocuğa karışmıştı.

Suçlamıyorum, çünkü hepimiz biraz öyleyiz, öyleydik; zihnî bir değişim geçiriyoruz. Rûhumuzdaki faşisti zincirlemeye, sâkinleştirmeye, ağzına biber sürmeye çalışıyoruz; tedavi oluyoruz, yaralarımızı otamaya, ufûnetlerimizden kurtulmaya çalışıyoruz. Ayıba ayıp, günaha günah, cürüme cürüm diyebilmek için o kahrolası rekâketimizi yenmeye çabalıyoruz, dilimiz dönmüyor, çizik plâklar gibi tekleyip duruyoruz, "Ama onlar da isyan etmişlerdi, kılıç çekmişlerdi..."

"Sabıkalı geçmişimizi didikleyip, tarih mahkemesinde yargılamayalım" diyoruz, kabul de, yanlışları "nass" imişçesine savunmak neyin nesi? Tek parti devrinde kaydedilen 20'ye yakın irili ufaklı isyan, Cumhuriyet'in "cumhur"u te'dip ve tenkilinden başka ne mânâya geliyor, nasıl okunur? Böyle şeylere tutunarak muhalefet yapılır mı efendiler, aklınızı peynir ekmekle mi yediniz? Susunuz bâri, bâri susunuz. Bugüne kadar hep öyle yaptık, bâri şimdi yapmayalım da artık tarihimiz olsun.

Ne demek tarihimiz olsun? Yok muydu?

Filozofun biri öyle düşünüyor, "İnsanın tabiatı yoktur, tarihi vardır" diyor. Zulmü alkışlayanların, öldürüp yıkarak hayat bulanların, hakikati inkârı meslek edinenlerin tarihi olamaz, onların ancak tabiatından söz edebiliriz ve tabiattan bahsetmek başkaca kavramlar ve çerçeveler gerektirir; hücre, organizma, uzuv vesaire gibi. Bir sonraki yasama döneminde varlıklarını, "iyiniyetlilerin mağlubiyeti" ihtimâli üzerinde tasavvur edenler bunu yapıyorlar; rûhumuzdaki faşiste, zâlime sesleniyor, tabiatın diliyle ve kelimeleriyle homurdanıyorlar.

Tabiatı, tabii olanı inkâr etmeyiz, ıslaha, imlâya çalışırız. Din, medeniyet, hukuk, muaşeret, diplomasi, ahlâk, nezaket, siyâset; bunlar hep derinliğimizde kımıldanan vahşi tabiatın dâvetine direnmek için söylediğimiz şarkının nağmeleri. Vahşetin çağrısında musiki yok.

"Balinalar şarkı söylüyor ama; karıncalar da koloni halinde yaşıyor" diye itiraz edebilirsiniz elbette; esasen tam da buna benzer bir abes üzerinde yaka-paça vaziyetindeyiz şu an.

Bakalım vahşetin çağrısı mı galebe edecek üzerimizde, yoksa...

CHP'li!

("Resepsiyon" başlıklı yazımızın devamıdır efendim.)

Nihayet o an geldi; bizler de büyük kabul salonunun girişinde ayakta bekleyen Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ve eşi ile tebrikleşmeye hazırlandık.

Hemen önümde Gazetemizin İmtiyaz Sahibi Ali Akbulut Bey'in arkasında sıranın bana gelmesini bekliyordum ki Mustafa Ünal kulağıma eğilerek, "Abi, acele etmeyelim; Ali Bey'den sonra araya bir kişi alalım ki, fotoğraf çekecek arkadaşımızın flaş aküsü kendisini toparlama fırsatı bulabilsin." diye fısıldadı. Ferâsetin bu derecesine hayran olmamak mümkün değildi. Düşününüz, ömrünüzde bir kere Devlet başkanlığının kabul resmine davet ediliyorsunuz ve o ânı tesbit etmek için bekleyen fotoğrafçı arkadaşımız tam da o esnada flaşı ikinci kere çakabilmek için bir süre beklemek zorunda kaldığı için fotoğrafınızı çekemiyor. Ne talihsizlik!

Vaziyet şöyle; sekiz-on metre aralıklarla salona yüksek sehpalar dizilmiş ve üzerinde mumlarla kuruyemiş tabakları konulmuş. Arada sırada elinde tepsi ile gezinen garson arkadaşlar, davetlilere "kanepe" adı verilen küçücük yiyecek şeyler ikram ediyorlar ki, bu kanepe denilen ve kürdanı çatal gibi kullanarak ağıza atılabilen şeylerle kifaf-ı nefs etmek zorunda kalmanızı katiyyen arzu etmem; çünkü bu durumda ya garson arkadaşı ikna ederek elindeki tepsiye tamamen el koymanız ve tenha bir yere çekilerek karnınızı doyurmanız gerekecektir.

Neyse ki durumu önceden soruşturduğumuz ve başımıza geleceği az buçuk tahmin ettiğimiz için tedarikimizi daha önce görmek akıllılığını göstermiştik: Hayır, aklınıza geldiği gibi, siyah kostümümüzün koyun cebine döner dürümü, peynirli sandviç koymak aklımızdan bile geçmedi. Bunun yerine, Resepsiyon arkadaşım Abdülhamit Bilici'yle, gazetenin Ankara bürosunda, hemen karşıdaki dükkândan birer porsiyon köfte-ekmek ısmarlayarak vukuu muhtemel bir mağduriyet haline karşı tedbirimizi almış, akşam öğününü atıştırırken de, "Devletin sağı solu belli olmaz; biz karnımızı doyurup şimdiden tedbir alalım." diyerek aramızda şakalaşmıştık.

Neyse ki öyle yapmışız; önümüzdeki sene resepsiyona davet edilecek tecrübesiz davetlilere şimdiden ihtar eyleriz, "Resepsiyonda nasıl olsa birşeyler atıştırır, nefsimizi körletiriz." diye düşünüyorsanız yanlış hesaptır. Siz yine de devlete ve devletin başkanına güveninizi

muhafaza etmekle birlikte, daha evvelce karnınızı münasip bir yerde doyurmayı ihmâl etmeyiniz efendim.

İyi, güzel; salona girdik fakat ne yapacağız? Bakıyorum, millet elinde birer meyve suyu bardağı ile sağı solu kolaçan ederek, ayaküstü lâflayacak tanıdık arama turları atmakta. Resmini gazetelerde, ekranlarda gördüğümüz âşinâları yavaş yavaş seçmeye başlıyoruz: İşte derviş-nihâd Hâtemi Hoca ve sevgili eşi Kezban Hanımefendi, işte sahnelerimizin bülbül sesli sanatçısı Sibel Can Hanımefendi, ekran dizilerinden tanıdığımız şöhretli sanatçılar, bakanlar, milletvekilleri, gazeteciler, gazeteciler, gazeteciler...

A, aramızda yabancılar da var; her halleriyle ayrı bir coğrafyanın ve iklimin insanları olduklarını belli eden diplomatlar ve eşleri de gezinmekte salonda. Hele birbirinden fiyakalı ve tumturaklı üniformalarıyla yabancı elçiliklerin askerî ataşelerini görmeliydiniz; böyle anlarda insan sivil tarzda telebbüs etmekliğin ne kadar yavan ve sıradan bir giyim şekli olduğunu farkediyor. Bu gibi törenler için tasarlanan jilet gibi ütülü askerî üniformaların şıklığı, siyah takım elbiseleriyle yatılı mektep talebeleri gibi gezinen bizim gibi siviller arasında derhal ve üstelik hasetle farkediliyor. Vakıa bazıları, liselerin bando takımlarını yöneten majör delikanlıların kıyafetlerini andırsa da kıskanmadım desem yalan olur.

"Ne var ne yok, kimler gelmiş, kimler varmış" merakıyla salonu şöyle bir kolaçan ettikten sonra insan ister istemez oturup bir lâhza dinlecek bir iskemle, olmadı bir tabure arıyor fakat ne gezer? Mümkün değil. Sadece salonun uzak köşelerine yerleştirilmiş birkaç kanepe farkedebildim ama orada dinlenmek için sıraya girmek gerekeceğinden çabucak vazgeçtik. İnsan ister istemez, "Koca riyaseticumhur köşkünde misafire verilecek birkaç iskemle yok mudur?" diye düşünüyor fakat kabul etmeliyim ki bu tür beklentiler, doğru dürüst cemiyet hayatını görmemiş, âdâb-ı muaşeretten bîhaber -bencileyin- taşralı yazarlara mahsus bir beklentidir.

Yine de kaydediyorum şuracığa, Cumhurbaşkanı seçilmek şartlarını haiz milyonlarca vatandaştan biri olmaklığım hasebiyle günün birinde devlet kuşu omuzlarıma konduğunda, misafirlerime Cumhuriyet resepsiyonlarında en azından birer iskemle vermeyi taahhüd ediyorum canımdan aziz seçmenlerim benim!

Derken o kalabalık içinde, çöl yeknesaklığını ihlâl eden bir süs bitkisi, alacakaranlıkta yükselen bir mehtabı andırır bir obje farkediyorum. Mustafa Bey'e, "Kimdir bu Mehlika sultan ki, yolunu şaşırıp da buralara düşmüş?" diye sormama kalmıyor, diyor ki: "O Mehlikâ, Şehnaz Hanım'dır, galiba mankendir ve yakın zamanlara kadar kendisi CHP üstkurullarından birinde görevli idi."

"Vay canına!" demekten kendimi alamıyorum; zihnimdeki "CHP'li" imajı aniden yıkılıyor, önyargılarım altüst oluyor. Yıllarca "CHP'li" nâmına Deniz Baykal, Onur Kumbaracıbaşı, Kemal Kılıçdaroğlu, Nurettin Sözen, Önder Sav gibi -takdir edilmelidir ki- hiç de sevimli

olmayan matruş ve sert simâları hatırladıktan sonra Şehnaz Hanım'la CHP'li imajını yanyana getirmek, küçük çapta bir fikri tezelzüle sebep oluyor ki, hayretimiz mâzur görülmelidir.

Ve nihayet dönüş saati yaklaşıyor. Bu defa Cumhurbaşkanı'na teşekkür edip izin istemek üzere evvelkiyle kıyaslanmayacak derecede küçük bir davetli kuyruğuna daha girmemiz gerekiyor. 29 Ekim tarihinde doğduğunu hatırladığım Cumhurbaşkanı'na teşekkür ederken "Doğum gününüz de kutlu olsun sayın Cumhurbaşkanı'm." demeyi de planlıyorum.

Sıra tam bize gelmek üzere, önümüzde bir kişi daha var; fakat o da ne?

Yüzlerini ekranlardan hatırladığım biri sakallı, öteki matruş iki davetli, sanki oradan geçiyorlarmış da, geçmeden Cumhurbaşkanı'na bir "Allahaısmarladık" demek istermiş gibi rahat ve tabii tavırla kuyruğun en ön sırasına geçiveriyorlar. Ağzımız açık kalıyor. Bir an müdahale etmeyi, "Burası dolmuş kuyruğu değil beyefendi; kaldı ki bu hareketiniz dolmuş kuyruğunda bile hoş görülmez, lütfen sıranıza riayet ederek kaynak yapmaktan vazgeçiniz." diye maraza çıkarmayı düşünüyorum fakat Devlet Başkanının önünde basından bazı kişilerin kuyruk sırası için kapışması resmen ve alenen büyük rezillik olacak. Çâresizce durumu kabulleniyor ve Fatih Altaylı ile Murat Bardakçı adlı gazetecilerin, sırada bekleyen diğer insanlara aldırış bile etmeksizin açıkgözlülükle "kaynak" yapmalarını sineye çekiyoruz, fakat o esnada karar veriyorum. Bunu yazacağım.

Aha yazıyorum işte: Ayıp ettiniz Fatih Bey, ayıp ettiniz Murat Bey; bizden izin isteseydiniz elbette anlayış gösterirdik ama sormadınız bile.

Sizi gıyabınızda kınadık; şimdi de yazılı olarak kınıyoruz.

Her neyse; bir Resepsiyon daveti böyle sona erdi. Neyse ki İstanbul'a dönüş uçağında yukarıda sözünü ettiğim kişiler yoktu.

Karar!

...binaenaleyh sanığın her ne kadar, sözü edilen kişi ve kurumları, bazı kamu kurumlarının eleman, ekipman ve yasal otoritesini kötüye kullanmak suretiyle çökertmek, tâbir-i âmiyâne ile işlerini bitirmek için kanunsuz evrak düzenlediği vesaire gibi incir çekirdeğini doldurmayan birtakım tırışka şeylerle itham edildiği tam olarak sübût bulmamış ve bu ithamların ciddi şeylerden olmaktan ziyade cumhuriyet'in çok güvenilir, çok saygıdeğer, çok prestijli kurumlarına iftira atmak, karalamak maksadıyla tertib edildiği istikametinde mahkememizce çok güçlü ve güvenilir bir kanaat hâsıl bulunmuş olmasına rağmen yüce mahkememiz yine de bulunduğu iddia edilen suç belgesini ve yan delilleri incelemeye almış, <!--more-->

mütebahhiresine güvenilir ehlivukuf kişiler mârifetiyle yaptırdığı tahkikat neticesinde sözü edilen belgenin bünyesindeki rutubet miktarını ölçtürerek bahsekonu imzada yeterince ıslatıcı

su bileşenine rastlanılmadığı tesbit edilmiş olmakla, mezkur ıslak imzalı belgenin yersen yoğurt içersen ayran kıvamında ve kararında, menşei meşkûk, mes'ulleri gaib, azmettirenleri mübhem, detayları bulanık, muhtevası karanlık bir vesika olduğu istikametinde son derece ciddi bir kanaat kesâfeti hâsıl bulunmuş olduğundan ve icabında her isteyen vatandaşın bir dolmakalem ve yazıcı tedarik edebileceği hususunda bir engel bulunmadığını anlaşıldığından mezkur belgenin otantikliği istikametinde vahim ve şiddetli şüphelerin varlığına kanaat getirmekle ve fakat maznunun imza nümûneleri arasında çelişik örneklere rastlanılması maznunun suiniyetine değil de insanoğlunun muhtelif zaman ve yerlerde değişen hâlet-i rûhiyesine binaen imzâsında muhtelif tebeddülâta rastlanmasının olağanlığına dair kara Avrupası hukukunda geliştirilen içtihadı nazar-ı itibare almak suretiyle maznunun, atılı cürmü işleyip işlemediği meselesinin değil bizzat bizim mahkememiz, dünyanın hiçbir babayiğit mahkeme heyetince isbatının mümkün olamayacağına ekseriyyet-i ârâ ile hükmolunarak meselenin esasına geçilerek sanığın esasen ilk tevkifi esnasında tam tamına 18 saat, 21 dakika 8 saniye, ikinci tevkifi esnasında ise 43 saat, 34 dakika ve 25 saniye mevkuf kalmak suretiyle cem'an 61 saat, 55 dakika ve 33 saniye tutuklu kaldığı, savcının raporundan anlaşıldığı için maznun hakkında her ne kadar deliller pek bir şeye benzemiyorsa da her ihtimâle karşı bir mikdar ceza tesisinde lâzım geldiği eşe dosta karşı izah zımnında lüzumlu göründüğü vechile sanığa, evrak tanziminden değil ama ilk duruşmasında mahkeme huzuruna kravatsız çıkması gözönüne alındığında cem'an 48 saatlik ufacık bir hapis cezası verilmesi münasip görülerek mahkûmun zaten tutukevinde kaldığı sürelerin infazı, yüce ve muazzez heyetimizce hükmolunan ceza ile mahsub edilerek şöyle böyle 13 saat fazla göründüğü için sanığın işbu dakikadan ba'de, sâniye sektirilmeksizin, derhal ve azami saygı gösterilip filarmoni mızıkası ile tahliyesine, ceza zaten infaz edildiği için sanığa atılan suçun ebediyyen, hava, kara, deniz ve jandarma mıntakalarında tamamen yok sayılmasına, takdir edilen cezanın sanığın siciline geçirilmemesine ve buna mukabil fazladan infaz edilen 13 saat için Adalet Bakanlığı bütçesinden, her saniyesine bin yüz milyon Türk Lirası takdir olunmak suretiyle tazminat itâsına ve tazminatın tahliye anına denk getirilmesine ve bu esnada çerden çöpten iddialarla mahkememizi meşgul ettikleri için müddei durumundaki kişi ve kuruluşların alenen te'dip ve ikazına ve bu bâbda maznûnun, kanunda yazılı süre zarfında temyiz hakkının mahfuz bulunduğuna kemâl-i hukuk ve nasfetle karar verildi.

'Kavga'nın karnını yarıp iç organlarına bakalım

İçlerindeki darbe heveskârlarına ve hâlâ bunca olup bitene rağmen ordunun itibarını savunmak, izahı bugünlerde zor, müşkil bir tutum. Kezâ aynı şeyleri savunuyor veya koruyor gibi görüntü vermeye mukabil bir fasıl milliyetçiyle, ulusalcıyla ters düşmek de öyle… Vaktiyle siyasi İslâmcılık davası güdenlerle de yollarımız böyle ayrılmıştı. Başlıca sebep İslâm'ın kendisi değildi ki; edâ idi, tavır idi, duruş idi… Aynı olguya başkaca duruş yerlerinden bakmanın getirdiği yorum farklarıdır bunlar.

KAÇ RADİKAL İSLÂMCIDAN, SIĞIN MUTEDİL MÜSLÜMANA...

Geçenlerde bir İslâm ülkesini ziyaretten dönen bir ahbabı dinlemek fırsatı buldum. Diyor ki: "Biz, kendi ülkemizde başkalarına göre ılıman diye nitelenecek İslâmi ve dinî hassasiyetlerimiz sebebiyle muahezeye uğruyor, yadırganıyor, bazen itilip kakılıyoruz. Ziyaret ettiğimiz yer bir İslâm ülkesi idi ve bir süre sonra fark ettik ki oradaki varlığımız, siyasal İslâmcı radikaller tarafından hemen fark edildi, fena hâlde yadırgandı ve bir süre sonra hakkımızda olumsuz tutum takındıklarını gördük. Ne gariptir ki bu ülkede bizi en iyi anlayan ve bizimle müşterek bir iletişim dili kurmayı başarabilenler, o ülkenin şartlarına göre laik kesim diye isimlendirilen entelektüeller oldu. Laik diye bilinen insanlarda gördüğümüz insani yakınlığı, sert Müslümanlarda bulamadık. İlk bakışta şaşırtıcı, hatta imkânsız gibi görünen bu garâbetin sebebi açık. İnsanların ancak daha sert İslâmcı çizgiye yönelerek birbirlerine üstünlük kurmaya kalkıştığı bir zihin ikliminde mutediller, laik diye adlandırılıyorlar veya kendilerini bu isim altında daha rahat ifade ediyorlar..."

Evrensel olduğunu pekâlâ bildiğimiz İslâm, niçin bazı Müslümanlarla aramızda uhuvvet ve muhabbete medâr olamıyor? Bu sorunun gölgesine Müslümanların bütün başarısızlıklarını aramak veya gizlemek mümkündür.

Fikir, evet mühim fakat üslûp ve karakter; hele hele şahsiyet en az fikrin kendisi kadar hayatî öneme sahip.

MÜŞTEREĞİMİZ İHTİLAFTAN DAHA FAZLA

Düşünüyorum meselâ: Parti lideri kimliğinden sıyrılmış bir Deniz Baykal, mazbut, muhafazakâr dünya görüşüyle, devleti fevkalade ciddiye alan yaklaşımı ve aile hayatına gösterdiği titiz hassasiyetle pekâlâ dostluğundan lezzet alabileceğiniz biri gibi görünmüştür bana. Başka zamanlarda, başka mekânlarda, başka vesilelerle aradaki siyâsi görüş ihtilâfının mesafesi kolayca kapanabilir. Kezâ şimdilerde Silivri'de tutuklu yargılanan veya davaya tutuksuz katılan sanıklarla pek çok hassasiyeti paylaşıyor olmak pek tabii bir durum. Bunca insanın hepsinin birden sorumluluktan uzak, millî hassasiyetlere karşı itinasız, memleketin kötülüğü için her sabah kalktığında "bugün ne fitne düşünsem" diyecek cinsten çok köşeli şahsiyetler olmadığı âşikârdır. Hesaba vurulsa müşterekliklikler, ayrılıklardan fazla çıkar.

Bir şeyler oluyor, ayrışıyoruz; savruluyoruz...

HRANT DİNK'LE VE KATİL ZANLILARIYLA PAYLAŞTIKLARIMIZ

Hrant Dink'in şu memleket hakkında söyleyip yazdıklarına, duyup hissettiklerine ne kadar katılıyor ve anlıyorsak onun katil sanıklarıyla bile pek çoğumuzun bir yere kadar fikrî müştereki var. Hrant Dink için özyurdu Türkiye'de, Anadolu'da, doğum yeri Malatya'da, hatta en kozmopolit şehrimiz durumundaki İstanbul'da yaşamak, hepimizden daha fazla güçlükle boğuşmak gereken çileli bir işti. Ermeni muhacirlerini bağrına basmakta her zaman

hüsnükabul gösteren Batı ülkelerinden herhangi birine göçüvermek onun için aksine, ne kadar kolay bir şeydi. Hrant Dink zor olanı, dar kapıyı seçti. Böyleleri memleketin hakiki “yerlileri”dir; aradaki din farkına bakarak bir hamlede öteleyip görmezden gelmezsiniz. Bölüşecek nice şeyiniz olduğunu fark ettiğinizde iş işten geçmiştir ve öyle oldu. Hrant Dink’in katil sanıklarıyla da hayliden fazla ortak paydaya sahip olduğumuz âşikâr. Birini maktul, ötekini maznun veya mahkûm mevkiine iten sebep nedir peki? Nedir zor olan, o fikri taşımak mıdır; o fikrin ne idüğü hakkında düşünmek, kendince o fikri yargılamaya girişmek midir?

VATAN İÇİN ÖLMEKTEN DAHA ZOR OLAN NEDİR?

Vaktiyle suya sabuna dokunmayan, bizim gibi fikrini bangır bangır haykırmaktan çekinen, üstelik bizi öyle yapmadığımız için eleştiren arkadaşlarımızı renksizlik, ödleklikle suçlayarak köşeye sıkıştırmaya çalışırdık. Bir delikanlının, bir ferd-i vahidin fikir sahibi olması, tek başına mühim, kaçınılmaz derecede mühim bir şey görünüyordu demek ki bize.

Yanılmışız, yanılmışım.

Bir fikre taraftar olmak dünyanın en kolay şeyiymiş; hatta o fikir uğruna icabında canını tehlikeye koymak da öyle. Bazen bu gerçeğin neredeyse kelimelerle bile telaffuz edildiğini duymuşumdur. Değerli hedefler, yüksek idealler uğruna candan geçmenin erdemini ne azaltabilir ki? Esasen böyle şeyleri erdem terazisinin kefelerine koymaktan şunu kabul etmeliyiz; yapıcılık uğruna çalışıp didinmek, hayatı çoğaltmak ve güzelleştirmek de çok değerlidir.

Fikre taraftar olmak değil, hayır... fikri taşımak, fikri temsil etmek, fikrin sorumluluğunu da üstlenmek ve en zoru o fikirle bir şeyleri iyiye doğruya, güzele doğru değiştirmek için cehd içinde olmak. Şucu olmak, bucu olmak ne kolay; o şeylerin ne idüğü hakkında sorumluluk hissetmek ne kadar zor. Galiba, pek çok şeyi paylaşıyor görünen insanları, bir noktadan sonra farklılaşmaya mecbur eden sebep, anafikrin kendisi değil, üslûptaki sertlik ve aşırılık olsa gerektir. Bizzat üslûp, çoğu zaman anafikrin kendisinden ziyade önem ve ağırlık kazanıyor.

KEŞKE İHTİLAFIMIZ “FİKİR” OLSAYDI

Biz öyleyse bugün derin fikir çatlaklarına ve ayrılıklara yaslanan bir kutuplaşma yaşamıyoruz; zâhirde fikir farklılığı gibi görünen şey, üslûp ayrılıklarıdır. Fikrî çatışmanın çok yüksek derecede etkili olduğunu zannettiğimiz 12 Eylül öncesindeki ideolojik kamplaşma döneminde bile sertliğe sebep olan fikir değil, hareket üslûbu idi. Birbirinden öldürecek derecede nefret eden farklı uçlara mensup gençler, 12 Eylül’den sonra sâkin ve ivazsız ortamlarda birbiriyle konuşma fırsatı bulduklarında aslında aynı teknenin hamuru olduklarını şaşırarak fark ettiler. Herkes zulme, adaletsizliğe, yoksulluğa karşıydı; herkes adalet, eşitlik ve kardeşlikten yanaydı ama üslûp farkları yüzünden birbirlerinden nefret ediyorlardı.

Siyasi çekişmeleri bir tarafa bırakalım; insanı insana sevdiren nitelikleri, donanımı değil de, şahsiyeti değil midir?

Teşhiste yanılmayalım; yapılan kamuoyu yoklamalarında açıkça görünüyor ki, farklı partilere oy veren seçmenler arasında esasen mühim ölçüde fikir ayrılığı görünmüyor; meselâ AK Parti ile MHP seçmenleri arasında dünya görüşü bakımından hemen hiç fark yok. CHP'li seçmenin laiklik endişesi dışında bu ortalamadan aynı derecede hissedar olduğuna eminim. Kamuoyu araştırmasına bile gerek yok aslında; birbirimizi tanıyor, biliyoruz.

Hayır- herkesin aynı fikir etrafında toplanmaya mecbur kalacağı bir yeknesaklığı özlemiyorum; öyle olsa "Tek Parti dönemi"ni eleştirmeye yüzümüz olmazdı. Maksadım sadece ihtilâflarımızın iç yapısını göstermek, ne kadar alelade şeylerden dolayı kamplaşmaya kadar varan asabiliklere bürünebildiğimizi hatırlatmaktan ibaret.

Belki de diyorum, aramızda gerçekten önemli fikir ihtilâfları olsaydı; biz daha yumuşak ve medenî bir siyaset iklimi inşâ edebilirdik; sertleşmeyi, benzerlikler ve müştereklikler kışkırtıyor olabilir pekalâ...

Deniz dursun; Kemâl, Onur'uyla gitsin!

Onur Öymen, siyasi kariyeri bakımından ömrünün en zor günlerini geçiriyor. Anasından dünyaya beyaz doğmuş bir "Beyaz Türk"ün, vaktiyle medya infazına uğrayan kader kurbanlarını anlayıp empati yapması için değerli bir fırsattır fakat, fakat "oh olsun" demenin civanmerdlikte yeri yoktur.

Onur Öymen sürç-i lisan filan etmedi, bugüne kadar söylenmesinde mahzur görülmeyen şeyleri, -üstelik grubum beni alkışlar düşüncesiyle- konuştu; grubu Öymen'i alkışladı; hatta Kılıçdaroğlu bile alkışladı Öymen'i. Her şey mûtadı üzereydi; Öymen'i kâküllü Hitler'e benzeten Avrupa mahreçli o poster CHP'nin kimyasını bozdu.

Onur Öymen kendince haklı. "Atatürk'ün Dersim'de yaptıklarını anlatırken bize faşist diyorlar. Ben faşistsem isyanı bastıranlar neydi?" cümlesi ise kendince haklılığın ama hakikat ve tarih karşısında şaşkınlığa düşmenin ifadesidir; devam ediyor: "Benim bir ayaklanmayı Atatürk'ün mücadele yöntemiyle çözülmesini istemem niye Alevileri rahatsız etti, anlamış değilim."

Aslında anlaşılması hiç de zor değil fakat, fikrî birikimini Atatürk döneminde yapılanları dünyanın en doğru, en mâkul, en isabetli şeyi sayan bir zihniyet için anlamak neredeyse imkânsız. O devri sadece "Nutuk"tan okuyup yazılan her şeyi "nass", yazarını ise "hakikatin biricik aktarıcısı" kabul edenler için bu retoriğe aykırı her fikir veya tez zındıklık, irticâ gibi görünecektir. Onur Öymen'in şaşkınlığını anlıyor fakat anlayışla karşılamıyoruz. Bu talihsiz konuşma ve o konuşmanın ikinci kere savunulması için sarf edilen sözler, ülkemizde

Atatürkçülüğün ve Atatürk'ün ne kadar sathî ve yetersiz kavranıldığını göstermesi bakımından çok dikkat çekicidir.

Onur Öymen ve onun gibi düşünen az sayıda anakronik zihniyetlinin dışında bugün kimse, Dersim Harekâtı esnasında ordunun "ölçüsüz şiddet" kullanmış olduğu gerçeğini alkışlamıyor; vicdan sahibi herkes bugün, Öymen'e tepki gösteren Tuncelililerin ve Alevilerin yanında saf tutmayı insâfın emri sayıyor. Kemal Kılıçdaroğlu ise, rüzgârın âniden ve şaşırtıcı bir tarzda yön değiştirmesiyle siyasi oportünizmden örnekler sunarak itibarını korumak derdindedir fakat onun için de "deniz tükenmiş gibi" görünüyor. Mahalli seçimlerden beri, sarf ettiği her lâfın mâlum gazeteci takımı tarafından, "Bir ok attınız Sayın Kılıçdaroğlu, ânında kebab oluverdi" edâsıyla süslenip püslenmesine alışan Kılıçdaroğlu, lüzumundan fazla şişkin özgüven hissiyle bir süre önce Bakan Mehmet Şimşek'in ailesiyle ilgili çirkin bir imâda bulununca hiç alışık olmadığı bir ayıplamalar zinciriyle karşılaşmış ve sendelemişti. Şimdilerde ise Onur Öymen'i konuşması esnasında alkışlamasının vebalini, koyu bir Tuncelilik gösterisine sığınarak telafi etmeye kalkışıyor ama nâfile. Kılıçdaroğlu, belirli bir zaman dilimi içinde medya için hayli elverişli bir yüz olarak kamuoyunda yükseltildi; şimdi iniştedir.

Asıl konuya geleyim: CHP için ciddi ciddi endişeleniyorum. Baykal'ın oturduğu tahtı güçlendirmesi gereken bütün isimler sırayla tökezliyor; ikinci adam seçiminde bu derece meşakkate düşen bir liderin tahtını koruması zor görünüyor, oysa ki Türkiye'nin Sayın Baykal'a çok ihtiyaç duyduğu bir dönemden geçiyoruz. Bunu duyunca belki biraz üzülecek ama söylemek zorundayım; bugün pek çok vatandaşımız, Baykal'ın gösterdiği tavrın zıddına yoğunlaşmak suretiyle meseleler hakkında esaslı bir fikir sahibi olmaktadır. Ee, kabul edelim ki bu da bir hizmettir!

Çekiç ve çivi (*)

7 Ocak 1931 Çarşamba günü, Cumhurbaşkanı Atatürk, Başvekil İnönü, Meclis Başkanı (General) Kâzım Özalp, Dahiliye vekili Şükrü Kaya, Milli Savunma vekili Zekai ve II. Ordu Komutanı Fahrettin Altay, Çankaya Köşkü'nde bir araya gelerek iki hafta önce Menemen'de vukubulan irtica olayını görüştüler.

Fahrettin Altay, kitabında (On Yıl Savaş ve Sonrası, İnsel Yay. 1970, s. 434 vd.), "Bu konuşma bana bir talimat mahiyetinde olduğundan not ettim." diyor. O sayfalardan bazı yerlerini atlayarak aynen aktarıyorum:

Gazi Paşa- (...) Ceza edilemeyen kesif yerler de örfen dağıtılmalıdır, mahkum olanları birer ikişer tecziye etmelidir ... En az kabahatı seyirci kalmış Menemen halkı orayı terketmelidir. Hepsi müttehimdir (...) Şimdiye kadar malum olan siyasi halleri bu meselede alakadar olduklarına delil-i kâfidir. Son Posta, Yarın gibi gazeteler (...) hükümet korkulacak bir şey

değildir fikrini vermiş ve körüklemişlerdir. Onların cesaretini takviye eden avamilden [unsurlardan] bu gazete mesul müdürleri Divanıharbe gelmelidir. Terakkiperverlerin bir kısmı behemahal bu siyaset içindedir. Fethi Bey değildir. Kazım Karabekir Hüradam'da imzasız makaleler yazmaya başladı. Hükümeti düşürmek için bir harekettir (...) bu gazetecilerle de temas etmek ve hiçbir şey yapılmasa bile Divanıharbde sorguya çekmek lazımdır. Ali Seydi'nin babası Nakşibendi şeyhlerindenmiş, Osman Şevket Paşa da oranın müridi imiş... Ona divanıharbde sormak lazım: Şeyhin kimdir, kaç mürit yetiştirdin? Zabitan içinde müritlerin kimlerdir? Bu tarikati ekraze (ecrase; baskı) etmek. Pek çok müritten bahsolunuyor bunların hepsi korkunç olamaz fakat konvenkü [?] olanlar musırrdır herşeyi yaparlar.

İsmet Paşa- Konvenkü olanlara hıyanete alet oldukları ikna ve ihsas etmelidir ki manen itham edilmiş olsunlar. Serbest Fırkanın bunların rüesası [önderleri] ile bir itilaf yaptıkları arayıp çıkarmalıdır. Fransızların neşriyatı, Gazi ve İsmet Paşalar Serbest Fırkayı ezmek için bunu tertip ettiler. Doğru mudur diye soruyorlar, bu bir propagandadır.

Gazi Paşa- Kısa zamanda bu işi bitirmeli, herşey çıkmazsa da zararı yok, ayrı bir safha olur.

Kâzım Paşa- Nakşıbendi teşekkülü siyasidir, bütün isyanlar bunun hareketi ile başlamıştır. Abdülhamit de bundandır. Eski ihtilallerde öne düşen şeyhler hep Nakşibendidir. Bu malumatla Divanıharp isyanı yapan tarikatın siyasi olduğunu tesbit eder ve şeyhleri mevkufen mahkemeye alır. Tarihi ananeler böyledir. (...)

Gazi Paşa- ... Gazetecilik yapanlara hürriyet-i matbuatın böyle olmadığı divanıharpta sorguya çekilmekle anlatılmalıdır.

Şükrü Kaya- Bayburt ihtilâlinde askerimizi kesenler Nakşibendilerdi. 31 Mart vakasında Vahdeti de Nakşi idi.

Kazım Paşa- ... Bozkır isyanını yapanlarda da Nakşıbendiler vardır.

Gazi Paşa- Bunlara müsamaha etmek doğru değildir. Kumandanlar bilmelidir ki bu tarikat yok edilecektir, siyasi tertibat aranacaktır.

Kazım Paşa- Bu tarikat muzır bir yılandır, mahvedilmelidir.

Gazi Paşa- Hiçbir yerde kutup ve kutbülektap bırakılmamalıdır.

İsmet Paşa- Başkumandan'a seferde idam selahiyeti verileceği kanun-ı esasiye girmelidir. Bunda idam cezası meclise aittir.

Gazi Paşa- İdam cezasını meclis tasdik etsin. (Buna karar verildi)

...

Menemen hadisesi 23 Aralık 1930'da oldu; gerek şu esnada tartışılan mevzulara gerekse bir ay sonra başlayacak Menemen müzakerelerine şimdiden katkım olsun istedim.

(*) A. Maslow demiş ki, "Birinin elinde çekiç varsa, karşılaştığı her meseleyi çivi gibi görmeye başlar."

Halil İnalcık Hoca'yla akşam yemeği

İstanbul'u avucunun içi gibi bildiğini söyleyen ve bilenlere hep gıbta ile bakıyorum; eğer İstanbul'u bilmek ve tanımak bir ilimse, ben bu ilmin henüz alfabesinde kekeleyen biriyim demektir.

Efendim tamam, yeni İstanbulluyuz, memleketin acemisiyiz, hatta soranlara "İstanbul'un köylüsüyüz" filan gibi yarı şaka, yarı ciddî cevap veriyoruz ama "Suriçi", "Beyoğlu yakası", "Anadolu tarafı" gibi bazı temel kavramlardan da haberdarız. Evet, ara sıra otomobille bir ilçeden ötekine geçerken yol sapaklarını şaşırıp "bir boy" gittiğimiz, hatta -kimseye söylemeyiniz lütfen- yanlışlıkla kıt'a değiştirdiğimiz bile oluyorsa da o kadarcık kusur kadı kızında da bulunur elbette.

Neyi anlatacaktım; efendim geçen hafta bir davet aldım. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür AŞ kurumu ilgilileri, meşhur tarihçimiz Halil İnalcık Beyefendi'nin 70. ilim yılını kutlamak için bir faaliyet tertip etmiş ve bu çerçevede bazı gazeteci arkadaşlara Hoca'yla birlikte dar kapsamlı bir akşam yemeği vermeyi düşünmüşler; gidilmez mi?

Yalnız serde acemilik var; yola düşmeden evvel davetiyedeki otelin adresini iyice öğrenip internet haritasından adresi kolaçan ederek kendimce bir ulaşım rotası çizmeye karar verdim. Stratejim kısa ve etkiliydi: Kapının önünden bir taksi çevirecek ve "Sür bakalım filanca otele." diyecektim.

Öyle yaptım, taksici o mâlum şeyleri söyledi hemen, "Abi ben bu tarafın şoförüyüm, karşıyı pek bilmem; artık sora sora gideriz". Akşamüstüydü, karşı tarafı iyi bilen bir şoförü bu tarafta, hele bu saatlerde bulmak pek mümkün olmayacağına göre razı olmalıydım. "Yetişin ey yol pirleri!" diye taksiye bindim fakat o ana kadar hesaba katmadığım basit ama kötü bir gerçekle hemen yüz yüze geldim.

Cuma trafiği başlamıştı ve bu saatlerde ana yollara çıkıp bir yerlere gitmeye kalkışmak cinnetten farksızdı. Nitekim köprü girişinde çakılı kalan trafiği görünce taksici homurdanmaya başladı. "Kısa kes!" dedim, "Ne istiyorsun?"

"-Abi sana da yazık, bana da yazık; ver beş lira seni iskeleye bırakayım, motorla gidersin, bana da dua edersin." dedi. Ânında razı oldum. Önce motor, ardından Kabataş'ta yoldan güçbela çevirdiğim bir başka taksi, beni aynı ismi taşıyan ama farklı semtteki otele bıraktı.

Taksicinin vebali yoktu; hata bendeydi... vesaire vesaire...

Yarım saat gecikmeyle yemek salonuna vâsıl olduğumda soğukluk tabir edilen şeyleri masadan kaldırıyorlardı. Eski dostum Nevzat Bayhan ev sahibi sıfatıyla beni Hoca'nın yanına oturtmak nezaketi gösterince elbette çok memnun oldum.

Halil İnalcık Hoca'nın nâmını her Türk gibi ben de duydum; kitaplarını, makalelerini okudum ve zihnimde hep şöyle bir imaj vardı: Sofraya oturduğunda göl gibi kımız içip, dağ gibi kebap yiyen 2 metre uzunluğunda, 120 kilo ağırlığında müheykel bir adam! Aksine halim-selim, nazik bir insan. Yeni model kırçıl sakallı halini görünce onu nedense Amerikalıların ünlü kahramanı Buffalo Bill'e benzetesim geldi. Nezaketle halimi hatırımı sordu; bir miktar tarihe bulaştığımı öğrenince memnun oldu ve böylece hiç ummadığım derecede Hoca ile yakın bir sohbetin içinde buldum kendimi. Diğer gazeteci arkadaşların o an gıbta ile bana bakmakta olduklarını hissetmek güzel duyguydu.

Hoca maşallah yaşlı ve enerjik bir adam; bize bugünlerde yayınlanacak yeni kitabından bahsetti: Hasbahçeler. Bu kitapta, bazı saray şairlerinin Sâkinâmeleri'nden hareketle Osmanlı padişahlarının eğlence hayatına pek öyle bilinmeyen bir ışık düşürmek istediğini söyledi. Diğer yeni çalışmaları ise yoldaymış. İçimden "Maşallah!" demekten kendimi alamadım.

Halil İnalcık Hoca'mızın en şikâyet ettiği konu, Türkiye'de tanınmamak. "İyi ama hocam" diyorum, "Geçenlerde kitap fuarında gördüm; ilmi makaleleri ihtiva eden kitabınız otuz küsürüncü baskı sayılarında. Böyle bir kitap için bu kadar baskı fevkalade bir rakam; Türk okuyucusu sizi tanıyor, seviyor, saygı gösteriyor!"

"Tanınmamak"la neyi kasdettiğini az sonra farkediyorum; basının ilgisizliğinden şikâyetçi,

-Ben, diyor, tam beş ülkede akademilere onur üyesi seçildim, bazılarından fahri doktor unvanı aldım; onlar beni okuyorlar, görüşlerimi tartışıyorlar, yararlanıyorlar fakat oralarda gördüğüm ilgiyi kendi ülkemde görmüyorum...

-Basın çok önemli diyor ve kendini merak ve dikkatle dinleyen genç gazetecilere soruyor: "Bilin bakalım, basın bir ülkede kaçıncı kuvvettir?"

Gençler biraz düşünüp ve herhalde içlerinden "Kara, hava, deniz, jandarma" diye saydıktan sonra "Beşinci kuvvettir hocam." diyorlar.

-Yanlış diyor, "Birinci kuvvettir; basın çok önemli, insanları o işaretliyor; önemlerini o takdir ediyor!"

Sonra başlıyor genç gazetecilere tatlı tatlı fırça çekmeye, "Okumuyorsunuz." diyor, "Bazı temel meselelerde çok cahilsiniz." diyor, "Avrupalıları ve Avrupa'yı çok önemsiyor, yere göğe sığdıramıyorsunuz ama bunlar o kadar da önemli değildir. Biliyor musunuz Papa Benedictus bir Türk düşmanıdır. İstanbul'a gelince niçin ilk önce Patrikhane'yi ziyaret etti sanıyorsunuz. Bu önemli bir jestti." diyor, sonra Papalıkla İstanbul Rum Patrikliği arasında dinî doktrinden kaynaklanan ihtilâfın süratle giderilmesine dikkat çekiyor, Balat'taki

Patrikliğin Ekümeniklik iddiasının basında destek bulmasına şaşırdığını söylüyor. "Dikkat edilmesi lazım, nazik meseledir." mealinde konuşuyor. Bunun üzerine gençlerden biri, "Bu konuyu niçin önemsiyorsunuz; Patriklik ekümenik olsa ne olur, olmasa ne olur; İstanbul'daki Rum nüfusu 1.400 civarında fakat Patrik 2.400 olduğunu söylüyor. Hepsi hepsi 2.400 kişilik cemaati kalmış Rumların." deyince enikonu sinirleniyor.

Araya girmek ihtiyacı duyuyorum; ne de olsa yemekteki genç gazeteci topluluğuna nazaran Halil Hoca'yla onların arasında köprü kuşaktan sayılırım, "Yanlış anlama oldu, öyle demek istemediler." yollu şeyler söylüyorum.

Biliyorum merak edersiniz, "Yemekte neler yediniz; bilmek isteriz." diye düşünürsünüz. Efendim, görgüsüzlük edip sizlere yemek listesini ballandıra ballandıra anlatacak değilim, yalnız "Kabak çiçeği dolması" denilen dolma türüyle ilk defa teşerrüf ettiğimi saklayacak değilim; kezâ sıcak börek parçalarıyla birlikte servis edilen kahve fincanı benzeri bir kabın içindeki açık yeşil renkteki macunun ne işe yaradığını öğrenmek için etrafımdakileri hayli kolaçan ettiğimi ve sonunda o şeyin sarmısaklı, tereli yoğurt olduğunu da itiraf etmem gerekiyor.

Ana yemeği tanıdım ama, galiba İskender kebabı veya ona benzer bir şeydi!

O gecenin bendeki en güçlü hatırası, üst üste değiştirmek zorunda kaldığım taksilerden birinde unuttuğum cep telefonu oldu ama; gitti gider bizim takoz telefon!

İnsanlar ikiye ayrılır

Galatasaray basketbol takımı bir rezalet yaşadı; eskiden başkasının lisansıyla adam oynatmak türünden ucuz sahtekârlıklar, liselerarası futbol müsabakalarında, amatör maçlarda filan yaşanırdı. Yıllar sonra aynı filmi daha fiyakalı salonlarda seyretmek insanı şaşırtıyor.

İşin güzel tarafı şudur: Yöneticiler, sorumlular mırın-kırın etmediler; "Mesele henüz tahkikat safhasındadır, ilgili tarafların ifadeleri alınmadan, yetkili kurullar toplanıp görüşülmeden fikir açıklamamız doğru olmaz" demediler; doğrudan kangrenli uzvu budadılar, sorumluları kovup spor camiasından özür dilediler.

Bir şey daha yapmadılar, "Bu, asırlık kulübümüze karşı kurulmuş bir komplodur; hepsi de onurlu, statü ve mevki sahibi, saygıdeğer insanlardan oluşan yöneticilerimiz, şer güçlerin tezgâhı ile, hattâ ve hattâ karşıdevrimle filan karşı karşıyadır" demediler.

Kimse kalkıp, "yanlış anlaşıldık; olay maksadını aştı" yâvesi karıştırmaya kalkmadı; birileri çıkıp, "GS'ye iftira atıldı; ben bu meselede kulübün avukatlığını üstleniyorum, safları sıkıştıralım arkadaşlar, gedik vermeyelim" diye yangından ganimet kaldırmaya kalkışmadı.

Ortada basit ama pis bir gerçek vardı; adamlar bunu kabul ettiler ve ben bu duruma çok şaşırıyorum artık; çünkü gerçeğin olduğu gibi çarpıtılmadan kabullenilmesi, "biz lazım gelen

cezayı verdik; ayrıca ceza kurullarının verecekleri cezaya da razıyız" denilmesi, beni allak-bullak etti. Federasyon da gereğini yaptı ve cezaları en üst tarifeden kesti.

Diyeceksiniz ki; "Maçta sahte kimlikle oynatılan adam belli; maç görüntüleri, saha komiserine verilen belgeler vesaire suçu sabit hale getiriyor; kabul etmeyip de ne yapacaklardı?"

Çok basit; bu gibi durumlarda hangi kıvırtma yollarına başvurularak kamuoyunun zihni karışıklığa uğratılabileceğinin kitabı yazılıyor bugün Türkiye'de. Meselâ toprağa gömülmüş zırh delici tanksavar silahları bulunuyor, adam kalkıp, "Bir kere silah değil mühimmat, ikincisi dolu değil boş, üçüncüsü basit bir borudan ibaret, ne işe yarar ki" diye "kurum"unu savunabiliyor.

Savunur a; "Yel kayadan ne apara?" deyip geçemiyorsunuz çünkü ardından bir sürü başka adam, "evet, silah değil mühimmat, askerî alan değil park, belge değil kâğıt parçası" diye inkâr korosuna iştirak ediyor. "Onun adı Ergenekon-mergenekon değil bir kere beyler; kendi kafanızdan örgüt uydurmayın" diyorlar. A efendim, insaf buyrunuz, nedir bu çapaçullukların adı; bir isim lütfetseniz de öğrensek? Islağıyla-kurusuyla neredeyse bir Reo dolusu belge uçuşuyor ortalıkta. Toprağı bastonun ucuyla dürtükleseniz silah -pardon boru!- fışkırıyor. "Bombayı tenha bir zamanda patlatmayın arkadaşlar, şöyle iyice kalabalık biriksin öyle şeyapalım operasyonu" diyebilen ve hâlâ kendini vatanperver sayan adamlar var karşımızda...

Vesaire, vesaire... İşte tam da bu sebeplerle GS'nin, "Evet, böyle bir pisliğe bulaşmışız; özür dileriz" demesi başka bir öneme bürünüyor. Değil basketbol şubesi, futbolla birlikte bütün spor kulübü kapatılsa canım acımaz. Bir camia, vaktiyle UEFA kupasını kazandığı için değil, "eğriye eğri" demesini bildiği, becerebildiği için değer kazanır; işte bu, adam gibi kaybetmesini de bilmektir: Maçı, skoru, avantajı kaybederken onuru kurtarmak. Mağlubiyet onursuzluk değildir; gerçeği bile bile görmezden gelmek onursuzluktur.

İdama götürülen Temel'e son sözünü sormuşlar, "Haçan pu pağa bir ders olsun da!" demiş; birilerine ders olacağını doğrusu beklemiyorum.

İnsanlar ikiye ayrılıyor: Hakkı Hak bilip hakka ittiba edenler ve kıvırtanlar...

Dersim İsyanı, Aleviler, Kürtler ve Sabiha Gökçen

Dersim Harekâtı hiç şüphesiz sırf Kürtlere ve Alevilere karşı dinî ve etnik farklılıklarından ötürü yapılmamıştı; devlet, kendisine karşı bir kalkışma gördüğü için Dersim'de ayaklananlara karşı bugünlerde yeniden hatırlamaya ve tartışmaya başladığımız üzere "ölçüsüz şiddet" kullanmıştı.

Cumhuriyet idaresi, 1924 yılında Şeyh Sait Ayaklanması'nı bastırırken de ölçüsüz şiddet kullanmıştı fakat başvurduğu yol, bilebildiği tek yoldu ve özellikle Kürtlere yönelik bir kastı

yoktu; nitekim aynı tavrını ertesi yıl "şapka inkılâbı" esnasında da göstermiş ve bu reformu eleştirmeye kalkışanları da aynı derecede ölçüsüz şiddet kullanarak cezalandırmaya çalışmıştı. Kubilay hadisesi gündeme geldiğinde, meseleyi gerçek suçlularla sınırlandırmak yerine bir kısım tarikat bağlılarını da içine alacak derecede genişletme eğilimi göstermesi de aynı cümledendir.

Cumhuriyet yönetimi Alevilere, Nakşilere, Kürtlere, şapka giymek istemeyenlere, Sünnilere, Şafiilere, liberallere, İttihatçılara, toprak ağalarına, komünistlere, velhasıl bilumum muhaliflere yönelik özel bir nefret beslemiyordu; sadece ve sadece kendi otoritesine karşı bir tehdit hissettiğinde lüzumundan fazla sertleşiyor, canı istediğinde "Kanunsuz ceza olmaz" prensibinin dışına taşıyor, gerek hissettiği zaman özel mahkemeler kurdurup adalet hissini rencide etmek pahasına kendi otoritesini yukarıda tutmak ihtiyacı gösteriyordu.

Bu tavrı desteklemiyoruz, "anlayış"la karşılamak gibi bir niyetimiz de yok fakat "anlaşılması" lazımdır; anlaşılmalı ki başımıza gelenlerin hakiki niteliğini bilip ona göre tavır takınabilelim. Anlamak ile anlayışla karşılamak, birbirinden çok farklı zihnî duruşlardır.

Cumhuriyeti kuranlar ve yönetenler, milleti meydana getiren unsurların birine veya birkaçına özel bir muhabbet veya nefret besliyor değillerdi; bu bakımdan –ironik gibi görünse de- "tarafsız" oldukları pekâlâ ileri sürülebilir. Onların taraf olduğu yegâne şey, kamu otoritesinin ihlâli tesis mevzubahis olduğunda kayıtsız şartsız devletten yana tutum takınmaktı. Cumhuriyet, adı üstünde "halk idaresi" idi fakat cumhuriyetin yöneticileri halkı, kendini yönetecek derecede reşit ve gelişkin kabul etmiyorlar, onu hayli uzun bir süre yönlendirilmeye, biçimlendirilmeye ve eğitilmeye muhtaç bir ortaçağ artığı ahali gibi görüyorlardı.

ALEVİLER VE CHP

Bugün hangi görüşe sahip olursa olsun, hemen herkesin kolaylıkla anladığı ve fark ettiği bu durum, daha düne kadar görmezden geliniyor, "Atatürkçülük yapmak" adına Cumhuriyet'in ve tek parti döneminin kusurları, zaafları görmezden gelinerek çok matah şeylermiş gibi yüceltiliyordu. Hâlâ aynı yerde duranlarımız da eksik değil; fakat Demokratik Açılım meselesi Meclis'te görüşülürken heyecana kapılarak Dersim İsyanı'nda devlet güçlerinin yapıp ettiği şeyleri savunmaya kalkışan CHP Milletvekili Onur Öymen'e karşı bir çığ gibi yükselen tepkiler, "o devrin rûhu"nu anlamaya başlayanların sayısını artırmış gibi görünüyor. Kürt olmayan Aleviler, Alevi olmayan Kürtler, Alevi Kürtlerle birlikte haklı bir tepki gösteriyorlar. Bu gerçek bugün ve henüz su yüzüne çıkmış değildir; 1937'den beri o gerçek oradaydı, biliniyordu, sayıca fazla olmasa da Dersim İsyanı hakkında yazılıp çizilenler ortadadır. Buna mukabil Dersim'de olup bitenleri bir CHP'li vekilin mazur göstermeye kalkışması ile birlikte tepkiler çok farklı bir boyutta tezahür etmeye başladı. CHP'de parti içi

tartışmalar yaşanıyor. Tunceli doğumlu CHP Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu, Onur Öymen'i istifaya davet ediyor.

DERSİM'DEN ATATÜRK SORUMLU

TUTULABİLİR Mİ?

Şimdi meselenin en dikkat çekmesi gereken noktasına eğilelim. 1999 yılında silahlı saldırı sonunda hayatını kaybeden Ahmet Taner Kışlalı, (ataturk.turkforum.net) adlı internet sitesinde hâlen yayında olan "İşte Dersim Gerçeği" başlıklı yazısında [tarihsiz] bahsettiğimiz çelişkiyi şöyle vurguluyor: "Dersim Ayaklanması'nın çok kanlı bir biçimde bastırıldığı doğrudur. Hareketi yöneten komutanın bu nedenle görevden alındığı da bilinmektedir. Ama Dersim Ayaklanması nedeni ile Atatürk'ü ve Kemalizm'i suçlamaya çalışanların öncelikle şu soruyu yanıtlamaları gerekir: 'Suçlamalar doğru ise Tunceli –yani Dersim- niçin yıllar boyu Atatürk'ün partisine oy vermiştir? Türkiye'de Kemalist partiye –ya da bir başka partiye- verilen oyların yüzde 70'leri aştığı bir başka il var mıdır?

İşte Dersim gerçeği!.. Gerisi lâf-ı güzaf."

TUNCELİLERİN SON 20 YILDA DEĞİŞEN

SİYASİ EĞİLİMLERİ HANGİ YÖNDE?

27 Mayıs darbesinden sonra Türkiye'de Alevilerin DP ve sağ eğilimli partilerden ayrışarak sol eğilimli partilere ve özellikle CHP'ye yöneldikleri genel hatları itibariyle biliniyor. Tunceli'de durum, 70'li yılların başında aynen rahmetli Kışlalı'nın söylediği istikamette: 1973 seçimlerinde CHP Tunceli'de yüzde 69, 77'de yüzde 66, 1983'te (Halkçı Parti) yüzde 63,5, 87'de (SHP) yüzde 54,8, 1991'de ise yüzde 59 oranında oy alıyor. Ezici bir üstünlükle Tunceli'de devleti ve devletçi solu temsil eden CHP, HP ve SHP, Tuncelililerden destek görüyor.

Durum 1995 seçimleriyle değişmeye başlıyor; HADEP ve DEHAP unsuru Tunceli'de devreye girince CHP'nin oylarında çok dikkat çekici bir azalma görülüyor; bu duruma göre 1995 yılında CHP yüzde 23'le Tunceli'de hâlâ birinci parti durumunda iken HADEP yüzde 17 ile ikinciliği ele geçiriyor. 1999'da CHP yüzde 18,3'e düşerken bağımsız adaylarla temsil edilen HADEP-DEHAP çizgisi yüzde 20'yi geçiyor. 2002 seçimlerinde eğilim netleşiyor: CHP yüzde 24, DEHAP yüzde 32,5. 2007'de ise kum saati âdeta tersine dönmüş gibidir: CHP yüzde 16, Bağımsızlar (toplamda) yüzde 55. Bu durumda Kışlalı'nın öngörüsü kısmen doğrulanmış oluyor. Tunceli'de seçmenler, eskiden beri süregelen CHP taraftarlığını yavaş yavaş terk ederek bugün DTP çizgisinde siyaset yapan partilere doğru eğilim göstermekteler; bir sonraki seçimde ise CHP'nin Tunceli'de nasıl bir sonuç alacağı şimdiden kestirilemez ama parlak bir netice olmayacağı da tahmin edilebilir.

ZAMANA YENİK DÜŞEN BİR HÜKÜM

Öyle görünüyor ki Onur Öymen'in Dersim İsyanı hakkındaki sözleri, bugüne kadar, sağa karşı sol-sosyal demokrat cepheyi destekleyen Aleviler, Alevi Kürtler ve Tuncelilileri sadece cephe değiştirmeye değil, bir kanaat revizyonu yapmaya da yöneltecektir. Ahmet Taner Kışlalı'nın tahminen 1995 civarında söylediği, "Suçlamalar doğru ise Tunceli –yani Dersim- niçin yıllar boyu Atatürk'ün partisine oy vermiştir?" cümlesi, zamana yenik düşmüş oluyor. Cemevlerinde Hazreti Ali ve Hacıbektaş Veli'yi temsil eden portrelerin yanısıra Atatürk'ün fotoğrafını da aynı büyüklükte asmayı bir cemevi geleneği hâline getiren Alevilerin, tek parti dönemiyle esaslı bir zihnî hesaplaşma içinde girip girmeyeceklerini şimdiden bilemeyiz fakat bazı taşların yerinden oynadığı da gerçektir. Mesela bu meyanda Dersim Harekâtı esnasında kullandığı uçağı ile bölgeyi bombaladığı sık sık vurgulanan Sabiha Gökçen (Bazı kaynaklar tarafından Dersim'in Alevi yetimlerinden biri olduğu ileri sürülür) isminin niçin İstanbul'un ikinci büyük havaalanına konulduğu da tartışma gündemine gelecek gibi görünüyor.

Taşlar kımıldıyor, Türkiye gömlek değiştiriyor. Tek parti romantizminin sorgulanmaya başlaması bunun önemli belirtilerinden biridir zannımca…

Haşlama, kavurma, kuşbaşı...

İki "genel başkan"dan iki beyanat: İlki DTP Genel Başkanı Ahmet Türk'ten; parti konvoyunun İzmir'de saldırıya uğramasından sonra, "Eğer bu şekilde devam ederse sadece İzmir'le kalmaz diğer kentlere de sıçrar.

O zaman üzüntü verir ve zorlayıcı bir durum olur" diyor. Ben akla her gelenin gönülden geçirilmeden doğrudan dile indirilmesini, sadece bazı köşe yazarlarına mahsus bir naiflik zannederdim; meğer öyle değilmiş: "Ama şimdi bunu yaptığınız zaman diğer yerlerde de farklı hassasiyetler olabileceğini, yani orada çalışma yapacak siyasi partilerin de bu sefer farklı durumlarla karşı karşıya kalabileceğini anlamamız gerekiyor" diye üstelemenin ne anlama geliyor bilmeyenimiz var mı?

-Sayın Baykal, Sayın Bahçeli bir yerlere gittiği zaman o konvoyları da bulamayacaklar. Orada daha büyük kaos, gerginlik ortaya çıkacak. Bütün bunların hesaplanması gerekir, diyor Ahmet Türk. O "bir yerler"den nereyi kasdettiği -hâşâ huzurunuzdan- kabak gibi âşikâr. "Siz bize İzmir'de bunu yaparsanız, biz de başka bir yerde size daha âlâsını yaparız" demek değil mi bu?

Tamam, güzel ve mâkul şeyler de söylüyor Ahmet Türk, ama akılda kalacak, hatta paslı mıh gibi zihne çakılı kalacak cümleleri bunlardır. Nedir yani, bizim en genel ve mâkul mânâsıyla "siyaset" kurumundan beklediğimiz, "Siz de elbet bizim mahallemizden geçerseniz gösteririz size gününüzü" meâlinde şeyler söylemek midir?

Öteki genel başkan Hak ve Eşitlik Partisi'nin lideri. Bana göre Ahmet Türk'ün sivri sözleriyle aynı frekansta ama farklı muhtevada ağır lâflar söylüyor ve tabii ilk aklına geleni söylüyor.

Sanki karşısında hitab ettiği insanlar, kışla meydanında taadata çıkmış garnizon eratıdır; haşlama, kavurma, kuşbaşı aklına ne gelirse atıyor öfke tenceresine...

-Şehitlerin gözyaşından bahsederek açılımı savunanlar, kendi çocuklarına 21 gün dövizle askerlik yaptırıyor. Türkiye'de kimi dövizle askerlik yapıyor, kimi çürük alıyor, kimi de kısa dönem askerlik yapıyor. Mevcut askerlik sistemi anayasaya aykırı. Okuyamayan yoksul vatandaşın çocuğu, 15 ay askerlik yaparken bunlarınki 21 gün yapıyor. Bunların hepsini askere alacağız. Hakkari dağlarına göndereceğiz. Onları bizzat ben kendim gidip denetleyeceğim...

Ey siyaset, bu kadarcık mısın; bütün derinliğin, sözün ucu nereye gider tartmadan aklına geleni savurmak mıdır? Emekli generalin Samanyolu ve CHA'yı imâ ederek söylediklerini bir kere daha dinleyiniz:

-Onların Müslümanlıkla, dinle, imanla alakası yok. Varsa yoksa para. O, adı saman mı, sap mı, o televizyonun uzantılarını, bütün saplarını, bütün samanlıklarını, hepsini yakacağız. Saman oldukları için de büyük ateşlere, benzine ihtiyaç yok. Tek kibrit yetecek!

Bazı emekli paşalarımız, beğenmedikleri, burun kıvırdıkları sivillerle aynı hizaya ve düzleme geçip de sepetlerindeki "pamuğu" sergilediklerinde niçin genellikle, "A bu muymuş?" hissine kapılıyoruz? Bizim tek eksiğimiz eli sopalı, otoriter, vurunca ıhtıran, kodumu mu oturtan, çakınca cayır cayır yakıcı dilinin ucunda adamlar mıdır? Çook bunlardan; memleketin her kıraathanesinden birkaç tane çıkar...

Bu iki genel başkana, meşru düzlemde siyaset yaptıkları için müteşekkiriz fakat bir torbanın tersiyle düzü gibi birbirine benzeyen bu celalli üsluplar, bulundukları meşru düzlemin tadını tuzunu kaçırıyor, meşruluklarını tartışılır hale getiriyor.

Şimdiden haberiniz olsun; önümüzdeki zorlu süreçte bu kabil sertleşmelere daha çok şahit olacağız; huzura doğru bir mesafe alınacaksa, bu gibi üsluplara rağmen alınacak. Gülüp geçeceğiz, geçeceğiz çünkü ciddiye alınır tarafı yok böyle lâfların.

Katsayı mağduru gençlere...

Ey Türk gençliği; [şimdi sana böyle hitab etmemden yola çıkarak kendini, bu ülkenin bir tarağın dişleri gibi eşit, muteber, cici, sevimli gençlerinden birisiymiş gibi zannedip hemen iyimserliğe kapılma; bu hitâbeyi sonuna kadar oku!]

Evet gençler, birinci vazifeniz Türk istiklalini, Cumhuriyet'i ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir [ama hemen durumdan vazife çıkarmayacaksınız; bir tarafta asıl, asîl ve bembbeyaz Türk gençleri memleketi muhafaza ve müdafaa ederken sizler, siz meslek liselerinde okuyan çocuklar kahveleri doldurmaya, evinizde koca beklemeye, üçüncü sınıf işlerle haftada 20-30 lira harçlıkla çalışmaya devam edebilirsiniz; unutmayınız ki sizler askerde çavuş bile

olabilmektesiniz ve kendi aranızda eşitsiniz; e, bu kadar eşitlik size çok bile; bkz. Danıştay'ımızın son kararı!]

Bu temel senin en kıymetli hazinendir [kıymetini bil yani!]. İstikbâlde dahi seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek [yani sınıf atlatmaya, daha iyi eğitim görmeye, daha nitelikli işlerde çalışmaya, kendini 1. sınıf vatandaş gibi hissettirmeye kalkışacak] dahili ve harici bedhahların olacaktır [ki bunlara kesinlikle inanma ve aldanma; onlar seni nâhak yere gaza getirip mutsuz eden karşı devrimcilerdir]. Bir gün İstiklâl ve Cumhuriyet'i müdafaa mecburiyetine düşersen [ki işte o günler geldi çattı çocuklar!] vazifeye atılmak için içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şerâitini düşünmeyeceksin [düşünmek zararlıdır çocuk; senin yerine biz zaten düşünürüz nasıl olsa!] Evet, bu imkân ve şerâit [Hüsst, "şeriat"la karıştırmayasınız ha!] çok nâmüsait bir mâhiyette tezâhür edebilir. İstiklâl ve Cumhuriyet'e kasdedecek düşmanlar [yani bu bilumum demokratlar, liberaller, muasır medeniyet seviyesi ile özdeşleşmek isteyen fâsıklar] bütün dünyada emsâli görülmemiş bir galibiyetin [yani tek başına seçim kazanmanın, seçim kazandık diye devlet kurumlarını yönetebileceğini zannedenlerin] mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile [yani tamamen demokratik usullerle, gizli ve genel oy, açık tasnif ve mahkeme denetiminde yürütülen seçimlerle] aziz vatanın bütün kaleleri [kurumları] zaptedilmiş, bütün tersanelere girilmiş [bkz. Tuzla tersanelerindeki özel teşebbüs erbâbı], bütün orduları dağıtılmış [yani mübârek bürokrasi, üniversiteler, bir kısım medya, yargı, hatta bir kısım muazzez barolarımız!] ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şerâitten daha elim ve vahim olmak üzere memleketin dahilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet, hatta hıyânet içinde bulunabilirler [bkz. Hayret; aynen bugünkü vaziyet!] Hatta bu iktidar sahipleri [ki mâlum, anladınız siz onu!] şahsi menfaatlerini, müstevlîlerin siyasi emelleriyle [bkz. BOP, ılımlı İslâm projeleri, yeşil kuşak, Nato, Cento, Sento, Balkan ve Bağdat Paktı, Nabucco boru hattı, Kyoto protokolü vs...] tevhid edebilirler [etmişlerdir netekim!] Millet fakr ü zaruret içinde harab ve bîtab düşmüş olabilir [aynen bugünkü durum, tıpkısının aynısı].

Ey Türk istikbâlinin evlâdı! İşte bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen [Katsayı mağduriyeti vesaire gibi teferruata aldırmadan, çiftini çubuğunu, işporta tezgâhını, çıraklık ettiğin atölyelerdeki takım tezgâhı, trafik lambalarında mendil, keten helva, telefon şarj cihazı satış noktalarını, tüpgaz, su bidonu, lahmacun dağıtmaya yarayan kurye motosikletlerini, meslek liselerinin tahta masalarını ve kaderini güzel güzel benimsemek] kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda [Bu da geçer yahu.., Sabreden derviş..., Anan turp baban şalgam.., Köylüsün sen köylü kal, Halk plajlara hücum etti vatandaş denize giremiyor gibi fatalist ve % 100 yerli özdeyişlerde] mevcuttur.

Milliyetçiliğin ortak bir dili yok!

"Birçok milliyetçilik var ve ortak bir dilleri yok. Bazen iki milliyetçilik anlayışı arasında çatışma, iki düşman ideoloji arasındaki çatışmadan bile daha derin olabilir." diyen Ayvazoğlu ile Ahmet Turan Alkan konuştu. İşte 35 yıllık arkadaş, kalemdaş iki kadim Sivaslı yazarın arefe günü Üsküdar'da milliyetçilik ve muhafazakârlık üzerine yaptıkları koyu sohbetin özeti...

Beşirciğim, kitabının önsözünde "Bu toprakların tarihinden ve kültüründen beslenen bir milliyetçiliği savunuyorum." diyorsun, yani kültür milliyetçiliği; peki kültür milliyetçiliğinin siyasî, toplumsal yansımaları yok mu, nötr ve pasif bir milliyetçilik mi bu?

Herhangi bir siyasî partinin tekelinde olması, milliyetçiliği marjinalleştirir. Benim anladığım manada milliyetçilik, bütün siyasî partilerce benimsenebilecek -daha doğrusu benimsenmesi gereken- bir hassasiyettir. Herhangi bir etnisiteyi öne çıkarmaksızın bu topraklarda yaşayan halkın müşterek tarihini, değerlerini gözetip kollayan, refah ve huzur içinde bir arada yaşamasını hedeflemiş, toplumsal taleplere makul cevaplar veren ve ayakları yere basan bir milliyetçilikten söz ediyorum. Siyasî ideoloji haline getirilen ve ayrıştıran bir milliyetçilikten değil... Eğer milliyetçiliğiniz toplumsal taleplerden kaynaklanmayan soyut bir milliyetçilikse, çıkmaz yollarda kaybolmak mukadderdir. Bence sosyalist bir parti de milliyetçi olabilir, muhafazakâr bir parti de... Esasen bu manada bir milliyetçiliğin fıtrî olduğunu zannediyorum. Millî maçlarda yediden yetmişe herkes Millî Takım'ı destekleyip galibiyetinden sevinç, mağlubiyetinden üzüntü duymuyor mu? Millî Maç'tan sonra herkes Galatasaraylılığına, Fenerbahçeliliğine, Beşiktaşlılığına dönüyor.

Milliyetçilik de çeşit çeşit...

Peki, milliyetçilik ve muhafazakârlık ne zaman iç içeydi, ne zaman ayrışmaya başladı; bu iki kavramı hâlâ birlikte kullanmayı doğru bulur musun?

Türkçülük önce dernekler vasıtasıyla, daha sonra siyasî parti olarak örgütlenip kitlelere açılma ihtiyacı hissedince muhafazakâr değerlere yaklaşma ihtiyacı hissetmiştir. İslâm'a karşı soğuk duran Türkçüler, Türkçülüğün Anadolu'ya açıldıkça İslamî değerlere yaklaştığını bildikleri için savundukları fikrin aslında yaygınlaşmasını istemezlerdi. Meselâ Atsız, 1959 yılında kendi öncülüğünde kurulan ve Anadolu şehirlerinde şubeleri açılan Türkçüler Derneği'nin "ümmetçi ocaklar"a dönüşmesinden çok rahatsızdı. Rahmetli Erol Güngör'ün tesbiti doğrudur: Türkçü liderler kendilerine kitleler bulmuş değillerdir; kitleler kendilerine onların şahsında liderler bulduklarını zannetmişlerdir. Tek Parti devrinin ağır baskısından bunaldığı için bir çıkış yolu arayan kitlelerin bu arayışı ve enerjisi, lider olarak benimsenenler tarafından doğru yöne kanalize edilememiştir. Türkçülerle muhafazakârları birlikte hareket etmeye zorlayan

Tek Parti yönetimi ve komünizm düşmanlığıdır. Parantez içinde söylüyorum: Milliyetçilik ve muhafazakârlık da çeşit çeşittir; bir çırpıda beş-on farklı milliyetçilik ve muhafazakârlık türü sayılabilir. Artık iki kavramı birlikte kullanmak zor; ama kendilerini hâlâ bu kavram ikilisiyle tarif edenlerin küçümsenemeyecek kadar çok olduğunu ve müthiş bir kafa karışıklığı yaşadıklarını zannediyorum.

Türk milliyetçiliği konuşulması en zor konulardan biridir diyorsun, galiba bunun için...

Evet, birçok milliyetçilik var ve ortak bir dilleri yok. Bazen iki milliyetçilik anlayışı arasında çatışma, iki düşman ideoloji arasındaki çatışmadan bile daha derin olabilir.

Hâlâ öyle mi; niçin konuşulamıyor bu mesele ve bu durum hangi muhtemel krizlere yol açıyor?

Hâlâ öyle ve maalesef daha da derinleşti. Bu durum fikir üretilmesini engelleyen bir süreç olarak işliyor ve meseleleri tartışarak değil, kavga ederek çözme eğilimine, dolayısıyla çatışmaya "ivme" kazandırıyor.

Dede Efendi, Selim-i Salis, Sadullah Ağa...

Bizim gençliğimiz millî kimliğin yeniden yoğrulduğu çetin zamanlara denk geldi. Bu süreçte senin tarih ütopyan nedir; meselâ Kürşad'ın yaşadığı çağda yaşamak ister miydin mümkün olsa? Değilse hangi zaman ve nerede?

Nihal Atsız'ın Bozkurtların Ölümü'nü okuduğum yıllarda, yani ilk gençliğimde Kürşad'ın yaşadığı çağda yaşamış olmayı hayal ederdim. O yıllarda hepimiz birer Kürşad değil miydik; ama şimdi o çağlara geri dönme fikri tüylerimi ürpertiyor. Belki şaşıracaksın, yaşadığım çağdan memnunum. Fakat beni zorla zamanda geriye göndermek istiyorsan, muhteşem zafer devirlerini de değil, iki asır öncesini tercih eder, Selim-i Salis'le, Dede Efendi'yle, Şeyh Galib'le, Sadullah Ağa'yla tanışmak, onların İstanbul'unda yaşamak isterdim.

"Bu bir nevi nefis muhasebesi" diyorsun kitabın için; neyin muhasebesi; bu bir hesaplaşma ise kiminle hesaplaşacağız, sadece kendimizle mi, "herkes kendisiyle hesaplaşsın" yaklaşımı yetecek mi sence?

Bence nefis muhasebesi, yeni bir insanın kendi kendisiyle hesaplaşması, aynı zamanda kendi geçmişiyle, yaşadıklarıyla, yaşamak zorunda kaldıklarıyla; yanlış düşünmesine, vakit kaybetmesine sebep olan şartlarla, okuduklarıyla, yazdıklarıyla hesaplaşması demektir.

Akademiyi tercih etsem bu kadar üretemezdim galiba...

Kitaplarını okudukça ve o çalışmaların ardında görünen dikkati, titizliği, emeği ve tahlil gücünü fark ettikçe senin aslında akademisyen olman gerektiğine inanmış, ilim dünyamız, sosyal tarihçiliğimiz namına hayıflanmışımdır; aynı kanaatte misin?

Hayır, akademisyenliği tercih etseydim, ilgi alanlarımı bu kadar genişletemez, bu kadar geniş bir çevreye sahip olamaz, istediğim kadar hür düşünemez, bugünkü kadar 'üretemezdim. Akademisyenliğe hiç özenmedim dersem, inan!

Bursa hakkındaki yazın, Bursa hakkında kaleme alınmış en dikkate değer metinlerin başına geliyor bana göre; eş durumundan bir miktar Bursalı olduğunu biliyorum; keza Sivaslılığın da tartışma götürmez. Ama nerdeyse çeyrek asırdan beri İstanbul'da yaşıyorsun. Peki, nerelisin şimdi; kendini hangi şehirde rahat hissedersin, niçin?

Ben bütün Osmanlı dünyasının İstanbul'da özetlendiğini düşünüyorum; yani İstanbul'da Sivas'ı da, Bursa'yı da, Urfa'yı da, Üsküp'ü de, Şam'ı da yaşadığımı söyleyebilirim. O halde İstanbulluyum! Üç gün uzaklaşsam özlüyorum İstanbul'u.

Osmanlılık kavramı hakkında ne der ne düşünürsün; kültür milliyetçiliğiyle Osmanlılık arasında hangi mesafeler var; genç okuyuculara bu mesafeyi nasıl izah edersin?

Osmanlılığı ben insanlık tarihinde başarıya ulaşmış birkaç "birlikte yaşama" tecrübesinden biri olarak görürüm. Bu bizim tarihî tecrübemizdir ve kim ne derse desin, içeriden ve dışarıdan yapılan bütün müdahalelere rağmen Anadolu'da hâlâ bu tecrübe sayesinde varız ve ayaktayız. Osmanlılığın aynı zamanda büyük bir kültürün adı olduğu, kendimizi tarif ederken hâlâ bu kültüre atıfta bulunduğumuz gerçeği görmezlikten gelinebilir mi? Modern Türkiye kendisini tanıtmak istediği zaman Topkapı Sarayı Müzesi'ne müracaat etmekten başka bir şey yapabiliyor mu? Ben, Türk derken aslında Osmanlı kelimesinin muhtevasını başka bir kelimeyle ifade etmiş oluyorum. Zaten Avrupa'da Osmanlı dünyasına Türkiye denirdi; Türk aynı zamanda "Müslüman" demekti. Kültür milliyetçiliği, başta Osmanlı mirası olmak üzere bütün Türk-İslâm mirasını şifrelerini çözerek temellük etmek, onu hem otantik tezahürleriyle korumak, hem de çağın şartları içinde okuyup yeniden üreterek gelecek nesillere aktarmak çabasıdır.

Yahya Kemal'in, Tanpınar'ın milliyetçilikleri -millî duruş ve tavırları- bugünün gençliğine neler söyler, neler söylemelidir?

Bu, tabii uzun uzun konuşulması gereken bir meseledir. Yahya Kemal'in ve Tanpınar'ın tarihe ve kültüre bakışlarının yaşadıkları çağın şartlarında oluşmuş bir okuma biçimi olduğunu ve bu okumanın muhafazakâr kültürün meydan okuyucu bir rol üstlenmesinde ciddî bir paya sahip olduklarını söylemek isterim. Ancak bu okuma biçiminin -cazibesi dolayısıyla- zaman zaman

yeni yorumların, yeni okumaların önünü tıkadığını bilmekte fayda vardır. Onları birer değer olarak yerli yerine oturtmak, kendi kültürümüzü bugünün şartları içinde yeniden okumak ve yorumlamak zorundayız. Bugünün gençliğine Yahya Kemal ve Tanpınar'ın ne verebileceğine gelince: Kültürümüzün zengin dünyasına girebilmek için bir anahtar, diyebilirim. Açılan kapıdan içeri girdikten sonra onların devşiremediklerini devşirmek için...

Peki ya Peyami ile Topçu?

Biri çok kavgacı, diğeri kavga etmeyi sevmeyen derinlikli iki muhafazakâr fikir adamı... İkisinin de iyi okunması gerektiğini düşünüyorum Ancak fikirlerini değişmez hakikatler gibi tekrarlayıp durmamak şartıyla... Özellikle Peyami Safa'nın fikir adamı kimliğiyle ve edebî mirasıyla değil de, kavgalarıyla, polemikleriyle öne çıkarılarak kullanılmış olması milliyetçi-muhafazakârların en büyük hatalarından biridir.

Ve Kısakürek?

Büyük bir şair, kudretli bir hatip, yaman bir üslûpçu, bir zamanlar kendini yetim hisseden Tek Parti mağduru kitlelerin koruyucu "baba" yerine koydukları karizmatik bir figür... <p align="center">

Erol Güngör yaşasaydı...

Erol Bey yaşasaydı; cevabını vermişsin ama yine de soruyorum?

Kitapta, hatırlarsan, onun bir cümlesini nakletmiştim: "İfadenin berraklığı zihindeki berraklığı belirtir. Kafası karmakarışık olanların ifadeleri de karmakarışıktır; hatıra ile dedikoduyu, zabıt varakası ile tahlili birbirine karıştırırlar." diyordu. Hakikaten, Erol Bey son derece berrak bir zihne sahip olduğu için ifadesi de berraktı. Onun yazdıklarının en belirgin özelliği tercüme kokmaması ve vuzuhtur. Çok iyi yetişmiş bir bilim adamı ve seçkin bir entelektüeldi. Bugün iyice karmaşıklaşan problemleri doğru tespit edebilmek ve doğru çözümlere ulaşabilmek için onunki gibi berrak zihinlere ihtiyacımız var.

Geçenlerde bir yazar, milliyetçi muhafaza-kârların Erol Güngör'den bu yana dişe dokunur bir mütefekkir çıkaramadığını ileri sürdü; bu insafsız bir hüküm mü, yoksa doğruluğunu teslim eder misin?

Bunu söyleyen yazar, ciddî bir okuma faaliyetinin sonunda vardığı kanaati mi, yoksa bir peşin hükmü mü dile getiriyor? Ben en iyi bildiğim konularda bile, literatürü bütünüyle kuşatmak mümkün olmadığı için, genellemelere gitmekten, kesin hükümler vermekten kaçınırım. Ne kadar cesur adammış! Milliyetçiler çıkaramamış da, başkaları çıkarmış mı?

<p align="center">

Ahmet'in anlattığı bayramları kıskanırdım

"Ahmet Turan Alkan İstanbul'a yerleşmeden önce, kendisini ne zaman arasam özencik yapar; mesela "Yarın Soğuk Çermik'e gidiyoruz, filanca sac kebabı yapacak!" yahut karlı havaları ve Sivas'ın çatır ayazlarını ne kadar sevdiğimi bildiği için "Şimdi bir kar yağıyor, bir kar yağıyor! Çayı da demledik!" derdi. Ne bileyim, mutfaktan madımak kokuları geliyordur, yaprak sarması sarılıyordur, erişte açılıyordur vb. Belki de o anda öyle bir şey yoktur, ama ballandıra ballandıra anlatıp beni kıskandırmaktan zevk alırdı. Bir bayram arefesinde yine aramış, evde yaprak sarması yapıldığını söylemişti. Telefonu kapattıktan sonra oturduğum yerde birkaç dakika öylece kaldığımı hatırlıyorum. Marcel Proust'un bir çay fincanında bütün bir geçmişi yakalaması gibi, yaprak sarması imajında önüme birden çocukluğumun Ramazanları ve bayramları açılmış ve oturup o günleri anlattığım "Yaprak Sarması" başlıklı bir deneme yazmıştım."

'Ebe'

Köşe kapmaca diye bir oyun vardı, hatırlar mısınız bilmem; oyuncular genellikle sokak, bahçe gibi bir köşe tutulacak belirli yerleri olan bir mekân seçerler. Ebe -her kimse- ortada durur ve oyuncular ebeye yakalanmadan kendi aralarındaki işaretleşmeye göre köşe değiştirmeye çalışırlar. Hareket ânında ebeye yakalanan oyuncu ebenin yerine geçer.

Türkiye'de daha düne kadar yerinde durduğunu sandığımız kavramlar, kurumlar, olgular, yani köşeler hızla yer değiştiriyor; oyuncuların yer değiştirmeye pek niyeti yok ama zemin hareket edince onlar da huzursuzlanıp kımıldamak zorunda kalıyorlar; ne var ki, uçuruma düşerken yamaçtaki son ağaç köküne yapışanlar gibi kendi köşesine tutunup hareketsizliği tercih edenler de neticede değişmekten kurtulamıyorlar. Trenin hep aynı vagonunda, hep aynı pencerenin önündeki koltukta oturarak sabit kaldığını zanneden yolculara benziyor böyleleri. Tren hareket ederken bir yolcunun içerde "ben hep yerimdeyim; hiç kıpırdamadan duruyorum, değişime ve hareket kanunlarına direniyorum" diyebilmesi ne kadar mümkün?

Sol'un bir kanadı kendini hâlâ 19. yüzyıl Avrupası'nın zihnî ve iktisadi çerçevesi içinde sanıyor; bir diğer kanadı, tek partili yıllara takılıp kalmış. Problem çözmek için sıkı sıkı tutundukları araçlar fersûde, demode; levye ile bilgisayar tamir etmeye kalkışan veya havagazı tüpüne tığla dantel bluz örüp güzelleştirmeye çalışanların kapıldığı, "niçin işe yaramıyor bu meret" öfkesi içindeler. Tek partinin bürokrasiye yaslanan ve devleti halka karşı icabında silahla korumaya kararlı tutumunu savunmak, harddisk üzerinde yağda yumurta pişirmeye kalkışmaktan farksız; komik ve imkânsız çünkü.

Ordu, testi kırılmadan, kurum itibarı yerlere düşmeden yapılan eleştirileri anlamakta ketum davranmayı kararlılık ve kurucu ideolojiye sadakat sayıyor; tenkitleri "ordu düşmanlığı" gibi algılamakta ısrar ediyor; askerî darbe sonralarında mevzuata sokulan uyanık düzenlemelerin gölgesine sığınarak kendini hâlâ rejimin vasîsi rolüne lâyık görüyor. Genelkurmay bildirileri artık kimseyi heyecanlandırmıyor, Ankara'da, "Genelkurmay'ın ışıkları"na dikkat kesilen gazetecilere kimsenin aldırış ettiği yok; değişimi görmüyorlar, "orduyu yücelteyim, gururunu koruyayım" derken tam aksini yapıyorlar. Ordunun nihai safhada babalarının malı olmadığını, bütün milletin kurumu olduğu gerçeğini unutuyorlar.

Yüksek yargının bazı kurulları, aynen ordu gibi kendini icab ettiği zaman yasamanın, yürütmenin önüne geçmekle, görevlerini üstlenmekle yetkili sayıyor; beğenmedikleri uygulamaları iptal, yürütmeyi durdurma gibi kararlarla işlemez hale getirince değişimi durduracaklarını zannediyorlar. Hani bıraksanız, işsizliği, dış borçları bile yüksek yargı kararıyla iptâl edip ülkeyi düze çıkarabileceklerini mi sanıyorlar dersiniz?

Vaktiyle işsizliği kıraathane bolluğuna bağlayıp da "Kahveleri kapatacağız, insanlar da mecburen gidip çalışacak, işsizlik ortadan kalkacak" diye saf saf beyanat veren Gürsel "Aga" da üç aşağı beş yukarı böyle düşünüyordu işte.

Entelektüellerin, gazeteci takımının, akademisyenin zihnî perişanlığı aşağı-yukarı bu minvalde. Ağızlarından "değişimin erdemi" lâfları eksik olmazken durdukları köşede kırk sene, elli sene beklemenin erdemine inanmış insanlar, kendi inisiyatiflerinin dışında zeminin ve zamanın değişmesini anlamıyor, anladıkları zaman da çıkarlarına uygun görmedikleri için suları yokuşa sürüyorlar. İşlerin hiç de zannettikleri istikamette gitmediğini hissedince bu arkadaşların rakip belledikleri kimseleri kolaylıkla vatan satıcısı, hain, gafil, işbirlikçi sanması ne kadar sağlık alâmetidir? Çok kızıyorlar ve hep "ötekilerin" suçlu olduğunu sanıyorlar.

Ya değişecekler, ya da hep "ebe" kalacaklar. Ebe kalmak nasıl bir şey? Ebe kalmak, bütün gerici-tutucu muhitleri temsilen 46'dan bu yana CHP'nin vaziyetidir kısaca!

2009

30 Aralık

Kozmik sırrı ifşa ediyorum! Zaman Gazetesi

28 Aralık

Askerlerin onuru Aksiyon Dergisi

28 Aralık

Klarinet Zaman Gazetesi

27 Aralık

Kulaasma! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

26 Aralık

Demagoji yapıyorum! Zaman Gazetesi

23 Aralık

Çarmıh empatisi! Zaman Gazetesi

21 Aralık

Savunmak veya savunamamak... Zaman Gazetesi

21 Aralık

Özeleştirisi ise işte özeleştiri.. Aksiyon Dergisi

20 Aralık

Şehâdet bir, gazilik iki, istihbarât üç... Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

20 Aralık

Başbuğ istifa! Zaman Gazetesi

16 Aralık

Sessiz sedâsız bir 'açılım' daha: Kıbrıs! Zaman Gazetesi

14 Aralık

Köylülüğün tasfiyesi Türkiye'nin önünü açıyor Aksiyon Dergisi

14 Aralık

Kürt siyasetinde ağalığa son Zaman Gazetesi

13 Aralık

Ben keçeyi sudan çıkardım; darısı size Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

12 Aralık

Sorulası sorular Zaman Gazetesi

09 Aralık

Projektör ve tavşan Zaman Gazetesi

07 Aralık

DTP'nin siyasi misyonu bitti Zaman Gazetesi

06 Aralık

Yeni bir şehir efsanesi ortaya atıyorum! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

05 Aralık

Sabih Bey, görev başına Zaman Gazetesi

02 Aralık

Şu İsviçrelilerde akıl yok Zaman Gazetesi

Şu İsviçrelilerde akıl yok

-Şu minare yasağını biraz incelesek diyorum hocam, ne diyorsunuz?

-İnceleyelim be Çekirge, hatta elimiz değmişken İsviçre'yi de kınayalım istersen; kim bilir nasıl korkarlar?

-Dalga geçiyorsunuz ama AB ülkeleri, hatta Vatikan bile kınıyor İsviçre'yi, "dinî hürriyetlere darbe" diyorlar... Aklı başında İsviçreliler bile, "Korku ve mantıksızlık eseri" diye nitelemişler.

-İyi ama karar referandumla alındı biliyorsun; ahalinin yüzde 57 buçuğunun oyuyla taş gibi demokratik bir karar koydu İsviçre ortaya. Katılım azdı, şuydu, buydu işin bahane kısmı...

-Bu kadar demokrasi de fazla oluyor diyenlere gün doğmuş oluyor yani?

-Şeklen öyle vallahi; İsviçre Anayasası'nın teknik tafsilatını bilmiyorum, mesela dün Başbakan aynı konuya işaret etti, "Temel hak ve hürriyetlere dair esaslar referandum konusu edilemez" dedi; önemli bir noktadır bu. Demokrasinin de kendi içinde sınırlamaları vardır da...

-Yani... Dilinizin altındaki baklayı öğrensek...

-Diyorum ki, minare görünce huysuzlaşan, dinlerine dahledildiğini düşünen veya "genel âdâb ve örfe aykırı" bir fiille karşılaştıklarını düşünen İsviçreliler daha kolay, basit ve sağlam bir yoldan işi kotarabilirlerdi...

-Nasıl olacak o?

-Basit; yargı kararıyla! Bilmiyorum İsviçre'de bizim Sabih Bey'in muadili durumunda birileri yok mudur veya Cenevre Barosu durumdan kendine vazife çıkarıp da, minare meselesini yüksek mahkemelere şikâyet etmeyi akıllarına getirememişler midir? Yazarsın iki satır dava dilekçesi. Koca İsviçre sathındaki topu topu dört minarenin ülkenin milli birlik ve beraberliğine, kamu düzenine, laikliğe, dini alâmetlerin siyasi sembollerle gündelik hayatın içine girmesinin uyandıracağı tehlikeli ve vahim gelişmelere nasıl yol açabileceğini ballandıra ballandıra anlatırsın...

-Eee...

-Yüksek mahkeme üyeleri de cahil-cühelâ değil tabii. Bakarlar rüzgârın hangi cenahtan estiğine, ona göre keserler raconu. "Yasak" dediler miydi bittiii! Öyle referandum için bütçeden para harcamaya bile gerek kalmaz. Anlayacağın, bu İsviçreliler işi bilmiyorlar Çekirge! Kendi kamu düzenlerini dünyanın en iyisi sanıyor, konuyu referanduma götürüp sonra da "elaleme rezil olduk; tüh!" diye hayıflanıyorlar. İnsan biraz diğer ülkelerdeki uygulamalara bakar...

-Değil mi hocam, en azından Türkiye'de yargının nasıl yürütme ve yasama uzvunun yerine geçebildiğini inceler...

-Aferin Çekirge, hadiseyi kavradın! Sonra da derler ki, "Efendim bu bir yargı kararıdır. Yargı kararlarına herkesin saygı duyması gerekir" vesaire vesaire...

-Hocam, meğerse biz cihana hüsn-i misâl olacak çok ileri bir anayasal sistem geliştirmişiz fakat haberimiz yokmuş!

-Elbette şekerim, sağdan soldan af buyrunuz zart-zurt edenlere de dersiniz ki, "Yurtta sulh cihanda sulh" kardeşim; ne demek bu? Ben senin işine karışmıyorum, sen de benim işime karışma demek; nasıl olsa keyfî bir karar söz konusu değil; kapı gibi mahkeme kararı! Efendim? Bizim sistemimiz iyidir iyi...

-İyidir diyorsunuz ama su kaynatmaya başladı biraz?

-Dünyanın en medenî, en cici, en filozofik ülkesinin ahalisi saçmalarken bizim biraz yalpalamamız tabiidir. Neyse ki, yüksek mahkemelerimiz var da siyasetçilerin saçmalıklarını düzeltebiliyorlar. Düşünsene, başörtüsü yasağını, katsayıyı, 367 meselesini "ayarlamasalar" ne olurdu hâlimiz? Yüksek yargımızın kadrini bilelim şekerim!

Sabih Bey, görev başına

Madde bir- Tahminim doğru çıkıyor ve bu beni hiç mutlu etmedi: "Açılımı ancak DTP başarısızlığa uğratır; CHP ve diğer muhalefetin itirazı tayin edici olmaz" demiştim.

DTP, sahici bir siyasi parti olabilmek fırsatını, Öcalan'ın dümen suyunda kalmak uğruna görmezden geliyor. DTP'nin pekâlâ bildiği ama "dikine dikine" kamuoyunu kışkırtmaktan vazgeçmediği bir gerçek var: DTP, açılımın başarılı olmasını istiyorsa kesinlikle Öcalan ve PKK taraftarı, onların temsilcisi görüntüsünü terketmeli, diğerleri gibi Türkiye'nin partisi olmaya gayret etmeli. PKK ve Apo'nun sözcüsü durumundaki DTP'yi kimse ciddiye almaz ve açılıma bağlanan ümitler solup gider. İnşallah DTP içinde şu tarz siyasetin saçmalığını anlayacak birileri vardır. Açılımı destekleyenler, PKK'ya itibarı iade edilsin diye elini taşın altına koymuyor; bilinsin!

Madde iki- Açılım, zaten bıçak sırtında titreşen bir hamle. Siyasi geleceğini açılımın başarısına ve iflasına bağlayan çevrelerin varlığı siyasi iklimimizi sertleştiriyor. İşte Türkiye Günlüğü dergisi, "Açılım; cevap anahtarı mı, soru kâğıdı mı?" konulu dosyasıyla açılıma şüpheyle, en azından tereddüdle bakan çevrelerin görüşlerini, akademik üslup ve ciddiyetle bir araya getirerek önemli bir eksikliği tamamladı. Derginin 99. sayısında Nevzat Kösoğlu, Hasan Celâl Güzel, İhsan Fazlıoğlu, Ali Bulaç, İhsan Peter A. Andrews, Ahmet Taşgetiren, Mehmet Öz gibi fikirde kaliteyi temsil eden isimlerin birbirinden ufuk açıcı ve tartışmaya değer makaleleri yer alıyor. Neyi, niçin tartıştığımızı bilmek bakımından Türkiye Günlüğü'nün bu sayısı, kaçırılmaması, mutlaka okunması gereken bir beyin fırtınası çalışması notları niteliğinde.

Madde üç- Mesele çoktan tavsadı ama tekrarı ihtimâline karşı kaydetmekte fayda var: Başbakan'ın bir köşe yazarını imâ eden eleştirisi berbattı. Ani bir tehevvürün eseri olması temennî olunur; fakat "danışman" marifetiyle gündeme getirilmiş bir polemik icad etme arzusu ise kötü bir fikirdi! Başbakan'ın eleştirdiği yazar da bu duruma bakıp, herhalde "Bir ok attım kebab oldu" diye mutlu olmuştur; halbuki değmezdi.

Madde dört- Danıştay'ın, katsayı adaletsizliğini ortadan kaldıran düzenlemeyi iptal etmesiyle başlayan tartışma sürerken, Genelkurmay'ın da konuyla ilgilendiğine dair haberler tam bir "askeri vesayet" klasiğidir. Genelkurmayımız, eğitim tekniği ile ilgili meselelere sarf-ı mesai edeceğine, Mümtaz'er Türköne'nin dünkü yazısında işaret ettiği üzere "aslî fonksiyonu" yani milli güvenliğimiz üzerine yoğunlaşırsa daha iyi olacak. Kaldı ki ordu, eğitim tekniği ve altyapısıyla ilgilenmesi gereken kurumların sonunda gelir. Sebebi açık, 3 Mart 1924 tarihli Tevhid-i Tedrisat Kanunu, "rûhu" itibariyle bütün eğitim kurumlarının Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olduğunu âmirdir; oysa ki Genelkurmay, askeri liseler, Harp Okulu ve Harp Akademileri dizisiyle Tevhid-i Tedrisat'ın rûhuna aykırı bir eğitim sürecinin yöneticisidir. 430 Sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu, henüz çıkarıldığı tarihte askeri liseleri Müdafaa-yı Milliye nezaretine bağlamakla kendini zaten topuğundan vurmakla mâluldür. Bana göre Sabih Bey'in ve onun sözünden çıkmayan baroların, askeri eğitim kurumlarını tezelden Milli Eğitim'e devretmek yolunda bilumum yüksek mahkemelere müracaatta bulunması sağduyunun ve hukukun gereğidir. Ya zaten fiilen delik-deşik hale gelen Tevhid-i

Tedrisat Kanunu'nu elden geçirip ıslah edeceksiniz ya da Harbiye'yi Milli Eğitim'e bağlayacaksınız, başka mantıklı çıkış yolu çok.

Sabih Bey'i dava dilekçesinin esaslarını kaleme almak için göreve davet ederim.

Yeni bir şehir efsanesi ortaya atıyorum!

Eski zamanlar iyiydi. Hayatın mâkul bir ritmi vardı.

Amerika'da doktora yaptıktan sonra memlekete dönen bir arkadaş, "Orada network diye bir şey icad edilmiş; herifler telefon (dial-up) aracılığı ile bilgisayarları birbirine bağlıyor." dediğinde "Yok daha neler, atıyorsun be!" dedikten sonra çocuğun arkasından dedikodu yapmaya koyulmuş, "Yav, bu Amerika'dan gelenler biraz kafayı bozuyorlar mıdır nedir, adamın iddia ettiği şeye bak; hiç telefon kablosuyla bilgisayarlar birbirine bağlanır mı; akıl var yakın var." diye dalgamızı geçmiştik.

Birkaç yıl sonra o çocuğun dalga geçmediği anlaşıldı; vay canınaydı!

Uzatmayalım, bir sene kadar evvel internet bağlantısını bir şehirden ötekine naklettirdik ve problem başladı. Problem, internet bağlantısının hiç kestirilmeyen zamanlarda gidivermesi ve ancak keyfinin istediği zaman yeniden teşrif etmesiydi.

Evvela, "Olur yahu; burası Türkiye; su kesilir, elektrik kesilir, gaz kesilir, elbette internet de kesilir." diye işi olağan tarafından kabul edecek olduk fakat kesintilerin bizim geleneksel sabır gösterilerimizle tedavi olacak tarafı yoktu.

Meğer bir şikâyet hattı varmış: 444 0 375. Telefonu arıyorsunuz, sizi prezantabl (Türkçesi "civelek" kelimesiyle karşılanabilir diye düşünüyorum) bir hanım sesi karşılıyor ve başlıyor telefon menüsünde nelerin bulunduğunu anlatmaya: Müşteri hizmetleri için 1'i, borç bilgileri için 2'yi, kullanıcı problemleri için 3'ü, işyeri paketleri için 4'ü, (ben ve benim gibi acemi internet kullanıcılarına) teknik destek yardımı dilenmek için 5'i...

Gerisini dinlemiyorum zaten, 5'e basıyorum; bu defa başka bir menü daha çıkıyor. Dinle dinleyebildiğin kadar. En nihayet problemi anlatabileceğimiz bir operatör'e bağlanma sözü alıyoruz. Allah için bu serviste çalışan gençler efendi çocuklar, resmi, terbiyeli bir lisan ile meselenin ne olduğunu anlattırmaya çalışıyorlar. Diyorum ki, "İnternet abonesiyim, fakat bağlantım yok. Ne yapayım?"

- Şunu kontrol ettiniz mi, bunu kontrol ettiniz mi; müşteri bilgilerinizin doğruluğunu teyid etmek için sizi biraz bekleteceğim..." dediği esnada her nedense modemin dört gözü birden ışıldamaya başlıyor,
- Yahu özür dilerim, şimdi bağlantı geldi; problem halledildi. Teşekkür ederim, deyip kapatıyorum.

Ertesi gün yine gidiyor internet. Modemi kapatıp on saniye bekledikten sonra yeniden açıyoruz; bilgisayardaki bağlantı menülerini teftişten geçiriyoruz; çare yok. Sarılıyoruz TTNET şikâyet hattına,

- Ben filanca; internet gitti yine...
- Yaa, öyle mi, müşteri bilgilerinizi teyid etmek için bir süre bekletiyorum sizi...
- İyi ya bekleriz biz de...

Derken bakıyorum, aa, yeniden gelivermiş internet. Modemin dört lambası birden ışıl ışıl yanıyor.

- Yok canım tesadüftür diyoruz. Operatör kardeşimizden özür diliyor, "Yahu acemilik ne kötü şey birader." diye kusuru kendimizde arıyoruz.

Bir ara bizim gençlerden biri diyor ki, "Yahu bunlar acaba bizim bağlantımızı kesip, hizmet veremedikleri abonelere mi sevk ediyorlar bizim bağlantıyı?.."

- Yok daha neler, koca şirket böyle şey yapar mı diye dalga geçiyorum ama içime bir kurt yeniği düşmüyor da değil.

Bahçe sulama sırasında olur böyle şeyler; gelen su miktarı sabittir, bütün bostanlara bölüştürürseniz harıktan akan su adeta damlamaya başlar, kimseyi memnun etmez. Bir kısmını devreden çıkarmak gerekir; sonra sırayla suyu bostan bostan gezdirirsiniz, aynen öyle... E, internet dediğiniz bostan suyu mudur birader?

- Oğlum diyorum, "Bu internet dediğiniz bostan sulama suyu mu; bizim bağlantımızı kesip başka aboneleri beslemek olur mu? Saçma bir fikir!

Biz düzene epey alıştık; internet kesintisi artık, havanın bulutlanması gibi vaka-yi âdiyeden hale geldi.

Günün birinde bizim gençlerden biri, "Yahu" dedi, "Farkında mısınız; ne zaman 444 0 375'i şikâyet için arasak, kesik bağlantılı internet birden açılıveriyor; acaba bunlar numaranın santraline digital talimat verip, şikâyet için arandığında o hattın bağlantısını otomatikman aktif hale getiriyor olmasınlar?.."

- Ha ha ha... diye çocukla yeniden dalgamızı geçiyoruz fakat bu fikrin doğru olup olmadığını bizzat denemem lazım.

Ertesi günü bir başka arıza çıkınca artık dayanamıyorum, operatör gençlerden birisine, "Ben hizmetlerinizden şikâyetçiyim; ya bana modemi ve bağlantıları kontrol edecek birini yollayın,

ücreti neyse vereyim ama bu meseleyi kökten çözelim; aksi takdirde bakınız ben bu konuyu gazetemde yazacağım; bilginiz olsun, size kalleşlik etmiş olmayayım." diyorum

Diyor ki, "Elbette efendim fakat, siz merkezimize uzak bir adresten hizmet alıyorsunuz; biz sizin akış hızınızı 8 megabitten 4'e düşürelim; arıza bundan kaynaklanıyor olabilir."

"Peki" diyorum; 8'den 4'e iniyor bağlantı hızımız fakat problem aynen devam etmekte. Bahane saçma, İstanbul'un göbeğinde "merkeze uzak kalmış" isek dağ başındaki adam nasıl internet hizmeti alacak?

Geçenlerde yine gitti internet. Seyyar telefonu elime alıp modemin başına gittim. Modem'in dört lambası var. Ortadaki ikisi sönükse biliyoruz ki bağlantı yok. Telefonu çeviriyorum, ortadaki gözlerden ilki göz kırpmaya başlıyor. Menülere geçince ikinci de canlanıyor. Operatöre bağlanmaya fırsat kalmadan bağlantı şıkır şıkır işlemeye başlıyor.

-Yok canım tesadüf oldu, diyoruz, "Olmaz öyle şey!"

Ertesi gün yine bağlantı kesiliyor, oğlum kapıyor telefonu, "A, numarayı çevirince bağlantı kuruluverdi." diyor. İki kere daha deniyoruz. Fikir saçma ama sihirli telefonu çevirince bağlantı geliveriyor.

Al sana yeni bir şehir efsânesi! Koca TTNET böyle bir yola tevessül eder mi? Etmez; peki bu bizim çektiğimiz rezillik nedir? Her ay faturaya tam tekmil hizmet vermiş gibi meblağ aksettirmesini biliyorlar ama?

Efendim, bizzat lanse ettiğim bu yeni şehir efsanesinin doğru olup olmadığını bilecek durumda değilim; galip ihtimal böyle bir şey doğru değildir fakat doğruluğu tartışılmaz gerçek şudur: TTNET, bir müşterisi olarak beni memnun etmiyor. Başkalarını bilmem. Vaziyet resmen böyleyken böyle...

Olmayan internetin hızından sual olunmaz. Nokta!

DTP'nin siyasi misyonu bitti

-Hocam, Güneydoğu'da ve bazı büyük şehirlerde sokağa dökülen PKK yandaşları, açılımı destekleyenleri üzdü, kırdı dersem, bana katılır mısınız?

-Elbette; görüntü açık; önceki akşam Doğan grubunun bir televizyonu, "1992'deki Nevruz olayları"nı hatırlatan bir haber yaptı ki manidardı. Haberci takımının meseleye bakışı farklı, onlar "nerde hareket orda haber" mantığını öne koyuyorlar. Vatandaş ekrandaki şiddet gösterilerini görünce şaşırıyor tabii. "Hani açılım vardı, ne oldu?" diye düşünüyor.

-Evet, ben de öyle düşünüyorum; ne oldu?

- Kısaca şöyle: PKK, kendisini destekleyen harici payandaların altından birer birer çekildiğini görüyor; hırçınlaşıyor. Eskisi gibi şiddet kullanarak, dağda eylem politikasını sürdürerek var olabileceklerini sanıyorlar. Onlar için bu en ucuz ve etkili siyaset biçimiydi çünkü.

-Etkili de oldular ama...

-İyi de nereye kadar? Tasfiyeye uğramışlığını fark edenlerin canhıraş hamlesi bu. İmralı'daki adam, yapabileceği son şeyi yapıyor ve çoluk-çocuğu yüzlerinde maskeyle sokaklara salıyor. Hesapları şu: Her Kürt bizi desteklemeye, en azından sesini çıkarmamaya mecbur diye düşünüyorlar. Karşı çıkana dünyayı zindan ederiz diye düşünüyorlar. Eskiden böyleydi ama artık öyle olmadığını gösteren alâmetler var: DTP, anayasanın ruhuna aykırı duruşuna rağmen pratikte bir Kürt partisi olarak kabul görüyor, ciddiye alınıyordu. Bu dönemde DTP'nin, İmralı'dakinin ağzıyla konuşması DTP'nin siyasi fonksiyonunu mahvediyor, tüketti hatta. Herkes şöyle düşünecek şimdi: Apo varken DTP'ye ne hâcet? Ne yazık ki DTP, tarihi zamanın önüne getirdiği fırsatı yanlış kullandı. Sözcüleri provokatif bir ağızla kamuoyunu tahrik ediyorlar, "Bizi kapatsalar bile yine galibiz" fikriyle sorumsuz davranıyorlar.

-Ne olacak peki?

-Olması gereken olacak: Mutedil, aklıbaşında, sivil siyasetten yana Kürtler siyasi sahneye çıkacak, örgütleyecek. Bazıları bu sürecin İmralı'dakini meclise taşıyacağını, hatta Kürtlere bir İstiklal Marşı bestelenebileceğini bile düşünüyorlar; kimisi bunu ümid ediyor, kimi ürküyor. Ben aksi kanaatteyim. Apo ve PKK ve maalesef artık DTP tarzı siyaset tasfiye olacak. Ilımlı Kürtler siyasette o boşluğu kapatacak!

-Bu gösterileri Afganistan pazarlığına bağlayanlar da var; diyorlar ki, "Türkiye Afganistan'a muharip asker yollamayı reddedince, ABD sokak gösterilerine yeşil ışık yaktı, ortalığı karıştırdı".

-Garip! Bu gibi komplo teorilerinin Türkiye'yi küçümseyen, "biz şunun bunun kuklası olmuşuz; hiçbir şeye gücümüz yetmiyor" diye düşündürten bir tarafı var. O kadar basit mi yahu?

-Değil mi?

-Değil tabii ki. Türkiye'de devlet, Cumhuriyet kurulalı beri kendi halkını ciddiye alan, hatırını-hukuku sayan bir tavır takındı; bir millet olabilme şansıdır bu. Bunu başarırsak, yani bir millet, konsolide bir toplum haline gelirsek aynı anda büyük devlet, büyük güç olacağız. Bu yolda çok mesafe alındı; bugün konuştuğumuz şeyleri otuz yıl önce düşünmek bile suçtu nerdeyse. Bu yüzden çoğumuzun zihni konforu darmadağın oldu; tedirgin olduk, şaşırdık, tereddüd ettik ve ediyoruz fakat güne bakıp yılı gözden çıkaracak mıyız? Mesele bu: Erginleşiyoruz. Son iki yıla sığan hadiseleri hatırla; normal zamanlarda Türkiye'de zihni

gelişimin bir asrına karşılık gelecek önemli dönüşümler yaşıyoruz; pek çok şey aynı anda gerçekleştiği için algılaması zor oluyor.

-Enseyi karartmayalım diyorsunuz yani!

-Aynen öyle Çekirge; düne göre daha ilerdeyiz. Yarın daha iyi olacak inşallah; işaretler öyle gösteriyor çünkü.

Projektör ve tavşan

İlginç bir ayrıntı: Maide Sûresi'nin 27 ilâ 31. âyetlerindeki kıssada Habil ile Kabil'in adı yok; bu isimler, büyük ihtimalle Tevrat geleneği aracılığı ile biliniyor. Kur'an'daki ifade şöyle: "Onlara Adem'in iki oğlunun haberini oku."

Niçin aklıma takıldı ki? Hazreti Adem'in iki oğlundan biri ötekini haset sebebiyle öldürmüştü. Haset ve katil; ruhumuzun uğultulu derinliklerinden yükselen vahşi davet işte bu ânın hâtırasını taşıyor. O andan itibaren şiddet, beşeri lisanın bir kelimesi olarak lugatimize girmiş. "Senin 7 askerini pusu kurup öldüreceğim" diye tasarlayan mel'un, aslında basit bir cümle kurmuş oluyor. İki günden beri yüzlerce adam, uzman, kişi bu cümleyi tefsir etmekle meşgul.

Nasıl kurtulacağız şiddetin dilini konuşmaktan? Bir binanın kullanılır hale gelmesi için onlarca kişinin yüzlerce saat emek vermesi gerekiyor; onlarca kişi yüzlerce saat çalışarak etraflı, anlamlı bir cümle kuruyorlar. Sonra birisi o binayı bir köşesinden kibritle tutuşturup yakıyor. Yapıcılara göre yakıcı-yıkıcıların emeği devede kulak mesâbesinde fakat onlar da yapıcıların kurduğu cümleye mânâ iriliği itibariyle denk bir cümle kurmuş oluyorlar, "Al bakalım, senin yaptığını yıktım işte; varla yok aynı mesâbededir işte..."

Müteakip cümleyi kurmak için kültür, ilim-irfan gerekmez, vahşetin uğultulu çağrısına kulak kesilmek kâfi; o cümleyi hepimiz kurabiliriz: "Sen benim yaptığımı yıkarsan, ben de seni..."

Bu hadisenin mânâsı ne? Reşadiye pususunda tetik çekenler, cinayeti duyunca hangi cümleyi kurmamızı hesap ettiler, tahmin etmek zor değil, "Alın başınıza çalın açılım siyâsetinizi, gördünüz işte, olmuyor, olmuyor, olmuyor" diye homurdanacakları hesap etmişler midir meselâ?

Milletçe komplo çözme, dudak okuma, niyet kestirme uzmanı kesildik; sağlık alâmeti değildir tabii. 1970'ten beri terörle yüz-göz olmuşuz da, "terörize olmamayı", yani şiddetin birkaç kelimelik kekeme lisanı karşısında paniğe kapılmamayı, sâkin düşünebilmeyi, öfkeden kaskatı kesilerek intikam hissine yoğunlaşmayı öğrenememişiz. Terörün birkaç kelimelik yıkık-dökük cümlesi, aslında bizi, gözüne projektör sıkılmış tavşan gibi mefluç hale getirmek için kuruluyor.

"Denedik, olmadı işte" diye mızıldanmaya başladılar, "Hadi artık, bölünmeyi de konuşalım" diyor projektör tavşanları; korkularını ter kokusu gibi sirâyet ettiriyorlar ortalığa. Tam da

tetikçilerin dilediği, tahmin ettiği gibi konuşuyor olmasınlar sakın? Böylelerini görünce, katil takımın şiddet diliyle kurduğu iki kelimelik basit ama etkili cümlenin ferâsetine insanın daha çok saygı duyası geliyor, çünkü o basit cümlenin içine paniğe uğramışlardan daha çok akıl yoğunlaştırmayı biliyor katiller. Onlar bir ok atıyor, projektör tavşanları o oku kebap yapıyor; katiller bir ok daha atıyor, bizimkiler onu hemen zerdeli pilava tahvil ediyorlar...

Zor zamanlar geçiriyoruz; canımız acıyor ama dayanmak lâzım. Paniğe kapılır, birbirimizi suçlamaya başlar, kararsızlığa düşer, öfkeden kaskatı kesilirsek, askerlerimizin aşağılık katillerini memnun etmiş oluruz.

Kâğıt üstünde okuyana hakaret ediyormuş gibi görünüyor ama hakikaten sabırlı ve sakin olmak gereken bir berzahın tam ortasındayız. Sinirlerimizi denetleyebilirsek mutlaka galebe edeceğiz.

Sorulası sorular

Reşadiye pususunun öteki ayrıntıları üzerinde duralım: Suikastçi kaatiller, "Dersim eyaletimize bağlı bir birimimiz kendi inisiyatifiyle eylemi gerçekleştirdiler" açıklaması yaptılar.

Genelkurmay sözcüsü de bu bilgiyi dün doğruladı; Korgeneral İ. Hakkı Pekin, çetecilerin 8 ve 9 Aralık günleri telsizle yaptıkları konuşmalardan eylemi yapanların kimliğini tesbit ettiklerini, saldırı emrini Tunceli bölge sorumlusunun verdiğini ve cinayetin 5-6 kişilik bir grup tarafından yapıldığını söyledi. Genelkurmay gibi ciddi bir haber ve operasyon merkezinden çok daha doyurucu ve ikna edici açıklamalar beklemek hakkına sahibiz.

İstihbaratçılar neredeydi meselâ? Bildiğim kadarıyla devletin, bu tür eylemleri önceden haber almak için faaliyette bulunan bir hayli istihbarat kuruluşu var; o bakımdan sormakta haklıyız: Eylemden sonra telsiz konuşmaları dinlenen teröristlerden eylem öncesinde niçin bilgi sahibi olunamamıştır?

Eylem öncesi ne yaptıkları, kim oldukları bilinemeyen ve tahminime göre kendi aralarında eylemle ilgili telsiz konuşması yapacak kadar akılsız olmayan teröristlerin, olaydan sonra olup biteni telsizlerde bülbüller gibi konuşmaya başlamaları ne anlama geliyor; propaganda mı, yanıltma mı, kafa karıştırmak mı? Bir bit yeniği yok mu bu işin içinde?

Velev ki doğru olsun: Reşadiye gibi Tunceli'ye çok uzak bir bölgeye teröristlerin geçmesi, bölgeden eylem desteği temin etmeleri, Reşadiye'de birilerinden, şehid edilen çocukların araçla intikali konusunda haber almaları, cinayetten sonra iz bırakmadan, görüntü vermeden olay yerinden kaçabilmeleri nasıl mümkün olabilmiştir?

Genelkurmay sözcüsünün yıllardan beri tekrarlanagelen, "PKK Tokat'ı Karadeniz'e açılmak için kullanıyor" tesbitinin mânâsı, yeri ve gereği nedir; bu tesbitle bir zaafiyet veya ihmâlin üstü mü örtülmek isteniyor?

Bu hadisede ihmâl var mıdır? Varsa sorumluları kimlerdir, haklarında tahkikat açılmış mıdır? Daha önemlisi, bir daha böyle bir kötü haberle karşılaşmamak için asker veya sivil yetkililerin gereğini yapmakta olduklarından emin olabilir miyiz?

Onur Öymen'in talihsiz sözlerinden sonra kamuoyunda Tunceli'ye karşı olumlu yaklaşımlar yükseldi; pek çok yazar Öymen'le birlikte, Öymen'i önce alkışlayan, sonra tersleyen ama az sonra yeniden sus-pus olan Kılıçdaroğlu'nu eleştirdi, vaktiyle yapılan zulmü kınadı; o acılardan ötürü yüreğimizin bir yanı hâlâ yanıktır. Hal böyleyken suikastçilerin altını çize çize "Dersim eyaletinden" yola çıktıklarını âdeta iftiharla vurgulamaları ne mânâya geliyor?

Ve birkaç tesbit: Açılımın başarısı PKK türevlerinin tasfiyesine, silahın bir siyaset aracı olarak terkine, eski yaraların onarılmasına ve birbirimize güvenle bakabilmemize bağlı. Bunu başarmak için pek az şey yapıyor ama zora getirmek için neredeyse şapkadan tavşan çıkarıyoruz. Dağ başında Mehmetleri pusuya düşürmekle, düzde, "açılım bitti, ooh, ooh" demek arasında üç aşağı beş yukarı fark yok. Açılım, Türkiye Cumhuriyeti devletinin politikası ve uygulamadaki eksiklik bir yana bırakılırsa ana hatlarıyla doğru bir politika; yürüten de bu işle resmen sorumlu durumdaki TC Hükümetidir.

Açılım başarılı olmak zorundadır; geriye dönüşü yok. Lütfen parti hesaplarını sonraya erteleyelim ve Allah aşkına, aklımıza gelen ilk lâfı dilimize indirmeyelim. Bugünlerde herkes, ağzından çıkan sözü kuyumcu terazisinde tartarak sarfetmeli, kırk düşünüp bir söylemeli. Açılımı savunabiliriz, karşı da çıkabiliriz fakat bu vesile ile sonradan tamiri imkânsız sözler, davranışlardan kaçınmak lazım. Özellikle bugünlerde yeni kışkırtmalara ve eylemlere karşı uyanık olunmalı.

Ben keçeyi sudan çıkardım; darısı size

"Yeni bir şehir efsanesi ifşa ediyorum" başlıklı yazı, okuyucularda, "Bir dokun bin âh dinle bu kâse-i fağfurdan" dedirtecek kadar yoğun bir paylaşım hissinin uyanmasına sebep oldu; oysa ki, kendimi peşinen "internet acemisi" yerine koyup icabında dalga geçilmeyi de göze alarak bu konuda başıma gelenleri yazmaya karar vermiştim.

Evet, hâlâ bir internet acemisi olabilirim ama yakındığım konuda meğer hiç de yalnız değilmişim. Gelen mektuplar yeni şehir efsanesinin, efsane değil gerçek olduğunu düşündürtüyordu resmen. İşte o mektuplardan bazı satırlar:

Biz de aynı şeyi yaşadık ... Gülüştük. Sonra başka bir numara çevirdik; mesela işyerimizdeki bir başka numara ile yine aynısı oldu; ama neden bilmem... (Mehmet Hancıoğlu). Bugünkü

yazınızla yaramıza tuz bastınız. Üstelik şehir efsanesi değil gerçeğin ta kendisi. (M.Y.) Efendim iyi günler internetle ilgili yazınızı okudum. Aynı sorun iş yerinde bizim de başımıza gelmekte idi. Teknik servis geldi ve sorunu tesbit edemedi; ancak çözüm olarak internet hızı çok düştüğünde veya internet kesildiğinde telefonla herhangi bir numaranın aranmasını veya internet hattına ait telefonu başka bir telefonla aramamızı söylediler. Sorun istediğimiz gibi çözülmedi ama, söyledikleri yöntem işe yarıyor. Efendim bizim köyde bir emme basma tulumba vardı; suyu kaçınca içine bir iki tas su döker tekrar pompalardık ve su tekrardan akmaya başlardı bu da öyle bişey gibi geliyor. Tabii meselenin daha bilimsel bi açıklaması olabilir. (O. Daşman). Mahmurluğumu atar atmaz gazetedeki yazınızı okudum ve hikâyeniz nedense çok tanıdık geldi. Ben de modemimin lambalarının o mübarek numaraları çevirdiğimde nasıl ışıldadığına şahit olmuşumdur, ama bu duruma mantıklı bir açıklama getiremediğimden insan içinde dillendirmek mümkün olmuyordu. Mevzu bahis efsaneye tüm kalbimle "inanıyor" keyifli pazarlar temenni ediyorum (E. Çelik). Hocam TTnet ile ilgili evde yaşadıklarımızı ve aramızda geçen esprileri anlatsam bu kadar olur. Ama siz bizden biraz daha merkezi bölgeye yakınsınız demek ki bizim 8 megabitten 1'e düşürdüler. Bu kadar olur demeye devam ediyorum, yine netten düştüm. (O sihirli numarayı arayıp nete girdiğimde mesajımı yollıcam, kararlıyım.) (İ. Şahin). Son yazınızı okurken kendi kendime "yahu ben bu durumu bir yerden hatırlıyorum" dedim. Sonradan maziyi bir yokladım ki aynı şey benim de başıma gelmişti, ama bir farkla. Ben telefonun ahizesini kaldırır kaldırmaz önce DSL ardından da İnternet ışığı yanmaya başlıyordu. İnternetim her sorun çıkardığında bu yöntemi kullanmaktan bıkmış bir ara modeme yumruk bile atmıştım. (H. Saka). Merhabalar, sorun konusunda yanlız olmadığınızı ve sesimizi duyurduğunuz için çok teşekkür etmek istiyorum, Allah razı olsun... Fakat merak ettiğim konu TTnet yetkililerinin yazıdan dolayı sizi arayıp aramadıklarını merak ettim; sorunlar bu şekilde devam edecekmi acaba? Kötü hizmet ve yüksek fatura; biz bunları hak etmiyoruz diye düşünüyorum şimdiden çok teşekkürler (Cenk). Gerçekten çok doğru bir tespit yapmışsınız. Bu dediğiniz bir "şehir efsanesi" değil, gerçek. Evimdeki internet kopup duruyor diye iptal ettirdim, sonra eniştem kendine ADSL aldı (alt katta) ve o da kopmaya başladı. Ve biz de sizin bulduğunuz çözümle bağlanıyoruz aylardır. Evet doğru, biz birkaç aydan beridir her gün bu yöntemle bağlanıyoruz, TTnet'i arayınca net geliyor, şaka gibi! (?) Ayın 12'sinde birliğime teslim olucağım, artık askerim yani. 6 ay gazetemdem ve yazılarınızdan uzağım (artık okuyabildiğim kadarıyla). 6 ay sonra umarım bu şehir efsanesi sürmez -gerçi burası Türkiye ama!- (O. Cirit)

Bana bu hususta mektup yazıp destekleyen, derdini bölüşen, hatta uzun uzun teknik tafsilata girerek yol gösteren okuyuculara teşekkür ediyorum; hepsine tek tek cevap veremediğim için beni affetsinler.

Yetkililerin beni arayıp aramadıklarını merak eden okuyucuya bilgi vermek isterim: Evet, hem TTnet, hem Türk Telekom ilgilileri aradılar, ilgilendiler; hatta evime iki nazik teknisyen arkadaş yollayıp bağlantının sağlıklı olup olmadığını testten geçirdiler; bu esnada kendilerine,

bir haftadan beri bağlantının normal olduğunu, problem yaşamadığımı söyledim. Yine de nezaketle sorduklarıma cevap verdiler. Anlatılan en mâkul izah, modem alıcısı ile ana verici arasındaki mesafe idi; bu mesafe 1 km'yi geçtiğinde veri akış kalitesi ve hızında kayıplar oluyormuş ve TTnet, 2010 yılına kadar her semte daha ufak çapta sinyal verici cihazlar (adını bilmiyorum ama galiba çamaşır makinası büyüklüğünde bir cihaz bu) yerleştirecekmiş ve o tarihten itibaren veri akış hızı -dikkat- en az 8 megabit olacakmış.

-Peki, dedim, "Ben işimi hallettim; sağolunuz nezaket gösterdiniz fakat okuyucularım ne olacak? Bütün kullanıcılara aynı nezaket ve işe sahiplenme hissiyle yardımcı olacak mısınız ve bahsettiğim şehir efsanesini doğrular mısınız?

Hayır, efsaneyi doğrulamadılar (Böyle bir şeyin varlığını hepimiz biliyoruz değil mi arkadaşlar?) ama yukarıda belirttiğim izahatta bulundular. TTnet görevlisi Güner Bey, iletisim@ttmail.com adresine yazılacak şikayet mektuplarını zaten ciddiyetle takib ettiklerini söyledi.

Kısacası sevgili okuyucularım; ben keçeyi sudan çıkarmış bulunuyorum; durum şimdilik iyi, inşallah 2010 yılına kadar daha iyi hizmetle karşılaşmaya ve paramızın karşılığını almaya başlarız.

Yalnız madem bu konuyu açtık; bir okuyucunun mektubunda verdiği bilgiye dikkat çekmekte fayda görüyorum. Diyor ki, "Ben bir modem firmasında çalışıyorum, konu hakkında teknik bilgim var: Yapılan kampanyalar yapılan indirimler hepsi hava-cıvadan ibaret; göz boyama kampanyaları. İster a firması ister b firması olsun hepsinde hizmet kalitesi TTnet'in aynısı; çünkü kullanılan kablolar yıllardır toprak altındaki telekom bakır kabloları; değişen hiçbir şey yok, yani bir Avrupa ülkesindeki kablo ağı bizim ülkemizde malesef yok. Telekom tekelciliği bu işte; hangi firmadan hizmet alırsanız alın gene kullanılan telekomun şebekesi; değişen hiçbir şey yok. Lafın kısası ve özü Telekom'u başımıza musallat eden yüce Rabbimiz bizi sabırla imtihan ediyor, bu sınavı geçersek ne mutlu biz Türk halkına."

Bu duruma göre internet arızalarından kurtulmanın iki yolu görünüyor sevgili okuyucular; ya yazar olup, şikayetinizi firmaların üst katlarına kadar duyurabilme imkânına sahip olacaksınız, ya da internetin altyapısı modernize edilene kadar sabredeceksiniz; başka yolu yok.

Ben sabretmenizi tavsiye ederim efendim nâçizâne.

Kürt siyasetinde ağalığa son

DTP kapatıldı; kapatılmaması için en başta DTP kılını bile kıpırdatmadı. Şimdi bir "Ah, vah; gül gibi parti nasıl kapatılır" furyası hüküm sürüyor. Bu demde parti kapatmayı savunacak halimiz yok.

Dikkat yoğunlaştırmak gereken, DTP'nin bir dizi "kapatın artık bizi" hamlesiyle kapatılma kararını zorlayan söz ve eylemleriydi. Mânidardı, bilinçliydi.

Partinin siyasi ve hükmi şahsiyetini yok sayan, her lafı getirip İmralı'ya "Önderliğe" bağlayan bir kuruluştu DTP. Kapatmak, evet kötü fikirdir fakat kapatılmaması halinde, vecde gelmiş gibi konuşan DTP sözcülerinin neler söyleyebileceğini de hesaba katmak gerek.

Biz DTP'yi hep bütün Türkiye'nin partisi gibi görmeye niyet ettik; öyle varsaydık fakat satırarasında onun Kürtlerin partisi gibi davranmasına bile razıydık galiba; halbuki DTP, kendisini artık zamandışı (Anakronik) ve kesinlikle sevimsiz bir figür haline gelen Apo'ya özdeşleştirdi. Hesaba göre Apo'nun inisiyatif kazanması için DTP'nin tasfiyesi gerekiyordu ve DTP bunu, içlerinden bazısı içine sindiremese bile görünüşte bile-isteye yerine getirdi. Dava sürerken efeliğe toz kondurmadı, aşağıdan almadı; politik sistemle ahenk içinde çalışmak istediğini hatırlatan şeylerden uzak durdu. Kendi zuumunca "dik durdu", kapatılmaya davetiye çıkardı ve mukadder akıbet!

Anayasa Mahkemesi'nin içimize sinmeyen kararları yan yana gelse orta kalınlıkla ansiklopedi olur fakat bu davada DTP'nin siyasi şantajına maruz kaldıkları hesaba katılırsa, mahkemenin manevra sahası kalmamış gibiydi. İnsaf ile söyleyelim, ben de mahkeme üyesi olsam farklı davranamazdım; eğer kanunlar hâlâ mer'i ise, mahkemeye üyelerinin başkaca tercihi yoktu. Herşeye rağmen ağır bir ihtar ve mali ceza formulü ile (AK Parti'nin kapanma davasında bu yola başvurulmuştu) kriz geçiştirilebilirdi fakat DTP'liler dava süresinde mahkemeye hiç yardımcı olmadılar. Reşadiye cinayeti ile bu ihtimâlin önü ustalıkla tıkandı; o bakımdan bugün dönüp AYM'yi itham etmenin mânâsı yok. AYM, kanunen ve şeklen meşru, fakat pratikte kararlarıyla kendi güvenirliğini tartışılır hale getirmiş bir heyettir. Yeni anayasa ile beraber tarihe karışacağından ve bir başka şekil alacağından kimsenin şüphesi yok.

DTP artık yok fakat bu dünyanın sonu değil. Yeni parti, hatta yeni partiler kurulur, siyasi temsil ihtiyacı karşılanır ve belki bu esnada hep o hasretle beklediğimiz Bizim Kürtler, aklıbaşında, mâkul insanlar, demokratlığı ırkçı hassasiyetin önüne getirmiş yerli Kürtler, bu patırtı esnasında Kürtlerin de ara sıra saçmaladıklarını telaffuz etmeye cesaret edebilen âkıl adamlar öne geçebilirler. Aklımdan ve gönlümden geçen budur, saklayacak halim yok: Biz Türkler kıyasıya, gırtlak gırtlağa birbirimizi eleştirirken Kürt cenahında bir özeleştiri cehdi, içe yönelik bir tenkid gayreti bir türlü görünür hale gelmiyor, gelemiyor. Yok değil, şüphesiz var fakat etkisi yok. Her sektörde ılımlı ve güçlü isimler çıkaran bir topluluğun siyâsete gelince meydanı sert ve köşeli isimlere terketmesi ilginç. Geleneksel doğu tipi aşiret ağalığı sistemini, siyasette radikal Kürtler ele geçirmiş gibi sanki.

Kürtlerimizin artık bu erginliği gösterebilmesi lâzım; PKK ağzıyla konuşan bir DTP çizgisinin açılıma katabileceği olumlu bir katkı bulunmadığı görüldü. Aşırıların elinde Kürt meselesi çözümsüzlüğe doğru yalpalıyor; bu sertleşmeye kimin dur diyeceği açıktır.

Türkiye hızla değişir, dönüşürken Kürt siyasetinin hâlâ dağdaki silahlı adamları yedekte tutarak kavgayı kırbaçlaması gariptir. Kürtler de omuz vermedikçe bu taşın kımıldaması imkânsız.

Kürt siyasetindeki derebeylik yapıyı sarsmanın tam zamanı. Haydi!

Köylülüğün tasfiyesi Türkiye'nin önünü açıyor

Bir ay kadar önce yaşanan Tunceli krizi, bugünlerde yatışmış görünüyor; ülkemizde gündem çok hızlı değişiyor çünkü. Türkiye, başka yer ve zamanlarda bir asra sığan gelişmeleri çok yoğunlaştırılmış hâliyle son 5-10 sene içinde yaşadı; kısaca hatırlayalım:

1- Askerî vesayet rejiminin dayanakları birer birer çürüyor, hükümsüz kalıyor.

2- Türkiye, savunma konseptini değiştiriyor; bütün komşuları düşman sayan, buna ilaveten içeride de ‘iç düşmanlar’ın varlığını gerekli kılan savunma anlayışı hükümsüz kalmaya başladı.

3- Darbecilik daha önceleri Türkiye'nin siyaset geleneğinde vatan kurtarıcılığı olarak tebcil edilip kutsanırken şimdi suç sayılıyor; darbe teşebbüsleri sorgulanıyor. Aralarında asker kişilerin de olduğu bir dizi sanık mahkeme önünde hesap veriyor.

4- Yakın zamana kadar tek başına şüpheli veya güvenilmez anlamı veren Kürt, Ermeni, Alevi, Kızılbaş gibi kavram ve kelimeler ‘açılım’ konusu hâline geldi. Daha önce tabu sayılan konular rahatlıkla konuşuluyor, tartışılıyor ve en mühimi bu açılımda inisiyatifi devlet üstleniyor.

5- Ve Türkiye, köylülüğü tasfiye ediyor; hem bir üretim modeli olarak, hem de şehir kültürüne katkı mânâsında köylülük tasfiyeye uğruyor. Buna bağlı olarak, tabii iklimini kaybettiği için köylülük kavramına bağlı davranış kalıpları da değişime uğruyor.

ŞEHİR HAYATININ, ORTA SINIFIN YÜKSELİŞİ

Bu itinasız listenin ilk dört maddesi, beşinci şıkkın türevi veya tabii sonucu sayılabilir. Bir üretim modeli olarak aile işletmesine dayalı küçük zırai işletmelerin ve toprak mülkiyetinin ufalması yarım asır içinde şehirli sayısını abartılı miktarda artırdı. Eğitime talep yükseldi ve neredeyse güç belâ karşılanabilir raddelere ulaştı. Eğitimli, ihtisas sahibi genç sayısı artıyor ve bu gençler hızla birer küçük burjuvaya dönüşüyorlar. Bu insanların meselelere bakışı, babalarının ve dedelerinin yaklaşımından çok farklıdır. Onlar tabii olarak çatışma yerine uzlaşmayı tercih ediyorlar; ortak çıkarlarının temsili için örgütlenmeyi becerebiliyorlar. Refah artışı taleplerinin rantçılık, çetecilik, vurgunculuk, eşkıyalık veya haydutluk gibi yollarla değil, istikrar içinde kurumsallaşmaktan geçtiğini biliyorlar; siyasi istikrarın önemini anlıyor ve meşru siyaseti destekliyorlar. Onların korunacak toplumsal mevzileri var; o yüzden

hukukun şehir hayatı içinde ne kadar gerekli olduğunu, devlet yönetiminin hukuksuzluk istikametine saptığında ne kadar tehlikeli yerlere gidebileceğini görüyorlar.

Köylülüğün tasfiye sürecinin ortalarındayız; pek çoğumuzun zihninde köy, hâlâ canlı hâtıralarda zihnimizin bir köşesinde duruyor ve köye bağlı davranışların tortusu henüz toplumsal refleksten tamamen silinebilmiş değil.

DARBELER DÖNEMİ KAPANDI ÇÜNKÜ...

Meselâ darbeler döneminin köylülükle doğrudan bağlantısı var: Nüfusun çokluk itibariyle köylerde tutunduğu dönemde şehirler, darbelere mukavemet edecek güçten mahrumdu; çünkü kendi başına sınıf çıkarlarını savunup örgütlenecek bir orta sınıf henüz pek cılızdı. Darbelere direnmesi beklenen çevreler ise darbecilerle işbirliği ve yardakçılık yapmayı daha güvenilir bir liman sayıyorlardı. Türkiye'de hukuk camiasının hemen her darbe sonrasında darbecileri kutsayıp günahtan arındırması, emellerini darbecilerin istikametiyle birleştirmesi çok manidardır; hukuk camiasına akademik çevreleri, etkili basın kuruluşlarını ve gazetecileri, bürokratları da eklemek gerekir. Türkiye'de darbeler sadece ideolojik sebeplerle değil, daha ziyade darbeye karşı çıkacak güçlü bir orta sınıfın yokluğuyla izah edilmelidir.

YA KÜRT MESELESİ?

Sadece ideolojik bir mesele olarak, zaman zaman moderniteye bağlı bir kimlik meselesi olarak algılanan Kürt meselesinin köylülük problemine bağlı boyutu ihmâl edilebilir mi? Şehirleşme hızının düşük olduğu dönemlerde Kürt isyanları kolaylıkla toplumdan izole edilerek gözden saklanabiliyor, tecrid edildiği mıntıkada zaman içinde bastırılabiliyordu. İsyanlar döneminden başlayarak şehirlere yönelen yoğun Kürt göçü, Kürtler arasında şehirli bir orta sınıf meydana getirirken, Kürt önderleri de Cumhuriyet'in eğitim kurumlarında sınıf atlama mücadelesine giriştiler ve Kürt hareketinin içindeki şiddet boyutunu dağda ve şehirlerde terör tarzında gündeme getirdiler. Bugün Kürt hareketi kendi köylülüğünü tasfiye açmazı içindedir. DTP milletvekillerinden Emine Ayna'nın geçen hafta gazetelere akseden, “Tabanımız bizden dağa dönmemizi istiyor” şeklindeki garip açıklaması, dağda siyaset yürütme tarzının alışıldık üslubundan uzaklaşılmasından tedirginlik duyan bir alışkanlığı, daha doğrusu kolaycılığı aksettiriyor; hâlbuki DTP, Meclis'te kendi grubuyla temsil olunan, meşru bir siyasi örgüttür. Bu örgütün her krizde ‘dağa döneriz ha’ tehdidini antika bir tüfek gibi duvarda asılı tutması başka neyle izah olunacak? Buna mukabil mutedil, yani şehirlerde düzen kurmuş, kariyer inşa etmiş Kürtlerin, ‘dağ kadroları’na karşı henüz sesini yükseltmeyecek derecede cılız duruşu meselenin bir başka kesitini teşkil ediyor.

YİĞİTLİK ŞEHİRLERİN DİLİNE NASIL TERCÜME EDİLİR?

Meseleye ‘köylülük tortularının tasfiyesi’ açısından bakınca, önceden fark edilmeyen başka boyutlar da fark edilebiliyor böylece. Bir süre önce, demokratik açılımın başlangıç günlerinde

muhalefete geçen ve bu uğurda “Gerekirse dağa çıkarız” tehdidinde bulunan bir başka siyasi partimiz daha var: ‘Dağda siyaset’ motifinin sağdaki siyasetçilerimizin şuurunda hâlâ yer buluyor olması doğrusu pek gariptir. Öyle anlaşılıyor ki yiğitlik, alplik, cesaret ve vatan uğruna gözünü kırpmadan canından vazgeçmek gibi heyecan dozu yüksek davranış biçimlerinin, şehirli hayata uygun sürümlerini hazırlamakta ihmâlkâr davranılmıştır. Dara düşünce ‘zorla siyaset’ usullerini hatırlamak, pek de demokratik gelenekler arasında zikredilemez çünkü.

VE TUNCELİ...

Tunceli'yle başlamıştık, öyle bitirelim: Tuncelililerin Öymen'in sözlerine gösterdikleri infiali haklı bulduğumuzu belirtmiştik fakat bilinen tarihten beri Dersim ve havalisinin ‘düzen’e direnişinde, devlete nüfus kaydı yaptırmamak, vergi ve asker vermemek, kamu görevlilerine şüpheyle bakmak gibi geleneksel Dersimli tepki davranışlarının hemen ardında duran saik dikkatle incelenmelidir. Dersimliler öteden beri kimselerin kendilerine karışmamasını savunarak bir direniş kültürü geliştirdiler ve zamanla bu kültürü ideolojik kalıplara dönüştürdüler. Bunun adını nasıl koymalıyız; büyük denizde kaybolmamak endişesi midir; Tunceli'yi, sanayileşmenin kirinden uzak tutmayı amaçlayan bir nevi küçük bağımsız İsviçre ütopyası mı?

Meselenin, köylülüğün genel tasfiyesi ile alâkası var mıdır; onu da okur-yazarlık oranlarıyla haklı bir şöhret yapan Tunceli menşeli aydınlar tartışmalıdır.

MENDERES NASIL KAYBETTİ; ERDOĞAN NASIL KAZANDI?

Demokrasiye artık ‘kibar görünelim; elbiseler üzerimizde şık dursun’ cinsinden budalaca bir gerekçeyle ihtiyaç duymuyoruz; demokrasi, yükselen orta sınıfların ideolojisidir ve bu sınıflar, korunmaya, savunulmaya değer şeyleri bulunan kitlelerdir.

Türkiye'de askerî vesayet ve darbeler dönemi, antimiliter duygularımız ayyuka çıktığı için kapanmıyor; orta sınıflar, askerî darbeyi ve askerî yönetimi artık verimli bulmadığı, istikrarı uzun süreliğine aksattığı için istemiyorlar. Demokrasi, her şeye rağmen sınıflar arasında uzlaşma kültürünün bilinen en iyi aracı. Köylülüğün tasfiyesi, orta sınıfları güçlendiriyor. AK Parti 2007'de orta sınıfın desteğini yanında bulduğu için askerî muhtıraya aldırış etmedi. Rahmetli Menderes ise son derece uyduruk gerekçelerle darbecilere teslim olmak zorunda kaldı; çünkü köylü toplulukların engin oy deposunda en ufak bir itiraz homurtusu bile duyulmamıştı.

Sessiz sedâsız bir 'açılım' daha: Kıbrıs!

"Federal bir ülke Birleşik Kıbrıs. İki tane kurucu devleti olacak. Kıbrıs Rum kurucu devleti ve Kıbrıs Türk kurucu devleti. (...)

Yeni bir yapı olacaktır var olacak yapı (...) Dönüşümlü başkanlık konusunda anlaşmaya varıldı (...) Yeni Birleşik Kıbrıs Devleti'nin ordusu olmayacak, garanti ve ittifak anlaşmalarında öngörülen dışında asker olmayacak (...) [Yeni bir bayrağımız] olacak tabii ama henüz seçmedik (...) Ulusal marş da lazım ama onu da konuşmadık. Şu anda Kıbrıslı Rumlar Yunan milli marşını, biz de Türk milli marşını kullanıyoruz; dolayısıyla Birleşik Kıbrıs'ın ayrı bir ulusal marşı da olacak (...) Ayrıca pasaport tek olacak. Vatandaşlık, göç, sığınma vs. konuları tamamen federal hükümetin yetkisinde olacak."

KKTC Cumhurbaşkanı Mehmet Ali Talât, Yeni Şafak Gazetesi'nden Hatice Kılıç'a verdiği mülakatta özetle bunları söylüyor. Mehmet Ali Talât'a göre 2003 yılında Annan Planı'nın Lahey'de Kıbrıs Türk tarafınca reddedilmesinde Ergenekon soruşturmasında adı geçenlerin etkisi olmuştu: "Var bi şey; görünürde var da bunu ortaya çıkarmak bizim bugünkü imkânlarımızla mümkün görünmüyor."

Bizler burada harıl harıl Açılımı, Kürt meselesini, sokak eylemlerini konuşurken Kıbrıs'ta önemli gelişmeler yaşanıyormuş meğer. Gazetelere şöyle bir göz atınca göreceksiniz, küresel ısınma bile Kıbrıs'tan daha çok yer buluyor; halbuki "Kıbrıs dâvâsı", Türkiye'nin son elli senesine damgasını vurdu, iç ve dış siyasetimizi etkiledi, hatta bloke etti, zaman zaman kımıldayamaz durumlara geldik.

Talât'ın söyledikleri gerçekleşir mi bilemem; Nisan'daki seçimlerde Mehmet Ali Talât'ın seçimi kaybedebileceği, onun yerine Derviş Eroğlu'nun seçilebileceğinden bahsediliyor. Talât, "Ben Kıbrıs sorununun çözümünü kendime misyon seçmiş biriyim; göreve gelecek kişi aynı anlayışta değilse sorun olur; bu açık ve nettir." diyor.

Kıbrıs meselesinin geldiği nokta, Türki-ye'nin bilgisi ve öngörüsü dâhilindedir; hükümetin süreci engellemediği, aksine destek olduğu da anlaşılıyor ve bu bir başka önemli açılım mânâsına gelir: "Kıbrıs Açılımı". Şimdiki gençlerin ezelî ve ebedî zannettikleri bir milli tabu daha müzakere masasına yatırılmıştır anlaşıldığı kadarıyla.

Mehmet Ali Talât'ın izah ettiği kadarıyla Birleşik Federal Kıbrıs, üç aşağı beş yukarı 1959'da imzalanan Zürich ve Londra anlaşmalarındaki statünün ihyâsı mânâsına geliyor. "İbret almayanlar için tarih tekerrür eder" aforizması doğrulanıyor bir noktada. 1960'taki Kıbrıs Cumhuriyeti de iki toplumlu fakat ayrı bölgeler esasına dayanmayan bir çözümdü. Ancak üç sene ayakta kalabilen bu devlet, Rum tarafının açgözlü ilhak (Enosis) hırsıyla darmadağın oldu. Yarım asır sonra yeniden aynı noktaya gelebilmek bile kazanç sayılmalı mıdır; bunu en iyi bilebilecek olan yine Kıbrıslı Türkler ve Rumlar olsa gerektir. Kıbrıslı Türklerin, şöyle böyle yirmi seneden beri meseleye "Türkiye'nin gözlüğü" ile bakmadıklarını fark ediyoruz; ne var ki iki toplum aynı adada barış içinde yaşayacaksa mesele kalmamış demektir.

Bizim elimizde kalan, elli seneden beri Kıbrıs konusundaki aktif müdahaleciliğimiz sebebiyle tabi tutulduğumuz suçlamalara, siyasi ve ekonomik ambargolara ilaveten harcamak zorunda

kaldığımız milyarlarca doların efsanevi bütçe çöküntüsüdür olsa olsa. "Türkiye'nin '74 müdahalesi olmasa, bugün Rumlar aynı noktaya gelir miydi?" varsayımı ise bir başka hesaptır.

Önümüzdeki günlerde "Kıbrıs açılımı"nı da konuşacağız demektir bu; inşallah sonu hayırla biter ve yarım asırdan beri baş ağrıtan "Kıbrıs tabu"sundan izzet ü ikbâl ile halâs oluruz...

Başbuğ istifa!

31 Ekim tarihli "Kısaca fikrim" başlıklı yazımın ilk cümlesi şöyle: "Türk Silahlı Kuvvetleri'ne karşı, "psikolojik" boyutu aşan bir operasyon yürütülmektedir". Yine aynı kanaatteyim.

Genelkurmay Başkanı Başbuğ da aynı şeyleri söylüyor; teşhiste beraberiz fakat sebepler faslında yollarımız ayrılıyor. Öyle anlaşılıyor ki Sayın Başbuğ ile aramızdaki zihni beraberlik, "demokratik bir kamu idaresinde Silahlı Kuvvetler'in yeri ve görevi" üzerinde ayrışmaktadır.

Sayın Başbuğ, ne yazık ki orduya yönelen her eleştiriyi vatana, millete, devlete karşı kötü niyet gösterisi olarak kabul ediyor; tenkidlerde haklılık payı bulunabileceği ihtimalini hesaba katmıyor ve askerî vesâyet rejiminin hâlâ sürdüğü zannıyla, o beylik, o alışıldık, o herkesi hizaya getirmeyi tasarlayan bir edâ ile sert çıkıyor. Theatral mekânlarda muhtıravari basın toplantıları yapıyor; bu toplantılarda, dramatik tarzlarda daha sonra doğru olmadığı gün yüzüne çıkan sivri iddialarda bulunuyor; gelişmeler yanıldığını gösterdikçe daha sertleşiyor.

Askerî tabirle Başbuğ Paşa, "konvansiyonel taarruz taktikleri"nden vazgeçmiyor fakat ilginçtir, kamuoyunda umduğu tesir yoktur. Basında Org. Başbuğ'u eleştiren yüzlerce yazı ve habere mukabil, "gayret paşam yanındayız" makamında yazıp çizen birkaç kişi dışında destekleyeni kalmadı.

Evet, TSK asimetrik psikolojik harekâtın mağduru durumundadır ve kurum olarak TSK, en yüksek rütbelisinin ağzından, bu krizi doğru okuyamadığını, doğru yönetemediğini ve isabetli karşı tedbirler geliştiremediğini belli ediyor. Bu durumda Başbuğ Paşa'nın bir kamu görevlisi olarak işini ne derece iyi yapıp yapmadığı artık tartışma mevzusu haline gelmiştir.

Şahsî kanaatim böyledir: Orgeneral Başbuğ'un, bu zorlu dönemeçte TSK'yı "lâyık-ı vechile" yönetemediğini düşünüyorum. Türkiye'de pek gelenek haline getiremedik ama işini iyi yapamayan kamu görevlilerinin istifa etmesi kavramı, artık Sayın Başbuğ'u da kapsamına almaktadır.

Ordu yönetimi, ciddiye alınması gereken, hukukî delillerle tahkim edilmiş ithamları ciddiye alıp aklanmak için evvela var gücüyle iç denetim mekanizmalarını devreye sokması ve TSK'yı her türlü şaibeden esirgemesi gerekirken kontra ataklarla, itham sahiplerini suçlama yolunu seçiyor; denetim mekanizmalarını etkilemeye, delilleri ulaşılamaz hale getirmeye

çabalıyor. Zaafını teşhis edemediği için, istemese de Ordu aleyhine yürütülen psikolojik harekâtın en önemli parçası haline geliyor.

Evet- böyle bir harekât vardır; ordu bu esnada zayıflatılmak isteniyor ve orduyu yönetenler, yanlış algı ve eğri hesap sebebiyle ordunun zafiyetini gidermek yerine derinleştiriyorlar. Biz bu hengâmede ordumuzu, telâş içinde üst üste hata yapan ve bu yüzden aslî faaliyetini ihmâl eden asabî bir çehreyle görmek istemeyiz. Esas endişemiz budur ve bu endişe, orduyu yönetenlerin, duruş yeri ve zihnî engellilik yüzünden bir türlü anlamadığı türden bir endişedir; fakat anlamaları gerekir. Bu ordu, ne yönetenlerin, ne başkasının babasının ordusu değil, millî ordu. Doğru-dürüst yönetilmeli ve hizmet etmeye nâmus sözü verdiği ülkeye ve topluma karşı görevini aksatmamalı.

TSK Yönetimi, bundan bir sene önce, "İndir o parmağını general!" başlıklı manşete muhatap olduğunda, "Nerede yanlış yapıyoruz?" endişesiyle içe dönük bir özeleştiri cehdini göstermeliydi; aksi yapıldı ve suçlular dışarıda arandı; netice ortadadır ve ben hâlâ anlayabildiklerini sanmıyorum! O yüzden Başbuğ'un istifası tek çare gibi görünüyor.

Şehâdet bir, gazilik iki, istihbarât üç...

-Oo hocam hoşgeldin, hoşgeldin; gel şöyle buyur, çekinme lütfen; oğlum, bak bakalım hocamız ne alıyor?

Çay, kahve, ayran? Karnınız açsa tost yaptıralım hocam; bizim karargâhın tostları nefistir. Mersinli bir çocuk var; dehşet lezzetli tostlar yapıyor, hatta ıspanaklı tost bile icad etti kerata. Denemek ister misiniz?

-Sağulun komutanım, çay varsa yetişir, mahcub ediyorsunuz?

-Mahcubiyet ne demek hocam, mahcubiyet ne demek? Bizler, sizin gibi aydın, ilerici Atatürkçü din adamlarının, hocaların ayağına türâb oluruz. Sizlere hizmet etmek bize şevk verir hocam!

-Allah razı olsun komutanım; işin açıkçası buraya gelirken biraz korkuttular beni. Üzerinize afiyet gerginleştim ondan dolayı...

-Ne demek hocam, ne demek? Densizlik etmişler; ben çocuklara "nezaketle davranın, rica ettiğimi söyleyin, hürmetlerimi arz edin" diye tembihlemiştim ama adımız çıkmış be hocam: Askerler, din adamlarını sevmez diye bir şey çıkarmışlar...

-Estağfurullah komutanım, o nasıl söz; bunu söyleyen ağızlar çarpılır. Hâşâ, iftiradır efendim, ondan değil de, hani "Paşa çağırıyor, çabuk ol, bizimle geleceksin" deyince gençler, af buyrun tırsımıştım biraz...

-Ah ah; özür dilerim hocam. Siz çayınızı yudumlarken ben meseleye geçeyim izniniz olursa. Efendim, ne diyordum, sizin gibi aydın hocaları bizim başımızın üstünde gezdiririz, feyziyab oluruz, müstefid oluruz. Fakat nerede hocam, nerede sizler gibi Cumhuriyetçi laik hocalar? Az bulunuyor hocam, çok az bulunuyor. İşte bu yüzden hocam, ülkemizi bir an evvel uçurumun kenarına götürüp de sonra "Kuşa bak kuşa bak" numarasıyla uçurumdan aşağı yuvarlamak isteyen namussuz şer ve fesad odaklarına karşı gerekli tedbirleri almak için sizler gibi ilim-irfan deryası, bilimsel açıdan kendini yetiştirmiş, yedi düvele kabul ettirmiş hocalarımızın yardım ve desteğine ihtiyacımız var.

-Nasıl yani komutanım, biraz şeyetseniz?

-Oraya geliyorum zaten hocam; mesela bizim medyada ağzı lâf yapan hocalarımız olmalı... Mesela siz! Siz niçin olmayasınız hocam? Bakınız fevkalade yakışıklı ve fotojenik bir insansınız. Sizi televizyonlara çıkarırız. Güzel güzel bilimsel fetvalar verirsiniz; cahil halkımızı aydınlatırsınız...

-Estağfurullah kem, küm...

-Yok hocam yok; bakınız Zekeriya Hocam'dan, Yaşar Nuri Hocam'dan ne eksiğiniz var sizin? Onlar on-onbeş sene önce ne idiler, nasıl bir yerlere geldiler? Ben bu işlerden biraz anlarım hocam. Ben sizde televizyon starlığı cerbezesi görüyorum. Kitleleri peşinizden koşturacaksınız; kitaplarınız çatır çatır satılacak. Para, şöhret, hayran kitleniz... Ooo...

-Hâşâ komutanım, evet biraz ilmimiz olmakla beraber...

-Yok hoca yok; alçakgönüllülüğün sırası değil. Ben kabiliyeti gözünden tanırım. Mesela sizinle ilgili hayli etraflı bir araştırma yaptırdım: Ne yersiniz, ne içersiniz, kaç hanımızın var, gözün dışarda mı, çapkın mısın, mazbut musun, kaç para kazanırsın bunlar var dosyamda... Sakın ha, yanlış anlamayınız, tehdit için söylüyorsam nah şu ekmek çarpsın beni. Benim itikadım tamdır hocam, bakma sen öyle. Dedemin babası vaktiyle mahalle mektebinde Fil Sûresi'ne kadar okumuş derin bir âlim imiş. Kaynatamın kızkardeşi de kırk sene önce hacca gitmişti. Bakmayın siz elalemin söylediğine; para da gizli, iman da hocam. Ha ne diyordum, mesela cemaatler var değil mi hocam, tarikatlar var. Siz ara sıra bunların toplantısına gidermişsiniz; öyle yazıyor da burada...

-Ha, öyle mi, şey, bir arkadaş davet etmişti, hatim duası okutacaklarmış da...

-Alçakgönüllülük gösteriyorsunuz hocam; bizden kaçar mı? Siz orada bir sohbet yapmışsınız; ordakiler hayran kalmış. Milletvekilleri, bürokratlar varmış. Şüphesiz bunlar, iyi ve dürüst insanlar, şerefli kişiler; ordan eminiz fakat belki aralarına bir provokatör karışır, al başına belayı. İşte diyorum ki, siz böyle toplantılardan sonra bize bilgi verseniz, vatan-millet düşmanları geliyor mu gidiyor mu felan diye, şimdi bu vatan hizmeti olmaz mı?

-Olmaz olur mu komutanım; şehitlik bir, gazilik iki, istihbarat üç...

-Hay ağzını öpeyim senin, yav hocam, çocuklar seni apar-topar getirmişler biraz galiba. Elbiseniz biraz ütüsüz gibi sanki... Çıkınca tembih edeyim çocuklara, götürsünler sizi bizim arkadaşlardan birinin mağazasına, donatsınlar tepeden tırnağa sekiz on takım elbise, ayakkabı, gömlek filan...

-Aman paşam ne gereği var; bunlar vatani hizmet...

-Elbette hocam; bunlar bir şey değil zaten; televizyon bağlantılarını ben ayarlayacağım zaten. Sana bir halkla ilişkiler uzmanı bulacağım. O arabayı da değiştiriyorsun hemen; galerici arkadaşlarımız var; dostlar için sudan ucuz, çok temiz ikinci el lüks arabalar bulunduruyorlar. Çekelim altına bir mersedes, âlem hoca görsün, hieyyt! Ne dersin?

-Siz nasıl takdir buyurursanız komutanım...

-Ha, sen getiriyorsun haftalık raporlarını buraya, gerisini düşünmüyorsun. Yalnız o toplantılarda benden filan bahsetmeyeceksin değil mi hocam? Onlara zaman zaman ufak zarflar atmayı da ihmâl etmeyeceksin tabii bu arada?

-Ne gibi komutanım mesela?

-Mesela yeri gelince dersin ki, "Bu din düşmanlarını hâlâ yaşatacak mıyız; temiz süt emmiş bir memleket evladı çıkıp şunlara iki tane sıkmayacak mı?" filan gibi. Anlarsın?

-Ha, onlar kolay iş komutanım; ama demin sözünüz yarım kaldı galiba; bir de kooperatiften bahsediyordunuz az önce?

-Ne kooperatifi hocam, anlamadım?...

-...!

-Haa, anladıımmm! Lâfı mı olur hocam? Hemen telefon ediyorum inşaatçı arkadaşlara. Çok temiz bir site kuruluyor bu civarlarda, merkeze sadece otuz km. Yüksek güvenlikli; hep ilerici, aydın, güçlü insanlar. Seni aralarında görmekten zevk duyarlar hocam. İyi ki hatırlattın, tripleks villanın sözü bile olmaz hocam; kurban ederim ben o villaları sizin gibi derin alimlere...

-Efendim dünyada mekân, ahirette iman mâlumunuz; var gerçi birkaç başımızı sokacağımız fakirhane fakat küçüktür, baraka gibi bir şey...

-O meseleyi çözüldü bil hocam; lâfını etmeye bile değmez. Villan hayırlı olsun şimdiden. Şimdi çıkarken gençler sana gizli mikrofon, kamera filan gibi ufak tefek eşantiyonlar da verecekler, onları da kullanırsın değil mi? Gözünü severim senin, irticaya göz açtırmayalım hocam benim, çıkarken kapıyı sıkıca çekmeyi unutma, şu boş bardağı da geçerken çaycıya bırakıver. Öptüm seni, haftaya görüşürüz hocam, hadi arslanım, hadi koçum benim. Star olacaksın staaar!.. Paralar, hatunlar, villalar, arabalar... Yürü hocam, kim tutar seni?

Özeleştirisi ise işte özeleştiri..

Geçen hafta bir e-mektup aldım; iznini almadığım için yazanın ismini belirtmiyorum. Diyor ki "Bence, sadece kendi ulusuna aydın olan Türk aydını, artık Kürt ulusuna akıl vermeyi bırakmalı. Sizin oralardan burası net görülmüyor. Bu coğrafyayı işkencehaneye çeviren bir sistemin aydını ancak ve ancak böyle aydın olma yolu izleyebilir. Ve şunu da unutmayın, Türk aydıncığı, Kürt hareketi sayesinde bir değer sahibi olmuştur. Artık bu millete kısıtlı bilgi aktarımı yapmayı bırakın. O yüzden bu ülkede ne bir Sartre, ne de bir Benjamin çık[mı]ıyor. Çünkü aydın olamıyorsunuz."

Mektubun sonunda çok önemsediğim bir kelime daha yer alıyor: "Saygılar". Sözün gelişi yazılmış bile olsa önemli, önemli çünkü mektup sahibinin muhatabına değil, evvela kendine saygı duyduğunu ispat ediyor ve öyleyse konuşulabilir bir muhatap demektir.

Meseleye geçmeden son cümleye de değinelim; Sartre'ı duyduk fakat Benjamin'in kim olduğunu çıkaramadım, cahilliğime bağışlansın...

HAKK'I HAK BİLİP HAKK'A İTTİBA...

Okuyucunun haklı olduğu noktalar yok değil; o nokta, Kürt hareketinin, genel itibarla Türkiye'de aydın olma bilincini yükseltmiş olmasıdır. En azından kendi adıma bu tenkit ve tespitin doğruluk payı taşıdığını kabul ederim; 'bizim buralardan' oralarının net görünmediği eleştirisi de haklıdır, Diyarbakır Cezaevi'nde olup biten rezillikleri bizim vaktiyle doğru haber alıp algılayamadığımız da... Köylerin boşaltılması, Kürt köylülerinin göçe mecbur bırakılması da aynı cümleden... Vaktiyle bu ve benzeri haksız uygulamalara, -çoğumuzun tabir caizse- 'Türk penceresi'nden baktığını kabul etmeliyiz, lâkin geçmiş zamana ait bir durum tespitinde haklı çıkmak, daima haklı olunacağı mânâsına da gelmez. Aynı bakış açısıyla 'Kürt aydınları'nı da itham etmek ne kadar kolaydır! Oysa ki, farklı bir yerden bakmalıyız meseleye: Açılım sebebiyle bu ülkenin bütün yazar-çizerleri kanaatlerini restore etmiş, değiştirmiş ve açılıma nasıl ne kadar katkıda bulunabileceğini hesaplamıştır. Nitekim bugün karşılaştığımız manzara üç aşağı-beş yukarı şu merkezde: Açılım yoluyla ülkede iç huzurun tesis edilmesine Türk-Kürt diye ayırt edilmeksizin pek çok yazar-çizer taraftardır. Bir makuliyet, bir karşılıklı i'zan ve anlayış çizgisi yükseliyor ve bu çok önemli bir zihnî kazançtır; buna mukabil yine 'Türk-Kürt' diye ayırt edilmeksizin bazı yazar çizerler de açılıma karşı çıkıyorlar. Nihai tahlilde Meclis'teki muhalefeti teşkil eden üç parti, yani CHP, MHP ve DTP, söz ve davranışlarıyla açılıma karşı çıkıyor; bunların içinde DTP'nin kendini zorla kapattırmak için son dönemde keskin ve yaralayıcı tarzda konuşması da çok dikkat çekiciydi.

Öyleyse hakkaniyetin, itidalin Kürt'ü, Türk'ü yok. Meziyetler ve kabahatler, okuyucunun zannettiği gibi kimlik esasına göre dağıtılmamıştır.

BÂTILI BÂTIL BİLİP

BÂTILDAN İÇTİNÂB...

Kürt okuyucumun, sadece şahsi ve gizli kalması hesap edilen bir e-mektup kaleme almanın rahatlığı içinde ifade ettiği haksızlıklara gelelim: “Siz sadece Türklere akıl vermelisiniz, Kürtlere akıl vermeye hakkınız yok” meâlindeki cümle marazlıdır ve önyargıyla mâluldür. Çünkü daha işin başında ayırt edici ve dışlayıcı bir hüküm ihtiva ediyor. ‘Türk aydını’ tâbiri böyledir meselâ. Şahsi anlayışım, bu gibi sıfatları taşımanın kişiye peşin avantaj ve üstünlük sağladığı yolunda değildir, bilakis kişilerin karakterleri, nitelikleri, hakikat karşısındaki namuskârlıkları ile kendi değerlerini inşâya mecbur olduklarıdır ve esasen kişinin ‘ne idüğü’nü de bu değerler yapar. Kaldı ki, ‘Türkleri bile’ eleştirdiğim pek çok yazı misâli gösterebilirim fakat önyargı maniasını aşmaya yeter mi bilemem...

Mesele şu galiba: Söylediğimiz şeylerin, aslında ‘ne idüğümüz’ün değil de, kimliklerimizin bir yansıması ve işareti gibi kabul edilmesi: “Filâncada hayırlı söz sâdır olmaz, çünkü aslen Türk'tür veya Kürt'tür”e gelip dayanıyor bu bakış açısı. Bizim şu esnada hep birlikte şiddetle reddetmemiz lâzım gelen bir önyargı. Etnik kimliklerin veya vasıfların üzerine önyargı bindirerek nasıl fikir tartışması yapar, nasıl siyaset mücadelesi yürütebiliriz ki?

KÜRTLER HİÇ HATA YAPMAZ MI?

Okuyucuyu öfkelendiren saiki hatırlatmam lazım, işte o satırlar: "Kürtlerimizin artık bu erginliği gösterebilmesi lâzım; PKK ağzıyla konuşan bir DTP çizgisinin açılıma katabileceği olumlu bir katkı bulunmadığı görüldü. Aşırıların elinde Kürt meselesi çözümsüzlüğe doğru yalpalıyor; bu sertleşmeye kimin dur diyeceği açıktır. Türkiye hızla değişir, dönüşürken Kürt siyasetinin hâlâ dağdaki silahlı adamları yedekte tutarak kavgayı kırbaçlaması gariptir. Kürtler de omuz vermedikçe bu taşın kımıldaması imkânsız. Kürt siyasetindeki derebeylik yapıyı sarsmanın tam zamanı. Haydi!"

Okuyucu şöyle düşünüyor olmalı, "Bu bilgi ve yorum, doğru da olabilir, yanlış da; fakat senin bu konuda bir şey söyleme hakkın yok, çünkü senin niteliğin, menşein, duruşun, vasıfların ve etnik aidiyetin bu konuda söz söylemeni gereksiz kılıyor; sen, istesen bile doğruyu göremez ve dillendiremezsin!"

Hayır, bu ferdî bir yaklaşımdan ibaret değil; aksine yaşamakta olduğumuz gergin zamanlarda, toplumun psikolojik katmanlarında yaygınlaşma eğilimi gösteren bir davranış biçimi. Karşılıklı güven yokluğundan bahsediyoruz ve güven bunalımını önyargılar tetikliyor; hâlbuki bizi çatışma ve gerilim bataklığından kurtaracak olan doğru fikrin kendisidir; kimden sâdır olduğu değil.

İKİ LİSAN; BİZ ZORU TERCİH EDELİM!

Tekrar edilmişi bir kere daha tekrarlamakta fayda var. Okuyucunun tâbiriyle 'Türkler', açılım tartışmaları esnasında Kürtlerin ve diğer gadre uğramış toplulukların hâletini anlama noktasında önemli bir empatik eşiğe ulaştı. "Türkiye'de bir Ermeni gündelik hayatta ne gibi etnik ve dinî önyargıları göğüslemek zorundadır, bir Kürt, sadece Kürt olduğu için ne gibi zorluklara uğrar; Alevilerimiz şu gün bile hâlâ dinî aidiyetlerini açıklamakta ne gibi zihnî tereddüdler geçirmektedir?" sorularını artık önemsiyor ve muhtemel cevapları zihnimizde canlandırmaya çalışıyoruz. Türkiye'nin muhtelif yerlerinden sonu ölümle biten sokak çatışmalarının yükseldiği şu günlerde bile kardeşliğe inancımızı kaybetmedik, aksine güçlendirmemiz gerektiğini anlıyoruz.

Herkesten biraz anlayış, biraz iyi niyet ve sabır beklemekte haklıyız çünkü şiddetin değil, karşılıklı anlayış ve itidalin dilini konuşmaya çalışıyoruz. Herkes özeleştiri yapabilmeli, geçmişteki hatalarıyla yüzleşecek cesareti gösterebilmeli. Birileri şiddetin lisanını tavsiye ediyorlar bize; uygulamak kolay, neticeye varmak kolay: Kır, dök, öldür, imha et, ötele, uzaklaştır, bastır, sustur!

Hâlbuki şu lisanı konuşmanın zamanıdır: Önce dinle, önyargılarını unut, sabret, iyi niyetle davran, şiddete başvurma, gülümse, bir dostluk ve iyi niyet gösterisinde bulun!

Hangisi doğru; hangi lisanın kelimeleriyle anlaşmak daha kolay? Karşısında bulunduğumuz zorluk, işte böyle çetin bir mahiyet gösteriyor.

Savunmak veya savunamamak...

İşte nihâyet yapıcı ve yol gösterici muhalefet türünün olumlu bir örneği ile karşılaştık:

Eski Milli Savunma bakanlarından, MHP Milletvekili Sabahattin Çakmakoğlu, bütçe görüşmeleri esnasında yurtdışındaki askerlik mükellefleri için "mobil askerlik" sistemini teklif edince şimdiki Milli Savunma Bakanı Vecdi Gönül, bu teklifi "uygulanabilir" buldu ve çalışmalara başlayacaklarını açıkladı.

İyi, güzel, mâkul da... Minicik bir eksikliği var "mobil askerlik" modelinin: İlki şu; oturma veya çalışma iznine sahip birisi olarak işçi veya işveren sıfatıyla herhangi bir sanatı veya mesleği bilfiil icra ederek yurtdışında en az 1.095 gün (3 sene) bulunduğunuzu ispat etmeniz gerekiyor (gemiciler de dahil). Diğer şartları da haiz iseniz ve henüz 38 yaşını doldurmamışsanız 5 bin 112, daha yaşlıysanız 7.668 Euro'yu peşin olarak ödemeniz de lâzım. (Bu küsuratlı rakamları, kim nasıl tesbit eder, bayılırım böyle bürokratik akıllara!..)

Mobil askerlik ilginç bir metodla uygulanacak, gençlerimizin yoğunluklu yaşadığı dış ülkelere bazı küçük birlikler göndereceğiz; gençler de orada yanaşık düzen eğitimi görerek Burdur'da 28 gün ikamet etmekten kurtulmuş olacaklar. Yine dövizle bedel ödenecek ama. Bu uygulama mâkuldür, gereklidir de yerinde-yurdunda yaşamaktan başka vebâli olmayan bizim gariban

yükümlüleri kapsamıyor; bunun üzerine bazı gençlerimiz vizyonlarını genişleterek yurtdışına çıkma hesaplarına girişirken "Karabudun" kategorisine dahil olanlar, ya gidip askerlik hizmetlerini bedavaya getiriyorlar ya da "dur bakalım ne olacak?" beklentisiyle askerliklerini erteleyebildikleri kadar erteleyip "sotalı bir kanun" çıkmasını bekliyorlar.

Mobil askerlik fikri güzel. Sayın Çakmak ve Gönül'ü yapıcı ve gençlerimize kolaylık getirici bu fikirlerinden ötürü kutluyorum lâkin yetmez; hele hele Sayın Vecdi Gönül'ün, en geniş manada bedelli askerlik modeline ne zaman geçileceğini soran gazetecilere, "PKK bitmeden bedelli askerlik olmaz... Ne zaman bu konu gündeme gelse 'Zenginimiz bedel verir, askerimiz fakirdendir' türküsünü hatırlıyorum. Şöyle düşünün, bir anne bana gelip de, 'On bin dolarım olsaydı oğlum askere gidip şehit düşmezdi' derse ben ona ne cevap veririm?" şeklinde konuşması da durumu kurtarmıyor. Neticede oğlunu yurtdışına çıkarma ve orada üç yıl bir yerde çalıştırma imkânı bulamayan anneler de aynı soruyu sorar ve bakan, yine verecek bir cevap bulmakta sıkıntı çeker.

Kaldı ki, askerlik süresine ve şekline dair her suale, topu Genelkurmay'a atarak cevap vermeyi itiyad haline getirmiş Milli Savunma bakanlarımızın sistem içinde ne işe yaradıklarını bugüne kadar bir türlü anlayamamışımdır; bakanlığı lağvedip bakanın görev ve yetkilerini Genelkurmay 1. sekreterliğine raptetsek pratikte ne değişir? Hiçbir şey değişmez; askerî vesayet sisteminin hükümetleri de, "Genelkurmay bize bağlıdır" vehminin getirdiği sorumluluklardan da kurtulmuş olurlar. Böyle Savunma Bakanlığı'nı herkes yapar, ben bile yaparım. İnşallah yeni anayasa çalışmaları esnasında bu sakîl durum düzeltilir de hükümetin siyasî sorumluluğundaki işleri fiilen genelkurmayın inisiyatifine terk eden savunma bürokrasisinin ne idüğü hakkında biraz imâl-i fikr edilir diye ümid ediyorum.

Gelelim bedelliye... Sevgili gençler, "millî ordu" konseptinde "bedelli askerlik" olmaz; aslına bakarsanız "dövizli" hiç olmaz. "Ama var ve oluyor işte" diyorsunuz, haklısınız; büyük patırtılar bitene kadar sabredeceksiniz; başka çâre yok; sabrederken çelişkili durumlar arasında mukayese yapmanız şâyân-ı tavsiye değildir; mutsuz olursunuz.

Mobil meselesi, esasen "dövizli" kapsamına giren gençlerimize hayırlı olsun; yeni yeni "Hababam taburu" filmleri için mevzû çıkar, iyi olur; ekşın ekşındır!

Çarmıh empatisi!

Çarmıha gerilme kavramının Hıristiyan teolojisinde hangi mânevi ezâ duygularına tekabül ettiğini bilmiyorum fakat rivayetlerde geçen kadarıyla Romalıların tatbik ettiği bir infaz usulüdür; suçluyu çaprazlama iki kalas üzerine ellerinden ve ayaklarından çivileyip, böğrünü kılıç veya mızrakla delerek ölüme bırakıyorlar.

Kur'an'ın reddettiği anlatıma göre Hz. İsa'nın alnına dikenli bitkiden yapılmış bir taç yerleştirilmiş; bu taç, Hz. İsa'nın peygamberlik misyonuyla ve onun "Yahudilerin Kralı"

olduğu iddiasıyla alay eden bir anlam taşıyor. Bazı tablolarında bu alay imasını gösteren tahta plaketin üstündeki Latince "inri" yazısını görürüz; açılımı, "Yahudilerin kralı Nasaralı İsa" demekmiş.

Çarmıha gerilmenin o dönemde sadece hırsızlık, soygunculuk gibi aşağılık suçlara reva görülen bir muamele olduğunu da hatırlamalı.

Patrik Bartholomeos'un, "Kendimizi bazen çarmıha gerilmiş gibi hissediyoruz" sözleri, her türlü muhalif ve aykırı görüşe karşı hoşgörüyle yaklaşma itiyadındaki bazı tutucu muhitlerde mânâsız bir tepkiyle karşılaştı; belki de yanlış anlaşıldı. Neyin, niçin yanlış anlaşıldığını izaha kalkışmak benim işim ve yetkim haricindedir fakat şu "çarmıha gerilme"nin, en azından fizikî mânâda nasıl bir ezâ ve uzun süreli bir işkence türü olduğu hakkında empati yapabilecek durumda değil miyiz?

Anlayışsızlığın, cehâletten doğan körlük ve nefretin, karalamanın, ucu vatan hainliğine, Damat Ferit taraftarlığına, Mütareke Matbuatı'na kadar uzanan pis imâların her türlüsüne muhatabız. Açılım meselesi etrafında fikir beyan edenlerin arasındaki fark, ufak tefek engebe değil uçurumdur. Bazılarına göre şekerle kaplanmış zehir, bazısına göre aklın ve basiretin yolu. "Yahu şu meslek liselilere, imam-hatipleri harcamak uğruna yazık ettiniz" derseniz adınız hemen irtica eylem planlarında "harcanacaklar" listesine yazılıverir. Başında bulunduğu kurumu şaibelerden temizlemesi gereken ilk kişiye "Görevini niçin yapmıyorsun?" diye sormanın adına -gariptir- saygısızlık diyorlar bu ülkede. Ortaokul çocuklarını müzedeki denizaltıya patlayıcı koyarak öldürmeyi planlayanları kınamak cesaret, savunmak ise yurtseverlik olmuş. Haklarında lügat kalınlığında hukukî dosyalarla suç isnadında bulunarak mahkeme önüne çıkarılmış kişilerin kötü niyetlerini eleştirmek "gaflet, hatta dalâlet" sayılıyor.

Ergenekoncuya şöyle ağzımızı doldura doldura "Ergenekoncu" demek bile kabahat oldu. İçerideki darbe sanıkları vatansever, biz Mütareke Matbuatı. Suikastçılar en hâlisinden memleket evladı, bizim ebeveynimiz meşkûk!..

Yıllardan beri bu memlekette çalınan bütün keçilerin hesabı bizden sorulur!.. Bu da bir nevi çarmıhtır işte; kendi ülkenizde ikinci sınıf biriymiş gibi yaşamanın buruk tadını birazcık olsun tatmışlığımız vardır. Başörtülülerimiz bu hâleti iyi bilir; evlâtlarının mürüvvetini görmek için ömründe ilk defa orduevi kapısına gidip oradan yüzgeri edilenlerden de iyi bilir.

Bu memleketin ordusunda, en riskli bölgelerde askerliği yine bizim evlatlarımız yapar; komutanları tehdit listesinin ilk sırasına bizleri revâ görürler. Yıllardan beri fişlenip dururuz; günün birinde "Sen niçin fişliyorsun beni arkadaş, ne ayıbımı gördün?" diye sorunca yemediğimiz azar, uğramadığımız tehdit kalmaz.

Çarmıha gerilmek, galiba bu veya buna benzer bir şeydir. Bileklerinize birer paslı çivi çakıp alnınıza dikenli telden ma'mûl uyduruk bir taç geçirerek böğrünüzü kem sözle delerler. Başucunuzdaki tahtaya da şöyle yazarlar aşağılamak için: "Dinci, imancı, AKP yalakası..."

Ben anlıyorum Sayın Bartholomeos, çarmıha gerilmenin az buçuk nasıl bir şey olduğunu biraz anlıyorum.

Demagoji yapıyorum!

Eskiler "Tahdîş-i ezhân" derlerdi buna; zihnin tırmalanması, kurcalanması mânâsına. Günümüzdeki karşılığı "Gri propaganda"dır; zihin karışıklığı. Hadiseleri değerlendirirken neyin doğru, neyin yanlış olduğu konusunda tereddüde düşmek, olayları "üst değer"lerin geçici kaybı neticesinde anlamlandıramamak...

"Kimsenin bu dünyada yoktur selâmeti / İllâ hayâl-i yâr müsellem gelir gider" demiş şair. Müsellem, "Su götürmez derecede doğruluğu, hakikati herkesçe kabul edilmiş, âşikâr şeyler" demek. Bizim zihnî iklimimizde müsellem diye bir şey kalmadı. Hayâl-i yâr meselesinde bile ihtilâf halindeyiz. Dünyanın bilgisi elimizin ucunda ama tertibi olmadıktan, istikameti belirlenmedikten ve ne idüğü hakkında zihni berraklık hâsıl edemedikten sonra bilgi mânâsız, hatta tehlikeli bir mâlumat anbarı haline gelir. Eğitim de zaten bilgi edinmeye değil, bilgi işleyebilecek hâle gelmeye hazırlar insanı. Tâze mezun gençlerin çoğunun hâlâ bilmedikleri, pek azının farkedebildiği bir nükte!

Tam da Sofistlerin "Ah nerde?" diye iç geçirdikleri ortam; Sofistler, sözle oynama hünerine sahip kişilerdi ve bu hünerlerini öğretip uygulamayı meslek seçmişlerdi. Felsefenin gelişimine katkıları ihmâl edilemez fakat bu hizmetleri, kötü şöhretleriyle atbaşı gider. Demagoji'nin de pîri sayılırlar; nâm-ı diğer "Lâf salatası". Bu kavramın en kötü tarafı, ne derece mâkul olursa olsun, karşınızdakinin söylediklerini, "Demagoji yapıyorsun!" ithamıyla değersizleştirmeye yaramasıdır.

Anlamı kaybeden, sisleyen, bulandıran cıvık mı cıvık bir zihin iklimi; her şeyi, ama her şeyi birbirine zıt en az iki farklı yerden, son derece mâkul görünen delillerle müdafaa edebileceğiniz izafi, kaypak, belkemiksiz bir tartışma muhiti.

Üst değerler olması gereken yerde durmuyor, çünkü onlar da tartışma zeminine iteklenip yara-bere içinde bırakılmıştır.

Lügât dediğimiz şey, iki kalın kapak arasına dikilmiş yüzlerce kâğıt sayfaya sıralanmış sözler değildir; lügât ortak değerlerin, üst değerlerin, mantığın, muhakemenin tespit ve tahkim edildiği bir Pantheon'dur. Kitap değil sadece, bir dünya; bir dünyayı var eden, anlamlı kılan, tarife yarayan bütün değerler, kurumlar, kelimeler ve mânâlar...

Bizim lügâtimiz yok; vaktiyle vardı, dallarını kırdık.

Şimdi bir imlâ sözlüğümüz bile yok doğru dürüst. Geçenlerde dört ahbap oturup iki saat, "Kırklareli'ye mi yazılır, Kırklareli'ne mi?" diye kafa yorduk; bu mühim meselenin hâlline tâkât yetiremeyip dil âlimlerinden suâl ettik, neticede "öyle de olur, böyle de olur" dediler.

Yaa, dedik; "yaa!"

Cemil Meriç yazmıştı bir yerde, "Bizler ki aynı kitaba baş eğmiş insanlarız; bizden âlâ akraba mı olur?" Kitap, hangi kitap; bizim bir kitabımız var mı? Şu sözün hikmetine ve anlamındaki derinliğe de "Vaay" demeliyiz hâlâ bir mânâsı kalmışsa, "Vaay!"

Bunlar modern zamanlara mahsus şeyler sayılmaz pek. Güç için, para için, kadın için, menfaat için insanlar her zaman mânânın belini büküp başkalaştırmaya uğraştırmışlardır, tarihte misâli çok. Şaşırmıyoruz; zaten insanın en çetin imtihanı, bu dersin bakaloryası değil midir?

Küçük bir ayrıntı var sadece; küçücük bir şey; dünün şuarâsı mânâyı tahkim ederler, döne döne yoklayarak pekiştirirlerdi; zamâne lif lif dağıtıyor, kaotik bir karnaval gösterisine büründürüyor dili.

Kelimeler, çöl kumunun altında hızla hareket ederken lisanı ürperten birer kertenkele gibi; vuzuhu nerde, ne zaman ve neresinden sokacakları belirsiz.

Kulaasma!

Ayıptır söylemesi sevgili okuyucularım, internetin bir kenarında "Beylikdüzü'ne kar yağıyor; işte ilk görüntülerin videosu" diye bir yazı görünce sağ elimle pencerenin perdesini aralarken, sol elimle de videoyu çalıştıran butonu tıklamaya uğraştım; elbette ikisinden de müsbet bir netice alamadım çünkü -yine ayıptır söylemesi- bendeniz, merdiven çıkarken ıslık çalabilecek kadar hünerli biri olamadım hiçbir zaman.

Sinir uzmanları, eski tâbirle "rûhiyatçılar", bu melekenin beynin sağ lobuyla sol lobu arasındaki ittiratsızlıktan kaynaklanabileceğini söylüyorlar, bizler de "zâhir öyledir" diye boyun büküyoruz. Aynı anda iki işi birden yapabilmek sağlık alâmeti midir; ikisini de eline-yüzüne bulaştırmak tedavi olmayı mı gerektirir, hâlâ kesin bir fikrim yok. Doktorlar, modacılar gibi yeni zamanlara göre yeni yeni konseptler, yeni yeni trendler "lanse" ediyorlar;

-Bu yıl yağlı tohumlu bitkilerden uzak durun, fındık zinhar yasak, kilo problemi olanlar cevize yaklaşmasın!

"Cevizi, fındığı kim buluyor da yemiyor?" diye düşünceye daladuralım yeni akım bu defa tam 180 derece ters taraftan vurup aklımızı başımızdan alıyor:

-Ceviz yiyin; hem de acımadan. O kadar şifalı ki, kolesterolün canına okuyor. Yağında kırk iki türlü enzim, kabuğunda yetmiş beş çeşit vitamin, suyunda seksen çeşit protein bulundu!

-Yumurta yasak demiştik ya!.. Hah, artık yasak değil, yiyebilirsiniz; üstelik çok faydalı, günde iki tane birden götürün, hiç çekinmeyin!

...

Efendim bunları kafadan atarak yazıyorum; doğru mudur, değil midir bilemem. Bize vaktiyle büyüklerimiz, "Herşeyden yiyin, tadını kaçırmayın; kararında kalmayan, aşırıya varan herşey zararlıdır." derlerdi. Ben bugüne kadar bundan daha yararlı ve doğru bir sağlık öğüdü görmedim.

Neyse konuya gelelim şimdi...

Beylikdüzü'ne yağdığı ileri sürülen kar videosundan bahsediyorduk; neticede pencereyle uğraşmayı bırakıp videoyu çalıştırmayı başardım ve o dakika burnumun direği sızlamaya başladı.

Hayır soğuktan değil; kar hasretinden.

İstanbul'da bu ikinci kışımız sayılır; daha tek zerre kar düştüğünü görmüş değiliz. Vakıa geçen sene Çamlıca civarlarında yüksek yerlere biraz serpip geçtiğini söylediler, ben söyleyenlerin yalancısıyım; belki ara sıra sulusepken cinsinden şeyler de atıştırmıyor değildir fakat bizim o caanım karlar nerede, bu vızıltı cinsinden çiseltiler nedir yani?

İnanmayacaksınız, bizim oralarda şöyle ağız tadıyla "kar yağmış" diyebilmek için en az yirmi-yirmibeş santim kalınlığa ulaşması lâzımdır. Ancak ve ancak yarım metreyi aşınca yaşlılar, "Eh bu sene fena yağmadı; iyi oldu, mikropları kırar; ekinler de bereketli olur." diye bilgiç bilgiç konuşmaya tenezzül ederler.

Yağdıktan birkaç saat sonra eriyip sulara karışıveren karları, kardan saymazlar, "kulak asmayınız" mânâsına kısaca,

-Kulaasma! der geçerler. Ardından, "Kış kışlığını, kuş kuşluğunu bilecek birader." diye konuşup mânidar mânidar başlarını sallarlar.

Buradan da anlaşılacağı üzre İstanbul denilen bu garip yerleşim yerinde ne kışlar kışlığını, ne de kuşlar kuşluğunu bilebilmektedir.

Tevekkeli vaktiyle biz taşralılar "flaş flaş flaş" çığlıkları eşliğinde verilen "İstanbul'a kar yağışı geliyor; yılın ilk karı yağdı." haberlerini dinlerken "Bunlar hepten kafayı mı üşüttü nedir, kar yağıyor diye haber olur mu yahu?" diye taaccüb ederdik; hele hele ilkokul çocuklarının (veya kazık kadar heriflerin, bıyıklı sakallı adamların, kocaman kocaman ablaların teyzelerin) parkalara koşuşturup plastik çamaşır leğenleriyle, olmadı kocaman

poşetlerle iki milimetrelik kar tabakasının üstünde kaymaya kalkıştıklarını seyredince gülme krizlerine tutulur,

-N'oolacak görmemişin oğlu olmuş... diye dalgamızı geçerdik.

Büyük konuşmuşuz, başımıza geldi işte; kıssadan hisse, siz siz olun kimsenin karıyla, yağmuruyla, sisiyle, bulutuyla dalga geçmeyin.

Beylikdüzü'ne kar yağıyor haberini okuyunca, "Tamamdır, yarım saat sonra Üsküdar'a da attırmaya başlar." diye boşuna köşe olmuşum; ne gelen oldu ne giden. Rüzgârlı hava, bulutları dağıttı; hava ayaza çekti. Canım sıkıldı.

Eskiden öyle miydi yahu? Kar yağışı başlayınca neşeyle odunluklara seğirtir, çatının mertekleri arasına asılmış kel-topal kızaklarımızı aşağıya indirip pas tutmuş çeliklerini külle oğuşturarak "açardık"; sonra ver elini inişli yokuşlu sokaklar. Acemiler düzde vakit geçirmeye çalışır, ustalar ise kızak elde yokuş aşağı koşarak hızlanır ve aniden kızağı yere koyarak üstüne yerleşip "mıhlama" yaparlardı.

Ben hiç usta bir kızakçı olmadım, mıhlama yapmışlığım yoktur pek. Zaten doğru dürüst kızağımız da olmadı. Her çocuğa bir kızak görülmüş, işitilmiş şeylerden değildi ki...

Parmak uçlarımız ve ayak parmaklarımız donmaya yüz tutup hissizleşmeye başladığında bile evin yolunu hatırlamazdık; öyle çılgın bir neş'e, öyle kıpırtılı, capcanlı bir kar coşkusu. Nasıl bir şey? Bugün ana-babasıyla, bilumum bilimsel kayak ekipmanı ve sair takım-taklavatla kış tatilinde Uludağ'a giden çocuklara zannetmem ki o keyfin yüzde biri uğrayabilmiş olsun...

Bir de yoldan geçen gariplere oynadığımız zalim bir oyun vardı kı, hatırladıkça hâlâ mahcubiyetten yüzüme ateş basar.

Şöyle izah edeyim; herkes avlusundaki bacasındaki birikmiş karları mahallenin daracık sokağının orta yerine kürelediği için yollar, yetmiş-seksen kalınlığında çiğnenmiş ve sıkışmış karla örtülmüş olurdu. İşte biz zalim çocuklar, yayaların en çok geçtiği yerlerden birine bir kova gömülecek derinlikte ufak bir kuyu kazar, içine su dolu bir kovayı yerleştirdikten sonra üstünü ince bir kar tabakasıyla kapatır ve nihayet herbirimiz bir tarafa sinerek o talihsiz adamı beklemeye başlardık.

Vee, gümm! Bu, o kadar dramatik ve zalim bir eşek şakasıydı ki sonucu görüp katıla katıla gülmeye ve onca emeğin (!) karşılığını derlemeye bile cesaret bulamadan, dizine kadar buz gibi suyun içine batıp yerlere yuvarlanmış adama farkedilmeden kaçardık oralardan.

Çocuklar zalimdir biraz; biz de öyleydik.

Yazıya başlayalı neredeyse üç-dört saat oldu; hâlâ pencere kenarındayım ve Beylikdüzü'ne yağdığı iddia olunan kar hâlâ ufukta görülmüyor. Tecrübeli İstanbullular, "Aman yağmasın." diyorlar, "Sen ciddî bir kar yağışında İstanbul'un nasıl kaskatı kesildiğini görmedin daha!" Haklılar galiba.

Ben de bilgisayar arşivimi açar, 2007 kışının o unutulmaz ve tadına doyulmaz kar gecelerinden birinde çektiğim videolardan birini seyrederim öyleyse...

Bir hafta tehirle Hicri yeni yılınızı, birkaç gün evvelden miladi yeni yılınızı tebrik ederim efendim. Hayırlar getirsin cümlemize inşallah!

Klarinet

-Gündem ısındı üstad; köşe yazarlarına gün doğdu, seç, beğen yaz durumları?

-Neyi kastediyorsun Çekirge tam olarak...

-Mesela KCK tutuklularının kelepçelenmesi; ne diyeceksiniz?

-Basit! Kaş yapayım derken göz çıkarmak derler böyle durumlara. Fotoğrafı görünce ister istemez Guantanamo tutuklularını, Amerikalıların Irak'taki tevkifatlarını hatırlıyor insan. Birileri kasden mi yapıyorlar nedir? O fotoğrafı gören herkes, sanıklara sempati duymaya başlıyor, emniyete ise haklı olarak tepki duyuyor. Çocukluğumda birbirine kelepçelerle bağlı tutukluların mahkemeden hapishaneye götürülmelerini hatırladım. Hâlâ orada mıyız yani şimdi Çekirge? Üstelik aralarında kelepçeliler, kadınlar...

-Bir de küfürlü tepkisi var Diyarbakır Belediye Başkanı'nın...

-Gördüm, duydum; inanılır gibi değil. İnsanın kanı çekiliyor bu lâfları duyunca. Bana göre basın, kendi arasında sözbirliği yaparak bu terbiyesiz sözlere ekran açmamalıydı. Bu arkadaşın gırtlağında düğüm filan yok, klarinet gibi; aklından geçeni söylüyor "pırt" diye; sonra Kur'an-ı Kerim'den hüccet getirmeye kalkışıyor. Ben böyle havai fişek gibi ne yöne gideceği belli olmayan provokasyon görmedim Çekirge. Kimseye fayda gelmez böylelerinden. Cenab-ı Hak, bu adamları rehber bilip ardına düşenlerin yardımcısı olsun. Zor, çok zor...

-Tutuklamalar?

-Tutuklananların, tutuklanmamak diye bir endişesi olmadığında tutuklamanın mânâsı da kalmıyor. Tutuklananın rütbesi mi artıyor nedir? DTP'liler partilerini hangi söz ve fiilin kapattıracağını biliyorlardı; altını çize çize, bile bile kapattırdılar partilerini. DTP'nin Meclis'te meşrû siyaset yapmasını savunan bizim gibi safdilleri de açık düşürmüş oldular. Böyle siyaset

yok dünyanın hiçbir yerinde; kalkıp sivri mi sivri bir lâf ediyorsun; tutuklanırsan, "Görüyorsunuz bu zulümdür" diye caka satıyorsun, tutuklanmazsan, "Halkın iradesine karşı mı durulurmuş?" diye bir başka türlü efeleniyorsun... Bunların züccaciye dükkânına girerken ortalığı kırıp dökmemek gibi bir endişeleri yok; garip bir hâlettir bu, garip. Hem muhatap alınmak isteyen, hem muhatap olmaktan tiksinen bir edâ!.. Kendilerini dünyanın en haklı, en mâsum, en mağdur insanı zannediyorlar ve hiçbir şey onların bu kanaatlerini sarsmıyor. Yazık; açılım siyasetlerini bu kadar fikirsizce baltalayacaklarını düşünmemiştik doğrusu.

-Fotoğrafa dönersek...

-O fotoğrafın manası şu; ortalığın ılımanlaşmasını istemiyor bu fotoğrafı çekip gazetelere gönderenler, Kürt reaksiyonunu hep diri tutmak istiyorlar galiba, sönen ateşi üflemek gibi bir şey, Şemdinli hadiseleri gibi bir şey...

-Nasıl yani?

-Devletin arabasıyla, silahıyla, muvazzaf memuruyla, yedi düveli önceden haberdar ederek eylem yapıyor birileri; ceremesini herkes çekiyor. Karışık işler bunlar Çekirge. Aynen sokak istihbaratı yapmak için devletin elinde adam yokmuş gibi Albayla binbaşı görevlendirmek gibi bir şey. Özür kabahatten büyük. Yahu ne kabahatlik iş gör, ne de özür dile demezler mi adama? Hâsılı kelâm iki tür akılsızlığın, daha doğrusu lüzumundan fazla derin akılların arasına sıkışıp kalmış bu millet Çekirge. Yazık değil mi; sokağa çık bak, ahalinin böyle Kürtlük-Türklük derdi yok, hayat devam ediyor. Yukarıya bakıyorsun, gerginlik, çirkin lâflar, kumpaslar, lüzumsuz işler...

-Üzdüm sizi istemeden...

-Üzülüyoruz ama, kara gün kararıp kalmaz Çekirge; abesin son raddesine kadar zorlanışıdır bu; arkası selâmet inşallah; dua edelim.

Askerlerin onuru

Artık söz konusu olan Türkiye'de askerlerin siyasete mesafeleri, müdahaleleri ve siyasetten ne anladıkları değildir; kısaca asker-siyaset ilişkisi değil ele alınması gereken; Ordunun toplumla münasebeti, nisbeti…

Cumhuriyeti ordu kurdu ve kuruluşta silahını masanın üstüne koydu. Yeni devlet, TBMM ordularının başkomutanı M. Kemal Paşa'nın dünyayı gördüğü ve yorumladığı perspektifin çerçevesinde şekillendi. 1923'te Reisicumhur seçilen M. Kemal Paşa, Meclis'in verdiği Mareşallik üniformasını 1927'de, bu rütbeden emekli olduğunda çıkaracaktır: 30 Haziran 1927 gününe kadar M. Kemal Paşa, Mareşal rütbesiyle ordunun en kıdemli lideri ve başkomutanı olarak reisicumhurluk görevini şahsında deruhte etmekte bir mahzur görmemişti. Bu istinâdan istifade eden iki kişi daha vardır: İsmet Paşa ve Kâzım (Özalp); oysa ki asker

kişilerin aynı anda siyasetle iştigal etmelerini uygun bulmayan kanun 1924 yılında yürürlüğe girdiğinde hem mebus hem paşa unvanıyla muvazzaf askeri hizmet yürüten Millî Mücadele komutanları bir tercih yapmak zorunda bırakılmış ve neticede hangi şıkkı seçmiş olurlarsa olsunlar fiilen etkisiz durumda kalmışlardı.

Cumhuriyetimizi askerler kurdu, biçimlendirdi ve yönetti. Atatürk'ün sağlığında orduda tek bir ferd-i vahid, siyasetle ilgilenmeyi aklından bile geçirmemiş olsa gerektir. Atatürk, kendisi gibi Mareşal unvanı taşıyan Fevzi (Çakmak) Paşa'yı tam 23 yıl Erkân-ı Harbiye-i Umumiye reisliğinde (Genelkurmay başkanlığı) tutmak suretiyle, ordudan siyasete yönelmesi muhtemel alâkaları ustaca kontrol etmişti. Cumhuriyet'in İsmet Paşa'lı Tek Parti yıllarında da ordu, "kurucu müessese" sıfatıyla siyasetteki rüçhan hakkını masaya koymayı zihninden geçirmedi. Orduda ilk siyasi kıpırtı 1950'deki ilk hür seçimlerden bir sene kadar önce başladı, DP'li yıllar boyunca artarak devam etti ve 1960'da Türk ordusu, Mustafa Kemal Paşa'nın hassasiyetle kurduğu dengeyi çiğneyerek siyasete bizzat müdahale etti; anayasal nizamı yıktı, meşru hükûmeti devirdi, seçimle teşekkül etmiş Meclis'i kapattı ve iktidar partisini tasfiye edip mensuplarını kovuştururken muhalefetten yana tarafgir tavır aldı. Bu, ordu geleneklerinin altüst edilmesiydi. Ordu, 1960'da DP iktidarını alaşağı etmekle kalmadı, devlet geleneklerini ve dengelerini yıktı ve en kötüsü orduyla toplum arasındaki ilişkiyi zerre kadar önemsemediğini gösterdi.

1960 DARBESİ, TÜRK DEVLETİNİN

KARA GÜNÜDÜR

O günden bu yana ordu mensupları, 1960 Darbesi'yle ordunun siyaset üzerinde kurduğu ve kazandığı vesâyet haklarını titizlikle savunarak yanlışı büyüttü. Her buhranda orduya mensup birilerinin veya kurum hâlinde ordunun, belinden silahını çekerek masanın üstüne koyması demokrasimizi bereledi; siyaset sınıfını bir miktar mürâileştirdi; bürokratlara da siyasetçi gibi davranmak alışkanlığını bulaştırdı. Kamu nizamını yürütecek iki esas sınıf fonksiyonundan uzaklaştı ve dengeleri yeniden tesis etmekte hâlâ bocalayıp duruyoruz.

Cumhuriyeti ordumuz kurdu fakat aradan geçen 80 küsur seneden sonra kuruculuk haklarını, yine askerî inisiyatifle çıkarılmış askerî vesayet kanunlarına yaslanarak hâlâ sürdürme arzusu göstermesi, bizatihi devlete ve kamu nizamına zarar veriyor.

BİR SİYASİ PARTİ GİBİ

Türk Silahlı Kuvvetleri, 1960 Darbesi geleneğiyle hâlâ bir siyasi parti gibi davranmak insiyâkinden vazgeçemiyor. Ordunun görüşlerini parlamentoda temsil eden bir siyasi partinin varlığından şahsen rahatsızlık duymam; tabii karşılarım fakat ordu, yaptırım gücü olarak millî iradeyi değil, bütçe imkânlarıyla temin edilmiş silahını imâ etmek suretiyle siyasi hayattaki varlığının kabul görmesini taleb ediyor; bu talep kabul edilemez: Ya hukukun üstünlüğü

prensibine dayalı demokratik bir devlet olacağız ya da askerî vesayetin hükûm sürdüğü şeklî bir demokrasi.

ASKERLERİN İNFİALİNİ ANLAMALIYIZ

Aralarında ordu mensuplarının da bulunduğu kişilerin anayasal nizamı silahlı darbe, suikast ve hukuksuz manipülasyon yoluyla yıkmaya yeltendikleri iddiasıyla açılan dava (Ergenekon) ve bu davayla ilgili olarak yürütülen tahkikat sürecinde ordu önemli itibar yıpranmasına uğradı; bu süreçte ordu, nadir istisnalar dışında karşılaştığı krizi doğru yönetemedi. Zan altındaki asker kişilerin süratle soruşturulup yargılanmasına katkı yapması gerekirken ordunun sivil anayasal kurumlarla bir güç rekabetine girişmek yolunu tercih ettiğini üzülerek gördük. Bizzat komuta heyeti tarafından tasarlanıp uygulamaya konulmasına imkân ve ihtimâl olmayan fakat muvazzaf askerlerden bir kısmının karıştığı yolunda güçlü deliller bulunan eylem planları karşısında ordu, "Gerekirse ben cezalarını veririm ama mensuplarımı genel yargı mekanizmasına teslim etmem" şeklinde özetlenebilecek esirgeyici bir tutum takındı. Genelkurmay Başkanlığı'nın bu süreçte yaptığı savunucu basın toplantıları ve duyurular genellikle bu istikametteydi; kamuoyunu aydınlatmak ve şüpheleri dağıtmak yerine krizin kıvamlanmasına yol açar nitelikteki savunma hamleleri ordunun kredisine zarar verdi.

Bu psikolojinin asker kişilerin üzerinde üzücü ve isyan ettirici bir duygu yoğunlaşması hâlinde infial meydana getirdiğini tahmin ediyor, hatta işaretlerini okuyoruz. Kendilerinden önce aynı tarz eylem ve müdahaleleri tasavvur edenler, neticede işin içinden rahatça sıyrılıp hatta taltif gördükleri hâlde bugün aynı şeyi yapanların en azından "sanık" veya "şüpheli" sıfatıyla soruşturmaya muhatap kalması şüphesiz asker kişileri üzüyor; bu muameleye lâyık olmadıklarını, mutlaka bir şeyler yapmaları gerektiğini düşünüyor olmalılar.

ASKERLERİN ONURU

Hükûmete bu noktada büyük sorumluluk ve görev düşüyor; Türk Silahlı Kuvvetleri'nin bu süreçten onurunu kaybetmeden, fakat hukuk dairesinde onurlarıyla çıkmalarına yardımcı olacak yaklaşımlar geliştirmek hükûmetin başlıca ödevidir. Bu süreçten ordunun yıpranmış, bezgin, dargın, öfkeli ve nihai planda muhariplik gücü zaafa uğramış bir hâletle çıkmasını, ülkesini seven hiç kimse arzulamaz. Türkiye, her ne kadar komşularıyla sıfır problem siyasetinde çok önemli merhaleler kazanmış olsa da, kara günde kötü niyetlileri caydırma gücünden vazgeçme lüksüne sahip değildir. Bazı mensupları yanlış işlerle ilgileniyor diye bu millet, ordusundan vazgeçmez; yeni bir ordu kurmaya kalkışmaz. Doğru yol, aynı beşerî kadroyla, kırmadan-dökmeden ve zaaf kırılmalarına meydan verilmeden yola devam etmektir.

Bu görev başta hükûmetin, sonra siyaset sınıfının, bürokrasinin, basının, hepimizin. Bu krizi, askerlerin, hatta sair zanlıların onurlarını çiğneyerek aşamayız. Bir asker kişinin, "onur" kavramına verdiği değer, sıradan bir sivilin atfettiğinden daha farklı bir kavrayışın eseridir; bu krizi geçerken asker kişilerin zihninde onurlarının zedelendiği hissine kapılmalarına sebep

olabilecek yanlış adımlardan kaçınılmalıdır. Onurlarını korumak için hayatından vazgeçmeye hazır insanların hassasiyeti daima hatırlanmalı ve bu kavrayışa saygı duyulmalıdır.

Yumurtayı kırarak dik tutmak çözüm değildir.

Kozmik sırrı ifşa ediyorum!

Bu hikâyeyi daha önce bir yerlerden duymuş olabilirsiniz fakat yeridir, tekrarında fayda var: Uzak seferlere çıkan bir geminin yaşlı, çok tecrübeli bir kaptanı varmış.

Bu kaptan her sefere çıkmadan önce kaptan köşkündeki kendine mahsus özel kasanın kapağını açar, içinden kilitli bir kutu çıkarır, kutunun kapağını aralayarak içine bir süre bakarak dua eder gibi gözlerini kapatıp kendi kendine birşeyler mırıldandıktan sonra mürettebâta "vira Bismillah" komutunu vererek yola çıkarmış.

Geminin emektar tayfalarından biri, kaptanın bu davranışını yıllarca izleyip durmuş ve hâliyle o kasanın içindeki kilitli kutuda ne olduğunu çok merak edermiş; nihayet bir gece yarısı, okyanusun ortasında azgın dalgalarla boğuşurken kaptana emr-i Hak vâki olmuş. O civarda bulunan emektar tayfa, telâş içinde hemen kaptan köşküne girerek az önce ruhunu teslim eden kaptanın yelek cebinden anahtarları çıkarıp kimseye görünmemeye çalışarak titreyen elleriyle önce kasayı, sonra kasa içindeki kilitli kutuyu açmış. A, iki katlanmış bir kâğıt varmış kutuda sadece. Hemen açıp okumuş...

Şu cümle yazılıymış kâğıtta: Sancak sağ, iskele sol!

Ara not: Gemicilik dilinde kaptan köşküne göre geminin sağ tarafına "sancak", sol tarafına "iskele" denir.

Dört günden beri Ankara'da Seferberlik Tetkik Kurulu, nâm-ı diğer "Özel Harp Dairesi"nde yapılan aramanın cereyan tarzı, usûlü, eşkaline dair bir yığın haberle yatıp kalkıyoruz. Arama yapılan kampus içindeki binada "Kozmik oda" adı verilen yerde saklanan derin ve esrarengiz bilgilerin, devlet sırlarının ne olabileceğine dair uzman görüşleri dinliyoruz. Benim nâçiz kanaatime göre kozmik odada saklanan mâlumat, neticede "Sancak sağ, iskele sol" kabilinden "A, bu muymuş" dedirtecek cinsten mâlum-ı ilân bilgileridir.

Fazlaca ümitlenmeyiniz ama, benimki sadece tahmin ve bu tahmini destekleyen birkaç bilgi kırıntısından ibaret. "Nedir bu bilgi kırıntısı?" diye merak ederseniz söyleyim: (http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/20022.html) adresine girince Memleket İçi Düşmana Karşı Silahlı Savunma Ödevi Yönetmeliği'nin tam metnini görüyorsunuz. Yönetmelik 3 Ekim 1945 tarihinde dönemin Bakanlar Kurulu tarafından 1944 tarih ve 4654 sayılı kanuna göre çıkarılmış. Tarihine bakarak, "Çoktan miadını doldurup kadük hale gelmiştir" diye düşünmemelisiniz, yönetmelik 1991 yılında kısmen restore edilmiş, yani hâlen yürürlükte. Yerim dar olduğu için özetleyim; memleket düşman işgaline uğrarsa sivil ahalinin, asker

kişiler yönetimde yedek bir ordu gibi organize edilmesini düzenliyor. Yönetmelik, icabında "Avcı Birlikleri" kurulmasını da öngörüyor.

Bu ayrıntılı yönetmeliği okuyanlar, Kozmik odada ve gizli arşivde ne tür belgelerin saklanmış olabileceğini kolayca tahmin edeceklerdir: Mükellef durumundaki kişilerin isimleri, adresleri, nitelikleri, hangi noktarda silah ve mühimmat yığınağı yapıldığı, hangi durumda hangi askerî birimlerin örgütleme işinde inisiyatif üstleneceği vesaire... Kısaca orada saklanan evrakın büyük kısmı Seferberlik hazırlıkları diyebilirsiniz. Geriye kalan "küçük kısmı"nı ise nasipse görüp aydınlanacağız...

Sır mıdır; sırdır; daha doğrusu soğuk savaş ikliminde büyük sırdı.

Seferde iken rahmetli olan tecrübeli kaptanın kilitli kasadaki gizli sandıkta sakladığı kâğıtta yazılı olanlar da kendine göre sırdı elbette.

Bu sırrı tekrarlarsam kanunlar hilâfına devlet sırrını fâş etmiş olur muyum bilmem ama tekrarlıyorum işte:

"Sancak sağ, iskele sol; sancak sağ, iskele sol!"